

156110

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANA BİLİM DALI

DUVARLAR:

ANLAMSAL (SEMANTİK) VE DİZİMSSEL (SENTAKTİK) BİR ANALİZ

Yük. Mimar Altay ÇOLAK

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“Doktor”**

Ünvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

156110

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 21.05.2004

Tezin Savunma Tarihi : 04.06.2004

Tezin Danışmanı : Doç. Dr. Ayşe SAĞSÖZ

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Şengül Ö. GÜR

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ali ÖZBİLEN

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Aykut KARAMAN

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. M. Reşat SÜMERKAN

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Yusuf AYVAZ

Trabzon 2004

ÖNSÖZ

Her duvarın, kullanıcıya ve çevresine aktarmak istediği bir dili olduğu ve bu dilin süreç içinde çeşitlendiği bilinen bir gerçektir. Duvarın çeşitliliği tasarımcıya geniş bir özgürlük alanı sunarken aynı zamanda da kullanıcının tasarımı algılaması, yorumlaması ve değerlendirmesi için veri sunabilmektedir. Bu bağlamda, duvarın önemli ve etkili bir öge olarak kullanıldığı uygulanmış örnekler üzerinde duvarların analizi yapılarak, sınıflandırıldığı ve irdelendiği bu çalışma KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsüne Doktora tezi olarak sunulmuştur.

Doktora tez danışmanlığımı üstlenerek, gerek konu seçimi, gerekse de çalışmaların yürütülmesi sırasında, destek ve yol göstericiliğiyle, hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen sayın hocam Doç.Dr. Ayşe SAĞSÖZ'e, çalışma süresince fikir ve düşünceleri ile teze katkılarını esirgemeyen tez izleme jürisi hocalarım sayın Prof.Dr. Şengül Ö. GÜR'e, ve Prof.Dr. Ali ÖZBİLEN'e, Adana Çukurova Üniversitesi Mimarlık Bölümü, Bölüm Başkanım sayın Prof. Dr. Erkin ERTEN'e, tez çalışmam süresince maddi ve manevi desteklerini gördüğüm Erdoğan ve Sinem KASAPOĞLU'na, Bilgisayar donanımı desteklerinden dolayı Dr. Ahmet KOÇHAN'a, Yük.Mim. Süleyman ÖZGEN'e ve Ayberk BERKMAN'a, tezim ile ilgili özgün tartışmalarda bulunduğum Mimar Denizhan SARIHAN'a, ve e-postalarla bana desteklerini esirgemeyen tüm arkadaşlarıma teşekkür etmeyi zevkli bir görev bilirim.

Ayrıca, tez çalışmam süresince her konuda desteklerini esirgemeyen annem Aliye ve babam Prof.Dr. Ali Kerim ÇOLAK'a ve bu süre içinde yanında bulunamadığım oğlum Berk ve sevgili eşim İlknur Arslan ÇOLAK'a minnet ve şükranlarımı sunarım.

Altay ÇOLAK

Nisan, 2004

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No:</u>
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET.....	VII
SUMMARY.....	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
TABLolar (ÇİZELGELER) DİZİNİ.....	XV
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Literatür Taraması.....	3
1.2.1. Konuyu Oluşturan Nedenler ve Amaçlar.....	4
1.2.2. İzlenen Yöntem.....	5
1.2.3. Analiz Çalışması.....	6
1.3. Duvarın Tanımı.....	6
1.4. Duvarın Özellikleri.....	8
1.5. Duvarın Görevi ve Anlamı.....	10
1.6. Duvarın Algılanması.....	13
1.7. Duvarın Kurgusu.....	14
1.7.1. Doluluk.....	15
1.7.2. Boşluk.....	15
1.8. Duvarın Tarih İçindeki Yeri.....	15
1.8.1. Duvarın Evrimi.....	16
1.8.2. Yağma Kültürü (Paleolitik ve Mezolitik Çağ).....	17
1.8.2.1. Paleolitik / Epipaleolitik Çağda Duvar (Eski Taş / Yontma Taş Çağı).....	17
1.8.2.2. Mezolitik Çağ.....	18
1.8.3. Tarım Kültürü (Neolitik ve Kalkolitik Çağ).....	19
1.8.3.1. Neolitik Çağ (Yeni Taş / Cilalı Taş Çağı).....	19
1.8.3.1.1. Çatal Höyük.....	23
1.8.3.2. Kalkolitik Çağ.....	23

1.8.4.	Modern Çağı.....	24
1.8.4.1.	Tunç Çağı.....	24
1.8.4.2.	Demir Çağı.....	24
1.8.4.3.	Prehistorik Çağ.....	25
1.8.4.3.1.	Mısır Mimarlığı.....	25
1.8.4.3.2.	Mezopotamya Mimarlığı.....	26
1.8.4.3.3.	Hitit Mimarlığı.....	27
1.8.5.	Yazı Kültürü.....	28
1.8.5.1.	Eski Yunan Mimarlığı.....	28
1.8.5.2.	Roma.....	29
1.8.5.3.	Bizans Mimarlığı.....	30
1.8.5.4.	İlk ve Ortaçağ Mimarlığı.....	31
1.8.5.4.1.	Romanesk.....	31
1.8.5.4.2.	Gotik.....	32
1.8.6.	Modernite Dönemi (Yeniçağ Dönemi)(15.yy – 19.yy Sonu).....	33
1.8.6.1.	Rönesans.....	34
1.8.6.2.	Barok.....	35
1.8.6.3.	Rokoko.....	36
1.8.6.4.	Neo Klasisizm.....	38
1.8.6.5.	Art Nouvenau.....	39
1.8.6.6.	Sanayi Dönemi (Endüstri Devrimi)(19. Yüzyıl Mimarlığı).....	39
1.8.7.	Teknoloji Devrimi (İletişim Çağı) (20. Yüzyıl Mimarlığı).....	41
1.8.7.1.	Modernizm ve Postmodernizm.....	41
1.9.	Bölüm Sonu Sonuçları.....	44
2.	YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	46
2.1.	Mimari ve Göstergebilim.....	46
2.1.1.	Kullanılan Teknik Olarak Göstergebilim.....	47
2.1.2.	Tarihçe ve Tanım.....	47
2.2.	Anlamsal Boyut (Semantik) (Anlamsal İlişkiler).....	50
2.2.1.	Düzanlam (Gösteren Anlam) (Eşdeğer) (Denotation).....	51
2.2.2.	Yananlam (Çağrışımsal Anlam) (Yaklaşım Eşdeğer) (Connotation).....	52
2.3.3.	Değerlendirmede Duygusal Tepki Kavramları.....	54
2.3.	Dizimsel Boyut (Sentaktik) (Sentaks) (Dizgesel İlişkiler).....	50

2.3.1.	Gestalt Kuramı.....	55
2.3.2.	Temel Tasar İlkeleri.....	62
2.4.	Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Boyut Kavramları.....	73
2.5.	Anlamsal (Sentaktik) ve Dizimsel (Sentaktik) Açıdan Elde Edilen Duvar Örnekleri.....	75
2.5.1.	Konut ve Apartman Örnekleri.....	76
2.5.2.	Spor Salonu Örnekleri.....	126
2.5.3.	Kültür Merkezi ve Müze Örnekleri.....	132
2.5.4.	Anıtsal Proje Örnekleri.....	167
2.5.5.	Okul ve Öğrenci Yurtları Örnekleri.....	176
2.5.6.	Sergi ve Konser Salonu Örnekleri.....	185
2.5.7.	Kulüp ve Stüdyo Örnekleri.....	209
2.5.8.	Dinsel Yapı Örnekleri.....	223
2.5.9.	Alışveriş Merkezi Örneği.....	236
2.5.10.	Şehir Donatıları Örnekleri.....	230
3.	BULGULAR VE İRDELEME.....	250
3.1.	Mimari Göstergelerdeki Duvar Elemanları.....	250
3.1.1.	Korumacı Duvar.....	252
3.1.2.	Uzlaşmacı Duvar.....	257
3.1.3.	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar.....	260
3.1.4.	Şeffaf Duvar.....	265
3.1.5.	Anıtsal Duvar.....	269
3.1.6.	Kılavuz Duvar.....	273
3.1.7.	Sanatsal Duvar.....	278
3.1.8.	Maske Duvar.....	281
3.1.9.	Değişken Duvar.....	284
3.1.10.	Gizemli (Mistik) Duvar.....	287
3.1.11.	Analojik Duvar.....	290
3.1.12.	Doğal Duvar.....	297
3.1.13.	Ayırıcı Duvar.....	300
3.1.14.	Akışkan Duvar.....	303
3.1.15.	Aykırı Duvar.....	307
3.1.16.	Basit Duvar.....	309

3.1.17.	Hayali Duvar.....	309
4.	SONUÇLAR.....	311
5.	ÖNERİLER.....	320
6.	KAYNAKLAR.....	321
7.	EKLER.....	339
	ÖZGEÇMİŞ.....	416

ÖZET

Çalışmada “her duvarın bir dili vardır” ilkesiyle yola çıkılmıştır. Koruma ve korunmayla başlayan duvarın gelişimi günümüzde çok çeşitli boyutlara ulaşmıştır. Araştırmada değişimler ve ortaya çıkan çeşitliliğin irdelenmesi hedeflenmiştir. Teknolojinin hızla gelişmesiyle görsel iletişimin ve bilgi paylaşımının kolaylaşması duvara yeni yorumlar ve oluşumlar sağlamıştır. Duvar özünde “engel” ve “sınırlayıcı” bir tanım getirirse de, bu öz iletilmek istenen anlamı, dizimsel ve anlamsal boyutuyla ortaya koyarak kullanıcının hareket ve tavrını, kullanıcının geçmiş deneyimlerinin etkisiyle, belirleyebilmektedir.

Duvarın değişimi ve çeşitliliğini ortaya koymak için birinci bölümde, duvarın tarihi perspektifi örneklerle ortaya konmaktadır.

İkinci bölümde duvarın çeşitliliğini kavramak, yorumlamak ve anlamlandırabilmek için, Göstergibilim ilkesinden yararlanılarak duvarlar Dizimsel (Sentaktik) ve Anlamsal (Semantik) Boyut başlıkları altında incelenerek sınıflandırma yapılmaktadır. Dizimsel (Sentaktik) Boyut başlığı altında Gestalt İlkeleri ve Temel Tasar İlkeleri, Anlamsal (Semantik) Boyut başlığı altında da Dizimsel Tepki analizleri yapılmıştır.

Üçüncü bölümde örneklerin tek tek analiz edilmesi ile ortaya çıkan duvar çeşitleri sunulmakta ve irdemeler sonucunda değerlendirmeler yorumlanmaya çalışılmaktadır.

Sonuç bölümünde incelenen örneklerde ortaya çıkan duvar çeşitlerin ve bunların mimariye kattığı değerler ve kullanıcı üzerindeki etkileri yorumlanmakta, ayrıca konuyla ilgili önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Duvar, Dizimsel Boyut, Gestalt İlkeleri, Temel Tasar İlkeleri, Anlamsal Boyut, Duygusal Tepki Boyutu

SUMMARY

Walls : A Semantic and Syntactic Analysis

This study basically stems from the motto “every wall has a language of its own”. Starting from the need of protection and defense, development of the concept of wall had reached a variety of aspects within our contemporary world.

In our research, we aimed the examination of variations and occurring diversity. Convenience of visual communication and information transfer as a result of rapid technological developments provided the concept of wall with new interpretations and formations.

Even though the concept of wall essentially implies a definition such as a “barrier” and “restriction”, by putting forward the connotation that was meant to be conveyed with its syntactic and semantic aspects with the help of the user’s past experiences, this essence has ability of determining the user’s movement and behavior.

In the first part, a historical perspective on walls is mentioned in order to put forward the variations and the diversity of walls.

In the second part, in order to comprehend, to interpret and to explain the diversity of walls, by utilizing the principles of Semiology, walls are classified as of Syntactic and Semantic Aspects, respectively.

Under Syntactic Aspect headline; Gestalt Principles and Basic Design Principles, and under Semantic Aspect headline; Syntactic Reaction is analyzed.

In the third part, the diversity of walls occurring due to one-by-one analysis of samples is presented and we aimed to interpret evaluations resulting from the examinations.

In the conclusion, a commentary on diversity of walls occurred in the examined samples, their contributions to architecture and their effects on the user take place; furthermore, suggestions related to the main subject are included.

Key Words: Walls, Semantic Aspect, Emotional (Sentimental) Reaction Aspect, Syntactic Aspect, Gestalt Principles , Basic Design Principles

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No:

Şekil 1.	Tek bir vurgu yapan duvar; yapıda belirleyicilik ve yönlendiricilik özelliği taşımakta, diğer duvar elemanları bu duvar etrafında şekillenmektedir.....	9
Şekil 2.	İç mekanda vurgu noktası olarak duvar örnekleri; mekanın duygusal, tepkiyi belirtmekle birlikte uyulması gereken kuralları da koymaktadır.....	9
Şekil 3.	Duvarların bir bütünlük sergilemesi; her bir duvar birbirini ölçüde ve oransal açıdan destelemekte ve aynı duvar elemanları yapının geneline yayılmaktadır.....	9
Şekil 4.	Duvarın farklılaşması; yapıyı ikiye bölen üçgen formlu duvar elemanı diğer duvar elemanlarıyla farklılaşmakta fakat dengeyi bozucu bir eleman olarak değil dengeleyen bir eleman olarak göze çarpmaktadır.....	10
Şekil 5.	Paleolitik çağdaki Lascaux Mağarası; doğal duvar örneği ve duvar süsleri.....	18
Şekil 6.	Tarım Kültürü Çağı; konutlarda koruma ve korunma amaçlı duvar Örnekleri.....	20
Şekil 7.	Menhir ve Kromlek; anıtsal duvar örnekleri.....	21
Şekil 8.	Dolmen; anıtsal duvar örneği.....	21
Şekil 9.	Hacılar Ev Planları; yerleşim yerinin etrafını örten savunmacı duvar örneği.....	22
Şekil 10.	Caddelerin yer almadığı, oldukça sık yerleştirilmiş konutlar; koruma ve korunma amaçlı duvar örneği, Çatal Höyük, Türkiye....	23
Şekil 11.	Mısır Piramitler; kütleli geometrik formlu, keskin ve kristal yapılar oluşturan anıtsal duvar örnekleri.....	25
Şekil 12.	Mısır Mimarlığında bahçe ve konut; koruma ve korunma amaçlı duvar örneği.....	26
Şekil 13.	Mezopotamya'da bir Zigurat; anıtsal duvar örneği.....	26
Şekil 14.	Kral Kalesi: Yüksek kayalardan yararlanılarak sağlanan doğal duvar örneği.....	27
Şekil 15.	Atina Haritası, odak noktasında Akropolis ve onu çevreleyen koruma ve korunma amaçlı duvar örneği.....	29

Şekil 16.	Pantheon ve Forumu: İç mekanda yer alan dairesel formun dışarıdan algılanmamasını sağlamak için girişte yer alan sıra sütunlarla saklanarak şaşırtıcı bir duvar örneği oluşturulmuştur....	30
Şekil 17.	Bizans Kenti; kenti koruyan surlar koruma ve korunma amaçlı duvar özelliği gösterir.....	31
Şekil 18.	Worms Katedrali: Sanatsal Duvar örneği.....	32
Şekil 19.	Saint Denis Katedrali: Sanatsal Duvar örneği.....	33
Şekil 20.	Kimsesizler Hastanesi: Doluluk ve boşluklarla duvarın Sınırlandırılması.....	35
Şekil 21.	San Carlo alle Quattro Fontane Kilisesi: Sanatsal Duvar örneği.....	36
Şekil 22.	Prens Piskoposun Bruchsal Sarayı: Sanatsal Duvar örneği.....	37
Şekil 23.	Madeleine Kilisesi: Sanatsal Duvar örneği.....	38
Şekil 24.	Casa Mila: Sanatsal Duvar örneği.....	39
Şekil 25.	Crystal Palace yan ve ön görünümü, Londra: Şeffaf Duvar örneği.....	40
Şekil 26.	Le Corbusier, Villa Savoye: Maske Duvar örneği 1931.....	42
Şekil 27.	Alman Pavyonu Görünüm ve planı: Akışkan Duvar örneği.....	43
Şekil 28.	Philip Janhson, AT&T Binası, 1920'lerin New York Gökdelenlerini andıran cesur süslemeler ve örüntüler kullandı: Analogik Duvar örneği.....	44
Şekil 29.	Müze, Arnheim, Hollanda	45
Şekil 30.	İnsan-Toplum-Doğa Üçgeni.....	49
Şekil 31.	Mimari İletişim Süreci.....	49
Şekil 32.	Yakınlık kavramını örnekleyen yedi nokta diyagramı.....	57
Şekil 33.	Yakınlık İlkesi.....	57
Şekil 34.	Mezarlık Binası görünümü ve planı: Yakınlık İlkesi özelliği gösteren sıra sütunlu duvar örneği.....	57
Şekil 35.	Benzerlik İlkesi.....	58
Şekil 36.	Sinema Kompleksi: Benzerlik İlkesi özelliği gösteren duvar örneği	58
Şekil 37.	Kapanmışlık İlkesi.....	59
Şekil 38.	İç Mekanda Tamamlama İlkesi özelliği gösteren duvar örneği.....	59
Şekil 39.	İyi Devamlılık İlkesi.....	60
Şekil 40.	Mimaride Süreklilik İlkesi özelliği gösteren duvar örneği.....	60
Şekil 41.	Öğelerin bağlantılı ve bağlantısız şekilleri.....	61
Şekil 42.	Çift yönlü ve Işımsal düzenleme biçimleri.....	63

Şekil 43.	Arıoğlu Evi: Simetri özelliği gösteren duvar örneği.....	63
Şekil 44.	Hiyerarşik düzenleme biçimleri.....	64
Şekil 45.	Konforlu Konak: Hiyerarşi özelliği gösteren duvar elemanı.....	65
Şekil 46.	Çizgisel datum düzeni.....	65
Şekil 47.	Düzlemsel datum düzenlemesi.....	66
Şekil 48.	Hacimsel datum düzenlemesi.....	66
Şekil 49.	Singapur Bilim Merkezi: Düzlemsel datum özelliği gösteren duvar örneği.....	66
Şekil 50.	Tekrar çeşitleri ve bir cephe organizasyondaki yansıması.....	67
Şekil 51.	Massachusetts Teknoloji Enstitüsü öğrenci yurdu: Tam Tekrar özelliği gösteren duvar örneği.....	68
Şekil 52.	Simetrik ve Asimetrik Denge ilkesi özelliği gösteren duvar örnekleri.....	69
Şekil 53.	Ölçü ve Biçimde Zıtlık.....	70
Şekil 54.	Wallhouse: Doluluk ve boşluklarla oluşturulmuş Zıtlık İlkesi özelliği gösteren duvar örneği.....	70
Şekil 55.	Eksensel, Merkezsel, Çevresel koram düzenlemeleri.....	71
Şekil 56.	Heinz-Galinski Okulu: Merkezsel Koram ilkesi özelliği gösteren duvar örneği.....	72
Şekil 57.	Uygunluk İlkesi Düzenlemeleri.....	72
Şekil 58.	Los Clubes, Meksika: Ölçü Uygunluğu özelliği gösteren duvar örneği.....	73
Şekil 59.	Duvarlar aykırılık sağlayarak dikkat çekmekte ve duvar kıvrımlarının iç avluya yönlmesi ise davet edici, çağırıcı bir özellik katmaktadır.....	75
Şekil 60.	Steven Holl'ün Sokak dokusuna müdahale etmeden, kullanım etkisiyle ortaya çıkardığı dinamizm.....	76
Şekil 61.	Mountain Evi Planı, misafir girişi ve komşu parselle aralarında yer alan Uzlaşmacı Duvar.....	77
Şekil 62.	Los Andes (Mulder) Evinin girişi.....	79
Şekil 63.	Los Andes Evi Planı.....	79
Şekil 64.	Point Blokları görünüşleri, zemin kat planı ve 2.kat planı.....	83
Şekil 65.	Toplu Konut Plan, Görünüşü ve İç Mekanı.....	86
Şekil 66.	Konuttan İki Perspektif.....	87
Şekil 67.	Giriş Katı Planı.....	87
Şekil 68.	Konforlu Konağın Perspektif ve İç Mekan Görünümü.....	91

Şekil 69.	Balas Evi zemin ve 1.kat planı.....	94
Şekil 70.	Balas Evi görünümüleri.....	94
Şekil 71.	Konut kesiti ve dışında oluşturulan toprak set.....	97
Şekil 72.	Dağ Evi Planı.....	97
Şekil 73.	Dağ Evi Dış ve Girişten Görünüm.....	98
Şekil 74.	Konut Planı.....	101
Şekil 75.	Konut Görünümü.....	101
Şekil 76.	Konutun görünümüleri.....	104
Şekil 77.	Konutun planı.....	104
Şekil 78.	Konutun görünüm ve planı.....	107
Şekil 79.	Konut Planı ve Görünümler.....	110
Şekil 80.	Bahçe Evi görünüm ve planı.....	115
Şekil 81.	Konutun görünümü ve planı.....	118
Şekil 82.	Konut plan ve görünümü.....	121
Şekil 83.	Le Stadium, Vitrolles görünümü ve planı, Fransa, 1994-1995.....	125
Şekil 84.	Sağlık Spor ve Kültür Merkezi Plan ve Perspektifi.....	128
Şekil 85.	Kursaal Kültür Merkezi görünümüleri ve planı.....	131
Şekil 86.	Groninger Müzesi, Hollanda, 1990-94.....	134
Şekil 87.	Gazi Müzesi plan ve Görünümleri.....	138
Şekil 88.	Sinema ve Sydney Opera Binası.....	141
Şekil 89.	Sinema Salonunun görünümü ve Planı.....	141
Şekil 90.	Modern Sanat Müzesi Görünümleri.....	145
Şekil 91.	Müzeni iç mekan duvarı, girişi ve planı.....	148
Şekil 92.	Müzenin görünüm ve planı.....	151
Şekil 93.	Ziyaretçi Merkezi plan ve görünümüleri.....	155
Şekil 94.	Sanat Müzesi Plan ve Görünümü.....	159
Şekil 95.	Yahudi Müzesi plan ve görünümüleri.....	162
Şekil 96.	Rijeka Anıtsal Köprüsü.....	166
Şekil 97.	Anıtın görünüm ve planı.....	169
Şekil 98.	Görüşme Yeri.....	172
Şekil 99.	İki paralel duvar arasında yer alan buluşma noktası.....	172
Şekil 100.	Heinz-Galinski Okulu.....	175
Şekil 101.	Öğrenci Yurdu Görünümleri ve Kat Planı.....	178

Şekil 102.	Tekstil Fakültesi görünüm ve planı.....	181
Şekil 103.	Borusan Aktivite Merkezi planı ve görünümü.....	184
Şekil 104.	Meydandan görünüm.....	187
Şekil 105.	Konser Salonu plan ve Görünümü.....	187
Şekil 106.	Konser Salonu Binasından görünüm ve planı.....	189
Şekil 107.	Konser Salonu Görünüm ve planı.....	192
Şekil 108.	İsviçre Pavyonu görünüm ve planı.....	194
Şekil 109.	İsviçre Pavyonu zemin kat ve 1.kat planları ve görünümü.....	197
Şekil 110.	İrlanda Pavyonu görünüm ve planı.....	200
Şekil 111.	Macar Pavyonu görünümleri.....	203
Şekil 112.	Gemicilik Kulübü Plan ve Perspektifi.....	207
Şekil 113.	Mimarlık Merkezi Plan ve Görünümü.....	210
Şekil 114.	Binanın ana girişi ve iç avludan görünüm.....	213
Şekil 115.	Kadın Merkezi Görünüm ve planı.....	213
Şekil 116.	Tasarım Stüdyosu görünüm ve planı.....	216
Şekil 117.	Stüdyo görünümleri.....	219
Şekil 118.	Stüdyo Planı.....	214
Şekil 119.	Herz Jesu Katolik Kilisesi Plan ve Görünümleri.....	221
Şekil 120.	Mezarlık Binası plan ve görünümü.....	225
Şekil 121.	Okul Şapeli görünümleri ve planı.....	227
Şekil 122.	Moda Merkezi plan ve görünümü.....	231
Şekil 123.	Tokyo Şehir Donatıları.....	234
Şekil 124.	Tuvaletin Plan ve Görünümleri.....	238
Şekil 125.	Şehir merkezinde değişik bir duvar çalışması.....	240
Şekil 126.	Storefront girişinde yer alan duvar.....	242
Şekil 127.	Çukurova Üniversitesi Ana Giriş Kapısı.....	245
Şekil 128.	İstanbul surundan bir kesit.....	251
Şekil 129.	Çin Seddi.....	252
Şekil 130.	Balas Evi “şok” Şaşırtıcı Duvar Örneği.....	258
Şekil 131.	Belvedere,1958, ve Waterfall,1961, M.C.Escher.....	259
Şekil 132.	Castlerigg’de bulunan Kromlek, Anıtsal Duvar örneği.....	267
Şekil 133.	İngiltere Wiltshire’de bulunan Dolmen, Anıtsal Duvar örneği.....	267
Şekil 134.	Dikilitaş, İstanbul Şekil D. Dikilitaş, Roma.....	268

Şekil 135.	Sagrada Familia, Barselona.....	277
Şekil 136.	Libeskind'ın Berlin kent Kıyısı Proje Tasarımında yer alan kütle kendisini zeminden yukarı atarak, aşağıda yeni bir kent meydanı yaratır.....	288
Şekil 137.	Sidney Opera Binası ve Analogik Duvar Örneği.....	289
Şekil 138.	Mağara, Karli, Hindistan, Gizli Duvar örneği.....	295
Şekil 139.	Frank Lloyd Wright, Edgar Evi, Şelale Evi, 1938 Akışkan Tarzda biçimlendirilmiş duvar ormanlık vadinin güneyindeki cam banklardan dışarıya açılır.....	300
Şekil 140.	Mies van der Rohe, Alman Pavyonu, 1929, akışkan tarzda düzenlenmiş planı.....	301

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No:

Tablo 1.	Dizimsel (Sentaktik) ve Anlamsal (Semantik) Boyut Kavramları	74
Tablo 2.	Mountain Evinin Anlamsal (Semantik) Boyut Analizi.....	77
Tablo 3.	Mountain Evinin Dizimsel (Sentaktik) Boyut Analizi.....	78
Tablo 4.	Los Andes (Mulder) Evi Anlamsal (Semantik) Boyut Analizi....	80
Tablo 5.	Los Andes (Mulder) Evi Dizimsel (Sentaktik) Boyut Analizi.....	82
Tablo 6.	Lohbach points blokları anlamsal (semantik) boyut analizi.....	84
Tablo 7.	Lohbach points blokları dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	85
Tablo 8.	Toplu konutun anlamsal (semantik) boyut analizi.....	86
Tablo 9.	Toplu konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	87
Tablo 10.	Şile’de iki aile evi’nin anlamsal (semantik) boyut analizi.....	89
Tablo 11.	Şile’de iki aile evi’nin dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	91
Tablo 12.	Konforlu konak anlamsal (semantik) boyut analizi.....	93
Tablo 13.	Konforlu konak dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	94
Tablo 14.	Balas evi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	96
Tablo 15.	Balas evi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	97
Tablo 16.	Dağ evi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	100
Tablo 17.	Dağ evi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	101
Tablo 18.	Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi.....	103
Tablo 19.	Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	104
Tablo 20.	Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi.....	106
Tablo 21.	Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	107
Tablo 22.	Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi.....	109
Tablo 23.	Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	110
Tablo 24.	Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi.....	112
Tablo 25.	Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	115
Tablo 26.	Bahçe evi’nin anlamsal (semantik) boyut analizi.....	117
Tablo 27.	Bahçe evi’nin dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	118
Tablo 28.	Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi.....	120

Tablo 29.	Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	121
Tablo 30.	Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi.....	123
Tablo 31.	Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	125
Tablo 32.	Le Stadium'un anlamsal (semantik) boyut analizi.....	127
Tablo 33.	Le Stadium'un dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	128
Tablo 34.	Sağlık ve spor merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	130
Tablo 35.	Sağlık ve spor merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	131
Tablo 36.	Kursaal kültür ve kongre merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	133
Tablo 37.	Kursaal kültür ve kongre merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	134
Tablo 38.	Groninger müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	136
Tablo 39.	Groninger müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	138
Tablo 40.	Gazi müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	140
Tablo 41.	Gazi müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	141
Tablo 42.	Moving image centre anlamsal (semantik) boyut analizi.....	143
Tablo 43.	Moving image centre dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	145
Tablo 44.	Modern sanat müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	147
Tablo 45.	Modern sanat müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	148
Tablo 46.	Modern sanat müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	150
Tablo 47.	Modern sanat müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	151
Tablo 48.	Müze anlamsal (semantik) boyut analizi.....	153
Tablo 49.	Müze dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	155
Tablo 50.	Ziyaretçi merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	157
Tablo 51.	Ziyaretçi merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	159
Tablo 52.	Bregenz sanat müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	161
Tablo 53.	Bregenz sanat müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	162
Tablo 54.	Yahudi müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	164
Tablo 55.	Yahudi müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	166
Tablo 56.	Rijeka anıtsal köprüsü anlamsal (semantik) boyut analizi.....	168
Tablo 57.	Rijeka anıtsal köprüsü dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	169
Tablo 58.	Anıt anlamsal (semantik) boyut analizi.....	171
Tablo 59.	Anıt dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	172

Tablo 60.	Görüşme yeri anlamsal (semantik) boyut analizi.....	174
Tablo 61.	Görüşme yeri dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	175
Tablo 62.	Heinz-Galinski okulu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	177
Tablo 63.	Heinz-Galinski okulu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	178
Tablo 64.	Öğrenci yurdu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	180
Tablo 65.	Öğrenci yurdu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	181
Tablo 66.	Tekstil fakültesi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	183
Tablo 67.	Tekstil fakültesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	184
Tablo 68.	Borusan aktivite merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	186
Tablo 69.	Borusan aktivite merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	187
Tablo 70.	Konser salonu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	189
Tablo 71.	Konser salonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	189
Tablo 72.	Konser salonu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	191
Tablo 73.	Konser salonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	193
Tablo 74.	Konser salonu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	194
Tablo 75.	Konser salonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	195
Tablo 76.	İsviçre pavyonu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	197
Tablo 77.	İsviçre pavyonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	198
Tablo 78.	İspanyol pavyonu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	200
Tablo 79.	İspanyol pavyonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	201
Tablo 80.	İrlanda pavyonu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	203
Tablo 81.	İrlanda pavyonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	204
Tablo 82.	Macaristan pavyonu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	206
Tablo 83.	Macaristan pavyonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	208
Tablo 84.	Gemicilik kulübü anlamsal (semantik) boyut analizi.....	210
Tablo .85	Gemicilik kulübü dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	211
Tablo 86.	Mimarlık merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	213
Tablo 87.	Mimarlık merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	214
Tablo 88.	Kadınların merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	216
Tablo 89.	Kadınların merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	217
Tablo 90.	Tasarım stüdyosu anlamsal (semantik) boyut analizi.....	219
Tablo 91.	Tasarım stüdyosu dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	220
Tablo 92.	Stüdyo anlamsal (semantik) boyut analizi.....	222

Tablo 93.	Stüdyo anlamsal (sentaktik) boyut analizi.....	222
Tablo 94.	Herz Jesu katolik kilisesi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	224
Tablo 95.	Herz Jesu katolik kilisesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	226
Tablo 96.	Mezarlık binası anlamsal (semantik) boyut analizi.....	227
Tablo 97.	Mezarlık binası dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	228
Tablo 98.	Okul şapeli anlamsal (semantik) boyut analizi.....	230
Tablo 99.	Okul şapeli dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	232
Tablo 100.	Moda evi anlamsal (semantik) boyut analizi.....	234
Tablo 101.	Moda evi dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	235
Tablo 102.	Tokyo şehir donatıları anlamsal (semantik) boyut analizi.....	237
Tablo 103.	Tokyo şehir donatıları dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	239
Tablo 104.	Tuvalet anlamsal (semantik) boyut analizi.....	241
Tablo 105.	Tuvalet dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	241
Tablo 106.	Geçici duvar anlamsal (semantik) boyut analizi.....	243
Tablo 107.	Geçici duvar dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	243
Tablo 108.	Storefront anlamsal (semantik) boyut analizi.....	245
Tablo 109.	Storefront dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	246
Tablo 110.	Çukurova Üniversitesi ana giriş kapısı anlamsal (semantik) Boyut analizi.....	248
Tablo 111.	Çukurova Üniversitesi ana giriş kapısı dizimsel (sentaktik) boyut analizi.....	249
Tablo 112.	Korumacı Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	255
Tablo 113.	Korumacı Duvar duygusal tepki tablosu.....	256
Tablo 114.	Korumacı Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu	257
Tablo 115.	Uzlaşmacı Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	258
Tablo 116.	Uzlaşmacı Duvar duygusal tepki tablosu.....	259
Tablo 117.	Uzlaşmacı Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu	259
Tablo 118.	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu....	262
Tablo 119.	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar duygusal tepki tablosu.....	263
Tablo 120.	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	264
Tablo 121.	Şeffaf Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	266
Tablo 122.	Şeffaf Duvar duygusal tepki tablosu.....	267
Tablo 123.	Şeffaf Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	268

Tablo 124.	Anıtsal Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	271
Tablo 125.	Anıtsal Duvar duygusal tepki tablosu.....	272
Tablo 126.	Anıtsal Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	273
Tablo 127.	Kılavuz Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	274
Tablo 128.	Kılavuz Duvar duygusal tepki tablosu.....	277
Tablo 129.	Kılavuz Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	278
Tablo 130.	Sanatsal Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	280
Tablo 131.	Sanatsal Duvar duygusal tepki tablosu.....	280
Tablo 132.	Sanatsal Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	281
Tablo 133.	Maske Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	282
Tablo 134.	Maske Duvar duygusal tepki tablosu.....	283
Tablo 135.	Maske Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	283
Tablo 136.	Değişken Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	285
Tablo 137.	Değişken Duvar duygusal tepki tablosu.....	286
Tablo 138.	Değişken Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	287
Tablo 139.	Gizemli (Mistik) Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	288
Tablo 140.	Gizemli Duvar duygusal tepki tablosu.....	289
Tablo 141.	Gizemli (Mistik) Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	289
Tablo 142.	Analojik Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	292
Tablo 143.	Analojik Duvar duygusal tepki tablosu.....	295
Tablo 144.	Analojik Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	296
Tablo 145.	Doğal Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	297
Tablo 146.	Doğal Duvar duygusal tepki tablosu.....	298
Tablo 147.	Doğal Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	298
Tablo 148.	Ayırıcı Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	300
Tablo 149.	Ayırıcı Duvar duygusal tepki tablosu.....	301
Tablo 150.	Ayırıcı Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	301
Tablo 151.	Akışkan Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	304
Tablo 152.	Akışkan Duvar duygusal tepki tablosu.....	305
Tablo 153.	Akışkan Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	306
Tablo 154.	Aykırı Duvar'ın yer aldığı örnek projeler tablosu.....	307
Tablo 155.	Aykırı Duvar duygusal tepki tablosu.....	307
Tablo 156.	Aykırı Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu.....	308

Ek Tablo 1.	Mountain Evi.....	340
Ek Tablo 2.	Los Andes Mulder Evi.....	341
Ek Tablo 3.	Lohback Points Blokları.....	342
Ek Tablo 4.	Toplu Konut.....	343
Ek Tablo 5.	Şile’de İki Aile Evi.....	344
Ek Tablo 6.	Konforlu Konak.....	345
Ek Tablo 7.	Balas Evi.....	346
Ek Tablo 8.	Dağ Evi.....	347
Ek Tablo 9.	Konut.....	348
Ek Tablo 10.	Konut.....	349
Ek Tablo 11.	Konut.....	350
Ek Tablo 12.	Konut.....	351
Ek Tablo 13.	Bahçe Evi.....	352
Ek Tablo 14.	Konut.....	353
Ek Tablo 15.	Konut.....	354
Ek Tablo 16.	Le Stadium.....	355
Ek Tablo 17.	Sağlık ve Spor Merkezi.....	356
Ek Tablo 18.	Kursaal Kültür ve Kongre Merkezi.....	357
Ek Tablo 19.	Groninger Müzesi.....	358
Ek Tablo 20.	Gazi Müzesi.....	359
Ek Tablo 21.	Moving Image Center.....	360
Ek Tablo 22.	Modern Sanat Müzesi.....	361
Ek Tablo 23.	Modern Sanat Müzesi.....	362
Ek Tablo 24.	Müze.....	363
Ek Tablo 25.	Ziyaretçi Merkezi.....	364
Ek Tablo 26.	Bregenz Müzesi.....	365
Ek Tablo 27.	Yahudi Müzesi.....	366
Ek Tablo 28.	Rijeka Anıtsal Köprüsü.....	367
Ek Tablo 29.	Anıt.....	368
Ek Tablo 30.	Görüşme Yeri.....	369
Ek Tablo 31.	Heinz-Galinski Okulu.....	370
Ek Tablo 32.	Öğrenci Yurdu.....	371
Ek Tablo 33.	Tekstil Fakültesi.....	372

Ek Tablo 34.	Borusan Aktivite Merkezi.....	373
Ek Tablo 35.	Konser Salonu.....	374
Ek Tablo 36.	Konser Salonu.....	375
Ek Tablo 37.	Konser Salonu.....	376
Ek Tablo 38.	İsviçre Pavyonu.....	377
Ek Tablo 39.	İspanyol Pavyonu.....	378
Ek Tablo 40.	İrlanda Pavyonu.....	379
Ek Tablo 41.	Macaristan Pavyonu.....	380
Ek Tablo 42.	Gemicilik Kulübü.....	381
Ek Tablo 43.	Mimarlık Merkezi.....	382
Ek Tablo 44.	Kadınlar Merkezi.....	383
Ek Tablo 45.	Tasarım Stüdyosu.....	384
Ek Tablo 46.	Stüdyo.....	385
Ek Tablo 47.	Herz-Jesu Katolik Kilisesi.....	386
Ek Tablo 48.	Mezarlık Binası.....	387
Ek Tablo 49.	Okul Şapeli.....	388
Ek Tablo 50.	Moda Evi.....	389
Ek Tablo 51.	Tokyo Şehir Merkezi Donatıları.....	390
Ek Tablo 52.	Tuvalet.....	391
Ek Tablo 53.	Geçici Duvar.....	392
Ek Tablo 54.	Storefront.....	393
Ek Tablo 55.	Çukurova Üniversitesi Giriş Kapısı.....	394
Ek Tablo 56.	Örnek Projelerde Yer Alan Duvar Çeşitlerinin Duygusal Tepki Tablosu.....	395
Ek Tablo 57.	Duvar Çeşitlerinin Dizimsel (Sentaktik) Boyut Analizi.....	396
Ek Tablo 58.	Duvar Çeşitlerinin Duygusal Tepki Analizi.....	397
Ek Tablo 59.	Michelson'un Sıfat Çiftleri Tablosu.....	398
Ek Tablo 60.	e-posta verileri.....	407

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Tarihe tanıklık eden duvarların gizli bir dili vardır. İnsanoğlu arkeolojik bölgeleri gezerken hep içinden geçirmiştir: “Şu duvarların bir dili olsa” diye. Dönemlerin, devirlerin özellikle mimari gelişimi ve tarihi sürecinin öğrenilmesi ve geleceğe aktarılmasında önemli yeri olan duvarın, ilkel duvarla yani mağara duvarıyla başlayan öyküsü, insanın doğa şartlarına karşı koyabilmek amacıyla dört duvarı oluşturmasından günümüze kadar geniş bir yelpazede yer almaktadır.

Dört duvarlı konuta geçiş, uygarlık tarihinin en keskin dönemeçlerinden birini oluşturur. Buna göre, ilk sığınağı mağara ve benzeri doğal kovuklar olan ademoğlu, binlerce yıl boyunca gizli bir sahnede yaşamak zorunda kalıp, dördüncü duvarı beklemiştir. Bu sebeple konut, başlangıçta yalnız duvardan değil, pencere ve kapıdan da yoksundur. Öte yandan dışarıya açılan deliği taş veya benzeri malzemeyle örme becerisi kazanıldıktan sonra, ortaya çıkan son değil, ilk duvardır artık [1]. Bir bakıma duvarın gelişimi, anlamı ve en önemlisi koruma, korunma yetisi mağaranın dördüncü duvarıyla başlamıştır.

İnsanlığın eski taş çağlarından bu yana “duvar”lara çizdiği grafikler izlendiğinde, küçük avcı topluluklarından köylere, köylerden site hayatına, site hayatından kent devletlerine ve daha sonraları, imparatorluklar ile diğer çeşitli devlet yönetimlerine varılır. İlk yaşam belirtilerinin mağara olduğu gerçeğinden yola çıkılarak, “Duvar”ın, ilk çağlardan beri bir iletişim aracı olduğunu ve sanatsal yönlerinin geliştiğini ve bir belge olma özelliğini koruduğunu görürüz. Eski Taş Devrinden bu yana, sanatı hangi dönemde, yerde, yörede ve türde ele alırsak alalım, değişmeyen faktör onun daima kişinin, toplumun manevi varlığına, duygusal yönüne, dünyasına, tinine hitap etmek istemesidir [2]. Eski çağlarda “duvar” korunma, savunma amacıyla ön plana çıkmasına rağmen, iç mekanda kendisine yarattığı psikolojik tatmin amaçlı kullanım olarak daha çok gözükmektedir. Primitif halk sanatlarının doğuşu, site (mağaradan çıkıp tarımsal yaşama geçen topluluk) ile birlikte anıtsal mimarinin ortaya çıkışı, sanat eserinde kompozisyon fikrinin idrak edilmesi, büyük dinlerin belirmesi hep tarımsal kültür döneminde (neolitik çağ) ortaya çıkmıştır [3].

Duvarın estetik anlayışla ele alınışı ve yorumu Rönesans Dönemiyle başlar, ancak, mimarın kendi yorumunu kattığı dönem ise 19.yy başları olarak verilebilir. Bu dönem modernite olarak tabir edilir. Modernite, önce insanı daha sonra da onun dünyasını etki altına almıştır. Artık geçmişin bilinmeyen semantik, sentaktik anlamını çözümleyip geleceğe adapte etmek yerine, düne ait olmayan ve başka yöntemlerle, kendine ait yeni bir semantik adlandırılması gereken bir dünyada yaşamak demektir. Bu, aynı zamanda yeni bir dünya görüşü, yeni bir mantık oluşturmak anlamına da gelmektedir [4].

20.yy ortalarında mimari biçimleri geliştiren akımlar, gelenek ve kültürlerin mimariye kattıkları anlama bakmaksızın, sadece “fonksiyonel” imajı yaratarak mekan kurgularını gerçekleştirmişlerdir. Bu durum, bir iletişim aracı olan mimariyi, zamanla her yerde birbirine benzer kurgular haline getirmiş, geleneksel ve kültürel dilin zamanla etkisini yitirmesine yol açmıştır. Bunun en büyük sebeplerinden biri de teknoloji olarak gösterilmektedir. Teknolojinin hızlı gelişmesi karşısında, mimarın de bu gelişmeye ayak uydurması gerektiği için, her dönemin teknolojisiyle büyüyen ve gelişen mimari, günümüzde kendini ortaya koyabilmek için, ait olduğu dönemin kurgularını göz ardı ederek kendi evrenselliğini ortaya çıkarmıştır. Oysa iletişimin artık anlık olduğu bir ortamda yapılan bir sanatsal çalışmayı anında dünyanın her yerine sunmak olasıdır. Etkileşimin ve iletişimin bu kadar hızlı olduğu ortamda mimari de bu görsel sunumdan yararlanmayı bilmiş ve bunu kendi bölgesi için nasıl kullanabileceğini dillendirmeye başlamıştır. Bir mekan kurgusunun doğruyu bulmadaki süreci, deneme-yanılma yöntemi ve çevresel verilerini kapsar. Halbuki mekanı ortaya koyan mimari bileşen ve öğelere ilişkin dış elemanların ait oldukları dönemlerin inanç ve ideolojilerine göre kurgulandıkları bir gerçektir. Örneğin, tarihin farklı dönemlerinde mekanı oluşturan duvarlar farklı anlamlar oluşturmuştur. Tarihinin yansıttığı ekonomi, savaş, inanç, malzeme gibi faktörlerin biri veya birkaçından etkilenecek dönemlerine ait kurguları ortaya konmuştur. Çağımızın iletişim çağı olduğu gerçeğinden yola çıkarak, mimari biçimlenmenin de buna ayak uydurma sürecinde olduğu söylenebilir. Anıtsal yapılar bu çağın en iyi göstergeleridir. Tarihte Rönesans ve Gotik dönemlere ait yapılarda dış cephedeki bezemeler ve süslemeler ön plana çıkarken, günümüzde yani modern mimarlıkta bu durum yerini saflığa, sadeliğe bırakmıştır. Böylece Rönesans ve Gotik dönemlerindeki simgesellik ve anlamın sürekliliği yok edilmiş ve yapının kendisi değil, işaretler ve semboller mesaj iletmeye başlamıştır. Bu sembol ve mesajların duvar üzerinde oldukça etkili olduğu söylenebilir. İnternet’in sağladığı hızlı görsel alışverişin yaygınlaştığı bu dönemde, her ne

kadar yöresel bazda mimari kaybolmaya yüz tutmuş gibi görünse de, eskinin yorumu devam ederken yeni duvar çeşitleri de ortaya çıkmaya devam etmiştir. Tasarımcı gidemediği bir bölgede, üzerine yorum yapamayacağı bir mimari yapıtı, internet aracılığıyla bilgisayar ortamında görüp, özellikleriyle ilgili bilgi edinebilmektedir. Aynı zamanda tanıdık, bildik bir bölgede tasarım yapan bir tasarımcının ve ürününün verilerini bilgisayar aracılığıyla başka araştırmacılara ulaştırılması iletişimi arttırmakta, bu da yeni çağrışımlara yol açabilmekte ve duvarın kaçınılmaz değişimi ve çeşitliliğini devam ettirebilmektedir. Artık uzak medeniyetlerin yaşam tarzları ve mimarileri araştırılarak, kendi kültürüne veya yaşam biçimine uyarlayarak bölgeselleştirme ve hatta kişiselleştirme yoluna gidilebilmekte dolayısıyla yapı öğelerinden biri olan duvarın Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Boyutu değişerek, daha da önem kazanmaktadır. Bu süreç içindeki değişim ve gelişim çağlar ilerledikçe de devam edecektir.

1.2. Literatür Taraması

Literatür taraması üç aşamayı içermektedir. İlk aşama; veri toplama ve çalışmaya uygun araştırma yöntemleri ve analizlerin açıklaması, ikinci aşama; örneklerin toplanması, incelenen örneklerin irdelenmesi ve üçüncü aşama; yapılan analizlerin sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve yorumlanmasıdır.

İlk aşamada araştırmada incelenecek örnek proje grubunun oluşturulması için, öncelikle duvarın tarihsel süreç içindeki yerinin saptanması amacıyla literatür taraması yapılmış, konuyu sınırlı tutmak amacıyla da 1990 ve sonrasına ait duvarın etkili bir faktör olarak kullanıldığı uygulanmış önemli projelere yer verilmiştir.

Bu yüzyılın özellikle ikinci yarısı, mimariye anlam ve beğeni kavramları açısından sınırsız bir çeşitlilik kazandırmıştır. Mimarideki farklı anlayışların, stillerin ortaya çıkması mimarların fikirlerini, ideolojilerini, kişisel beğenilerini özgürce sergilemenin yanı sıra, teknolojik gelişimden de kaynaklanmaktadır [5]. 20.yy başlangıcında her sanat alanında olduğu gibi mimarlık alanında da yeni ideolojiler doğmuştur. Tarih boyunca süre gelen form ve mimarlık bir anda altüst edilmiştir. Modern mimarlık insan ve yaşamı için özel bir çevre hazırlayarak, insanın eylemlerini ve düşüncelerini olmasını istediği gibi görselleştirmeye çalışmıştır [6]. Bu nedenle, bu çeşitliliği en aza indirgeyebilmek ve konuyu sınırlayabilmek için modern mimarlık ürünü 1990 sonrası projelerle araştırmanın kapsamı sınırlandırılmıştır.

Mimari form bir bütündür. Form insan ile çevre arasında bir dil oluşturur. Bu dili gerek simgesel gerekse de anlamsal olarak yorumlamak mimari formu iyi etüt etmekten geçer. Bundan dolayı bu bütünlükte esas olan yani dikkat çekici öge, yapının gerek ön cephesi gerek iç mekan, gerekse de fiziksel çevresinde yer alan kurgusudur. Bu kurguda esas olan duvarın yapı içindeki işleve bağlı olarak kendi Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) değerlerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda çalışmada ele alınan örneklerin bu kapsamda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde yer alan çalışma duvarın;

- Tanımı,
- Görevi ve Anlamı,
- Algılanması,
- Kurgusu

alt başlıklarından oluşmaktadır. Literatür tarama sonucunda elde edilen bilgilerin ve ele alınan örneklerin analizi aşağıdaki aşamaları kapsamaktadır:

- Öncelikle duvarın tarihi süreçteki doğuşu, gelişimi üzerinde durulması,
- Mimari formdaki duvar organizasyonunun, göstergebilim açısından; temel tasarım ilkeleri ve Gestalt teorileri açısından irdelenmesi, ortaya çıkan çeşitliliğin analiz edilmesi,
- Çok geniş kapsamlı olan konuyla sınırlandırmak amacıyla mimari akımlara bağlı bir irdeleme yapılmadan, duvarın insan üzerinde bıraktığı etkiyi ve onu yönlendirmedeki çeşitliliğini ortaya çıkarmak için, yapının vurgu noktası konumunda olan en etkili duvar elemanının örnek projelerde detayıyla irdelenip, analiz edilmesi.

1.2.1. Konuyu Oluşturan Nedenler ve Amaçlar

Duvarlar, tarihi süreç içinde savunma, korunma, güvence, ayırma ya da birleştirici olma gibi fonksiyonlarının yanı sıra bireylerin çevreleri ile olan ilişkilerin düzenlemesi yani çevre ile iletişim kurulmasında etkili öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu öğeler, mimarlık tarihindeki süreçte çeşitlilik kazanmış ve biçimsel tarzların, üslupların oluşumunda önemli bir yer tutmuşlardır. Her duvarın, hem kullanıcılar arasında oluşan hem de tasarlayanın aktarmak istediği bir dili, anlatmak istediği bir yaşam biçimi ya da felsefesi vardır. Bir başka tanımla duvar, yapılanmış fiziksel çevrelerde biçimlendirici bir rol oynamıştır ve oynamaya da devam etmektedir.

Çalışmada, duvarın bu rolünün neler olduğu tartışmasının yanı sıra, geçirdiği evreleri ve kazandığı anlamlara da bakılmış ve bu anlamlara sistematik bir bakış açısı getirilmeye çalışılmıştır. Bu sayede yapılanmış çevre içinde oluşan her duvarın sadece bir engel, bölücü, koruyucu, korumacı gibi değerlerinin olmadığı savından yola çıkarak, bunların yanında daha farklı anlamlara geldiği de düşünülerek bu değerlerin, tanımların ortaya konması amaçlanmıştır.

Ayrıca, oluşturulan bu duvar çeşitlerinin tasarımcılar tarafından tasarımlarında nasıl kullanılabileceği sorusundan yola çıkılarak, duvarları nasıl değerlendirebileceği ve rehber olabileceği düşünülmüştür. Yani, projelerde yorumlama ve kurgulama konusunda tasarımcıya farklı bir bakış açısıyla değerlendirme imkanı sunmak temel amaçlardan biri olmuştur.

Genel olarak duvarın tarih içindeki sürecine literatür araştırmasıyla da bakılarak, tasarımcıya ilk çağdan günümüze kadar gelen bir kronolojik sıralama sunulmuş ve dolayısıyla da geçmişe az da olsa bir kısa bakış imkanı verilmiştir. Bu sayede, duvarın nasıl bir süreç izlediği gösterilerek, yapılacak yeni tasarımlarda bu yerlerin yararlı olabileceği düşünülmüştür.

1.2.2. İzlenen Yöntem

Öncelikle duvarın tanımları ve söylemleri araştırılmış ve buradan hareketle seçilen mimari örneklerdeki etkili konumdaki duvar üzerinde; göstergebilim ilkeleriyle desteklenerek Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) açıdan irdelemeleri ve çeşitli kavramlarla açılımları yapılarak gerekli tanımlamalar ve sınıflandırmalar oluşturulmuştur. Kavramlar ve tanımlardan yola çıkarak araştırmada yer alan mimari örneklerdeki duvar elemanları bu sınıflandırmayla açıklanmaya çalışılmıştır.

Sınıflandırma için göstergebilim başlığı altında Anlamsal Boyut (Semantik) ve Dizimsel Boyut (Sentaktik) açısından irdeleme yapılmıştır. Anlamsal Boyut (Semantik) bağlamında sıfat çiftlerinden oluşan ve kullanıcının tepkilerini yansıtan Duygusal Tepki Değerlendirmelerinden, Dizimsel Boyut (Sentaktik) bağlamında ise Gestalt ve Temel Tasarım İlkelerinden yararlanılmıştır (Tablo 1). Duygusal Tepki başlığı altında oluşan sıfat çiftleri için Michelson'un "Çevresel Tasarım İçinde Davranışsal Araştırma Metotları" adlı kitabında yer alan "Duygusal Tepki Değerlendirmeleri" temel alınmıştır (Ek Tablo 4-9).

1.2.3. Analiz Çalışması

Literatür taramasından sonra elde edilen örneklerin, Göstergibilim; Anlamsal Boyut (Semantik, Anlamsal İlişkiler) ve Dizimsel Boyut (Sentaktik, Dizgisel İlişkiler) başlıkları altında analiz edilerek bir sınıflandırılması yapılmış, ortaya çıkan duvar çeşitlerinin yapı içindeki yeri ve kazandığı ve kazandırdığı anlam irdelenerek değerlendirilmiştir. Konunun amacı gereği Göstergibilimin ele alınarak mimariyle olan ilişkisi açıklanmıştır. Seçilen mimari örneklerdeki vurgulayıcı – etkileyici nitelikteki duvarlar Anlamsal (Semantik) Boyutta Duygusal Tepkiler açısından analiz edilerek sınıflandırılmış ve ortaya çıkan duvar çeşitleri Dizimsel (Sentaktik) Boyutta Gestalt ve Temel Tasar İlkeleri bağlamında irdelenmiştir.

1.3. Duvarın Tanımı

Bilgin, “duvar mı, konstrüksiyon mu? Kabuk mu, iskelet mi? Binanın aslı, özü hangisidir?” diye sormaktadır. Aslında bu sorunun yanıtını, duvarı tanımlamaya çalışanların, mimarların veya sanatçıların yorumlarında aramakta yarar vardır. Duvar önce bir dil oluşturur. Sonra bu dile malzeme ile biçim verilir. Bu biçim aynı zamanda dilin bir taşıyıcısı da, kabuk ve iskeleti olur. Konstrüksiyon kuramcıları yapı sistemini çerçeve halinde ön plana çıkararak, mimari bir dilin kurulabileceğini göstermişlerdir [7].

Bilgin duvarı ilginç bir yaklaşımla yorumlar; duvar ağıdalıdır, saklayıcıdır, geçen zamana karşı dirençlidir. Kendisine ve ardına ilişkin imalarla yüklüdür. Gizemlidir. Hafızaya, dolayısıyla geçmişe doğru açılır. Unutulmuş olanları üzerinde tutar [7].

İnsanın, kendiyle ve çevresiyle etkileşimi olduğu kadar yaşamını sürdürdüğü mekan ve onu sınırlayan duvarlarla da iletişim halindedir. Duvar, fiziksel çevrenin oluşumunda oldukça etkili somut bir varlıktır. Ama sadece görsel olarak duvarın varlığını algılamak yeterli değildir. Görülenin var olması; duyulması, dokunulması; hissedilmesi ile etkisi artar ya da azalır. Bazen de gerçekte varolmayan, dokunulamayan ancak varlığı hissedilen yani geometrik olarak tanımlanamayan duvarlar da vardır.

Heidegger duvarları bu anlam içinde kurgular ve yorumlar: sert, katı ve geçirgen olmayan bir somutluk tanımlayarak etrafımızı çerçevelerken, rengi, dokusu gibi sonsuz duyum dokunuşlarıyla, soyut; öznel değerler tanımlar; boşluğu yaşanır kılar; var eder. Etrafımızı çerçeveleyen duvarları, teknolojinin yardımıyla sanrılar ile var edebiliriz. Sanal olarak duvarları ışıktan olan bir mekan tasarlanabilir. Duvarlar sert, geçirimsiz özelliklerinin yerine akışkan da olabilir [8]. Görsel olarak bir şölen olmasına rağmen, elle dokunup, yaşayamadığımız bu tip duvarlar, gerçeğiyle çelişen, hatta gerçekliğini aşan sanrılar olarak kalacak; var olamayacaktır. Somut, hissedilirliğiyle gerçekliğe ulaşır. Mekanı, var eden duvar, somut ve soyutun kesişimidir.

Sanal olan ise, öznel yaşanandır. Bu dünyada değil, kendi dünyasında var olandır. Mevcudiyetini, bu dünyanın kurallarına bağlı olarak tanımlamayan, kendine özgü kurallar ile biçimlenen ya da bu dünyada var olacak nesneye ait tasarlama evresinde kişisel duyumlardan oluşandır. Teknolojik gelişmeler bu sanrıları, yine bir sanrı olarak çevremizle ama kendi dünyasına ait kurallarla paylaşmamızı sağlar. Bilgisayar ekranının bize sentetik olarak duyumsattığı, kendi sonsuzluğunda var ya da yok olmuş süreksiz tanımlamalardır [9]. Dolayısıyla tasarımcının düşünsel sürecindeki duvar, ürüne dair göndermeler yapan, somut varlığın soyut yansımasıdır.

Ching'e göre duvar: "Sürekli bir yüzey sunan dik konstrüksiyonların herhangi biri veya koruma amaçlı çevirmek veya bölmek, ayırmak veya koruma alanı" dır [10].

Hasol duvarı; "Yapılarda taş, tuğla, briket, kerpiç ve benzeri gereçlerle yapılan düşey bölme ögesi [11]" diye tanımlamakta ve duvarı anlamsal ya da simgesel boyutlara değinmeden, sadece yapısal olarak ele almaktadır.

İzgi duvara iki türlü tanımla yaklaşmaktadır. Birinci tanımda yapısal, ikinci tanımda fonksiyonel bir yaklaşım sergilemektedir. Birinci tanımda; duvarlar basınca karşı uygun direnç gösteren parçalı malzemenin (taş, tuğla, kerpiç) dolaysız veya bir bağlayıcı aracılığıyla örgü tekniği kuralları uyarınca birleştirilmesi yöntemi ile gerçekleştirilir. Örgüyü oluşturan sıralar yükseldikçe ayırım şekillenmeye başlar. İkinci tanımda; duvar, yer aldığı alanı, her iki tarafta ayrı bölgeler kalacak şekilde böler, birbirinden ayırır. Farklı ortamları veya mekanları ayıran, onların karşılıklı ilişkilerini kesen duvar bünyesinde, yaşam koşullarının zorunlu kılmasına bağlı olarak, kesin ayırımı kontrol edilen bir bağlantıya dönüştürmek üzere yer yer boşluklar bırakır. Duvarın gerçekleştirilmesi, duvar bünyesinde boşluk oluşturulması karşıtlık ve çelişki yaratır. Ancak her ikisinin de işlevsel olarak birlikte geçerliliği kaçınılmazdır [12].

Feyiz ise duvarı, yan yana gelen taşların bir sonraki aşaması olarak, yataydan dikeye geçişi imler [1] şeklinde yorumlamaktadır.

Türk Dil Kurumu'nun (TDK) Türkçe Sözlüğünde dört farklı tanım söz konusudur;

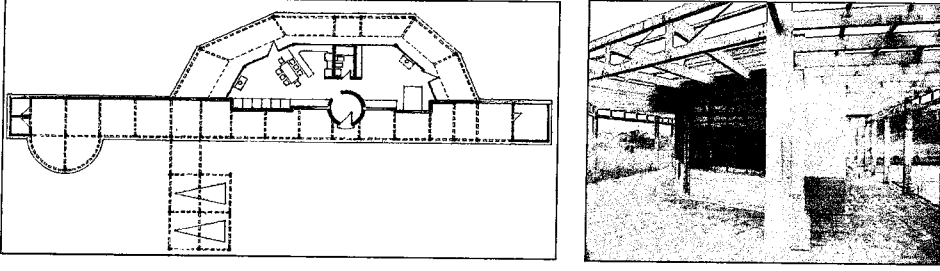
1. Bir yapının yanlarını dışa karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden ayıran taş, tuğla vb. gereçlerden yapılan veya örülen dikey düzlem
2. Bir toprak parçasını sınırlayan taş, tuğla, kerpiçten yapılan engel: Karabaş, bostan
3. (mecaz) Engel.
4. Sonuçsuz, sonuç vermeyen yer.

TDK sözlüğünde duvar iki yapısal ve iki de felsefi tanım olarak yer almaktadır. Heidegger'in duvar tanımına bakıldığında, duvarların anlam içinde kurgulanması gerekliliğini vurgulamasına rağmen, ülkemizde yapılan çalışmalardan anlaşılacağı gibi, duvar, çoğunlukla malzeme ve yapısal özellikler açısından ele alınmakta, anlamsal ve dizimsel özellikler ikinci planda kalmaktadır. Oysa duvar sadece taştan, tuğladan veya kerpiçten yapılan bir yüzey değildir; Sanal duvarlar, ışık duvarlar, çizgi duvarlar ile de bir mekan sınırlandırılabilir ve tasarlanabilir.

1.4. Duvarın Özellikleri

Kullanıcının zihninde olan yapı imgelemi ile tasarımda ortaya çıkan imgelemin çakışmaması, veya yetersiz kalması sonucunda bir kopma meydana gelir. Bu kopma karmaşıklığa yol açar. Kısaca bir kargaşa söz konusu olur. Anlam yüklenemeyen bu durum karşısında bir başlangıç noktası, ipucu aranır. Burada duvar elemanı bu görevi yüklenerek kullanıcıya veriler iletmeye başlar. Dolayısıyla her yapının bir vurgu yapan duvarı vardır denebilir. Bu ana duvar tasarım düzenleyicisi anlam ileticisi (Anlamsal / Semantik Boyut) veya (Dizimsel / Sentaktik Boyut) olarak ortaya çıkabilir.

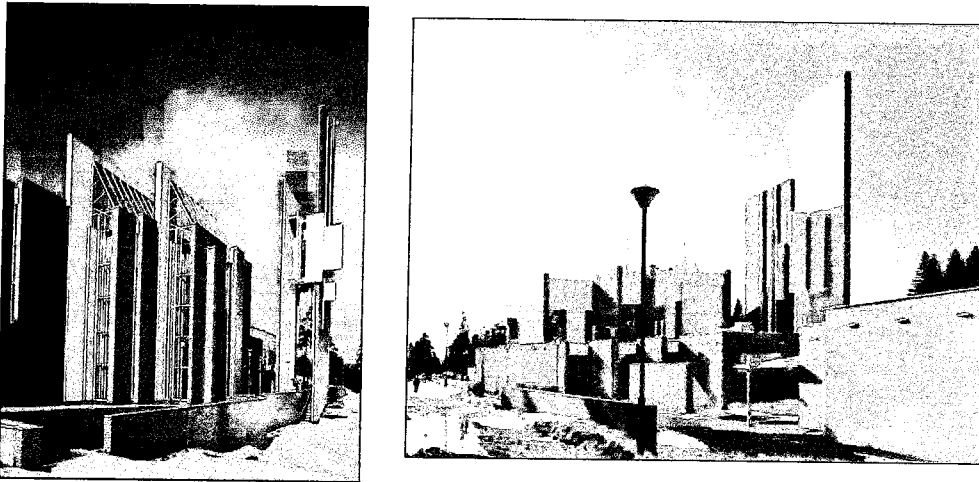
Vurgu noktası yapının ana karakteristik özelliğidir. İncelenen örneklerde bazen tek bir duvar, bu ana duvar etrafında şekillenen işlev, (Şekil 1), bazen iç mekan duvarı veya duvarları (Şekil 2), bazen de yapının bütünü oluşturulan (çevreleyen) bir bütünlük içinde birbirlerini destekleyen duvarlar (Şekil 3), vurgu noktası olabilmektedir. Yer yer bir veya birkaç mimari eleman (duvar) kurgudaki bütünlük içinde biçimsel ifade olarak farklılaşmada ama dengeyi bozmayan bir tarz içinde de kendini gösterebilmektedir (Şekil 4).

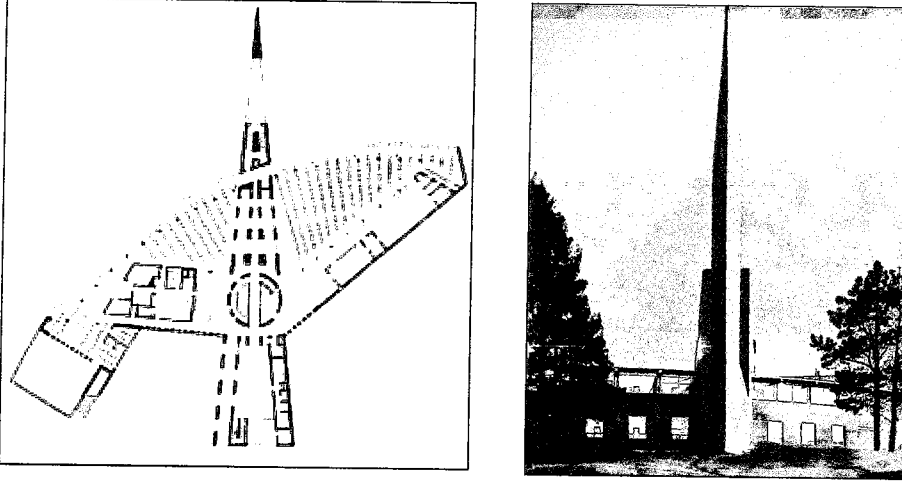
Şekil 1. Tek bir vurgu yapan duvar; yapıda belirleyicilik ve yönlendiricilik özelliği taşımakta, diğer duvar elemanları bu duvar etrafında şekillenmektedir [13].

Şekil 2. İç mekanda vurgu noktası olarak duvar örnekleri; mekanın duygusal tepkiyi belirtmekle birlikte uyulması gereken kuralları da koymaktadır [14] [15].

Şekil 3. Duvarların bir bütünlük sergilemesi; her bir duvar birbirini ölçüde ve oransal açıdan desteklemekte ve aynı duvar elemanları yapının geneline yayılmaktadır [16].

Şekil 4. Duvarın farklılaşması; yapıyı ikiye bölen üçgen formlu duvar elemanı diğer duvar elemanlarıyla farklılaşmakta fakat dengeyi bozucu bir eleman olarak değil, dengeleyen bir eleman olarak göze çarpmaktadır [17].

1.5. Duvarın Görevi ve Anlamı

İnsanlık tarihi boyunca mimariyi var edenler, gerek inandığı değerlerin anlatımında, gerekse de iletişim kurmada duvarları genel olarak kullanmışlardır. Yer yer duvarların kendileri sembol olduğu gibi, sembollerini de üzerlerinde taşıdıkları olmuştur.

Duvar, barınaktan başlayıp, konuta, saraya doğru bir gelişime gösterirken, uygarlık düzeyinin artması, gereksinimlerin çoğalması ve karmaşıklaşması duvarın görevinde ve anlamında çeşitliliğe yol açmıştır. Çeşitlilik simgesel değerleri de beraberinde getirmiştir ; artık duvar nerede başlıyor, çatı nerede bitiyor belli değildir.

Çeşitliliğe rağmen duvarın iki anlamı hep varola gelmiştir: Koruma ve korunma (savunma). Mağaradan çıkan ilk insanların kurdukları ilk yapıdaki duvarın (ilkel duvar) savunma ve korunma amaçlı olduğu bilinen bir gerçektir. Çağımızda da bu anlam devam etmiş ve yeni görevleri ve anlamları da yüklenmiştir.

Duvar, kendi kurgusunu içinde bir de iç-dış sunar. Yani her duvarın bir önü bir de arkası vardır. Bir mekanda oluşturduğu sınır dışında kalan ortam dış, içteki ise içtir. Bütünlük ilkesine dayanan mimarlık yapıtında:

- Dıştan, için
- İçten, dışın

kavranabilirliğinin ve algılanabilirliğinin sağlanmasına yönelik çabalar ve elde edilen sonuçlar çarpıcıdır. Bu özlem ve davranış özellikle çağdaş mimarlıkta önemli bir evreyi

oluşturur [18]. Duvar, sınırlı ve sınırsız (iç-dış veya ön-arka) olmak üzere, boşluğu ikiye bölmekle kalmaz; dışarıda hiçlikle özdeşleşen boşluğun tehditkar yapısını da usulca evcilleştirir. Korku, merak, "fear of empty space" veya "fear of emptiness" hep duvarın arkasındadır. Öte yandan mekânın mülkiyet hakkı, sonsuz boşluğu korkusuzca kendisine teslim eden bilinç niteliğinin ön şartıdır; zirâ "locus amoenus" olarak yuvanın güven telkin edici mevcudiyeti, ancak bana ait olan boşluktan hareketle varolduğu sürece anlam taşır. Ayrıca yuva ile sığınak arasındaki ayırmda, yine başrolde görürüz duvarı. Bu bağlamda, mağara örneğinde tanık olduğumuz üzere, her iki tarafından görülmeye elverişli olmayan duvarla sınırlı doğal mekân, olsa olsa sığınaktır; oysa yuva atmosferi, duvarın öbür yüzünü de seyre açık tutarak, aleni hâle getirdiği gizliliği güvenceye alıp, bakma (görme) hakkına tek taraflı el koyar. Mağarada yaşayan insan, dışarıdakine tanımadığı bu imkâna kendisi de sahip değildir [19].

Ne var ki, dışarıyı kayıtsız görme imkânını yitiren, sonuçta bulunduğu yere de aynı sorunu taşır; doğal duvar pencereye yabancıdır çünkü - öbür yüzü olmayan duvar, kendiliğinden hapisaneyeye çevirir içerisini. Bu bağlamda, her cezaevinin özünde yapay bir mağara olduğunu söylemek mümkündür; ancak, duvar hiçbir yerde bu denli çelişmez kendisiyle; çünkü içerideki için olmayan öbür yüzü, dışarıdaki için vardır. Mahpusun yaşadığı, daha doğrusu tıklandığı mekândaki duvar, iç tarafa değil, sıkıştırılmış dışarisine aittir [1].

Hapishane, aslında duvarın aracılık ettiği görme mantığı açısından, dışarıyı yasaklamaz, tam tersine, sürekli dışarıya mahkûm eder bizi. Pencere ve kapının görmeyle ilgili sağladığı güvence, duvarla karşılaştırıldığında epey hafif kalır; pencerenin gizlediğini, duvar adamakıllı pekiştirir. Duvar, sahip olduğumuz mutlak güvencedir. Bir yere ancak duvar sâyesinde kapanıp, bize âit olanla baş başa kalırız. Kalabalıkta yaşadığı müzmin yalnızlığı er ya da geç dört duvar arasına taşıyıp fiilen soyutlanmış olmayı göze alamayan bilim adamı, sessiz sedasız yaratıcılığa veda etmiştir. Dört duvara gönüllü mahkûmiyet, yaratıcılığın önsözü olmasa bile, basbayağı öbür yüzüdür hiç kuşkusuz [1].

Duvar, canlı ya da cansız, hep bir şey ile aramıza girmek üzere örülür; bu yüzden özünde bir uzlaşma aracıdır. Apartmandaki bitişik dairelerin duvarında bunun en çarpıcı örneğini görürüz; ortaklaşa kullanılan bu duvarın iç ve dış yüzü arasındaki ayırım tamamıyla görecedir artık. Ortaklığın uzlaşmalı olması, doğal olarak, kuralların da sıkı sıkıya belirlenmesini zorunlu kılmıştır burada. Buna göre ortak duvar, en az göz kadar, kulağı da kapsamına alır; işitmek, neredeyse görmeyle eşanlamlıdır çünkü. Bütün bunlara

ilâveten, mekân tasarımı olarak mimarînin, son tahlilde bir duvar saati olduğunu rahatça söyleyebiliriz; duvar ustası, mimarın yapıya uzanan öbür koludur. Nitekim, duvarların kesişme açısı ile yüksekliğinden başlayıp, aydınlanma (pencere) ve iletişim (kapı) kanallarına yönelik boşlukların açılmasına kadar hemen her şey, bu gerçeği tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir, mimaride herhangi bir yapının taban planı, duvarların konumunu imler sâdece. Belki de bu yüzden, Vilem Flusser her şeyi bir kenara bırakıp, duvarı doğrudan doğruya ideolojik boyutuyla ele almayı tercih eder. Duvar, nesne değil, aydının dünyaya bakış açısını imleyen hassas bir göstergedir artık. Flusser'e göre dünyayı içeri ve dışarı olmak üzere ikiye bölen duvar, bilge kişiyi hiç beklemediği bir ikilemele karşı karşıya getirir: Benim yerim nerededir? Ancak, bu konuda kesin bir karar vermektense, cevabı bize bırakır. Duvarlar dünyayı ikiye ayırır; yaşamın akıp gittiği büyük dışarı, bunun gerçekleştiği küçük içerisi. Ama daha çok bu ikisi her şeyi mümkün kılar. Yaşam, duvarlar olmasaydı, ne akıp gider, ne de gerçekleşebilirdi. Bu yüzden, saydam olmayan ikizanlılığıyla (ambivalence), birini dışlamak zorunda kaldığımız ürkünç bir seçimle başbaşa bırakıyor bunlar bizi; ya dünyayı fethetmek üzere dışarı çıkıp kendimizi yitireceğiz, yahut kendimizi bulmak üzere içeride kalıp, bu kez de dünyadan olacağız. Flusser'e göre yalnız felsefenin değil, bilim ve sanatın da ilgi alanına giren bir sorundur bu; ancak, bu arada taşı ustaca gediğine koymaktan geri kalmaz: “Hayır; kapı ve pencereler çözüm değil. Ayrıca bunları açıp kapamaya ben karar vermeliyim” [1].

Duvarla girdiğimiz diyalog, her şeye rağmen sembolik anlamıyla tükenmeyecek denli gündelik hayatımıza dahil ettiğimiz bir şeydir, çünkü; her an somut varlığıyla karşımızdadır . Bu somut varlığın, anlam etkileri, anlamı oluşturan ilişkiler, kavranabilir ya da duyumsanabilir olmalarına karşın, açık seçik kendini ele veren, rahatlıkla gözlemlenebilen ve tartışmasız olarak algılanabilen nitelikte değildir. Duvarın anlamı yalnızca konuşan, yazan ya da yaşayan bir insanın söylediklerinden, yazdıklarından, davranışlarından ve bütün bunlara aldığı tepkilerden oluşmaz. İştiklerimi ve gördüklerimiz değildir sadece bu anlamlar. Aynı zamanda açıkça söylenenin, yaşananın, gözlemlenin “altında”, “üstünde” ya da “yanında” bulunandır. [20]. Bir mimari yapıda anlamı, işaretler kompleksi oluşturur [21]. Yapının en önemli elemanlarından duvar da taşıdığı işaretler yoluyla çevreyle iletişim kurar. Bu bağlamda konunun, Göstergebiliminin (İşaretler Kuramı) belirlediği ilişki biçimleri açısından incelenmesi yol gösterici olacaktır.

1.6. Duvarın Algılanması

Duvar, etki alınanına girildiğinde size bir işlevini, yönünü veya tinsel etkisini sunar. Bu etki, algılama sonucunda insan hareketlerini yönlendirir, konforunu belirler. Estetiksel değerini sorgular. Bu sayede algılama sonucunda iletişim kurulmuş olur. Bu iletişim gerek küçük bir mekanda gerekse de kentsel bir mekanda bir çeşitlilik ortaya koyar. Bu amaçla önce algı ile ilgili tanımları incelemekte yarar vardır:

Gürer'e göre algı, alınan duyum ile, eskiden çeşitli zamanlarda alınan imgeleri canlandırmak, bir küme yapacak şekilde birleştirmek ve bunların hepsine sonuçta duyumu doğuran şey üzerinde toplama gibi önemli ve karmaşık zihin çalışmasıdır [22].

Ertürk ise, algılamayı, insanın psiko-fizik araçları ile belirlenmiş evrensel bir olgu olarak tanımlamaktadır. Herhangi bir biçim, nesnel gerçekliğin; toplumun, tarihin ve tarihliğin, kısaca insan eylemlerinin bir ürünü olan insan bilincindeki yansıması olarak tanımlanan algılama olayı ile birlikte düşünülme zorundadır. Algılama, çevreden bilgi alma ya da edinme sürecidir ve aktif bir süreçtir [23].

Şenyapılı'ya göre, bir biçime bakan izleyici algılama sürecinde, o biçimi oluşturan tüm parçaları aynı anda göremez veya zihnine kaydedemez. Kişi biçime başlarken gördüğü parçaları hemen bütünler ve tüm parçaları bütüne tamamlayarak algılar. Bu durumda, parçalar arasında eksik kalan noktaları da kişi algılama esnasında gözüyle tamamlamış olur. Bundan dolayı bütün, kendisini oluşturan elemanların tamamından daha fazladır [24].

Mimarlıkta görsel düzenleme ilkelerinden başarılması en güç olanı bütünlük ilkesidir. Bu amaçla görsel düzenlemede Gestalt ilkeleri, karmaşık ya da basit olarak algılanan öğelerin bir araya gelişlerini analiz etmek için bazı düzenleme ilkeleri ortaya koymaktadır. Duvarın analizini yapılırken bu ilkelerden yararlanılmakta ve kurgusal düzen irdelenmektedir:

- Yakınlık Kuralı
- Benzerlik Kuralı
- Kapalılık-Kapanmışlık Kuralı
- Ortak Hareketler Kuralı
- Pragnaz-Basit-Açık Strüktürlenmiş Formlar Kuralı
- Konstanz-Değişmezlik Kuralı
- Tecrübe Kuralı [25].

Çalışmada, ele alınan örneklerin analizinden önce bu ilkeler “Dizimsel Boyut” başlıklı bölümde detaylı olarak açıklanmaktadır.

Basit bir yapıdan oluşan duvarlar aynı zamanda kentsel bir yapının kurgusu olarak birbiriyle ilişki içerisinde. Öğeler ilişki içerindedir. Bu ilişkiler karşılıklı iletişim ve etkileşim, biçimlendirme ve yönlendiricilikleriyle gelişmiş ve mimari eserlerin çeşitliliğin de önemli rol oynamıştır.

Bir mekan algısında şeffaflık veya ışık kullanımı önemli rol oynar. Çevreleme ve bir örtü altına alma yollarının birlikte veya ayrı ayrı kullanılmasıyla gerçekleştirilen mekan kurgusunda, belirleyici duvarları kısmen keserek, eksilterek, minimuma indirerek, düşünsel yöntemle tamamlamayı öngörerek, ışık kullanarak, arttırarak, azaltarak, var olanı öne çıkarıp belirginleştirmek veya tam aksine eritmek, silmek, yok etmek olanaklıdır. Ayrıca boşluklar bırakılarak, yüzeyleri saydamlaştırarak, ayna niteliğine ulaştırarak;

- İnşa edilmemiş,
- Gerçekte var olamayan,
- Sadece görüntüde var olan

alanlar, derinlikler, boşluklar, hacimler, kütleler yaratmak, kurguya öğeler, renkler katmak veya eksiltmek suretiyle esneklik, zenginlik ve özgürlük de elde edilebilir [26].

Mekan algılamasında en büyük payı görme organı taşır. Görme organının azaldığı durumlarda duyma veya koku alma organlarımız devreye girerek tamamlayıcı görev alırlar. Özel durumlarda mekansal kurgunun görsel algı bilinçli olarak denetlenir. Sanatsal etkinliklerde salonun düşük aydınlıkta, eserlerin yüksek aydınlıkta tutulması bilinçli bir dikkat çekme, yönlendirmedir.

1.7. Duvarın Kurgusu

Duvarın kurgusu, amaca yönelik olarak çizgisel ve üç boyutlu sınırlama olarak karşımıza çıkar. Çizgisel boyutu 2 boyutludur. Çizgisel duvar, bir sınırlılıkla, zihnimize üçüncü boyutunu yaratır. Bir uyarı niteliği taşır. Üç boyutlu duvar ise tamamıyla doğal ortamdan farklı bir ortam yaratma ya da bir mekanı diğerinden ayırma çabasıdır. Bu yaratı özünde iki karşıt öğe ile değer kazanır: Doluluk-Boşluk. Duvarların temel hareketlilik tanımı doluluk-boşluk ile sağlanır. Bu bağlamda mekan içinde ışık-gölge oyunlarından kullanıcıyı şaşırtıcı tarza kadar bir çeşitlilik sağlarlar. Duvar, doluluk-boşluklardan oluşan bir yığın değildir. Her doluluk-boşluk, diğer doluluk-boşlukla bir simgesel, anlamsal ya da

yararsal bir ilişki içindedir.

1.7.1. Doluluk

Maddenin varlığına bağlı olarak görülebilen, dokunulabilen değerdir. Kurgudaki işlevleri doğrultusunda mekanı sınırlarlar, ayırıcı, düzenleyici, bölücü, koruyucu, güven verici veya tam karşıtı engelleyici, kısıtlayıcı, kesici, sıkıcı, özgürlükleri yok edici olabilirler. Doluluk, mekanın somut değerleridir. İnsan mekan içinde yerini ve yönünü dolulukları kıstas olarak kullanarak belirler [27].

1.7.2. Boşluk

Mekan kurgusunda maddenin yer almadığı kısımdır. Hareketin, işlevin, eylemin gerçekleşmesi amacına yönelik alanlardır. Sınırların tanımlanması güven duygusunu uyandırır, aksi belirsizlik, güvensizlik, korku, mutsuzluk kaynağına dönüşebilir. Boşluklar mekanın soyut değerleridir [28]. Boşluklar aynı zamanda doluluğun, doluluk ta boşluğun sınırını belirler [29].

1.8. Duvarın Tarih İçindeki Yeri

Tarih boyunca duvar anlamını ve amacını devamlı geliştirerek ve değiştirerek ortaya koymuştur. Bu nedenle tarihin akışı içinde duvarlar anlamsal olarak kayıplara uğramış, yeniden duruma egemen olmuş ya da yerlerini başka işlevlere bırakmışlardır. Bu amaçla, çalışmada zihnimizde oluşan kavramlara bağlı olarak bir sınıflandırma ortaya konmaya çalışılmaktadır. Bu sınıflandırmanın bir sonucu olarak zihnimizde oluşan kavramlar ortaya konmaktadır. İlk başta karmaşık gibi gözükten bir yığınlar bütünü, anlamlı bir sınıflandırılmayla ve ilişkilerin saptanması işlemiyle, veriler kavramlara indirgenmekte ve bu kavramları temsil edecek göstergelere ulaşılmaktadır.

1.8.1. Duvarın Evrimi

Duvarlar yaşamla iç içedirler. İnsanla yaşar ve yaşamına katılırlar. Tarih içinde duvarlar ilk aşamada mekan düzenleyen olarak kullanılmış, zamanla hacimsel çeşitliliğe geçmiştir.

Yapı eylemi Taş Devri'nin karanlıklarında kaybolur. İlk insan yerleşmeleri, tarihlenebilen en eski örnekler arasında Anadolu'da Konya'nın güneyinde Çatal Höyük'te vardır, ilkel tarımsal yapılı köylerdir. Böyle bir çevrede, yapı eylemi aile ekonomisinin olanakları içinde ortaya çıkar. Herkes kendi evinin mimarıdır. Kuban o çağı, belki bütün köyün çevresindeki duvar ortak çalışma ürünüydü; belki de yan yana gelen evlerin dış duvarları kendiliğinden köyün savunma sistemini oluşturuyorlardı şeklinde yorumlamaktadır [30]. İlk duvar örnekleri hiç kuşkusuz çoğunlukla bir savunma ve korunma amaçlıdır. Duvarın çoğunlukla bir dinsel boyutu da vardır. Bu ilk duvar örnekleri anlamsal ve yapısal olarak sürekli değişerek ve gelişerek kendine yeni boyutlar eklemiştir. Dolayısıyla duvarlar sürekli değişim ve gelişim sergilerler. Bu değişim ve gelişim süreçlerinde var olurlar ya da çeşitli nedenlerin etkisiyle yok olurlar. Bu kayboluş toprak altında kalabildiği gibi, yıkılmayla da oluşabilir. Tekrar gün ışığına çıkarılan duvarlar, işlevselliğini yitirmiş fakat tarihsel süreçteki kategorisinde yerini almış olur. Başlangıçta değinildiği gibi duvarlar insanla yaşar, bu yaşam duvara yeni anlamlar ve görevler yükler. O halde duvarın anlamını çözümedeki ilk yol, insanlığın geçtiği süreçlere bağlı olarak, bu süreçler içinde duvarın yüklendiği görevleri açıklamak ve vurgulamaktır.

Jeannere'nin insanlığın evrimindeki "üç büyük devrim" diye nitelediği olgular bütünü, tüm düşünce dizgelerini etkilerken mimariyi de kapsamıştır:

1. İnsanlığın tarımsal üretime geçişi ile yaşanan tüm yenilikler
2. 15.yy'dan başlayarak 19.yy'da tamamlanan modernite
3. İletişim ve bilgi devrimi

Devrimlerin hepsi kendi içlerinde bilimsel, siyasal, kültürel, teknik ve endüstriyel devrimlerdir(31).

Özer, bu sınıflandırmayı;

1. Göçebe Uygarlık (M.Ö. 10000-7000)
2. Tarımsal Uygarlık (M.Ö. 7000-17.yy)
3. Endüstri Uygarlığı (17.yy-.....)

olarak açıklamakta ve bu üç dönüm noktasını en iyi yansıtanın, kültür, teknik ve sanatsal niteliklerinden dolayı, mimari olduğunu vurgulamaktadır [28].

Mimari yapı, tarihte gelişen ve halen geçerliliğini sürdüren mekan olgusunun dışlaştırılması biçimi olarak, form mimarlık olgusu içerisinde tarih boyunca üç mekan kavramı ile özdeşleşir: 1. Mısır ve Grek Mimarisinde, simgesel açıdan özelliklerini, estetik duyuları ile ön plana çıkan biçimler; 2. Roma, Ortaçağ, Rönesans Mimarisinde işlevsel konum ön planda; 3. Modern Mimarlık Döneminde hem işlevsel hem de estetik açıdan bütünlük oluşması [32] [33].

Kuşkusuz bütün dünya kültürleri aynı anda bütün aşamalardan geçmiş değillerdir. Jeannere'nin ve Özer'in bu evrimlerinden yararlanılarak ve biraz daha genişletilerek "duvar" elemanları açısından evrim, beş başlık altında toplanabilir. Jeannere'nin evrimini genişletmedeki amaç duvar ögesinin de içine aldığı bu süreçte daha gelişmiş bir tanım aralığı yaratmaktır. Bu amaçla insan-duvar evrimini altı bölümde irdelenebilir:

1. Yağma Kültürü Evrimi (Paleolitik ve Mezolitik Çağ)
2. Tarım Kültürü Evrimi (Neolitik ve Kalkolitik Çağ)
3. Maden Çağı Evrimi
4. Yazı Kültürü Evrimi
5. Modernite Dönemi (Yeniçağ) (15. yy – 19.yy sonu)
6. Teknoloji Dönemi

Bu dönemleri ve bunlara bağlı gelişmeleri, akımları tek tek irdelmeden ve "duvar"ın yerini belirlemeden önce, bu eksen üzerinde tarihsel sürece bakılması gerekmektedir.

1.8.2. Yağma Kültürü (Paleolitik ve Mezolitik Çağ)

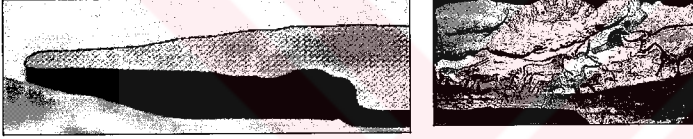
Mağara yaşayanlarıdır. Her iki tarafı da görülmeye elverişli olmayan doğal bir mekandır. Yuva hissi vermeyen, daha çok sığınak havasında olan, tek taraflı (dışarıya bakma olanağı vermeyen) içine kapanık bir mekandır denebilir. İçinde gizli bir duvar barındırır.

1.8.2.1. Paleolitik / Epipaleolitik Çağda Duvar (Eski Taş / Yontma Taş Çağı)

Tarih öncesi uygarlığının gelişme sürecinde, kültürel evrelerin en uzun ve buzul çağlarının kültürel karşılığı olan; insanlığın ilk ortaya çıkışından, M.Ö. yaklaşık 10.000 yıl

öncesine kadar süren arkeolojik çağ. Bu çağda insanların mağara, kaya sığınağı gibi yerlerde “büyük gruplar” / “kalabalık aileler” biçiminde yaşadıkları bilinmektedir. Mağara ve kaya sığınaklarının duvarlarına çizilen resimler yine bu çağın belirgin özelliklerindedir [34].

Doğa, iklim ve vahşi hayvanlardan korunmak için insanların kendilerine ilk barınak olarak mağaraları seçtikleri bilinir. Mağaraların incelenmesi sonucu Yontma Taş Çağı insanı tarafından barınma, tapınma ve korunma mahalli olarak kullanıldıklarını kanıtlamaktadır. Bu buluntular bunların ne amaçla kullanıldıklarını belirttiğinden 3 tip mağara karşımıza çıkmaktadır; Konut mağara, tapınak mağara, konut ve tapınak mağara. Tapınak mağaralar ulaşılması çok zor, uzun ve karanlık dehlizlerin sonunda gizli olup duvarları resim ve kabartmalarla süslüdür [35]. Fransa'daki Lascaux Mağarası duvar süsleriyle gerçek birer tapınak örneğidir (Şekil 5).

Şekil 5. Paleolitik çağdaki Lascaux Mağarası; doğal duvar örneği ve duvar süsleri [36].

Bu çağın son dönemlerinde büyüsel ve dinsel inançlar oluşmaya başlamış, barınakların duvarları, av ve bereketle ilgili resimlerle süslenmiştir [37].

Mağarada yaşayan bu insanların duvar tanımını tuvalden öteye geçememiştir. Paleolitik çağ (Eski taş) mağaralarında özellikle dikkati çeken durum, gün ışığı ile aydınlanan bölümlerde hiç bir tasvirin yapılmamış olmasıdır. Bütün bunlardan anlaşılabilir; bu resimler, mağara duvarlarını süslesin diye yapılmış olamamasıdır. Duvar, mağarada yaşayanlar için: sadece bir tapınma, resim ve süsleme çalışması için kullanılmış ve yaşam tarzlarının, dini duygularının bir yansıması olarak göze çarpmaktadır.

1.8.2.2. Mezolitik Çağ

Paleolitik Çağdan büyük farklılık göstermez. Paleolitik Çağ ile Neolitik Çağ arasında bir geçiş dönemidir. Bu çağın en özgün buluntuları ‘mikrolit’ diye adlandırılan çakmaktaşıdan yapılmış geometrik biçimli minik aletlerdir [3].

Bu dönemde insan yaşamını kolaylaştırmaya çalışmış ve işçiliğini daha da geliştirmiştir .Barınaklardaki duvarların ilk baştan beri bir toplumsal inanç simgesi olarak inşa edilmiş olduklarını ve bununla birlikte korunma ve savunma anlamlarının da yüklendiğini görülmektedir [37]

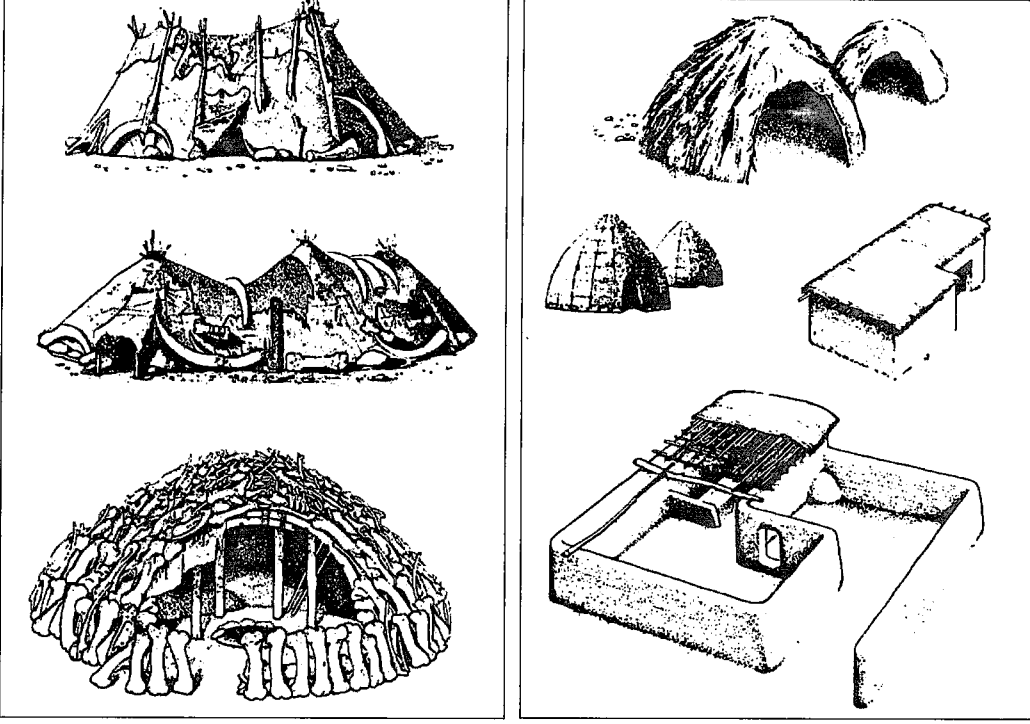
1.8.3. Tarım Kültürü (Neolitik ve Kalkolitik Çağ)

İnsanlık doğaya karşı ilk direniş örnekleri sergilemeye ve yeniliklerin ön plana çıktığı, barınma, korunma ve savunma amaçlı yapılan mimari yapılar kendini göstermeye başladığı dönemdir denebilir [34] [38].

1.8.3.1. Neolitik Çağ (Yeni Taş / Cilalı Taş Çağı)

M.Ö. yaklaşık 10.000 yıl öncesinden başlar. İnsanoğlu ilk kez bu dönemde, doğa ile ilişkisini kendi lehine çevirmeyi başarmıştır. Üretimle birlikte gelen yerleşik yaşam,, köylerin ve giderekte kentlerin kurulmasına yol açmıştır [34]. Günümüze kadar uzanan uygarlığın temelleri bu çağda atılmıştır.

İnsanın gezginci yönü toprağa bağlanıp yerleşik niteliğe dönüşmüştür. Doğal olarak tarımsal üretim için uygun bulduğu, kök salmak, yerleşmek üzere seçtiği ortamdaki topraklarda, ana dürtüsü doğrultusunda yaşamını güvenceye almayı sağlayacak, onu ve yakınlarını tüm tehlikelerden koruyacak, rahata ulaştıracak, silahlarını, besinini, kıymetli eşyalarını saklayacak nitelikte bir barınağı inşa etme çabasına girecektir. Benzer nedenlere bağlı olarak gerçekleştirilen diğer barınakların birlikteliğinden doğan ve oluşan yerleşme dokusu geleceğin kent dokusunun nüvesini oluşturacaktır. Yapı eylemi en geniş anlamda bir sınırlama ve yalıtım işlemidir (Şekil 6) [38].

Şekil 6. Tarım Kültürü Çağı; konutlarda koruma ve korunma amaçlı duvar örnekleri [39].

Dolayısıyla yaşam biçiminde en köklü değişim bu dönemde meydana gelmiş ve maden ilk bu çağda kullanılmaya başlanmıştır. Yerleşik düzene geçilmesi ile beraber oluşan duvarlarda geometrik bir düzen göstermeye başlamıştır. Oluşturdukları mekanda duvarları daha çok dinsel temalarla süslemiş ve kullanmışlardır. Bu barınaklar giderek büyümüş ve topluluk içinde örgütlenme olgusu devreye girerek ortak bir savunma oluşturmuşlardır [40].

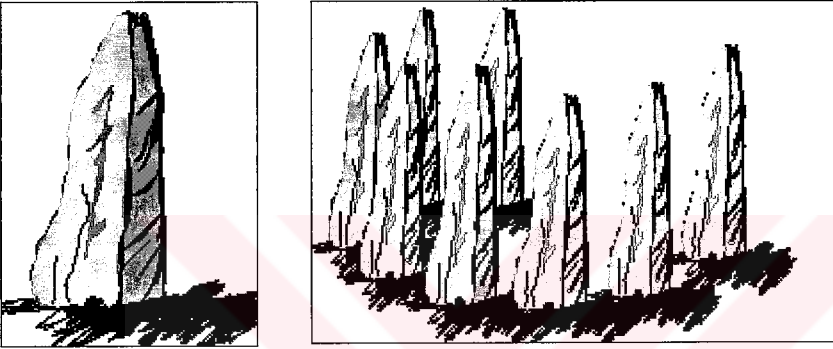
Mağaralarda yapılan resimlerin yerini, kerpiç evlerin duvarlarını süsleyen ve bugüne kadar canlı renklerini koruyabilen duvar resimleri almıştır [41]. Olağanüstü duvar resimleri, Çatal Höyük insanların dinsel düşüncelerini ortaya koymakta, o günün şartlarındaki yaşam tarzlarının öğrenilmesine yardımcı olmaktadır. Hatta Avustralya yerlileri bu yaşantıyı çağımıza kadar sürdürmüşlerdir [42].

Bu çağlarda yerleşim birimleri ilk önceleri savunma duvarları olmayan köylerden oluşuyordu. Sonradan köylerin büyümesi ve artan tehlikelere karşı koyabilmek için köylerin etrafı surlarla çevrilmeye başlanmıştır [42]. Burada duvar artık ikincil anlamını kazanmıştır: savunma.

Yapı sanatının Neolitik çağda başladığı söylenebilir. Bu amaçla batıda meydana gelen ilk mimari anıtlar megalitik yapılarıdır. Bu kültüre de Megalitik kültür adı verilir.

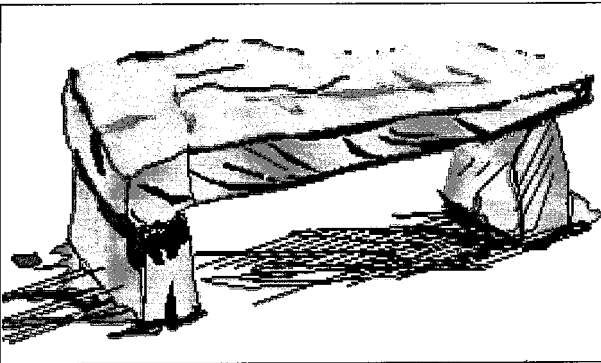
(megalit kelimesi, Yunanca mega = büyük, lithos= taş kelimelerinin birleşmesinden oluşmuştur, büyük taş anlamına gelmektedir.). Megalitler çok gelişmiş bir toplumsal teşkilatlanmayı da belirtirler. Bu yapıların birer mezar yapıları veya yıldızlarla ilişkili yapılar olduğu sanılmaktadır. Zira canlıların iskanıyla da ilgileri yoktur. Megalitler başlıca üç grupta toplanabilir: Menhirler, Kromlekler ve Dolmenler.

Dayanak gerektirmeden ayakta duran taşlar; bunlar yalnızken "Menhir", bir doğru üzerinde dizilir veya daire şeklinde sıralanırsa "Cromlech" (Kromlek) adını alırlar (Şekil 7).

Şekil 7. Menhir ve Kromlek; anıtsal duvar örnekleri [43].

Paralel düzenlenmiş bir döşemeyi taşıyan taşlardan meydana getirilen odalar ki; bunlara da "Dolmen" denir (Şekil 8). Dolmen'ler, birer mezar odalarıdır. Bu mezar odalarının üstü toprakla örtülürse, ortaya çıkan tepcıklere Tümülüs = Höyük adı verilir. Dolmenler, basit dolmen, örtülü koridor, kubbeli dolmen adını alan türler de olur.

Şekil 8. Dolmen; anıtsal duvar örneği [44].

Menhirler, Fransa'da ve İngiltere'de çok sayıda bulunmaktadır. Bunlar 24'ye metreye varan dev taşlardır. Menhirlerin çoğunun mezar taşı olduğu ispatlanmıştır. Büyüklükleri sebebiyle de, sanki canlıymışlar gibi halk masallarına konu olmuşlardır. İlgili efsanelerde menhirler; doğarlar, büyürler, dans ederler ve ağlarlar.

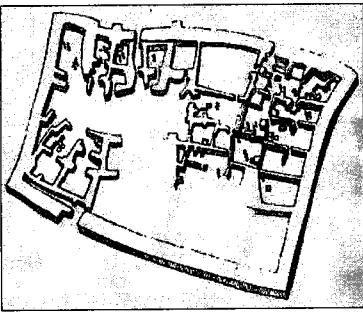
Bazı menhirler tarihî bir hatırayı sonsuzlaştırırlar. Menhirler, toprak sınırını belirtmek için de kullanılmış olabilirler. Menhirlerin dikilme sebeplerine en uygun açıklama ise, bunların ilkel idoller yani dinî semboller olduklarıdır. Bu çağda anıtlar da paleolitik çağın aksine soyut süslemeler vardır [45].

Genel olarak yalnız duran menhirler, bazen bir çizgi üstünde dizilmiş de olabilirler. Daire şeklinde dizilmiş olanlar, belki dinî anıtlar veya kurban sunaklarıydı. Cromlech (Kromlek) denilen bu dizilerin yönleri yıldızlara göre olduğu için, güneş tapınağı da olabilirler.

Doğaya bağlı asalak bir yaşamdan, doğayla ortak bir yaşama geçiş pek çok bilim adamı tarafından uzun yıllar bir devrim olarak nitelendirilmiştir. Bu çağın insanları doğa güçlerinden etkilenerek dinsel inançlara yönelmişlerdir. Yapıların bal peteği gibi birbirine yapışık ve dışa kapalı bir şekilde inşa edilmeleri de toplumun bir tehlike ile karşı karşıya olduğunun bir belirtisidir [46].

Görüldüğü gibi Neolitik Çağda duvarın bir savunma amacıyla birlikte duvar resmi çalışmalarının devam ettiği, duvarların daha çok dinsel temalar için kullanıldığı, korunma amacının ön plana çıktığı, savunma amacının ise, kültürel gelişimlerin beraberinde getirdiği etkileşim sonucunda ortaya çıktığı düşünülebilir. Mezar mimarisinin ve dini mimarinin konut mimarisinden daha çabuk gelişmiş olması, sonsuzluk kavramıyla ilgilidir.

Anadolu'da durum ise pek farklı değildir. Kurulan köylerde savunma amaçlı yapılan surlar aktif rol oynamıştır (Şekil 9). Konutlar birbirine yan yana bitişiktir ve ortada bir avluya açılır. Tapınma amaçlı yapılan mekan duvarları ise yine süslemelerle donatılmıştır.

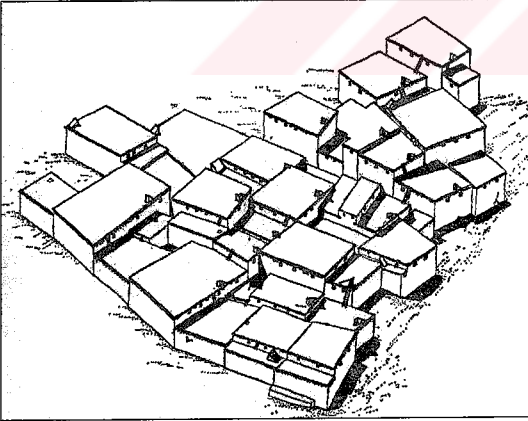

Şekil 9. Hacılar Ev Planları; yerleşim yerinin etrafını örten savunmacı duvar örneği [46].

Bu çağın etkin özelliği olan çevre duvarı (surlar), toplulukların korunma ve savunma iç güdüleninin göstergesidir [46]. Zira savunma sistemlerinin doğması kültürel ilişkilerin arttığı kalkolitik çağı ön plana çıkartmaktadır [37]. Toprağın ortak kullanıma ilkesine dayanan birliktelik, yararlanılan ve yaşam için önemli olan bu alanın korunmasını öncelikli kılmıştır. Bu açıdan bölgenin sınırlarının belirlenmesi, güvenliğe alınması, sahiplenilmesi, gözetilmesi ve savunulması zorunluluğu doğmuş ve beraberinde barınakların inşasıyla gezginci düzenden yerleşik düzene geçiş de devreye girmiştir [47]. Bu düzene geçiş yerleşim yerlerinin korunabilme ve savunulabilmesi amacıyla duvar ile çevrilmesi anlayışını meydana getirmiştir.

1.8.3.1.1. Çatal Höyük

İÖ. 6500'de yerleşilmiş olan kentte İÖ. 5500 tarihinde onbin kişi ikamet etmekteydi. Hiç sokak bulunmayan yerleşim yerinde, evler oldukça sıkışık olarak yerleştirilmiş ve evler yer yer avlulara açılmaktaydı. Eve giriş çatıdaki bir deliktendi (Şekil 10). Duvarlarında dans eden figürle yer almaktaydı. En kayda değer olansa kazılan odaların en az bir çeyreğinde ana tanrıçaya ve boğa kültüne adanmış bölümlerin sahip olmasıydı [48].

Şekil 10. Caddelerin yer almadığı, oldukça sık yerleştirilmiş konutlar; koruma ve korunma amaçlı duvar örneği, Çatal Höyük, Türkiye.

1.8.3.2. Kalkolitik Çağ

Kalkolitik Çağ, M.Ö. yaklaşık 5.000-3.000 yılları arasında tarihlenir. Bu Çağ, kültür tarihinde ilk ön kent kültürlerinin başladığı dönem olarak bilinir. Anıtsal mimari, savunma

ve sulama sistemleri ön plana çıkmış, uzak mesafe ticareti ile lüks/prestij maddelerinin ticareti gelişmiştir [34]. Avcılığa olan ilgi azalmış, mağara duvarlarına yapılan avcılıkla ilgili duvar resimleri önemini kaybetmiş ve giderek ortadan kalkmıştır.

Geniş bir alana yayılmış yerel kültürler, kimi zaman birbirlerinden etkilenmiş, kimi zaman da birbirlerine bağlanmışlardır. Gelişen yerleşim bölgelerini dış etkilerden korumak için kalınlığı üç metreyi bulan sur duvarları yapmışlardır. Üretime dayalı yerleşik toplum düzeninin yaygınlaşması, ilişkilerin farklı boyutlar kazanmasına yol açmış; bu ilişkilerin olumsuz yanları da “savunma sistemleri”nin doğmasına yol açmıştır [37]. Duvarlar artık, dinsel ve korunma amaçlarının yanında savunmayla da anlam genişlemesini sürdürmüştür.

1.8.4. Maden Çağı

Bu döneme ait Tunç, Demir ve prehistorik çağlar kısaca ele alınmıştır. Prehistorik temelden, iki büyük uygarlık ve iki büyük mimari belirmeye başlamıştır. İklim uygunluğu ve teknik ilerleme sonucu gelişecek uygarlık için uygun bir çevre ilkin Orta Asya, Yakın Doğu, Orta Doğu ve Akdeniz’de belirmiş, Mısır ve Mezopotamya ön plana geçmişlerdir [46].

1.8.4.1. Tunç Çağı

İ.Ö. 3200-1000 yılları arasında oluşan bir kültür zinciri gelmektedir. Madencilik gelişmeye başlamış, uzmanlık gerektiren meslek grupları ortaya çıkmış, buna bağlı olarak iş bölümüne dayalı kent yaşamı doğmuştur.

Kentlerin çevresi surlarla çevrilmiş artık surlar bir kentin sınırlarını oluşturmaya başlamıştır. Yapılar megaron planlı inşa edilmiş olup, M.Ö. 2300 yıllarında küçük bir köy niteliğinde olan bazı yerleşim alanlarının etrafı surlarla çevrilmeye başlanmıştır [49].

1.8.4.2. Demir Çağı

İnsanlığın gelişim sürecinde araç, gereç, silah ve aletlerle avadanlıkların yapımında demirin kullanıldığı dönemdir; ergime derecesinin yüksek olması, biçim vermenin ve artımanın zor olması nedeniyle en son başlayan çağdır. En eski demir aletlere M.Ö.2700 yıllarından kalma Mezopotamya'daki, Sümer-Ur Kenti mezarlarında rastlanmasına karşın

Demir Çağı MÖ.1200 yıllarında başlatılır [50].

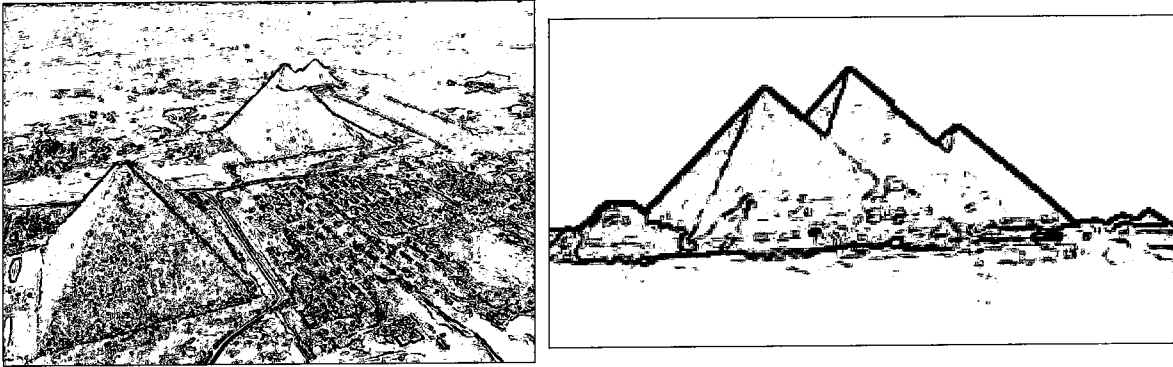
1.8.4.3. Prehistorik Çağ

Temelinde ve mimarlığı olmak üzere üç büyük, Mısır, Mezopotamya ve Hitit uygarlıkları yaratmıştır.

1.8.4.3.1. Mısır Mimarlığı

Mısır mimarisinin temeli tanrılar ve onlara adanan anıtsal mezarlara dayanır. Bu dönemin en önemli simgesel anıtları piramitlerdir. Mimar İmhotep yenilikleriyle ünlüydü. Yeniliklerin biri de sözcüğün tam anlamıyla piramidin icat edilmesidir [51]. Aslında yapı ziguratımsı bir yapıydı. Duvarlar, yapı yükseldikçe içe çekilerek yükseliyordu. Piramitlerin biçimi bir simgedir; Kenarları basamaklar halinde olduğunda piramitler ölü kralın ruhunun, babası Ra'ya yani, Güneş'e kavuştuğu merdiveni belirtir; daha sonraları kenarları düz yapılmaya başlandığında piramitlerin bulutların içinden geçerek eğimli biçimde düşen güneş ışınları demetinin taşlaşmış bir görüntüsünü simgelediği bilinir (Şekil 11). [52][53].

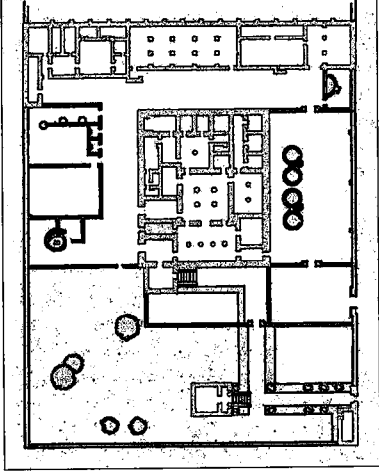
Halkın girmesinin yasak olduğu Mısır tapınaklarının içine yalnız firavunlar ve rahipler girebiliyordu Mısır dini mimarisinin temeli dokunulmazlığı ve sağlamlığı. [54].

Şekil 11. Mısır Piramitler; kütleli geometrik formlu, keskin ve kristal yapılar oluşturan anıtsal duvar örnekleri.

Mısır Mimarlığında kütleli geometrik formların, keskin ve kristal yapıların mimarlığıydı. Mısırlılar kalıcılığın, sınırsız bir güvenliğinin ve yok edilemezliğinin bir garantisi olarak katılığa, kütleliliğe ve büyüklüğe değer verdiler. Mısırlılar asla mimari

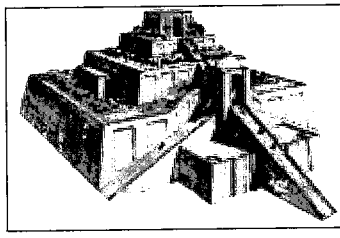
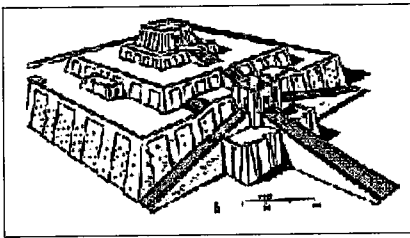
nesnelere bir adım uzaklaşp onları soyut bir şey olarak düşünmediler. Çünkü E.B.Smith'in belirttiği gibi "onlar taşı değil simgeyi gördüler". Mısır konutları da duvarlı bahçe içinde yerleşmiştir. Bahçe içinde küçük bir tapınak ta yer alır (Şekil 12) [55].

Şekil 12. Mısır Mimarlığında bahçe ve konut; koruma ve korunma amaçlı duvar örneği.

1.8.4.3.2. Mezopotamya Mimarlığı

Yerleşmeler nehir ağızlarına yakın yerlere kurulmaktaydı. Tarımın gelişmesiyle yerleşim yerleri de büyümeye başlamıştır. Avrupa'daki megalitik taş yapılar gibi Mezopotamya'da da ilk dayanıklı ve kalıcı yapılar kamusal gereksinimine göre biçimlenmiş, insanlar ve tanrılar arasındaki uçuruma köprü olma çabalarının sonucunda ortaya çıkmış olan yapılardır. Tanrıya ulaşma adına ilk büyük tapınlardan olan ziguratlar, uzun düz merdivenlerle çıkılan ve en üstte de bir tapınağın bulunduğu yapılardır (Şekil 13) [56].

Şekil 13. Mezopotamya'da bir Zigurat; anıtsal duvar örneği [57] [58].

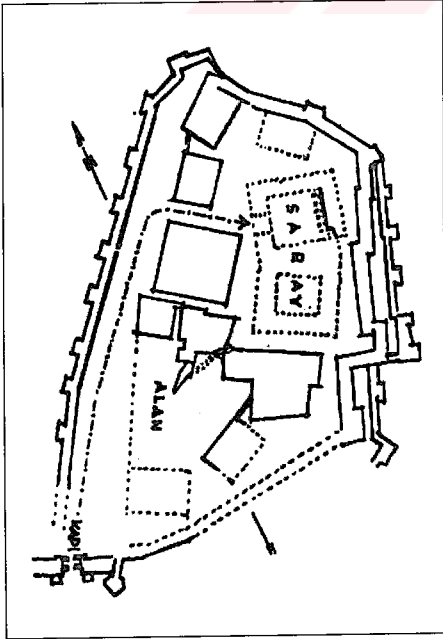
Duvarlar tanrıya ulaşmak için göğe doğru yükselmektedir. Tıpkı Mısır piramitleri ve daha sonraları gotikte olduğu gibi. İlk yazı çağının kalıntıları, tapınakların üstüne yapıldığı, yapay dağlar diye nitelendirebileceğimiz ziguratlar, yani büyük piramidimsi tepeciklerdir.

İnsan kaynaklarının bir araya toplanması daha önceleri bireysel bir hayatta kalma mücadelesi için harcanan yaratıcı bir enerjiyi açığa çıkardı ve bunun kaçınılmaz bir sonucu olarak ta insan düşüncesinin ve belleğinin kuşaktan kuşağa belirli simgeler halinde aktarılmasını olanaklı kılan yazı geliştirilmiştir.

1.8.4.3.3. Hitit Mimarlığı

M.Ö. 18. yüzyılda, Hititler Anadolu'yu ele geçirerek, Hitit Devletini kurdular. Hitit Çağı binalarının taş temelli, kerpiç tuğlalı ve düz damlı oldukları bilinmektedir. Taş temel ve ortostat (levha şeklinde kabartmalı taş blok) üstüne, taş duvarlı anıtsal binalar da yapılmış ve kent surlarla çevrilmiştir.

Hititlerin en önemli mimari anıtları Boğazköy'de toplanmıştır. Diğer adıyla Hattuşaş, imparatorluğun merkezi olup, kayalık bir plato üzerine inşa edilmiş ve buradaki doğal zeminden (*Doğal Duvar*) büyük ustalıkla yararlanılmıştır. Hitit kentlerinin en önemli binası ne tapınak ne de saraylardı; kalelerdi (Şekil 14) [59].

Şekil 14. Kral Kalesi: Yüksek kayalardan yararlanılarak sağlanan doğal duvar örneği [60].

Kenti korumak için surlar inşa edilmiştir. Surlardan başka ayrıca mahalleler de yapılarak kentin bölüm bölüm savunması da mümkün olmuştur [59]. Bu amaçla hem düşman şaşırtılmış hem de bir savunma aracı geliştirilmiştir.

Surlarla hem saldırıya hem de savunmaya uygun bir sistemde inşa edilmişlerdir. Birbirlerine paralel iki duvar vardır; birincisi kuvvetli esas duvar, ikincisi yükseltilmiş zemin üstüne daha alçak bir dış duvardır [59].

Mısır, Mezopotamya ve Hitit medeniyetlerinde duvarlar, tapınaklarda heybetli bir görünüme ulaşırken, konutta korumacı duvarın hakimiyeti göze çarpar.

1.8.5. Yazı Kültürü

İnsanlığın yeni ihtiyaçları sanatta anıtsal nitelikli taş yapılara, heykellere biçim veriyordu. Bu önemli oluşum sonucu, sanatta 'arkaik üslup' dediğimiz üslupta eserlerin doğmasına neden olmuştur. Arkaik üslup, anıtsal sanatların ilk aşaması olarak kabul edilmektedir [3].

1.8.5.1. Eski Yunan Mimarlığı

İÖ 750'den İÖ 350'ye kadarki dönemde Yunanlılar Mısır'dan çok şey öğrendiler; ilk heykellerini ve kolon kirişli taş mimarilerini Mısır modellerinden uyarladılar. Yunanlılar son derece hızlı bir şekilde Batı Uygarlığının temellerini oluşturan bir değerler sistemi yaratarak, kendilerine özgü bir sanat ve mimarlık anlayışını geliştirdiler.

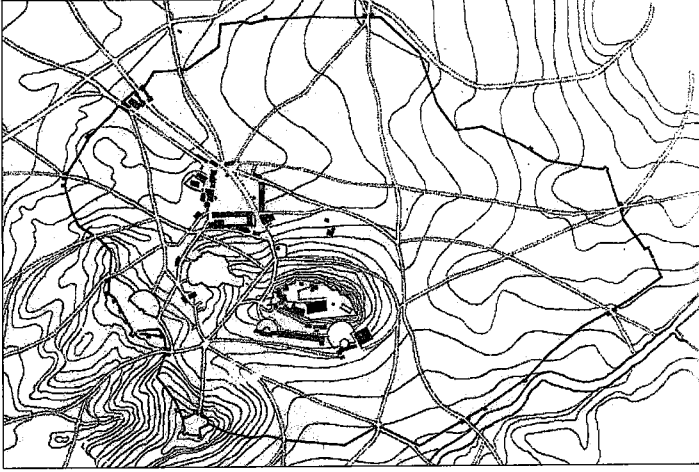
Yunan Medeniyetinde de duvarlar dinsel motiflerle işleniyordu. Ana oda duvarlarında, dinsel etkinliklerin resmedildiği figürler hakimdi.

Yunanlılar her şeyde ideal bir denge ve simetri (summetria, ölçülü olmak) aradılar. Doğada hiçbir şey tamamıyla keyfi olamazdı, tanrılar bile eylemlerini belirli nedenlere dayanarak yaparlardı. Bu nedenle Herakleitos'un yazdığı gibi, "Ölçü ve logos değişen dünyadaki kesinliktir." [61].

Bu dönemde "Polis" adı verilen ilk kent devletleri kurulmaya başlanmıştır. Bu kentler, çevresinde bir sur bulunan aşağı kent ve gerisindeki "Akropolis" adı verilen yüksek bir tepeden oluşuyordu [62].

İÖ 400'lü yıllarda, yerleşim bölgelerinden gelişen Yunan kentlerinde odak noktası yükseltilmiş ve savunulabilir Akropolis "yüksek kent" tir. Ayrıca kent yüksek surlarla da

çevrilidir (Şekil 15) [61].

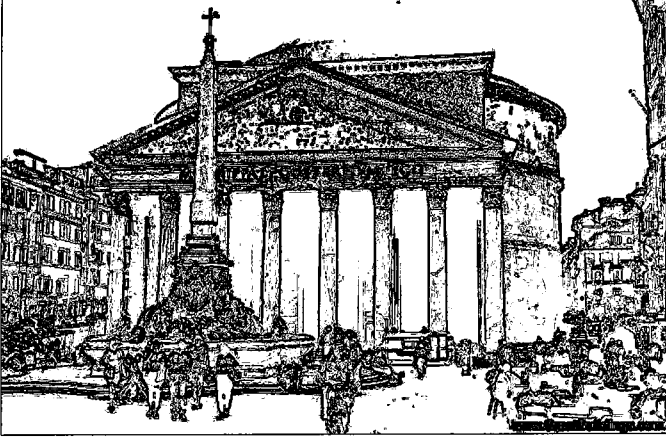

Şekil 15. Atina Haritası, odak noktasında Akropolis ve onu çevreleyen koruma ve korunma amaçlı duvar örneği.

1.8.5.2. Roma

Yunan mimarlığının aksine Roma mimarisi büyük ölçüde bir mekan, kapalı bir iç mekan ve dış mekan mimarisidir. Mısır ve Yunanlılar son derece etkileyici yapılar şekillendirdiler, ama bu yapıların çoğu insan topluluklarını barındırmak üzere yapılmamıştı; kamusal yaşam dışarıda yürütülüyordu, yapıların sınırladığı iç mekan özel bir seçkinin arazisiydi. Yalnızca Helenistik mimarisinde kamusal mekanlar bilinçli ve kasıtlı olarak şekillendirilmeye başlandı; işte mekanın bu tarzda şekillendirilmesi Roma mimarisinin özünü oluşturuyordu.

Romalılar Yunanlıların asla hayal edemeyecekleri mimari formlar geliştirdiler. Bunlardan biride Pantheon'un Forumudur. Orijinal olarak Pantheon, çevreleyen kolonadları, insanın girerken yaşadığı şaşkınlık duygusunu artıracak şekilde kubbe kasnağını kısmen gözden gizleyebilen açık bir foruma bakmaktaydı. Yapıya yaklaşan biri başlangıçta yapının içindeki mekan hakkında dışarıdan fazla bir bilgiye sahip olamazdı. Çünkü Pantheon'un önünde yapının silindirik yan duvarlarının açıkça görülmesini engelleyen sütunlu dikdörtgen bir forum vardı (Şekil 16) [63].

Şekil 16. Pantheon ve Forumu: İç mekanda yer alan dairesel formun dışarıdan algılanmamasını sağlamak için girişte yer alan sıra sütunlarla saklanarak şaşırtıcı bir duvar örneği oluşturulmuştur [64].

Romalılar, duvarı dinsel boyuttan çıkararak kamusal alanda özgün yapıların aranmaya başlandığı bir boyuta çekmişlerdir. Bu durumla hayranlık uyandıran ölçüsüyle evrensel ve kozmik anlama sahip açık bir geometriyi yalın ama güçlü bir biçimde tanımlayarak ve insanın yaratıcılığının ve yücelme arzusunun potansiyellerinin bir kanıtını göstermiş oldular.

1.8.5.3. Bizans Mimarlığı

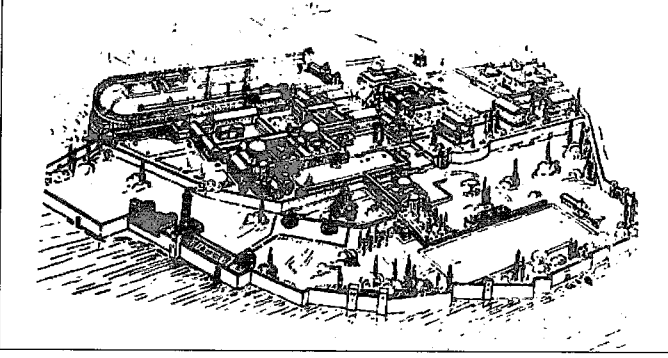
Kubbe Bizans sanatının simgesi olmuştur. Bizans sanatı kilisenin yönetimindeki imparatorluğa bağlı olduğundan mistik bir karakterdedir ve mimarisi doğu ve Roma mimarilerinin birleştirilmesinden meydana gelmiştir.

Bizans binalarında geniş yüzeyler vardır. Bunlar Roma sisteminde duvar payeleri, mermerler ve mozaiklerle süslenmiştir. Cephe tuğla örgülerle sağlanan dekoratif motiflerle süslenmiştir (Sanatsal Duvar), bazen sağır kemerler ve taş hatıllar da kullanmıştır.

Taş ve cephe duvarlarında, malzemenin değişik biçimlerinde düzenlemesinden süs ve renk etkileri elde edilerek, cephenin eski çağlara göre daha önemli olduğu vurgulanmıştır. Kütlelerin düzeninde ritim, taşların birleştirilmesinde dekoratif bir etki aranmıştır.

Geç Bizans Çağı Mimarlığında, mimariye dikey elemanlar hakim olmuştur. Dış cephe süslemesine her zamandan fazla önem verilerek, motifli tuğla tezniyat, sağır kemerler, kıvrımlı ve yüksek kubbe kasnaklarıyla binaların dış görünüşüne hareket sağlanmıştır [65].

Her Eski Çağ kenti gibi Bizans kentinde de koruma ve savunma amaçlı surlar inşa edilmiştir (Şekil 17).

Şekil 17. Bizans Kenti; kenti koruyan surlar koruma ve korunma amaçlı duvar özelliği gösterir [66].

1.8.5.4. İlk ve Ortaçağ Mimarlığı

Ortaçağ, tarihsel boyutta etkinliklerin gerçekleştiği bir devreden çok, sınırlı, durağan kaldığı bir çağ görünümündedir. Her alanda tutuculuk ve baskı vardır. Yapı alanı da bu genel çizgidedir; az yapı yapılmaktadır. Ortaçağ'da Batı'dan farklı olarak Doğu'da; özellikle İslam dünyasındaki mimarlık alanında çok katı lonca (cemiyyet) kararları oluşmamıştır. Ulusal kökenli sınırlamalar da görülmez [67].

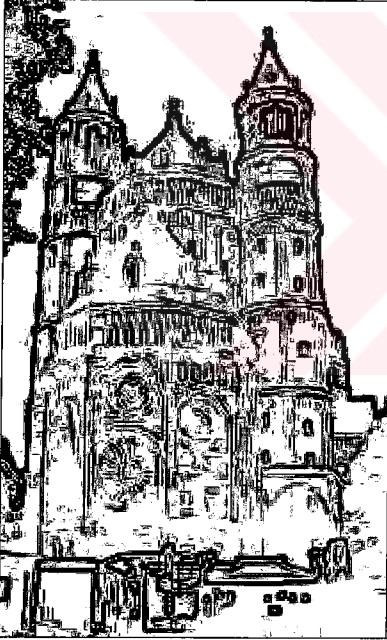
Ortaçağ'da Duvarın taşıdığı anlam için katedrallere ve yaşam merkezlerine bakmakta yarar vardır. Katedral duvarları tanrıya ulaşma adına gökyüzüne doğru tırmanırlar. Yerleşim yerlerindeki sur duvarları ise yüksektir, korunma ve savunma amaçlı olarak yapılmıştır.

1.8.5.4.1. Romanesk

Romanesk mimarinin gelişimi, plan ve strüktür olarak belirmiştir. Yunan mimarisinin aksine bir mekan mimarisi meydana getirilmiştir. Romanesk üslup Roma mimarisinden 3 önemli eleman almıştır: Uzun Bazilika, çapraz tonozlar ve yuvarlak kemerler. Bütün bu Roma mimari elemanlarından yepyeni, sağlam, ağır ve mantıklı yeni üslup geliştirilmiştir. Dekorasyon ise eskiye oranla çok daha azalmıştır. Duvarlar uzunluğuyla mekan ahenkli bir biçimde ünitelere bölünmüştür.

11-12. yüzyıllarda haçlı seferlerinin başlamasıyla Fransa ve İngiltere’de kuvvetli krallıklar kurulmuştur. Kentleşme hareketi hızlanmıştır. Kentlere yerleşen burjuvazi zenginleşmeye başlamıştır. İtalya ve Almanya’da Venedik, Piza gibi önemli kent devletleri gelişmiştir. Yine birçok tarikat kurulmuş ve birçok manastırlar inşa edilmiştir. Askeri mimarlar Haçlı Seferleri sayesinde Suriye’deki Araplardan ve Bizanslılardan, taş kuleler, savunma kalelerini, yani taş şato yapmasını öğrendiler [68]. Surlar önemini burada da korumuştur.

Romanesk mimari Akdeniz ve Roma dünyasıyla, onların esprisiyle ilişkilidir. Bu çağda, hareket sebebinin amacı güzelliği yaratmaktır [69]. Ama istilaların yoğun olması bu yapıları korumak adına savunma mimarisini de zorunlu kılıyordu. Bu yüzden duvarlar korumacı-korunmacı, katedrallerde ise sanatsal duvar özelliklerini kaybetmemişlerdir (Şekil 18).

Şekil 18. Worms Katedrali: Sanatsal Duvar örneği [70].

1.8.5.4.2. Gotik

12. yüzyılda Gotik sanat Fransa’da mimarlık alanında başladığında, Ortaçağ’ın uzantısındaki yapı loncası egemenliğini sürdürmekteydi. Gotik çağda simgesel hale gelen katedraller, kentlerdeki kurgusal işlevi de ön plana çıkarılmıştır. Bu dönemde katedral duvarları bir yönlendiricilik özelliği ile ortaya çıkmıştır. Katedrallerdeki çevreleyici

duvarlar; renkli, geçirgen, saydam camlar perdelenmiştir (Şekil 19). Mekanı ışıkla aydınlatan ve renklendiren bu cam yüzeylerin aydınlatma işlevi bile, onların bu çağda yüklendikleri didaktik işlev yanında önemini yitirmiştir. Duvarlar, böylece ışıkla, mistik, soyut bir kavrama ulaşmıştır [71]. Duvarlar kaldırılmak istenmiştir [72]. Gelişen Gotik mimaride yalnız dini binaların değil, sivil binaların da gelişmesi sağlanmıştır. Çağın en önemli sanat kolu mimariydi. Duvarlar resimli bir ansiklopedi gibiydi. Cahil halka din dersi vermek için kutsal kitaplardan alınmış sahnelerle süslüydüler [69].

Şekil 19. Saint Denis Katedrali: Sanatsal Duvar örneği [73].

1.8.6. Modernite Dönemi (Yeniçağ Dönemi) (15. yy – 19.yy Sonu)

Moderniteye girişle birlikte, halkçılık ve demokrasi temaları mimari nesnenin halk tarafından ulaşılabilirliğini artırmış, rasyonel toplum anlayışı çerçevesinde yeni örgütlenmeler ve dolayısıyla mimaride yeni kullanım tip ve tipolojileri ortaya çıkarmıştır. Bilim-teknoloji ve kaynaklar gibi dışsal dizgelerin de etkisiyle mimaride yepyeni bir koda bağlı estetik ve kullanım söylemi doğurmuştur [74]. Batı açısından 15. yüzyıl çok nitelikli ve çok yönlü insanların yaşadığı dönem olmuştur [75]. Artık geleneksel ikonların reddi söz konusudur. Gösterenin anlatımını yeni değerlerle ön plana çıkarmış, gösterilenin içerik ve anlatımından üstün tutmuştur.

19.yy sonlarına doğru filozof, düşünür Valery, “Mimar Üzerine Paradoks” başlıklı bir yazısında (1891), görkemli sanat olarak nitelendirdiği mimarlığın, eskiden daha başarılı olduğunu; mermerin bir ruh taşıdığını; antik duvarların insanlar gibi yaşadıklarını; katedrallerin gizemli şatafatlarının, toplumların ruhunu sonsuza taşıdıklarını öne sürmektedir. Yazara göre mimarlık 300 yıldır düşüş halindedir. Bu süre boyunca “cansız çizgiler içeren aşağılayıcı” bir takım binalar üreterek, kendini tüketmiştir. Sanat, resim, müzik, edebiyat kendilerini yenilerken, altın dönemlerini yaşarken, mimarlık bu ortamdan hiç etkilenmemekte, hiç heyecanlanmamakta, sıkıcı, somurtkan, neo-klasik ya da katı çelik binalar ortaya koymayı sürdürmektedir. Valery, mimarlığın, 1590’lardan bu yana, doğru, başarılı, canlı, belli bir ruh taşıyan ürünler vermediğini ileri sürmektedir [76]. Düşünür Valery, o dönemin yapılarının sadeliği ve basitliği karşısında mimarlığın gerilemekte olduğunu ve en önemlisi ruhunu kaybettiğinden bahsetmektedir. Aslında ona göre bu ruh dinsel yapılarda sınırlıydı. Eiffel kulesi onun için yapılmaması gereken bir anıtsallıktı ve çelik bir kafesten öteye gidememekteydi.

Endüstrinin gelişimi, teknolojinin yeni ürünler sunması ve en önemlisi mimarın kendi ruh halini de yapısına yansıtabilmesi ve bu sayede çeşitliliğin artması yadsınacak bir konu olmaması gerekir. Fakat o dönemler de Valery’nin sadeleştirme çabalarını pek onaylamadığını anlıyoruz.

Modernite de dört dönemden bahsedilir [77].

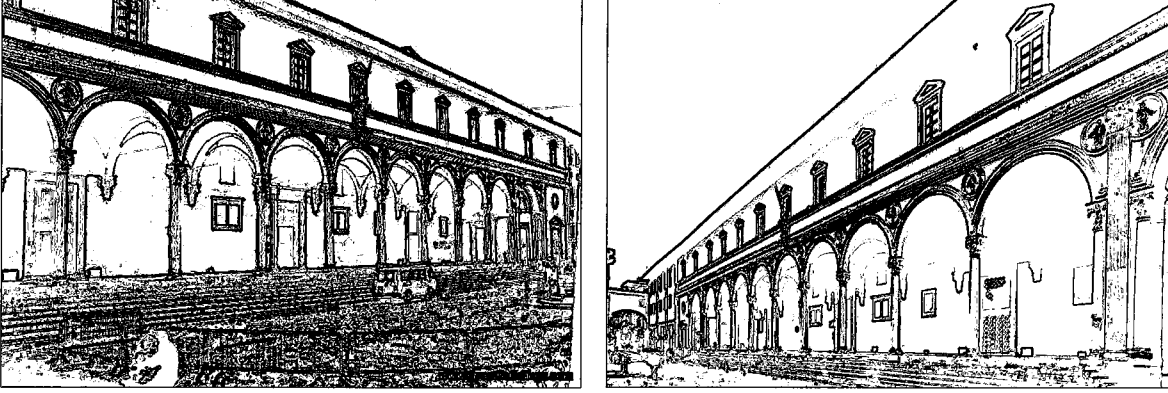
- a) Bilimsel Devrim
- b) Siyasal Devrim
- c) Kültürel Devrim
- d) Endüstriyel Devrim

Bu dört devrimin gerçekleşmesiyle açıklanan modernite, toplumlarda derine kök salmış kavramsal ve özdeksel yapıların çözülmesi ve yeniden yapılanması anlamına gelir. Modern sonrasında ulusların toplumsal yapıları sarsılmış, bireysel değerler kolektif geleneksel değerlerin önüne çıkmıştır.

1.8.6.1. Rönesans

İnsan tarihini tanrısal olarak takdir edilmiş bir süreklilik yerine büyük insan başarılarıyla belirlenen ardışık dönemler olarak algıladılar. Kilisenin geleneklerine dayanmayan, ancak evrenin tanrısal düzeni içinde algıladıkları matematiksel kesinliği ve

ussallığı ifade eden yeni bir mimarlık anlayışı kurmak istiyorlardı. Bu yeni mimarlığın göğü işaret etmesine gerek yoktu; o daha çok Roma mimarlığı gibi, maddi, yere sıkıca bağlı yataylığı vurgulanmıştır. Görsel açıdan ve ussal olarak düzenlenmiş bu yeni mimari, ilk önce Florasansa'da Kimsesizler Hastanesinde görülmüştür (Şekil 20) [78].

Şekil 20. Kimsesizler Hastanesi: Doluluk ve boşluklarla duvarın sınırlandırılması [79][80].

Rönesansla birlikte ressam, heykeltıraş ve mimarlar yepyeni bir politika ve şehirsiz düzenin hizmetine girmişler; temel görevler bu düzeni yaratan hümanist uygarlık anlayışını kendi alanlarına da yansıtıp yüceltmek yönünde toplanmışlardır [81]. Mimar sanatçı olarak eserine yeni ilkeler arıyor ve bu sayede kendi bilimsel kişiliğini diğer bilim adamlarına da kabul ettiriyordu. Rönesans, mimarın sanatçı kimliğinin ve yapıtlarındaki özgünlüğün belirginleşip olgunlaştığı bir dönem olarak ortaya çıkmaktadır.

Rönesans binada duvarlar hareketli olduğu gibi düşünülerek, elde edilmiş ilkelere göre düzenlenmiş dekoratif elemanlara göre canlandırılmışlardır. Rönesans'ta her şey sayıydı. Mimarlık mekansal birimlerle uğraşan bir matematik bilimi olarak görüldü [82].

1.8.6.2. Barok

Rönesans mimarisi görsel açıdan yalın olduğu izlenimini uyandırırken Barok mimari kasıtlı olarak karmaşıktı. Açıklığın yerini muğlaklık; öğelerinin ve bütünsel etkinin tekbiçimciliğinin yerini çalışılmış bir çeşitlilik; düzenliliğin yerini ise karışıklık almıştı. Yüzey üzerine vurgu yapan düzlemsel formların yerine artık plastikliğe ve mekansal derinliğe vurgu yapan formlar kullanılıyordu. Yeni mimari duygunun yansıtılmasını öne çıkarıyordu [83].

Barokta dönem boyunca, eğri duvarlar yaygın olarak kullanıldı. Çünkü onlar yalnızca mekanı sınırlamakla kalmayıp mekanı geriye itiyormuş gibi de göründüler. Güzel bir örnek Francesco Borromini tarafından tasarlanan, 1655 tarihli Roma'daki San Carlo alle Quattro Fontane Kilisesi'nin cephesidir. Cephe, bir ritmi açığa vuran eğriler ve karşı eğriler dizisinden oluşur (Şekil 21) [84].

Şekil 21. San Carlo alle Quattro Fontane Kilisesi: Sanatsal Duvar örneği.

Barok, heyecan ve ihtirasla doluydu. Asimetri açık formlar ve mekan, hareketli çizgiler, ışık-gölge oyunları karakterize eder, zira Barok'un amacı etkidir [85].

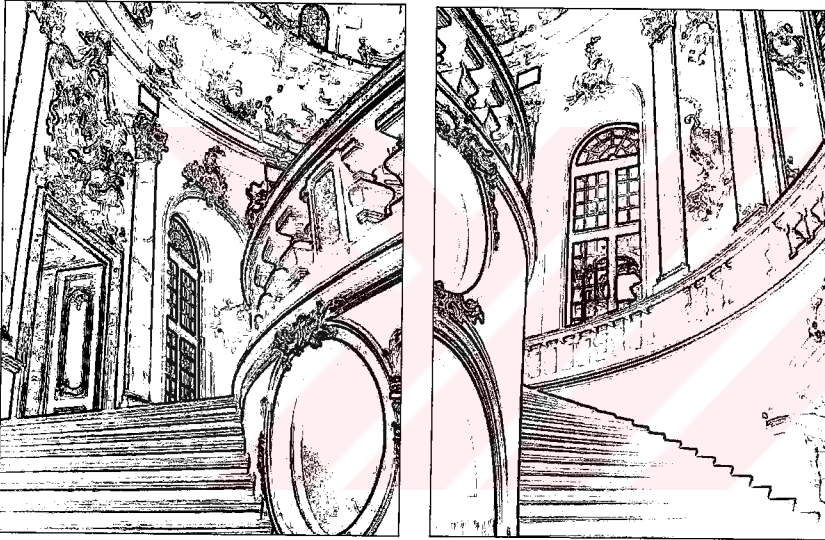
Barok yapısı ancak etkilerinin çeşitliliğinin deneyimine sahip olanlarca kavranabilir. Barok bütünlük bireysel öğelerin bütünü güçlendirmek için – açıkça tanımlanmış öğelerin yitirilmesi pahasına – ikincil konuma düşürülmesi aracılığıyla sağlanır. Barok mekan bağımsız ve canlıdır. Akar ve sonunda etkileyici doruklara ulaşır [83].

1.8.6.3. Rokoko

Seyirciyi etkilemekten çok oyalayan, göz alıcı ama o ölçüde yüzeysel bir üsluptur. Resimsel nitelikler zayıflamış, dekoratif, süslemeci bir işlev ön plana geçmiştir. Bu dönemin saray ve köklerinin iç dekorasyonu ve mobilyaları da bu yeni üslubu yansıtmaktadır. Sanat tarihçileri, bitkisel bezemelerin ve duvarları kaplayan resimlerin göz oyalayan, tasasız ve yaldızlı üslubunu "Rokoko" diye adlandırmışlardır [86].

Rokoko Barok'un manyerizmidir. Rönesans'ta düz hatlar ve yüzeyin düzenli bölünmesi esas ilke olarak kabul edilmiştir. Rokoko'da ise, suyun dalgalanmasını veya sıçrama hareketini hatırlatan eğri çizgiler kullanılmıştır. Rokoko sanatta bu motif sistematik olarak disimetrik ve hareketli olmuştur. Yaratılan formlar artık düşünceye ve onun mantık ilkelerine uymak istemiyorlardı. Sanatçılar, hayattan, bitkilerin rastgele ve umulmadık gelişmelerinden hareket ediyorlardı. İstiridye kabuğunun ağaç şekilleriyle birleştirilmesi sonucunda ortaya tipik Rokoko motifi çıkmıştır. Dalgalı şekli ve fişkırان çerçevesi bu deniz kabuğu şekli her çeşit dekorasyon ve eşyada kullanılmıştır [87].

Bruchsal sarayı bu tarzın en iyi örneklerindedir. Merdivenlerinin özellikle ilgi çeken ögesi Rokoko bezemelidir (Şekil 22).

Şekil 22. Prens Piskoposun Bruchsal Sarayı: Sanatsal Duvar örneği [88].

Antikçağın durağın düzenlerinin yerine, bu yeni Rokoko süslemesini doğal formlardan, deniz kabukları, çiçekler, deniz yosunundan türetmiştir. Barok mimarının göz yanılmaya dayanan üslubunun dinsel gizemin ifadesi olarak Roma'da başlamasına karşılık, Rokoko mimari tamamıyla din dışı bir üslup olarak Paris'te gelişmiştir. Aynı zamanda o, asıl olarak konut iç dekorasyonuna yönelmiş, belki de ilk mimari üslup denemesiydi.

Mekanı biçimlendirmenin, ışığı kullanmanın, parlak renkleri ve duyumsal detayları vurgulamanın etkilerinin olanaklarını araştıran Barok ve sonraki Rokoko mimarları, zamanla mekanın şekillendirilmesini asal ilgi alanı olarak belirleyen ve mimarlığın temel strüktürünü ifade etmeyi neredeyse tamamen bir kenara bırakan bir mimari yarattılar.

Artık mimarlık strüktürel doğruluğa çok az yer veren görsel bir etkiden başka bir şey değildi [89].

1.8.6.4. Neo Klasisizm

Gerek Büyük Fransız İhtilali, gerek Napolyon savaşları ve onlara karşı kurulan Avrupa devletleri ittifakları, eski monarşik devlet yapılarının temelini sarsmış ve 19. yüzyılın başında yeni bir Avrupa kavramı gelişmeye başlamıştı [90].

Klasik sanat ülküsünün yeniden canlandırılışı olan bu akımın doğuşu iki önemli etkene bağlanabilir. Bunlardan ilki, arkeoloji biliminin temellerini atan Alman arkeologu ve sanat tarihçisi Winckelmann'ın eski Yunan ve Roma sanatını canlandırma çabalarıdır. Winckelmann'ın giderek çözülmüş, saflığını ve soyluluğunu yitirmiş Avrupa sanatını, kendi öz kaynağı antikiteye bağlama konusundaki görüşleri sanat çevrelerinde geniş yankılar uyandırmıştı. Paris'teki Madeleine Kilisesi, bu görüşün bir sonucudur. Yapının dış görünüşünün eski Yunan tapınaklarından bir farkı yoktur (Şekil 23) [86].

Şekil 23. Madeleine Kilisesi: Sanatsal Duvar örneği.

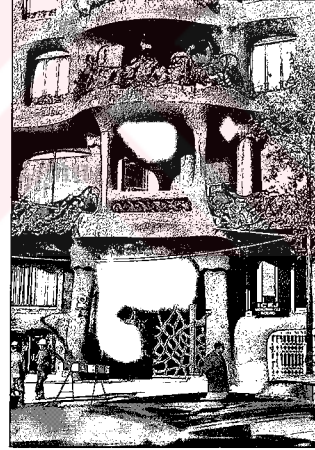
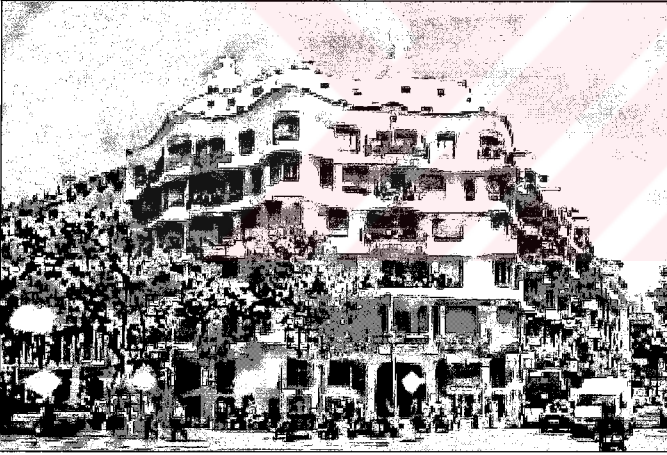
Aydınlanmacı aydınların rehberlik ettiği Avrupalı mimarlar 18. yüzyıl ortalarından itibaren Rokoko sanatının görsel aşırılıklarını reddederek, gereksiz süslerden arındırılmış, strüktürel özellikleri öne çıkaran bir mimariye yönelmeye başladılar. Mimarlığın yönetici temeli dönüşüme uğramıştır. Mimarlar 18. yüzyıldan miras aldıkları romantik yazının çağrışımıcılığının etkisiyle bu yeni yapı tiplerine uygun imgelerin nasıl olması gerektiği sorusunu sormaya başladılar. Klasik düzen imgesiyle kamu yapıları ve onların erdemi

yükseltme görevleri arasında güçlü bir bağlantı kurulmaya başlanmıştır. [91].

1.8.6.5. Art Nouvenau

19. yüzyılın başlarında demir mimarisine karşı bir tepki doğmuştur. Tarihi örnekleri reddetmesiyle yeni bir sanat tarzı yaratılmak istenmekteydi. Art Nouvenau olarak ortaya çıkan bu hareket deniz bitkilerin ve saçların tabii dalga ve kıvrımlarıyla görülen çifte büküm olmasıdır[92].

Antoni Gaudi bu tarz çalışmayı kullananlardan biriydi. Gaudi, renkli karolarıyla parlayan, Katalonya'nın ünlü, ince, eğik kiremit tonoz yapımını öne çıkaran, bir mimari yarattı. Duvar elemanları doğa ile matematiğin birlikteliğini çözümlüyordu. Bu özellikler Casa Mila'da görülür. Bir ağaç gözdesinin enine kesitinin mikroskobik bir büyütülmüşü gibi görünen düzensiz duvarlar hakimdir. Bu duvarlar dışta deniz yosunu kıvrımlarına benzer bir şekilde biçimlendirilmiştir (Şekil 24) [93].

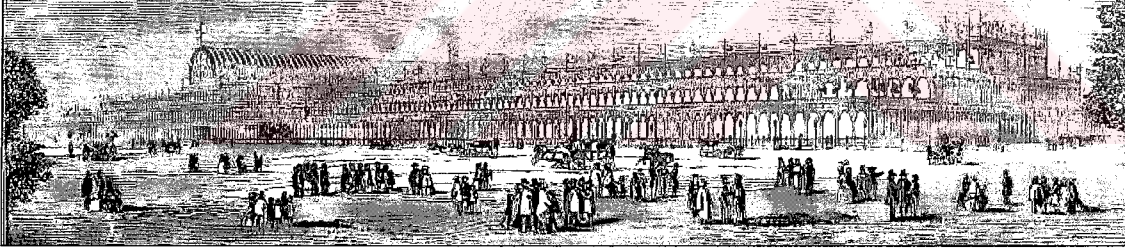
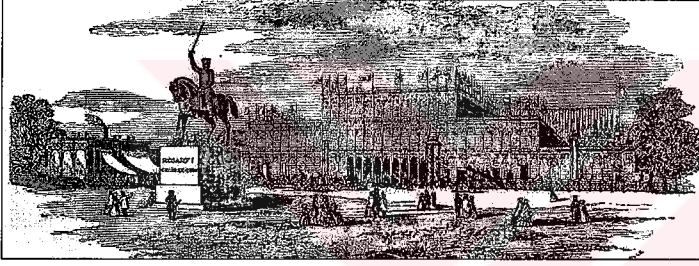
Şekil 24. Casa Mila: Sanatsal Duvar örneği [94] [95].

1.8.6.6. Sanayi Dönemi (Endüstri Devrimi) (19. Yüzyıl Mimarlığı)

Sanayi devriminde anıtsal yapılar yerini; orta sınıf, işçiler ve köylüler için konuta; uçak, otomobil gibi icatlardan doğan yeni mekan ihtiyaçlarına, otoyollara, istasyonlara, hangarlara, havalimanlarına, garajlara bırakır. Nüfusun belli yerlerde yoğunlaşması sonucu oluşan katlı bloklar mimaride ve kentlerde bir anlamsal boyutunun kaybolmasına neden olmuştur. Bireyselliğe, anıtsallığa yönelen geleneksel yapıların yerine, standart, modüler

yapı öğelerinin kullanılması artmıştır. Bu durum bir anlamda görsel dokunun da kaybolmasına neden olmuştur. Fabrika yapımı ürünlerin sayesinde iyice sistem kolaylaşmıştır. Mimarlığın büyük oranda makine yapımı ürünlere dayanması düzgün, dokusuz yüzeylerin armasının temel nedeni olmuştur.

19. yüzyıl mimarları gerekli strüktürleri tasarlama konusunda şaşkınlığa düşüren, daha önce hiç varolmamış ihtiyaçları ortaya çıkardı. İlk dünya fuarı, tren istasyonları gibi. Mimarların tasarladıkları fuar binasını Prens Albert tatmin edici bulmuyordu. Sonunda Paxton adında bir sera yapımcısının önerdiği, hemen hemen bütünüyle standart cam levhalardan bir duvar zarıyla aynı modüler dökme demirden kolonlar ve kirişlerin birleştirilmesiyle kurulan ve özünde dev bir sera olan bir yapı önerdi. Böylece, ilk dünya fuarı “Crystal Palace” adıyla 1851’de Londra’da açıldı (Şekil 25) [96].

Şekil 25. Crystal Palace yan ve ön görünüşleri, Londra: Şeffaf Duvar örneği [97] [98].

Tarihsel üslup özellikle tren garı gibi büyük kamu yapılarına yönelik talebi karşılamada son derece yetersiz kalıyordu. Belki de insanlık tarihinin daha önce hiçbir döneminde, tren garının bulunuşunda olduğu kadar hızlı bir şekilde bir yapı ihtiyacı doğmamış, karşılanmamış ve geliştirilmemişti. Birkaç yıl içinde, aynı hızlı süreç ABD’nin çok katlı büro yapılarının bulunması ve geliştirilmesinde görülecekti [96].

Sanayi devrimine kadar mimari ve kentsel çevre yaşayanları tarafından kolaylıkla kavranıyordu. Bu dönemde başlayan nüfus artışıyla birlikte başlayan artan fabrikalara koşturuk olarak ortaya çıkan bu kentlerde acımasız bir gelişim yaşanıyordu.

1.8.7. Teknoloji Devrimi (İletişim Çağı) (20. Yüzyıl Mimarlığı)

Teknolojik gelişimle birlikte mimarlık alanındaki gelişmeler yapıyı giderek karmaşık bir yapıya dönüştürmüştür. Dolayısıyla duvar, hız ve dinamizm gibi kavramlarla, yeni malzemelerin de etkisiyle, çok daha güçlü bir karakterde ifade edilebilme imkanına kavuşmuştur.

Bir yapı kullanımına dair bir bildirimde bulunur. Genellikle yapının kullanımına dair öneriyor gözüktüğü şeyle gerçekten kullanımı olan şey arasında bir uygunluk olmasını bekleriz. Mısırlılar, Yunanlılar ve Romalıların yanı sıra, 1400'den 1700'e kadar süren Rönesans ve Barok Mimarisinde, belirli kullanımlara uygun yapı formunun ve görünümünün nasıl olacağına ilişkin genel kurallar vardı, ama günümüzde enlemler genişlemiştir. Bu nedenle kabaca 1920'lerden beri mimarlar aynı anda iki şeyi yapmak zorunda kalmışlardır: Yeni yapı teknolojilerini kullanarak özgün formlar icat etmek ve yapıların barındırdıkları işlevlere uygun yeni simgesel temsiller uydurmak. Yeni teknolojilerden yararlanma konusu sık sık simgesel temsilin önüne geçmiştir. Bu nedenle birçok 21.yüzyıl yapısı içinde olup biten hakkında bize hemen hemen hiçbir şey söylemez [99].

19. yüzyılın sonunda zamanlarının karakterini ifade etme sırası mimarlardaydı, ancak bu karakterin ne olduğunu tanımlamak son derece zordu. Ayrıca sorunu daha da karmaşıklaştıran olgu yeni bir bin yılın başlıyor olduğu gerçeğiydi; hız ve hareket yüzyılı olacaktı ve yeni çağın mimarisi kesinlikle bu makineleşmeyi açığa vuracaktı [100].

1.8.7.1. Modernizm ve Postmodernizm

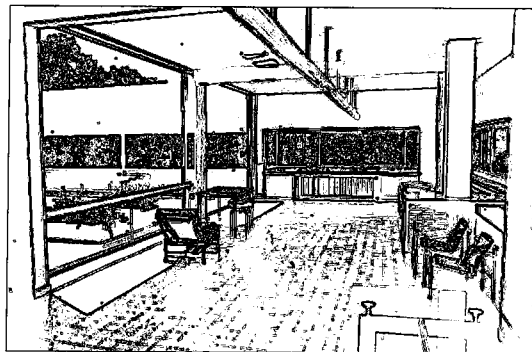
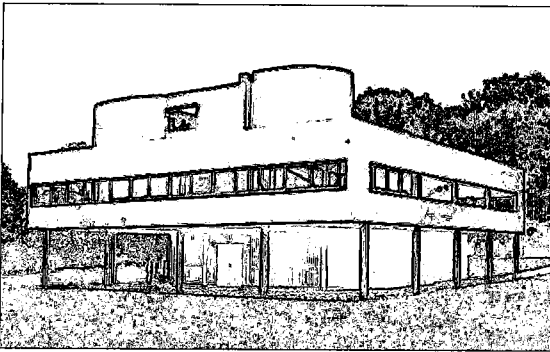
Barok, Rokoko, Art Nouveau üsluplarındaki bezemenin yapıya egemenlik sağlamasıyla, bu davranışa tepki olarak modern mimarlık ortaya çıkmıştır.

Kaynağı ve dayanağı ne olursa olsun her türden bezeme ve bezemesel yaklaşım dışlanmış, hatta suç olarak damgalanmıştır. Giderek Mies'in "Less is more" formülündeki kavramsal soyutlamasının ve minimalleştirilmesi doğrultusunda somutlaştırdığı yapıtlar,

çağın üslubunun oluşmasında yönlendirici olmuştur [101]. Basitçe, Modernizm gelenek ve şimdiki arasında soyut bir karşıtlık kurar [41].

Modern mimarlığın, yaygın olarak yapının estetik düzeyini sadece kendi asal kurgusuna bağlayan, her türden bezemeyi veya asal olmayan katkıyı dışlayan ilkesi, çağlar boyunca yapının heykel, resim veya plastik sanatlarının yer aldığı, beslendiği bir ortam durumundaki konumunu etkilemiş, değiştirmiş ve bozmuştur. Bu özellik o çağ içinde yaşayan ve üne kavuşan Wright tarafından bile umursanmamış ve önemsenmemiştir. Wright bu tutumuyla modern mimarlık sürecinde belirleyici ve etkileyici bir özgünlük yaratmıştır [102].

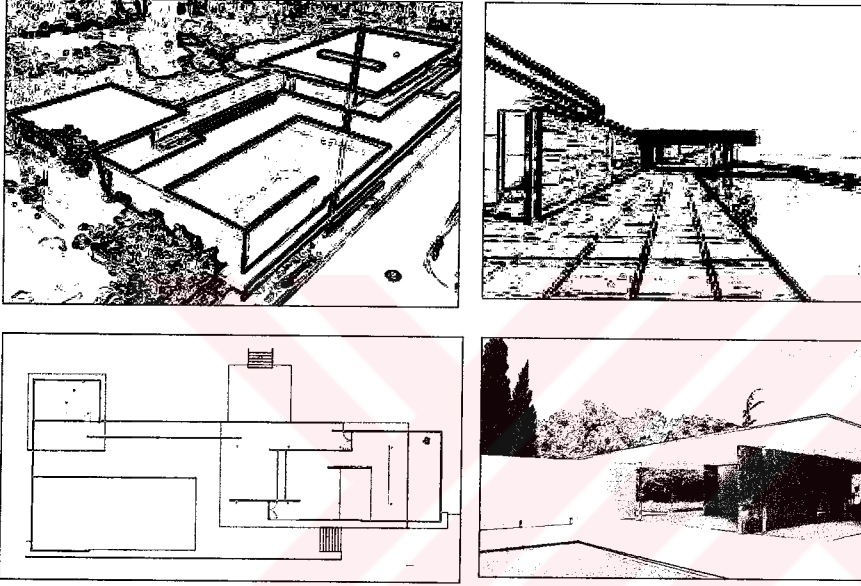
Modern mimarlığın öncülerinin kayda değer başarılar elde ettiklerini belirtmek gerekir. Makine çağını anımsatan malzemeleri ve formları kullandılar. Bir ölçüde mimarlık ve mühendislik arasındaki bağı yeniden kurdular ve 20. yüzyılın meydan okumalarını karşılayacak kadar büyük ölçülü ussal bir mimarlığın temelini attılar. Simetrinin tiranlığından (acımasızlığından) kurtulmuş düz düzlemler ve keskin kübik hacimlerden oluşan bir mimarlık imgesi geliştirdiler [100]. Kübik çalışmaların başında Le Corbusier'in Villa Savoye'si gelir. Geniş bir alanda kurulmuş olan konut kare şeklindedir. Yatay pencereler dikkat çekicidir. Son derece sade, süssüz bir görünüme sahiptir. Cephe duvarının tüm cepheyi sarması, konutun hiçbir "açık alanı yok" imajını vererek bir maske duvar görünümü sağlamıştır. (Şekil 26).

Şekil 26. Le Corbusier, Villa Savoye: Maske Duvar örneği 1931 [103].

Tüm yapı elemanlarının bir sadelik içerisinde kullanımı gururla sergilendi. Fakat bu sadeliğin, iklim koşullarına ve toplumsal kurumlara uygunluğu hiç tartışılmadı. Teknolojiye olan kayıtsız şartsız inançlarından dolayı mimarlar bir yapının iklim ya da çevre koşullarıyla ilgisini kendilerine bu yüzden sorun etmediler [100]. Mies, bunu şöyle

destekliyordu; “Eğer bu sanayileşmeyi gerçekleştirmeyi başarırız, toplumsal, ekonomik, teknik ve de sanatsal sorunlar anında çözülecek” [104]. 1929 yılında Barselona’da Alman pavyonunu bu amaç altında tasarladığı düşünülebilir”. Ne yazık ki kısa zamanda yıkılmıştır. 1986 yılında Aynı yerde projenin aslına sadık kalınarak tekrar inşa edilmiştir (Şekil 27). Yapı duvarları birçok özelliği bünyesinde barındırmaktadır. Akışkan bir duvar düzeni vardır. Bunu yanında duvarların yönlendiricilik özelliği kullanıcının mekanları algılamasında etkili rol oynar.

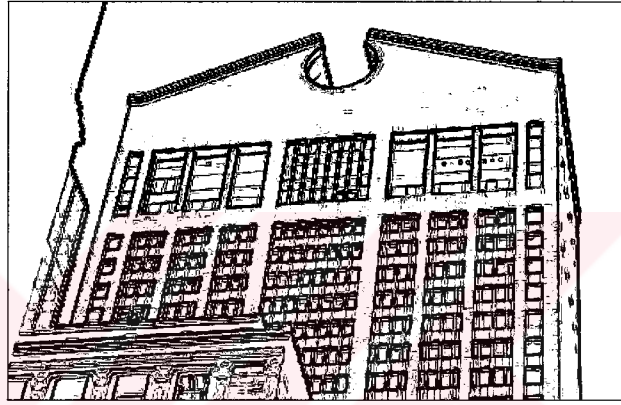
Şekil 27. Alman Pavyonu Görünüm ve planı: Akışkan Duvar örneği [105] [106] [107].

Modernizm'in yarattığı sadelik ve özgünlük duvar ögesini sadece doluluk-boşluk ögesi ile kullanımı bu yolda açılmış yeni bir kapı oldu. Yalılığın yarattığı estetik o kadar abartıldı ki, ‘Less is bore’ kaynaklı postmodernizm devreye girdi.

Modern mimarlık, süslemeden, tarihsel göndermelerden arınmış, soyut formlar üzerine kurulu, işlevselcilik ve teknolojinin gereği olma amaçlarına sahiptir. Gropius tarafından “yeni stil değil, bütün olası stillerin aşılması” olarak tanımlanan; “mükemmel sandalye”nin ya da “ideal kent”in tanımlanabileceğini savunan modern mimarlık, postmodernlerce bitmiş bir mükemmellik, netlik, kesinlik ve çelişkisizlik arayışı olarak eleştirilmeye başlandı. Modernizm “geçmişten ve onun sembollerinden bağımsız bir süreç” başlatma projesi olarak görüyordu. Mimarlıkta, adaleti ve eşitliği sağlamak, toplumu değiştirmek, daha doğrusu düzene sokmak için bir araç olarak görüyordu. Sonuçta

Modernizm, postmodernlere göre, ancak çirkin çağdaş kentler, beton bloklar ortaya çıkarttı [108].

Bu amaçla, Postmodernistler modernizme karşıt olarak, toplumsal bir anlam vermek üzere, bağlam ve geleneğe yönelerek ona göndermeler sağlama çabasına girdiler. Tarihsel göndermeler 1970'li yıllarda New York AT&T Binası'nda görüldü. Bu yapının klasik portik tabanı ve Chippendale denilen tepesi, 1920'lerin, Waren & Wetmore'un, 1929 tarihli, New York Central Building (Helmsley Building) gibi New York gökdelenlerine açık çağrışımlarda bulunuyordu (Şekil 28).

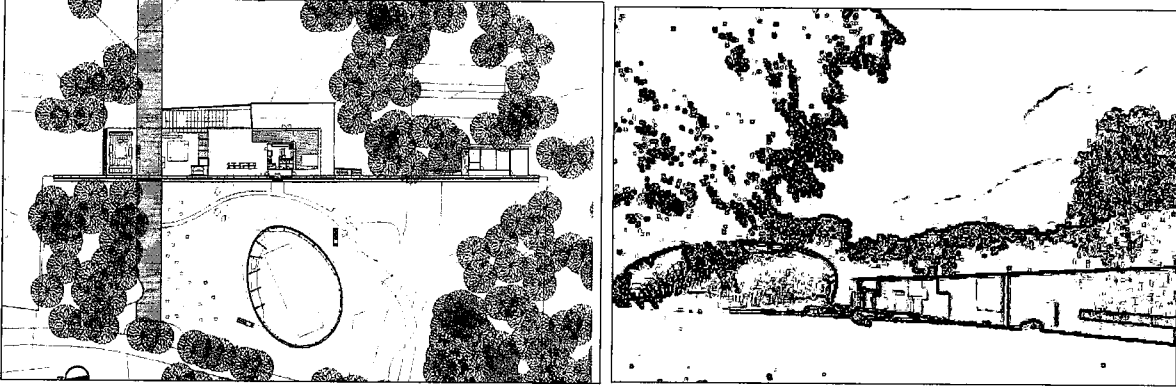
Şekil 28. Philip Jonhson, AT&T Binası, 1920'lerin New York Gökdelenlerini andıran cesur süslemeler ve örüntüler kullandı: Analogjik Duvar örneği [109].

1.9. Bölüm Sonu Sonuçları

İlk çağlardan günümüze kadar geçen süreç içinde mimari değişim ve gelişime paralel olarak, duvarın dizim ve anlam çeşitliliği de devam etmiştir. Mağaradan başlayan duvarın serüveni durağan, doğal ve tablo görevi görürken, bugün hız, hareket ve çeşitlilik sunmaktadır. Hiç şüphesiz bunda Fransız devriminin de payı büyüktür. 18. yüzyılda başlayan bu hareket kısa sürede mimarlık elemanlarının da çeşitlenmesine ve mimarın kendi beğeni ve tarzını sunmasına da olanak tanımıştır. Artık duvar sadece üzerinde sembol taşıyan bir eleman değil, kendisini hissettiren, aynı zamanda da çevresini etkileyen ve ona hükmeden bir tarza da bürünebilmiştir. Yani, duvar sadece yapı içinde sınırlı kalmayıp kendisini dışarı taşıran ve çevresine yön veren bir boyut ta sunmuştur.

Arnhem'de yapılan müze bu kapsamda çarpıcı bir örnek olarak verilebilir. Duvar elemanı kendi sınırını aşmış, çevresindeki birimlere de yön verebilmekte ve

hükmedebilmektedir (Şekil 29).

Şekil 29. Müze, Arnheim, Hollanda [110].

Duvarın kendi dışına bu kadar hükmedebilmesi, hem baskın ve hem de anlamsal çeşitliliği olan bir eleman olduğunun iyi bir göstergesi olabilir. Duvar elemanı sınır tanımaz bir tarz içerisinde. Burada teknolojinin verdiği güveni de göz ardı etmemek gerekir. İşte bu çeşitliliği ortaya çıkarmak adına, geçmişten günümüze kısa bir tarihçesine değinilen ve çeşitliliği örneklenen duvar elemanlarının günümüzdeki tasarımlarda ne şekilde ele alındığının irdelenerek tanımlanması, bu çalışmanın ana amacını teşkil etmektedir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Mimari ve Göstergebilim

İnsan yaşamı boyunca içinde bulunduğu dünyayı kavramak, yorumlamak ve yeniden anlamlandırmak için çevresindeki nesne ve varlıkların karmaşık ilişkiler ağını adlandırma ihtiyacı duyar. Bu aslında bir sınıflandırma eylemidir. Sınıflandırma, varlık ve nesnelere oluşturan anlamlı ilişkileri belirleyici, ayırıcı nitelikleri dizgisel ya da yöntemli bir biçimde çeşitli bölümlere, alt bölümlere ayırmak, dağıtmak demektir. Bu nedenle sınıflandırma eylemi bu çalışmada yer alan ve oldukça geniş bir alana yayılan mimarideki duvar olgusunu anlamamanın, anlamlandırmanın yollarından biri olarak ele alınabilir.

Rifat, bu anlamlandırmanın veya sınıflandırmanın tek tek öğelerden ve benzer öğelerden değil, öğeler arasındaki farktan, ayırmadan, ayrılıktan doğduğu görüşünü temel ilke olarak kabul eder. Son derece karmaşık, kimi kez yoğun bir sis perdesiyle örtülü olan ilişkiler ağını görebilmenin, okuyabilmenin belki de ilk yolunun bu ilişkiler içindeki ayırıcı farklılıkları gözlemleyebilmek ve geçici bir yaklaşımla sınıflandırmak olduğuna inanır [20].

Mimaride görsel iletişim açısından gösterenler anlamlı dizgeler ya da biçimler, uzamlar, alanlar, kütleler, ritim, renk, doku gibi özellikler; gösterilenler ise ikonografik anlamlar, estetik anlamlar, mimarlık düşünceleri, uzam anlayışları, toplumsal inançlar ve yaşam biçimi, işlevler, eylemler, ticari amaçlar, teknik uygunluklar gibi öğelerdir.

Göstergebilim açısından mimari yapılar, eğer bir iletişim amacı yoksa, görünürde hiçbir şey iletmez. Eco'ya göre, görünüşte hiçbir şey iletmeyen mimari nesnelere işlevseldir. Bu işlevselliğin oluşturduğu mimari şifre, görsel bir şifre üretir ve mimari imge, işlevinin gerçekleşmesine gerek olmadığı zamanlarda da mimarinin işlevini iletir. Yani mimari göstergenin gösterileni, gösterenin aynı zamanda uygulamada olanaklı kıldığı işlevdir. Barthes, bu tür göstergeleri gösterge işlev olarak adlandırır ve bunların incelenip çözümlenmesi gereken ikili bir harekete tanıklık ettiğini ifade eder. Ona göre, toplum bulunan her yerde, her kullanım kendisinin göstergesine dönüşür. Eski uygarlıklara ait mimari yapılar ve kentler çeşitli biçimlerde iletişim gerçekleştirirler. Ancak o çağda yaşayan insanlar hayatta olmadığı gibi, yapılarda artık işlevini yitirmiştir. Bununla birlikte mimarlığın fiziksel yapısı olan göstergeler varlığını sürdürmektedir. Mimari ve kentin nasıl

bir iletişim sağladığı, toplumların kültürel yapısını yansıtan mitoloji, din, toplumbilim, ruhbilim, arkeoloji, sanat tarihi, vb. bilimlerin sağladığı belgeler ve bilgiler aracılığıyla daha iyi anlamak olanağını elde ederiz [111].

Bu bağlamda mimarlık tarihi boyunca bir gösterge konumunda olan duvarı daha iyi anlamak ve çözümlmek için göstergebilim ve kavramlar bağlamında, ortaya çıkan “duvar kavramları” aracılığıyla mimari süreç içindeki yeri yeniden irdelenmekte ve ilişkiler bağlamında günümüz tasarımlardaki özelliklerine bağlı olarak bir sınıflandırma yapılması çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çünkü mimari mekanlar ve duvarları üzerine yapılan yorumlar, farklı zamanlarda farklı anlamlara gönderme yapabilmektedir.

2.1.1. Kullanılan Teknik Olarak Göstergebilim

İnsan çevre ilişkileri veya çevresel tasarım disiplinlerinde yapılan araştırmalarda, çeşitli teknik ve yöntemler kullanılmaktadır. Bu teknik ve yöntemler, bilgi toplama, işleme ve değerlendirme konularında pek çok farklılık göstermektedir. Araştırmanın kalitatif veya kantitatif özellikte olmasına bağlı olarak kullanılan birçok yöntemde; gözlem, görüşme veya görüntülü kayıt, arşiv tarama gibi değişik bilgi toplama teknikleri kullanılmaktadır [112]. Bu bilgilerin analizinde duvar elemanının yapı içinde ortaya konan anlamsal farklılıklarını ortaya çıkarmak ve yorumlamak için Göstergebilim ve alt başlıklarından yararlanılmıştır. Göstergebilim, kendisini oluşturan “gösterge” ve “bilim” sözcüklerinin toplamından farklı bir boyutu içerir. Göstergebilim, içeriğin biçimine yönelik bir etkinliktir ama aynı zamanda da kendini sürekli geliştirmeyi amaçlayan bilimsel bir tasarıdır: Varsayımsal-tümdengelimli bir tasarıdır.

2.1.2. Tarihçe ve Tanım

Göstergebilim (Semioloji), Avrupa’da ve ABD’de XIX. yüzyılın sonlarında eşzamanlı olarak ortaya çıktı. Genel bir göstergeler kuramı oluşturmaya çalışan ilk kişi Charles Sanders Peirce (1839-1914) oldu [113]. Peirce, göstergebilim (*semiotik*) terimini ilk kullananlardandır.

Göstergebilimin diğer büyük ustası Ferdinand de Saussure’dür (1857-1913). Saussure’e göre göstergebilimin ileride kurulacak ve her türlü iletişimi inceleyecek bir bilim dalı olacağını belirtmiştir [114].

Barthes (1915-1980) en kısa tanımıyla göstergebilimini “sıradan gözükten her şeyin ardındaki anlamları çözmek, onların iade ettiği ikincil anlamları da görmek” olarak tanımlamaktadır [115].

Berger ise göstergebilimini, “göstergeler ile ilgili bilimdir, ne olduğu ve nasıl işlev gördüğünden ve öncelikle anlamın nasıl düzenlendiğinden söz eder” diye yorumlamaktadır [116].

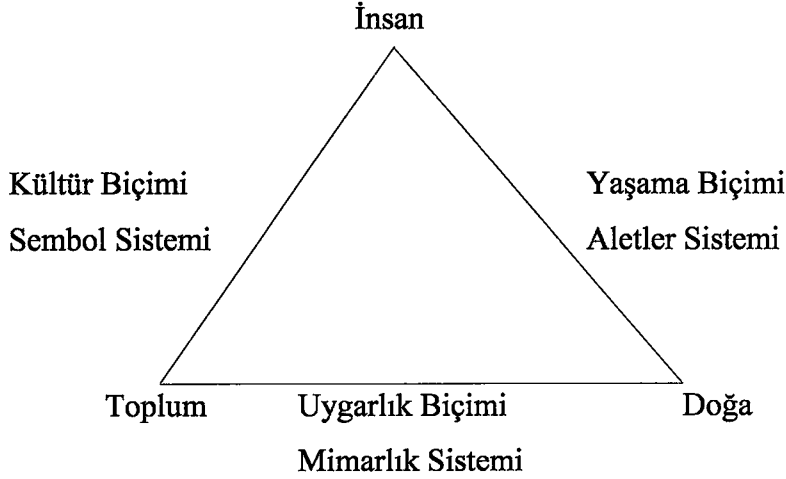
Umberto Eco'ya göre ; “Göstergebilim, tüm kültürel olguları (yani toplumsal uzlaşmalara dayanarak birbirleriyle ilişki kuran insanların söz konusu olduğu durumları) iletişim süreçleri sayar ve inceler” [117].

Erkman, göstergebilimi “insanın gösterge oluşturma, göstergelerle dizge kurma ve bunlar aracılığıyla iletişim sağlama mekanizmasını araştırır” olarak tanımlamaktadır [118].

Göstergebilim olguların daha çok anlaşılması ve kavranması biçimleriyle ilgilenmektedir. Yani etrafınızdaki olguları, sözcükleri, sağduyuyu; kısacası her şeyi gözlemlerken, sıradan gözükten her şeyin ardındaki, anlamları çözmek, onların ifade ettiği ikincil anlamları da görmek olarak yorumlanabilir. Örneğin, duvarı değerlendirirken nasıl inşa edildiği ve malzemenin ne olduğu değil, niteliğini yargılamaktır amaç. Göstergebilimciler, göstergebilimini film, tiyatro, mimarlık gibi iletişim ve bilgi iletimi ile ilgili diğer pek çok alana uygulanabileceğini ve çok ilginç sonuçlar elde edilebileceğini vurgulamakta, bazı göstergebilimciler ise, her şeyin göstergebilimsel yönden çözümlenebileceğini savunmaktadır.

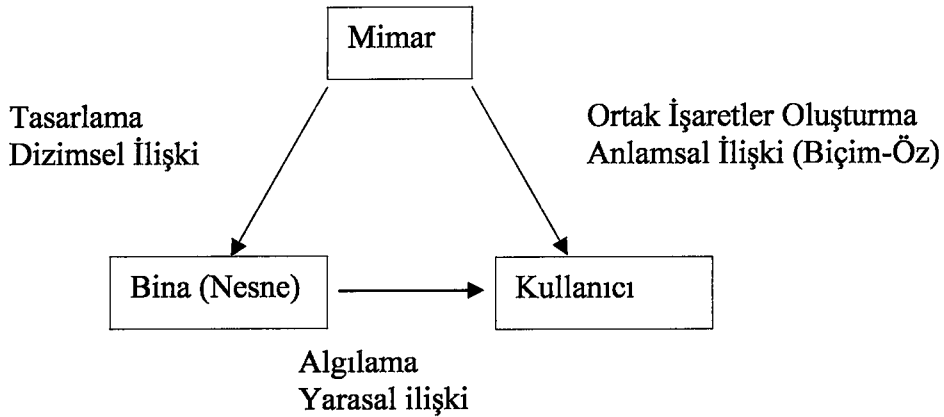
Göstergebilimi incelediği nesnenin, rengini ya da biçimini değil gerçekleştirdikleri işlevler, belirledikleri uzamlar ve oluşturdukları nitel birimler bakımından ele alır [119].

Mimarlık sisteminin toplum ve doğa arasında bir aracı olduğunu dolayısıyla hem bireyle doğa arasında aracı durumunda olan ve yaşam biçimini belirleyen aletler sistemini hem de bireyle toplum arasında aracı durumunda olan ve kültür biçimini belirleyen sembol sistemini içermesi gerektiği görülmektedir (Şekil 30).

Şekil 30. İnsan-Toplum-Doğa Üçgeni [120].

Mimarlık çevre ile olan ilişkileri düzenleme ve geliştirme amacı taşır. Bu yolla mimarlığın simgesel bir boyutu vardır ve bu görevi yerine getirebilmek için mantıksal bir biçim arar [7]. Bu biçimler simgeler aracılığıyla diğer bireylere aktarılır. Aksoy, mimar ile yapı arasındaki iletişimin aslında mimar ile kullanıcı arasında yapı aracılığıyla gerçekleşen bir iletişim olduğunu vurgular ve mimarın tasarım sırasında biçimlendirme kararları verirken işaretleri anlam ve yarar niteliklerinden genellikle soyutlayarak yalnız dizimine ilişkin fonksiyonlarıyla ele alındığını belirtmektedir. Mimari iletişim sürecini bir üçgenin tepeleri ilişkisi içinde gösteren Aksoy, mimar ile yapı arasında bir tasarım ve gerçekleştirme faaliyetinin varlığıyla birlikte bir dizim ilişkisinin varlığına; yapı ile kullanıcı arasında ise bir algılama olayı ile yarar ilişkisinin söz konusu olduğuna dikkati çekmektedir (Şekil 31) [120].

Şekil 31. Mimari İletişim Süreci.

Charles Morris göstergebilimini, Sentaktik, Semantik ve Pragmatik diye üç dala ayırır; Anlamsal Boyut (işaretin anlamsal işlevi) ve Yararsal Boyut (işaretin yararsal işlevi), Dizimsel Boyut (işaretin dizimsel ilişkisi) [56] [121].

Ertürk'te, işaretler kuramı açısından bir işareti üçe ayırır: Dizimsel (Sentaktik), Anlamsal (Semantik), Yararsal (Pragmatik).

Aydınlı, bir sanat yapısının (obje), kurgusal (sentaktik), anlamsal (semantik) ve işlevsel (pragmatik) olarak bir takım simgelerle ve terimlerle ifade kazandığını belirtmekte ve kendi içinde oldukça karmaşık olan kurgusunu, bu terimlerin oluşturduğu ilişkiler seti bağlamında ortaya koyabildiğini söylemektedir [122].

2.2. Anlamsal Boyut (Semantik) (Anlamsal İlişkiler)

Her biçim bir ifadedir ve anlam içerir. "ilk dil, kelimeler dışında iletişimin ve anlatımın temel biçimi" olarak kabul edilen mimari daima özel bir anlama sahip olmuştur. Mimarının anlamsal özelliğini temsil eden, onun bir bütün olan etkisi ve algılanma biçimi içinde fiziksel yapısını oluşturan saf biçimden yükselen bir anlam duygusu ile oluşan çağrışımsal, kavramsal biçimdir ve işaret, simge, dil, kod, iletişim, mesaj gibi sözcüklerle kavramlaştırılmıştır.[123]. Burada simge bir objenin kullanımı sırasında algılama ve çağrışımla ortaya çıkan kavramsal bir sürecin sonucunu ifade etmekte, işaret ise, soyut duygulardan çok gerçeğe uygun, harfi harfine başka bir şey ifade eden, bir araç veya konuşma dilini yansıtan bir şekil olarak tanımlanmaktadır. Simgesel anlam, bir objenin kullanımına ilişkin yararlarını gösterdiği gibi, onun çağrışımsal anlamını da yansıtmaktadır. Bu nedenle simgesel anlamın zihinsel bir süreç sonucu ortaya çıktığı ve değer kazandığı kabul edilmektedir. Simge, bir yapını tümü olabileceği gibi, kimi zaman bir cephesi, girişi veya rengi olabilmektedir. Simgenin ortaya koyduğu anlam, her kültürün kendi değerleri bağlamında netleşir [124].

Bir objenin, bir binanın ya da yapılı çevrenin ifadesi, iletildiği mesaj, belirli bir zamanda, belirli bir toplum için kazanılmış olan değerlerden ve anlamlardan kaynaklanmaktadır. Bu gibi durumlarda anlam simgesel bir değer kazanmaktadır. Bir formun, çevre değerlerine ve kullanımına ilişkin sosyo-kültürel anlamlarını da yansıtmaktadır. Hershberger bir araştırmasında, anlamın, kullanıcının veya gözlemcinin duygusal olarak etkilendiği niteliklerden kaynaklandığını açıklamıştır [124].

Mimarlıkta anlam, gerek bilişsel, gerekse de duyuşsal alanda ifade kazandığından, bina ile olan karşılıklı etkileşim bilme, anlama ve beğenme / beğenmeme olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda anlam, yalnızca mimarlığın fiziksel özelliklerinden kaynaklanan bir düzlemde değil; olgular fikirler, düşünceler ve izlenimlerin belirlediği bilişsel alan kapasitesine bağlı olarak ifade kazanmaktadır [125]. Abercrombie, anlamın algılama süresince, davranışın kaçınılmaz olarak insan duyguları ile ilgili olduğunu söylemektedir [126]. Aksoy için anlam, eylemsel tanımlamalar yapar ve işaretlerle gerçek arasındaki bağları inceler [121]. Ertürk, anlam dizimi içinde barındırır, işaretlerle gerçek arasındaki bağıntıları inceler diye yorumlar [127].

Venturi, mimarlığın amacının artık “dikkat çekmek” ve “çağrışımlar uyandırmak” olduğunu vurgulamaktadır [128].

İşaretlerle anlam arasındaki ilişki işaretin kullanılmasını belirler. Bir göstergede, gösterenler gösterilen arasındaki ilişkinin kurulmasına anlamlama denir [129]. Bundan dolayı göstergebilimin en önemli alanı, anlamlama adı altında, “düzanlam” ve “yananlam”dır. Anlamsal Boyut Göstergebilimin yorum gücünü sergiler.

Lindsey simgesel anlam konusunda, gösteren anlam (düzanlam) ve çağrışımsal anlam (yananlam) arasındaki farkı ortaya koyan bir çalışma yapmıştır [124].

Bu bağlamda duvar elemanlarının Anlamsal Boyutunun (Semantik) irdelenmesi Duygusal Tepki kavramları adı altında Michelson’un “Çevresel Tasarım İçinde Davranışsal Araştırma Metotları” adlı kitabından yaralanılan sıfat çiftlerinden oluşturularak analiz edilmiştir.

2.2.1. Düzanlam (Gösteren Anlam) (Eşdeğer) (*Denotation*)

Mimari göstergelerin düzanlamı nedir? Eco, bu soruyu şöyle açıklamaktadır: “Bunlar belli işlevlere gönderme yaparlar. Yani her mimari göstergenin düzanlamı, belli bir işlevidir” [166]. Bir işlevin değer ve anlam kazanması için öteki işlevlerle etkileşim içine girmesi gerekir. Bir yapıya bakan amatör izleyici açısından bina belli bir anlam taşıyabilir.

Lindsey düzanlamı, onu kullanan tüm insanların sahip olduğu bir işareti ve fiziksel kullanımın olanaklarını içermektedir: sözgelimi mimarlıkta bir binanın işlevi düzanlamı ifade etmektedir; görsel iletişimde, bir göstergelyi görür görmez bilinçsiz olarak akla gelen ilk anlamdır diye açıklamaktadır[124].

Mimar belli bir biçim seçerken izleyicinin zihnindeki belli kavramlara da gönderme yapar. İşte bu kavramlar kültürün müdahalesiyle oluşmuş kavramlardır ve birbirleriyle olan ilişkileri çerçevesinde anlam kazanırlar. Eco, şöyle sonuçlandırır düzenlamı: “Bir göstergenin düzenlamı, o kavramın belirlenmiş bir alanda taşıdığı anlamdır”. Eco, düzenlamı düzlemine gönderme yapan “birincil işlev”den ve yananlam düzlemine gönderme yapan “ikinci işlev”den söz etmektedir. Bu ikinci işlevler, birincilerin düzenlamı üzerine kurulur [130]. Örneğin Selçuklu Mimarisinde çiniyle dolu duvarlar gibi göstergeleri bir çok ikincil işleve gönderme yapar. Selçukluların yoğun olarak kullandığı bitki, hayvan motiflerinin yanında geometrik formlar yapıya veya kullanıcıya görsel bir sunum yapar.

Her kavram gerçek dünya nesnelere bir soyutlamasıdır. Onların yerine geçen bir gösterendir. Bu nedenle kavramlar kültürle bağıntılıdır. Bu kavramların iletişim aşamasında nasıl temsil edileceği sorusunu içerir. Taşkırın düzenlamı; “Gösterilenin nesnel olarak ve olduğu gibi kavranması olarak” açıklamaktadır [131]. Düzenlamı gösterilenle aynı şeydir.

Duvar, kullanıcı tarafından düzenlamı açısından ayırıcı, sınırlayıcı ve bölücü olarak yani bir “engel” şeklinde ifade edilmektedir. Bu engel ona önce durması ve sonra ne yapması gerektiğini anlatır. Dolayısıyla her duvarın düzenlamı aslında “engeldir” denebilir.

2.2.2. Yananlam (Çağrışımsal Anlam) (Yaklaşık Eşdeğer) (*Connotation*)

Mimarinin amacını ve anlamını yansıtır. Bilgiye dayanan bilişsel ve duygusal tepkilerden çok farklıdır. Bu tepkiler, bir biçimin niteliklerinden çok bireyin geçmiş yaşantısına ve kültürüne bağlıdır. Simgesel gösterimler, basit mekanlar ve yüzeylerin (duvarların) arkasında yatan kavramsal özelliklerdir [132].

Yananlam gösterenleri, düzenlamı dizgesinin göstergelerinden (bir araya gelmiş gösterenler ve göstergelerinden) oluşur [133]. Diğer bir tanıma göre ise, göstergelerin, kültür ve toplumsal yaşamın eski zamanlardan gelen ve gerçek dünyada somut karşılıkları olmayan duygusal ikincil anlamlarıdır [134].

Lindsey çağrışımsal anlamı, kişisel deneyimlere göre bir bina veya çevrenin yorumlanan kültürel değerlerini yansıtmaktadır diye açıklamaktadır [124].

Venturi, “karmaşıklık ve çelişki” adlı kitabında açıkça çağrışımsal anlamın önemini vurgulamaktadır. Ona göre, mimarlığın çıkış noktası sahip olduğu özerk dildir ve bu, soyut, kavramsal bir dildir [128]. Venturi’nin sözünü ettiği yananlam (çağrışımsal anlam), bunun ötesinde ölçek şaşırtması, mekan ve kütlede daha yoğun bir biçim kaygısı, çelişkili ifadeler gibi kendi deyimiyle “çok anlamlı ve zor bir bütün” olarak, mimarlığın özerk bir dilini ifade etmektedir [124].

Mimari gösterge üzerinde, bazıları, bir mimari elemanın anlamı açısından anlamı ya da kullanımından dolayı ortaya çıkan anlamı, diğerleri ise bazı elemanların bir diğeri üzerindeki, eylemi dolayısıyla oluşan anlamı olduğunu ileri sürmektedir. Fabbrit’ye göre, anlamın birden çok durumunun bulunması göstergebilim açısından normaldir ve bunların hepsi de ele alınmalıdır [135].

Kullanıcıya karşı duvar önce düzenlamı ile ortaya çıkmaktadır. Sonra gerekli koşulların görsel verilerin ve bilgi birikimlerinin değerlendirilmesi sonucunda önüne çıkan duvarın amacını kavrayarak, gerekli eylemleri ortaya koyar. Bu sayede duvarın yananlamı, geçmiş imgelerden de destek alarak anlatmak istenen algılanır.

2.2.3. Değerlendirmede Duygusal Tepki Kavramları

Değerlendirme yapan gözlemcinin durumunu belirler. Bilişsel tepkilerden kaynaklanırlar ve bireyin bir alana ilişkin kişisel değerlendirmesinde tepkilerinin nasıl bütünleştiğini yansıtır. Bir alanın karmaşıklığı ya da açıklığı gibi bilişsel özellikler, dostluk ve rahatlık gibi duyuşsal tepkileri vermek için bir düzeyde bir araya getirilirler. Duygusal özellikler; ilginç, güzel, dostça gibi psikolojik tepkileri göstermekte kullanılırlar [132].

Mimarlık?

Kulaklarınızla işittiğiniz renkler;

Gözlerinizle gördüğünüz sesler;

Avuçlarınızla Dokunduğunuz Boşluklar;

Dilinizdeki mekanın tadı;

Ölçülerin güzellik kokusu;

Taşın öz suyudur.

Reuer, bu dizelerle mimarlığın “özel algılama” ile duygusal olarak hissedilebileceğini vurgulamaktadır. Erich Mendelsohn, mimarlığın duygusal-sanatsal yönünü şöyle ifade

etmektedir: “Mimarlıkta esas olan birinci eleman fonksiyondur; ancak duygusuz fonksiyon sadece konstrüksiyon olacaktır. Amaç, fonksiyon+dinamizm’dir”. Görsel etki ve güçlü mekan duygusu veren bir mimari yapıt, duygusal yük taşıyan öğelerin bilinçli bir kompozisyonu sonucu yaratabilmektedir [136].

Mimari mekanda belirli bir anlamlama düzeyi oluşturan duvar öğeleri, açıklık/kapalılık, içerisi/dışarı, süreklilik/süreksizlik gibi karşıtlık ilişkilerindeki işlevlerini sürdürürler. Bu karşıtlık ilişkileri kullanıcı üzerinde duygusal bir tepkiyle ortaya konmaktadır. Bu tepkiler de karşıtlık durumuyla belirtilmiştir.

Bu amaçla Michelson’un “Çevresel Tasarım İçinde Davranışsal Araştırma Metotları” adlı eserinde yer alan sıfat çiftlerinden yararlanılmıştır [137]. Yazar, bu sıfat çiftlerini kullanıcıların beğeni üzerinde değerlendirip bir ölçü çıkarmıştır. Bu değerlendirme çeşitli sayısal ifadelerle kademelendirilmiştir. Bazı sıfat çiftleri (2 ve 3. aşama) yazar tarafından “elenebilecek” sıfat çiftleri olarak belirtilir. Elenebilecek sıfat çiftlerini, 2 ve 3. aşamada olanlar, “a”, “b”, “c”, “d” ve “e” olarak ayrıca sınıflandırılmıştır. Konumuz gereği 2 ve 3. aşamalar göz ardı edilmiştir.

2.3. Dizimsel Boyut (Sentaktik) (Sentaks) (Dizgesel İlişkiler)

Göstergeler arasındaki yapısal ilişkinin incelemesidir. Yapıda yer alan işaretler, diğer işaretlerle olan ilişkilerine göre belirlenirler. Bu işaretler anlamından soyutlanarak, biçimsel görünümü ile ve diğer işaretlerle ilişkileri açısından incelenirler. Özellikle sanat ve estetik, işaretleri dizgesel ilişkileri içinde değerlendirilir. Aksoy’a göre, mimarlık sisteminin oluşturduğu işaretlerin, anlamları gözetilmeden, birbirleriyle olan biçimsel ilişkilerin açıklanmasıdır. Yani sistemin ürünü olan yapının anlamından soyutlanarak düşünülmesi ile, biçim dizgesel ilişkiler açısından incelenebilecek bir durum kazanmaktadır. Aksoy, “Bu işaretleri insanoğlu, gereksinimlerini karşılarken doğa ile ilişkili hale getirir ve doğayı, üretim güçlerinin sosyal organizasyonunun ve kültürünün son durumuna dayanarak kullanıp değiştirir [138] ve gerçeğe bağıntılarını göz önünde tutmadan işaretin mantıksal kuruluşunu inceler” diye yorumlamaktadır [121]. Ertürk dizimi, “işaretin yapısal \ mantıksal kuruluşu, çekirdek ögesidir” diye açıklar [127]. Özer, üç aşamadan söz eder; birinci olarak, tabiatta varolanın, daha geniş bir ifadeyle de kişinin deneysel, bilgisel, kavramsal dünyasına ait olan gerçeğin zorlanması, ikinci olarak, bu gerçeğin başkalaşıma uğratılması; metamorfoza edilmesi ve üçüncü olarak tabiat dışı,

deney-dışı yepyeni gerçekliklerin, realitelerin aranması. Bu durumda simge, yani sembol de belirli bir nesne, yaşantı, olay veya fikrin, onu deneysel dünyaya bağlayan algısal veriler aşıldıktan sonra elde edilen tasviri olacaktır [139].

Mimarlık yapıtının meydana getirilmesinde, yapının yer alacağı arsa, kaplayacağı alan, kütesinin yükseleceği, tümünün ve mekan bölümlerinin büyüklüğü işlevsel ve tinsel açıdan insan yapısı ve yaşamı ile uyum sağlamalıdır. Ayrıca kent açısından parsel ve yapı bazında uyulacak ölçü ve büyüklük standartlarının da belirlenmesi gerekir. Yaşamın sürdüğü yapı ve kat mekanları, kurguları kadar ölçüleri ve birbirleri ile ilişkileri, orantıları ile de insanları ve toplumları etkisi altına alır. Yaşamları fizyolojik ve tinsel olarak düzene koyar.

Bu bağlamda duvar elemanlarının Dizimsel Boyutunun (Sentaktik) irdelenmesi Gestalt Kuramı ve Temel Tasar İlkeleri olarak iki ayrı başlık altında yapılmıştır. Duvar elemanının kuram ve ilklere bağlı analiz edilmesi, plan düzleminde, cephede veya fiziksel çevresinde yer alan kurgusu olarak ele alınmıştır.

2.3.1. Gestalt Kuramı

Zihinde kendisine sunulan biçimleri ve örüntüleri nasıl yorumladığı, Gestalt (Almanca “biçim”, ya da “şekil” anlamına gelen) psikolojisinin konusudur. Rastgele ya da bilinmeyen görsel bilişle karşılaştığında zihin, veriyi belirli kalıplaşmış tercihlere göre düzenler. Gestalt teorisi, bir bütüne anlam veren, onu oluşturan parçalar değil; bu parçaların ne şekilde bir araya geldikleri ve parçalar arasındaki ilişkilerdir [140][141].

Kuramın ana kavramı “Gestalt” biçim-şekil kavramıdır. Zemine karşı şekil olarak algılanan biçimler görsel etkinliğe sahiptir; şekil, arka yüzeyi oluşturan zemin içinde anlam kazanır. [142].

Formun algılanmasını etkileyen birçok ilke geliştirilmiştir. Gestalt psikologları formun algılanmasını hedefleyen bu kuralları şöyle belirtmektedirler [143][144][145][146]:

1. Yakınlık
2. Benzerlik
3. Kapanmışlık
4. İyi Devamlılık
5. Pragnanz-Basit-Açık Strüktürleşmiş Eleman
6. Değişmezlik
7. Tecrübe Kuralı

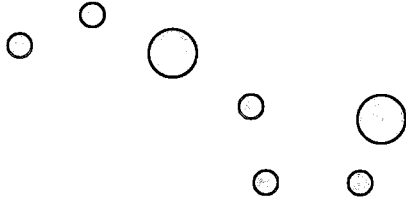
Gestalt Kuramı, görsel algıya olgusal bir yaklaşımı vurgular. Bu yaklaşım, bir kişinin görebileceği ve tecrübe edebileceği deneysel açıklamaları düzenleme tekniklerine götürür [146].

Gestalt algı teorilerini bu kapsam altında daha geniş olarak aşağıdaki gibi irdelemekte yarar vardır:

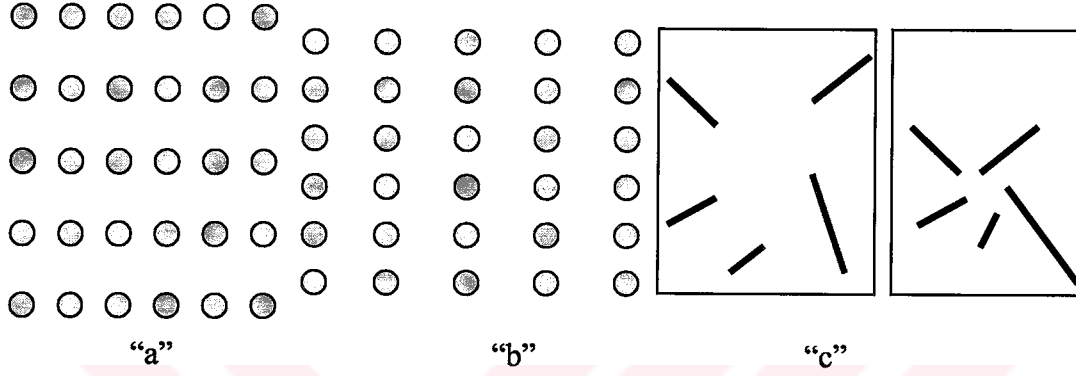
2.3.1.1. Yakınlık

Yakınlık ilkesi duyuşal birimlerin birbirleri arasındaki bağlantıda çok az direnç ortaya koyduğundan, birbirine yakın öğeler, görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi gösterirler [147]. Nesnelere bir örüntüyü temsil ediyor olarak görünür ve uzaydaki noktalar tek bir düzlem üzerinde uzanıyor olarak yorumlanır. Büyük Ayı'yı oluşturan yedi yıldız gerçekte dünyadan değişik uzaklıklarda olmalarına karşın, onları uzun kulplu bir kepçe oluşturan, tek bir düzlem üzerinde yer alan yıldızlar olarak yorumlarız [141] (Şekil 32). Bu durum algının en basit düzenleme şeklidir (Şekil 33).

“a” ve “b” grubunda yer alan noktalar aynı miktarda bulunmasına rağmen, “a” grubu yatay, “b” grubu dikey çizgi olarak algılanmaktadır. “c” grubunda ise birbirinden uzak duran cisimler birbirleriyle ilgili gözükmezler. Bir ilgisizlik ve dağınıklık hissedilir. Eğer cisimler ya da biçimler birbirlerine yaklaştırılırsa; aralarında bağ oluşmaya başlar. (Şekil 33) [148].

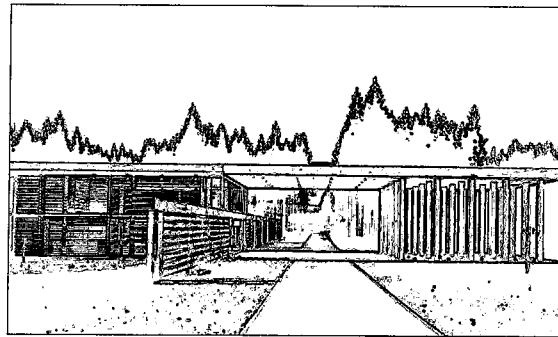
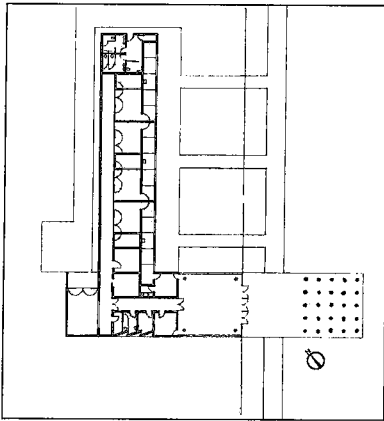

Şekil 32. Yakınlık kavramını örnekleyen yedi nokta diyagramı.

Şekil 33. Yakınlık İlkesi.

Vodopivec'in Srebrenice'de yaptığı mezarlık binasının girişi yakınlık ilkesiyle örneklendirilebilir. Girişteki sıra sütunlar, formun çevresindeki ağaçların bir soyutlanmasıdır. Aynı zamanda girişi de vurgulamaktadır (Şekil 34) [149].

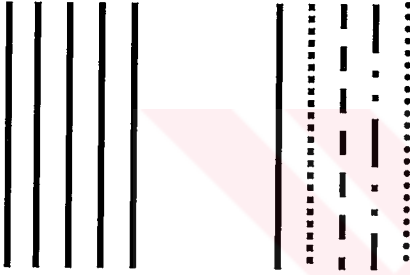

Şekil 34. Mezarlık Binası görünümü ve planı: Yakınlık İlkesi özelliği gösteren sıra sütunlu duvar örneği.

2.3.1.2. Benzerlik

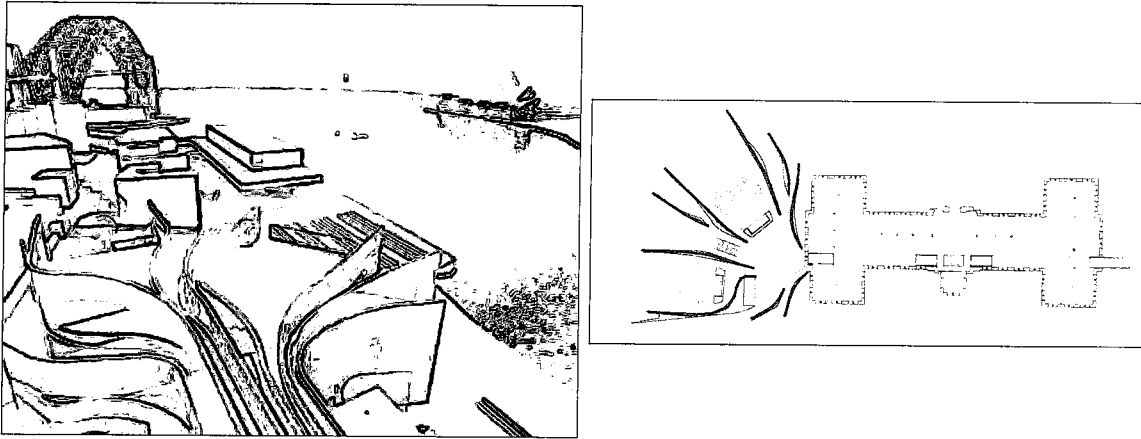
Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar. Kalabalığa baktığımız zaman bazı özelliklere göre bireyleri gruplarız; yaş benzerliğine göre, cinselliğe göre, giydikleri kıyafet veya üzerlerindeki renkler olarak [150]. Öğelerin biçim, doku ve renk bakımından benzerlik ve bu benzerlikten dolayı aralarında bağlantı aramasıdır. Benzerlikler ile öğelerin aynı grupta olmaları belirliliklerini ortaya çıkartmaktadır. Benzer öğeler bir bütünün öğeleri gibi etki yapmaya elverişlidir (Şekil 35) [151][152].

Estetik deneyimi kolaylaştırmak için yakınlık ve benzerlik ilkeleri, alan kuvvetleri oluşturan formun etkili bir görünüm kazanmasına yardımcı olmaktadır [132].

Şekil 35. Benzerlik İlkesi.

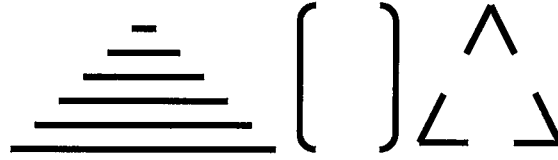
Thorp'un Sidney'de yaptığı Sinema Kompleksinde yer alan eğrisel duvarlar, benzerlikleriyle bir bütün olarak algılanırlar (Şekil 36).

Şekil 36. Sinema Kompleksi: Benzerlik İlkesi özelliği gösteren duvar örneği.

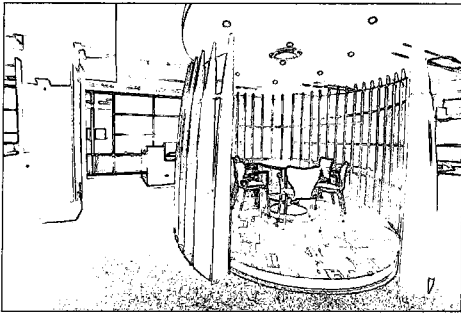
2.3.1.3. Kapanmışlık (Tamamlama)(Kapalılık)(En yalın ve en büyük figür)

Bir biçimin tam anlatım kazanabilmesi çevresini tam olarak kapalılık göstermesi ile mümkündür. Aynı yön, sınır veya ara mekanlarla oluşturulmuş yüzeyler, onu oluşturan bir bütünlük etkisi yaparlar (Şekil 37) [152] [153]. Tanımlayabileceği bir imgeyi çağrıştıran öğeler sunulduğunda, zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar. Bunu olanaklı kılan ilgili zihinsel işlem sürekliliğe ve kapalılığa yönelik itkidir.

Şekil 37. Kapanmışlık İlkesi.

Mimari elemanda tamamlama ilkesi görsel olarak bir kapalı olmayan ama bir sınır teşkil eden bölge oluşturur. Tamamlama ilkesi ile oluşturulan alan kullanıcıya farklı bir boyut sunmaktadır (Şekil 38). Bu şekilde oluşturulan duvarlar işlevsel olarak kullanıcıya bir görev iletirler; gerek bir sergi alanı gerekse de bir kişisel mekan yaratma adına özellik yaratabilirler.

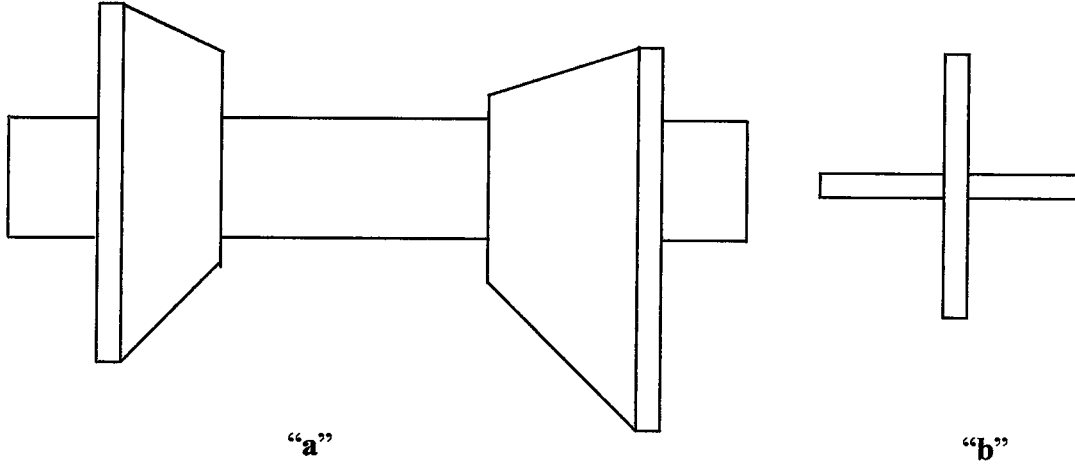

Şekil 38. İç Mekanda Tamamlama İlkesi özelliği gösteren duvar örneği.

2.3.1.4. İyi Devamlılık (Süreklilik) (Yineleme)

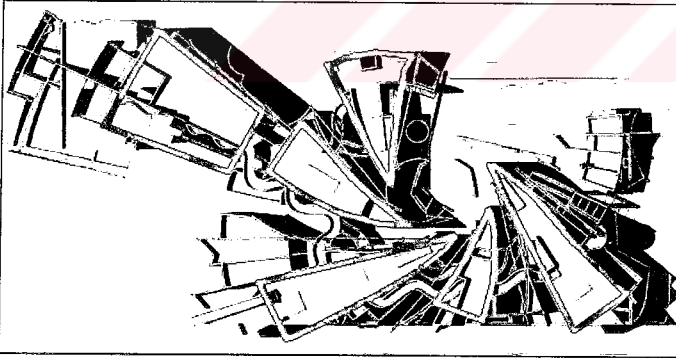
Birçok yönde hareket eden öğeler kompozisyonunda, aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar (Şekil 40) [152].

Şekil 39'deki "b", iki "L" olarak değil; birbirlerini kesen iki doğru olarak; "a" ise, iki düzlem gerisinde uzanan iki boyutlu bir yüzey olarak algılanmaktadır [140].

Şekil 39. İyi Devamlılık İlkesi.

Zvi Hecker'in Heinz Galinski okulunda yer alan duvar elemanları birçok yöne doğru dağılım gösterirler. Fakat aynı yönde olanlar bir gruplaşma eğilimi içindedir.

Şekil 40. Mimaride Süreklilik İlkesi özelliği gösteren duvar örneği.

Kapalılık-tamamlama ve iyi devamlılık ilkeleri de, insanların, süreklilik gösteren öğeleri tek bir bütün olarak algılama eğilimi gösterir [153].

2.3.1.5. Pragnanz-Basit-Açık-Strüktürleşmiş Elemanlar

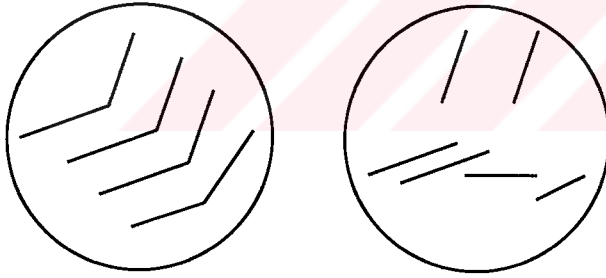
Bu ilkeye göre algılama, farklı koşullar altında dengeli ve sabit formda oluşmaktadır [142] Basit ve yalın formlar ile açık strüktürleşmiş formlar daha kolay algılanır. Buna bir çeşit saydamlıkta denebilir. Formlar ve örgütlenmiş formlar grubundan saydamlık formların kendi arkasındaki formların daha kolay algılanmasını sağlamaktadır [152].

2.3.1.6. Değişmezlik

Algılama işleyişimiz, obje dünyasında farklılaşan koşullardan meydana gelen sapmaları veya tam olmayan durumları otomatik olarak ortadan kaldırır [143].

2.3.1.7. Tecrübe Kuralı (Öğelerin Bağlantı Kurması)

Biçimler bir bağlantı içinde oldukları takdirde, biçimin karakteri ve yapısı daha belirli olur ve cisim daha iyi bir biçim özelliği kazanır (Şekil 41) [152].

Şekil 41. Öğelerin bağlantılı ve bağlantısız şekilleri [154].

2.3.1.8. Şekil-Zemin İlişkisi

Çevreleyen bir şeklin bağlamında görülen bir şekil, hangisinin hangisi olduğunu seçen zihin tarafından, bir arka plan üstündeki bir biçim olarak yorumlanır [155].

Duvarların kendi aralarındaki bağlantıyı sunmak ve tabloya örneklendirebilmek için Gestalt teorilerinden; algısal yönünü belirleyen kurallardan çalışmanın amacına uygun olan dört maddesi çalışma içinde tutulmuştur:

1. Yakınlık
2. Benzerlik
3. Kapanmışlık (Tamamlama)(Kapalılık)
4. İyi Devamlılık (Süreklilik)

2.3.2. Temel Tasar İlkeleri

Tasarım ilkelerinin standart bir kategorisi yoktur. Araştırmacının ortaya koyduğu bu ilkeler anlam ve tanım olarak ta farklılaşmaktadır: Ching'in ortaya koyduğu düzenleme ilkeleri; eksen, simetri, hiyerarşi, ritim, datum, tekrar olarak sıralayabiliriz [156].

Divanlıoğlu'nun ortaya koyduğu ilkeler biraz farklılık gösterir; eksen, egemenlik, ritim ve tekrar, uygunluk, zıtlık, koram, denge, birlik [157].

Uraz'ın ortaya koyduğu ilkeler ise Ching'i kaynak olarak gösterir; aksiyel kuruluş (eksen), simetri, karşıtlık (hiyerarşi), yineleme (ritim), şekil-zemin (datum) [158].

Gürer'in yaklaşımı Ching'den biraz daha farklıdır; Tekrar, harmoni, kontrast, kavram, denge, birlik, egemenlik [159].

Tasar ilkeleri düzenleme yapmakta kolaylaştırıcı ve yol gösterici bir rol oynarlar. Bir düzenlemede bu ilkelerin bir ya da birkaçı bir arada kullanılabilir. Tasar meydana getirmekte kullanılan ilkeler aşağıdaki gibidir:

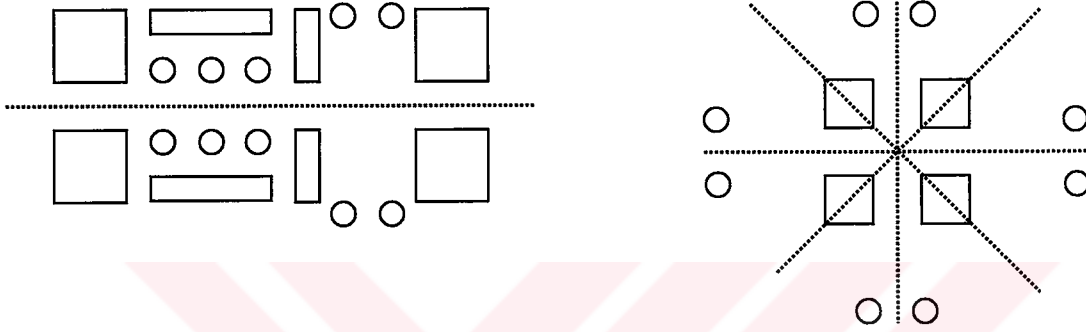
1. Simetri (Bakışım)
2. Hiyerarşi (Egemenlik)
3. Datum
4. Ritim (Tekrar)
5. Denge
6. Zıtlık
7. Koram
8. Uygunluk

2.3.2.1. Simetri (Bakışım)

Vitruvius'a göre simetri, bir yapının kendi öğeleri arasındaki doğru uyum ve ölçüt olarak seçilen bir öğeye göre, tasarımın değişik öğeleri arasındaki bağlantıdır [160]. Simetri, ortak bir çizgi (eksen) veya nokta (merkez) yanında, çevresinde, düzenlenmiş

dengeli ve eşdeğerde biçim ve mekan gerektirir [161]. Ching'in yorumu ise, "Eşit biçim ya da mekan örüntülerinin kendilerini bölen bir çizgi veya düzlemin iki yanında ya da merkez veya eksen etrafında dengeli bir şekilde düzenlenmesidir". İki türlü simetri tanımlar:

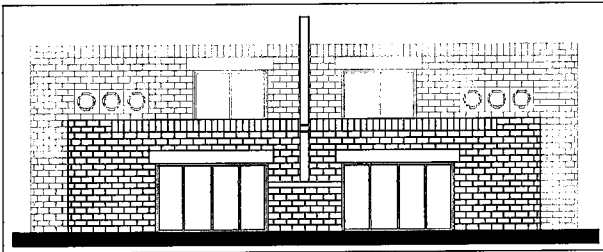
- **Çift yönlü simetri** : eşit elemanların ortak bir eksen etrafında dengeli bir şekilde düzenlenmesi,
- **İşınsal simetri** : Merkezi bir noktada kesişen iki ya da daha fazla eksen etrafında dengelenen eşit elemanlardan meydana gelmesidir (Şekil 42)[162].

Şekil 42. Çift yönlü ve işınsal düzenleme biçimleri.

Doğada işınsal simetri genellikle az sayıda öğeden meydana gelir. Doğal biçimlenme dinamik gruplaşmayı yeğler. İnsanoğlu ise çok sayıda öğe ile oluşan kompozisyonlarda tüm ya da kısmi simetriyi uzun bir süre uygulamıştır. Birçok büyük sanat çağlarında görülen bu eğilim, soyut düzenlemeyi organik oluşmaya yeğ tutan akılcı bir dünya görüşünün ürünüdür [163].

Bu bağlamda Bilgin tarafından tasarlanan İstanbul'da yer alan Arıkoğlu evinin duvarları simetrik bir düzen sergiler (Şekil 43) [164].

Şekil 43. Arıkoğlu Evi: Simetri özelliği gösteren duvar örneği.

2.3.2.2. Hiyerarşi (Egemenlik)

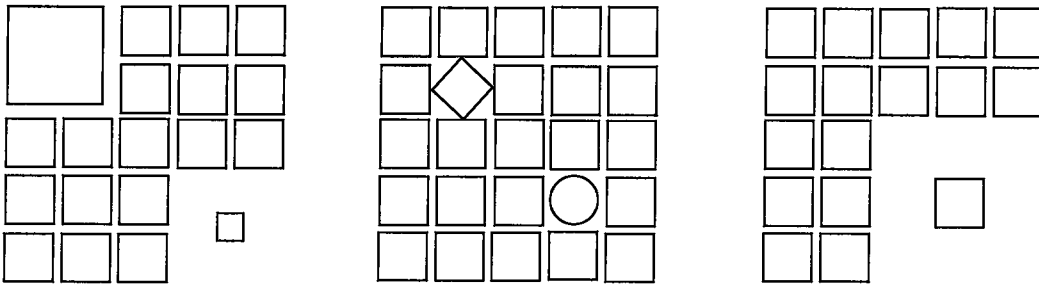
Hiyerarşi ilkesi, biçimler ve mekanlar arasında gerçek farklılıkların olduğunu ima eder. Bu farklılıklar, bir anlamda, sözü edilen biçim ve mekanların önem derecesini ve bunların genel organizasyondaki işlevsel, biçimsel ve simgesel rollerini yansıtmaktadır. Bir biçim ya da mekanın genel organizasyon içinde önemi veya anlamı itibarı ile öne çıkabilmesi için, onun görünür şekilde benzersiz olması gerekir. Hiyerarşik düzen ölçülmüş değer sistemlerine, özel durumlara, kullanıcının gereksinim ve isteklerine ve de tasarımcının karar ve isteklerine bağlı olarak şekillenir [116]. Bundaki amaç, o öğeye farklı büyüklük, benzeri olmayan bir biçim ve önemli bir konum kazandırmaktır. Bu elemanın büyük veya küçük olması veya ölçü, renk, doku ve benzeri bakımdan üstünlük sağlaması ile gerçekleşir.

Düzenlemede, mekan ve biçimin önemli olması için, onun görünür şekilde tek ve farklı olması gerekir. Bu özellikler ise:

- Boyut** : Bir mimari elemanın diğer elemanlara göre boyut olarak baskın veya oldukça küçük olmasıdır.
- Şekil** : Bir mimari elemanın, geometrik, düzendeki değişiklik, boyut olarak farklılaşmasıdır.
- Konum** : Bir mimari eleman, dikkat çekebilmek için stratejik olarak konumlandırılmasıdır.

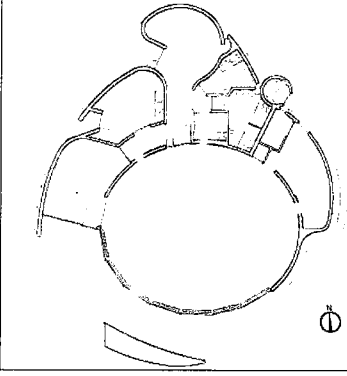
Biçim ve mekan için Hiyerarşik önemde konumların kapsamı:

- Çizgisel düzen ya da eksensel düzenlemenin sınırı,
- Simetrik düzenin merkez noktası,
- Merkezi ya da ışımsal düzenlemenin odak noktası [165] (Şekil 44).

Şekil 44. Hiyerarşik düzenleme biçimleri.

Kathryn Findlay'in Japonya'da tasarlamış olduğu konut yapısının plan düzlemindeki salonu vurgulayan ve elips şeklinde biçimlenen mekan, diğer birimlere göre hiyerarşik bir düzen içermektedir (Şekil 45) [166].

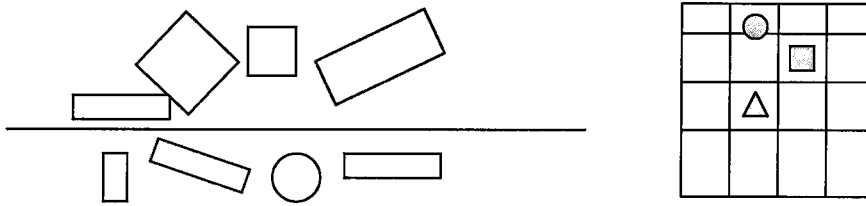

Şekil 45. Konforlu Konak: Hiyerarşi özelliği gösteren duvar elemanı.

2.3.2.3. Datum

Datum, kompozisyon içindeki diğer elemanların ilişki kurabildiği bir çizgi, düzlem ya da hacmi ifade eder. Türlü elemanların rastlantısal örüntüsünü, kendi düzenliliği, sürekliliği ve devamlı varlığı aracılığı ile örgütler, dizilerin arasındaki farklılıkları düzenler, kesinleştirir ve vurgular. Datum düz bir çizgi olmak zorunda değildir. Biçimsel olarak düzlemsel veya hacimsel olabilir.

a. **Çizgisel Datum** : Etkili bir düzenleme aracı olabilmesi için, düzenlenecek bütün elemanların arasından ya da hemen yanından geçecek şekilde görsel sürekliliğe sahip olması gerekir. Benzer olmayan elemanlardan oluşan rasgele bir organizasyonu çizgisel datum düzenleyebilir (Şekil 46) [167].

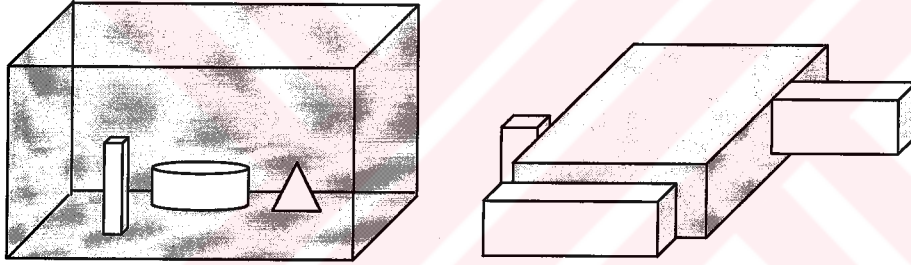
Şekil 46. Çizgisel datum düzeni.

b. **Düzlemsel datum ve Hacimsel datum:** Datumun kendi alanı içinde düzenlenecek elemanları kapsayıp bir araya getirebilecek bir figür olarak görülmesi için, yeterli büyüklük, kapanım ve düzenliliğe sahip olması gerekir [167].

Düzlemsel datum, bir nesneye fon görevi yapabildiği gibi altında da toplayabilir (Şekil 47). Hacimsel datum ise bir sınır çizer ve nesneyi ya içinde ya da dışında düzenleyebilir (Şekil 48).

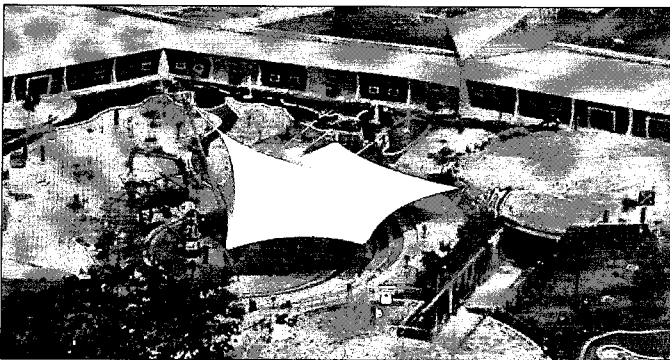

Şekil 47. Düzlemsel datum düzenlemesi [167].

Şekil 48. Hacimsel datum düzenlemesi [167].

Datumun örneklenmesi de; Singapur Bilim Merkezinin avlusunda amfinin üzerinde yer alan asma-germe sistemi düzlemsel datum olarak ele alınabilir (Şekil 49).

Şekil 49. Singapur Bilim Merkezi: Düzlemsel datum özelliği gösteren duvar örneği [168].

2.3.2.4. Ritim (Tekrar)

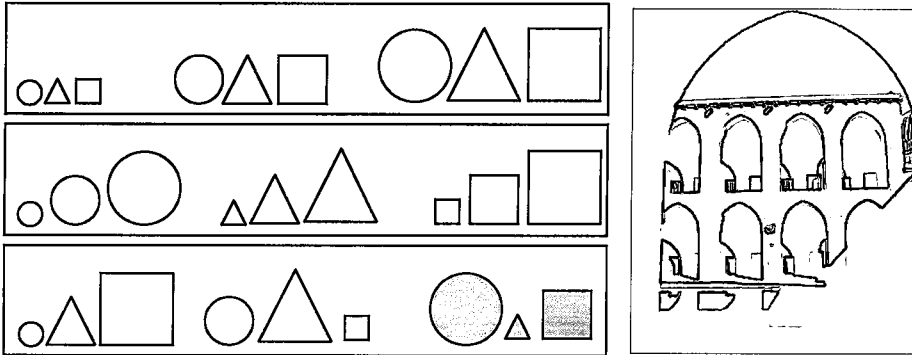
Bir biçimsel düzende, benzer öğelerin veya öge gruplarının birbirini izlemesi, ritim adı verilen zaman içinde yinelenme duygusunu uyandırmaktadır. Genellikle iki etmen ritmin etkisini sağlar ve yoğunluğunu saptarlar: tekrar eden öğelerin sayısı; tekrar eden öğelerin zaman-mekan içinde sürekliliği [169]. Ritmi oluşturan katılarla boşlukların, olaylarla aralıkların belirli bir sıra içinde birbirini izlemesidir. Mimarlıkta ritim duvara açılmış pencerelerle ya da bir kolonattaki kolonlarla ya da arkadaki payelerle yaratılan örüntüdür [170]. Zaman-mekan süreci, insanın bir mekan içinde belirli imgeleri beraberce kavrayabileceği bir zaman sürecidir.

Bir ögenin aynen ya da yakın kıymette olarak birden fazla kullanılması ritmik tekrarı meydana getirir. Birbirine çok yakın olan öğeler, cisimler biçimler yan yana görüldüklerinde yadırganmadıklarından dolayı aralarındaki benzerlik birleştirici bir bağ görevi yapar [171]. Bu bağ doluluk-boşluk ile görsel düzenleme desteklenir. İçeri ile bağlantı sağlar.

Ching, ritmi belirli çizgilerin, şekillerin, biçimlerin ya da renklerin düzenli ve armonik bir şekilde tekrar etmesi olarak yorumlar.

Farklı kompozisyondaki tekrarı Ching aşağıdaki özelliklere bağlı olarak gruplamaktadır (Şekil 50).

- Yan yana oluşları ya da birbirlerine yakınlıklarına göre,
- Ortak paylaştıkları görsel karakteristiklere göre.

Şekil 50. Tekrar çeşitleri ve bir cephe organizasyondaki yansıması.

Bu özellikleri biraz daha genişletirsek dört bölüm altında toplayabiliriz:

- a. **Tam tekrar:** Aynı büyüklükteki ve yöndeki mimari elemanların eşit aralıklarla düzenlenmesi.
- b. **Tekrar:** Aynı mimari elemanların değişik yön ve aralıklarla düzenlenmesi.
- c. **Değişken tekrar:** Aynı fakat farklı ölçekteki mimari elemanların aralık ve yönlerinin farklı olarak düzenlenmesi.
- d. **Aralıklı tekrar:** Birden fazla mimari elemanın belirli düzen içinde, birbiri ardına kullanılarak, sürekli olarak aynı elemanların aralıklarla tekrar düzenlenmesi.

Steven Holl'ün Massachusetts Teknoloji Enstitüsünde yer alan öğrenci yurdu öğrenci yurdu binasını dış duvarlarında tam tekrar kullanmıştır (Şekil 51).

Şekil 51. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü öğrenci yurdu: Tam Tekrar özelliği gösteren duvar örneği [172].

2.3.2.5. Denge

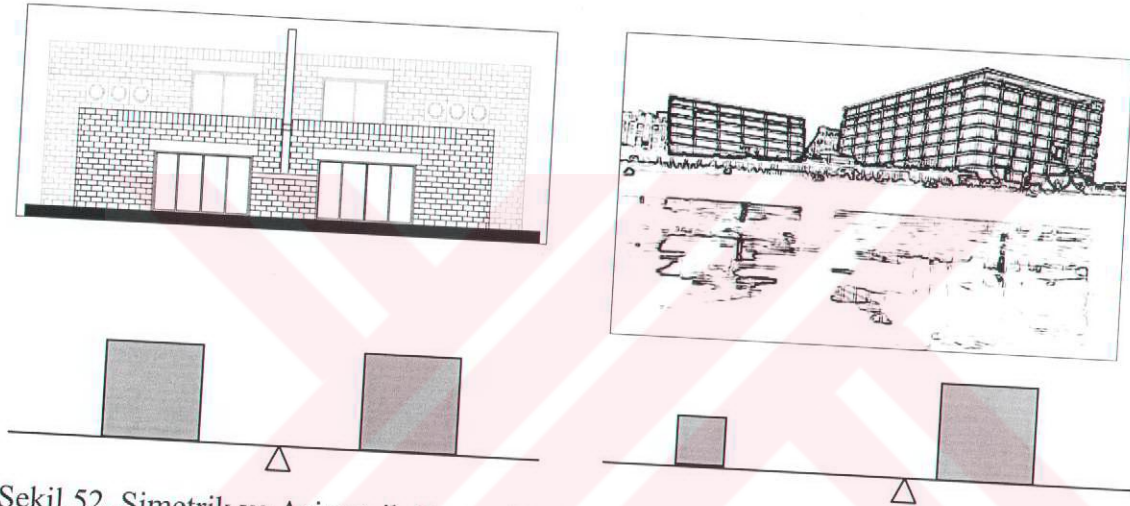
Bir düzenlemedeki öğelerin biçim, renk, değer, doku, yön, aralık ve ölçüleri kendi aralarında bir karşılaştırma gerekliliği yaratırlar. Bu öğeler ortaya çıkan değerleri açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu vermeli, herhangi bir grup ağır basarak düzenlemenin ağırlık merkezin kendine çekmemelidir. Ağırlık merkezleri birden fazla olduğunda, her merkez güçlü olmalı ancak bu mücadelenin sonunda yine ağırlık merkezi düzenlemenin ortasında yakın bir yerinde kalabilmelidir [173].

Bir düzenlemeyi oluşturan öğelerin veya bu öğelerden oluşmuş ünitelerin birleşerek meydana getirdikleri kavramların bir araya gelerek bir bütünü oluşturması denge esasını da beraberinde getirir. Biçimler birbiriyle kontrast ve bu biçimlerden birinin egemen olması

durumunda da bir birlikte ve dengeden söz edilebilir. Esasında tasarı öğeleri (ölçü, renk, doku, değer, aralık, hacim, mekan, biçim, yön, oran, doku, ışık ve gölge) ile tekrar ilkelerinin kullanılmasıyla oluşan bütünlük sonuçta bir denge kavramını ortaya koymaktadır. Bu denge biçimi izleyenler arasında estetik değerlere bağlı olarak bir dengesel tartı süzgecinden de geçirilmektedir [174][175][176].

Denge iki türde irdelenebilir (Şekil 52):

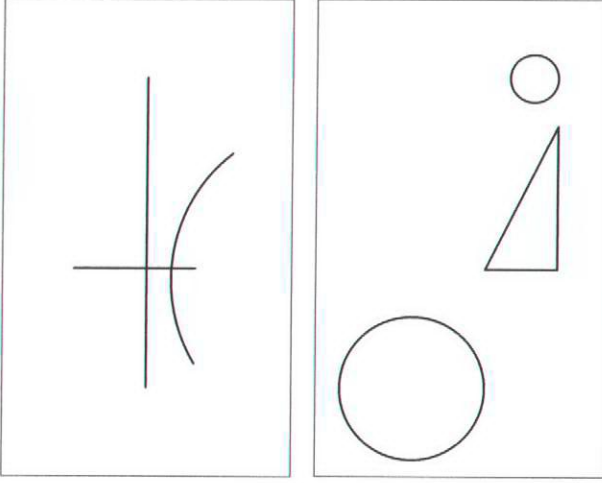
- Simetrik denge:** Bir merkez ya da eksen çevresinde simetrik denge türüdür. Kesin, kararlı, oturmuş ama ilgiyi sürdürme gücü az veya tekdüze, monotondur.
- Asimetrik denge:** Tasarı oluşturan öğelerin simetrisiz olarak düzenlendikleri, sağlanması zor ama ilginç sonuçlar veren bir denge türüdür [177].

Şekil 52. Simetrik ve Asimetrik Denge ilkesi özelliği gösteren duvar örnekleri.

2.3.2.6. Zıtlık

Tasarım öğeleri arasında herhangi bir ortak ya da yakın niteliklerin bulunmamasıdır. Böylece öğeler arasında birlik kurulamaz, kargaşa başlar. Zıtlık uyumsuzlıkla birlikte düşündürmeye başlar. Biçim, renk, doku, değer, ölçü, yön, aralık vb. birinde ya da birkaçında kullanılan zıtlık, aynı zamanda insanı uyarır, canlandırır, hareketlendirir ve böylece tasarıma hareket ve canlılık kazandırır (Şekil 53) [178].

Şekil 53. Ölçü ve Biçimde Zıtlık.

John Hejduk, Wallhouse Konutunun her iki ucunda zıtlık işlenmiştir. Bir ucunda yer alan dolu duvar diğer ucunda ise eğrisel bir duvar elemanı ile sonlandırmıştır (Şekil 54).

Şekil 54. Wallhouse: Doluluk ve boşluklarla oluşturulmuş Zıtlık İlkesi özelliği gösteren duvar örneği [179].

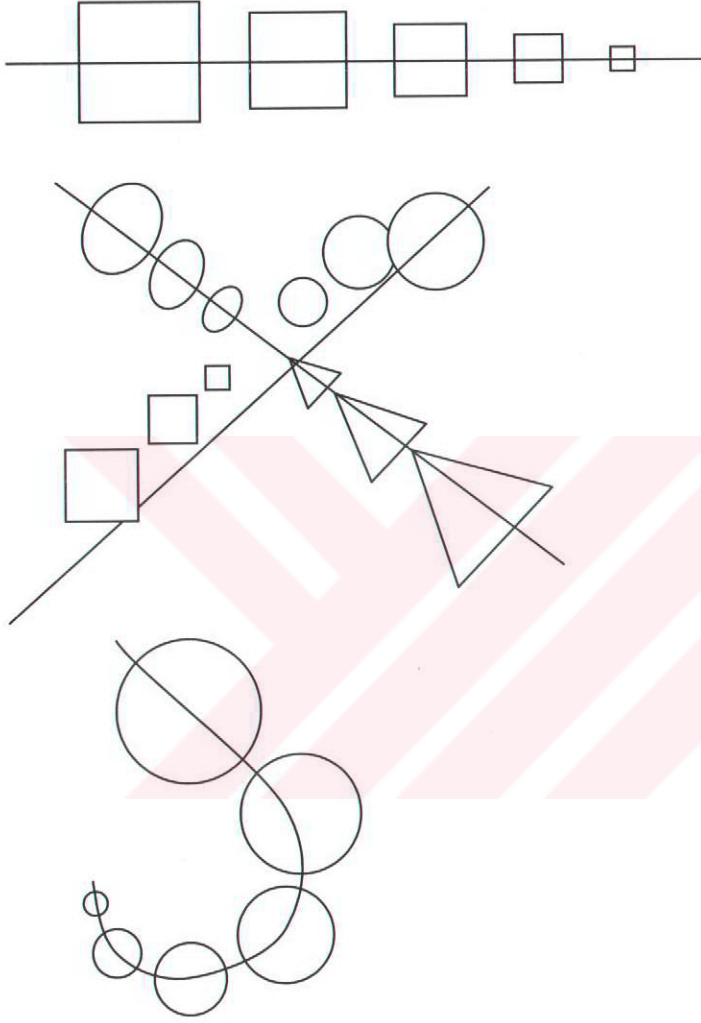
2.3.2.7. Koram

İki zıt ucu uygun kademelerle birbirine bağlayan hayali bir köprüdür [180]. İki uç arasında bir düzen içerisinde anlamlı ve estetik bir diziliş oluşur. Koram ölçüde yapılacaksa küçükten büyüğe bir sıralanış, değerinde yapılacaksa açıktan koyuya bir sıralanış gerçekleştirilir. Koramı üç türde inceleyebiliriz.

a-Eksensel koram : Biçimler bir eksen üzerinde dizilirler. Eksen, düz, eğri, zig zag vb. olabilir.

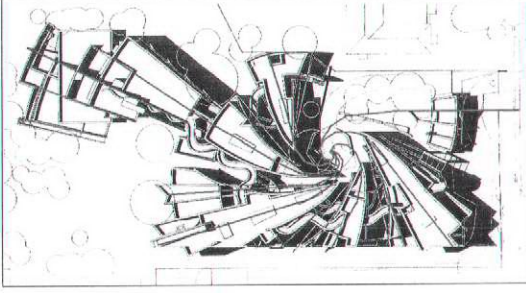
b-Merkezsiz koram : Biçimlerin dizilişlerinde bir merkez nokta oluşur (Çiçekler).Biçimler çevreden merkeze ya da merkezden çevreye doğru büyüyebilirler.

c-Çevresel Koram : Biçimler çevre üzerinde bir alanda basamaklar halinde dizilirler. Birden fazla koram grubu birlikte olabilir (Şekil 55) [181].

Şekil 55. Eksensel, Merkezi, Çevresel koram düzenlemeleri.

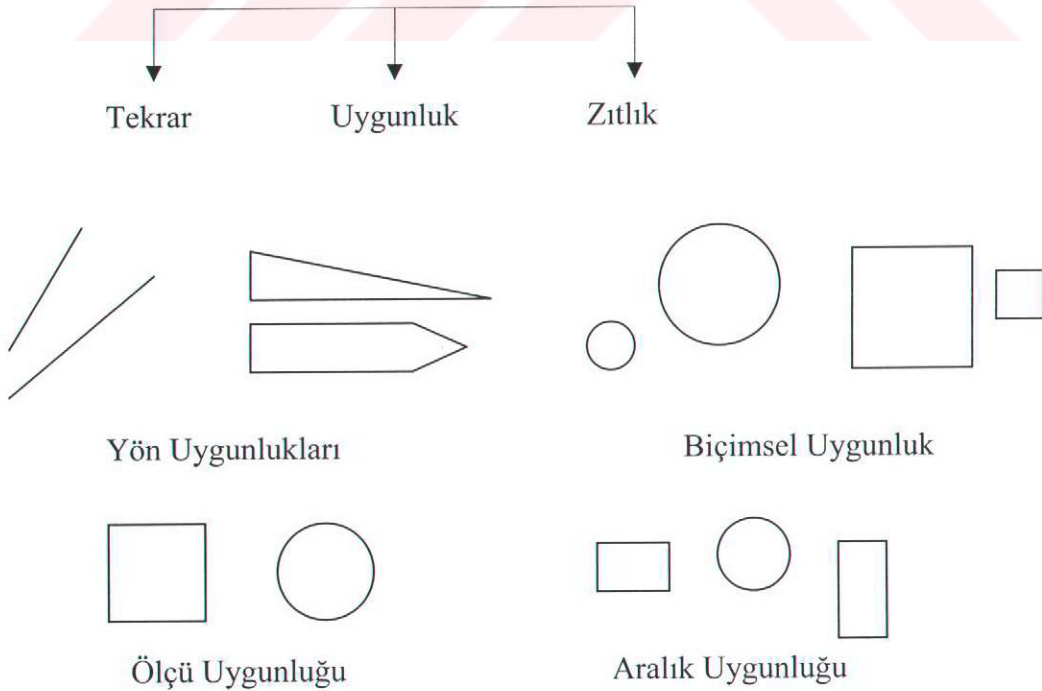
Hecker'in Heinz-Galinski Okulunda Koram hakimiyeti göze çarpmaktadır (Şekil 56).

Şekil 56. Heinz-Galinski Okulu: Merkezsel Koram ilkesi özelliği gösteren duvar örneği [179].

2.3.2.8. Uygunluk

İki ya da üç boyutlu cisimler arasında ortak veya yaklaşık tarafların bulunmasıdır. Cisimlerin ortak ya da yakın tarafları olması bunların bağdaşma olanağını artırır. Cisimler arasındaki uygunluk, onların biçimleri, ölçüleri, renkleri, değerleri ve dokularının herhangi biri ya da bunlardan birçoğu bakımından olabilir. Uygunluk, tekrar ile zıtlık arasındaki yolun yarısıdır diyebiliriz (Şekil 57) [182].

Şekil 57. Uygunluk İlkesi Düzenlemeleri.

Barraganın Meksika'da Los Clubes yapısının duvarlar tam bir uygunluk sergilemektedir (Şekil 58).

Şekil 58. Los Clubes, Meksika: Ölçü Uygunluğu özelliği gösteren duvar örneği [183].

2.4. Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Boyut Kavramları

Semantik ve Sentaktik Boyutların düzenlenmesi Tablo 1'de görülmektedir. Bu düzenlemede bu ilkelerden biri, birkaçı ya da hepsi bir arada kullanılabilir. Hangi ilkelerin birlikte kullanılacağına tasarımı oluşturan kişi karar verir. Yapıtlar, tasarımlar bu ilkelerin yardımı ile oluşturulur (184).

Tablo. 1. Anlamsal (semantik) ve dizimsel (sentaktik) ve boyut kavramları

DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT															
Gestalt İlkeleri							Temel Tasar İlkeleri								
Yakınlık	Benzerlik	Kapanmışlık (Tamamlama)	İyi devamlılık (Süreklilik)	Pragnaz-Basit-Açık strüktürleşmiş Elem.	Değişmezlik	Tecrübe Kuralı	Şekil-Zemin İlişkisi	Simetri (Bakışım)	Hiyerarşi (Egemenlik)	Datum	Ritim (Tekrar)	Denge	Zıtlık	Koram	Uygunluk
ANLAMSAL (SEMANTİK) BOYUT															
Düzanlam (Eşdeğer)							Yananlam (Çağrışımsal)								
							Duygusal Tepkiler								
Yeterli büyüklük Yetersiz büyüklük							Yeterli ışık Yetersiz ışık				Hareketli, göze batan Hareketsiz, durgun				
Cazip, çekici, hoş Cazip olmayan							Güzel desen Kötü desen				Ferah, geniş Sıkışık, iç içe geçmiş				
Canlı renkli Pastel renkli							Olağanüstü, çok iri Küçücük				Yumuşak ışıklandırma Keskin ışıklandırma				
Keyifli, neşeli İç karartıcı, loş							Etkileyici, görkemli Etkileyici olmayan				Tarzı olan Tarzı olmayan				
Kompleks, çok parçalı Yalın, kolay anlaşılır							Davetkar İtici				Zarif, zevkli Zevksiz				
Çağdaş Geleneksel							Aydınlık, açık Karanlık, belirsiz				Kalabalık olmayan Kalabalık				
Uygun, elverişli Elverişsiz							Modern Modası geçmiş				Ender, alışılmamış Alışılmış, olağan				
Özellik belirten, kendine özgü Sıradan, alışılmış							Çok amaçlı Tek amaçlı				Yararlı, kullanışlı Yararsız, kullanışsız				
Etkili, tesirli Etkisiz, tesirsiz							Temiz, net Düzensiz, dağınık				İyi dengelenmiş Kötü dengelenmiş				
Zarif, yalın Donatılmış							Yeni, görülmemiş Eski, geçmişe ait				İyi korunmuş Kötü korunmuş				
Boş Dolu, bütün							Düzenli, sistemli Düzensiz, karmakarışık				İyi düzenlenmiş Kötü düzenlenmiş				
Serbest mekan Tahditli mekan							Örgütlenmiş Karışık, düzensiz				İyi ölçekli Kötü ölçekli				
İşlevsel İşlevsel değil							Gösterişli, çok süslü Yalın, düz, sade				Geniş, alabildiğince açılmış Dar, sınırlı				
Canlı, çekici Sıkıcı, kasvetli							Hoş, sevimli Sevimsiz								
Güzel renkler Kötü renkler							Kişisel, özel Kamusal, toplumsal								

BİÇİMLENDİRME İLKELERİ

Bu bağlamda, 1990'lı yılların başından günümüze kadar olan bir süreç içinde yer alan ve duvarın etkili bir öge olarak kullanıldığı mimari projeler yukarıdaki veriler doğrultusunda irdelenmiştir.

2.5. Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Açından Elde Edilen Duvar Örnekleri

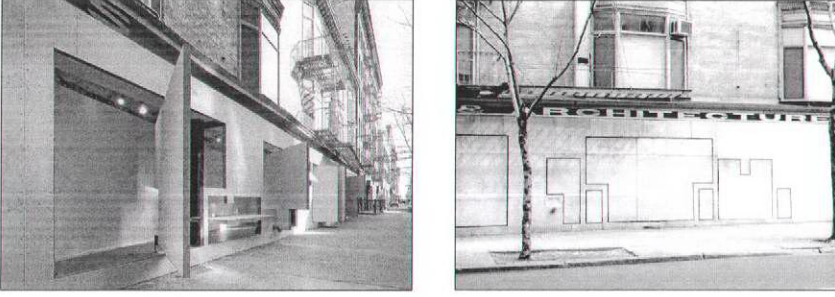
Mimarlar, popüler kültür, gündelik gerçekler ve mimarlık tarihi imgelerinin izini sürmektedirler. Bu durum mimarlık yapıları üzerinde değişik dilsel anlatıma yol açmakta ve çeşitlilik ortaya koymaktadır. Heykelimsi mimari yolunda ilerleyen mimarlar şaşırtıcı-tuhaf duvar elemanlarını oluşturmakta ve kentsel doku üzerinde de farklılık ve çeşitlilikle bir tür duvar kağıdı özelliği ile kurgulanmaktadır. Akıp giden bir sokak dokusunda içinde aykırı bir düzlemlerle kendini ortaya koyabildiği gibi dokuya uyan ama anlam farkıyla farklılaşan bir tarz da sergileyebilmektedir.

Ernst Kasper ve Klaus Kleve'in Quellhaus-Kaiserbad yapısında dokuya aykırılık etkisiyle kurgulanarak ve yer yer iç mekan davet eden yönlendirici duvarlarıyla ortaya çıkmaktadır (Şekil 59).

Şekil 59. Duvarlar aykırılık sağlayarak dikkat çekmekte ve duvar kıvrımlarının iç avluya yönelmesi ise davet edici, çağırıcı bir özellik katmaktadır [185].

Steven Holl'ün Storefront yapısında ise olduğu gibi sokak dokusuna bir değişiklik vermemesi fakat kullanımı sırasında dinamizm sağlaması çok başarılı bir çalışmadır (Şekil 60).

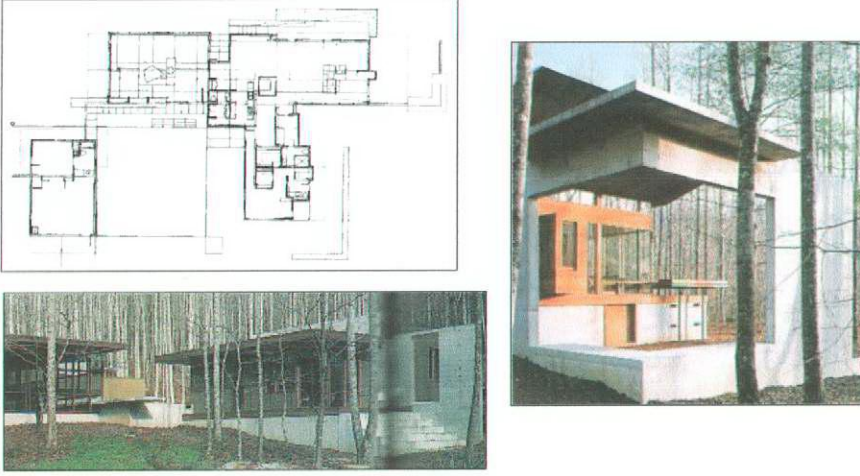
Şekil 60. Steven Holl'ün Sokak dokusuna müdahale etmeden, kullanım etkisiyle ortaya çıkardığı dinamizm [186] [187].

Her iki örnekte de duvar sokaktaki sürekliliğe farklı boyut katmaktadır. Her ikisi de sokağa şekil vermekte ama kattığı anlam ve hareketlilik farklı olmaktadır. Bir duvar kendisini renkler doluluk-boşlukla ortaya koyarken, diğeri değişken ve hareketli elemanlarla kendisini hissettirmektedir. Görülüyor ki duvar elemanlarının biri kılavuzluk özelliğini ortaya koyarken, diğeri şaşırtıcı özelliği ile ön plana çıkabilmektedir. Duvarın iyi kurgulanması ne yapılmak ve ne anlatılmak istenmesi ile doğru orantılı olarak yapı çekici ve yönlendirici ya da her ikisi de olabilmekte ve işlevi etkilemektedir. Bu bağlamda aşağıda örnekler tek tek irdelenmiş ve duvar çeşitlerinin örnekler içindeki yeri ve anlamı tartışılmıştır.

2.5.1. Konut ve Apartman Örnekleri :

2.5.1.1. Mountain Evi, Scogin Elam, Georgia, ABD

Amerikan mimarisinin, özellikle modern Amerikan mimarisinin, düşünüş tarzlarından biri yapının peyzajıyla ilişkili olmasıdır. Bütün yaşama mekanı tek kat üzerine kurulmuştur, alçak ve uzun olarak yayılır [188]. İçeriyle dışarı arasındaki belirsiz sınırın belirli hale gelmesi fikri, yapıyı kimliklendirir; Avludaki girişten yükselen duvar, girişteki sundurmayı saklamakla kalmaz, komşuyla olan sınırı da tanımlar. Hem davetkar, hem de alan sınırlayıcısı ve vurgulayıcısıdır (Şekil 61).

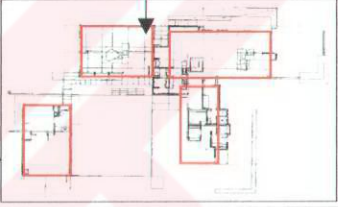
Şekil 61. Mountain Evi Planı, misafir girişi ve komşu parselle aralarında yer alan Uzlaşmacı Duvar [188].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 2. Mountain evinin anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAZ BOYUT	Duvar yapıya yakın olması nedeniyle kolay anlaşılır bir özelliğe sahiptir. Görsel iletişimin ve komşuluk ilişkisinin kesilmemesi için yalın ve boşluklu tasarlanmıştır. İnsan ölçeğine yakın yükseklikteki duvar bu özelliklerden dolayı “Uzlaşmacı Duvar” kapsamında yer alır.		
	↓		
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılın	
		Zarif, yalın	
		Boş	
İyi ölçekli			

Tablo 3. Mountain evinin dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT		Gestalt İlkeleri		
		Yakınlık		
Benzerlik	✓			
Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.				
Kapanmışlık (Tamamlama)	✓			
Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.				
İyi devamlılık (Süreklilik)				
Temel Tasar İlkeleri		Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
Koram				
Uygunluk	✓			
Biçimsel ve ölçü uygunluğu vardır.				

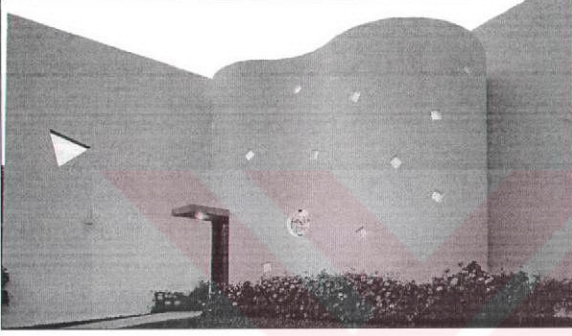
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Uzlaşmacı Duvar” (Tablo 3).

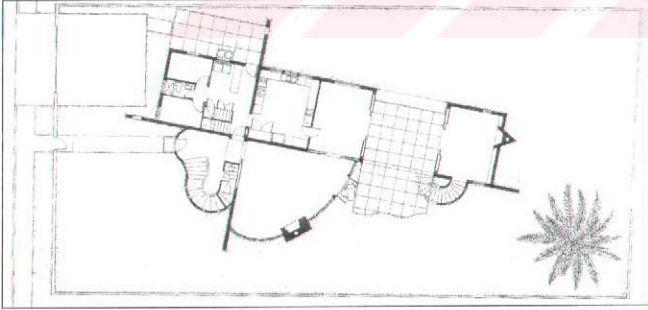
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “benzerlik” ve “kapanmışlık”, Temel Tasar İlkesi; “denge” ve “uygunluk” (Tablo 2).

2.5.1.2. Los Andes (Mulder) Evi, FL.Bernardo Fort-Brescia ve Lourinda Spear, Lima,Peru

Yapı, konutlarla çevrili bir bölgede yer almaktadır. Bahçe duvarları alan sınırını belirlemektedir. Dışarıdan bakıldığında dış duvar üzerinde, bahçeye girişi vurgulayan kırmızı kapı etkili olarak kendini gösterir. Bahçeye girildiğinde konut girişine yönelmeyi sağlar fakat fazla bir bilgi sunmaz. Giriş, iki tarafa uzatılmış düzlemsel duvarlarla ayrıca vurgulanmıştır (Şekil 62). Oturma odasının cam duvarı neredeyse kaybolmuş gibi gözükür (Şekil 63) [189].

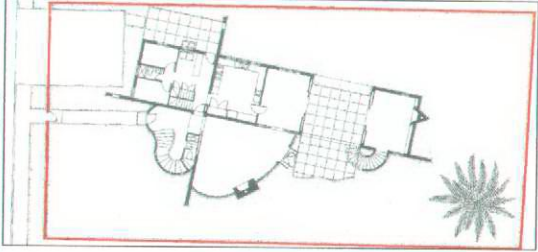
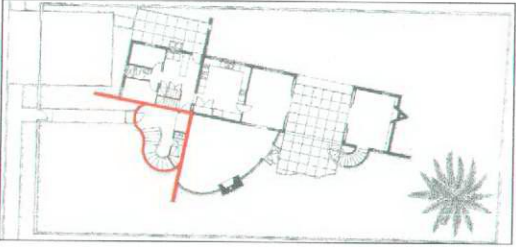
Şekil 62. Los Andes (Mulder) Evinin girişi [190].

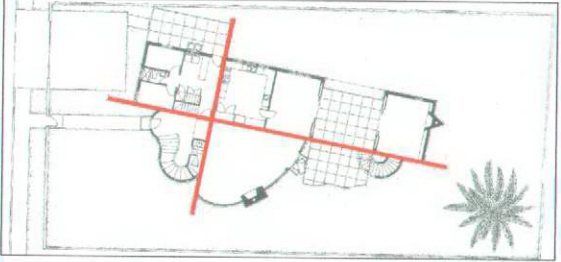

Şekil 63. Los Andes Evi Planı [190].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

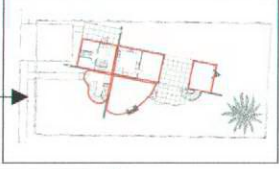
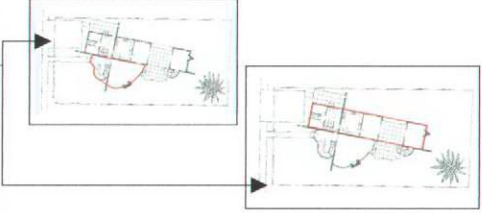
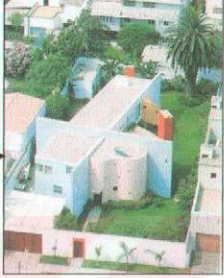
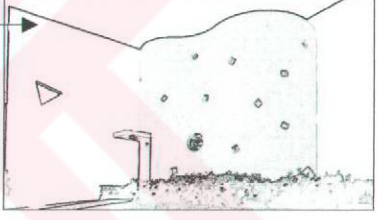

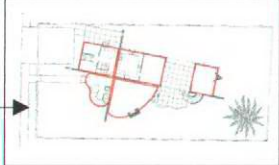
Tablo 4. Los Andes (mulder) evi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Bu duvar geleneksel bir tarz sergileyerek konutu boydan boya çevreleyerek tahditli ve kişiye özel bir mekan sunar. Tek amaç sergilemekte ancak doluluk oranının fazlalığından dolayı itici bir görünüm gösterebilmektedir. Ana girişin olduğu bir açıklık kullanıcıyı direkt evin girişine bağlar. Bu ana giriş (sokağa açılan) kırmızı kapı çerçevesiyle kendini ve dolayısıyla girişi vurgular durumdadır. Duvar, bu özelliklerinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Geleneksel</p> <p>Dolu</p> <p>Tahditli mekan</p> <p>İtici</p> <p>Tek amaçlı</p> <p>Kişisel, özel</p>	
ANLAMSAL BOYUT	<p>Konutun girişini vurgulanmak amacıyla renklerin de kullanımıyla etkili ve çekici bir tasarım oluşturulmuştur. Modern bir yaklaşıma sahip olan giriş bölümündeki dairesel formla konutun girişi daha da vurgulu hale getirilmiştir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Cazip, çekici, hoş</p> <p>Pastel renkli</p> <p>Canlı, çekici</p> <p>Etkili, tesirli</p> <p>Güzel renkler</p> <p>Modern, çağdaş</p>	

Tablo 4'ün devamı.

ANLAMSAZ BOYUT	Duvar konutu belirgin bir şekilde dört bölüme ayırır. Konutun diğer duvarlarından farklı bir özellik göstererek denge ve düzen bakımından etkili bir konuma geçer. Konutta baskın durumda olması kolay anlaşılır bir özellik katmaktadır. Duvar, bu özelliklerinden dolayı “Ayrıcı Duvar” kapsamında yer alır.			
				
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır		
		Özellik belirten, kendine özgü		
		Etkili, tesirli		
		Düzenli, sistemli		
		İyi dengelenmiş		
İyi düzenlenmiş				

Tablo 5. Los Andes (mulder) evi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓		
		Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓		
		Kapanmışlık (Tamamlama)			
		İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri			
		Hiyerarşi (Egemenlik) Şekilsel hiyerarşi vardır.	✓		
		Datum Ayrıcı duvar bir çizgisel datum oluşturmaktadır.	✓		
		Ritim			
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓		
		Zıtlık Girişte yer alan eğrisel form diğer elemanlara göre zıtlık oluşturur.	✓		
		Koram			
		Uygunluk Cisimler arasında ortak ve yaklaşık tarafların olması bağdaşma olanağını arttırmaktadır.	✓		

Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar”, “Kılavuz Duvar” ve “Ayrırcı Duvar” (Tablo 5).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık” ve “benzerlik” ve “”, Temel Tasar İlkesi; “hierarchy”, “datum”, “denge”, “zıtlık” ve “uygunluk” (Tablo 4).

2.5.1.3. Lohbach Points Blokları, Carlo Baumslager ve Dietmar Eberle, Innsbruck, Avusturya

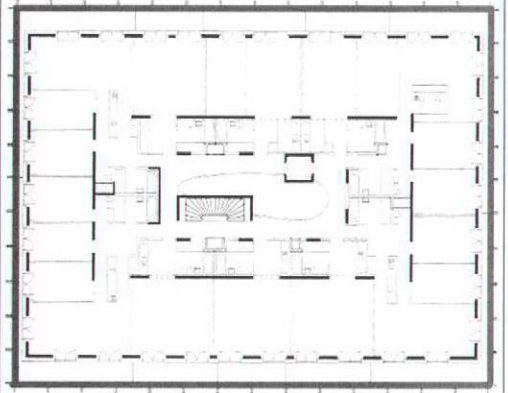

Points blokları yerleşim kompleksi yaklaşık bin kişinin yararlanacağı bir biçimde tasarlanmıştır. Binanın dış duvarlarında yer alan panjurlar ve korkulukları hem güneş ışığından korumayı hem de mahremiyeti de sağlar. Açılan-kapanan bu panjurlar, iç ve dış mekan arasındaki ilişkileri düzenler; konut sakinlerinin ihtiyaçlarına bağlı olarak özel ve kamusal yaşamda etkili rol oynar (Şekil 64) [191].

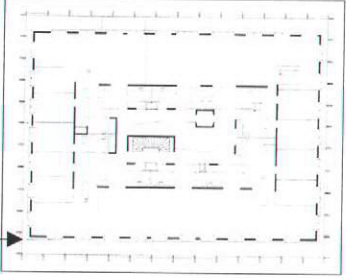

Şekil 64. Point Blokları görünümü, zemin kat planı ve 2.kat planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 6. Lohbach points blokları anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Dış duvarda yer alan panjur duvara, hareket özelliği ile değişken bir durum katmıştır. Bu durum cephede farklı zamanlarda farklı görüş sağlamakta, hem de güneşten yararlanma durumuna göre biçim değiştirmektedir. Modern bir tasarım ortaya koyarak çok amaçlı ve işlevsel bir çözüm sunmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Değişken Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Modern, çağdaş		
		Modern		
		İşlevsel		
		Çok amaçlı		
Yararlı, kullanışlı				

Tablo 7. Lohbach points blokları dizimsel (semantik) boyut analizi

DİZİMSSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	✓	
		Duvar elemanı cephede simetri oluşturur.		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim	✓	
		Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
Uygunluk				

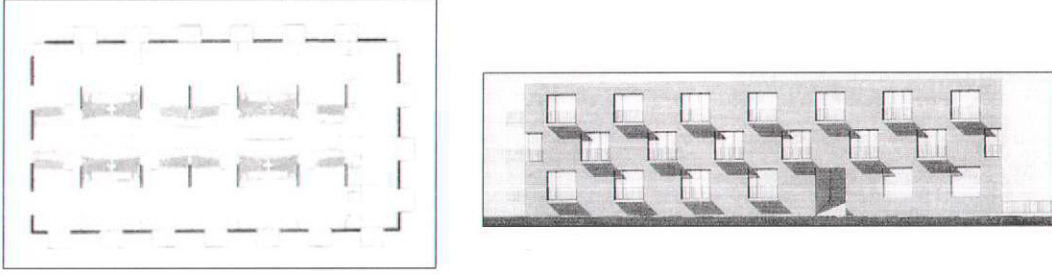
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Değişken Duvar” (Tablo 7).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “ritim” ve “denge” (Tablo 6).

2.5.1.4. Toplu Konut, Carlo Baumlager ve Dietmar Eberle, Avusturya, 1997

Bina yalın bir geometriye sahiptir. Binanın iç bölümündeki form ve mekansallık, sabit koşullara sahip ve sakin bir mahremiyet alanını tanımlar (Şekil 65)[192].

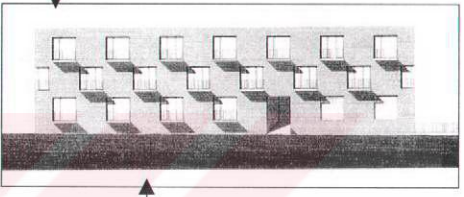
Şekil 65. Toplu Konut Plan, Görünüşü ve İç Mekanı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 8. Toplu konutun anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Bu duvarlar, formları nedeniyle hole eğrisel bir hareketlilik sağlarlar ve kullanıcı için hoş ve cazip bir etki bırakırlar. Bundan dolayı da duvarlar iç holde dalga hareketiyle görsel iletişimi bozarlar ve her kıvrım hareketiyle de merak uyandırarak oyun oynarlar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
	Duygusal Tepkiler	Cazip çekici hoş		
		Etkili, tesirli		
		Hoş, sevimli		
		Canlı, çekici		
		Hareketli, göze batan		
Tarzı olan				

Tablo 9. Toplu konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT		Gestalt İlkeleri	
	Yakınlık		
	Benzerlik		
	Kapanmışlık (Tamamlama)		
	İyi devamlılık (Süreklilik)		
Temel Tasar İlkeleri	Simetri	√	
	Her yönüyle simetri sağlanmıştır.		
	Hiyerarşi (Egemenlik)		
	Datum		
	Ritim	√	
	Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.		
	Denge	√	
	Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
	Zıtlık		
	Koram		
Uygunluk			

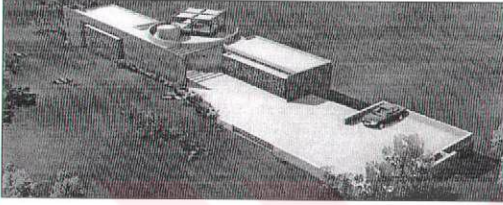
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” (Tablo 9).

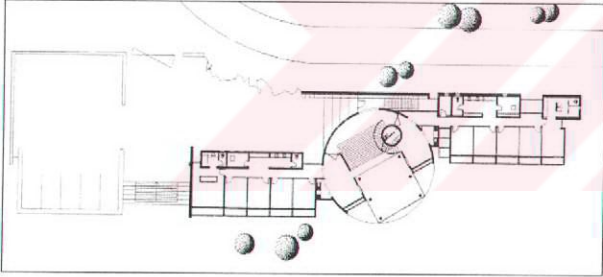
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “ritim” ve “denge” (Tablo 8).

2.5.1.5. Şile’de İki Aile Evi, Tatsuya Yamamoto ve Gökhan Altuğ, İstanbul,2004.

Yapı, Şile yakınlarındaki bir orman köyünün bitişiğindeki arazide konumlanmaktadır. Topografyası eğimli ve düz olacak şekilde ikiye ayrılabilen arazide konut bloğu eğimli kısma oturarak, düz alanlar diğer faaliyetler ve manzara amaçlı olarak kullanılmıştır (Şekil 66). Köyden gelen yola göre binanın girişinde ve yapılaşmasında mahremiyet sağlanmıştır. Bu mahremiyeti sağlayan eleman uzun bir duvar olarak ortaya çıkmıştır (Şekil 67). Bina iki ailenin ve misafir ailelerin ayrı ayrı kullanabileceği ama, aynı zamanda istenildiğinde bir araya gelebilecekleri şekilde planlanmıştır [193].

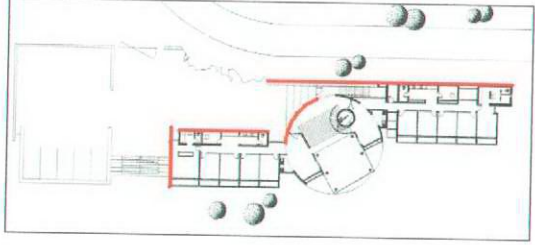
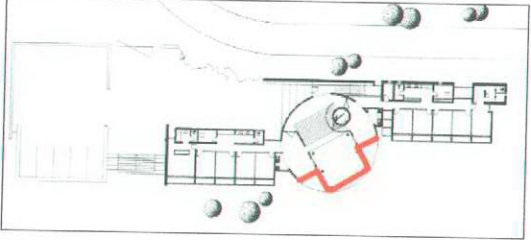
Şekil 66. Konuttan İki Perspektif.

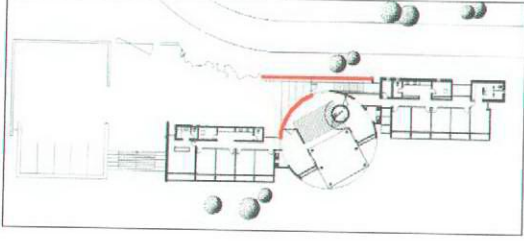

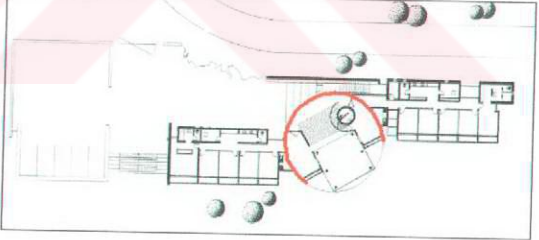

Şekil 67. Giriş Katı Planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

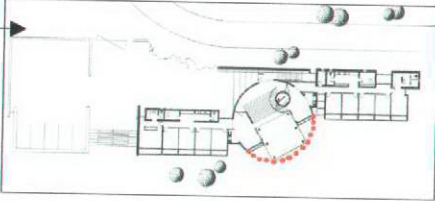
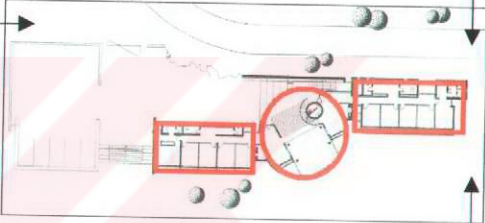

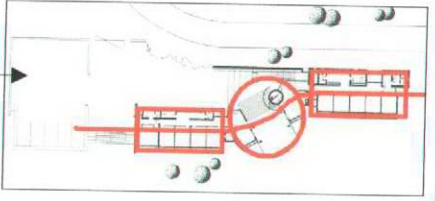
Tablo 10. Şile’de iki aile evi’nin anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Duygusal Tepkiler	<p>Konutun caddeye ve otoparka bakan duvarları net bir biçimde düz ve boşluksuzdur. Bu haliyle duvarlar düzenlidir ve kolay anlaşılırlar. Caddeye kapalı olmasıyla yapıyı sınırlandırmıştır. Yapının caddeye hiçbir bağlantısı ve görüntüsü yoktur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
		<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Yalın kolay, anlaşılır Dolu, bütün Tahditli mekan Düzenli, sistemli Temiz, net</p>		
ANLAMSAL BOYUT	Duygusal Tepkiler	<p>Modern bir yaklaşımla konutun kendini dışa vuran bölümü, ortak yaşam alanı olan ve merkezde yer alan salondur. Geniş bir cam duvarla dışarı açılması, iç mekana yeterli ışık sağlamasıyla etkileyici ve davetkar bir durum ortaya koyar. Bir yönde ne kadar caddeye kapalıysa diğer bir yönde o kadar da manzaraya açılarak ferah ve geniş bir alan yaratılmaya çalışılmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
		<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Çağdaş Yeterli ışık Etkileyici, görkemli Davetkar Aydınlık Modern Ferah, geniş</p>		

Tablo 10'un devamı.

ANLAMSAL BOYUT	<p>Yapının girişinin uygun olması ve duvarın doluluk oranının iyi kurgulanması nedeniyle duvar vurgulanmaktadır. Cadde veya otopark üzerinden gelen kullanıcı, girişin davetkar özelliği ile zorlanmadan yerini bulur. Duvar, bu özelliğinden dolayı "Kılavuz Duvar" kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Uygun, elverişli		
		Dolu		
		Davetkar		
	<p>İki ailenin yaşabileceği bir biçimde tasarlanan konut iç mekanı etkili bir duvarla ikiye ayrılarak diğer bölümlere işlevsel açıdan yararlı ve kullanışlı özellik kazandırılmıştır. Konutu iki bölüme ayıran bu duvar denge ve düzen açısından da iyi kurgulayarak farklı işlevleri bir arada örgütler. Duvar, bu özelliğinden dolayı "Ayırıcı Duvar" kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Etkili, tesirli		
İşlevsel				
Etkileyici görkemli				
Örgütlenmiş				
Yararlı kullanışlı				
İyi dengelenmiş				
İyi düzenlenmiş				

Tablo 11. Şile’de iki aile evi’nin dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT		Gestalt İlkeleri	
Temel Tasar İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
	Benzerlik		
	Kapanmışlık (Tamamlama) Eğrisel duvar görsel olarak dairesel bütünlüğe götürür.	✓	
	İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Simetri		
	Hiyerarşi (Egemenlik) Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.	✓	
	Datum		
	Ritim Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓	
	Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
	Zıtlık		
Koram Anlamli ve estetik bir eksensel koram dizilişi vardır.	✓		
Uygunluk Yapı biçimsel, ölçüsel ve aralık uygunluğunu kapsamaktadır.	✓		

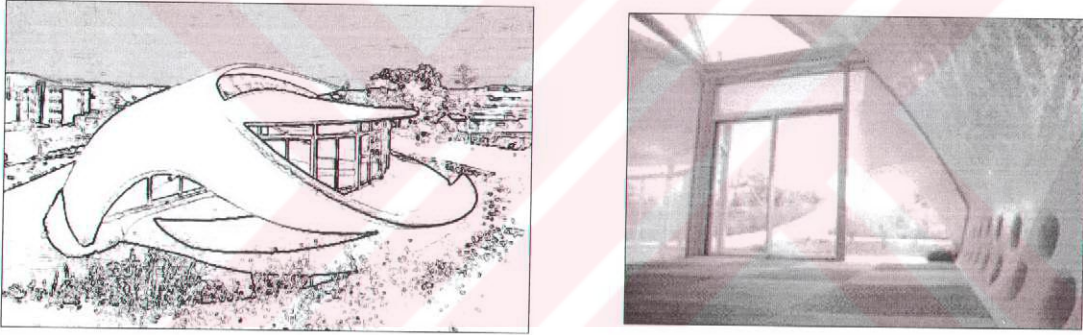
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar”, “Şeffaf Duvar” “Kılavuz Duvar” ve “Ayrıcı Duvar” (Tablo 11).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık” ve “kapanmışlık”, Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “ritim”, “denge”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 10)

2.5.1.6. Konforlu Konak, Kathryn Findlay, Tomoko Taguchi, Takahuni Yukawa

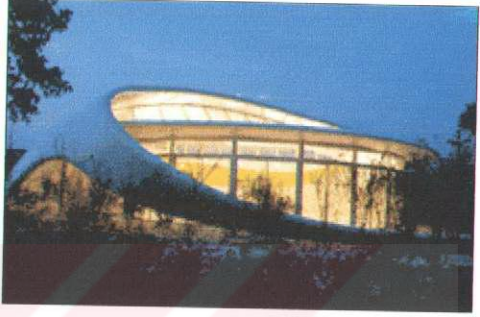
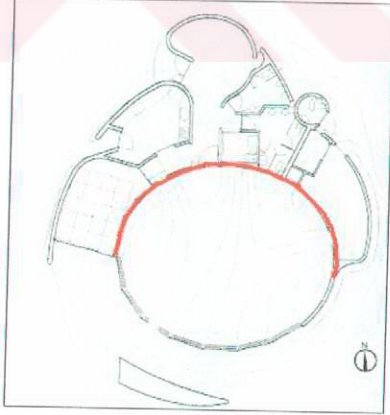
Yapı, endüstriyel kentin içinde bir landmark olarak ortaya çıkmaktadır. Parlak bir kabukla etrafı sarılıdır. Güney duvarına uzanan bir kol, zararlı ışıklardan koruyarak gölge oluşturur. Findlay, tasarım amacının yapının kendi kendine yetebilmesi üzerine kurgulandığını belirtmektedir [194][195]. Bir bakıma güneşin eğrisel hareketi, duvarların da dinamik gücünü ortaya koymuştur (Şekil 68).

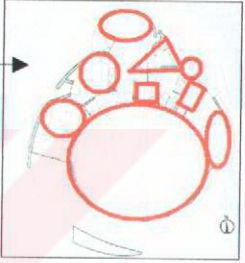
Şekil 68. Konforlu Konağın Perspektif ve İç Mekan Görünümü [166].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 12. Konforlu konak anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvar formunun ahtapotun bir nesneyi kollarıyla sarmasına benzemesi, kendisine özgü bir özellik ve tarz sunmakta ve konuta hareketlilik kazandırmaktadır. Bu durum konut duvarında özgün tasarım oluşmakta ve dengeli bir yapı kurgulamaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Özellik belirten, kendisine özgü Hareketli, göze batan Tarzı olan Ender alışılmamış İyi dengelenmiş</p>	
ANLAMSAL BOYUT	<p>Ortada yer alan dairesel biçimli ana duvar yapının aynı zamanda omurgasını oluşturur ve diğer birimleri de örgütleyerek kullanışlı hale getirir. Bu duvar iki farklı aktiviteyi ayırır; salon ve odalar. Tüm şekillenme dengeli ve düzenli bir biçimde bu duvar etrafında odaklanır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Ayırıcı Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Örgütlenmiş Yararlı, kullanışlı İyi dengelenmiş iyi düzenlenmiş</p>	

Tablo 13. Konforlu konak dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık				
		Benzerlik				
		Kapanmışlık (Tamamlama) Zihin tanımlayabileceği imgeyi çağrışımla tamamlar. Bütününde yarım daireye tamamlanır.	√			
		İyi devamlılık (Süreklilik)				
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri				
		Hiyerarşi (Egemenlik) Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.	√			
		Datum Dairesel şeffaf duvar hacimsel datum olarak ortaya çıkar.	√			
		Ritim				
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	√			
		Zıtlık				
		Koram				
		Uygunluk Ölçü ve biçimsel uygunluk vardır.	√			
						

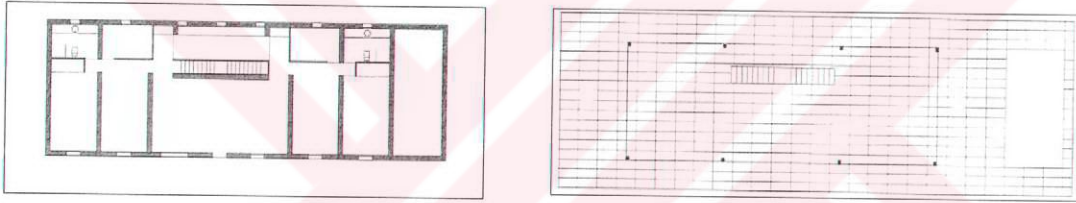
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Analojik Duvar” ve “Ayrıcı Duvar” (Tablo 13). Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “kapanmışlık (tamamlama)”, Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “datum”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 12).

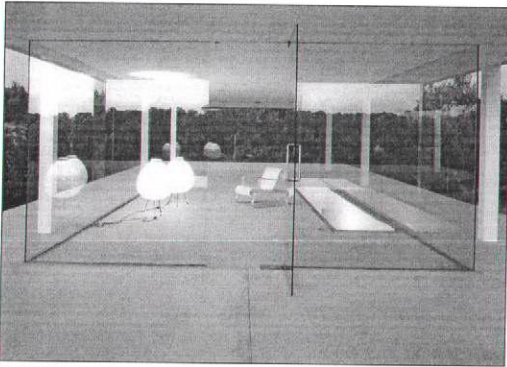
2.5.1.7. Balas Evi, Alberto Campo Baeza, Raul del Vale Gonzalez, Madrid, İspanya, 2000

Yapı, 2003 DuPont Benedictus Onur Ödülüne layık görülmüştür. Jürinin açıklamasında: “Yapının alt platformu, ağır, güçlü, iri bir korumaya sahiptir. Üstteki platform tamamen manzaraya hakimdir. Bu insanın niteliklerini korumaya yönelik çok basit bir fikirdir. Burada yaşam çok şairane olacaktır” şeklinde olumlu görüşler yer almaktadır[196][197].

Konut iki bölümden oluşmaktadır. Alt platformda kaba ve ağır ve kapalı bir yapı, üst platformda ise tamamıyla zıt, açık, şeffaf bir duvarlar yer almaktadır (Şekil 69). Yapının manzaraya olan hakimiyeti üst platformda çok açık olarak ortaya konmuştur. Temel fikir “daha azla daha fazla” üzerine kurulmuştur. Yaşam alt kütlede kendini sınırlarken, üst kütlede dışavurumcu bir tavır içindedir (Şekil 70)[198].

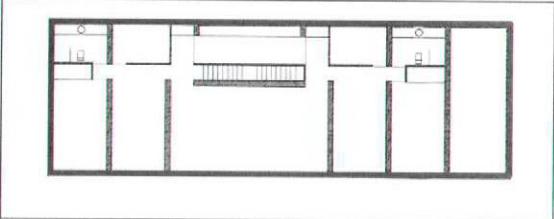

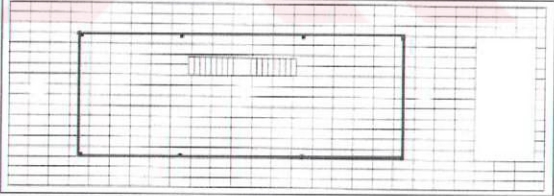

Şekil 69. Balas Evi zemin ve 1.kat planı.

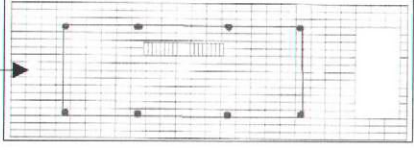
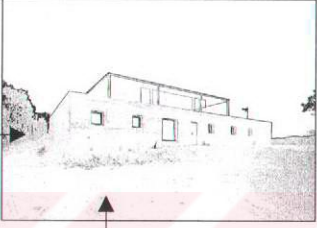
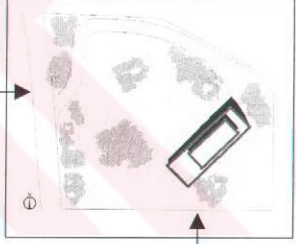

Şekil 70. Balas Evi görünümleri.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 14. Balas evi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Konutun zemin katı tamamıyla dışarıdan soyutlanmıştır. Bu durum içeride kasvetli ve loş bir etki bırakmaktadır. Sade ve yalın duvarlar küçük pencereler haricinde hiçbir bağlantı vermemektedir. Zemin katta yer alan ve sıkıcılık yaratan duvarlar iticilik ve mekanda da sınırlı bir tarz ortaya koyarlar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	İç karartıcı, loş		
		Tahditli mekan		
		Sıkıcı kasvetli		
		İtici		
		Yalın, düz, sade		
		Dar sınırlı		
	<p>Tüm görsel zenginlik birinci katta yer alır. Şeffaf duvar etkili ve ferah bir mekan sunar. Zemin katın kapalılığının sıkıntısının tam tersine, burada yapıyı cazip ve davetkar hale getiren dört bir yanı şeffaf duvarlarla çevrilmesi net bir biçim ortaya çıkarmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş			
	Etkili, tesirli			
	Davetkar			
	Temiz, net			
	Ferah, geniş			

Tablo 15. Balas evi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama) Noktasal yer alan kolonlar, üst katta algısal olarak bir tamamlama söz konusudur..	✓	
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓	
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık Doku ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.	✓	
		Koram		
		Uygunluk Ölçüsel ve biçimsel uygunluk söz konusudur.	✓	

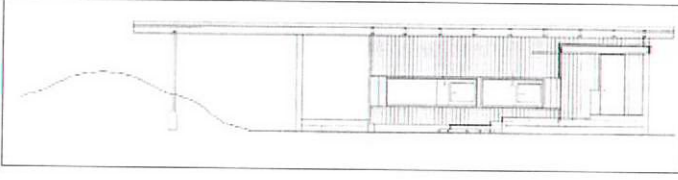
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar” ve “Şeffaf Duvar” (Tablo 15).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “kapanmışlık (tamamlama)”, Temel Tasar İlkesi; “ritim”, “denge”, “zıtlık” ve “uygunluk” (Tablo 14).

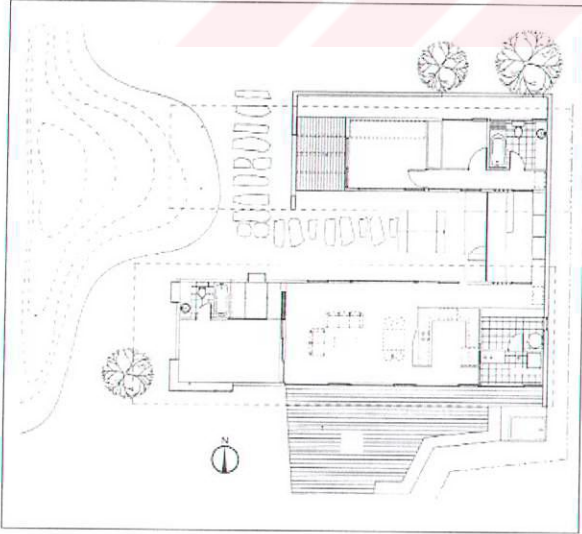
2.5.1.8. Dağ Evi (C Biçimli Ev), Byoungsoo Cho, Bockpori, Güney Kore

Mimarın “C” biçimli “metal çatılı ev” olarak adlandırdığı yapı, bir tepede kurgulanmıştır: Üç hareket içinde proje sonuçlanmıştır, iki duvar ve bir topraktan yapılan set (Şekil 71).

Şekil 71. Konut kesiti ve dışında oluşturulan toprak set.

Konut iki kütlede oluşmaktadır. Birinci bölüm ana yaşama mekanı, ikinci bölüm ise misafir odası yer almaktadır. Girişe gölgeli ve ince ağaçlı bir avludan geçilerek ulaşılır. (Şekil 72).

Şekil 72. Dağ Evi Planı.

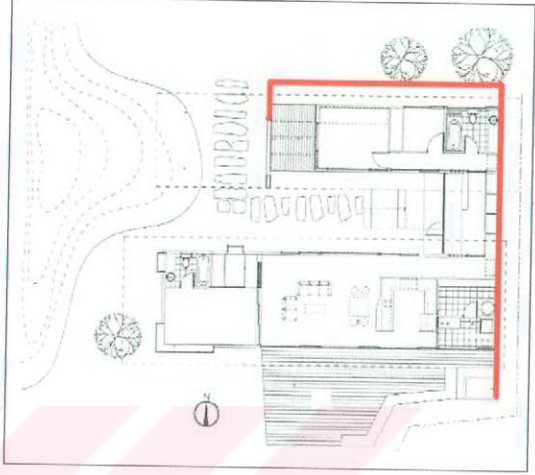
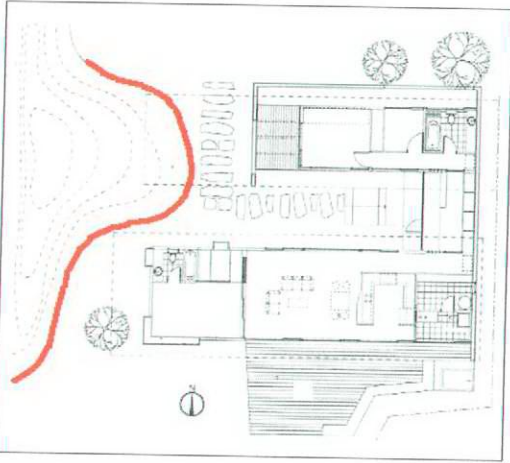
Dıştan yapının duvarları egemen ve etkilidir. Dış yola (kuzey ve doğu) yönlerine kendini kapamıştır. Giriş saklanmış ve bulunduğu avlu bir tepeciğin ardına yerleştirilmiştir. Bu tepecik özellikle tasarımcı tarafından özellikle kullanıma sunulmuştur (Şekil 73) [199].

Şekil 73. Dağ Evi Dış ve Girişten Görünüm

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 16. Dağ evi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Duygusal Tepkiler	<p>Konut ana caddeye sırtını tamamıyla çevirerek sınırlı bir mekan yaratır. Bu haliyle kendi içinde bir avlu oluşturur. Konutun çevresini saran bu duvar insan ölçeğini aşmayan bir tarz sergileyerek, etkileyici olmayan, kendisini fazla öne çıkarmayan ama dolu duvar etkisiyle korumacı bir yaklaşım sergiler. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>	
		<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Etkisiz, tesirsiz</p> <p>Dolu, bütün</p> <p>Tahditli mekan</p> <p>Etkileyici olmayan</p> <p>İyi ölçekli</p>	
ANLAMSAL BOYUT	Duygusal Tepkiler	<p>Doğusunda yer alan uygun, elverişli ve yeterli büyüklüğü ile doğal bir tepenin bulunması ve bunun konutun kullanımına sunulmasıyla mekan değişik bir boyut kazanmıştır. Yeşil alan olarak kurulan bu doğal tepelik yapının doğu duvarını oluşturmaktadır. Bu amaçla konut batı tarafından bir yapay duvarla hem sınırlandırılarak yeşil alan oluşturulmuş hem de mahremiyet sağlanmıştır Duvar, bu özelliğinden dolayı “Doğal Duvar” kapsamında yer alır.</p>	
		<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Yeterli büyüklük</p> <p>Uygun, elverişli</p> <p>Tahditli mekan</p> <p>Dar, sınırlı</p>	

Tablo 17. Dağ evi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	✓	
		Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
	Temel Tasar İlkeleri	İyi devamlılık (Süreklilik)		
		Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram	✓	
		Anlamlı ve estetik bir çevresel koram dizilişi vardır.		
Uygunluk	✓			
Biçimsel uygunluk vardır.				

Analiz sonucu:

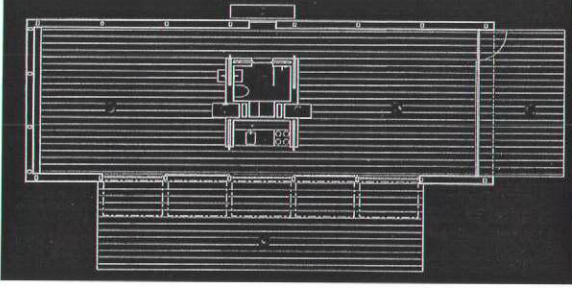
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık,” Temel Tasar İlkesi; “denge”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 16).

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar” ve “Doğal Duvar” (Tablo 17).

2.5.1.9. Konut, Henning Larsen, Zealand, Danimarka

Ormanlık bir alan içinde kurulmuş olan yapı çalışma mekanı olarak, derin düşünmeyi ve yaratıcılığı davet eder nitelikte sade ve zarif bir özelliğe sahiptir. Konut, iki bölüme ayrılır. Bu iki bölüme ayrılma ıslak hacimlerin birliktelikleriyle sağlanır; yaşama ve çalışma mekanı (Şekil 74). Bu dikdörtgen biçimiyle yaşama mekanı batı yönüne cam duvarlarla açılır. Diğer yönleri ile yapı yatay çizgiler ile vurguludur. Çalışma mekanının

doğu duvarı ile, tavan ve zemine yerleştirilen ince ışık pencereleriyle günün her saatinde iç mekan üzerinde değişik ışık yansımalarıyla gizemli bir hava yaratılmak istenmiştir (şekil 75) [200].

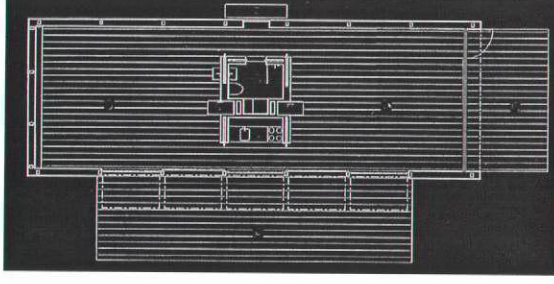

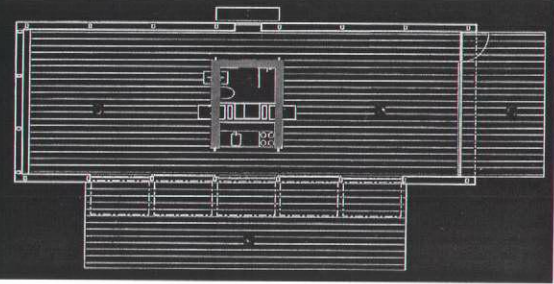

şekil 74. Konut Planı.

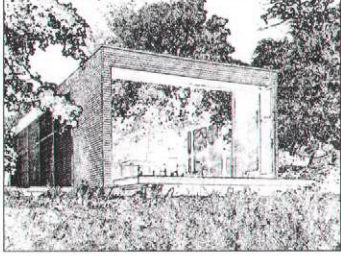
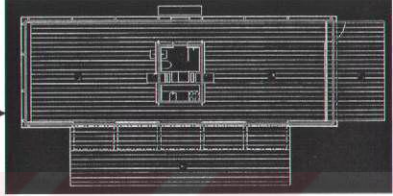
şekil 75. Konut Görünümü.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 18. Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvar konutun dışarı açılan gözüdür. Diğer duvar elemanlarının yanında kendini net olarak ortaya koyar ve bu özelliği ile davetkarlık ve çekicilik kazanır. Yapının ana cephesi bir fotoğraf makinesinin objektifinden manzaraya bakar gibidir. Bu yönüyle en etkileyici yeridir denebilir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır		
		Canlı, çekici		
		Temiz net		
		Etkili, tesirli		
		Davetkar		
	<p>Islak hacimler konutta merkezi bir konumda yer almakta ve bu sayede de işlevsel özellik kazanarak konutu iki farklı mekana bölmekte ve örgütlemektedir. Duvar iç mekanda sınırlı bir boyutu olmasına rağmen, yapı içindeki dengeyi iyi kurgulayarak çok amaçlı bir yaklaşım sergilemektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Ayrırcı Duvar” kapsamında yer almaktadır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	İşlevsel		
Etkileyici olmayan				
Örgütlenmiş				
Çok amaçlı				
İyi dengelenmiş				
Dar, sınırlı				

Tablo 19. Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	✓	
		Duvarlar simetrik dizilmiştir.	→	
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	→	
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk		

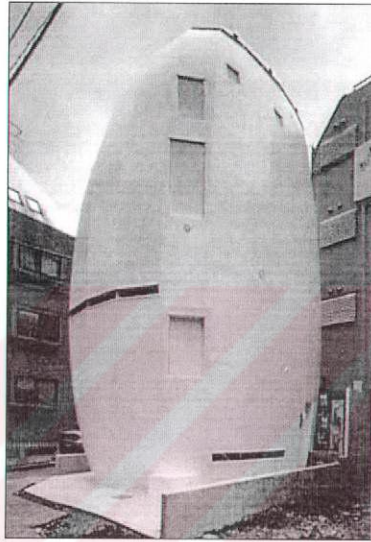
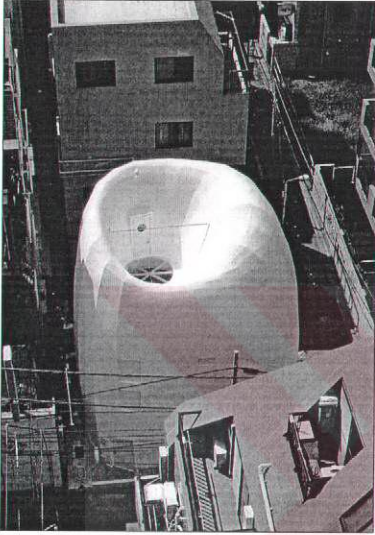
Analiz sonucu:

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri” ve “denge” (Tablo 18).

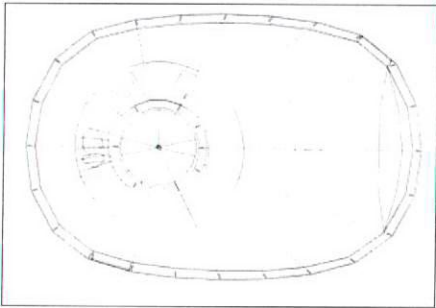
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şeffaf Duvar” ve “Ayırıcı Duvar” (Tablo 19).

2.5.1.10. Konut, Masaki Endoh, Masahiro Ikeda, Tokyo, Japonya.

Tokyo'nun alışveriş ve eğlence bölgesinde yer alan, doğal elips olarak bilinen bir konuttur. Evin geometrisi, temelinde eliptiksel silindir biçimindedir. Dış duvarlar basit ve sade bir yapıya sahiptir. Tepesinde, konveks duvarlı, sadece gökyüzüne açılan bir terası vardır. Terası dışardan fark etmek zordur. Yapının tepe noktasına gömülüdür. Kendini saklamıştır. Zaten yapı bir sırlar evi gibidir (Şekil 76) (Şekil 77) [201].

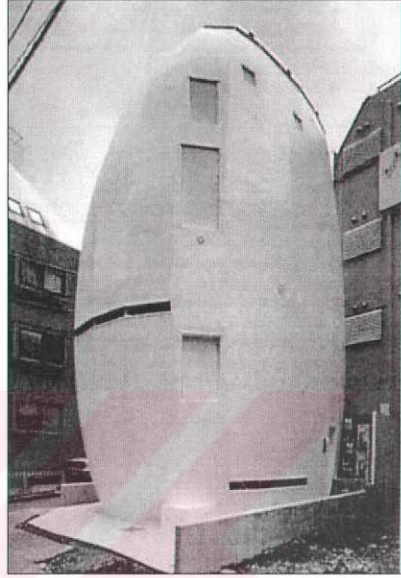

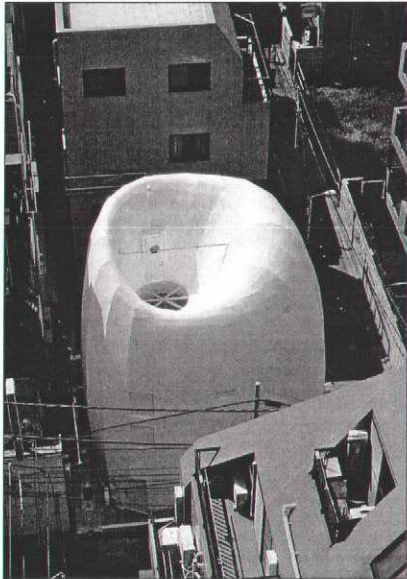

Şekil 76. Konutun görünümüleri.

Şekil 77. Konutun planı.

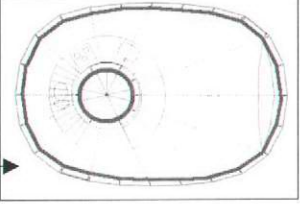
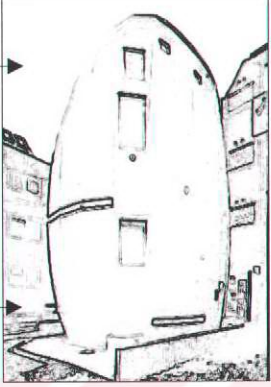
Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 20. Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvar alışılmamış bir tarz sunarak etkileyici bir rol oynar. Dışarıdan bakıldığında konut olduğuna dair bilgi vermeyen bir görünüme sahiptir. Konut bu duvarla kendini dışarıdaki kullanıcıya maskeleymiştir. Bu duvar modern bir yaklaşım sunmasına rağmen mekan kullanımındaki sınırlama oldukça fazladır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Maske Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Çağdaş		
		Özellik belirten, kendisine özgü		
		Etkili, tesirli		
		Tahditli mekan		
		Etkileyici, görkemli		
		Modern		
		Sıkışık, iç içe geçmiş		
		Tarzı olan		
Ender alışılmamış				
Dar, sınırlı				
<p>Duvar dışarıdan bir şeyler sakladığı gibi aynı zamanda durgunluğu ile tedirginlik te verebilmektedir. Duvarın doluluk oranının yüksek olması kendisi hakkında bilgi vermekte ve kalabalık bir duvar grubu olmamasına rağmen dikkatleri üzerinde toplayarak kendine özgü merak uyandıran bir tarz sunmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Gizemli (Mistik) Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
				
Duygusal Tepkiler	Dolu			
	Hareketsiz, durgun			
	Tarzı olan			
	Kalabalık olamayan			
	Özellik belirten, kendine özgü			

Tablo 21. Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	
		Benzerlik	
		Kapanmışlık (Tamamlama)	
		İyi devamlılık (Süreklilik)	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	✓
		Simetri vardır.	
		Hiyerarşi (Egemenlik)	
		Datum	
		Ritim	
		Denge	✓
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	
		Zıtlık	
		Koram	
		Uygunluk	

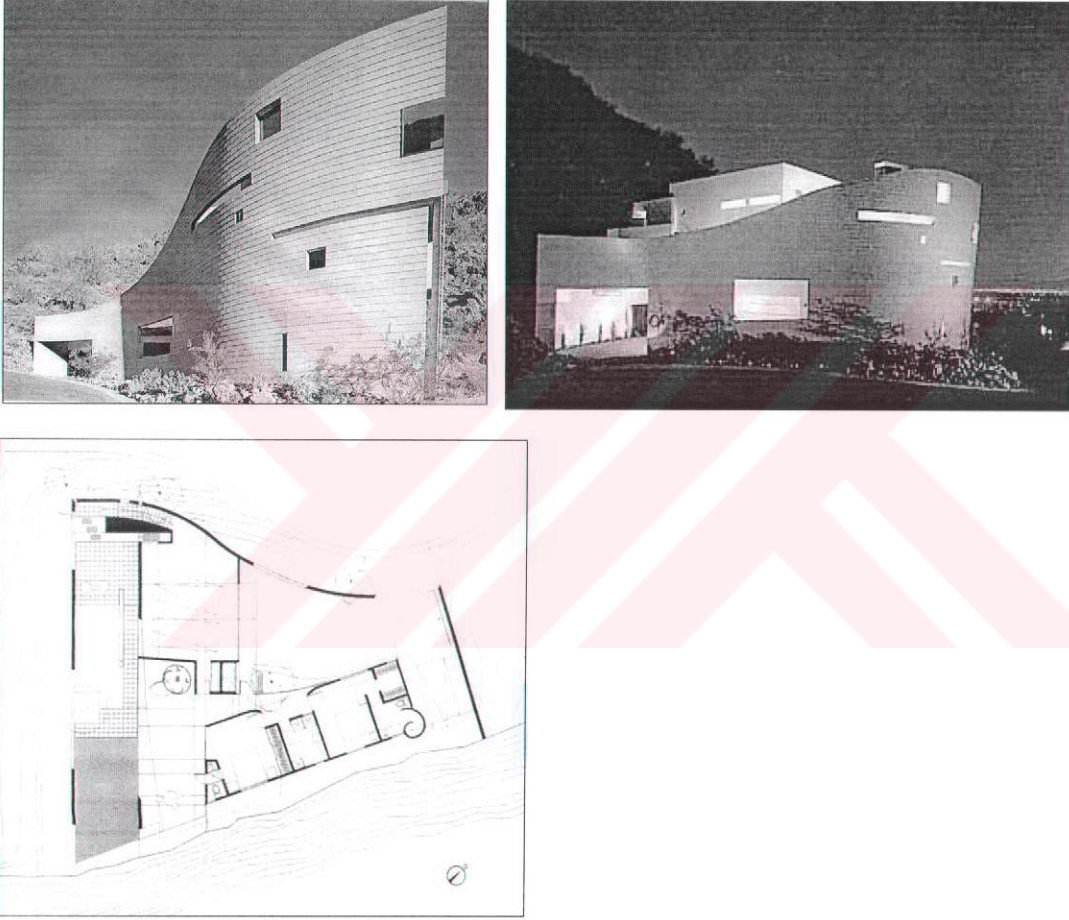
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Maske Duvar” ve “Gizemli (Mistik) Duvar” (Tablo 21).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri” ve “denge” (Tablo 20).

2.5.1.11. Konut, Wendell Burnette, Phoenix, ABD, 1999.

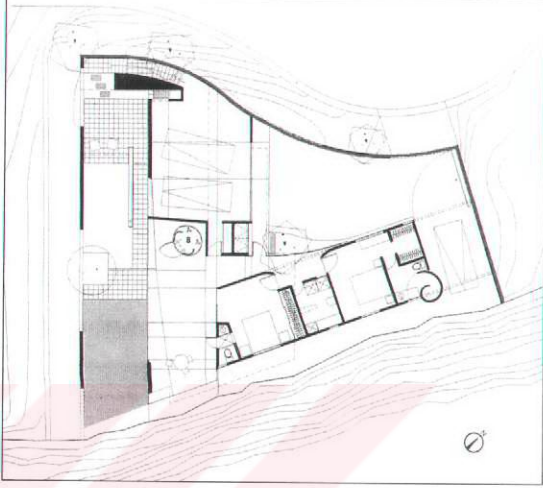
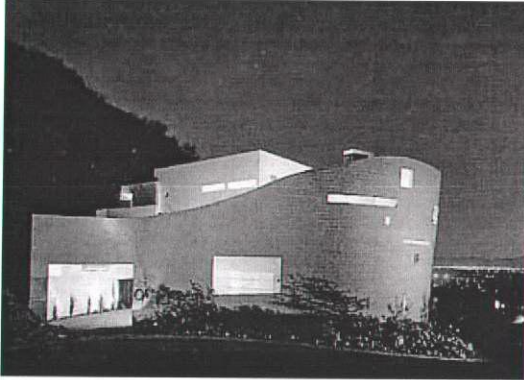
Yapının dış duvarı eğrisel bir hareket yapılarak ve farklı yükseklik kazandırılarak bir başka anlamda yapı ardına saklanarak esreregiz bir durum ortaya konmaktadır. İç mekanda yer alan avluyu da kapatan bu duvar, alttan geçen yola da bir mahremiyet sağlamıştır. İç mekanda gizli bir alan oluşturur. Duvar üzerinde yer alan boşluklar kendine ait bir gizem ve özgünlük yaratır (Şekil 78) [202].

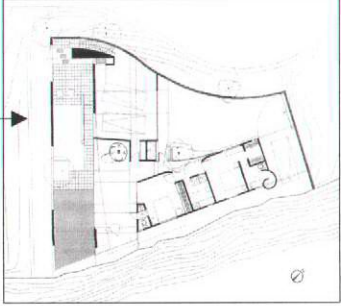
Şekil 78. Konutun görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 22. Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>İssız bir arazide yer alması ve önünden geçen yola kendini kapatması görkemli ve göze çarpan bir duvarla sağlanmıştır. Böylece özel bir mekan yaratılmıştır Arazinin sert ve vahşi koşulları böyle bir yaklaşımda etkilidir. Duvar oldukça iri ve insanı ezen bir ölçüğe sahiptir. Cazip olmayan bir görünüme sahip olmasına rağmen yalın bir etkisi vardır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	<p>↓</p> <ul style="list-style-type: none"> Cazip olmayan Yalın, kolay anlaşılır Olağanüstü, çok iri Etkileyici, görkemli Kişisel, özel Hareketli, göze batan Kötü ölçekli 	
ANLAMSAL BOYUT	<p>Ön cephede yer alan duvar, tüm işlevini yapı ardına saklayarak bir maske oluşturmuştur. Konut hakkında bir bilgi vermemektedir. Yapı duvarla dışarıya kendini kapatarak itici bir tarz ortaya koymasına karşın, boyutsal olarak etkileyicidir. Dışarıdan bakıldığında davet edici bir özelliğe sahip değildir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Maske Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	<p>↓</p> <ul style="list-style-type: none"> Etkileyici, görkemli Kişisel, özel Tarzı olan İtici 	

Tablo 23. Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)	✓	
		Cephedeki duvar yapıyı bütün olarak sunar.		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)	✓	
		Organizasyonda duvarlar farklı büyüklükte benzeri olmayan biçimde önemli bir öge konumundadır.		
		Datum	✓	
		Maske duvar hacimsel datum sağlar.		
		Ritim		
		Denge		
		Zıtlık	✓	
Maske duvar diğer duvar elemanlarıyla zıtlık sergiler. Biçim ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.				
Koram				
Uygunluk				

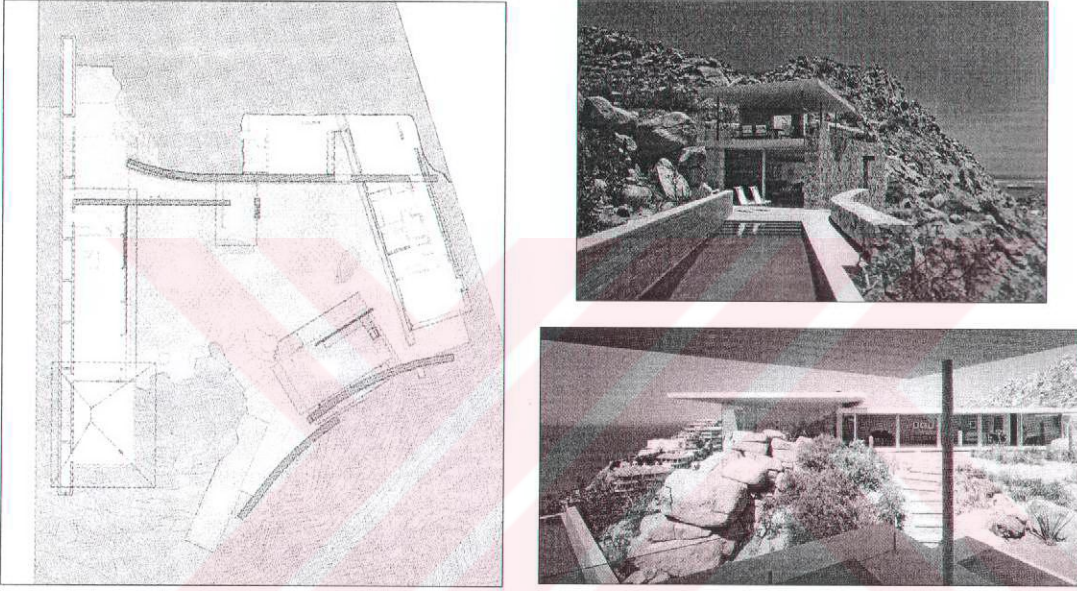
Analiz sonucu:

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “datum” ve “zıtlık” (Tablo 22).

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar” ve “Maske Duvar” (Tablo 23).

2.5.1.12. Konut, Steven Harris, Cabo San Lucas, Meksika, 2002.

Pasifik okyanusuna bakan bir yamaçta kayaların üzerine kurulmuştur. Yapı bölümler halinde alana yayılmıştır. Deniz tarafından bakıldığında iki eğrisel duvar yapıyı saklamaktadır. Bu duvarların üstünde yer alan yaşama alanı ise cam duvarlarla dramatik bir hale getirilmiştir. Arazini yukarisından konuta girildiğinde iki duvar arasından bir rampa ile aşağıya inilmekte ve avluda bir karşılama sağlanmaktadır. Duvarlar burada çok ustaca kullanılmakta ve kullanıcıya sürprizler sunmaktadır (Şekil 79).

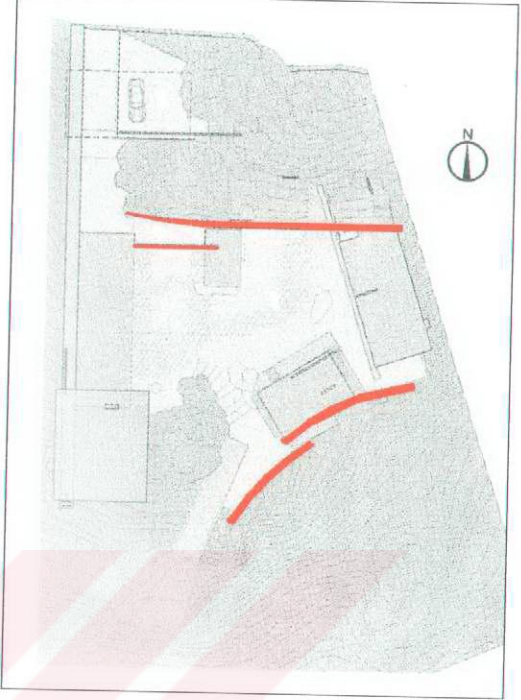

Şekil 79. Konut Planı ve Görünümler [203][204].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

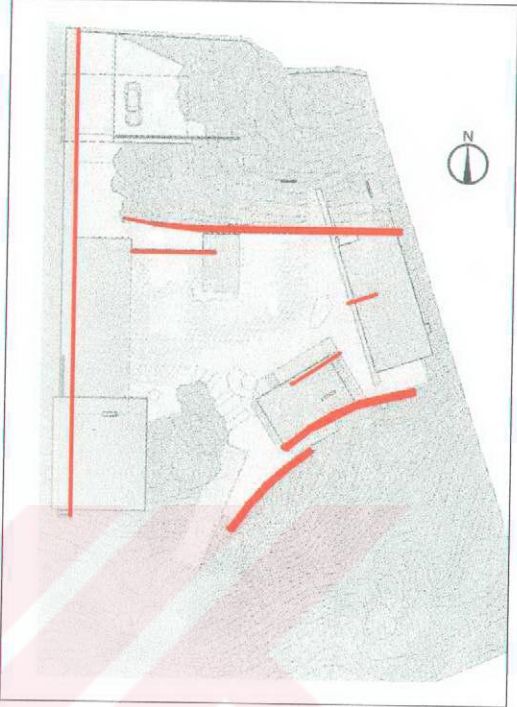

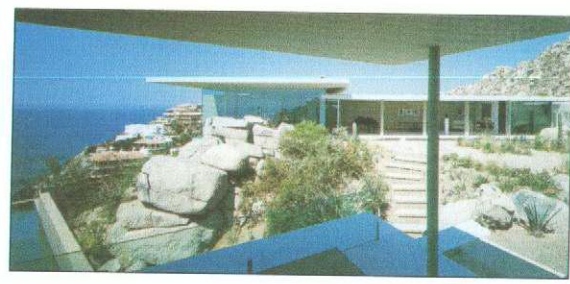

Tablo 24. Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Konutta hareketli ve çok parçalı duvarlar yer almaktadır. Bu duvarlar alan içinde düzen, denge ve ölçek olarak iyi kurgulanmıştır. İçerde yer alan kullanıcıya çeşitli aktiviteleri sürprizli olarak sunmaktadırlar. Mekanların birbirinden kopuk olması, farklı yükseklik ve uzunluktaki duvarların her bir mekanı birbirine bağlaması ve değişik işlevlere yön vermesi kullanıcı üzerinde oldukça keyifli ve hareketli bir etki bırakmaktadır. Girişteki duvarla başlayan bu oyunsallık iç avluda geniş bir alana yayılarak devam etmektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Keyifli, neşeli		
		Kompleks, çok parçalı		
		İşlevsel		
		Canlı, çekici		
		Davetkar		
		İyi dengelenmiş		
		İyi düzenlenmiş		
İyi ölçekli				
Geniş, alabildiğince açılmış				
Etkili, tesirli				

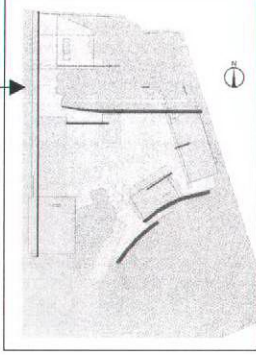

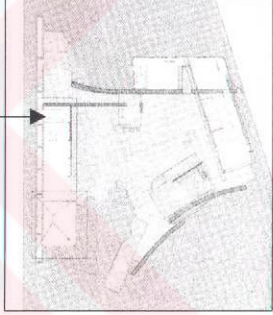
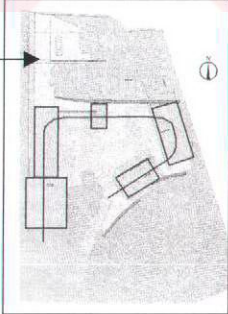
Tablo 24'ün devamı.

ANLAMSAL BOYUT	<p>Girişten başlayan yönlendirme iç avluda da kompleks ama dengeli, düzenli ve kullanışlılığı öne çıkaracak bir şekilde devam etmektedir. Avluda farklı yönlere uzanan duvarlar, keşfedilmesi gereken yerleri betimleyerek çok amaçlı işlevsel özelliğini ortaya koyarlar. İnsanı ezmeyen bir ölçek ile net bir durum sunarlar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı		
		İşlevsel		
		Çok amaçlı		
		Temiz, net		
		Düzenli, sistemli		
		Yararlı, kullanışlı		
		İyi dengelenmiş		
		İyi düzenlenmiş		
İyi ölçekli				
<p>Doğal dokusu ve biçimi bozulmadan yer alan bu duvarlar konut içinde de başarıyla kullanılmıştır. Gerek garaj kısmında yer alan gerekse de avluya bakan doğal duvarlar bozulmamış ve yapı içindeki sınırlılığı işleve kazandırılmış, böylece yeşil alanı da içinde barındıran çok amaçlı bir görev de yüklenmiştir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Doğal Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
				
Duygusal Tepkiler	Uygun, elverişli			
	Tahditli mekan			
	Çok amaçlı			

Tablo 24'ün devamı.

ANLAMSAL BOYUT	<p>Konutta yer alan etkili duvarlar, kompleks bir yerleşimi olmasına rağmen dengeli, düzenli ve yönsel olarak ta bir birliktelik sağlayarak etkili bir tarz oluşturmaktadır. Bu durum örgütlenen mekanların da işlevselliğini artırmış ve çok amaçlı bir durum ortaya koymuştur. Her bir duvar birbiriyle dans eder biçimde yer almakta ve ferah bir alanı işaret etmektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Akışkan Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı		
		Etkili, tesrili		
		İşlevsel		
		Çok amaçlı		
		Düzenli, sistemli		
		Örgütlenmiş		
		Hareketli, göze batan		
		Ferah, geniş		
Tarzı olan				
İyi dengelenmiş				
İyi düzenlenmiş				
Geniş, alabildiğince açılmış				
<p>Yapının yaşam alanını manzaraya yönlendirerek zarif, zevkli ve davetkar bir yaklaşım sergiler. Duvarın şeffaflığı mekanın dışarıyla olan görsel iletişimini sağlamada (iç-dış ilişkisi) en üst seviyeye ulaşır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
				
Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır			
	İşlevsel			
	Davetkar			
	Zarif, zevkli			
	İyi düzenlenmemiş			

Tablo 25. Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi

İZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	✓	
		Akışkan duvarlar bir arada toplama eğilimi gösterirler.		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
	Temel Tasar İlkeleri	İyi devamlılık (Süreklilik)		
		Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum	✓	
		Her bir akışkan duvar önündeki nesneyi ortaya koyar. Çizgisel datum vardır.		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
Zıtlık				
Koram	✓			
Mekanlar birbirleriyle çevresel koram ilişkisi içindedir.				
Uygunluk	✓			
Ölçü ve aralık uygunluğu söz konusudur.				

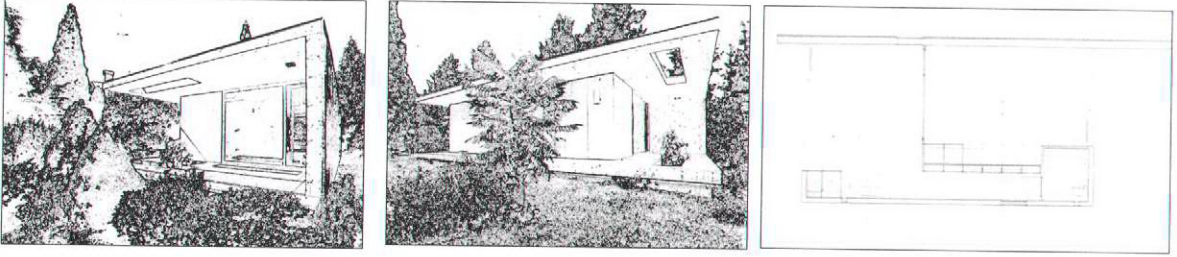
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şaşırtıcı(Oyunsal) Duvar”, “Kılavuz Duvar”, “Doğal Duvar”, “Akışkan Duvar” ve “Şeffaf Duvar” (Tablo 25).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, Temel Tasar İlkeleri; “datum”, “denge”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 24).

2.5.1.13. Bahçe Evi, Ivan Kroupa, Prague, Çek Cumhuriyeti, 2002.

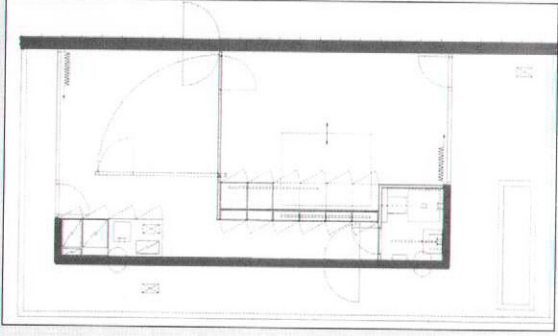

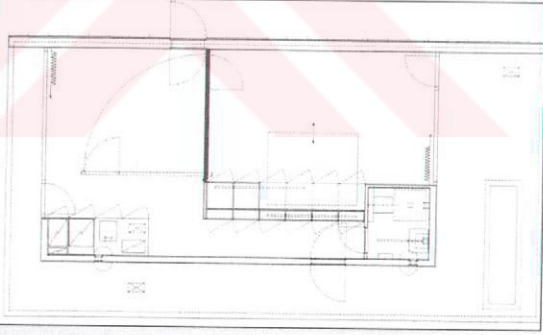

Bu binaya bir kır evi de denebilir. Belli bir dönem kalmak için tasarlanmıştır. Bundan dolayı konut içinde, genişletilip daraltılabilen hareketli bir duvarla oda sayısı belirlenmiştir. Kullanıcıya bir yatak odası ve bir çalışma odası sunmaktadır. Yapı dışarıdan, kapalı bir kutu olarak algılanmaktadır. Giriş kapısı dış duvar malzemesiyle aynı tonda olduğu için saklı kalmıştır (Şekil 80) [205].

Şekil 80. Bahçe Evi görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 26. Bahçe evi'nin anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Doğa içinde yer almasına rağmen dışarıya kapatılarak tahditli ve kişiye özel bir mekan kurgulanmıştır. İnsan ölçeğinde bir yaklaşım sergiler. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.				
					
	Duygusal Tepkiler	Dolu, bütün			
		Tahditli mekan			
		Kişisel, özel			
		İyi ölçekli			
	Konut içinde yaratılan hareketli duvarlar sayesinde odalar oluşturulabileceği gibi, tek bir mekan da sağlanabilmektedir. Bu haliyle işlevsel ve çok amaçlıdır. Hareketliliği sayesinde mekanları özelleştirerek düzenli ve elverişli bir durum sunar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Değişken Duvar” kapsamında yer alır.				
					
	Duygusal Tepkiler	Uygun, elverişli			
		Serbest mekan			
İşlevsel					
Çok amaçlı					
Düzenli, sistemli					
Kişisel, özel					
Hareketli, göze batan					
Yararlı, kullanışlı					

Tablo 27. Bahçe evi'nin dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)	✓	
		Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum	✓	
		Duvar elemanları diğer elemanları hacimsel olarak kapsayıp bir araya getirir.		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
Uygunluk	✓			
Bişimsel uygunluk söz konusudur.				

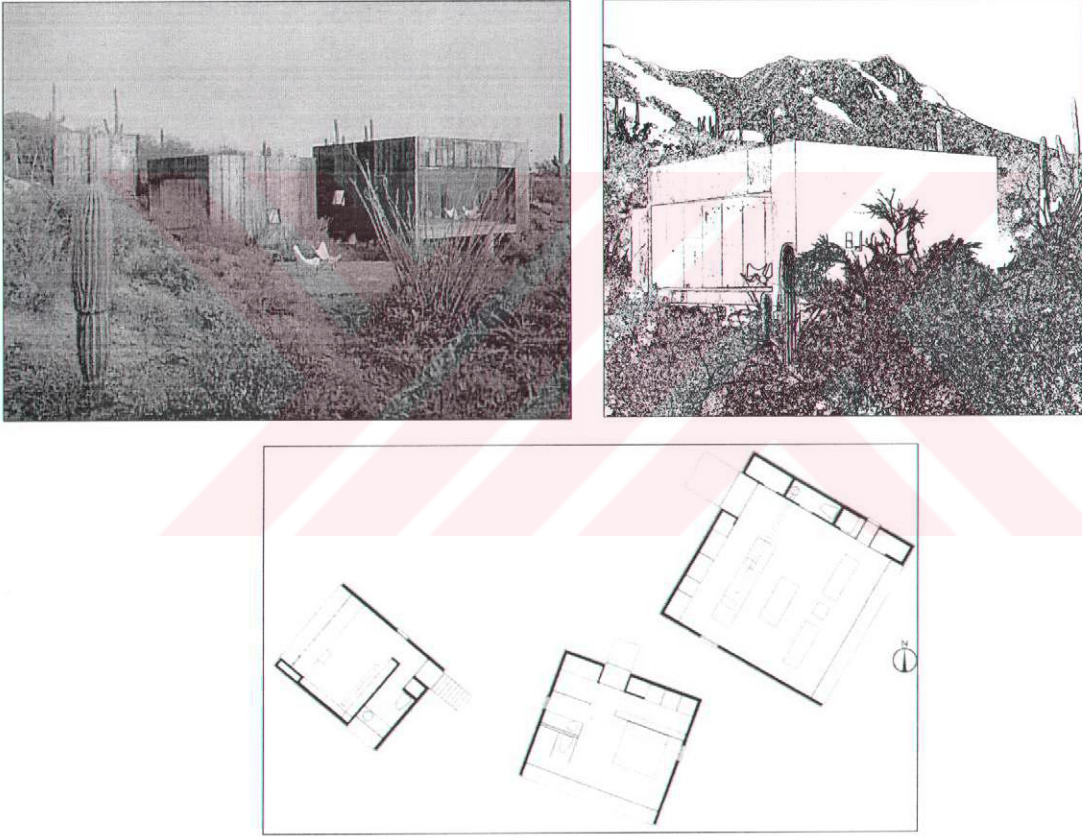
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar” ve “Değişken Duvar” (Tablo 27).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “kapanmışlık (tamamlama)”, Temel Tasar İlkesi; “datum”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 26).

2.5.1.14. Konut, Rick Joy, Tucson, ABD.

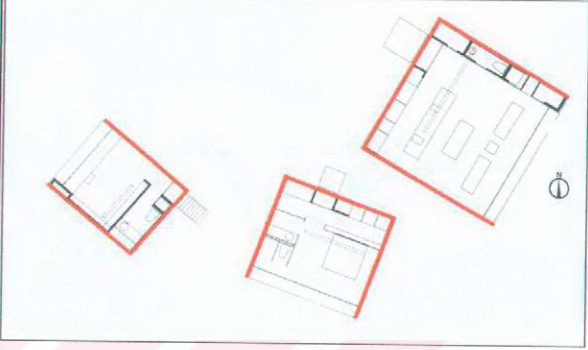
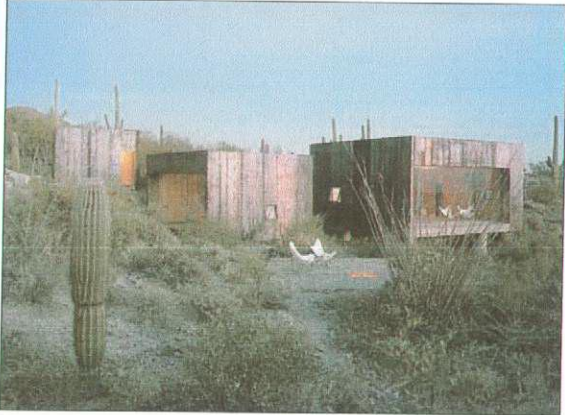
Konut, Arizona çölünde yerden yükseltiştir, üç kübik kütle olarak yer alır. Her bir kütle farklı işlevlere sahiptir: yaşam alanı, yatak odası ve çalışma odası. Bu üç birim birbirleriyle çakıllı bir yolla bağlanmıştır. Arizona'nın sert çöl iklimine karşı koyabilmek adına duvarlar, sert ve kaba bir yapı olarak oluşmuştur. Dışarıya açılan boşluklar son derece azdır. Her bir kübik farklı ve tek yönde açıklık verir ki bu kullanıcıya kullanımda ayrı bir haz verir. Çölün ortasında tam bir savunmacı ve korunmacı bir anlayış sergilemektedir (Şekil 81) [206].

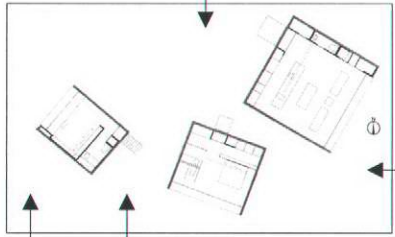
Şekil 81. Konutun görünümü ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 28. Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Sert ve vahşi çöl koşulları oluşturulan konut için belli yönlerde sağır elemanlar kullanılarak tahditli mekan oluşturmuştur. Yapının üç kübik kütesinin farklı yönlere bakması adeta bir gözetleme yerleri gibidir ve her kütle farklı kullanıcılara kişiye özgü mekan sunmaktadır. Kapalı duvarların dışarıya hiçbir bağlantısının olmaması itici bir durum ortaya koymakta ve iç mekanda da sınırlı bir yaklaşım sunmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Dolu</p> <p>Tahditli mekan</p> <p>İtici</p> <p>Kişisel, özel</p> <p>Hareketli, göze batan</p> <p>Dar, sınırlı</p>	
ANLAMSAL BOYUT	<p>Tasarlayanın her alana bakma ihtiyacı hissetmesi ve bunun yanında çölün getirdiği sert koşullar, yaratılan küplerle daha da vurgulanmaktadır. Her küpün farklı bölgelere bakması ve her mekanda farklı etki sunması kullanıcı için bir tür oyunca zevk olarak göze çarpmaktadır. Korunma anlayışıyla kapanmasına karşın her mekanda kendisine yarattığı farklı yönlerle bu sıkıntıyı aşması ve dengesiz kurgu farklı bir tasarım anlayışı sergilemektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunca) Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Dolu</p> <p>Düzensiz, dağınık</p> <p>Örgütlenmiş</p> <p>Hareketli, göze batan</p> <p>İyi dengelenmiş</p>	

Tablo 29. Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT				
Gestalt İlişkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	√		
	Benzerlik Birbirine benzer birimler algısal bir bütünlük kazanırlar.	√		
	Kapanmışlık (Tamamlama)			
	İyi devamlılık (Süreklilik)			
Temel Tasar İlişkeleri	Simetri			
	Hiyerarşi (Egemenlik)			
	Datum			
	Ritim			
	Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	√		
	Zıtlık Yön ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.	√		
	Koram Anlamli ve estetik bir eksensel koram dizilişi vardır.	√		
	Uygunluk Biçimsel uygunluk söz konusudur.	√		

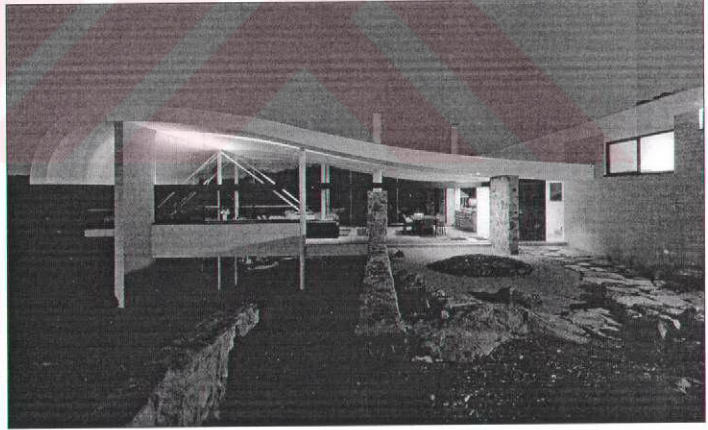
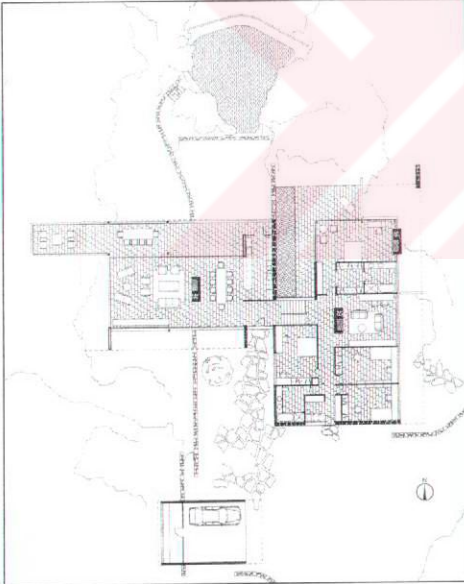
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar” ve “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” (Tablo 29).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, Temel Tasar İlkesi; “denge”, “zıtlık”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 28).

2.5.1.15. Konut, Harry Seidler, Wales (NSW, New South Wales), Avustralya.

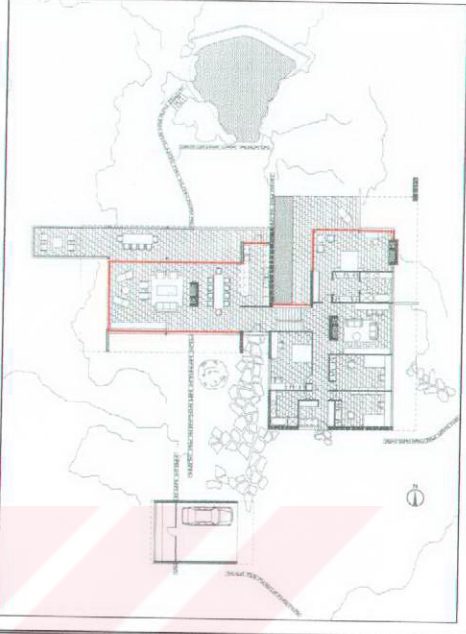

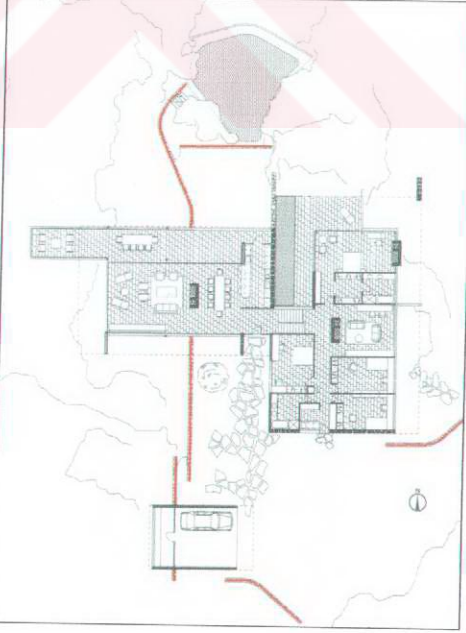

Yüksek bir tepenin üstünde, araziye iyi yayılmış ve çevreyle bütünleşmiş bir yapıdır. Çevreye yayılmış havuz, teras, garaj birimlerini birleştirici veya onlara yönlendirici taş duvarlar kullanılmıştır. Her birim yapıya bu duvarlarla çizgisel olarak bağlanmıştır. Yapı ortadan büyük bir taş duvarla (ayırıcı duvarla) ikiye ayrılmıştır. Bu duvarın deniz tarafındaki bölüm yaşama, mutfak, diğer tarafta yer alan birimler ise yatma eyleminin gerçekleştiği mekanlardır (Şekil 82) [207].

Şekil 82. Konut plan ve görünümü.

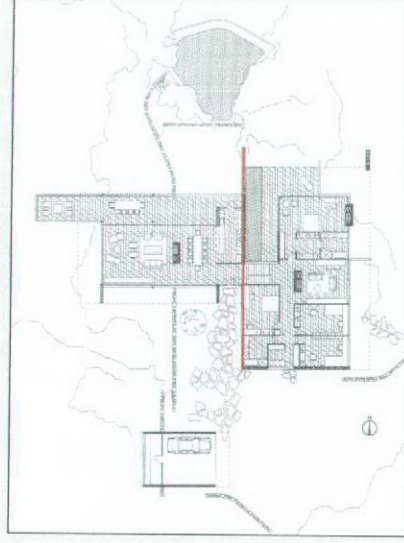
Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 30. Konutun anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Doğaya adapte olma çabası içinde yer almış ve duvarlarıyla cazip ve çekici özellik kazandırılmış bir yapıdır. Şeffaf duvarların arazi içindeki konumu hem mekana davet edici bir özellik sunmuş hem de yalınlık sağlayarak kolay anlaşılır bir durum ortaya koymuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “ Şeffaf Duvar ” kapsamında yer alır.			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Yalın, kolay anlaşılır		
		Canlı, çekici		
		Davetkar		
		Zarif, zevkli		
	Konut içindeki parçalı mekanları derleyen ve kullanıcıya yol gösteren yalın duvarlardır. İnsan ölçeğinde, avluya sağladığı denge ile ve kullanılışlıkla da bu duvarlar işlevsel özelliklerini daha net olarak ortaya koymaktadırlar. Duvarlar, bu özelliğinden dolayı “ Kılavuz Duvar ” kapsamında yer alır.			
				
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı		
Yalın, kolay anlaşılır				
İşlevsel				
Davetkar				
Temiz, net				
Düzenli, sistemli				
Yalın, düz, sade				
Yararlı, kullanışlı				
İyi dengelenmiş				
İyi düzenlenmiş				
İyi ölçekli				

Tablo 30'un devamı.

ANLAMSAL BOYUT	Duvar yapıyı temelde iki bölüme ayırarak denge ve düzeni sağlayarak etkili bir görev alır. Bu amaçla yapı işlevsel olarak bir bütünlük kazanmakta ve kurgusal olarak düzenlenmektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Ayırıcı Duvar” kapsamında yer alır.	
	↓	
	Duygusal Tepkiler	Etkili, tesirli
		Düzenli, sistemli
		Yararlı, kullanışlı
		İyi dengelenmiş
		İyi düzenlenmiş
İşlevsel		

Tablo 31. Konutun dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	✓	
		Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
	Temel Tasar İlkeleri	İyi devamlılık (Süreklilik)		
		Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum	✓	
		Şeffaf duvarlar hacimsel datum sergilemektedir.		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
Uygunluk	✓			
Biçimsel uygunluk vardır.				

Analiz sonucu:

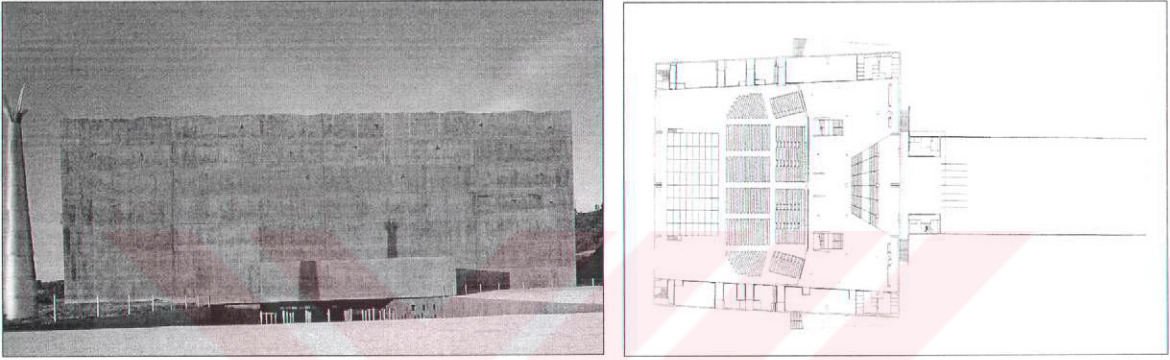
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şeffaf Duvar”, “Kılavuz Duvar” ve “Ayırıcı Duvar” (Tablo 31).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, Temel Tasar İlkesi; “datum”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 30).

2.5.2. Spor Salonu Örnekleri :

2.5.2.1. Le Stadium, Rudy Ricciotti, Vitrolles, Fransa, 1995.

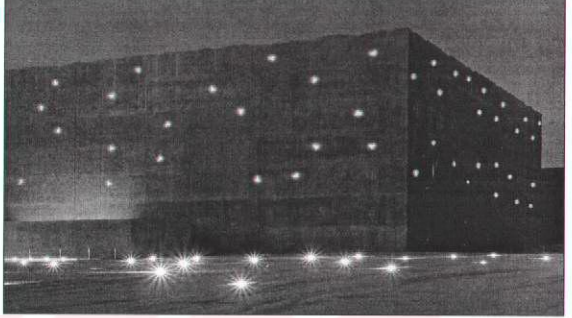

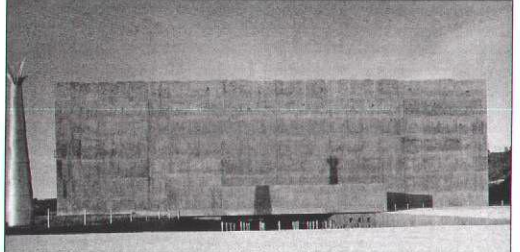

Ricciotti, spor salonu yapısında mükemmel bir monolitiklik (bütün, yekpare, homojen) sergilemektedir. Dışarıdan bakıldığında hiçbir şekilde bir ip ucu vermeyen görsel bir sunum sunmaktadır. Bina kaba gibi gözükmesine rağmen gece ışıkla tam bir şaşırtmacalık yaparak kullanıcı için merak uyandırır (Şekil 83) [208].

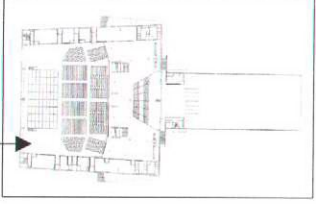

Şekil 83. Le Stadium, Vitrolles görünümü ve planı, Fransa, 1994-1995.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 32. Le Stadium'un anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Böylesi büyük bir duvarın gece “yıldız ışıklarla” donatılması analogik yaklaşımının çok başarılı bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapı duvarı analogik yaklaşımla çekici, ve görkemli bir tarz sunmaktadır. Bu haliyle davetkar özelliğini ortaya koyarak kendisine özgü çekicilik özelliği ile diğer elemanlardan farklılaşır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Özellik belirten, kendisine özgü		
		Canlı, çekici		
		Etkileyici, görkemli		
		Davetkar		
		Hoş, sevimli		
		Tarzı olan		
	<p>Gece ortaya çıkan görsel efekt sayesinde, spor salonu duvarı bu değişkenliği sayesinde kullanıcıya bulunduğu durumla ilgili değişik alternatifler sunmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Değişken Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş			
	Etkili, tesirli			
	Canlı, çekici			
	Güzel desen			
	Etkileyici, görkemli			
	Yumuşak ışıklandırma			

Tablo 33. Le Stadium'un dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik).		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	✓	
		Simetri özelliği gösterir.		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim	✓	
		Işık aydınlatmalarıyla iyi bir ritmik özellik gösterir.		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
Uygunluk				

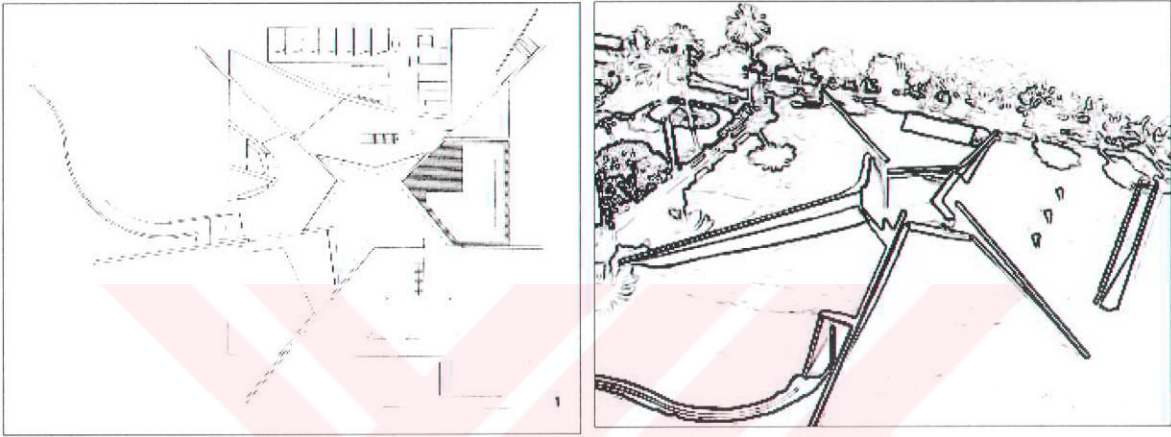
Analiz sonucu:

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “ritim” ve “denge” (Tablo 32).

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Analojik Duvar” ve “Değişken Duvar” (Tablo 33).

2.5.2.2. Sağlık ve Spor Merkezi, Carlos Ferrater, Barcelona, İspanya, (1996)

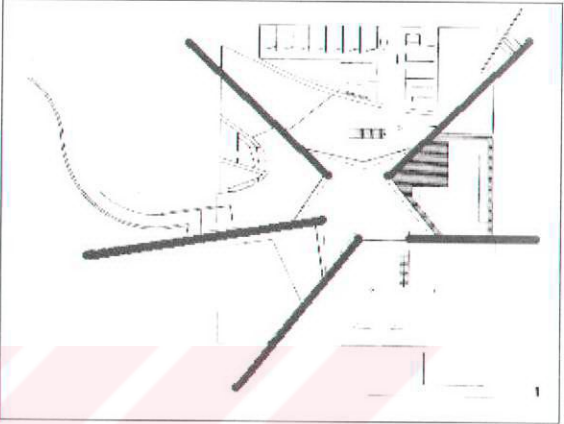

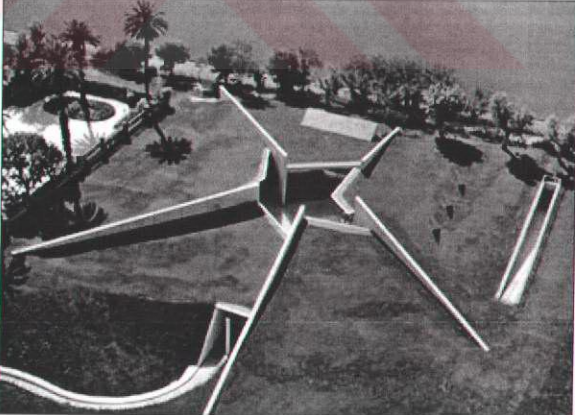

Sağlık ve spor merkezi olarak bir kumul tepenin üzerine yerleşmiştir. Yapıya bakıldığında düz bir yüzeymiş gibi algılamak mümkündür. Hareketli değişik türden duvarlar yapının dış konturunu belirler (Şekil 84). Bu durum yapı ve yapı alanını ortaya çıkarır. Giriş mekanı rampa ve içten aydınlatmayla kendini vurgular. Merkezdeki spor aktiviteleri ile bu giriş dışarı ile bağlantı oluşturur [209] [210].

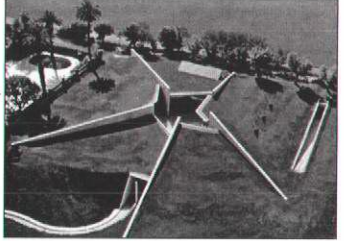
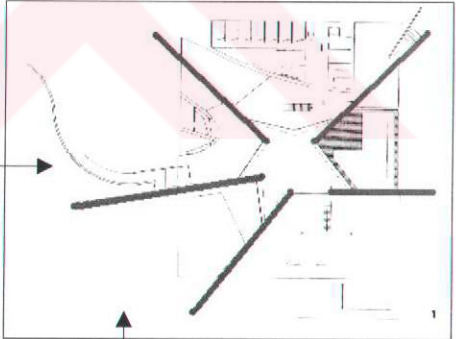
Şekil 84. Sağlık Spor ve Kültür Merkezi Plan ve Perspektifi.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 34. Sağlık ve spor merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Yapı genel olarak beş adet farklı açıyla hareket eden duvardan oluşmakta ve hepsi dengeli ve düzenli bir şekilde aynı noktaya odaklanmaktadır. Giriş bu duvarın uzantısında yer almaktadır. Duvarların insanı ezmeyen ölçeği, çevresiyle uyumu ve yönlendiriciliği iyi kurgulanmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Canlı, çekici		
		Düzenli, sistemli		
		Hareketli, göze batan		
		İyi dengelenmiş		
		İyi düzenlenmiş		
		İyi ölçekli		
	<p>Yapıdaki duvar organizasyonu bir yanardağ veya kırılmakta olan bir kabuk etkisi vermektedir. Bu etki sadece dört duvarla sağlanmış ve işlevsel bir özellik kazandırılmıştır. Bu durum yapıya dinamiklik kazandırmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendisine özgü			
	Hareketli, göze batan			
	Canlı, çekici			
	Kalabalık olmayan			

Tablo 35. Sağlık ve spor merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik Yapının yer altında yer alması nedeniyle, algısal yönden bütünlük duvarların benzerliğiyle sağlanmıştır. Bu sayede yapının sınırı ve bütünü de vurgulanmıştır.	√	
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik) Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.	√	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	√	
		Zıtlık		
		Koram Anlamlı bir merkezsiz koram dizilişi vardır.	√	
		Uygunluk Yönsel uygunluk vardır.	√	
				

Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 35).

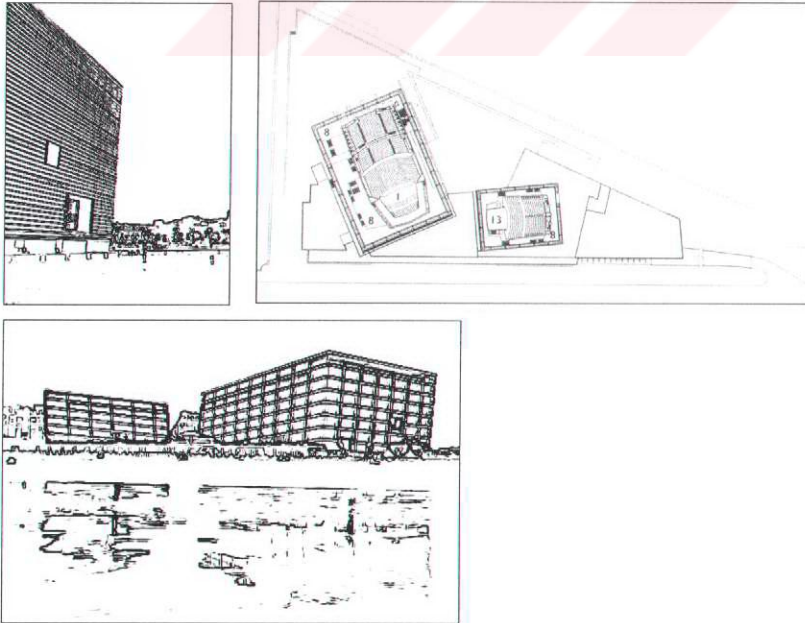
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “benzerlik” ve “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “denge”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 34).

2.5.3. Kültür Merkezi ve Müze Örnekleri :

2.5.3.1. Kursaal Kültür ve Kongre Merkezi, Rafael Monoe, San Sebastián, İspanya, 1995.

Monoe, Kursaal Kültür Merkezinde, yarı şeffaf buzlu camlar kullanarak çevresine dingin ve sakin bir etki bırakmıştır. Aynı zamanda yapının karşısında bulunan tarihi eserleri de gözetmeyen bir tutum sergilemiştir. Bu etkiselliği yarı şeffaf duvar elemanlarını ön planda tutarak sağlamıştır. Bu tutumu da mimara 1996 yılında “Pritzker Mimarlık Ödülü”nü kazandırmıştır.

Jürinin ödül gerekçelerinden biri, yapının özgül konumlanma alanıyla kurduğu başarılı ilişkiydi. Yapı hem inşa edilmiş çevresi, hem de manzarayla bütünleşiyordu. Yapının ana elemanları Kursaal Oditoryumu ile Kongre Salonudur. Mimar bunları ayrı özerk birim olarak tasarlamıştır. Adeta denizin yıkadığı iki dev kaya gibi düşünülmüştür (Şekil 85) [211][212].

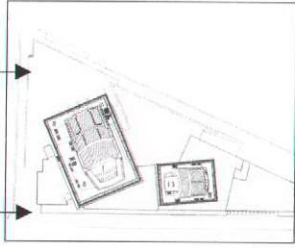
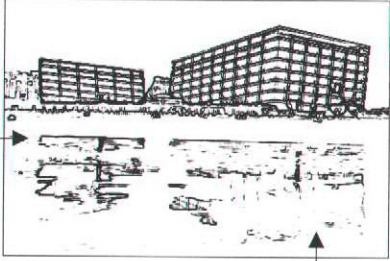

Şekil 85. Kursaal Kültür Merkezi görünümleri ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 36. Kursaal kültür ve kongre merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Yapının dış duvarı yarı şeffaf bir malzemedir. Bundan dolayı son derece aktif bir yapı olarak algılanmaktadır. Doğal ışık iç mekanda yaygın olarak kullanılmaktadır. Gece ise iç mekandaki ışığı dışarıya vererek etkileyici ve çekici bir durum ortaya koymaktadır. Yüksek duvarların modern ve özgün çözüm yaratma anlayışını bu duvarlarda da görebiliriz. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Modern, çağdaş		
		Etkili, tesirli		
		Canlı, çekici		
		Etkileyici, görkemli		
		Modern		
Yumuşak ışıklandırma				

Tablo 37. Kursaal kültür ve kongre merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	√		
		Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	√		
		Kapanmışlık (Tamamlama) İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri			
		Hiyerarşi (Egemenlik) Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.	√		
		Datum			
		Ritim (Tekrar) Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	√		
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	√		
		Zıtlık			
		Koram			
		Uygunluk Biçimsel uygunluk vardır.	√		

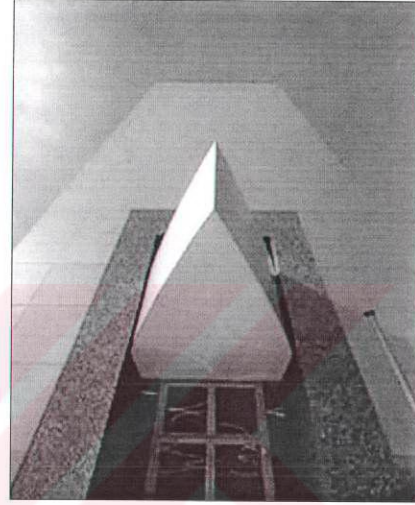
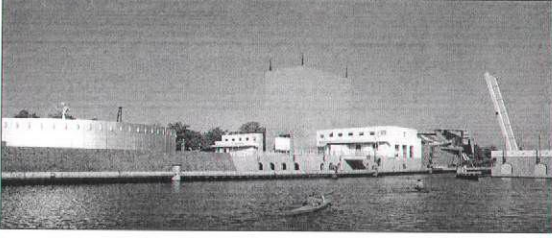
Analiz sonucu:

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık” ve “benzerlik”, Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “ritim (tekrar)”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 36).

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Şeffaf Duvar” (Tablo 37).

2.5.3.2. Groninger Müzesi, Alessandro Mendini, Hollanda, 1994

Hollanda'da yer alan Groninger müzesinin girişi anıtsal bir özellik taşımaktadır. Ayrıca ana girişte renk ögesini de kullanarak tam bir çağrı, vurgu yapmıştır (Şekil 86) [213]. Sarı anıtsal olarak ortaya çıkan bu duvarın, Mısır Tapınaklarına çağrışım yaptığı bir gerçektir [214]

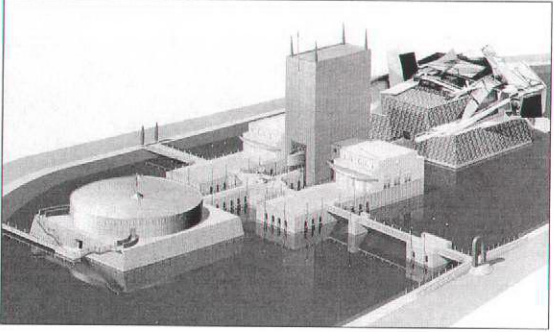

Şekil 86. Groninger Müzesi, Hollanda, 1990-94 [215] [216].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 38. Groninger müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi

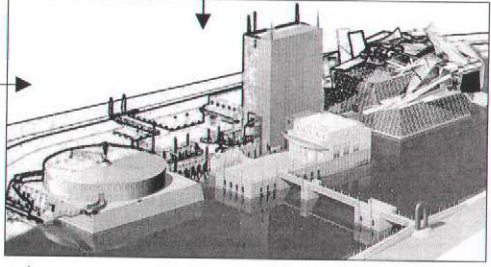
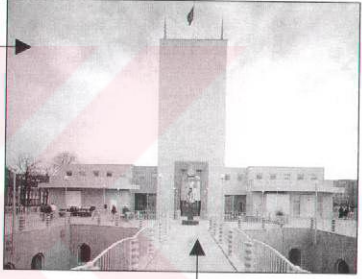
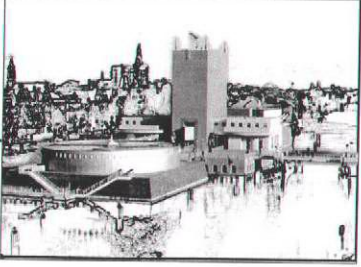
ANLAMSAL BOYUT	<p>Müzenin girişinde yükselen bu turuncu renkli duvar bir landmark niteliğindedir. Müzeyi etkili bir biçimde vurgulamaktadır. Yapının girişinde yükselen canlı renkli duvar elemanı davetkar bir özellik sunarak işlevsel durumu da ortaya koymaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Canlı,renkli	
		Yalın,kolay anlaşılır	
		Etkili,tesirli	
		İşlevsel	
		Canlı,çekici	
		Güzel renkler	
		Davetkar	
	Yararlı,kullanışlı		
<p>Yapının diğer duvar elemanlarına göre girişi vurgulayan bölümü anıtsal olarak göze batmaktadır. Duvar pilonsal (anıtsal taç kapı) etkisi vererek yapıya etkili ve görkemli bir hava katmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Anıtsal Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
			
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
	Etkili, tesirli		
	Olağanüstü, çok iri		
	Etkileyici, görkemli		

Tablo 38'in devamı. Groninger Müzesi Anlamsal (Semantik) Boyut Analizi

ANLAMSAL BOYUT	Mısır Tapınaklarının soyutlanarak tasarıma yansıtılmasından yola çıkılarak etkili net bir duvar kurgusu sağlanmıştır. Bu amaçla müzeye geçmişe atıf yapan bir özellik katılmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.		
			
	Duygusal Tepkiler	Etkili, tesirli	
		Davetkar	
		Temiz, net	
Eski, geçmişe ait			

Tablo 39. Groninger müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT		Gestalt İlkeleri	
		İkeler	Değerler
Temel Tasar İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
	Benzerlik		
	Kapanmışlık (Tamamlama)		
	İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Simetri Simetri özelliği gösterir.	✓	
	Hiyerarşi (Egemenlik) Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.	✓	
	Datum		
	Ritim		
	Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
	Zıtlık Biçim, renk ve ölçü ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.	✓	
	Koram		
	Uygunluk		

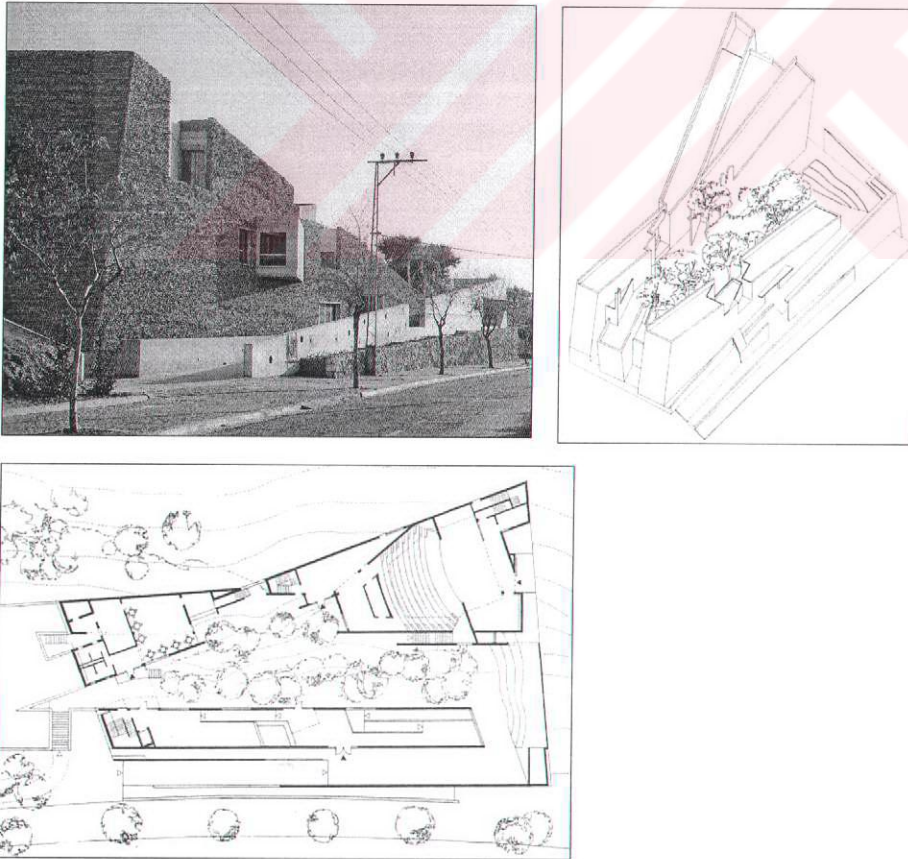
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar”, “Anıtsal Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 39).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “hıyerarşı (egemenlik)”, “denge” ve “zıtlık” (Tablo 38).

2.5.3.3. Gazi Müzesi, Zvi Hecker, Tel Aviv, İsrail, 1999.

Müzenin duvarları dışarıdan bakıldığında jeolojik oluşum gibidir. Brüt beton duvarlar ile taş kaplı duvarlar birbirlerini tamamlar niteliktedir. Yapı iki bölümden oluşmaktadır: birinci bölüm anıt, ikinci bölüm ise müzedir. Bu iki ana kütle avluya açılır. Avluda yer alan anıt duvar yükselerek sonlanır. Son derece sadedir ve süs barındırmaz. Yapı özünde karmaşık bir tasarıma sahiptir. Biçimsel bir girişe sahip değildir. Başı ve sonu belli değildir (Şekil 87) [217] [218].

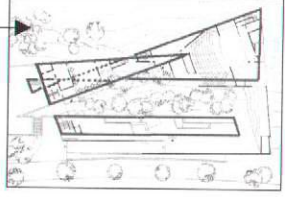

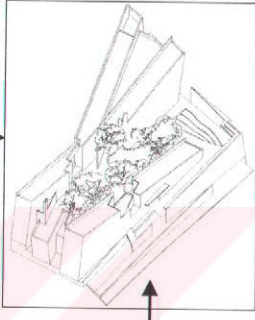
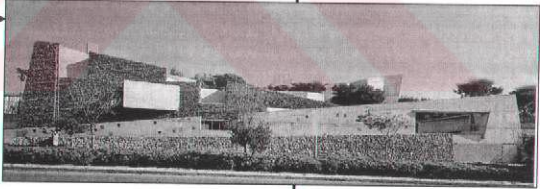
Şekil 87. Gazi Müzesi plan ve Görünümleri.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 40. Gazi müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Ana giriş duvarı yapının diğer duvarların ritmine uyması sonucu saklı kalmış gibidir. Buna rağmen duvar uygun büyüklüğü ile düzenli ve işlevsel açıdan yönlendirici bir durum sunar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
					
	Duygusal Tepkiler	Yeterli büyüklük			
		Düzenli, sistemli			
		Yararlı, kullanışlı			
		İyi dengelenmiş			
	<p>Müzenin duvarları jeolojik bir yaklaşımla ilişkilendirilmiştir. Müzeye bakıldığında bir tepenin doğal oluşumu içinde duvarın parçalı bir etkiyle kendisine yer edindiği imajı vardır. Duvarların hareketi birbirleriyle ahenkli ve düzenli bir biçim oluşturarak kendine bir tarz yaratmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
					
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı			
		Düzenli, sistemli			
Tarzi olan					
Özellik belirten, kendine özgü					

Tablo 41. Gazi müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	 	
		Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓		
		Kapanmışlık (Tamamlama) Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.	✓		
		İyi devamlılık (Süreklilik) Aynı yöne eğilim gösteren biçimler bütün algılanırlar.	✓		
		Simetri			
	Temel Tasar İlkeleri	Hiyerarşi (Egemenlik)			
		Datum			
		Ritim (Tekrar) Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓		
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓		
		Zıtlık Yön ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.	✓		
Koram					
Uygunluk Yön ve biçimsel uygunluk vardır.	✓				

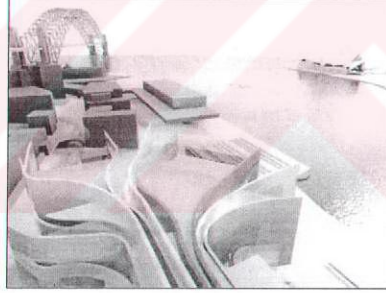
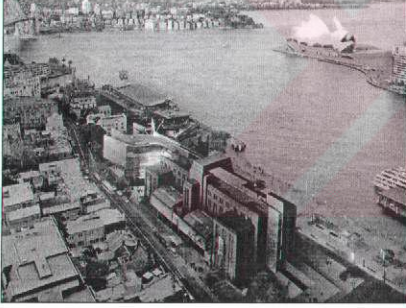
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 46).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, “benzerlik”, “kapanmışlık (tamamlama)” ve “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)”, “denge”, “zıtlık” ve “uygunluk” (Tablo 40).

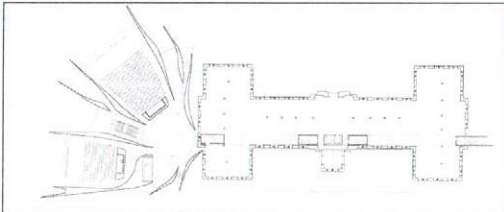
2.5.3.4. Moving Image Centre, Francis-jones Morehen Thorp, Sidney, Avustralya

Sidney’de diğer sinemalardan oldukça farklı, şehir yaşamına canlılık getirecek olağanüstü bir sinema inşa edilmektedir. Yapı şehir meydanına doğru, bir çiçek gibi, açılacaktır. Sinema kullanımdayken, görüntü dışı doğru yönlendirilecektir. Eğrisel duvarlar her biri anıtsal iki adet sinema ortaya koymaktadır. Bu iki sinemanın biri köprüye diğeri de Sidney Opera Binasına doğru yönlendirilmiştir (Şekil 88).

Şekil 88. Sinema ve Sydney Opera Binası.

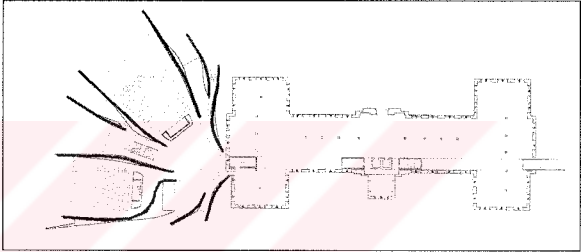

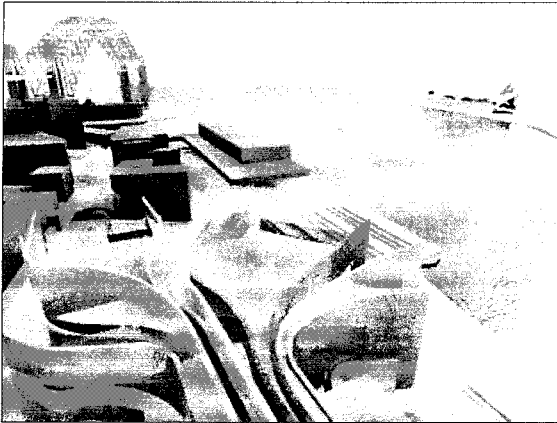

Eski binalar arasında yer alan sinema kompleksi bulunduğu caddeye ve işlevine uygun bir hareketlilik getirmeyi vaat etmektedir (Şekil 89) [219].

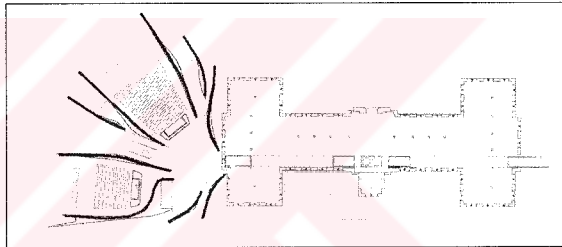

Şekil 89. Sinema Salonunun görünümü ve Planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

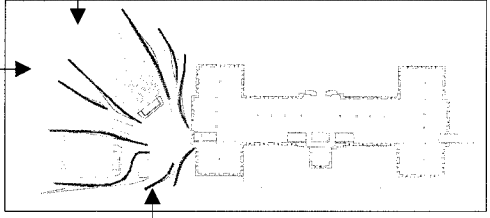
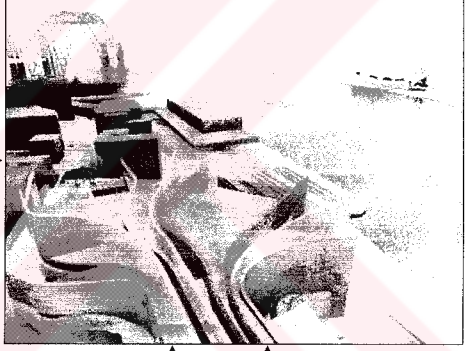
Tablo 42. Moving image centre anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Modern bir yaklaşımla oluşturulmuş bir sinema kompleksidir. Duvarlar kompleks, düzensiz gibi gözükken yerleşimi iyi dengeleyerek etkileyici bir form, hareketli ve şaşırtıcı bir işlev oluşturmuştur. Sinema salonu fuaye avlusuna ulaşıldığında eğrisel duvarların oluşturduğu ahenkli koridorların davetleriyle karşılaşılır. Gerek yapı dışında gerekse de fuaye alanında her eğrisel duvarın farklı mekanlar sunması, kullanıcı üzerinde şaşırtıcı bir etki bırakmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Kompleks, çok parçalı		
		Modern, çağdaş		
		Özellik belirten, kendisine özgü		
		Canlı, çekici		
		Modern		
		Düzensiz, dağınık		
		Karışık, düzensiz		
Hareketli, göze batan				
İyi dengelenmiş				
<p>Yapıda yer alan her bir duvar kendi içinde yönlendirici görevi üstlenir. Farklı işlevsel özelliklerinden dolayı çok çekici ve davetkar bir yapı ortaya çıkmaktadır. Bu duvarlar aynı zamanda Sydney Opera Binası ve şehrin iki yakasını birbirine bağlayan tarihsel köprüyü işaret etmektedir. Ayrıca zemin katta bu sinema duvarları girişi de vurgulamaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
				
Duygusal Tepkiler	Canlı, çekici			
	Davetkar			
	Kamusal, toplumsal			
	Yararlı, kullanışlı			

Tablo 42'nin devamı. Moving image centre anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Özellikle şehir merkezinin dinamizm ve hareketliliği çok parçalı duvar elemanlarının organikliğiyle vurgulanmaktadır. Ayrıca her biri farklı bir yönlere biçimlenen duvar elemanları bir çiçeğe de benzetilebilir. Bu nedenle Duvarlar dengeli ve düzenli bir kurgu oluşturarak canlı ve hareketli bir tarz ortaya koyar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı	
		Özellik belirten, kendine özgü	
		Canlı, çekici	
		Hareketli, göze batan	
		Tarzı olan	
		İyi dengelenmiş	
		İyi düzenlenmiş	
	<p>Yapının yeni oluşturulan bölümündeki duvarların akışkanlık özelliği sayesinde kullanıcıya keyif veren, çekici özelliği olan kullanışlı bir tarz sunulmuştur. Yapının işlevselliğini etkili bir biçimde ortaya koyar. Duvarlar son derece dengeli ve düzenli yerleştirilmişlerdir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Akışkan Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
Duygusal Tepkiler	Keyifli, neşeli		
	İşlevsel		
	Canlı, çekici		
	Tarzı olan		
	Yararlı, kullanışlı		
	İyi dengelenmiş		
	İyi düzenlenmiş		

Tablo 43. Moving image centre dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
		Benzerlik Birbirine benzer duvar elemanları algısal bir bütünlük kazanır.	✓	
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik) Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.	✓	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik) Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.	✓	
		Datum		
		Ritim		
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk Duvarlar arasında yönsel uygunluk vardır.	✓	

Analiz sonucu:

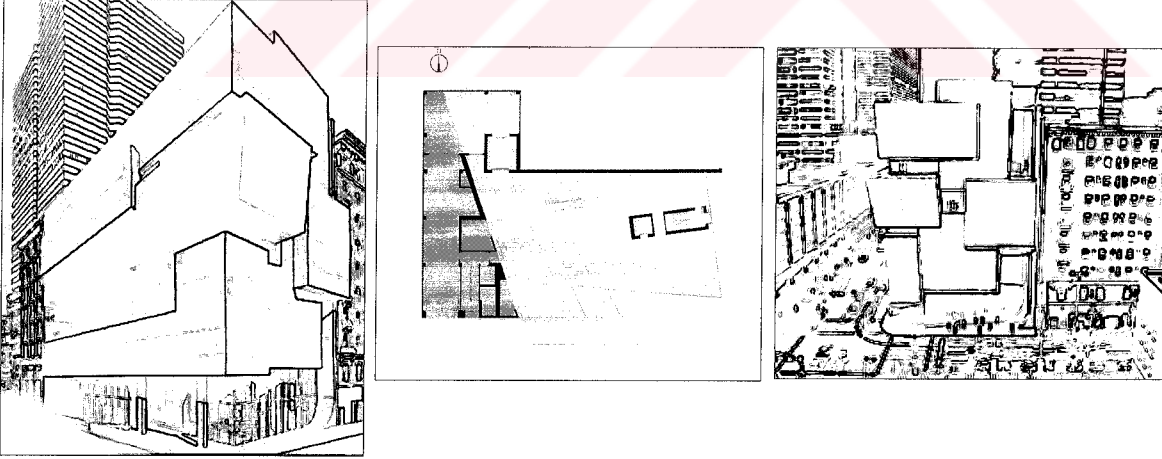
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “(Oyunsal) Duvar”, “Kılavuz Duvar”, “Analojik Duvar” ve “Akışkan Duvar” (Tablo 43).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, “benzerlik” ve “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 42).

2.5.3.5. Modern Sanat Müzesi, Zaha Hadid, Cincinnati, ABD, 2003.

Zaha Hadid, bu yapıyla 1998 yılında ABD’de deki Modern Sanat Müzesi yarışmasını kazanmıştır. Bu haliyle bir kadın mimar olarak ABD’de müze yarışması kazanmış ilk proje olma özelliği de beraberinde getirmiştir.

Yapının arka yüzeyi (caddeden bakıldığında) sürekli bir duvarla diğer yapıya dayanmakta ve bu duvar zemine doğru bir eğrisellekle oturmaktadır. Yapı içi oldukça hareketlidir. Hadid’in tanımıyla, bu hareketlilik, insanların dolaşarak kendilerini bulup ortaya çıkarmaları içindir. Yarı saydam duvarlar, ofis ile sokak arasındaki hareketliliği iç içe sokar. Doğu cephesindeki duvarlar, heykelsi bir kabartma sunar (Şekil 90) [220] [221].

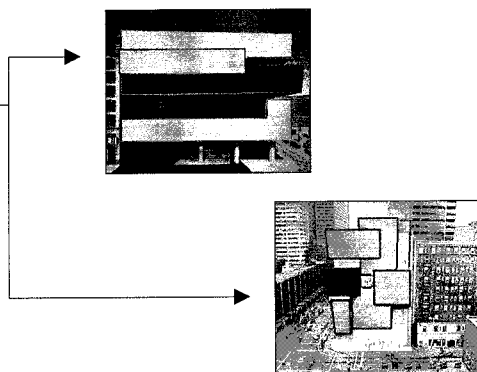
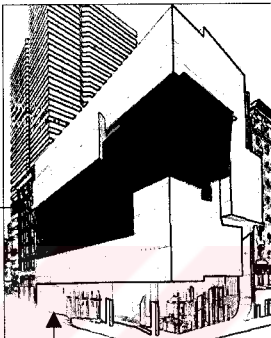
Şekil 90. Modern Sanat Müzesi Görünümleri.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 44. Modern sanat müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Müzenin yer aldığı caddeye kattığı farklı bir değer vardır. Kendini ortaya aykırılık söylemi ile çıkarmaktadır. Cephenin sağır ve net olması, yanında yer alan komşu binaların ise tam tersine biçimsel değerlerinin yoğun oluşu bu söylemi oluşturmada temel etkindir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Aykırı Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendine özgü	
		Dolu	
		Hareketli, göze batan	
		Tarzı olan	
		Temiz, net	
	<p>Duvarlar heykelsi özelliği ile ön plana çıkmakta ve etkileyici bir görünüm sağlamaktadır. Yüzeyde kompleks ve dağınık bir tarz sunmuş olmasına rağmen iyi dengelenmiştir. Duvarda yer alan dolu elemanlar zarif ve yalın bir özellik gösterir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Anıtsal Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı	
		Etkili, tesirli	
		Zarif, yalın	
Dolu, bütün			
Etkileyici, görkemli			
Düzensiz, dağınık			
Sıkışık, iç içe geçmiş			
İyi dengelenmiş			
Düzensiz, karmakarışık			
Yalın, düz, sade			

Tablo 45. Modern sanat müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
		Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓	
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik) Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.	✓	
		Datum		
		Ritim		
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk Duvarlar yönsel uygunluk sunar.	✓	

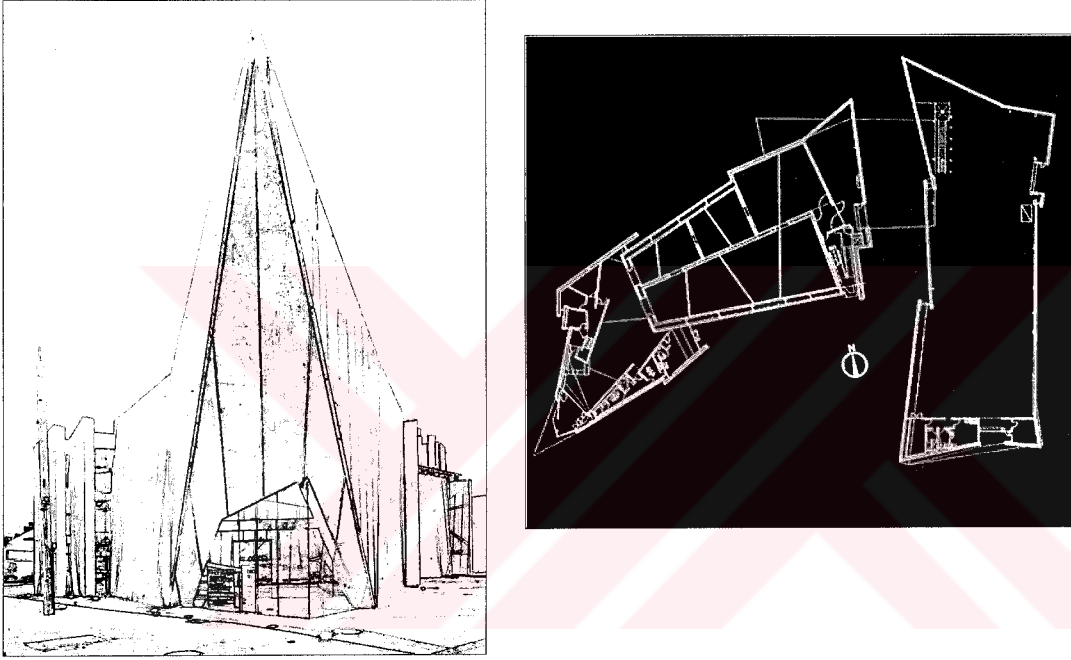
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Aykırı Duvar” ve Anıtsal Duvar (Tablo 45).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık” ve “benzerlik”, Temel Tasar İlkeleri; “hiyerarşi (egemenlik)”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 44).

2.5.3.6. Modern Sanat Müzesi, Wood Marsh, Melbourne, Avustralya, 2002.

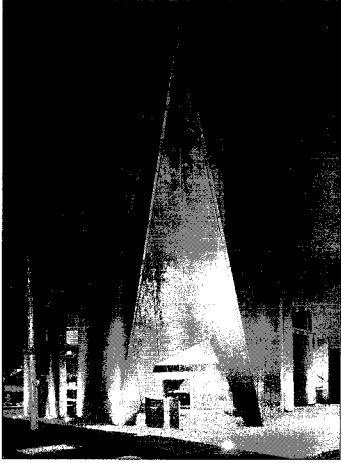

Yapı, 19. yüzyılda yapılmış olan, eski bira fabrikası şimdi ise bit tiyatro binası olan Malthouse ile bitişik inşa edilmiştir. Bir “landmark” görevi gören müze, dışardan bakıldığında heykelsi biçimi ile heyecanlı ve dinamik bir anıt gibi gözükür. Ana giriş boyutsal olarak kendini ortaya koymaktadır. Bu özellik gece ışıklandırması ile daha belirgin hale getirilmektedir (Şekil 91) [222].

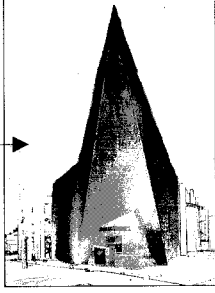

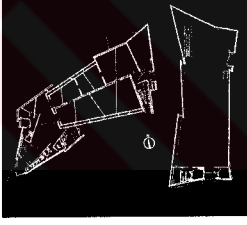
Şekil 91. Müzeni iç mekan duvarı, girişi ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 46. Modern sanat müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvar sade ve yalındır. Yapıya işlevsel bir özellik katmaz. Duvarı diğer duvarlardan ayıran özellik, giriş bölümünde yer alan bütün elemanlardan kendini sıyrarak anıtsal nitelik olarak ortaya koymasındır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Anıtsal Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Yeterli büyüklük		
		Yalın, düz sade		
	<p>Duvar, girişi vurgulamak için diğer duvarlarla boyutsal olarak ayrılarak kolay algılanır. Bu özelliği ile duvar çekici ve etkili bir durum ortaya koyar. Girişi vurgulayan bu duvar aynı zamanda yapıda bir denge unsurudur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Yalın, kolay anlaşılır		
		Etkili, tesirli		
		Canlı, çekici		
Keskin ışıklandırma				
İyi dengelenmiş				

Tablo 47. Modern sanat müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık			
		Benzerlik			
		Kapanmışlık (Tamamlama)			
		İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri			
		Hiyerarşi (Egemenlik)	✓		
		Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.			
		Datum			
		Ritim			
		Denge	✓		
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.			
		Zıtlık			
		Koram			
		Uygunluk			

Analiz sonucu:

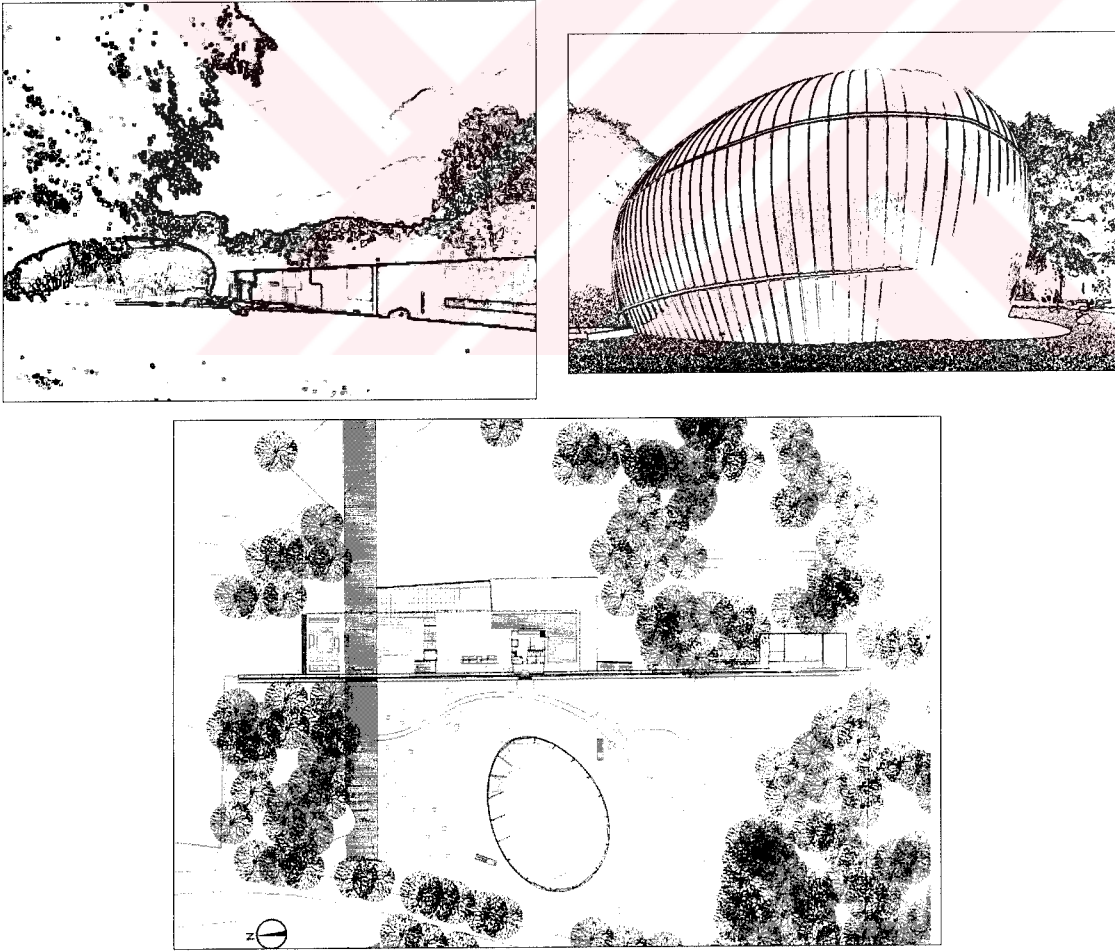
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Anıtsal Duvar” ve “Kılavuz Duvar” (Tablo 47).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)” ve “denge” (Tablo 46).

2.5.3.7. Müze, Mecanoo Architects, Arnhem, Hollanda.

Hem bir müze hem de bir multimedya tiyatrosu (sinema) merkezidir. Müze kısmında Kraliçe Wilhelmina'nın orijinal mücevherat ve yöresel kıyafetleri sergilenmektedir. Sergi salonunda yöresel, kültürel ve tarihsel temalar işlenmektedir. Gösteri yerinde (sinema kısmında) Hollanda'nın sosyal yaşamı ve tarihi gösterilmektedir.

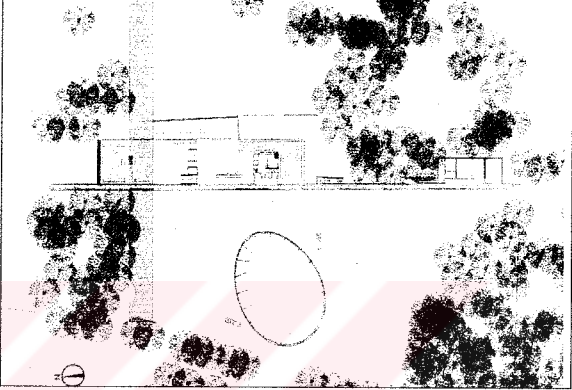

Yapı, uzun bir duvarla ve yumurtamsı bir mimari biçimlenme ile müzeye gelenleri karşılar. Bu duvar aynı zamanda müze girişini de vurgulamaktadır. Müzenin girişindeki duvar (boydan boya uzanan), Hollanda kültüründe yeri olan tuğlanın renkli ve canlı geometrik formlarıyla bezenmiştir. Vernakülerden modern mimariye kadar olan tuğla ustalığının tarihi, teknikleri ve renkleri doku olarak duvar üzerine detaylandırılmıştır (Şekil 92) [110].

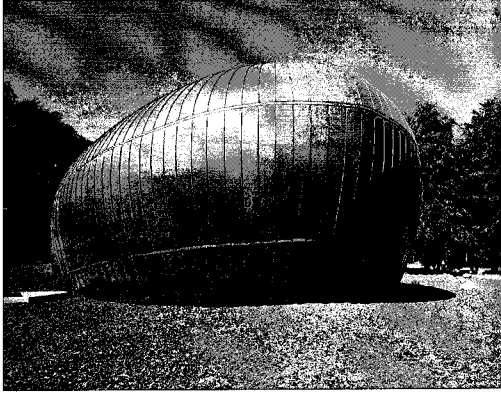

Şekil 92. Müzenin görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 48. Müze anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvar, oldukça uzun bir biçimde ve net bir tarzla etkisini ortaya koyar. Kullanıcı bu sayede duvarla ilişkili olarak yerini tayin etme hakkına sahiptir. Duvar insan ölçeğinde tasarlanmış olup, işlevsel özelliğini de ortaya koyar. Düzenli ve kesintisiz, kararlı uzantısı devam ederek etkileyici ve çekici bir durum sunar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> Dolu İşlevsel Canlı, çekici Etkileyici, görkemli Çok amaçlı Temiz, net Düzenli, sistemli Tarzı olan Yararlı, kullanışlı İyi düzenlenmiş İyi ölçekli 	
ANLAMSAL BOYUT	<p>İki farklı işlevi birbirinden kesintisiz ve kararlı duvarla ayrılmıştır. Arkasında sergi salonu, önünde ise kültürel aktivitelerin yer aldığı salon kesin ve net bir çizgi ile birbirinden ayrılarak dengeli ve düzenli bir yaklaşım ortaya konmuştur. Duvarın işlevsel tanımlamadaki etkisi büyüktür. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Ayrıcı Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
	Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> Etkili, tesirli Dolu Temiz, net Düzenli, sistemli Tarzı olan İyi dengelenmiş İyi düzenlenmiş Geniş, alabildiğince açılmış 	

Tablo 48'in devamı. Müze Anlamsal (Semantik) Boyut Analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Arazi boyunca akan uzun duvar Hollanda kültüründe geleneksel olarak yeri olan tuğlanın renkli ve canlı geometrik formlarıyla bezenmiştir. Her bezeme ile farklı bir anlatım, farklı bir tarih ve farklı bir simgesel değer vurgulanarak sanatsal bir ifade ortaya konmuştur. Bu bakımdan gösterişliliği ile çekici olmasının yanında da sanatsal bir nitelik taşımaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Sanatsal Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Pastel renkli		
		Geleneksel		
		Özellik belirten, kendine özgü		
		Donatılmış		
		Dolu		
		Güzel renkler		
		Güzel desen		
		Etkileyici, görkemli		
		Eski, geçmişe ait		
		Gösterişli, çok süslü		
		Kamusal, toplumsal		
		Tarzı olan		
<p>Girişte multimedya merkezinin yer aldığı bu yumurtamsı yapı aslında herkesin zihninde yalın ama farklı bir biçimsel tarza algılanır. Bir analogik yaklaşımın olduğu açıktır ve duvar net bir biçimde kendisini ortaya koyar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analogik Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
				
Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır			
	Zarif, yalın			
	Temiz, net			
	Yalın, düz sade			

Tablo 49. Müze dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)	✓	
		Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.		
		Datum	✓	
		Duvar elemanları diğer elemanları çizgisel olarak kapsayıp bir araya getirir.		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık	✓	
		Biçim ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.		
Koram				
Uygunluk	✓			
Ölçü ve biçimsel uygunluk vardır.				

Analiz sonucu:

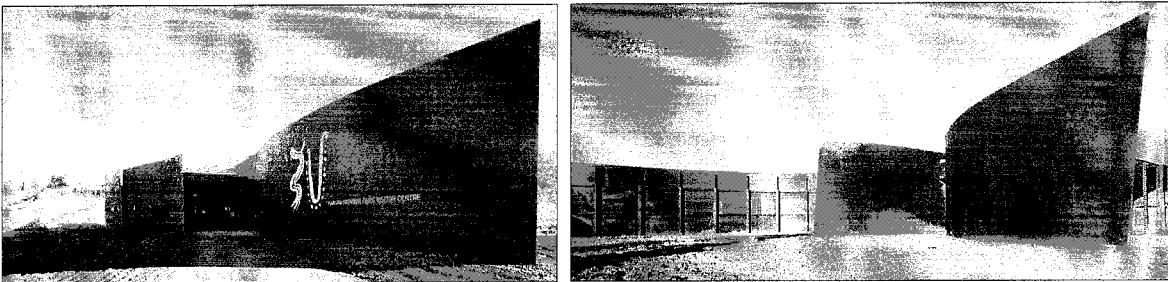
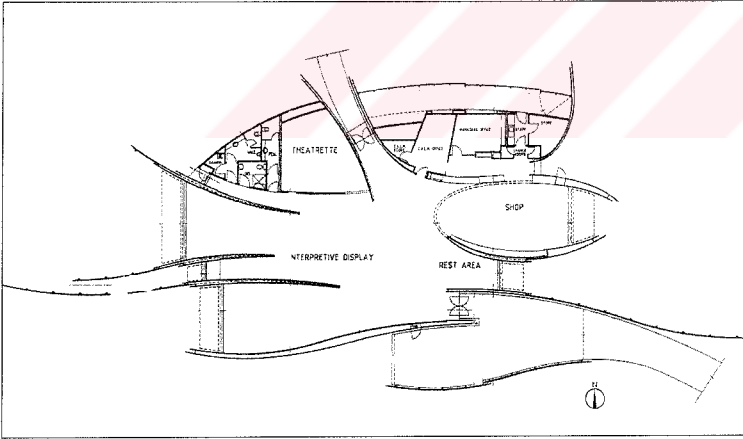
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar”, “Ayrıcı Duvar”, “Sanatsal Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 49).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “datum”, “denge”, “zıtlık” ve “uygunluk” (Tablo 48).

2.5.3.8. Ziyaretçi Merkezi, Woodhead, International, Karijini, Avustralya.

Avustralya'nın Karijini Doğal Parkında yer alan ve buraya gelen ziyaretçiler için tasarlanmış bir yapıdır. Bu bölge Avustralya'nın yerli halkı Aborijinler tarafından da kullanılmaktadır.

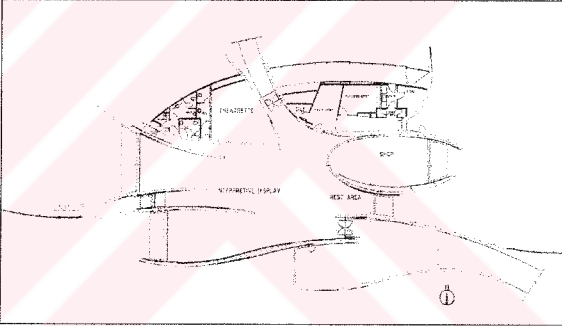
Yapının duvarları bir dizi eğrisel duvarlardan oluşur ve bulunduğu arazinin kıvrımlı şekline ve rengine de uyumlu olması amaçlanmıştır. Burada duvarlar, oradaki iklimin sert özelliklerini ve bölgede yer alan bir kertenkele türünden tasvirle tasarım göstergesi olarak ortaya çıkmıştır. Ana girişte, kıvrımlı bir duvarla kendini gösterir. Bu yüzey, iç mekanda da kendini sürdürerek hareketli mekanın sürekliliğini sağlar (Şekil 93) [223].

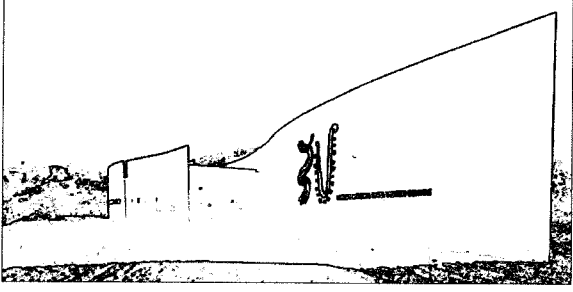

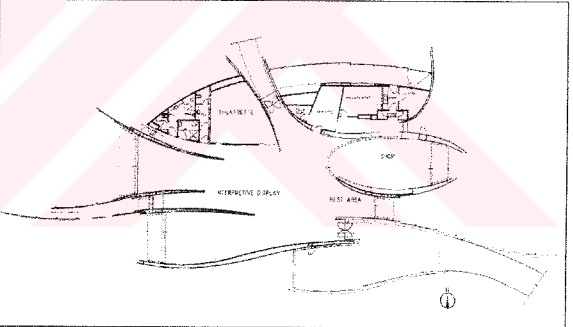

Şekil 93. Ziyaretçi Merkezi plan ve görünümleri.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

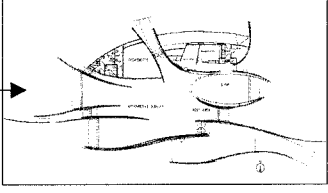

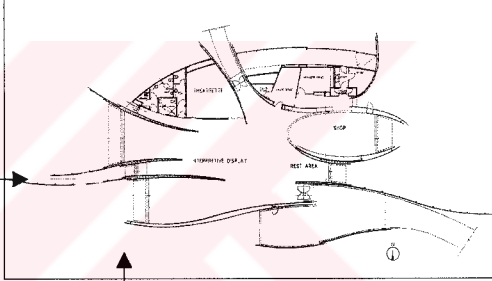
Tablo 50. Ziyaretçi merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Kurgusal olarak kalabalık ve düzensiz gözükse de duvarların hareketliliği ve canlılığı hem mekan üzerinde bir serbestlik oluşturmuş hem de eğlenceli bir ortam yaratmıştır. Her bir dönemeç kullanıcıya farklı sürprizler sunmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.		
	↓		
	Duygusal Tepkiler	Serbest, mekan	
		Canlı, çekici	
		Düzensiz, dağınık	
		Hareketli, göze batan	
		Ferah, geniş	
		Tarzi olan	
		Kalabalık	
	Duvarlar tam bir düzen sergilemese de uyumlu bir biçimde ve serbest hareket ederek etkili ve çekici alan oluşturmakta ve bu sayede de serbest mekan yaratmaktadır. Bu oluşuma ters davranan duvar elemanı yoktur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Akışkan Duvar” kapsamında yer alır.		
↓			
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
	Etkili, tesirli		
	Serbest mekan		
	Düzensiz, dağınık		
	Ferah, geniş		
	Geniş, alabildiğine açılmış		

Tablo 50'nin devamı.

ANLAMSAL BOYUT	Duvarlar, bölgede yer alan bir kertenkele türünden tasvirle tasarlanmıştır. Bu kertenkelenin kıvrılarak hareket etmesi tasarıma yansıtılmış, bu sayede de çekici, kendine özgü özellik sunan ve kullanışlı mekanlar sunulmuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı "Analojik Duvar" kapsamında yer alır.			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Özellik belirten, kendine özgü		
		Canlı, çekici		
		Hareketli, göze batan		
		Yararlı, kullanışlı		
	Duvarın doluluk etkisi girişi net bir biçimde ortaya koymakta ve davet edici özellik göstermektedir. Duvarın sade düzenlenmesi ve hareketliliği, girişi canlı ve çekici kılmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı "Kılavuz Duvar" kapsamında yer alır.			
				
	Duygusal Tepkiler	Uygun, elverişli		
Dolu				
Canlı, çekici				
Temiz, net				
Davetkar				
Hareketli, göze batan				
Kalabalık olamayan				
İyi düzenlenmiş				

Tablo 51. Ziyaretçi merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓		
		Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓		
		Kapanmışlık (Tamamlama)			
		İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri			
		Hiyerarşi (Egemenlik)			
		Datum			
		Ritim			
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓		
		Zıtlık			
		Koram			
		Uygunluk Duvarlar arasında yönsel uygunluk vardır.	✓		

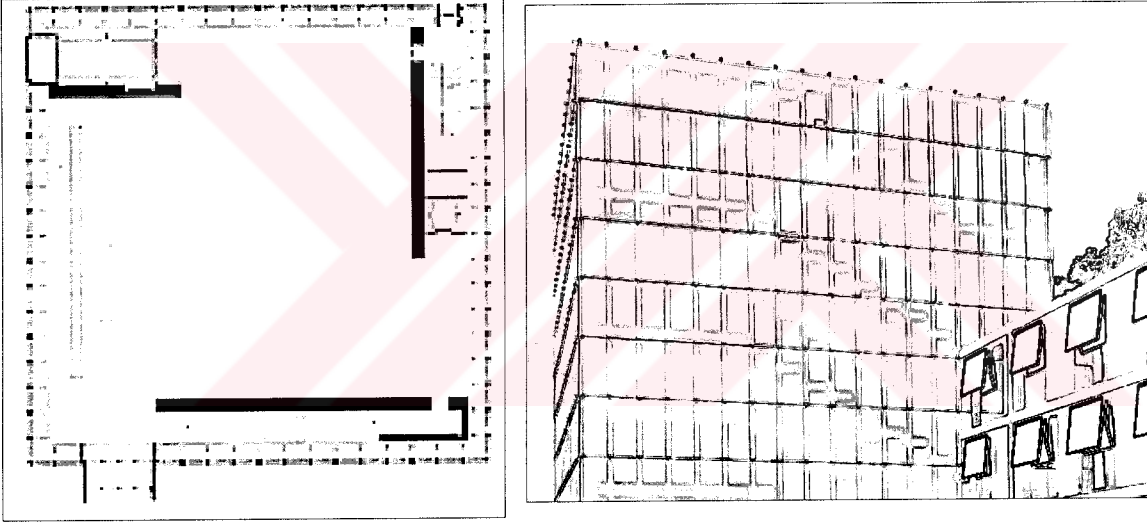
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar”, “Akışkan Duvar”, “Analojik Duvar” ve “Kılavuz Duvar” (Tablo 51).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık” ve “benzerlik”, Temel Tasar İlkesi; “denge” ve “uygunluk” (Tablo 50).

2.5.3.9. Bregenz Sanat Müzesi, Peter Zumthor, Bregenz, Avusturya, 1997.

Avusturya'nın Bodensee Gölünün kenarına yerleşmiş olan bu yapıda, Zumthor tarafından gölün yansımalarını içeri alacak bir fikirle yola çıkılmıştır. Bina, kendini dış dünyanın sembollerine karşı soyutlamıştır. Mimar bununla işaretleri, sembolleri dışarıda bırakmak istemiştir. Sadece ışık, gölün ve güneşin yansımaları, içeriye alınmaktadır. Buzlu cam yüzeyler belirgin bir biçimde yapının her yerinde kullanılmıştır. Giriş bile kendini saklar pozisyonundadır. Zumthor bunu şöyle vurgular; dışarıda yer alan işaretleri kimse tam olarak anlamaz ve zihinler bulanır. Halbuki kendi içinde huzurlu olan nesnelere algılandığında veya binalarla karşılaşıldığında, algı özel bir tarzda sakinleşir, yatışır (Şekil 94) [224][225].

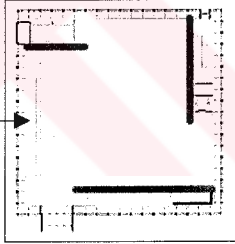
Şekil 94. Sanat Müzesi Plan ve Görünümü.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 52. Bregenz sanat müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Yapının dış duvarı yarı şeffaf bir malzemedir. Bundan dolayı son derece aktif bir yapı olarak algılanmakta ve doğal ışık iç mekanda yaygın olarak kullanılmaktadır. Gece ise iç mekandaki ışığı dışarıya vererek etkileyici ve çekici bir durum sunmaktadır. Yüksek duvarlarda modern ve özgün çözüm yaratma anlayışını bu duvarlarda da görebiliriz. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	
		Modern, çağdaş	
		Etkili, tesirli	
		Canlı, çekici	
		Etkileyici, görkemli	
		Modern	
		Yumuşak ışıklandırma	
	<p>Planda yer alan duvarlar net bir tavır sergilerler. Aktif duvarların hiç biri birbirini kapatmaz ve destekler durumdadır. Akışkan duvarın en basit ve yalın şeklini burada görebiliriz. Duvar bu haliyle sınırlı mekanda kullanışlı bir durum yaratarak işlevsellik kazanmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Akışkan Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır		
	Uygun, elverişli		
	Dolu		
	İşlevsel		
	Temiz, net		
	Düzenli, sistemli		
	Yalın, düz, sade		
	Yararlı, kullanışlı		
Dar, sınırlı			

Tablo 53. Bregenz sanat müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum	✓	
		Duvar elemanları diğer elemanları hacimsel olarak kapsayıp bir araya getirir.		
		Ritim (Tekrar)	✓	
		Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
	Zıtlık			
	Koram			
Uygunluk				
				

Analiz sonucu:

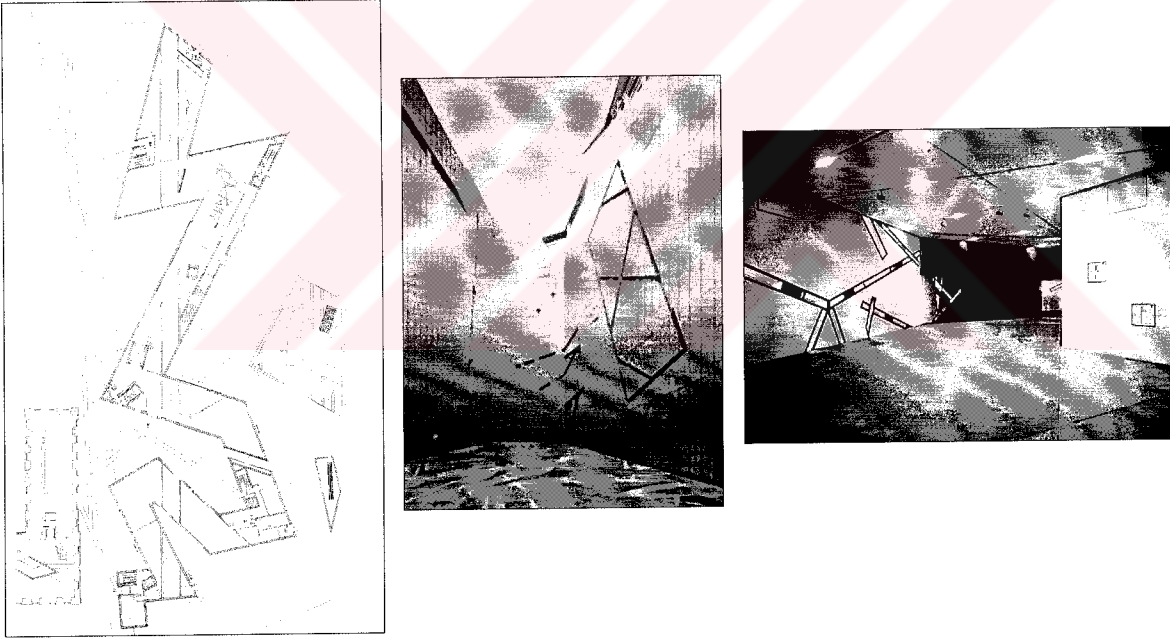
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şeffaf Duvar” ve “Akışkan Duvar” (Tablo 53).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “datum”, “ritim (tekrar)” ve “denge” (Tablo 52).

2.5.3.10. Yahudi Müzesi, Daniel Libeskind, Berlin, Almanya, 1999.

Yahudi Müzesi, İkinci Dünya Savaşı bombardımanlarından kurtulmuş bir 18. yüzyıl Philipp Gerlack binasına ek tasarlanmıştır. İki bina arasında görünür bir bağlantı yoktur; bu da Libeskind'in ek yapısının kütle olarak bağımsızlığını ve yalıtılmışlığını güçlendirir. Bu yalıtılmışlık, eski ve yeni bina arasında yaratılan güçlü biçimsel karşıtlıkla da vurgulanmıştır [226].

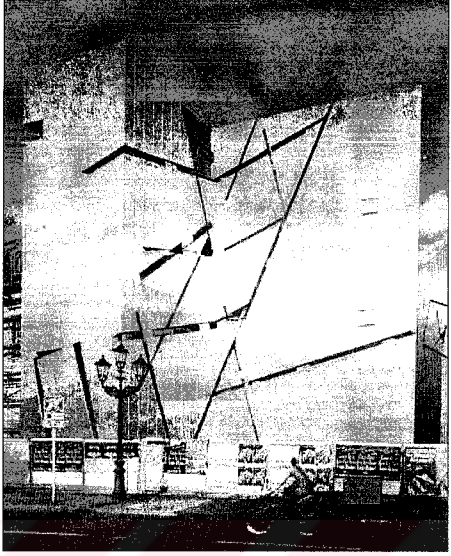

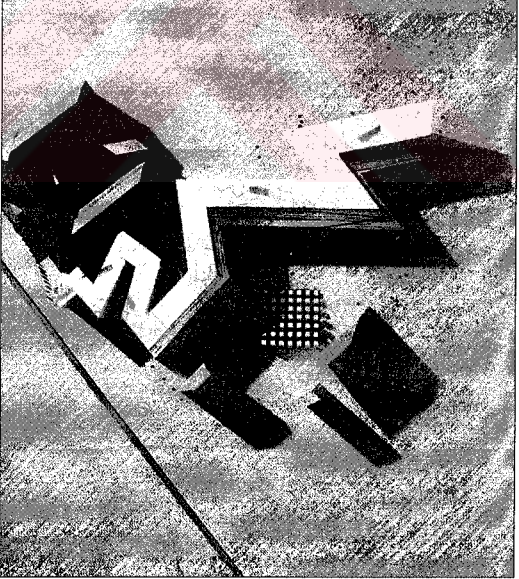

Müzenin tasarımındaki en önemli amaçlarında biri düzen ve düzensizlik, seçilmiş ve seçilmemiş olan, ses ve sessizlik, canlı ve ölü olan arasındaki karşıtlığa rağmen, Musevi/Berlin tarihi içindeki ortak bir kaderi vurgulamaktadır [227]. Yapının dış duvarında yer alan derin çizgiler, geçmişte yaşanan derin acıların adeta bir sembolüdür (Şekil 95) [228].

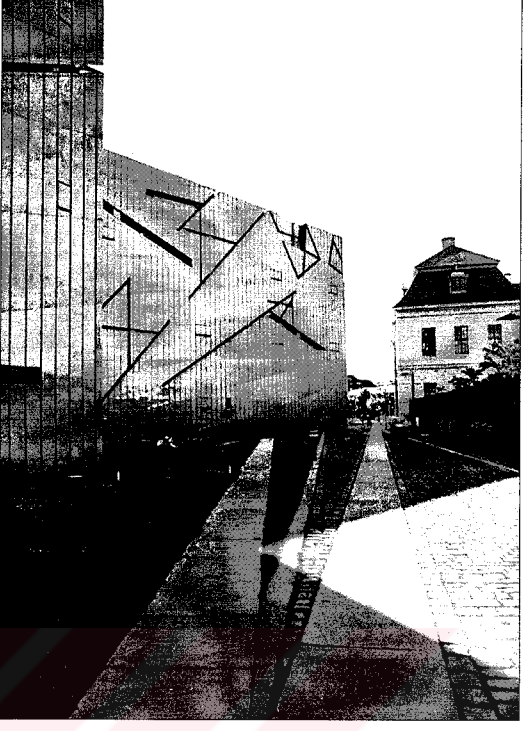
Şekil 95. Yahudi Müzesi plan ve görünümü.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

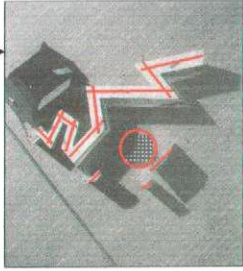
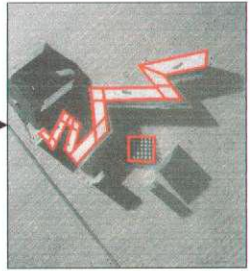
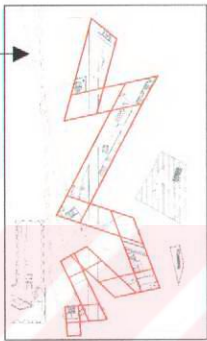

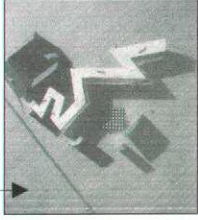
Tablo 54. Yahudi müzesi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Yapının dış duvarında yer alan derin çizgiler, geçmişte yaşanan derin acıların bir sembolü olarak yapıya kendine özgü bir değer katar. Duvar, bir toplumun yaşadığı yoğunluğu ve kaosu vurgulamak için hareketli ama bu hareketin olumsuzluğunu ortaya koymak içinde düzensiz bir biçim sergilemektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Özellik, belirten, kendine özgü		
		Düzensiz, dağınık		
		Kamusal toplumsal		
		Hareketli, göze batan		
		Tarzı olan		
	<p>Kurgusal düzenin kompleks olması, olarak aykırı bir tavır sergilemektedir. Gerek araziye yayılışında gerekse de yakınında bulunan yapılarda aykırılık vardır. Bu haliyle farklılığı ve hareketliliği ile göze batmakta ve kendine özgü bir tarz oluşturmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Aykırı Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı		
Özellik belirten, kendine özgü				
Etkili, tesirli				
Düzensiz, dağınık				
Hareketli, göze batan				
Tarzı olan				

Tablo 54'ün devamı.

ANLAMSAL BOYUT	Duvarların kompleks bir biçim sunması ve düzensiz yerleşim oluşturması son derece hareketli bir durum ortaya koyar. Bu hareketlilik etkileyicidir. Duvar üzerinde yer alan geçmişe ait simgesel değerler ve yapısal büyüklük, anıtsal bir tarz ortaya koymaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Anıtsal Duvar” kapsamında yer alır.	
	↓	
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı
		Etkili, tesirli
		Olağanüstü, çok iri
		Etkileyici, görkemli
		Düzensiz, karmakarışık
		Eski, geçmişe ait
		Kamusal, toplumsal
		Düzensiz, dağınık
Hareketli, göze batan		
		

Tablo 55. Yahudi müzesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓		
		Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓		
		Kapanmışlık (Tamamlama)			
	İyi devamlılık (Süreklilik) Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar. Her bir kırıklık kendi içinde ayrıca bir bütünlük oluşturur.	✓			
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri			
		Hiyerarşi (Egemenlik)			
		Datum			
		Ritim			
		Denge			
		Zıtlık			
		Koram Eksensel koram dizilişi vardır.	✓		
		Uygunluk Biçimsel uygunluk vardır.	✓		

Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Analojik Duvar”, “Aykırı Duvar” ve “Anıtsal Duvar” (Tablo 55).

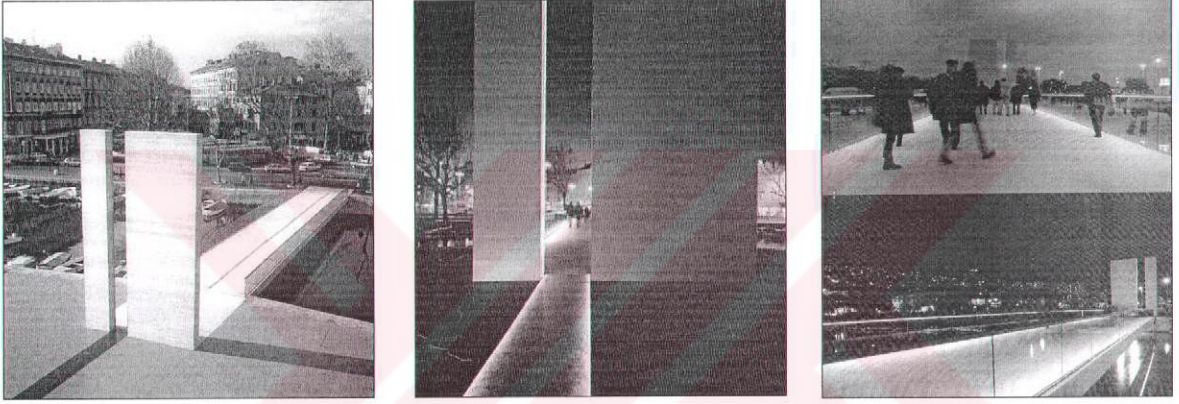
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, “benzerlik” ve “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “koram” ve “uygunluk” (Tablo 54).

2.5.4. Anıt Proje Örnekleri :

2.5.4.1. Rijeka Anıtsal Köprüsü, Studio 3LHD, Rijeka, Hırvatistan.

“ar+d 2002” proje ödülünü almış bir projedir. “ar+d”, her yıl , Architectural Review ve Danimarkalı bir çelik üreticisi tarafından ortaklaşa düzenlenen, genç mimarları teşvik amacıyla özgünlük, kullanılabilirlik, ekonomik olma gibi özellikler bulunan bir yarışmadır.

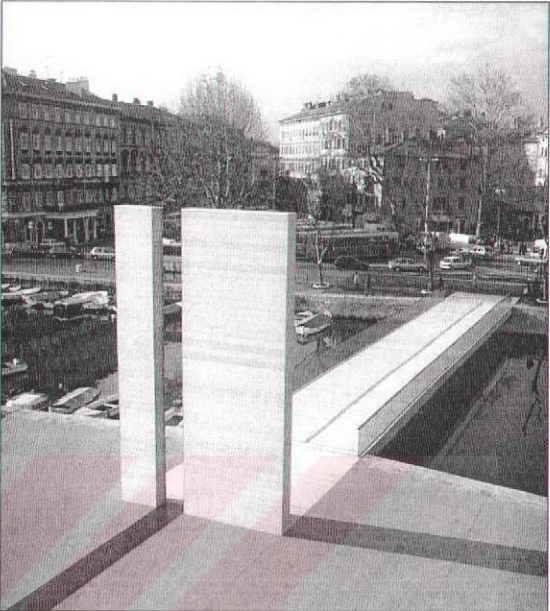
Hırvatistan Rijeka’da sivil savaşlarda ölenlerin anısına dikilmiş bu anıtsal köprü [229]. Şehrin merkezindeki doğu ve batı yakasını ilişkilendirir (Şekil 96).

Şekil 96. Rijeka Anıtsal Köprüsü.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 56. Rijeka anıtsal köprüsü anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Sivil savaşlarda ölenlerin anısına dikilen bu anıt sade, anlaşılır bir tarzla ve anıtsal nitelikte tasarlanmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Anıtsal Duvar” kapsamında yer alır.		
	↓		
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır	
		Temiz, net	
		Yalın, düz, sade	
		Kamusal, toplumsal	
	Şehrin doğu batı yakasını bağlayan duvar, aynı zamanda yönlendirici bir özelliğe de sahiptir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.		
	↓		
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır	
		İşlevsel	
Temiz, net			

Tablo 57. Rijeka anıtsal köprüsü dizimsel (sentaktik) boyut analizi

İZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)	√	
		Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.		
		İyi devamlılık (Süreklilik)	√	
		Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim (Tekrar)	√	
		Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.		
		Denge	√	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
Koram				
Uygunluk	√			
Cisimler arasında ortak ve yaklaşık tarafların olması bağdaşma olanağını artırmaktadır.				

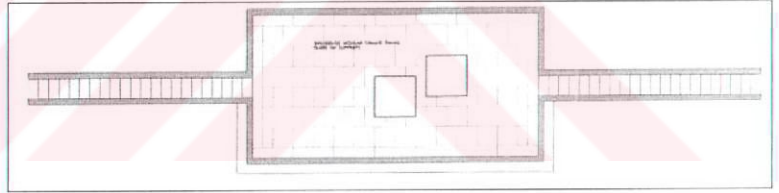
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Anıtsal Duvar” ve “Kılavuz Duvar” (Tablo 57).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “kapanmışlık (tamamlama)” ve “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 56).

2.5.4.2. Anıt, Scot Tallon Walker, Country Wexford, İrlanda, 1999.

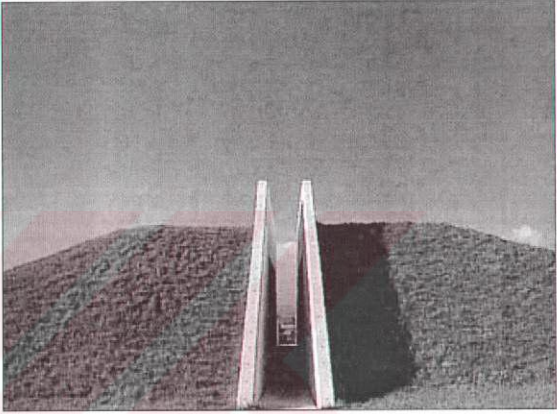
Anıt, İngiliz saltanatına karşı ayaklanmanın iki yüzüncü yıl anısı için tasarlanmıştır. Yapı bir küçük tepenin doğu-batı yönünde duvarlarla ikiye bölünmesiyle oluşturulmuştur. Güneşin doğup batışına göre şekillenmiştir. Bu sayede anıt içi ışık oyunları ile desteklenmiştir. Bu İrlanda halkının aydınlığa giden bir yolunu da temsil etmektedir. Halkın kendi özgürlüğü için ve kendi kararlarını kendi alan bir yeni uygarlığa giden aydınlık yolun anısına giden bir tasarım olarak karşımıza çıkmaktadır. (Şekil 97) [230].

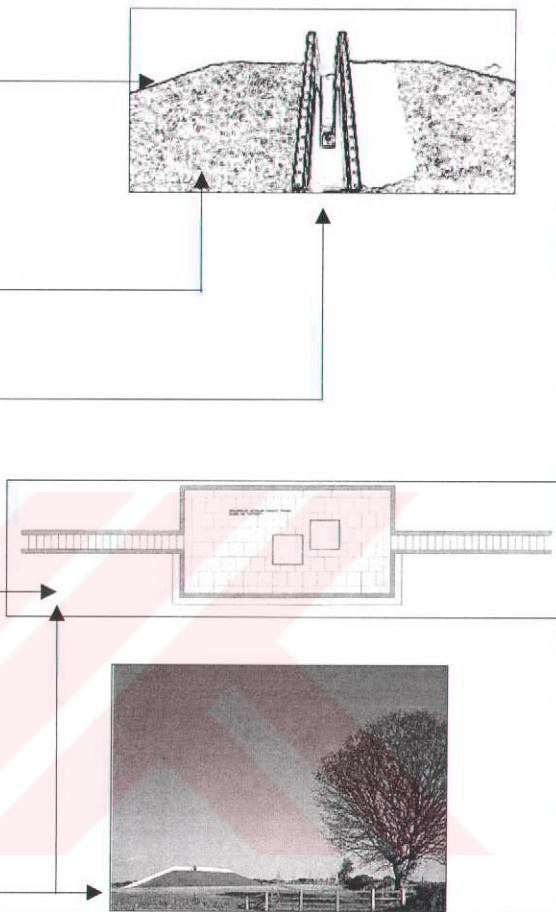
Şekil 97. Anıtın görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 58. Anıt anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Doğu-batı yönünde yerleştirilen duvarlar, devamlı olarak iç mekanında aydınlık sağlayarak yapılış amacını en iyi şekilde yansıtmıştır. Duvarların dengesi, netliğiyle kullanılışlığı sayede daha da artmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Anıtsal Duvar” kapsamında yer alır.		
	↓		
	Duygusal Tepkiler	Zarif, yalın	
		Temiz, net	
		Düzenli, sistemli	
		Yalın, düz, sade	
		Yararlı, kullanışlı	
		İyi dengelenmiş	
	İki paralel duvarın bir tepenin içine yerleştirildiği havası yaratılarak dar bir açıklık oluşturulmuştur. İç mekanın algısal olarak gözden uzak pozisyonda oluşu ve duvarların dar bir aralık izlemesinden dolayı merak uyandırıcı ve mistik bir hava oluşmuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Gizemli (Mistik) Duvar” kapsamında yer alır.		
	↓		
Duygusal Tepkiler	Dolu, bütün		
	Karanlık, belirsiz		
	Sıkışık, iç içe geçmiş		
	Dar, sınırlı		

Tablo 59. Anıt dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık			
		Benzerlik			
		Kapanmışlık (Tamamlama)			
		İyi devamlılık (Süreklilik)	✓		
	Temel Tasar İlkeleri	Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.			
		Simetri	✓		
		Simetri özelliği gösterir.			
		Hiyerarşi (Egemenlik)			
		Datum			
		Ritim			
		Denge	✓		
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.			
		Zıtlık			
		Koram			
Uygunluk	✓				
Duvarlar arasında yönsel uygunluk vardır.					

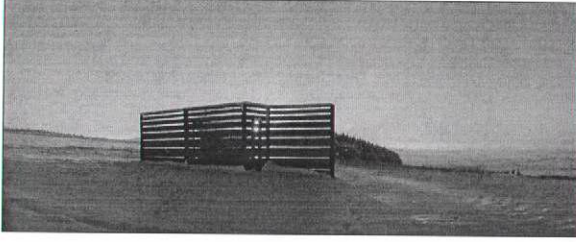
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Anıtsal Duvar” ve “Gizemli (Mistik) Duvar” (Tablo 59).

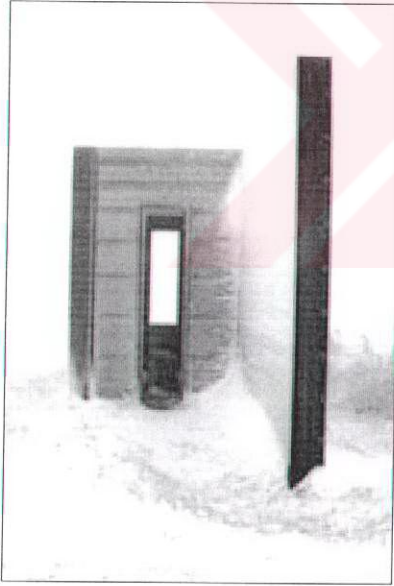
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 58).

2.5.4.3. Görüşme Yeri, Brückner&Brückner Architekten, Alman Çek Sınırı, 2003.

Yapı Almanya ve Çek Cumhuriyeti sınırında yapılmıştır. İki paralel duvar arasında yer alan küçük bir mekandan ibarettir. Çek-Alman sınırının acılı tarihini anımsatmaya, hem de iki ülkenin geçmişini uzlaştırmaya yönelik bir simgesellik barındırmaktadır (Şekil 98) (Şekil 99) [231].

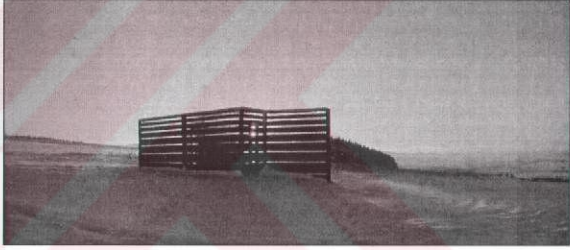
Şekil 98. Görüşme Yeri

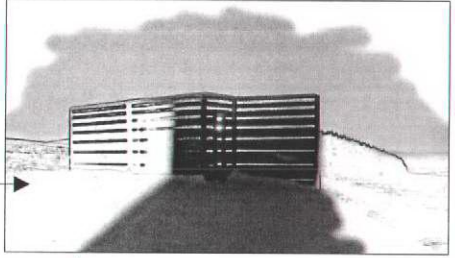
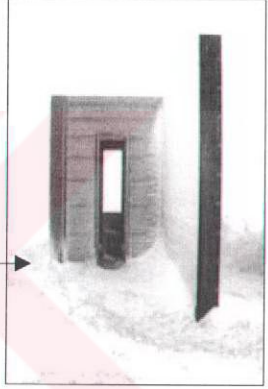

Şekil 99. İki paralel duvar arasında yer alan buluşma noktası [232].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 60. Görüşme yeri anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	İki ülkenin geçmişte yaşanan acı olayları unutmak için ortaklaşa diktikleri bu iki paralel duvar, uzlaşmayı vurgulamak amacıyla tasarlanmıştır. Alışılmış tarzı olan anıtın paralel duvarlarının kesiştiği mekan buluşma noktasıdır ve işlevsel bir özellik göstermektedir. Yalın, kolay anlaşılır ve düzenli bir özellik sergilemektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Uzlaşmacı Duvar” kapsamında yer alır.		
	Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> Yalın, kolay anlaşılır Sıradan, alışılmış İşlevsel Düzenli, sistemli Kamusal, toplumsal 	
	Sınra dikilen ve her iki halkın ortak iyi niyet duygularını yansıtmak adına dikilmiştir. Duvarların yalınlığı ve hareketsizliği alışılmış bir tarz sergiler. Bu haliyle etkileycilikten uzak gözükür. Ancak Alman-Çek Cumhuriyeti sınırına adına dikilen bir anıt olmasından dolayı “Anıtsal Duvar” olarak yer alır.		
Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> Sıradan, alışılmış Etkisiz, tesirsiz Zarif, yalın Etkileyici, olmayan Yalın, düz sade Kamusal, toplumsal Hareketsiz, durgun Alışılmış, olağan 		

Tablo 61. Görüşme yeri dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	✓	
		Simetri özelliği gösterir.		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim (Tekrar)	✓	
		Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
Uygunluk	✓			
Duvarlar arasında yönsel uygunluk vardır.				
				
				

Analiz sonucu:

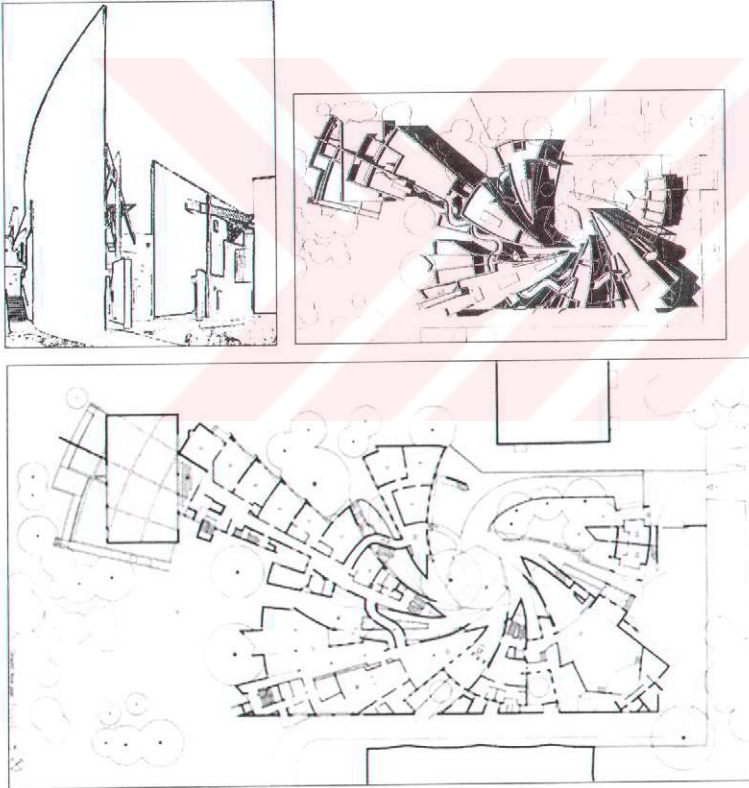
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “ritim (tekrar)”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 60).

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Uzlaşmacı Duvar” ve “Anıtsal Duvar” (Tablo 61).

2.5.5. Okul ve Öğrenci Yurtları Örnekleri :

2.5.5.1. Heinz-Galinski Okulu, Zvi Hecker, Berlin, Almanya, 1993.

Hecker, kendi yapılarında mimarlığın ana kaynağı olarak ışığı kullandığını ve hareketlilik yakaladığını belirtmektedir [233]. Zvi'nin spiralleri (*Heinz-Galinski Okulu*) bu anlamda tam bir dinamizm sergilemektedir. Kendi sarmalı içinde bir denge kurmaya çalışan duvarlar, ışığı da kullanarak varlıklarını sergileme yarışına girerler. Heinz-Galinski Okulu vaziyet planında duvarlar arasında bir ahenk gözükrken, üçüncü boyutta tam bir tezatlık vardır (Şekil 100).

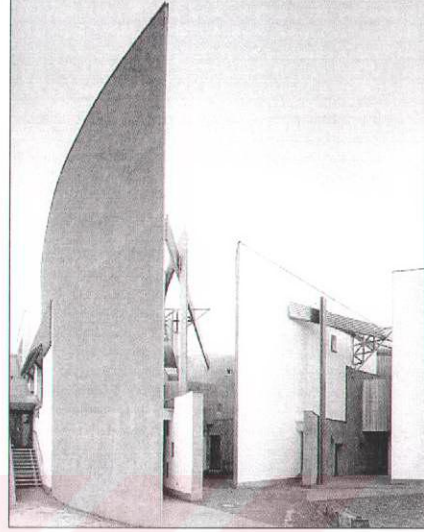

Şekil 100. Heinz-Galinski Okulu.

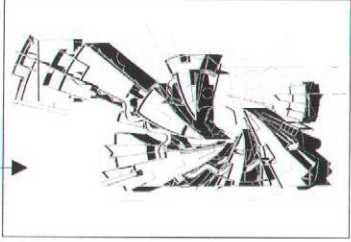

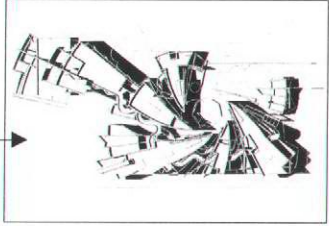
Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 62. Heinz-Galinski okulu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Duvarlar karmaşık bir düzen içindedir ama bir o kadar da iyi organize edilmiştir. Duvarların hareketliliği ve yoğunluğu kullanıcıyı farklı duygulara yönlendirir ve bu mekanları kolay keşfetmememini sağlar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.	
		
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı
		Düzensiz, dağınık
		Düzensiz, karmaşık
		Karışık, düzensiz
		Hareketli, göze batan
		Kalabalık
İyi dengelenmiş		
Örgütlenmiş		

Tablo 63. Heinz-Galinski okulu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)	✓	
		Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram	✓	
		Anlamli ve estetik bir merkezsiz koram dilişi vardır.		
Uygunluk	✓			
Cisimler arasında ortak ve yaklaşık tarafların olması bağdaşma olanağını artırmaktadır.				
				

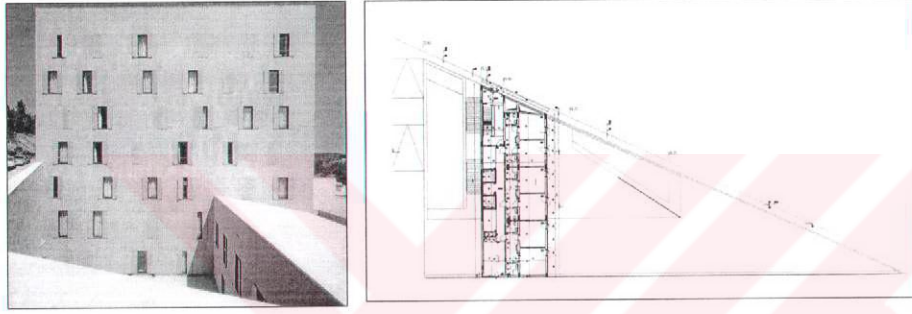
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” (Tablo 63).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “denge”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 62).

2.5.5.2. Öğrenci Yurdu, Manuel Rocha de Aires Mateus, Francisco Xavier Rocha de Aires Mateus, Coimbra, Portekiz.

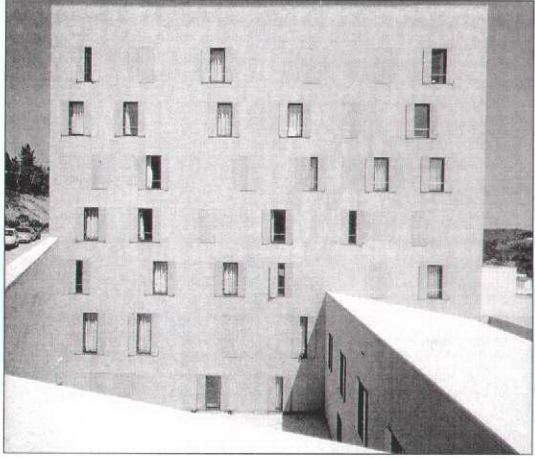

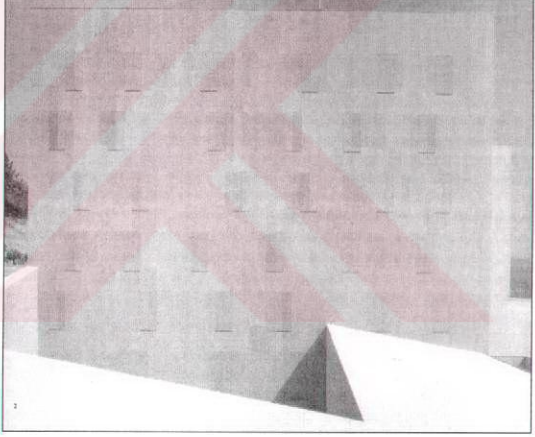
Yapı üçgen bir platform üzerine oturmuştur. Ana duvar, öğrencilerin odalarının bulunduğu bölüm, kendini diğer yapı duvarlarından gerek malzeme gerekse de biçim olarak ayırır. Duvar ve pencere kapandığındaki malzemenin renksel uyumluluğu ve açıldığında farklı bir tarza dönmesi, bu alan üzerinde sürekli olarak değişken hareketliliğin göstergesidir. Duvar sürekli değişik biçimlere bürünmektedir. Gece tam bir görsel şölen sunmaktadır. Anlamsal olarak öğrenci hareketliliğinin güzel bir ifadesi olmuştur denebilir (Şekil 101) [234] [235] [236].

Şekil 101. Öğrenci Yurdu Görünümleri ve Kat Planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 64. Öğrenci yurdu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvar elemanı üzerinde yer alan malzemeyle pencereleri oluşturan malzemelerin aynı olması ve pencerelerin gün içinde değişen hareketliliğinin cephe üzerinde de farklı algılara yol açması, yapıyı cazip ve çekici kılmaktadır. Aynı malzemenin tüm duvar yüzeyine uygulanması ve farklı zamanlarda farklı desenler elde edilmesiyle hareketlilik daha da vurgulanmıştır. Duvar bu haliyle kullanıcıya değişik tarzlar sunarak amacını da ortaya koymuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Değişken Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Özellik belirten, kendine özgü		
		Boş / Dolu		
		İşlevsel		
		Canlı, çekici		
		Güzel desen		
		Düzenli, sistemli		
		Hareketli, göze batan		
Tarzi olan				
Yararlı, kullanışlı				
İyi düzenlenmiş				
				

Tablo 65. Öğrenci yurdu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	
		Benzerlik	
		Kapanmışlık (Tamamlama)	
		İyi devamlılık (Süreklilik)	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	
		Hiyerarşi (Egemenlik)	
		Datum	
		Ritim	√
		Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	→
		Denge	
		Zıtlık	
		Koram	
	Uygunluk		

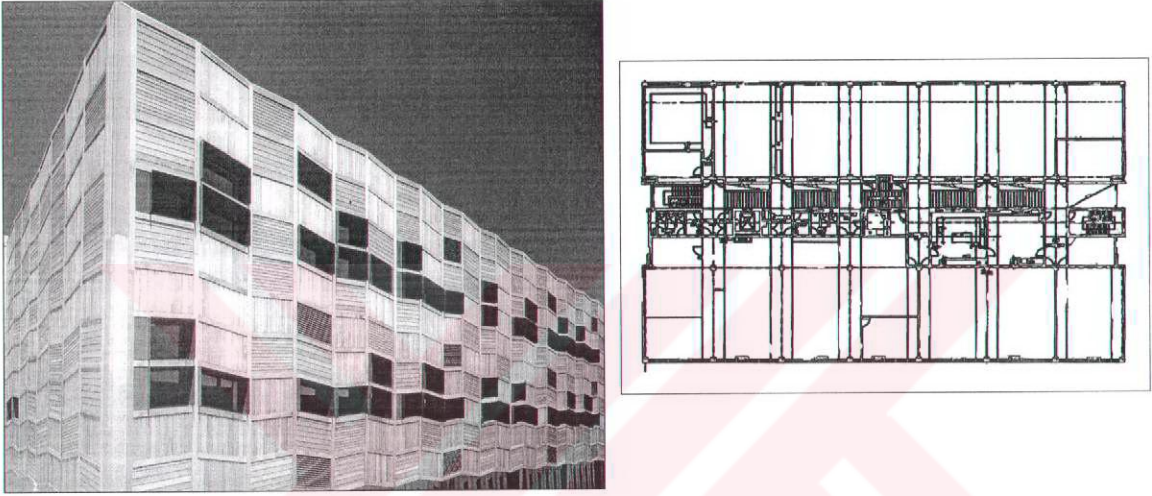
Analiz sonucu:

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)” (Tablo 64).

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Değişken Duvar” (Tablo 65).

2.5.5.3. Tekstil Fakültesi, H2O Mimarlık, Melbourne, Avustralya.

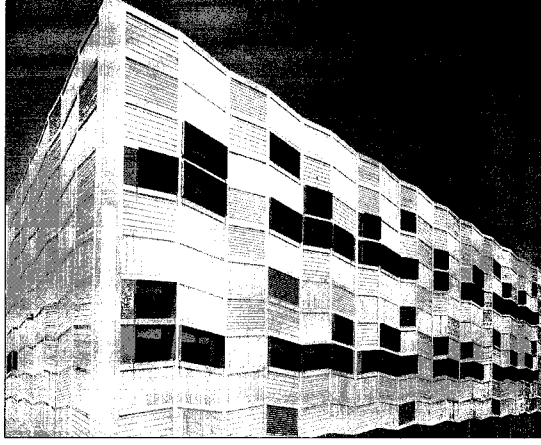

Tekstil Fakültesi duvarlarında kullanılan ahşap malzeme kullanımı ve tekstil dokusunun çağrışım etkisi yapması oldukça iyidir. Aslında orijinal yapının enerji harcamasını ve korumasını sağlamak amacıyla eklemeye yapılmıştır. Ama duvar tasarımında bulunulurken özünde kullandığı işlev dikkate alınmış ve yaratılan dokusuyla fakülte işlevinin gösterge değerlerini kullanılmıştır (Şekil 102) [237].

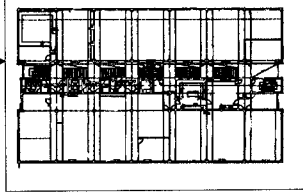
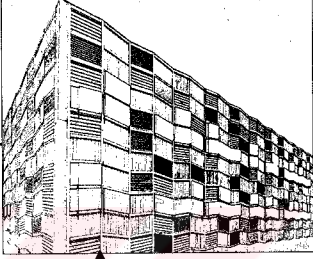
Şekil 102. Tekstil Fakültesi görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 66. Tekstil fakültesi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Tekstil Fakültesi oluşundan dolayı işlevi hakkında bilgi vermesi amacıyla dış cephede kumaş dokusu etkisi verilerek analogik bir yaklaşım sergilenmiştir. Duvarda desen etkisi yaratılarak çekicilik de kazandırılmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendine özgü		
		Canlı, çekici		
		Güzel desen		
Tarzı olan				

Tablo 67. Tekstil fakültesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık			
		Benzerlik			
		Kapanmışlık (Tamamlama)			
		İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	Simetri özelliği gösterir.	√	
		Hiyerarşi (Egemenlik)			
		Datum			
		Ritim (Tekrar)	Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	√	
		Denge	Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	√	
		Zıtlık			
		Koram			
		Uygunluk			

Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Analojik Duvar” (Tablo 67).

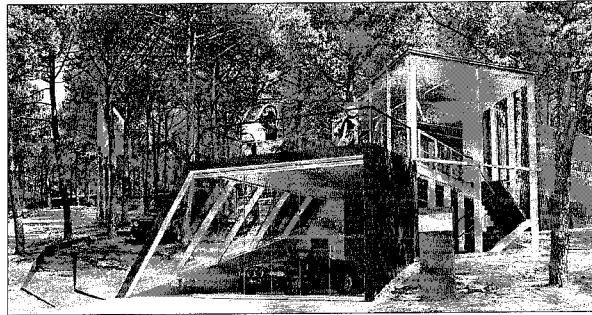
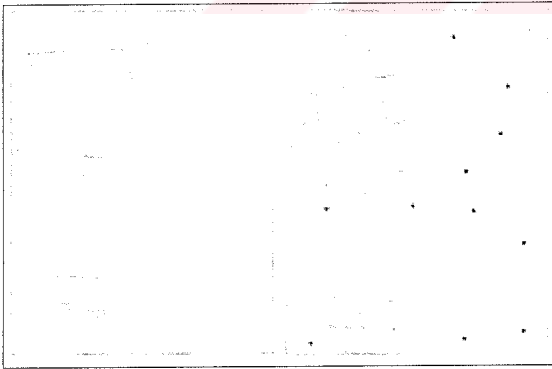
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “ritim (tekrar)” ve “denge” (Tablo 66).

2.5.6. Sergi ve Konser Salonu Örnekleri :

2.5.6.1. Borusan Aktivite Merkezi, Gökhan Avcıoğlu, Durmuş Dilekçi, İstanbul, Türkiye, 2001.

Gökhan Avcıoğlu, Bienal Miami+Beach 2003 adlı organizasyonda, alanı 100 metrekareye kadar olan kolektif konutlar ve kamu yapıları kategorisinde Borusan Aktivite Merkezi projesiyle bronz madalya kazanmıştır [238][239].

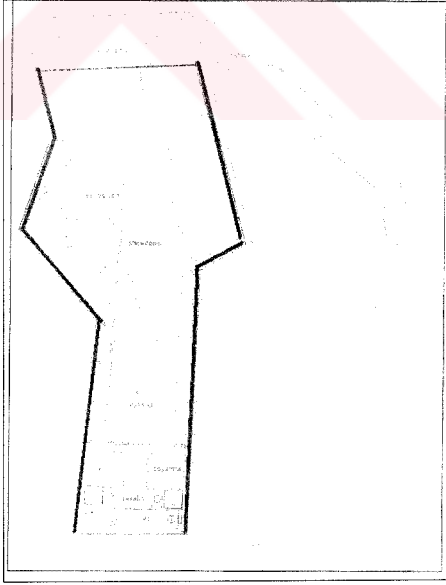

Mimarlar, bu proje için, yüksek çam ağaçlarıyla çevrili bu alanı Borusan Otomotiv'in temsilciliğini yaptığı otomobil ve motosiklet ürünlerini dönüşümlü olarak sergilemek ve eğitim işlevine yönelik aktiviteleri gerçekleştirmek üzere tasarlandığını dile getirmektedirler. Binanın konumu ve şekillenmesi, ağaçların konumu göz önüne alınarak yapılmıştır [240]. Mimarlar duvar elemanlarını tasarlarken bir bukalemun gibi kendini kaybettiren ama sergi işlevini de aksatmayan bir yapı tasarlamaya çalıştıklarını vurgulamaktadır. Bu durum duvar elemanının şeffaf olarak kullanılmasında etkili olmuştur. Yapının araziye uyum sağlamadaki hareketliliği ve duvar elemanının cam olarak kullanılması sayesinde, değişken formların işleve canlılık getirmesi sağlanmıştır (Şekil 103). Mimarlar yapı duvarlarını ikna için değil de iletişim için kullanılması gerekliliğini özellikle amaçlanmaktadır.

Şekil 103. Borusan Aktivite Merkezi planı ve görünümü.

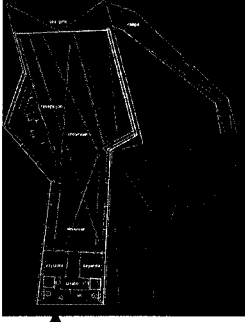
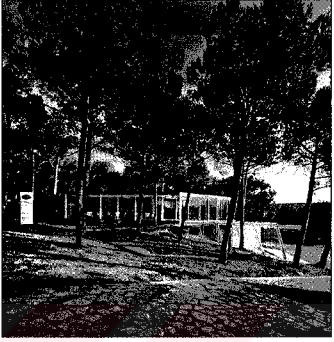
Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 68. Borusan aktivite merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Sergileme amaçlı tasarlanan yapı, kompleks yerleşimi sayesinde doğa ile iç içelik sergiler. Şeffaf duvarların her tarafta egemen olması hem davetkarlık sunmakta hem de yapıya çekici bir özellik kazandırmaktadır. Şeffaf elemanlar yapı kütlelerini hafiflettiği kadar yapı içinin geniş ve ferah olarak algılanmasında da etkili olmuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Kompleks, çok parçalı		
		İşlevsel		
		Canlı, çekici		
		Davetkar		
		Yararlı, kullanışlı		
		İyi ölçekli		
	<p>Aktivite Merkezinin ormanlık bir alanda tasarlanmış olması tasarımcıyı farklı bir tarz aramaya yönlendirmiştir. Ağaçlar kesilmeden, ağaçların açılına göre duvar açılına yön verilerek tasarım yapılmıştır. Bu nedenle oluşan duvarların hareketliliği ahenkli bir düzen oluşturmuştur. Hiçbir duvarın birbirine müdahale etmediği görülür. Bu haliyle duvarlar dengeli ve ritmik bir tarz oluştururlar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Akışkan Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı			
	Uygun, elverişli			
	Düzenli, sistemli			
	Hareketli, göze batan			
	İyi dengelenmiş			
	İyi düzenlenmiş			

Tablo 69. Borusan aktivite merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	
		Benzerlik	
		Kapanmışlık (Tamamlama)	
		İyi devamlılık (Süreklilik)	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	
		Hiyerarşi (Egemenlik)	
		Datum	
		Ritim	
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓
		Zıtlık	
		Koram	
		Uygunluk	

Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şeffaf Duvar” ve “Akışkan Duvar” (Tablo 69).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “denge” (Tablo 68).

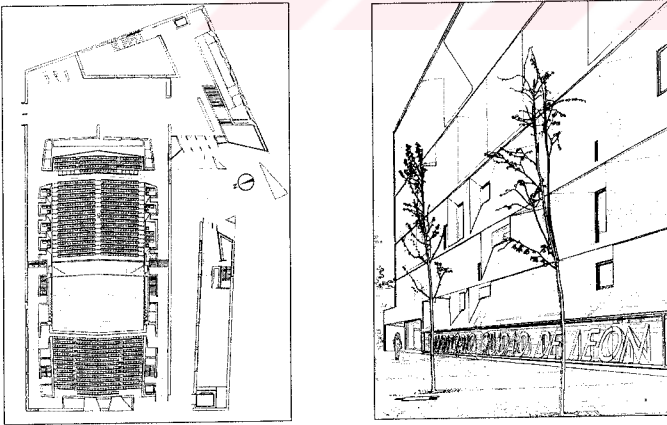
2.5.6.2. Konser Salonu, Mansilla+Tunon, Leon, İspanya

Leon şehrinin konser salonunun formu yalnızca müzik için oluşturulan ağırbaşlı mekanı değil alanı da zenginleştirmiştir. Yerel mimari, yaratıcı süzgeçten geçirilerek oluşmuştur. Beyaz heykelsi ön duvarı, şehrin kompozisyonunu tamamlar niteliktedir (Şekil 104).

Şekil 104. Meydandan görünüm.

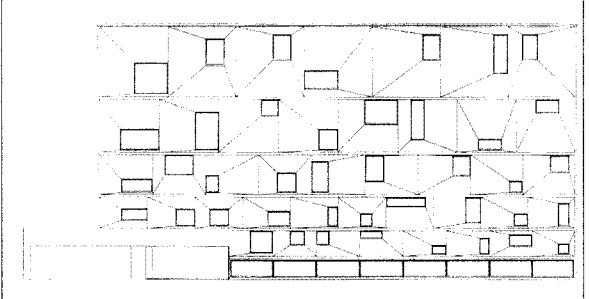

Ön cephedeki girinti-çıkıntılar ışık-gölge oyunuyla hareketlilik ve heyecan sağlarlar (Şekil 105) [241].

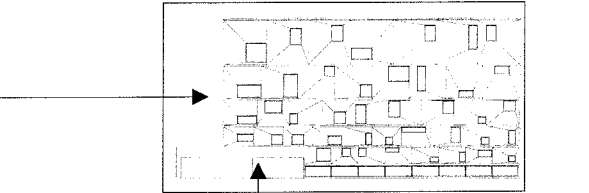
Şekil 105. Konser Salonu plan ve Görünümü.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 70. Konser salonu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Duvar konser salonlarında müziğin etkisi ve hareketine karşılık sakinliğini ortaya koyacak şekilde “donmuş” etkisi verilerek tasarlanmıştır. Cephede oluşturulan düzensiz formlar ve desenler ritmi, katı formlar ise sakinliği vurgulamaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “ Analojik Duvar ” kapsamında yer alır.			
				
	Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendine özgü		
		Güzel desen		
Gösterişli, çok süslü				
	Tarzı olan			

Tablo 71. Konser salonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim (Tekrar)	✓	
		Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk		

Analiz sonucu:

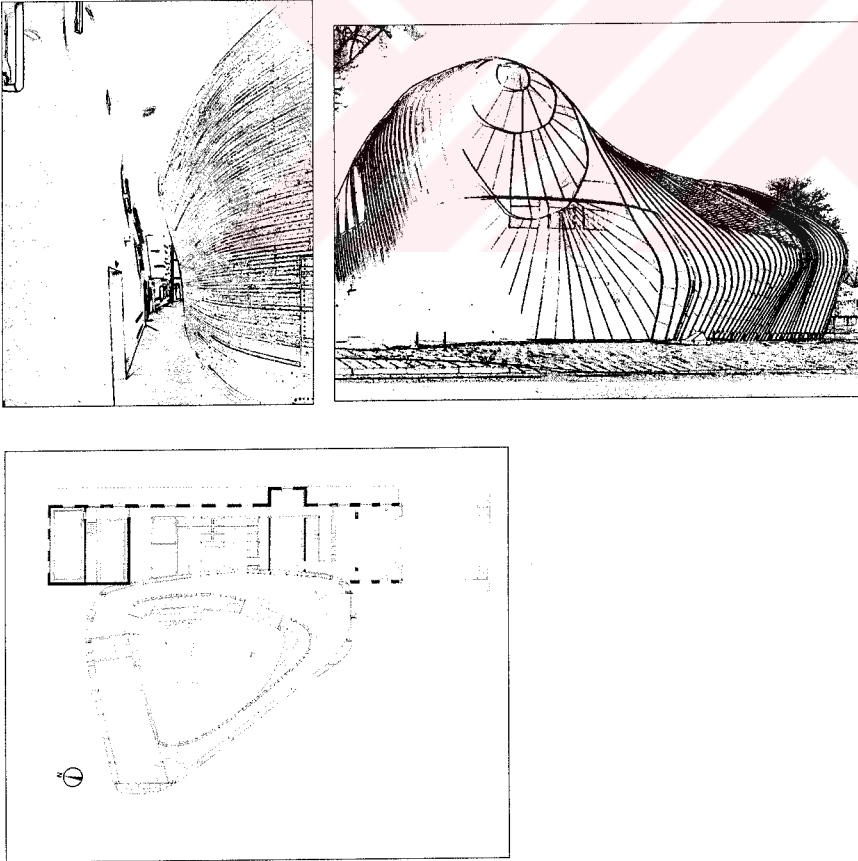
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Analojik Duvar” (Tablo 71).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)” ve “denge” (Tablo 70).

2.5.6.3. Konser Salonu, Erick van Egeraat, Breda, Hollanda

Egeraat, tasarladığı bu konser salonu ile eski bir yapıyı da içine alarak eski - yeni uyumunun mükemmel bir birlikteliğini ortaya koymuştur. Bu durum kullanıcı için bir sürpriz yaratmıştır. Dışardan algılanan soğansı bir yapı ve yaslandığı 19.yy yapısı. Bunu yalın ve sade bir biçimde uygulamaktadır.

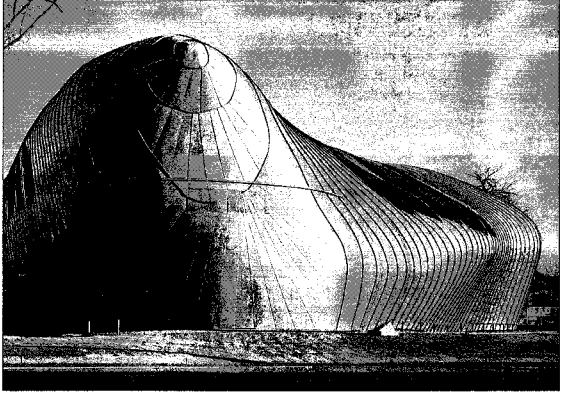

Bir ortam yaşam söz konusudur. Yeni konser salonu duvarı, eski yapı duvarıyla bir ortak yaşamı söz konusudur. Bakır kaplı kabuk duvar ile tuğla duvar kendi aralarında bir yarış halindedir (Şekil 106) [242].

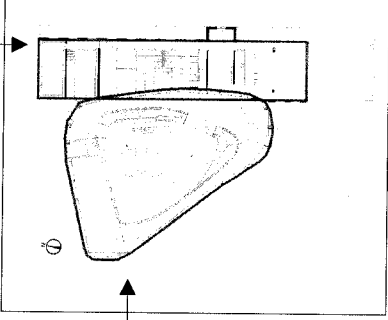
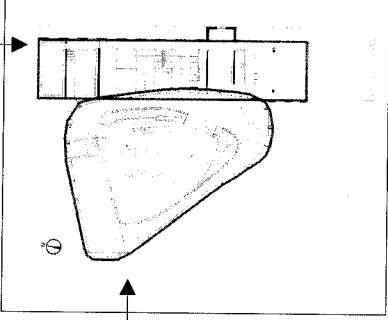
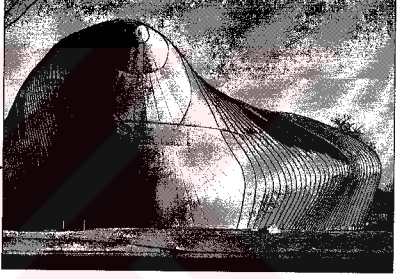
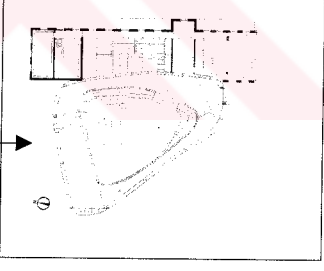
Şekil 106. Konser Salonu Binasından görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 72. Konser salonu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvar soğanımsı bir biçimle kendisini vurgulamaktadır. Kapalı bir durum sergilemesinden dolayı davet edici bir özellik sergilemez. Bu haliyle kolay anlaşılır bir tarzı sergilemesine rağmen duvarın insanı ezen bir ölçeği vardır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır		
		Özellik belirten, kendine özgü		
		Temiz, net		
		Dolu, bütün		
Yalın, düz sade				
Tahditli mekan				

Tablo 73. Konser salonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	✓	
		Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
	Temel Tasar İlkeleri	İyi devamlılık (Süreklilik)		
		Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)	✓	
		Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
Zıtlık	✓			
Biçim ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.				
Koram				
Uygunluk				

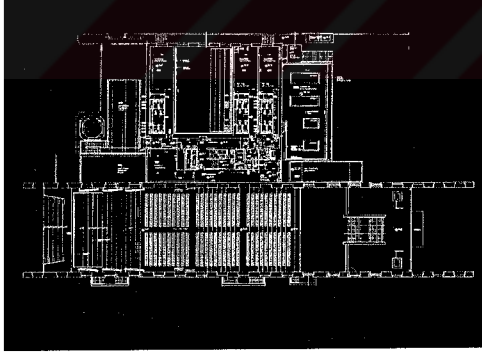
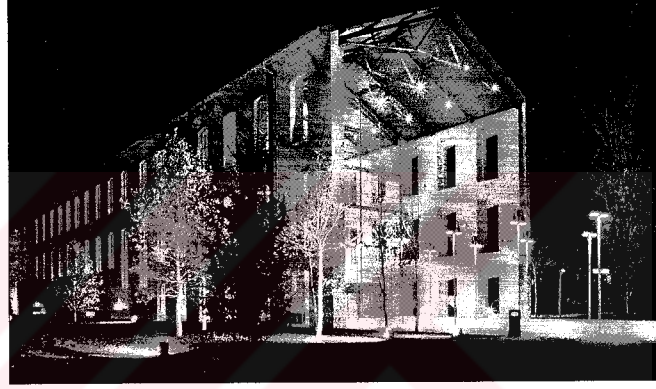
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Analojik Duvar” (Tablo 73).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “denge” ve “zıtlık” (Tablo 72).

2.5.6.4. Konser Salonu, Renzo Piano, Parma, İtalya

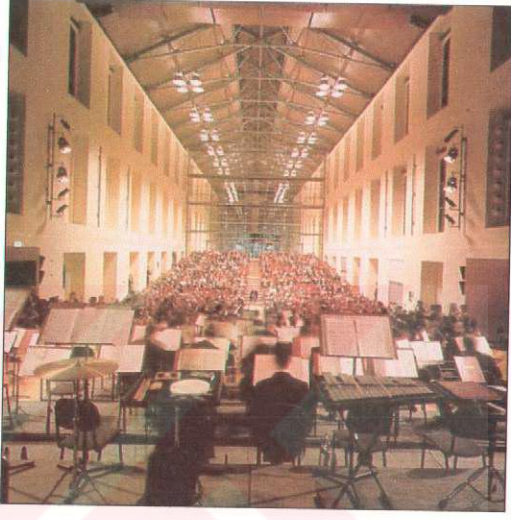

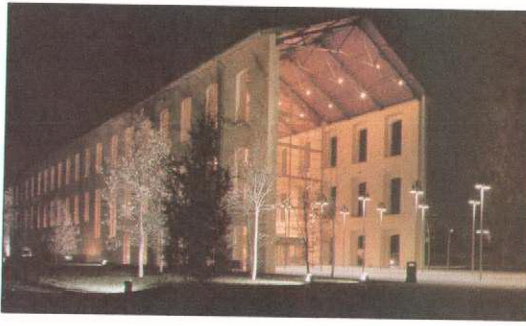

Piano'nun, 19. yüzyıla ait bir fabrikadan konser salonuna dönüştürdüğü yapıda, geçmişe ve şimdiki zamana bağlı kalarak tasarım yaptığı görülmektedir. Bu yapının özelliği, dış duvarların tamamıyla korunarak, içinin değiştirilmesidir. İç mekanda şeffaf duvarlar kullanılarak oluşturulan konser salonuna, dışarıdan bakıldığında sadece dış duvarların hakimiyeti göze çarpmaktadır. Yapı bu nedenle büyük bir tünel veya hangar gibi algılanmaktadır (Şekil 107) [243].

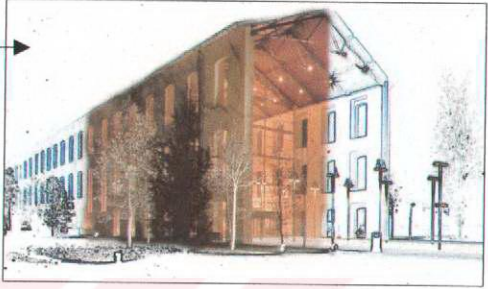

Şekil 107. Konser Salonu Görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 74. Konser salonu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Yapının eski ana duvarları korunmuş olup yeni oluşturulan bütün duvarlar şeffaftır. Bu sayede eski fabrika duvarlarının biçimi de ön plana çıkarılarak etkili ve görkemli bir görünüş sağlanmıştır. Şeffaf duvarların bu tarzda kullanımı davetkar ve etkileyici olmuş ve iç mekanda ferah ve geniş alan yaratılmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır	
		Modern, çağdaş	
		Etkili, tesirli	
		Canlı, çekici	
		Etkileyici, görkemli	
		Davetkar	
		Modern	
		Temiz, net	
Ferah, geniş			
<p>Eski bir fabrika duvarlarının şimdiki zamanda yaşatmak amacıyla yeni bir görev verilmiş ve tekrar aktif hale getirilerek çekici ve etkili durum sağlanmıştır. Duvarın bu kurgusu yeni işlevine bir maske oluşturmuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Maske Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
			
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
	Etkili, tesirli		
	İşlevsel		
	Düzenli, sistemli		
	Yalın, düz, sade		
	Hoş, sevimli		
	Yararlı, kullanışlı		
	İyi korunmuş		
İyi düzenlenmiş			

Tablo 75. Konser salonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)	✓	
		Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.		
	İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Simetri	✓		
	Simetri özelliği gösteriri.			
	Hiyerarşi (Egemenlik)			
	Datum	✓		
	Dış duvarlar, diğer duvar elemanlarını hacimsel olarak kapsamaktadır.			
	Ritim			
	Benzer öğelerin veya grupların birbirini izlemesi ritim duygusunu oluşturur.			
	Denge	✓		
	Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.			
Zıtlık				
Koram				
Uygunluk				

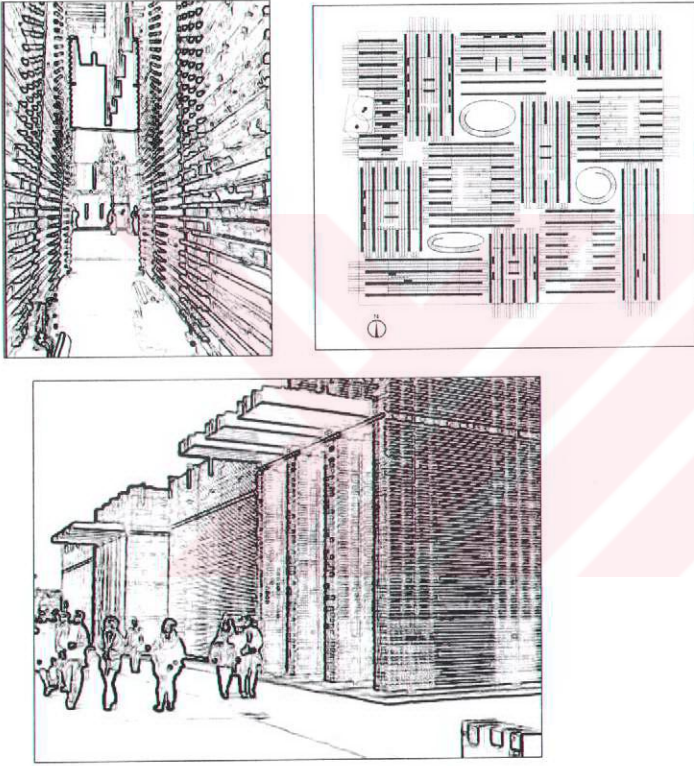
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şeffaf Duvar” ve “Maske Duvar” (Tablo 75).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “kapanmışlık (tamamlama)”, Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “datum”, “ritim (tekrar)” ve “denge” (Tablo 74).

2.5.6.5. İsviçre Pavyonu, Peter Zumthor, Hanover, Almanya, 2000.

Yapı, bir labirent olarak tasarlanmıştır. Çoklu girişe sahip olan labirentin, elli adet girişi ve içinde sürprizli alanlar bulunmaktadır. Duvarlar, her bir labirent dönemesinde kullanıcıya farklı duygular kazandırmaktadır. Labirentteki 4 ayrı mekanın isimleri vardır: iki pozitif, iki negatif. Negatif mekanlar istif gruplarının arasında kalan artık alanlar, pozitif mekanlar ise, istif gruplarının içinde bırakılmış boşluklar; müzik dinlemek ve yemek yemek için oluşturulmuş alanlardır (Şekil 108) [244] [245].

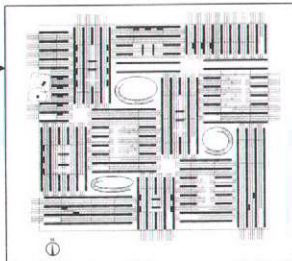

Şekil 108. İsviçre Pavyonu görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 76. İsviçre pavyonu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvarın çok parçalı olması yapının da çok girişli olmasına neden olmuştur. Dolayısıyla iç mekanda çok geçişli hareketli bir alan yaratılmıştır. Kullanıcıyı her dönemde şaşırtma ve bir o kadar tanıtmaya amacı güden bir tasarımıdır. Denge ve düzen bakımından iyi kurgulanan duvarlar işlevsel açıdan kullanışlı bir ortam da sunarlar. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı		
		Düzenli, sistemli		
		Yararlı, kullanışlı		
		İyi dengelenmiş		
		İyi düzenlenmiş		
	<p>Geleneksel bir yaklaşım sergilenerek ve ahşap panellerin istiflenmesi vurgulanarak Analojik bir yaklaşım işlenmiş ve etkili bir cephe sağlanmıştır. Duvarların etkisi çok parçalı olarak göze çarpmasına rağmen düzenli bir kurgu ile algısal bütünlük de sağlanmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı		
Geleneksel				
Etkili, tesirli				
Temiz, net				
Düzenli, sistemli				

Tablo 77. İsviçre pavyonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik) Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.	✓	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓	
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk Cisimler arasında ortak ve yaklaşık tarafların olması bağdaşma olanağını artırmaktadır.	✓	

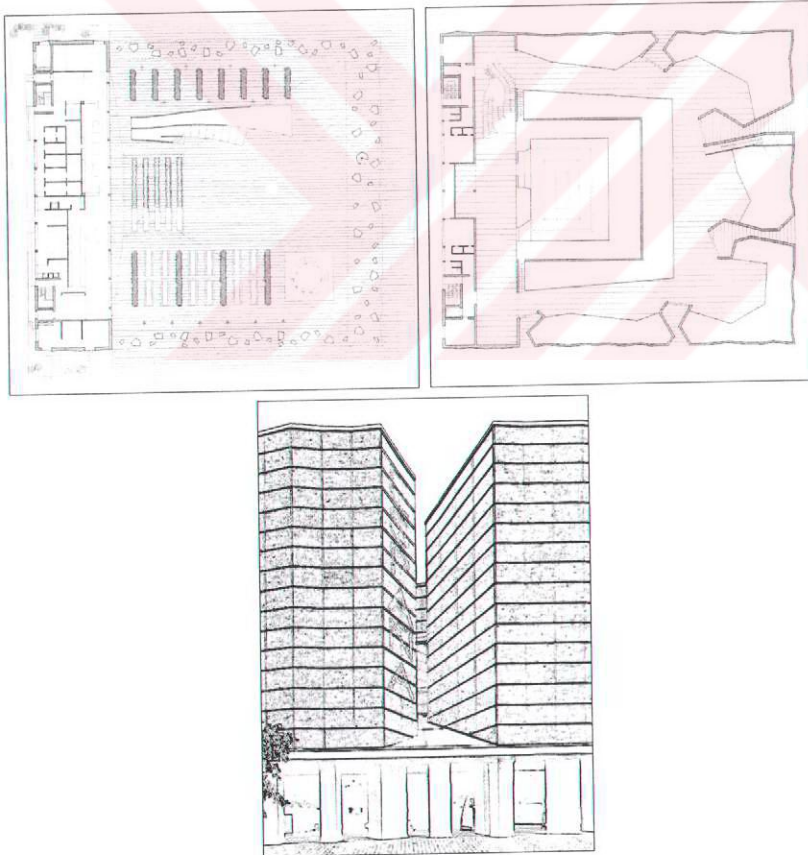
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar ve Analojik Duvar” (Tablo 77).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)”, “denge” ve “uygunluk” (Tablo 76).

2.5.6.6. İspanyol Pavyonu, Cruz ve Ortiz Mimarlık, Hanover, Almanya, 2000.

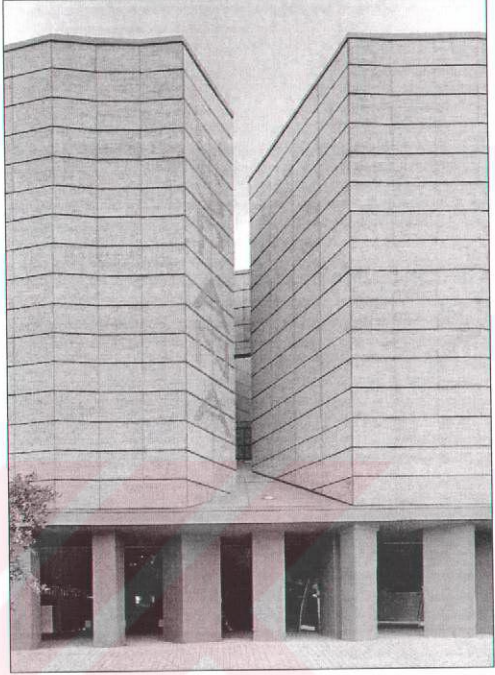

Yarılmış hacimler, düzensiz yerleşmiş kolonlar, kıvrımlı duvarlarıyla İspanyol Pavyonu, sokaktan bakıldığında gizemli ve davet edici bir hava verir. Tasarımcı iç mekanın, dışardan denetlenemeyecek türden ve keşfedici ruhunu öne çıkaracak bir düşünceyle tasarımı geliştirmiş (Şekil 109).

Şekil 109. İspanyol Pavyonu zemin kat ve 1.kat planları ve görünümü [246].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 78. İspanyol pavyonu anlamasal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Kolon ve duvarların kompleks yapısı kullanıcıyı şaşırtmak ve düşündürmek için ideal bir düzen olarak sunulmuştur. Gerek zemin katta yer alan kolonlar gerekse de üst katta yer alan farklı açılı ve anıtsal duvarlar etkileyici ve çekici özellikleriyle merak uyandırmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı		
		Canlı, çekici		
		Olağanüstü, çok iri		
		Etkileyici, görkemli		
		Karışık, düzensiz		
Hareketli, göze batan				
Kalabalık				

Tablo 79. İspanyol pavyonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT		Gestalt İlkeleri	
Temel Tasar İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
	Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓	
	Kapanmışlık (Tamamlama) Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.	✓	
	İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Simetri		
	Hiyerarşi (Egemenlik) Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.	✓	
	Datum		
	Ritim Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓	
	Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
	Zıtlık Biçim ve ölçü ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.	✓	
Koram			
Uygunluk			

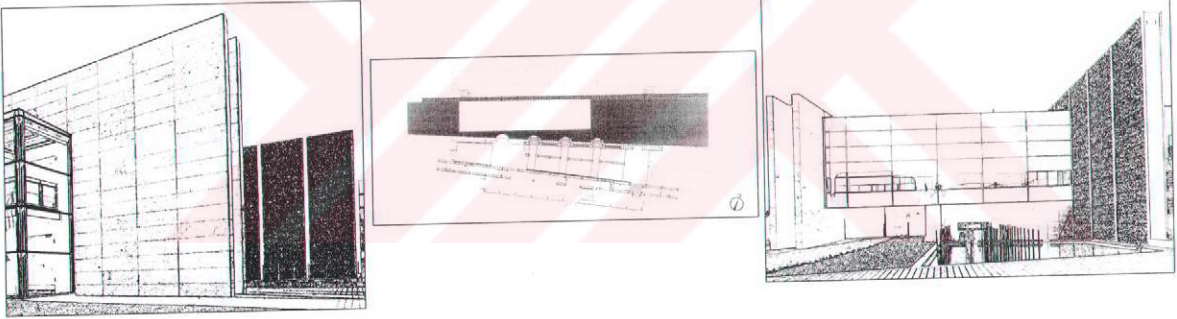
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” (Tablo 79).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, “benzerlik” ve “kapanmışlık (tamamlama)”, Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “ritim (tekrar)”, “denge”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 78).

2.5.6.7. İrlanda Pavyonu, Murray O’Laoire, Hanover, Almanya, 2000.

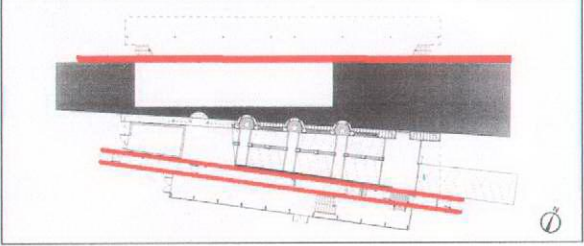

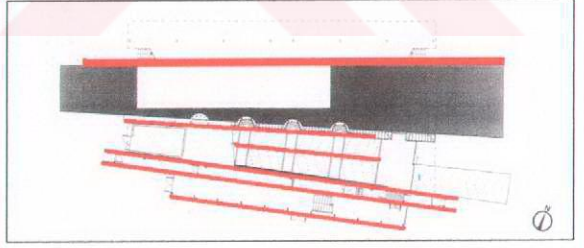

İki ana büyük duvar, bir havuz, birkaç rampa ve iç mekanda yer alan akıllı duvarlar, sanatın sergilendiği mekanlar, binanın yapısal basitliği üzerine hayranlık uyandıracak güzellikte olduğunu vurgulanmaktadır.(247). Proje, iki ana duvar ögesi üzerine kurulmuştur. İki duvarın ortasında yer alan mekan sergi amaçlı olup, duvarların dışa bakan yüzeylerinin birinde yönetim, diğerinde ise, cam duvarlı olan giriş yer almaktadır. Her iki hem duvarın yönlendirici hem de davetkar bir etkisi vardır (Şekil 110).

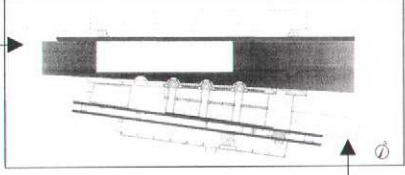
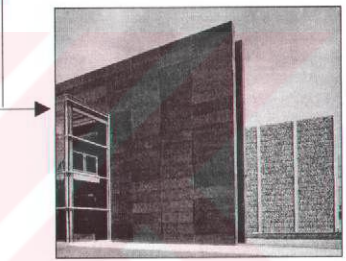

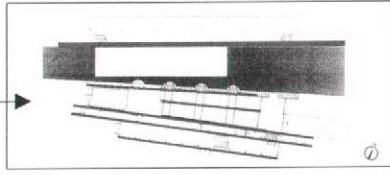
Şekil 110. İrlanda Pavyonu görünüm ve planı [247].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 80. İrlanda pavyonu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Ana girişte yer alan iki büyük duvar, girişi vurgulayarak etkili bir tarzda kullanılmıştır. Her iki yana açılan kollarıyla davet edici nitelik kazandırılmıştır. Düzenli yerleşimiyle yalın anlaşılır bir yaklaşım sergilenmekte ve kullanışlı bir mekan sunulmaktadır Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>							
		<table border="1"> <tr> <td rowspan="6" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Duygusal Tepkiler</td> <td>Cazip, çekici, hoş</td> </tr> <tr> <td>Yalın, kolay anlaşılır</td> </tr> <tr> <td>Davetkar</td> </tr> <tr> <td>Düzenli, sistemli</td> </tr> <tr> <td>Yalın, düz, sade</td> </tr> <tr> <td>Yararlı, kullanışlı</td> </tr> </table>		Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	Yalın, kolay anlaşılır	Davetkar	Düzenli, sistemli
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş							
	Yalın, kolay anlaşılır							
	Davetkar							
	Düzenli, sistemli							
	Yalın, düz, sade							
	Yararlı, kullanışlı							
ANLAMSAL BOYUT	<p>Oluşturulan ana duvarlar birbirini kesmeyip, belli bir merkeze yönlendirilerek dengeli bir biçimde yerleştirilmişlerdir. Bu özelliği ile dizgisel olarak akışkan ve yönlendirici bir tarz yaratılmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Akışkan Duvar” kapsamında yer alır.</p>							
		<table border="1"> <tr> <td rowspan="4" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Duygusal Tepkiler</td> <td>Yalın, kolay anlaşılır</td> </tr> <tr> <td>Düzenli, sistemli</td> </tr> <tr> <td>Tarzı olan</td> </tr> <tr> <td>İyi dengelenmiş</td> </tr> </table>		Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır	Düzenli, sistemli	Tarzı olan	İyi dengelenmiş
Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır							
	Düzenli, sistemli							
	Tarzı olan							
	İyi dengelenmiş							

Tablo 81. İrlanda pavyonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik) Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.	✓	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum Duvar elemanları diğer elemanları hacimsel olarak kapsayıp bir araya getirir.	✓	
		Ritim		
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık		
Koram				
Uygunluk Duvarlar arasında yönsel uygunluk vardır.	✓			

Analiz sonucu:

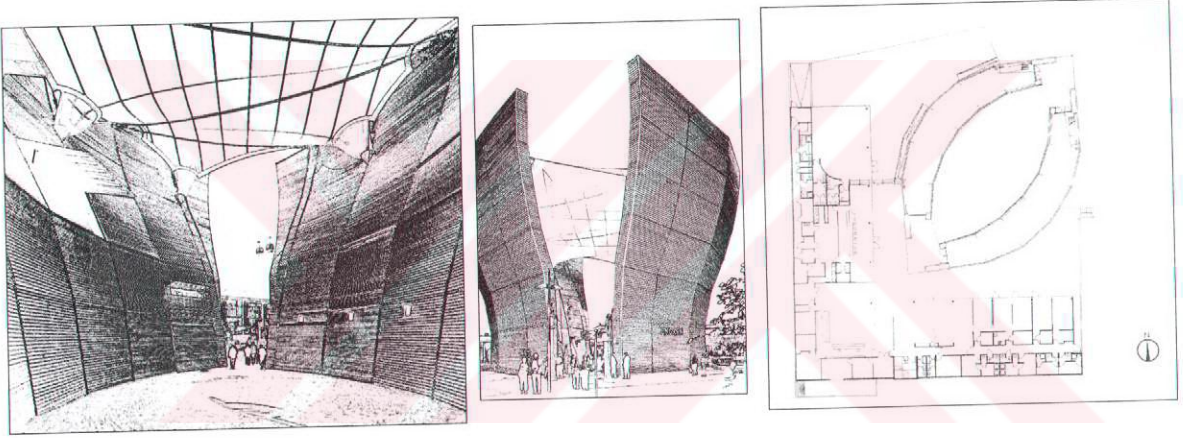
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar” ve “Akışkan Duvar” (Tablo 81).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık” ve “iyi devamlık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “datum” ve “denge” (Tablo 80).

2.5.6.8. Macaristan Pavyonu, György Vadasz, Hanover, Almanya, 2000.

Yapı iki bölümden oluşmaktadır: “L” biçimli bölge yönetim ve kafe, yapının önünde büyük duvarların yer aldığı bölge ise sergi alanıdır. Giriş bu iki duvarın arasından, ince bir açıklıktan, yer almaktadır.

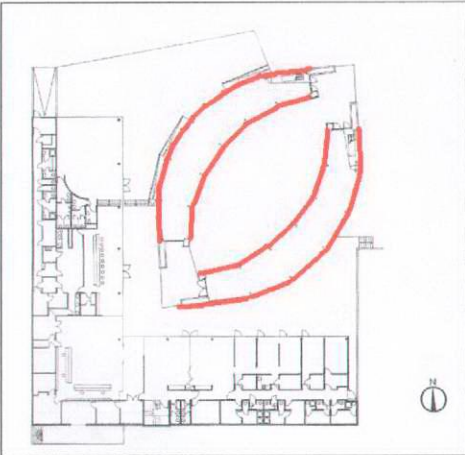

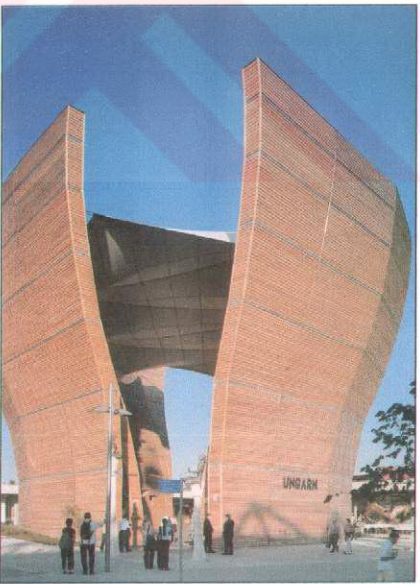

Sergi Alanında yer alan bu büyük duvarların biçimi, geminin omurgasına benzemekte ve cesaretli bir yapı tarzı sunmaktadır. Duvarlar ise kendi içinde eğrisel iki bölümden oluşmaktadır. Dış görünüşte, duvarlar daha çok tek parça gibi algılansa bile, içeriye girene kendini sunması oldukça etkileyicidir. Sakin bir tarzı vardır. Sergi mekanları, bu büyük duvarların içinde yer almaktadır. Oldukça dikkat çekici ve davet edici bir özelliği olan bu elemanlar, kullanıcıda değişik bir etkiler bırakır (Şekil 111).

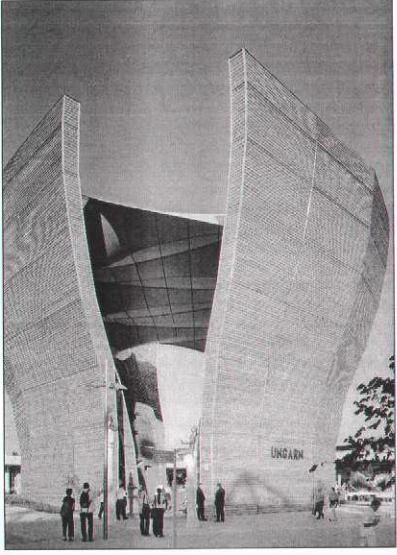
Şekil 111. Macar Pavyonu görünümleri [248].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

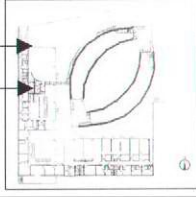
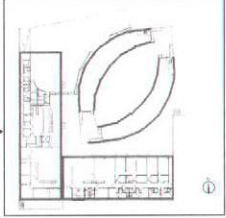
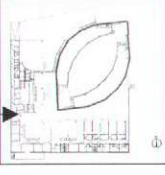

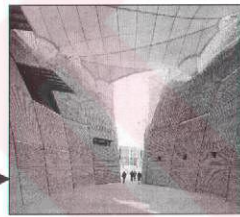
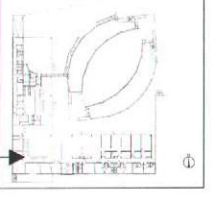
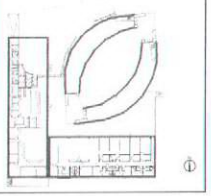
Tablo 82. Macaristan pavyonu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvarın büyüklüğü boyutsal olarak hem dikkat çekmekte hem de çekicilik özelliği kattığı gibi davetkarlıkta sunmaktadır. Aynı zamanda formun dairesel olması mekanın toplayıcılık özelliğini de vurgulamaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendine özgü		
		Etkili, tesirli		
		Olağanüstü, çok iri		
		Etkileyici, görkemli		
		Davetkar		
		Tarzı olan		
		Ender, alışılmamış		
	Hareketli, göze batan			
<p>Oldukça büyük ve dikkat çekici konumda olan duvarlarla yapının girişi vurgulanarak hem davet edici hem de dikkat çekici bir tutum izlendiği görülmektedir. Duvarların dengeli ve etkili bir tarzda düzenlenmiş olup, duvarlar arasındaki boşluk vurguyu daha da arttırmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Anıtsal Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
				
Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılın			
	Özellik belirten, kendine özgü			
	Etkili, tesirli			
	Canlı, çekici			
	Olağanüstü, çok iri			
	Etkileyici, görkemli			
	Davetkar			
İyi dengelenmiş				

Tablo 82'nin devamı.

ANLAMSAL BOYUT	Macar pavyonunun girişini vurgulayan bu duvar, bir geminin ana iskeletinin, kaburgasının bir parçasını andırmaktadır. Duvarlar dengeli ve etkili bir tarz ortaya koyarak anlaşılabilirliği ve vurgu noktasını iyi betimlemektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.		
	↓		
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	
		Özellik belirten, kendine özgü	
		Etkili, tesirli	
		Tarzı olan	
		Canlı, çekici	
		Etkileyici, görkemli	
Davetkar			
Kamusal, toplumsal			

Tablo 83. Macaristan pavyonu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Ögeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
		Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓	
		Kapanmışlık (Tamamlama) Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.	✓	
		İyi devamlılık (Süreklilik) Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.	✓	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik) Organizasyonda duvarlar farklı büyüklük, farklılık veya benzeri olmayan biçim veya önemli bir konumdadır.	✓	
		Datum Duvar elemanları diğer elemanları hacimsel olarak kapsayıp bir araya getirir.	✓	
		Ritim		
		Denge Çıktaya çıkan değerler ağırlıktan tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık Biçim ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.	✓	
		Konram		
		Uygunluk		

Analiz sonucu:

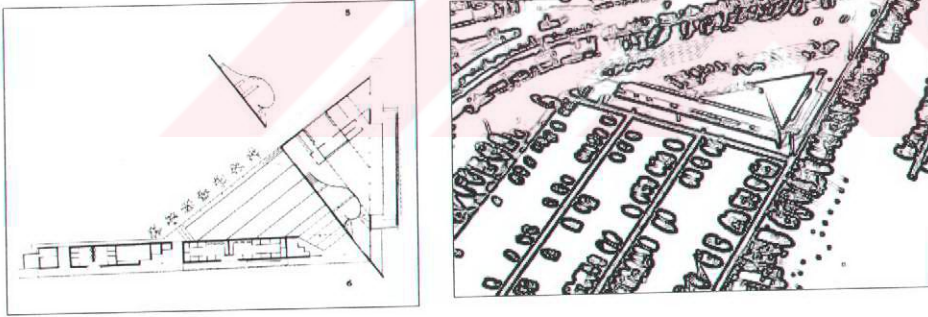
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar”, “Anıtsal Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 83).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, “benzerlik”, “kapanmışlık (tamamlama)” ve “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “hiyerarşi (egemenlik)”, “datum”, “denge” ve “zıtlık” (Tablo 82).

2.5.7. Kulüp ve Stüdyo Örnekleri :

2.5.7.1. Gemicilik Kulübü, Carlos Ferrater, Girona, İspanya, 1991.

Yapının ışımsal planı kentle bütünleşiktir ama yönlendirmesini de denize doğru yapar. Proje tasarımıdaki doluluk ve boşluk dengesiyle limanda iyi bir denge sağlamaktadır. Başlıca iki temel bölüme ayrılır: ana mekan üçgenden oluşur ve içinde ofisleri barındırır. Diğer bölümünde güneybatıya bakan yüzeyinde ise kamaralar yer alır [209] [210]. Avlu bu iki mekan arasında çok geniş olarak ve açılı yerleştirilmiştir (Şekil 112).

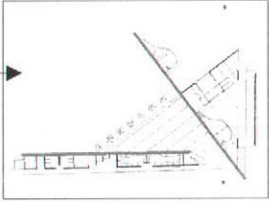
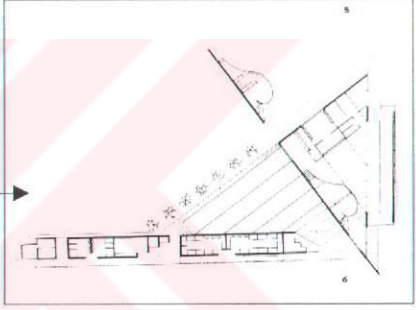
Şekil 112. Gemicilik Kulübü Plan ve Perspektifi.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 84. Gemicilik kulübü anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvarlar yapının işlevsel özelliğini ortaya koymakta ve yapıda dengeyi sağlamaktadır. Merkeze doğru ışınsal dağılımları yönlendirmede etkilidir. Şehir aksından gelen kullanıcıları iç mekana aktarması ve iç mekanda yer alan kullanıcıların ise denize yönlendirilmesi açısından duvarlar iyi kurgulanmıştır. Bu amaçla yapının çekiciliği ve yalınlığı başarılıdır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Yalın, kolay anlaşılır		
		Temiz, net		
		İşlevsel		
		Düzenli, sistemli		
		Yalın, düz, sade		
		Kamusal, toplumsal		
		Yararlı, kullanışlı		
İyi dengelenmiş				
İyi düzenlenmiş				
Davetkar				
<p>Duvarlar basit ve yalın formda olup, dizimsel açıdan da akıcı düzen oluşturmaktadır. Bu haliyle denge ve düzenleriyle iyi örgütlenmiş ve dolayısıyla da işlevselliği artırmışlardır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Akışkan Duvar” kapsamında yer alır.</p>				
				
Duygusal Tepkiler	İşlevsel			
	Düzenli, sistemli			
	Örgütlenmiş			
	Yararlı, kullanışlı			
	İyi düzenlenmiş			
	İyi dengelenmiş			

Tablo 85. Gemicilik kulübü dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	√	
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama) Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.	√	
	İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Simetri			
	Temel Tasar İlkeleri	Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	√	
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk		

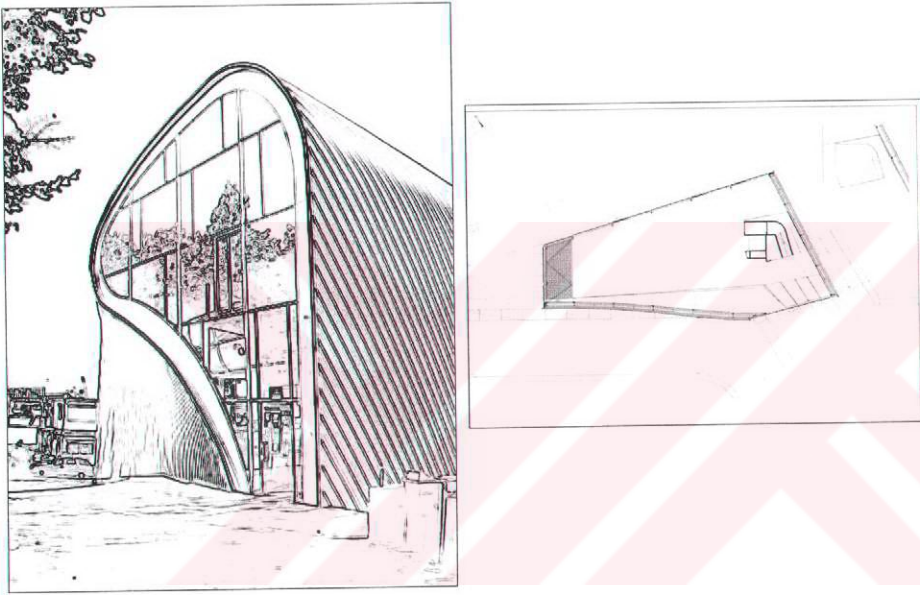
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “, Kılavuz Duvar” ve “Akışkan Duvar” (Tablo 85).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, “kapanmışlık (tamamlama)”, Temel Tasar İlkesi; “denge” (Tablo 84).

2.5.7.2. Mimarlık Merkezi, Rene van Zuuk, Amsterdam, Hollanda, 2003.

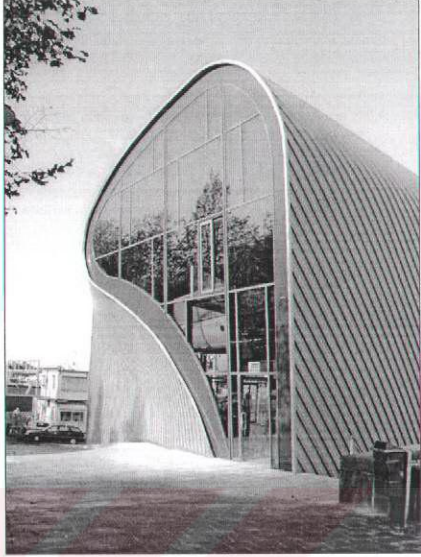

Yapı, kentin bilim ve teknoloji müzesi Nemo'ya ait bir pavyonunun kolon ve döşemelerinin, mimar tarafından tasarıma katılması ve üzerine bir kat daha ilave edilmesiyle oluşturulmuştur. Güneye bakan cephe, yapının iç mekanını son dönemlerde önemli imar etkinliklerinin gerçekleştirildiği bu bölgeye açan geniş camlı bir yüzeyden oluşmaktadır. Kütlenin yalınlığına karşın yapının iç mekan organizasyonu oldukça karmaşıktır (Şekil 113)[249][250].

Şekil 113. Mimarlık Merkezi Plan ve Görünümü.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 86. Mimarlık merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Duvarlar tam bir şeffaf kabukla kapatılarak dengelenmiş ve iç aydınlatmada, doğal ışıktan yararlanmaya çalışılmıştır. Bu şeffaf boşluk yapıya çekicilik katmıştır. Yapının en etkili bölümünü oluşturur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	
		Etkili, tesirli	
		Yalın, düz, sade	
		İyi dengelenmiş	
		Yeterli ışık	
	<p>Duvar biçim olarak kıvrılmış bir levha izlenimi vermektedir. Kolay anlaşılır sade ve yalın bir durum sunmasına rağmen, davet edici özelliği merak uyandırılarak sağlanmaya çalışılmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır	
Yalın, düz, sade			
Özellik belirten, kendine özgü			
Temiz, net			
Tarzı olan			
İtici			

Tablo 87. Mimarlık merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	
		Benzerlik	
		Kapanmışlık (Tamamlama)	
		İyi devamlılık (Süreklilik)	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	
		Hiyerarşi (Egemenlik)	
		Datum	
		Ritim	
		Denge	
		Zıtlık	√
		Yapı çevresiyle bir zıtlık oluşturarak canlılık ve hareketlilik hissi verir.	
		Koram	
		Uygunluk	

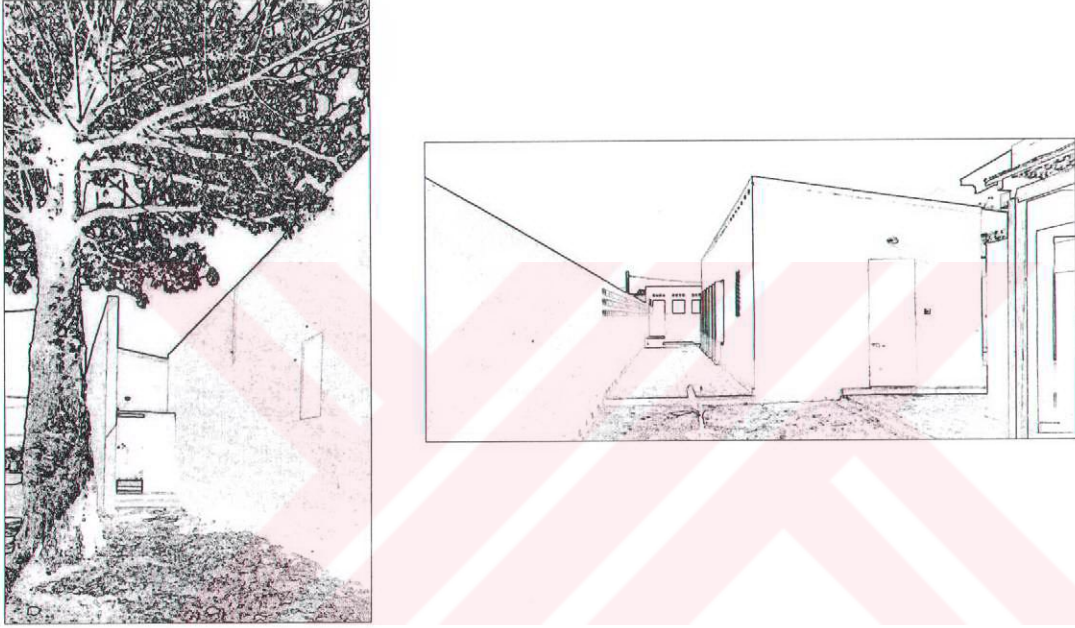
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şeffaf Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 87).

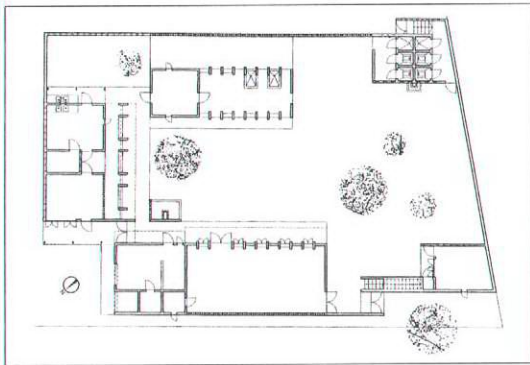
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “zıtlık” (Tablo 86).

2.5.7.3. Kadınların Merkezi, Saija Hollmen, Jenni Reuter, Helena Sandman, Rufisque, Senegal, 2002

Senegalli kadınların, sosyal yaşam, kültür ve diğer sorunları ile ilgili bilgi aldıkları bir merkezi binadır. Giriş tam bir mahremiyet sağlamaktadır (Şekil 114). Kadınların günlük aktivitelerini yerine getirebilecekleri bir yer olan bu merkezin etrafı geniş bir duvarla kapanmıştır. Yapı, kendini çevreleyen duvarlar bütünü ile dış çevreye kapalıdır (Şekil 115) [251] [252].

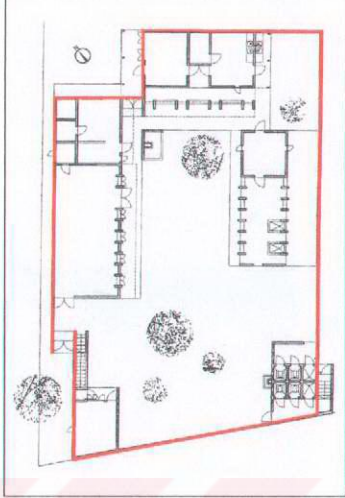

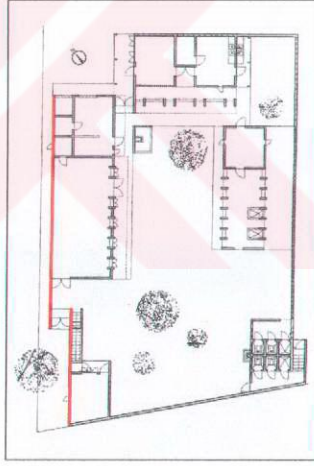

Şekil 114. Binanın ana girişi ve iç avludan görünüm.

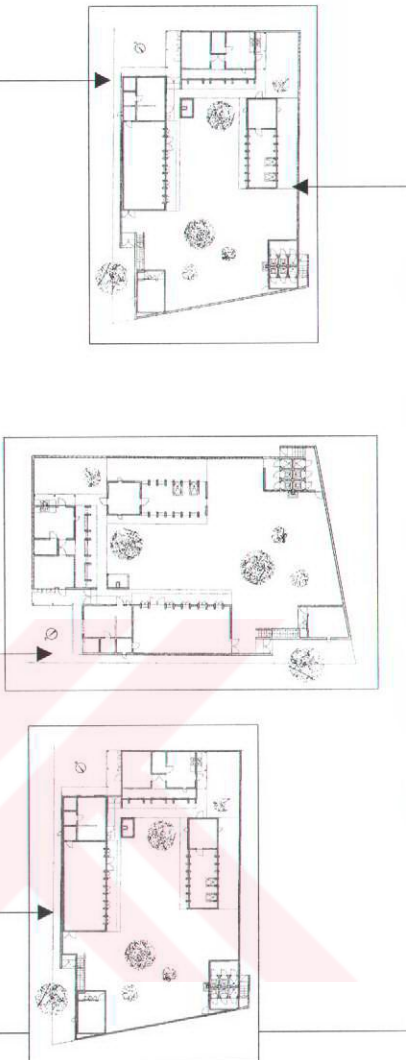
Şekil 115. Kadın Merkezi Görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 88. Kadınların merkezi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>İşlevinden dolayı yapı çevresi yüksek duvarlarla çevrenmiştir. Tam bir korumacı duvar anlayışı sergilenmektedir. Duvarların kurgulanmasında yalın ve standart yükseklik ele alınarak geleneksel bir tarz izlenmiştir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır	
		Geleneksel	
		Dolu	
		Tahditli mekan	
Kamusal, toplumsal			
<p>Yapı çevresi boyunca yer alan korumacı duvarın bir yerinde kırılma meydana getirilerek giriş vurgulanmaktadır. Girişin yalın oluşu fakat dar bir bölgeye sıkıştırılması kasvetli bir görünüm ortaya koymaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
			
Duygusal Tepkiler	Sıkıcı, kasvetli		
	Yalın, düz, sade		
	Dar, sınırlı		

Tablo 89. Kadınların merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	✓	
		Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
	İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram	✓	
		Anlamlı ve estetik bir çevresel koram dizilişi vardır.		
Uygunluk		✓		
Bişimsel uygunluk vardır.				

Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar” ve “Kılavuz Duvar” (Tablo 89).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, Temel Tasar İlkesi; “denge, koram ve uygunluk” (Tablo 88).

2.5.7.4. Tasarım Stüdyosu, Wendell Burnette, Arizona, ABD, 1999.

Dışarıdan bakıldığında katı ama yaratıcı bir forma sahiptir. İç mekan ve dış duvarlar sade ve yalındır. Brüt betonla çevrili olan yapı, güneyde cam duvarla son bulur. Kuzeyde caddeye bakan bölümde büyük ve sağır bir duvar, doğu duvarında ise bahçeye açılan küçük boşluklar yer alır. Bu uzun kütlede kuzey bölümünde yapının içine girmiş bir avlu yer almaktadır. Avlu kuzeyde servis mekanı ile son bulur (Şekil 116) [253].

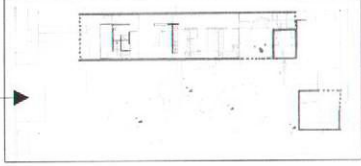

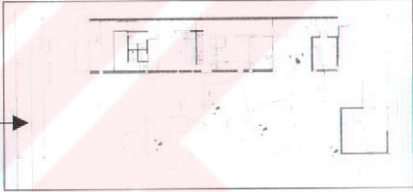
Şekil 116. Tasarım Stüdyosu görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 90. Tasarım stüdyosu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Konutun caddeye bakan duvarları net, düz ve boşluksuzdur. Duvarlar kolay anlaşılır ve düzenlidirler. bir durum sunar. Yapıyı caddeye kapatarak mekanı bu alan için sınırlandırmıştır. Yapının caddeye hiçbir bağlantısı ve görüntüsü yoktur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır		
		Dolu, bütün		
		Tahditli mekan		
		Düzenli, sistemli		
Temiz, net				

Tablo 91. Tasarım stüdyosu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)	√	
		Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	√	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk		

Analiz sonucu:

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “kapanmışlık (tamamlama)”, Temel Tasar İlkesi; “denge” (Tablo 90).

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Korumacı Duvar” (Tablo 91).

2.5.7.5. Stüdyo, Rick Joy, Arizona, ABD.

“ar+d 2000” proje ödülünü almış bir projedir. Yapının girişi dağınık bir yerleşme içinde belirsizdir ve avluya açılır. Avluya bakan çalışma alanının duvarı zıt bir biçimde cam duvarla kendini gösterir. Stüdyonun, kapı hariç, dışarıya hiçbir boşluğu yoktur. Gelenekselin yeniden modern bir biçimde canlandırıldığı bu stüdyoda, mekanın ışık ve yeni materyaller ile yorumlanması oldukça iyidir. Jüri, sadece geleneksel bir tarzın

Tablo 89. Kadınların merkezi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT		Gestalt İlkeleri	
		Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓
Benzerlik			
Kapanmışlık (Tamamlama)			
İyi devamlılık (Süreklilik)			
Temel Tasar İlkeleri			
Simetri			
Hiyerarşi (Egemenlik)			
Datum			
Ritim			
Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓		
Zıtlık			
Koram Anlamlı ve estetik bir çevresel koram dizilişi vardır.	✓		
Uygunluk Biçimsel uygunluk vardır.	✓		

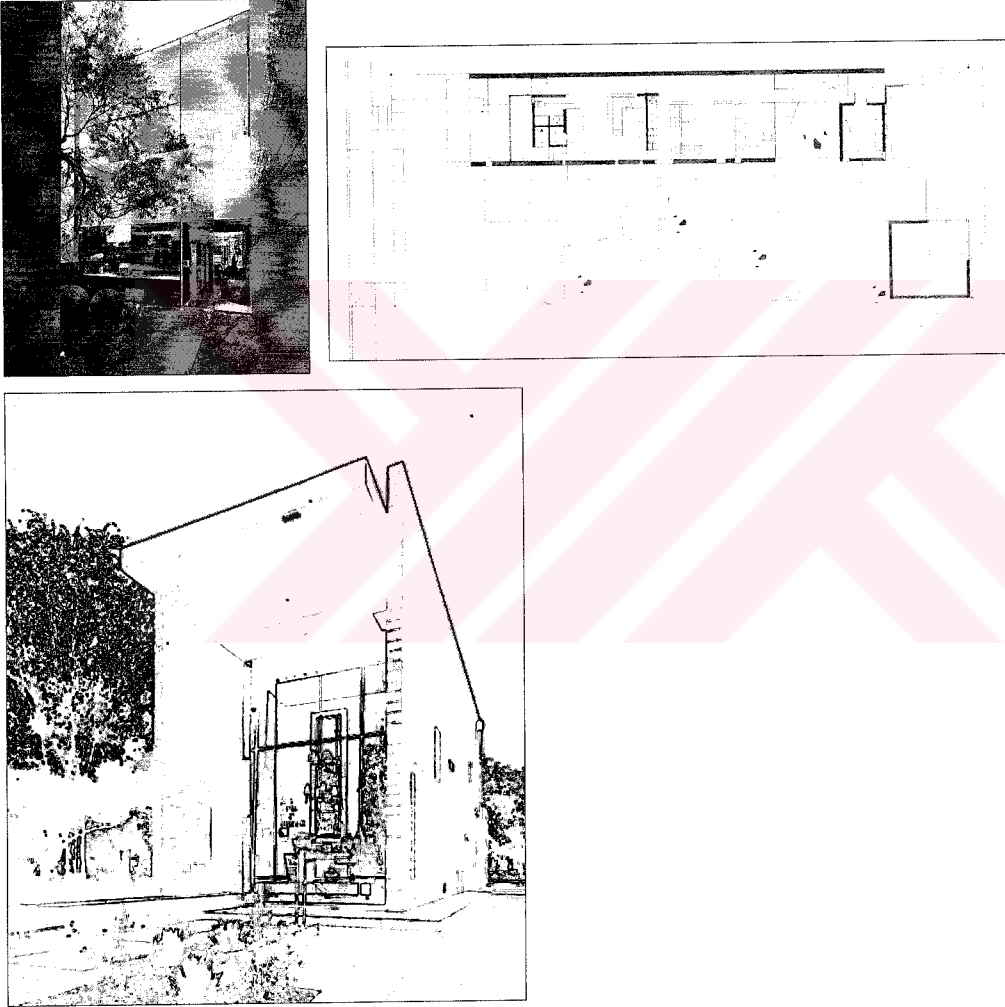
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Korumacı Duvar” ve “Kılavuz Duvar” (Tablo 89).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, Temel Tasar İlkesi; “denge, koram ve uygunluk” (Tablo 88).

2.5.7.4. Tasarım Stüdyosu, Wendell Burnette, Arizona, ABD, 1999.

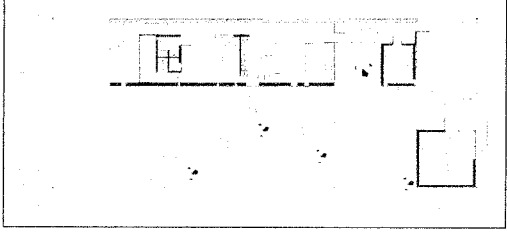

Dışarıdan bakıldığında katı ama yaratıcı bir forma sahiptir. İç mekan ve dış duvarlar sade ve yalındır. Brüt betonla çevrili olan yapı, güneyde cam duvarla son bulur. Kuzeyde caddeye bakan bölümde büyük ve sağır bir duvar, doğu duvarında ise bahçeye açılan küçük boşluklar yer alır. Bu uzun kütlenin kuzey bölümünde yapının içine girmiş bir avlu yer almaktadır. Avlu kuzeyde servis mekanı ile son bulur (Şekil 116) [253].

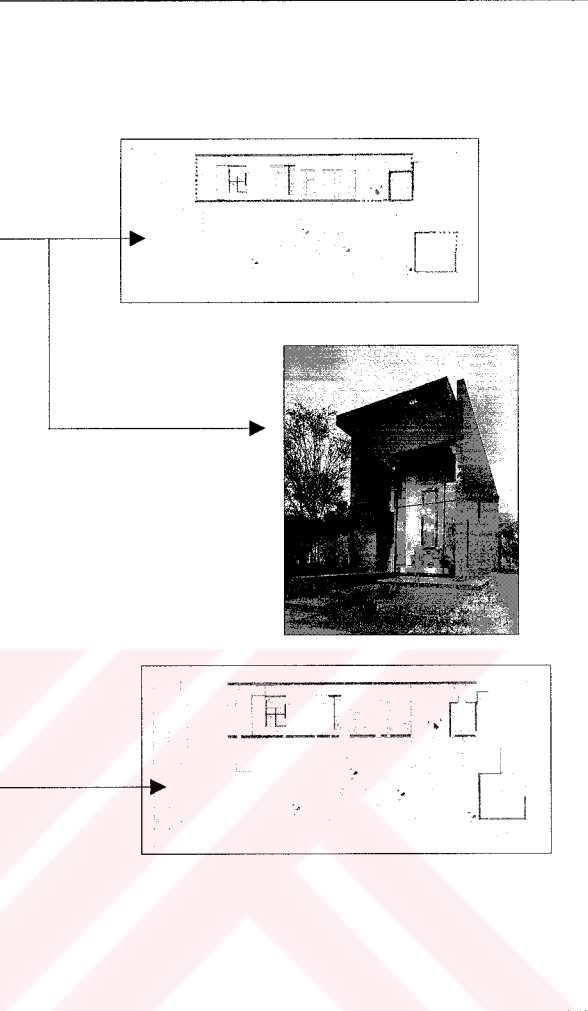
Şekil 116. Tasarım Stüdyosu görünüm ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 90. Tasarım stüdyosu anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Konutun caddeye bakan duvarları net, düz ve boşluksuzdur. Duvarlar kolay anlaşılır ve düzenlidirler. bir durum sunar. Yapıyı caddeye kapatarak mekanı bu alan için sınırlandırmıştır. Yapının caddeye hiçbir bağlantısı ve görüntüsü yoktur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Korumacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır		
		Dolu, bütün		
		Tahditli mekan		
		Düzenli, sistemli		
Temiz, net				

Tablo 91. Tasarım stüdyosu dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)	✓	
		Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.		
	İyi devamlılık (Süreklilik)			
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
	Uygunluk			

Analiz sonucu:

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “kapanmışlık (tamamlama)”, Temel Tasar İlkesi; “denge” (Tablo 90).

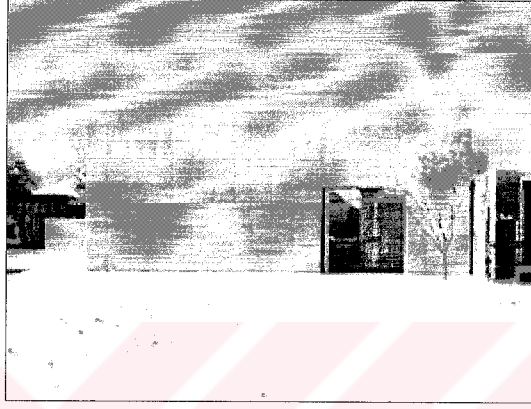
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Korumacı Duvar” (Tablo 91).

2.5.7.5. Stüdyo, Rick Joy, Arizona, ABD.

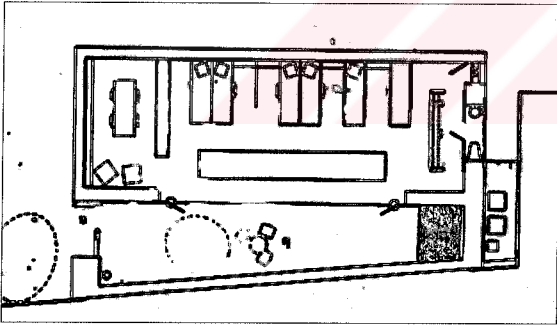
“ar+d 2000” proje ödülünü almış bir projedir. Yapının girişi dağınık bir yerleşme içinde belirsizdir ve avluya açılır. Avluya bakan çalışma alanının duvarı zıt bir biçimde cam duvarla kendini gösterir. Stüdyonun, kapı hariç, dışarıya hiçbir boşluğu yoktur. Gelenekselin yeniden modern bir biçimde canlandırıldığı bu stüdyoda, mekanın ışık ve yeni materyaller ile yorumlanması oldukça iyidir. Jüri, sadece geleneksel bir tarzın

uygulanmasına oy vermemiştir, mekanın kontrol edilişi, ışık, malzeme ve rahatlığı da olumlu bulunan yönleridir.

Duvarların tamamıyla kapalı olması ve iç mekanda yaratılan avlu çalışanın dikkatini toplamasındaki başarısı oldukça yerindedir. Dışarıdan soğuk bir yapı olarak algılansa da içi oldukça keyif vericidir. Tipik bir sürprizli duvar yorumlamasıdır (Şekil 117) ve (Şekil 118) [236] [254] [255].

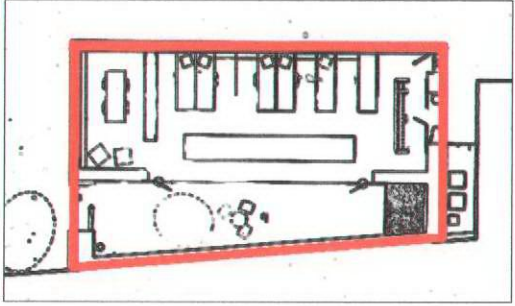

Şekil 117. Stüdyo görünümleri.

Şekil 118. Stüdyo Planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 92. Stüdyo anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Duvarların tam doluluğu ile yapı dışarıya karşı soyutlanmıştır. İçi ile ilgili olarak, giriş hariç, hiçbir ip ucu vermez. Dış duvarlar itibariyle, davet edici özellik sunmamaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “ Korumacı Duvar ” kapsamında yer alır.			
				
	Duygusal Tepkiler	Dolu, bütün		
		Tahditli mekan		
		İtici		
Kişisel, özel				

Tablo 93. Stüdyo dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	
		Benzerlik	
		Kapanmışlık (Tamamlama)	
		İyi devamlılık (Süreklilik)	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	
		Hiyerarşi (Egemenlik)	
		Datum	
		Ritim	
		Denge	√
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	
		Zıtlık	
		Koram	
		Uygunluk	

Analiz sonucu:

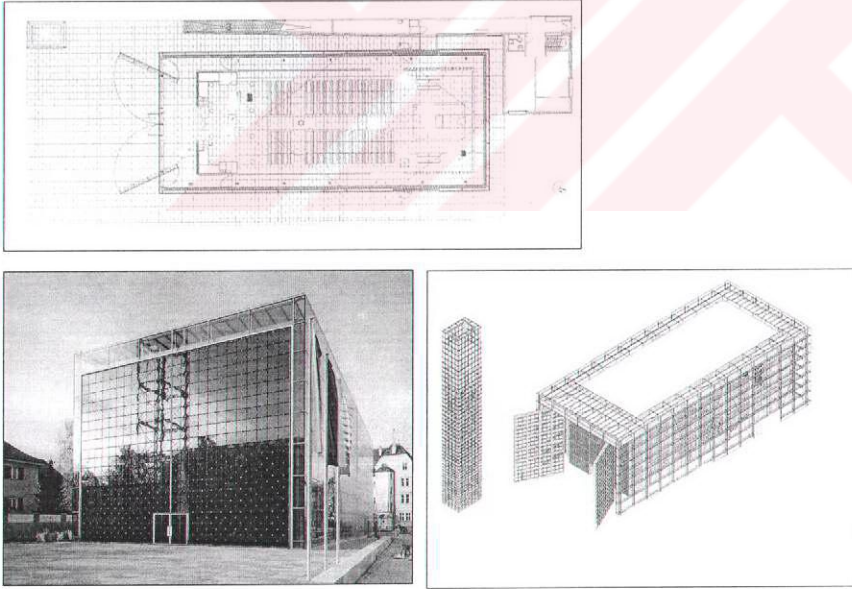
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Korumacı Duvar” (Tablo 93).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “denge” (Tablo 92).

2.5.8. Dinsel Yapı Örnekleri :

2.5.8.1. Herz Jesu Katolik Kilisesi, Allmann Sattler Wappner, Münih, Almanya, 2000.

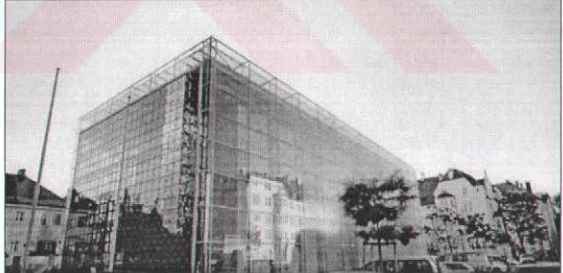

1995 yılında Almanya’da bir yarışma sonucu birinci seçilen projedir [256]. Bu yapıyı bir tür cam prizma olarak nitelenebilir. Tasarımını dış mekanda sakinleştiren en önemli özelliği, giriş cephesini tanımlayan “bana gelin hepimiz” biçimindeki ifadeye bir göndermede bulunmasıdır (Şekil 119) [257]. Çevresinde var olan komşularına ile dostça ve anlayışlı bir tavır sergiler [256]. Yapı iki ana katmandan oluşmaktadır; birinci katman en dış bölüm şeffaf kütle, ikinci katman ise içte yer alan ahşap kütledir.

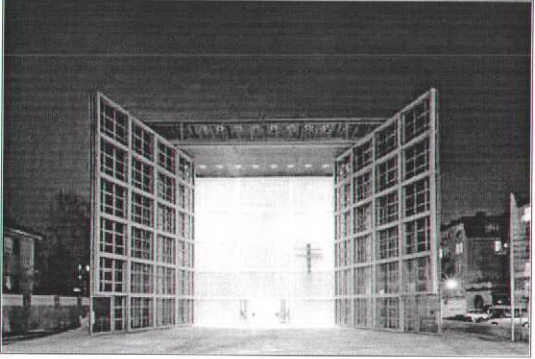

Şekil 119. Herz Jesu Katolik Kilisesi Plan ve Görünümleri [258] [259] [260].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

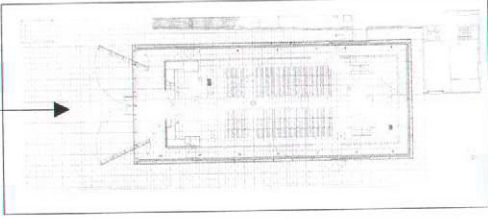
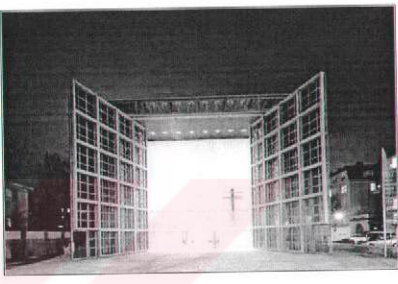
Tablo 94. Herz Jesu katolik kilisesi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Bu iki dev kapı şehir meydanına doğru açılarak, çekici ve etkili bir tarz oluşturur. Duvarlar kanat olarak açılarak yapıya davet edici özellik katarlar. Bu sayede duvarlar hem işlevsel bir özellik kazanmakta hem de yapının kullanılabilirliği etkili bir biçimde ortaya konmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Değişken Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	
		İşlevsel	
		Etkileyici, görkemli	
		Davetkar	
		Hareketli, göze batan	
		Yararlı, kullanışlı	
	<p>Yapı şeffaf bir dikdörtgenler prizması formuyla modern bir tarz sunmaktadır. Sadeliği ve yalınlığı kolay anlaşılabilirliği sağlamaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
Duygusal Tepkiler	Yalın, kolay anlaşılır		
	Modern, çağdaş		
	Canlı, çekici		
	Modern		
	Temiz, net		
	Yalın, düz, sade		

Tablo 94'ün devamı.

NLAMSAL BOYUT	<p>Hareketli dev kapıların modern yaklaşımıyla ve kollarını açan bir ifade verilerek davetkar ve etkileyici bir ifade kazandırması dikkat çekmektedir. İyi dengelenmiş olması yapının kullanılabilirliğini artırmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Modern, çağdaş		
		Etkili, tesirli		
		İşlevsel		
		Canlı, çekici		
		Olağanüstü, çok iri		
		Etkileyici, görkemli		
		Davetkar		
		Hareketli, göze batan		
		Yararlı, kullanışlı		
İyi dengelenmiş				

Tablo 95. Herz Jesu katolik kilisesi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	✓	
		Simetri özelliği gösterir.		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim		
		Denge	✓	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk		

Analiz sonucu:

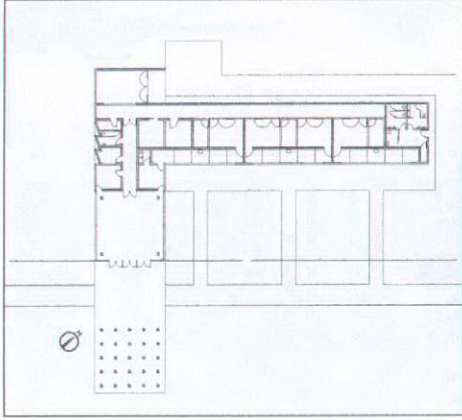
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Değişken Duvar”, “Şeffaf Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 95).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri” ve “denge” (Tablo 94).

2.5.8.2. Mezarlık Binası, Ales Vodopivec, Srebrenice, Slovenya

Yapı 1989’da bir yarışmada birinci seçilen proje uygulamasıdır.

Bedensel ve dinsel öğelerin birleştiği, insanların veda ettiği sessiz bir mekan olması amaçlanmıştır. Girişteki sıra sütunlar, formun çevresindeki ağaçların bir soyutlanmasıdır. Aynı zamanda girişi de vurgulamaktadır. Bu giriş geceleri de kendini ışık demetiyle ortaya koymaktadır. İç mekanda her bir aile için küçük ibadet yerleri mevcuttur. Bu yerlerin karşısındaki duvarlarda küçük dikey boşluklar açılmıştır; amaç ışıkla koridora bir dinsel boyut katmaktır (Şekil 120) [149].

Şekil 120. Mezarlık Binası plan ve görünümü.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 96. Mezarlık binası anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Yapının girişinde yer alan kolonlar topluluğu yapının girişini vurgulamakta ve işlevselliğini ortaya çıkarmaktadır. Duvarlar kendine özgü bir yaklaşımla denge ve düzen açısından iyi kurgulanarak örgütlenmiştir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>							
	<p style="text-align: center;">↓</p> <table border="1"> <tr> <td rowspan="7" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Duygusal Tepkiler</td> <td>Özellik belirten, kendine özgü</td> </tr> <tr> <td>İşlevsel</td> </tr> <tr> <td>Davetkar</td> </tr> <tr> <td>Örgütlenmiş</td> </tr> <tr> <td>Tarzı olan</td> </tr> <tr> <td>İyi dengelenmiş</td> </tr> <tr> <td>İyi düzenlenmiş</td> </tr> </table>		Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendine özgü	İşlevsel	Davetkar	Örgütlenmiş	Tarzı olan
Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendine özgü							
	İşlevsel							
	Davetkar							
	Örgütlenmiş							
	Tarzı olan							
	İyi dengelenmiş							
	İyi düzenlenmiş							
ANLAMSAL BOYUT	<p>Ana girişte yer alan kolonlar, çevredeki ağaçların bir yansımasıdır. Bu amaçla, çevreye de bir göndermede bulunularak, etkili, işlevsel ve davetkar özellikler sağlanmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>							
	<p style="text-align: center;">↓</p> <table border="1"> <tr> <td rowspan="3" style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Duygusal Tepkiler</td> <td>Özellik belirten, kendine özgü</td> </tr> <tr> <td>Etkili, tesirli</td> </tr> <tr> <td>Davetkar</td> </tr> </table>		Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendine özgü	Etkili, tesirli	Davetkar		
Duygusal Tepkiler	Özellik belirten, kendine özgü							
	Etkili, tesirli							
	Davetkar							

Tablo 97. Mezarlık binası dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT		Gestalt İlkeleri	
		İlke	Değerlendirme
Temel Tasar İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
	Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓	
	Kapanmışlık (Tamamlama)		
	İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Simetri		
	Hiyerarşi (Egemenlik)		
	Datum		
	Ritim		
	Denge		
	Zıtlık Biçim ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.	✓	
Koram			
Uygunluk			

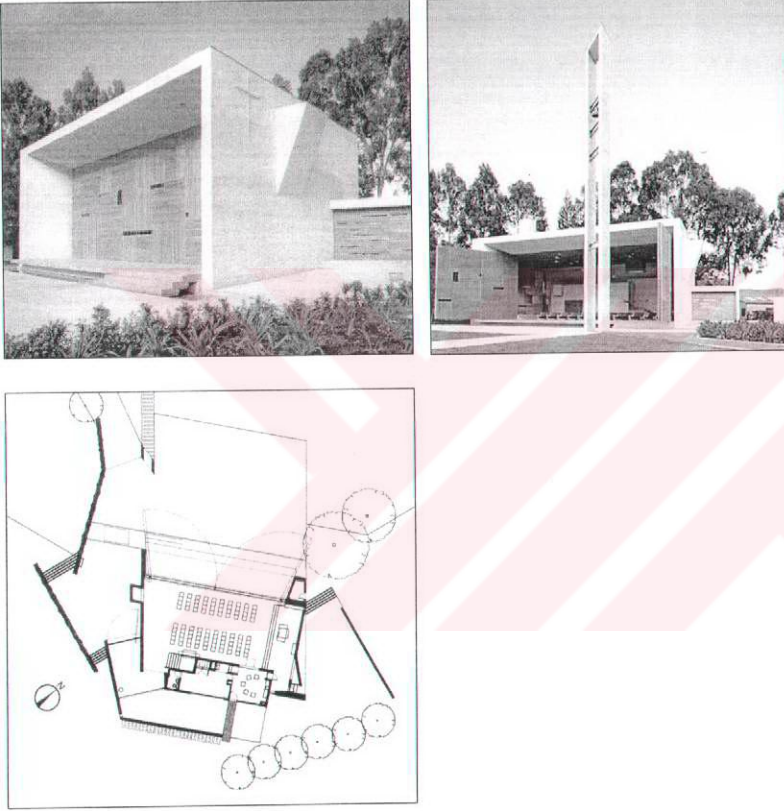
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 97).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık” ve “benzerlik”, Temel Tasar İlkesi; “zıtlık” (Tablo 96).

2.5.8.3. Okul Şapeli, Daniel Bonilla, Bogota, Kolombiya.

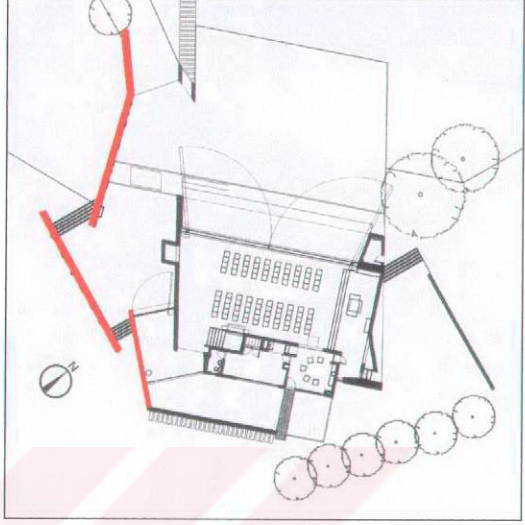

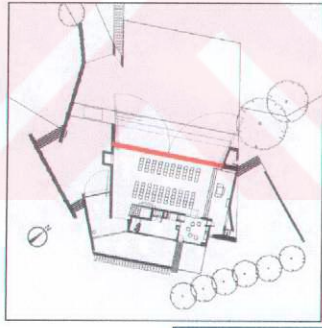

“ar+d 2002” yarışmasında oldukça övgü almış bir proje uygulamasıdır. Yapının en ilginç ögesi, şapelin yan duvarının boydan boya ortadan açılarak dev bir çıkış yeri oluşturmasıdır. İki hareketli duvar oldukça etkileyicidir. Dışarıdan bakıldığında işlevi hakkında bir bilgi vermeyen duvar aynı zamanda bu yönüyle de ilginçtir ve değişkenlik sergilemektedir (Şekil 121) [261] [262].

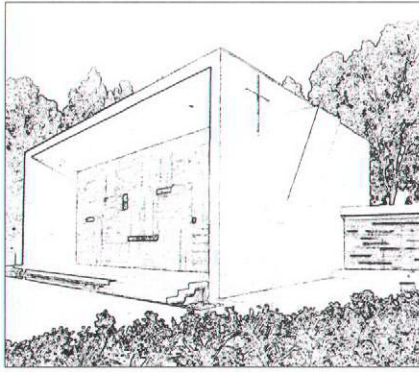

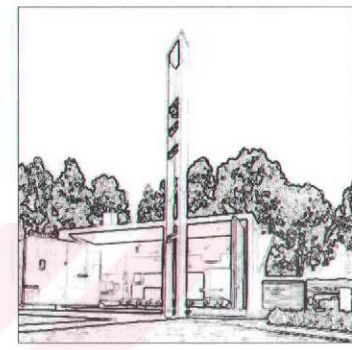
Şekil 121. Okul Şapeli görünüşleri ve planı.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

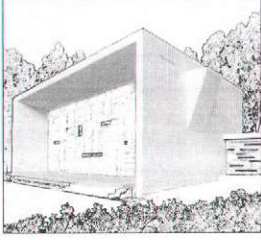
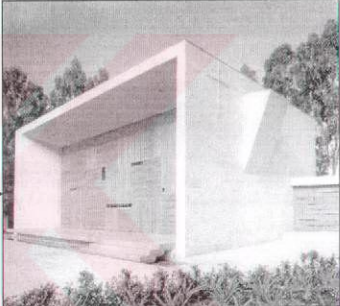
Tablo 98. Okul şapeli anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Yapının yanında yer alan ve boyutsal olarak fazla etkili olamayan duvarlar girişe yönlendirmekte kullanıcıyı sonuca götürmektedir. Bu haliyle işlevsel bir özellik sunarlar. Denge ve düzen açısından oldukça iyi kurgulanmıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	Yeterli büyüklük		
		Uygun, elverişli		
		İşlevsel		
		İyi dengelenmiş		
		İyi düzenlenmiş		
		Düzenli, sistemli		
		Yararlı, kullanışlı		
	<p>Bu iki dev kapı alana doğru açılarak, çekici ve etkili bir tarz oluşturur. Duvarlar kanat olarak açılarak davet edici bir durum sergilerler. Bu sayede duvarlar hem işlevsel bir özellik kazanır hem de yapının kullanılabilirliği etkili bir biçimde ortaya konur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Değişken Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş			
	İşlevsel			
	Etkileyici, görkemli			
	Hareketli, göze batan			
	Yararlı, kullanışlı			
	Davetkar			
				

Tablo 98'in devamı. Okul Şapeli Anlamsal (Semantik) Boyut Analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Hareketli dev kapılara modern bir yaklaşımla, kollarını açan bir ifade verilerek cazip, davetkar ve etkileyici bir durum ortaya konmuştur. Aynı zamanda duvar elemanları hareketliliği ile işlevsel özellik sunmakta ve kullanılabilirliği arttırmaktadır. Yapı bütününde de duvarlar iyi dengelenmiştir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	
		Modern, çağdaş	
		Etkili, tesirli	
		Olağanüstü, çok iri	
		Etkileyici, görkemli	
		Hareketli, göze batan	
		İşlevsel	
		Davetkar	
		Yararlı, kullanışlı	
Canlı, çekici			
İyi dengelenmiş			

Tablo 99. Okul şapeli dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum	√	
		Duvar elemanları diğer elemanları hacimsel olarak kapsayıp bir araya getirir.	→	
		Ritim		
		Denge		
		Zıtlık	√	
		Doku ile yaratılan zıtlık, kullanıcıya canlılık ve hareketlilik hissi verir.	→	
		Koram		
		Uygunluk		

Analiz sonucu:

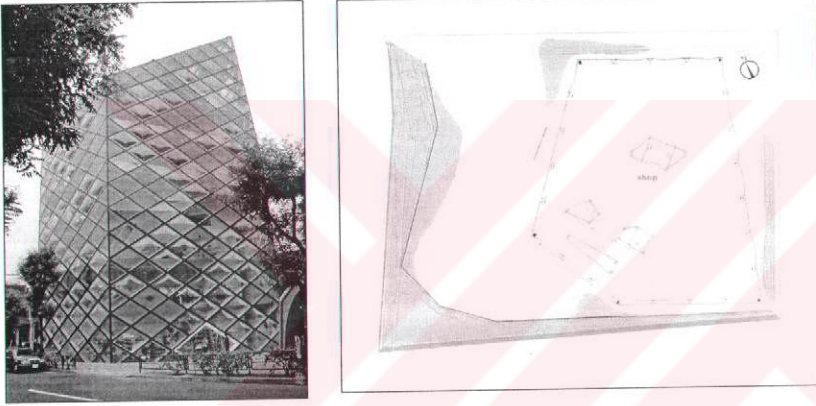
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar”, “Değişken Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 99).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “datum” ve “zıtlık” (Tablo 98).

2.5.9. Alışveriş Merkezleri Örneği :

2.5.9.1. Moda Evi, Jacques Herzog, Pierre de Meuron, Tokyo, Japonya, 2002.

Yapı, moda ve sanatla içice olan bir cadde üzerindedir. Cam duvarların ağırlık kazandığı moda evi, içindeki canlılığı ve renkliliği dışa yansıtma amacındadır. Duvarlar farklı açılı ve sivrilerek bitiş sağlamakta ve bulunduğu alana farklı bir yaklaşım sergilemektedir. Yapının girişi cam duvarların yerleşmesindeki açılara uyum sağlayarak yapılmıştır. İç mekan duvarları oldukça düzensiz yerleştirilmiştir. Yapı gece kristal bir kafesi andırmaktadır (Şekil 122) [263].

Şekil 122. Moda Merkezi plan ve görünümü.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 100. Moda evi anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Moda merkezi içinde yer alan canlılık ve renkliliği dışarı yansıtmak için yapı şeffaf elemanlardan oluşturulmuştur. Yapı içindeki değişen değerler de anında dışarıdan da görülmekte ve yapı içi ile dış çevre arasında süreklilik sağlanmaktadır. Bu sayede de çekici, etkili ve davetkar bir ortam oluşturmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şeffaf Duvar” kapsamında yer alır.</p>		
			
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	
		Etkili, tesirli	
		Canlı, çekici	
Davetkar			
<p>Sade şeffaf cam yüzey kullanmak yerine kristalimsi simgesel bir özellik katılarak modanın dinamik yapısı vurgulanmış ve daha enerjik, çekici ve modern bir görünüm sunulmuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
			
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
	Modern, çağdaş		
	Özellik belirten, kendine özgü		
	Canlı, çekici		
	Modern		

Tablo 101. Moda evi dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık	
		Benzerlik	
		Kapanmışlık (Tamamlama)	
		İyi devamlılık (Süreklilik)	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri	
		Hiyerarşi (Egemenlik)	
		Datum	
		Ritim Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓
		Denge	
		Zıtlık	
		Koram	
		Uygunluk	

Analiz sonucu:

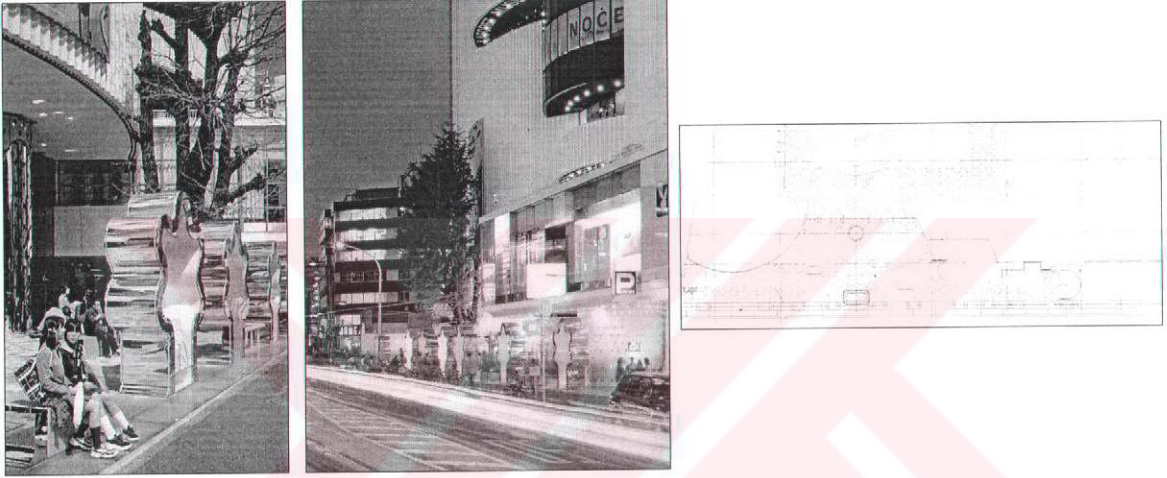
Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)” (Tablo 100).

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şeffaf Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 101).

2.5.10. Şehir Donatıları Örnekleri :

2.5.10.1. Tokyo Şehir Donatıları, Klein Dytham, Tokyo, Japonya, 2001.

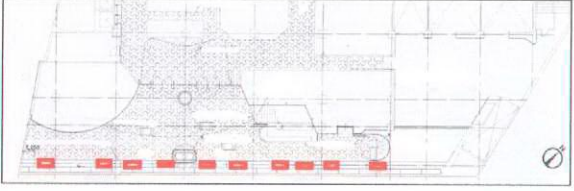
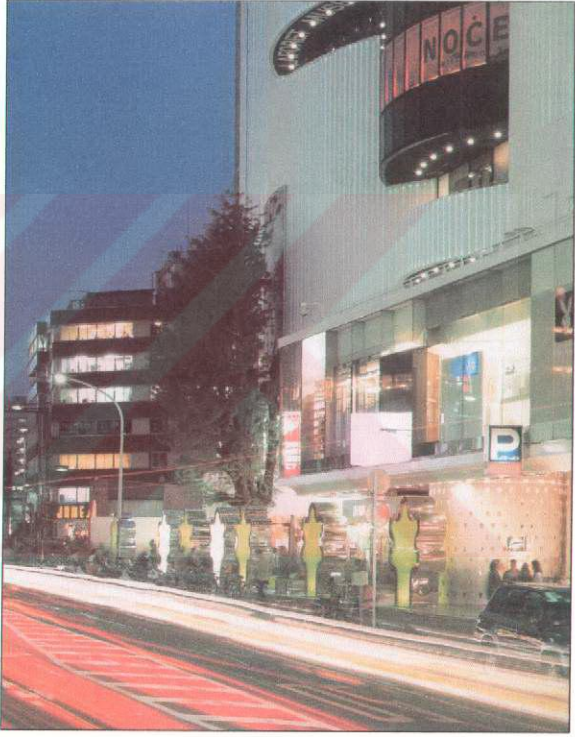
Tokyo'nun en hareketli alışveriş bölgesinde yer alan bir mağazanın girişinde yer alan bu pano duvarlar, aynı zamanda bir dinlenme yeri olarak ta ön plana çıkmaktadır. Pano duvarlar, çevresinde yer alan ağaçlardan form olarak etkilenmiştir. Hem giriş vurgulanmış hem de kullanıcıya bir dinlenme yeri olması amaçlanmıştır (Şekil 123).

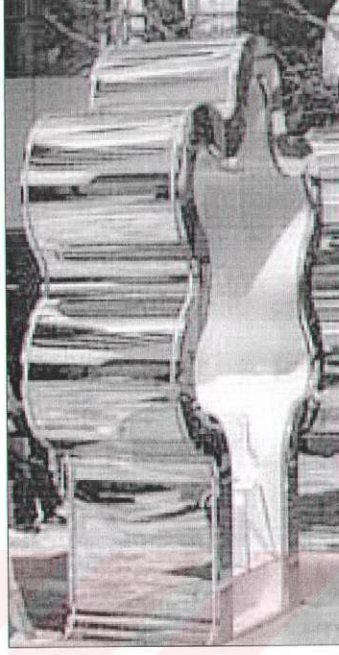
Şekil 123. Tokyo Şehir Donatıları [264].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

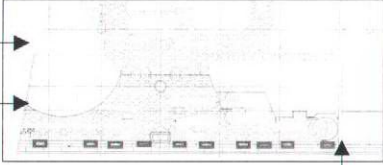
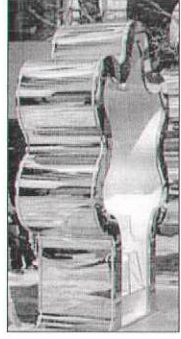

Tablo 102. Tokyo şehir donatıları anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Tokyo'nun yoğun alışveriş mağazalarının bulunduğu cadde üzerinde yer alan mağaza girişine dikkat çekmek için kullanılan simgesel duvarların aynı zamanda oturma mekanı olarak düzenlenmesinin kullanıcının dikkatini çekmek amacıyla yönelik olduğu söylenebilir. Sade formuyla iyi düzenlenmiş, kolay anlaşılır ve işlevsel açıdan iyi kullanımı hedeflenen tasarım ilkeleri amaçlarına varılmasını sağlamıştır. Duvar, bu özelliğinden dolayı "Kılavuz Duvar" kapsamında yer alır.		
	↓		
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	
		Pastel renkli	
		Yalın, kolay anlaşılabilir	
		İşlevsel	
		Canlı, çekici	
		Güzel renkler	
		Davetkar	
		Çok amaçlı	
		Düzenli, sistemli	
		Hoş, sevimli	
		Yararlı, kullanışlı	
		Etkili, tesirli	
İyi düzenlenmiş			
İyiölçekli			

Tablo 102'nin devamı.

ANLAMSAL BOYUT	Pano duvarların tasarımında cadde üzerinde yer alan ağaçların formundan esinlenilmesiyle renklerle desteklenmesi dikkat çekici ve kendine özgü bir tasarım ortaya koymuştur. Fakat daha çok yaprak simgesini çağrıştırdığı da söylenebilir. Ölçek olarak iyi kurgulanmış ve modern bir tarz oluşturmuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Analojik Duvar” kapsamında yer alır.		
	↓		
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş	
		Pastel renkli	
		Modern, çağdaş	
		Canlı, çekici	
		Özellik belirten, kendine özgü	
		Yalın, kolay anlaşılır	
		Güzel renkler	
		Davetkar	
		Modern	
		Hoş, sevimli	
		Zarif, zevkli	
		Yararlı, kullanışlı	
İyi ölçekli			

Tablo 103. Tokyo şehir donatıları dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓	
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri Simetri özelliği gösterir.	✓	
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim (Tekrar) Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓	
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık		
		Koram Anlamlı ve estetik bir eksensel koram dilişi vardır.	✓	
		Uygunluk Duvarlar biçimsel uygunluk özelliği gösterir.	✓	
				

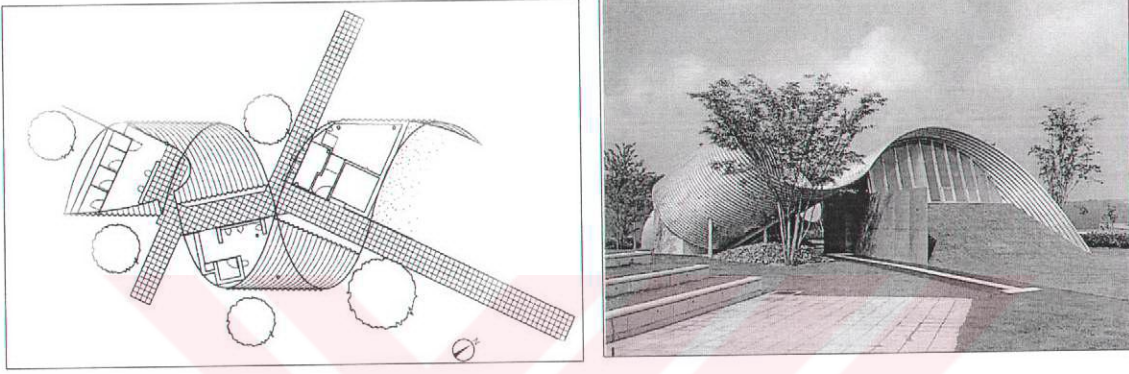
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Kılavuz Duvar” ve “Analojik Duvar” (Tablo 103).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “ritim (tekrar)”, “denge”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 102).

2.5.10.2. Tuvalet, Shuhei Endo, Hyogo, Japonya, 1998.

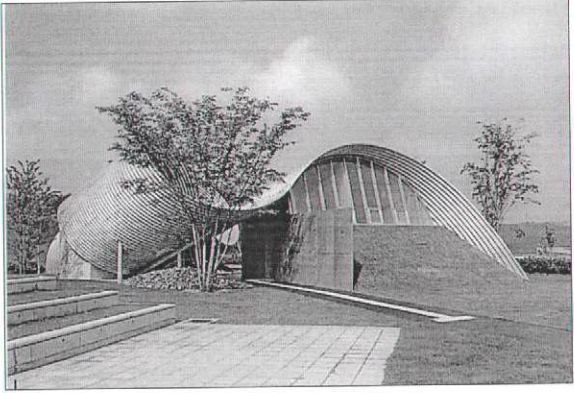

“ar+d” proje ödülünü almış bir proje uygulamasıdır. Jüri, bu canlı ve serinlik veren yapıdan son derece etkilenmiştir. Kısa sürede yapılması, ekonomik olması, normalde görsel olarak saklanan ama burada ortaya çıkan ve halka ait bir form olması, önemlidir. Yapının girişi son derece gizemli ve davet edicidir. Duvarlar ve çatı bütünleşiktir. Çatı ve duvarların başladığı ve bittiği yer belli değildir (Şekil 124) [265].

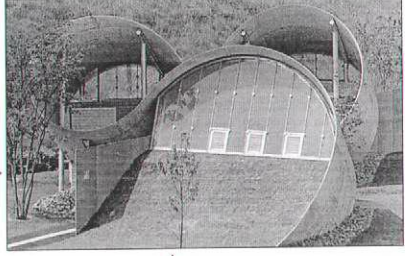
Şekil 124. Tuvaletin Plan ve Görünümleri.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 104. Tuvalet anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Yapı işlevinin bu kadar ön olana çıkarılarak tasarlanması ve farklı geometrik formla kullanıcıya sunulması çekici bir o kadar da şaşırtıcı bir durum ortaya koymaktadır. Duvarların karmaşıklığına rağmen iyi dengelenmiş ve kullanıcıya farklı bir tarz sunulmuştur. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.			
				
	Duyusal Tepkiler	Kompleks, çok parçalı		
		Canlı, çekici		
		Düzensiz, karmakarışık		
		Hareketli, göze batan		
		İyi dengelenmiş		
		Tarzı olan		
Karışık, düzensiz				

Tablo 105. Tuvalet dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
		Simetri		
	Temel Tasarım İlkeleri	Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim (Tekrar)	√	
		Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.		
		Denge	√	
		Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.		
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk		

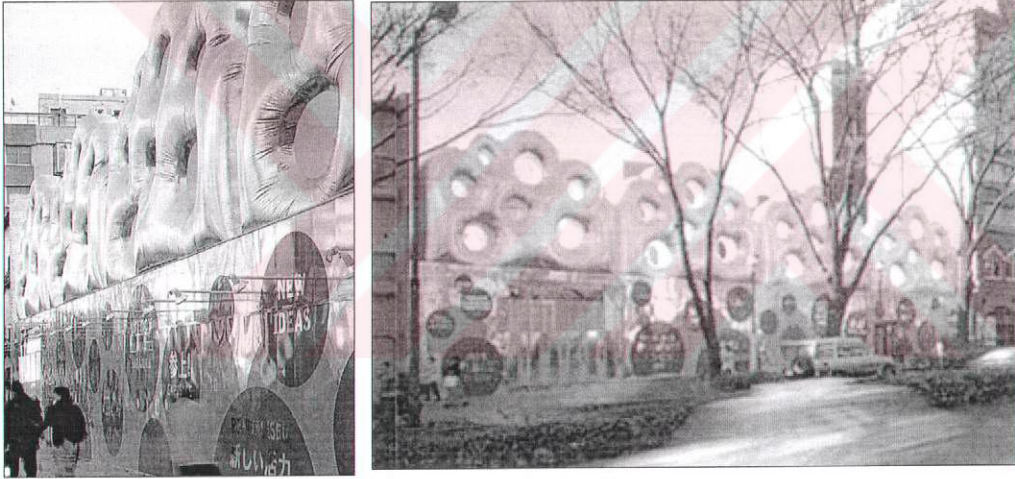
Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” (Tablo 105).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)” ve “denge” (Tablo 104).

2.5.10.3. Geçici Duvar, Mark Dytham, Astrid Klein, Tokyo, Japonya:

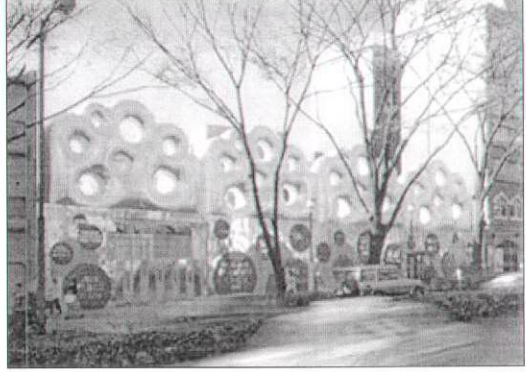

“ar+d” proje ödülünü almış bir proje uygulamasıdır. Geçici duvar, şişirme yoluyla elde edilen bir balondur. Sarmaşık ve yabancı çiçek dokusu gibi oluşu, şehir dokusuna dinlendirici bir hava vermektedir. Jüri, özgünlük ve ekonomik olmasından dolayı bu duvar fikrinden etkilenmiştir (Şekil 125) [236] [266] [267].

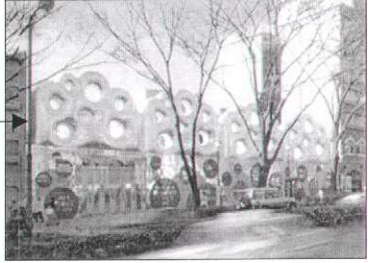
Şekil 125. Şehir merkezinde değişik bir duvar çalışması.

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 106. Geçici duvar anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	Şehir dokusuna yeni bir imaj vermesi açısından klasik duvar olgusundan sıyrılarak yeni bir tarz sunulmuştur. Analojik yaklaşımla oluşturulduğu açık olan bu duvar bitkisel figürlerin bir soyutlaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “ Analojik Duvar ” kapsamında yer alır.			
				
	Duygusal Tepkiler	Modern, çağdaş		
		Özellik belirten, kendine özgü		
		Modern		
Tarzı olan				
	Ender, alışılmamış			

Tablo 107. Geçici duvar dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
		Simetri Simetri özelliği gösterir.	✓	
	Temel Tasar İlkeleri	Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓	
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık		
		Koram		
		Uygunluk		

Analiz sonucu:

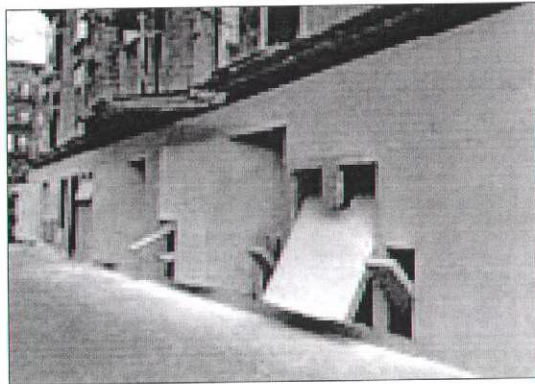
Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşidi; “Analojik Duvar” (Tablo 107).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “simetri”, “ritim (tekrar)” ve “denge” (Tablo 106).

2.5.10.4. Storefront, Steven Holl, Vito Acconci, New York, ABD, 1993.

Storefront For Art And Architecture, hem bir sanat işi hem de işlevsel bir mekan olarak düşünülmüş ve bir sanat içeriği olarak kentin içeriğine adanmıştır. Storefront, Holl ve sanatçı Vito Acconci ortaklığıyla, toplumsal etkileşimi geliştirmek amacıyla tasarlanmıştır. Tasarlanan duvar, bina ile sokak arasındaki sınırları belirsizleştirmeyi ve iç ile dışı tek bir mekan haline dönüştürmeyi denemiştir.

Beton panellerden oluşan cephe, bir puzzle’ın parçaları gibi bir araya gelmektedir. Sıcak günlerde duvar üzerinde yer alan levhalar eksenlerinden dönmekte ve insanlar tarafından istenen oranlarda açılabilir (Şekil 126) [268] [269]. Yatay ve dikey hareket eden duvar elemanları sokakla direk ilişki kurmaktadır [270].

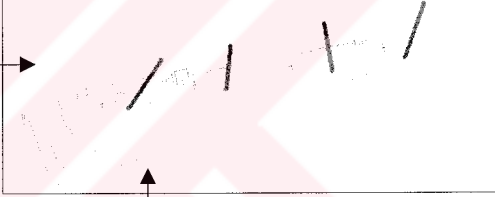
Şekil 126. Storefront girişinde yer alan duvar [186][187].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 108. Storefront anlamsal (semantik) boyut analizi

	<p>Duvarın bina ile sokak arasındaki sınırları belirsizleştirmesi, iç ile dışı tek bir mekan haline dönüştürmesi ve oyunsal içgüdüleri ortaya koyması etkili bir tarz sunmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
	Duygusal Tepkiler	<p style="text-align: center;">↓</p>		
Keyifli, neşeli				
Etkili, tesirli				
Davetkar				
		Hoş, sevimli		
ANLAMSAL BOYUT	<p>Kullanıcı tarafından açılabilir biçimi belirlenen hareketli paneller, her farklı açılımla sokakta ve iç mekanda etkili ve çekici bir durum ortaya koymaktadır. Mekana işlevsel bir özellikte katan bu duvarlar yapıya davetkar özellik kazandırmakta ve çok amaçlılığı ise değişkenlikle vurgulanmaktadır. Bu durum ferah ortam da sunarak kullanışlılığı pekiştirmektedir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Değişken Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
	<p style="text-align: center;">↓</p>			
	Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş		
		Keyifli, neşeli		
		İşlevsel		
		Canlı, çekici		
		Etkili, tesirli		
		Davetkar		
		Çok amaçlı		
		Hareketli, göze batan		
Ferah, geniş				
Yararlı, kullanışlı				

Tablo 109. Storefront dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık		
		Benzerlik		
		Kapanmışlık (Tamamlama)		
		İyi devamlılık (Süreklilik)		
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır .	✓	
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık		
		Koram Anlamlı ve estetik bir eksensel koram dilişi vardır.	✓	
		Uygunluk		

Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar” ve “Değişken Duvar” (Tablo 109).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)”, “denge” ve “koram” (Tablo 108).

2.5.10.5. Çukurova Üniversitesi Ana Giriş Kapısı, Altay Çolak, Tolga Uzun, Adana, Türkiye, 2002.

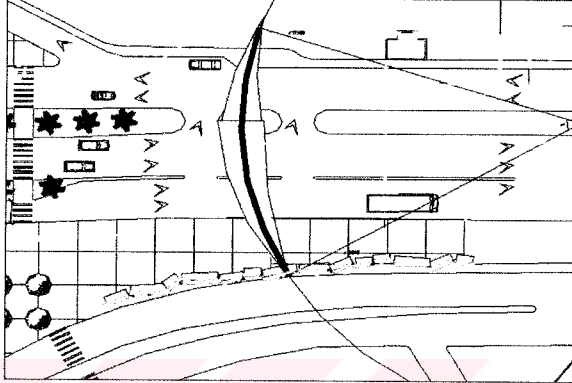

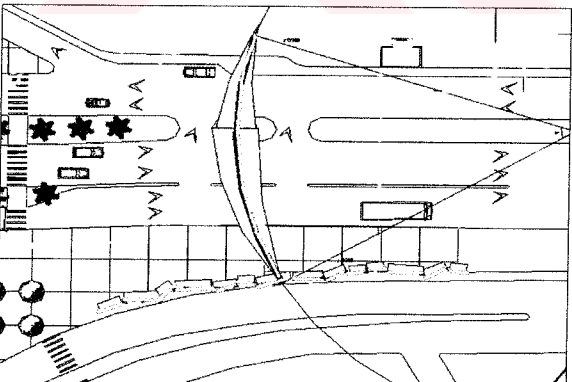

Yapı, Çukurova Üniversitesinin girişinin ve çevresinin yeniden düzenlenmesi olarak gündeme gelmiştir. Hem üniversite hem de Balcalı Hastanesinin girişlerinin ortak kesişim noktasında bulunması projenin önemini daha artırmıştır. Bu amaçla öncelikle giriş kapısının bir buluşma noktası olarak tasarımı amaçlanmıştır. Girişte tasarlanan her biri farklı renkteki duvarlar, bir Landmark olduğu gibi aynı zamanda da üniversite içindeki hareketli ve renkli yaşamı yansıtmaları düşünülmüştür. Taç kapı üzerine yerleştirilen saçaklar iki bölüm halinde yer almakta ve çizgisellik özelliği ile üniversite yazısı ve amblemi vurgulanmaktadır. Yerleştirilen duvarlar içine aynı zamanda oturma grupları da yer alır (Şekil 127). Taç kapının dışı doğru eğrisel duvarı kendi kabuğunu yırtma, aşma çabalarının bir simgesidir.

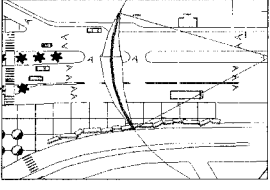
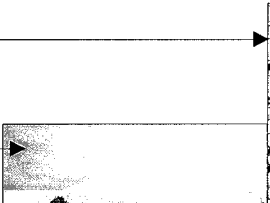
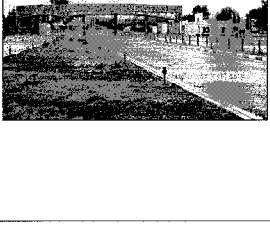
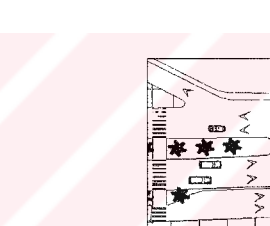
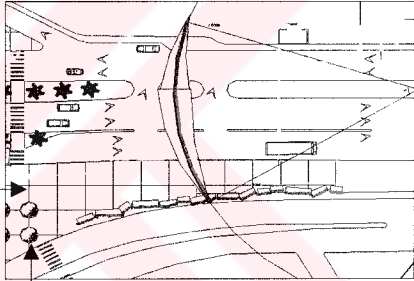
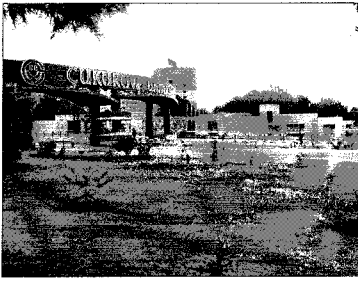
Şekil 127. Çukurova Üniversitesi Ana Giriş Kapısı [271].

Projede oluşan duvarın Anlamsal ve Dizimsel Boyut analizleri:

Tablo 110. Çukurova Üniversitesi ana giriş kapısı anlamsal (semantik) boyut analizi

ANLAMSAL BOYUT	<p>Üniversitenin girişinde yer alan farklı boyut ve karakterdeki duvarların, komşu hastane ile iletişimi koparmamak için boşluklu olması görsel iletişimi de sağlamaktadır. İki sınır arasında bu duvarlar denge ve düzeni iyi kurarak hem davetkar hem de iletişimin sağlandığı bir yer olarak ortaya çıkmaktadır. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Uzlaşmacı Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
	Duygusal Tepkiler	İşlevsel		
		Davetkar		
		Çok amaçlı		
		Kamusal, toplumsal		
		Yararlı, kullanışlı		
		İyi dengelenmiş		
		İyi düzenlenmiş		
	<p>Hem üniversitenin hem de hastanenin girişini vurgulamaktadır. Ayrıca ortak nokta olması nedeniyle bir buluşma yeri olma özelliğini de sağlamıştır. Bu haliyle duvarlar işlevsel bir özellik de sunmaktadır. Pastel renklerin kullanımı girişi daha da kolay algılatmaya yöneliktir. Duvar, bu özelliğinden dolayı “Kılavuz Duvar” kapsamında yer alır.</p>			
				
Duygusal Tepkiler	Cazip, çekici, hoş			
	Pastel renkli			
	Yalın, kolay anlaşılır			
	İşlevsel			
	Canlı, çekici			
	Güzel renkler			
	Kamusal, toplumsal			
	Çok amaçlı			
	Yararlı, kullanışlı			

Tablo 111. Çukurova Üniversitesi ana giriş kapısı dizimsel (sentaktik) boyut analizi

DİZİMSEL BOYUT		Gestalt İlkeleri		
DİZİMSEL BOYUT	Gestalt İlkeleri	Yakınlık Öğeler görsel olarak bir arada gruplanma eğilimi sergiler.	✓ 	
		Benzerlik Birbirine benzer birimler bir algısal bütünlük kazanırlar.	✓ 	
		Kapanmışlık (Tamamlama) Zihin eksik parçaları en yalın ve en büyük figür oluşturacak şekilde tamamlar.	✓ 	
		İyi devamlılık (Süreklilik) Aynı yöne doğru eğilim gösteren biçimler bütün olarak algılanırlar.	✓ 	
	Temel Tasar İlkeleri	Simetri		
		Hiyerarşi (Egemenlik)		
		Datum		
		Ritim (Tekrar) Benzer öğelerin veya gruplarının birbirini izlemesi, ritim duygusunu uyandırır.	✓	
		Denge Ortaya çıkan değerler açısından tartıldıklarında genel bir denge duygusu verir.	✓	
		Zıtlık		
Koram Anlamlı ve estetik bir eksensel koram dilişi vardır.	✓			
Uygunluk Duvarlar biçimsel uygunluk özelliği gösterir.	✓			

Analiz sonucu:

Anlamsal (Semantik) Boyut: Duvar çeşitleri; “Uzlaşmacı Duvar, Kılavuz Duvar” (Tablo 111).

Dizimsel (Sentaktik) Boyut: Gestalt İlkeleri; “yakınlık”, “benzerlik”, “kapanmışlık (tamamlama)” ve “iyi devamlılık (süreklilik)”, Temel Tasar İlkesi; “ritim (tekrar)”, “denge”, “koram” ve “uygunluk” (Tablo 110).

3. BULGULAR VE İRDELEME

3.1. Mimari Göstergelerdeki Duvar Elemanları

İnsanlar yaşadığı çevreyi duyu yoluyla algılayarak bir sentez yapar. Bir yandan duyumdan gelen, diğer yandan da imgeleme, anımsama, kavram oluşturma ve akıl yürütmeyle nesne üzerinde bir tanımlama yoluna gider. Beğeni veya tepkisini çevreyi oluşturan elemanlardan biri olan duvar içinde ortaya koyar, fazla abartılı, yüksek, gereksiz, çok karışık bir yer v.b. tanımlamalar yapar. Burada kullanıcıların algısına bağlı olarak farklı yorumlar da ortaya çıkmaktadır. Gözlemle yorum ile algıyı birbirinden ayrı tutmak gerekir; yorumlamayı belirleyen temel koşullar vardır. Geçmiş yaşantımızı oluşturan kavramlar, bakış açıları, inançlar, bilgi ve varsayımlar vb. dir. Algı ise bireyin kendisini çevreleyen dış dünyadan duyu organları aracılığıyla edindiği bilgidir. Mimari de duyu organları tarafından oluşan bir dildir. Bu dilin bir anlatanı bir de anlatmak istediği vardır. F.Scheiermacher'ın söylemine göre; yorumcunun amacı önce eserin sahibi kadar, sonra da yazarından daha iyi anlamayı bakış açısından hareketle, hem metnin kendisinde yazılmış olduğu dille ilişki içinde, hem de gramatikal açıdan ve yazarın niyeti ve gelişimiyle ilişki içinde psikolojik bakımdan incelenir [272]. Algı ilk intiba, yorum ise üzerinde çalışmanın bir ürünüdür. Dilthey'e göre sadece anlamını ortaya çıkarmak yeterli olmaz; ayrıca, sözcüklerin belli bir dönem ya da çağın sahip olduğu tinsel yaşam altında kazandıkları anlamı da gün ışığına çıkartmak gerekir. Bu yapıldığı zaman ancak, söz konusu anlamlar sayesinde o dönem ya da çağa egemen olan tinsellik kavranabilir [188]. Örneğin, duvarın bir kültürdeki anlamı “mahremiyet” iken, diğer bir kültürde “gizem” olarak ortaya çıkabilir. Zaten, duvar doğası gereği “gerisinde ne var?” sorusunu sordurur. Her duvar temel olarak bunu yüklenir. Gizlilik varlık nedeni olur. Duvar varlık nedenini sadece “gizlilikle” sınırlamaz, kendisine başka yorumlar da eklettirir; çağın biçimine, gerekliliklerine göre yani sürece bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Vurgu yapan duvar, etkili ana duvar, bir yapının kendi içiyle ve dışındaki diğer öğelerle ve en önemlisi de insanla diyalog kurar. Dolayısıyla duvarlar, yorumlama tarzından yaşam biçiminden etkilendiği gibi kullanıcıyı da bir anlamda iletişim görevi gösterir. Kullanıcıyla sağladığı iletişim zaman içinde farklılık ve çeşitlilik gösterir.

Bu bağlamda, çalışmanın bu bölümünde duvarın tarihsel süreç içinde kazandığı Anlamsal ve Dizimsel Boyut analiz edilmiş ve 17 farklı duvar grubu elde edilmiştir. Bu duvar grupları, bu bütünlükte esas olan yani dikkat çekici öge olarak (yapının gerek ön cephesi gerek iç mekan, gerekse de fiziksel çevresinde) yer alan kurgusudur. Analiz sonucunda elde edilen duvar çeşitleri;

1. Korumacı Duvar
2. Uzlaşmacı Duvar
3. Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar
4. Şeffaf Duvar
5. Anıtsal Duvar
6. Kılavuz Duvar
7. Sanatsal Duvar
8. Maske Duvar
9. Değişken Duvar
10. Gizemli (Mistik) Duvar
11. Analogik Duvar
12. Doğal Duvar
13. Ayırıcı Duvar
14. Akışkan Duvar
15. Aykırı Duvar
16. Basit Duvar
17. Hayali Duvar

olarak gruplanmıştır.

Bulgular ve irdeleme bölümünde bu duvar çeşitlerinin Anlamsal (Semantik) Boyut Duygusal Tepki çeşitleri ve Dizimsel (Sentaktik) Boyut Gestalt ve Temel Tasar İlkeleri açısından irdelemesi yapılmıştır. Anlamsal (Semantik) Boyut açısından Michelson'un "Çevresel Tasarım İçinde Davranışsal Araştırma Metotları" adlı eserinde yer alan sıfat çiftlerinden yararlanılmış ve Dizimsel (Sentaktik) Boyutta ise yapının bütünündeki etkisine bakılmıştır.

3.1.1. Korumacı Duvar

Koruyan, "saklayan" anlamı vardır. Korumanın sözlük tanımı; koruma eylemi, savunmanın ise; saldırıya karşı koyma, müdafaa, olarak geçmektedir. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; saklama, kavrama, gözetme olarak açıklanabilir.

İnsanoğlu, tehlike anında korkuya karşı koyabilmenin yollarını aramıştır. Korku, yaşamla iç içedir; inşa etmek, şehirler kurmak, kendini güvence alma arayışının temel unsurları olmuştur. Kendisini korumak için etrafını duvarlarla, hendeklerle, surlarla çevirme anlayışı, güvenli bir çember oluşturmak, kendisi olabildiği ve en az tehlikede hissettiği yeri oluşturma çabasıdır. Tarihsel süreçte savunma amacı ön planda olduğundan yüksek tepeler, yamaçlar yerleşim seçimini ve dolayısıyla biçimini etkilemiştir. Kolay görüş acısı sağlayan yerler öncelikli tercih sebebi olmuştur.

Tarih içinde kaleler ve surlarla oluşturulan güvence veren duvarlar, günümüzde hem biçimsel-boyutsal hem de malzeme açısından değişikliğe uğramıştır. Zamanın bozuculuğunu, yok ediciliğini alt eden bu yapıtların, mimarlık yapıtı olma özgünlüğünü ve özünü oluşturan eyleme dönük yönleri yok olmuştur. Yapıtın gerçekleştirilmesinin ana nedenini oluşturan inanca bağlı işlevsellik geçerliliğini yitirmiştir [273]. Günümüzde katı korumacı anlamı değişerek insanı ezmeyen, insan ölçeğine yakın ve bireysel mekanlar ile toplumsal mekanlar arasında ayırıcı rol oynayan, kentsel alanlardan çok çoğunlukla tek yapı ölçeğinde kullanılmaya başlanan duvarlara yerini bırakmıştır. Yani güvenlik genellikle çekirdeğinde evler olmuştur.

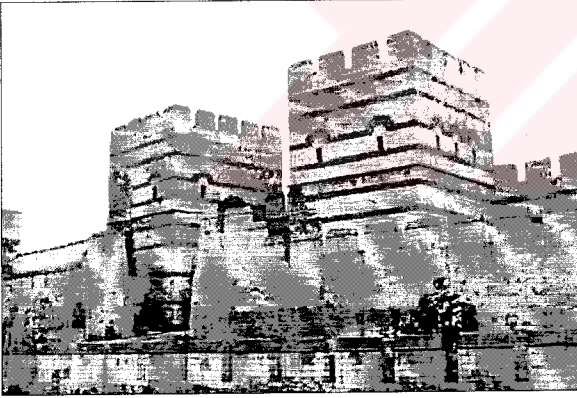
Surlar, çağlar boyunca kentsel kurgunun belirleyici ve özgün dayanağı olarak yerini ve önemini korumuştur. Surun ayırıcı özelliği olduğu kesindir. Ş.Sami Bey "belirli kalınlığı ve yüksekliği olan duvar, istihkamat" olarak açıklıyor sözlüğünde. Sur öncelikle kentle ve savunma ile ilgilidir. Sur olabilmek için belli bir mesafe boyunca uzanmalıdır. Böylece en ve yüksekliğe boy da eklenmiş olmaktadır. Sur bu haliyle tam bir hacimdir. Batı'da mur (*duvar*) ile başlayan sözcüklerle tanımlanan (*İngilizce'de rampart*) sur, Latince'nin munire, sağlamak, güçlendirmek fiiline bağlıdır. Böylelikle güç ögesi anlama girmiş oluyor. Güç gelince sözcük devletin alanına girmiş olmaktadır. Surun öznesi hangi biçimiyle olursa olsun devlettir,. Savunma ile saldırı surda karşı karşıya gelmektedir. Böyle alındığında devletin hem güç simgesi hem de kırılma çizgisidir. Sur uygarlığın fay hattıdır. Çin ve Bizans surlarıyla var ve yok oluyorlar. Tarihi yaratıyor, dönüştürüyor ve yok ediyorlar [274].

İnşa edilen çevrelerde kişilerin dışarıdan gelecek tehditlere karşı taşıdıkları korkunun yanı sıra yönetimlerin kent sakinleri korkusundan söz edilebilir. Ortaçağın sonuna kadar kentlerin güvenliğinde surlar büyük rol oynadı. Feodal yönetim düzenlerinin yerini kapitalizmin almaya başlamasıyla, kent duvarları işlevlerini yitirmeye başladı [275].

“Bu duvarlar, setler, bir meydan okuma, belki de bir gövde gösterisiydi, hem geçmişe hem de geleceğe. Belki de geçmişe özlem duyanları, geçmiş kadar sınırsız bir yapıya hükümlü kılıyordu”. Bu Borges’in yorumuydu. Tarihçiler bu olaya daha farklı yaklaşır yaptırmanın değil de halkın psikolojisini katarak konuşur [276].

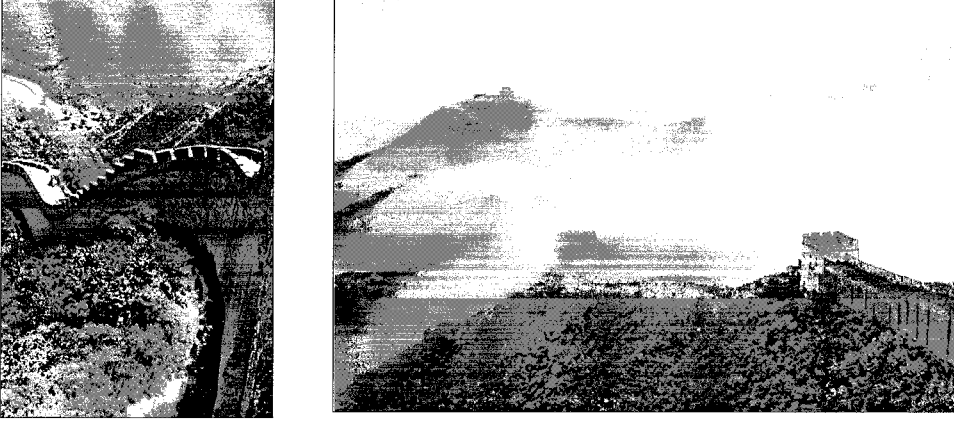
Tarihte çağının gereği olarak, her kent ya da toplum kendine ait bir surla çevrelenmiştir. İstanbul surları, Çin Seddi, gibi duvarlara verilebilecek bir örnektir. Hiç şüphesiz ki bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Ancak burada amaç, bu duvarların anlamını anlatabilecek çarpıcı örneklerle konuyu daha da pekiştirmektir.

İstanbul'un ilk surları, 413-447 yılları arasında kenti savunma amacıyla Bizans İmparatoru II. Theodosius tarafından yaptırıldı (Şekil 128). Surlar, iç sur, dış sur ve hendek olmak üzere üç kademeli bir savunma yapısıdır [277].

Şekil 128. İstanbul surundan bir kesit.

Çin Seddi de savunma amaçlı duvarlar olarak yapılmıştır. Fakat ilk yapılmaya başlandığında bu kadar geniş ve büyük düşünülmemiştir. Her bir farklı akıma karşı farklı duvarlar oluşturuldu. Her başa gelen hükümdar bu duvarları biraz daha büyüttü ve genişletti (Şekil 129)[278].

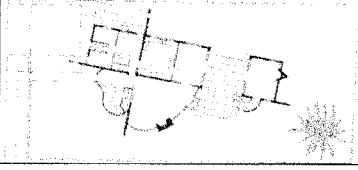
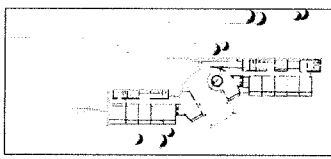
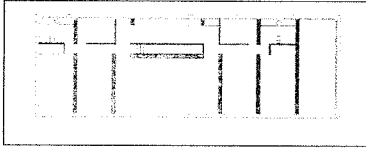
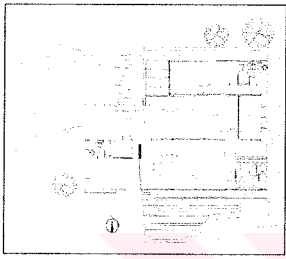
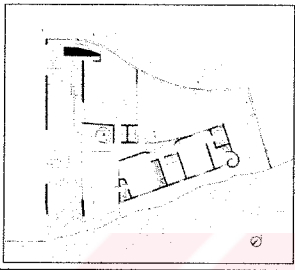
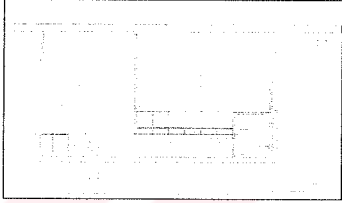

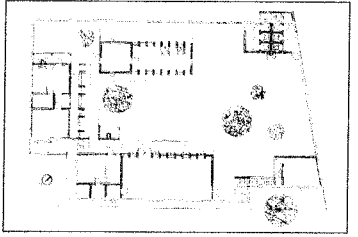
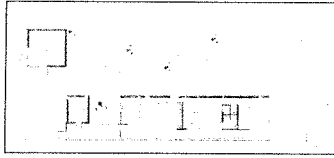
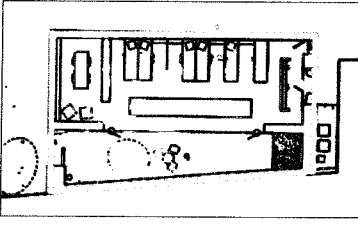

Şekil 129. Çin Seddi [279].

Günümüzde, korumacı – savunmacı duvar anlayışı artık bu kadar büyük ve yüksek duvarlara gerek kalmadan sağlanmaktadır. Artık teknolojinin de ilerlemesiyle, yerleşim merkezlerinin korunması veya savunması için böyle duvarlara gerek kalmamıştır. Böylece Korumacı Duvarın işlevsel özelliği açısından özel alanlarda ve (müstakil konut bahçelerinde, özel mekanlarda, kreş – okul vb.) yapıların çevrelerinde kullanıldığını görmekteyiz.

Analizi yapılan 55 örnek içinde Korumacı Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örnekleri; Peru Lima'daki Los Andes (Mulder) Evi, Türkiye İstanbul'daki İki Aile Evi, İspanya Madrid'deki Balas Evi, Güney Kore Bockpori'deki Dağ Evi, ABD Phoenix'deki Konut, Çek Cumhuriyeti Prague'deki Bahçe Evi ve ABD Tucson'daki Konut, Kulüp ve Stüdyo örnekleri; Senegal Rufisque'deki Kadınlar Merkezi, ABD Arizona'daki Tasarım Stüdyosu ve ABD Arizona'daki Stüdyo (Tablo 112).

Tablo 112. Korumacı Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnekleri		
		
Los Andes Evi Lima, Peru	İki Aile Evi İstanbul, Türkiye	Balas Evi Madrid, İspanya
		
Dağ Evi Bockpori, Güney Kore	Konut Phoenix, ABD	Bahçe Evi Prague, Çek Cumhuriyeti
		
Konut Tucson, ABD		
Kulüp ve Stüdyo Örnekleri		
		
Kadınlar Merkezi Rufisque, Senegal	Tasarım Stüdyosu Arizona, ABD	Stüdyo Arizona, ABD

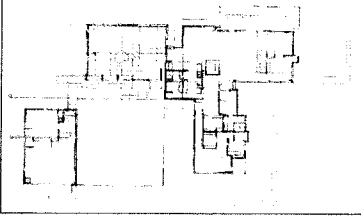

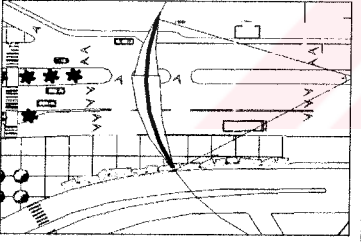
3.1.1.1. Korumacı Duvar'ın Anlamsal (Semantik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Korumacı Duvar'ın zihinde çağrıştırdığı sıfat çiftleri; “Geleneksel”, “Dolu, bütün”, “Tahditli mekan”, “İtici”, “Tek amaçlı”, “Kişisel, özel”, “Yalın, kolay anlaşılır”, “Düzenli, sistemli”, “Temiz, net”, “İç karartıcı, loş”, “Sıkıcı, kasvetli”, “Yalın, düz, sade”, “Dar, sınırlı”, “Etkisiz, tesirsiz”, “Etkileyici olmayan”, “İyi ölçekli”, “Cazip olmayan”, “Olağanüstü, çok iri”, “Etkileyici, görkemli”, “Hareketli, göze batan”, “Kötü ölçekli”, “Yeterli büyüklük”, “Kamusal, toplumsal” (Tablo 113). “Dolu, bütün”, “Tahditli mekan”, “İtici”, “Kişisel, özel”, “Yalın, kolay anlaşılır” yoğunluktadır.

Tablo 113. Korumacı Duvar Duygusal Tepki Tablosu

Duygusal Tepki	
Geleneksel	
Dolu, bütün	
Tahditli mekan	
İtici	
Tek amaçlı	
Kişisel, özel	
Yalın, kolay anlaşılır	
Düzenli, sistemli	
Temiz, net	
İç karartıcı, loş	
Sıkıcı, kasvetli	
Yalın, düz, sade	
Dar, sınırlı	
Etkisiz, tesirsiz	
Etkileyici olmayan	
İyi ölçekli	
Cazip olmayan	
Olağanüstü, çok iri	
Etkileyici, görkemli	
Hareketli, göze batan	
Kötü ölçekli	
Yeterli büyüklük	
Kamusal, toplumsal	

Tablo 115. Uzlaşmacı Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnekleri		
		
Mountain House Georgia, ABD		
Anıt Proje Örnekleri		
		
Görüşme Yeri Almanya - Çek Sınırı		
Şehir Donatıları Örnekleri		
		
Ç:Ü: Giriş Kapısı Adana, Türkiye		

Tablo 117. Uzlaşmacı Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

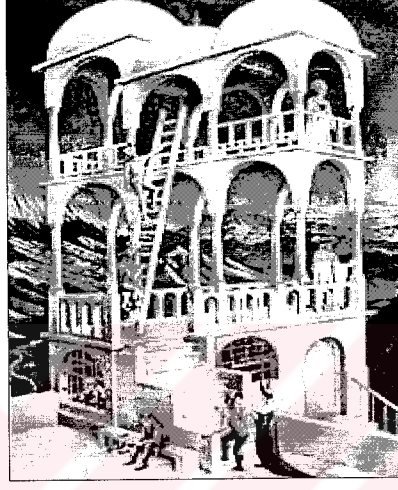
		Dizimsel Boyut															
Gestalt İlkeleri	Yakınlık	■															
	Benzerlik	■	■														
	Kapanmışlık	■															
	İyi Devamlılık	■															
Temel Tasarım İlkeleri	Simetri	■															
	Hiyerarşi	■															
	Datum	■															
	Ritim (Tekrar)	■	■														
	Denge	■	■	■													
	Zıtlık	■															
	Koram	■															
	Uygunluk	■	■	■													

3.1.3. Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar

Şaşırtıcının sözlük anlamı; “şaşırtma niteliği olan, şaşırtan”dır [102]. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; beklenmedik, garip olağandışı, sürpriz, umulmadık olarak açıklanabilir.

Duvar Analizleri yapılan toplam 3 örnek içinde bu kapsamda yer alan duvarlar, sürprizli mekan yaratan, merak uyandıran olarak tanımlanabilir. Yanıltıcı, şaşırtıcı, ilgi çekici, alışılmamış etkiler elde etmeye yönelik yapılan bu duvarların amaçları kullanıcıya arkasındaki işlevi merak ettirmek, sezgi yoluyla da anlama yoluna götürmek ve teknolojinin de yardımıyla artık gösterenin anlatımını sanal oyunlarla “duvar oyunlarına” çevirerek, mekan parçalarını hareket ettirerek izleyicinin algısını etkileyebilmek olarak açıklanabilir. Bu amaçla duvarlarda kullanılan malzeme zıtlığı ile de kullanıcı üzerinde “şok” yaratmak mümkündür.

M.C.Escher'in, eylemini sınırsız bir döngüsellik ortamı haline getiren sanallıkla, mekân yanılımasını bilmeceye çeviren taş baskılarına bakıldığında, algılanmakta zorlanan mekân parçalarının bütünüyle duvardan hareket ederek gerçekleştiği görülür (Şekil 131); kâh iç, kâh dış bükey olarak çizilen bu duvarların kuşbakışı görünümü, kendi içinde karmaşık hâle geldiği ölçüde, dışındaki izleyicinin bakış hattını âdeta (G.B.Piranesi'nin Carceri dizisinde olduğu gibi) iptal eder.

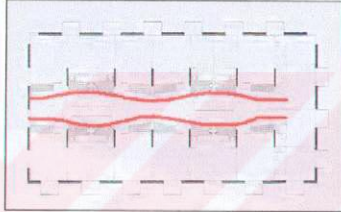

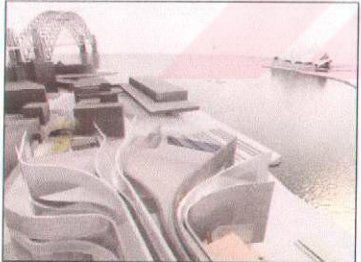
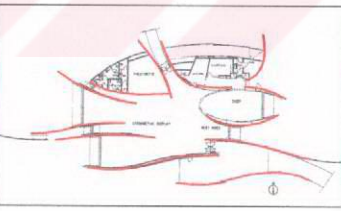

Şekil 131. Belvedere,1958, ve Waterfall,1961, M.C.Escher [281].

İzleyicinin algılayamadığı mekânın yalnız içinde değil, dışında da yeri (duruş noktası) yoktur. Bu bağlamda mekânın labirente dönüşmesi, aslında duvar aracılığıyla gizlenen yolda güzergâh sınavıdır; labirent, çıkış yerinden önce, yön duygusuna sürekli çelme takan, bulunan noktada pusu kuran niteliktedir. Hiç kuşkusuz, ayna örneğinde karşılaşıldığı gibi şaşırtıcı duvara ilişkin bu ve benzeri spekülâtif düşüncelere daha birçok şey eklenebilir.

Analizi yapılan 55 örnek içinde Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örnekleri; Avusturya'daki Toplu Konut, Meksika Cabo San Lucas'daki Konut, ABD Tucson'daki Konut, Kültür Merkezi ve Müze örnekleri; Avusturya Sidney'deki Moving Image Center, Avusturya Karijini'ndeki Ziyaretçi Merkezi, Okul ve Öğrenci Yurtları Örneği; Almanya Berlin'deki Heinz-Galinski Okulu, Sergi ve Konser Salonu Örnekleri; Almanya Honover'deki İsviçre Pavyonu, Almanya Hanover'deki İspanyol Pavyonu, Şehir Donatıları örnekleri; Japonya Hyogo'daki Tuvalet, ABD New York'daki Storefront (Tablo 118).

Tablo 118. Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnekleri		
		
Konut Tucson, ABD	Toplu Konut Avusturya	Konut Cabo San Lucas, Meksika
Kültür Merkezi ve Müze Örnekleri		
		
Moving Image Centre Sydney, Avustralya	Ziyaretçi Merkezi Karijini, Avustralya	
Okul ve Öğrenci Yurtları Örnekleri		
		
Heinz-Galinski Okulu Berlin, Almanya		

Tablo 118'in devamı.

Sergi ve Konser Salonu Örnekleri		
		
İsviçre Pavyonu Hanover, Almanya	İspanyol Pavyonu Hanover, Almanya	
Şehir Donatıları Örnekleri		
		
Tuvalet Hyogo, Japonya	Storefront New York, ABD	

3.1.3.1. Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar'ın Anlamsal (Semantik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar'ın zihinde çağrıştırdığı sıfat çiftleri; “Cazip, çekici, hoş”, “Etkili, tesirli”, “Canlı, çekici”, “Hoş, sevimli”, “Hareketli, göze batan”, “Tarzı olan”, “Keyifli, neşeli”, “Kompleks, çok parçalı”, “İşlevsel”, “Davetkar”, “İyi dengelenmiş”, “İyi düzenlenmiş”, “İyi ölçekli”, “Geniş, alabildiğince açık”, “Dolu, bütün”, “Düzensiz, dağınık”, “Örgütlenmiş”, “Çağdaş”, “Özellik belirten, kendine özgü”, “Modern”, “Karışık, düzensiz”, “Serbest mekan”, “Ferah, geniş”, “Kalabalık”, “Düzensiz, karmakarışık”, “Düzenli, sistemli”, “Yaralı, kullanışlı”, “Olağanüstü, çok iri”, “Etkileyici, görkemli”, “Keyifli, neşeli” yoğunluktadır (Tablo 119).

Tablo 120. Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

		Dizimsel Boyut															
Gestalt İnkeleri	Yakınlık	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Benzerlik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Kapanmışlık	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	İyi Devamlılık	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Temel Tasar İnkeleri	Simetri	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Hiyerarşi	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Datum	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Ritim (Tekrar)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Denge	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Zıtlık	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Koram	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
	Uygunluk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

3.1.4. Şeffaf Duvar

Şeffafın sözlük anlamı; saydam olarak geçmektedir. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; arkasını gösteren, saydam, ışığı geçiren olarak açıklanabilir.

Bu duvarlar, gözle görülebilen bir açıklığın söz konusu olduğu şeffaflık sağlayan, ışığı geçiren şeffaf veya yarı şeffaf malzemelerden oluşturulan duvarlardır. Amaç değişebilir veya sabit elemanlarla dinamik bir ilişki sistemi kurarak, insanlara farklı mekanlar ve tanımlar sunmaktır.

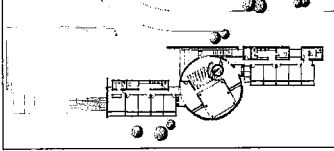
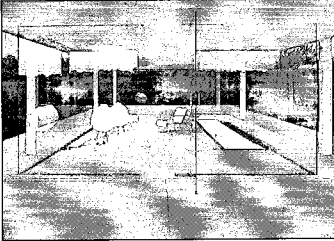
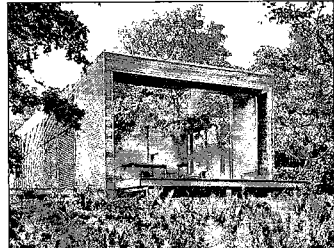

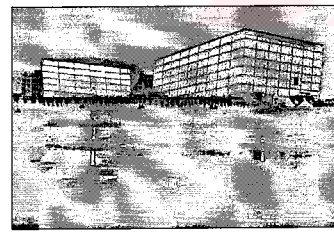
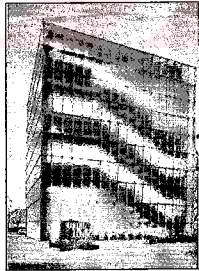
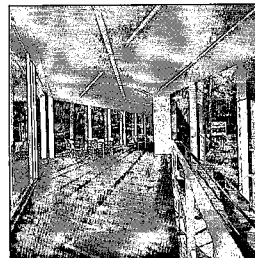

Saydam bölme kullanılması; geçişi, ulaşımı engelleyip görüşü ve ona bağlı görsel bağlantıyı kesmeyip, dış çevre ile süreklilik sağlayarak kurguya soyut bir değer katmaktadır [282]. Camın yarattığı şeffaflığın yaşamı sorgulamasıdır bir bakıma. Teşhir edicidir. Dış yaşamı, camın saydamlığıyla, konut içerisine almaktadır.

Mies'in 1929'da gerçekleştirdiği Barselona Pavyonu, bu bağlamda mimarlık tarihinin en önemli yapısıdır. Artık cam, duvarın yerine geçmiş ve duvarın taşıdığı anlamsal yükleri de ortadan kaldırmıştır. Ortadan kalkan yalnızca duvar değil, varlığı doğrudan duvara bağlı olan penceredir aynı zamanda ya da pencere duvara, duvar ise pencereye dönüşmüştür. Başka bir deyişle, artık mimari mekânı tanımlayan yeni bir öge ve yeni bir gösterge vardır. Bu, kapsayanın kapsanana, içerinin dışarıya, kapalıının açığa dönüşmesidir [283].

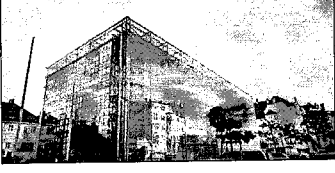
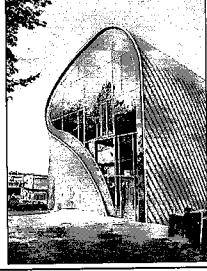
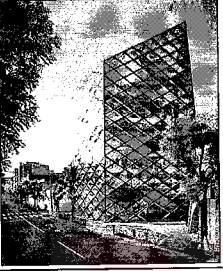
Analizi yapılan 55 örnek içinde Şeffa Duvar olarak yer alan projeler; Türkiye Şile'deki İki Aile Evi, İspanya Madrid'deki Balas Evi, Danimarka Zealand'daki Konut, Meksika Cabo San Lucas'daki Konut, Avustralya New South Wales'deki Konut, Kültür Merkezi ve Müze örnekleri; İspanya San Sebastian'daki Kursaal Kültür Merkezi, Avusturya Bregenz'deki Bregenz Sanat Müzesi, Sergi ve Konser Salonu Örnekleri; Türkiye

İstanbul'daki Borusan Aktivite Merkezi, İtalya Parma'daki Konser Salonu, Hollanda Amsterdam'daki Mimarlık Merkezi, Dini Yapı örneği; Almanya Münih'teki Herz Jesu Katolik Kilisesi, Alışveriş Örneği; Japonya Tokyo'daki Moda Evi (Tablo 121).

Tablo 121. Şeffaf Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnekleri		
		
İki Aile Evi Şile, Türkiye	Balas Evi Madrid, İspanya	Konut Zealand, Danimarka
		
Konut Cabo San Lucas, Meksika	Konut New South Wales, Avustralya	
Kültür Merkezi ve Müze Örnekleri		
		
Kursaal Kültür Merkezi San Sebastián, İspanya	Bregenz Sanat Müzesi Bregenz, Avusturya	
Sergi ve Konser Salonu		
		
Borusan Aktivite Merkezi İstanbul, Türkiye	Konser Salonu Parma, İtalya	

Tablo 121'in devamı.

Dinsel Yapı Örnekleri		Kulüp ve Stüdyo Örneği
		
Herz Jesu Katolik Kilisesi Münih, Almanya		Mimarlık Merkezi Amsterdam, Hollanda
Alışveriş Merkezi Örnekleri		
		
Moda Evi Tokyo, Japonya		

3.1.4.1. Şeffaf Duvar'ın Anlamsal (Semantik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Şeffaf Duvar'ın zihinde çağrıştırdığı sıfat çiftleri; “Çağdaş”, “Yeterli ışık”, “Etkileyici, görkemli”, “Davetkar, davet edici”, “Aydınlık”, “Modern”, “Ferah, geniş”, “Cazip, çekici, hoş”, “Etkili, tesirli”, “Temiz, net”, “Yalın, kolay anlaşılır”, “Canlı, çekici”, “İşlevsel”, “Zarif, zevkli”, “İyi düzenlenmiş”, “Yumuşak ışıklandırma”, “Kompleks, çok parçalı”, “Yararlı, kullanışlı”, “İyi ölçekli”, “Yalın, düz, sade”, “İyi dengelenmiş” yoğunluktadır (Tablo 122).

3.1.5. Anıtsal Duvar

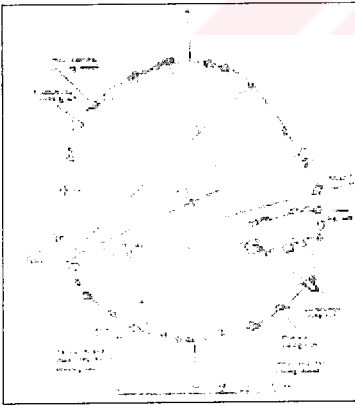
Anıtsalın sözlük anlamı, anıt niteliğinde olan, büyüklüğü ve görünüşüyle etkileyen, görkemlidir [284]. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; çarpıcı, görkemli, gösterişli, heybetli, şaşaalı olarak açıklanabilir.

Anıtlar, bu duvar çeşidi içindedir. Gerek bir kişi gerekse de bir toplumsal simgeyi vurgulamak için ön plana çıktıkları gibi önemli bir olay, alan vurgusu veya bir başarıyı temsil de edebilirler. Anıtlar bir odak oluştururlar. Bu odak, çevresindeki yapı ve elemanlarla ilişki kurarlar, etkilerler ve çok yönlü bir kurgu sağlarlar.

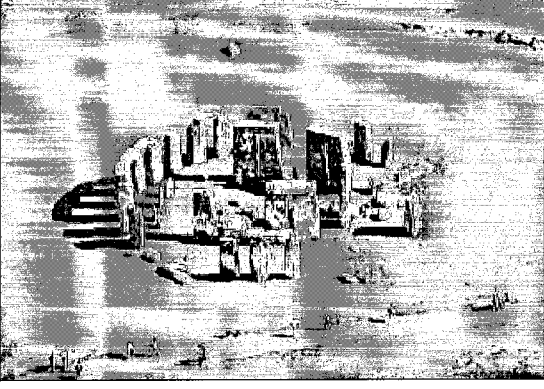
Anıtsal öge (dikilitaş, heykel vb.), kent ölçeğinde bir boşluğun merkezine yerleştirilerek odak bağlantılı bağımsız kentsel mekan tanımlamasına ulaşmak mümkündür [285].

Tarih içinde ilk anıtlar olarak megalitleri ve dolmenleri alabiliriz.

Megalitler, neolitik çağa ait insanoğlunun ilk ilkel yapılarıdır. Menhirlerin mezar taşları olduğu bundan dolayı dini semboller oldukları sanılmaktadır. İngiltere’de Castlerigg kromlekleri gibi korunma amaçlı kullanımı da söz konusudur (Şekil 132) [286]. Dolmenler daha çok tapınak amaçlı yapılmışlardır [287] ve planlamaları güneş ve ayın açılarını dikkate alınarak yapıldı [288] (Şekil 133).

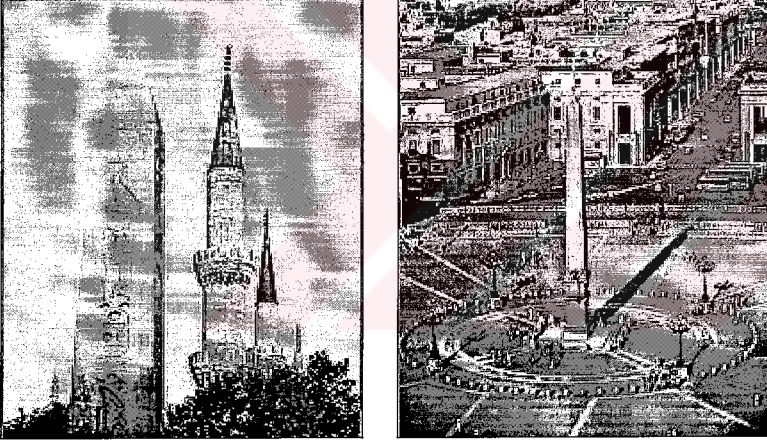

Şekil 132. Castlerigg’de bulunan Kromlek, Anıtsal Duvar örneği.

Şekil 133. İngiltere Wiltshire’de bulunan Dolmen, Anıtsal Duvar örneği.

Dikilitaşlar; değerli kişilerin onuruna kurulurdu. Çoğunlukla da üzerlerinde bu kişilerin başarılarına ait yazıtlar bulunurdu [289]. Fakat bu anıtlar, günümüzde daha çok merkez ya da meydan oluşturma amacıyla kullanılmaktadır (Şekil 134) [290].

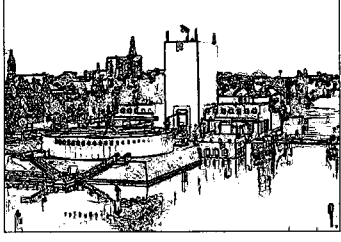
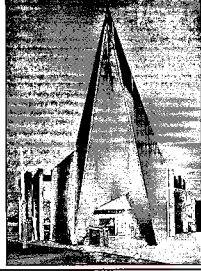
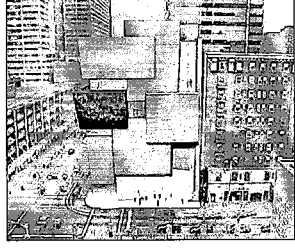

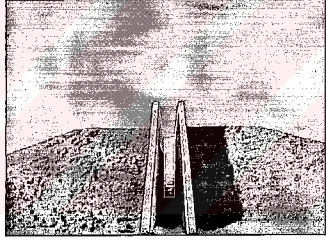
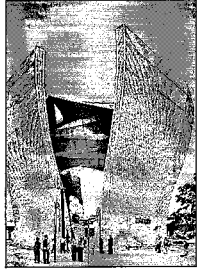
Şekil 134. Dikilitaş, İstanbul Şekil D. Dikilitaş, Roma.

20. yüzyılın en önemli mimari anıtsal eserlerinden olan Sydney Opera Binası, Avustralya ve Sydney kentinin simgesel değeri olmuştur. Benzersiz tasarımı ve konumu bir anıt özelliklerini taşımaktadır. Heykelsi parçalar bir araya gelerek, kendi düzenleri içinde bir bütünlük oluştururlar.

Kortan, mimarların kesinlikle heykel eğitimi almalarını söylemektedir. Nedeni olarak ta Sydney Opera Binasını ve Le Corbusier’in Ronchamp Tapınağını gösterir ve devamını şöyle tamamlar: Evet, Albert Einstein’ın hayal gücü, bilgiden daha önemlidir özdeyişinin özellikle mimarlar için derin anlamı olmalıydı [291].

Analizi yapılan 55 örnek içinde Anıtsal Duvar olarak yer alan projeler; Kültür Merkezi ve Müze örnekleri; Hollanda Groninger'deki Groninger Müzesi ve Avustralya Melbourne'deki Modern Sanat Müzesi, İrlanda Country Wexford'daki Anıt ve Alman-Çek sınırındaki Görüşme Yeri, Sergi ve Konser Salonu örneği; Almanya Hanover'deki Macaristan Pavyonu (Tablo 124).

Tablo 124. Anıtsal Duvar'ın yer aldığı projeler

Kültür Merkezi ve Müze Örnekleri		
		
Groninger Müzesi Hollanda	Modern Sanat Müzesi Melbourne, Avustralya	Modern Sanat Müzesi Cincinati, ABD
Anıt Proje Örnekleri		
		
Görüşme Yeri Alman-Çek Sınırı	Anıt Country Wexford, İrlanda	
Sergi ve Konser Salonu Örnekleri		
		
Macaristan Pavyonu Hanover, Almanya		

3.1.5.2. Anıtsal Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Anıtsal Duvar örneklerinin yapı bütünündeki dizgisel kurgusunda yer alan Gestalt ve Temel Tasar İlkeleri; “Yakınlık”, “Benzerlik”, “Kapanmışlık (Tamamlama)”, “İyi Devamlılık”, “Simetri”, “Hiyerarşi (Egemenlik)”, “Ritim (Tekrar)”, “Denge”, “Zıtlık”, “Koram”, “Uygunluk” yoğunluktadır (Tablo 126).

Tablo 126. Anıtsal Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

		Dizimsel Boyut																			
Gestalt İlkeleri	Yakınlık	■																			
	Benzerlik		■																		
	Kapanmışlık			■																	
	İyi Devamlılık				■																
Temel Tasar İlkeleri	Simetri				■																
	Hiyerarşi					■															
	Datum						■														
	Ritim (Tekrar)							■													
	Denge								■												
	Zıtlık									■											
	Koram										■										
	Uygunluk											■									

3.1.6. Kılavuz Duvar

Kılavuzun sözlük anlamı, yol, yöntem gösteren şeydir [292]. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; rehber, öncü, yol gösteren olarak açıklanabilir.

Yönlendirici, yönetici, rehberlik edici veya davet edici olan duvarlardır. Doğal veya yapay ortamda insan:

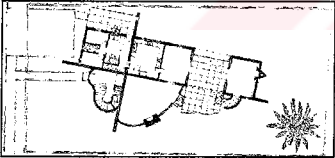
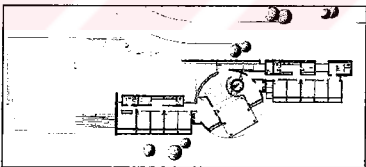

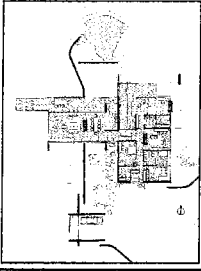
- Yönünü
- Durumunu

belirleme gereksinimi duyar, kıstas olarak seçtiği sabit değer veya değerlere kıyaslama yaparak sağlar [293].

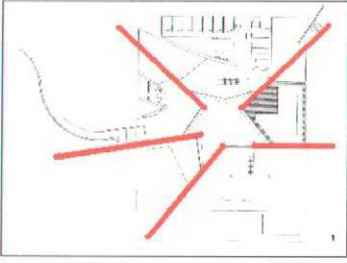

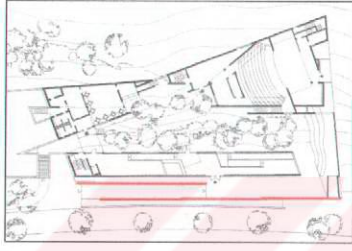
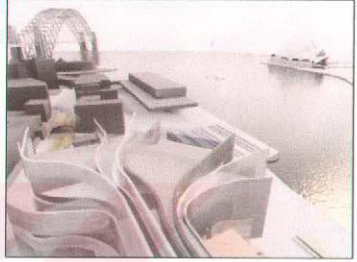
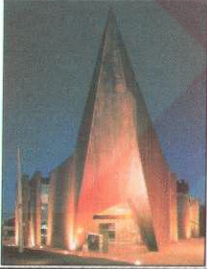
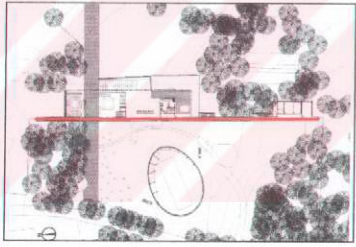
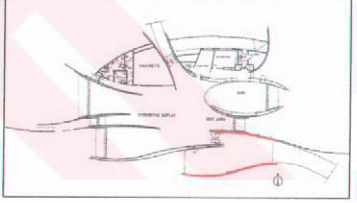

Mimar, bir yapının girişini veya önem arz eden bir yerini vurgular ve kullanıcıya gitmesi gereken yere yönlendirir. Bir sokakta da devamlılık sunarak veya yapı içinde gerekli yerlere ulaşılması için bir yön çizer. Yönlendirmeyi sağlayan en önemli elemanlardan bir de bu duvarlardır.

Analizi yapılan 55 örnek içinde Kılavuz Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örnekleri; Peru Lima'daki Los Andes (Mulder) Evi, Türkiye İstanbul'daki İki Aile Evi, Meksika Cabo San Lucas'daki Konut ve Avustralya New South Wales'daki Konut, Spor Salonu örneği; İspanya Barselona'daki Sağlık ve Spor Merkezi, Kültür Merkezi ve Müze örnekleri; Hollanda Groninger'deki Groninger Müzesi, İsrail Tel Aviv'deki Gazi Müzesi ve Avustralya Sidney'deki Moving Image Center, Kültür Merkezi ve Müze örnekleri; Avustralya Melbourne'deki Modern Sanat Müzesi, Hollanda Arnheim'deki Müze ve Avustralya Karijini'deki Ziyaretçi Merkezi, Anıt örneği; Hırvatistan Rijeka'daki Rijeka Anıtsal Köprüsü, Sergi ve Konser Salonu örnekleri; Almanya Hanover'deki İrlanda Pavyonu ve Almanya Hanover'deki Macaristan Pavyonu, Kulüp ve Stüdyo örnekleri; Hollanda Amsterdam'daki Mimarlık Merkezi ve Senegal Rufisque'deki Kadınlar Merkezi, Dinsel Yapı örnekleri; Slovenya Srebrenica'daki Mezarlık Binası ve Kolombiya Bogota'daki Okul Şapeli, Şehir Donatıları örnekleri; Japonya Tokyo'daki Tokyo Şehir Donatıları ve Türkiye Adana'daki Çukurova Üniversitesi Giriş Kapısı (Tablo 127).

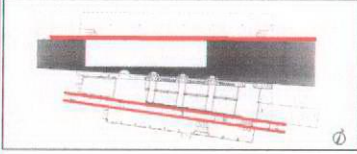
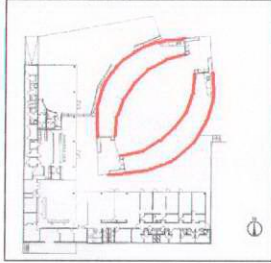
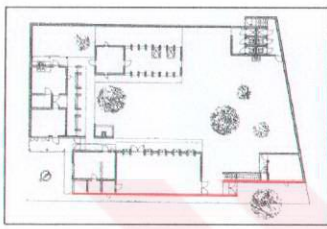

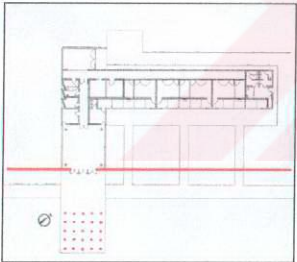
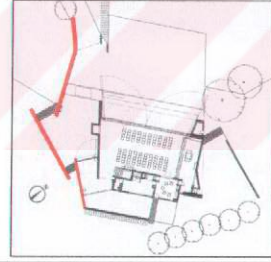
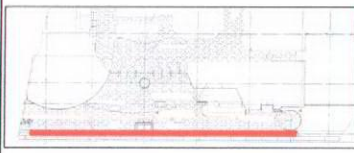
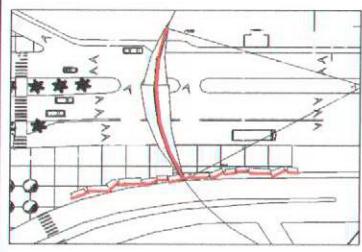
Tablo 127. Kılavuz Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman örnekleri		
		
Los Andes Evi Lima, Peru	İki Aile Evi İstanbul, Türkiye	Konut Cabo San Lucas, Meksika
		
Konut New South Wales, Avustralya		

Tablo 127'nin devamı.

Spor Salonu Örnekleri		
		
Sağlık ve Spor Merkezi Barselona, İspanya		
Kültür Merkezi ve Müze Örnekleri		
		
Groninger Müzesi Hollanda	Gazi Müzesi Tel Aviv, İsrail	Moving Image Centre Sydney, Avustralya
		
Modern Sanat Müzesi Melbourne, Avustralya	Müze Arnhem, Hollanda	Ziyaretçi Merkezi Karijini, Avustralya
Anıt Proje Örnekleri		
		
Rijeka Anıtsal Köprüsü Rijeka, Hırvatistan		

Tablo 127'in devamı.

Sergi ve Konser Salonu Örnekleri		
		
İrlanda Pavyonu Hanover, Almanya	Macaristan Pavyonu Hanover, Almanya	
Kulüp ve Stüdyo Örnekleri		
		
Kadınlar Merkezi Rufisque, Senegal	Mimarlık Merkezi Amsterdam, Hollanda	
Dinsel Yapı Örnekleri		
		
Mezarlık Binası Srebrenice, Slovenya	Okul Şapeli Bogota, Kolombiya	
Şehir Donatıları Örnekleri		
		
Tokyo Şehir Donatıları Tokyo, Japonya	Ç.Ü. Giriş Kapısı Adana, Türkiye	

3.1.6.2. Kılavuz Duvar’ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Kılavuz Duvar örneklerinin yapı bütünündeki dizgisel kurgusunda yer alan Gestalt ve Temel Tasar İlkeleri; “Yakınlık”, “Benzerlik”, “Kapanmışlık (Tamamlama)”, “İyi Devamlılık”, “Simetri”, “Hiyerarşi (Egemenlik)”, “Datum”, “Ritim (Tekrar)”, “Denge”, “Zıtlık”, “Koram”, “Uygunluk” yoğunluktadır (Tablo 129).

Tablo 129. Kılavuz Duvar’ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

		Dizimsel Boyut															
Gestalt İlkeleri	Yakınlık	■															
	Benzerlik	■															
	Kapanmışlık	■															
	İyi Devamlılık	■															
Temel Tasar İlkeleri	Simetri	■															
	Hiyerarşi	■															
	Datum	■															
	Ritim (Tekrar)	■															
	Denge	■															
	Zıtlık	■															
	Koram	■															
	Uygunluk	■															

3.1.7. Sanatsal Duvar

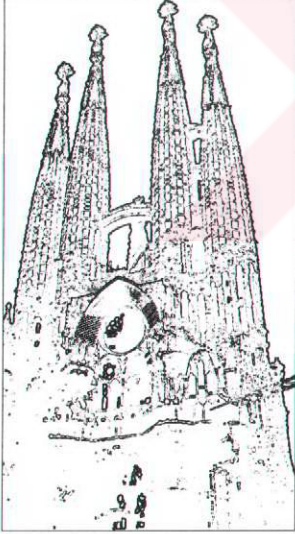
Sanatın sözlük anlamı, “Belli bir uygarlığın veya topluluğun anlayış ve zevk ölçülerine uygun olarak yaratılmış anlatım”dır [294]. Sanatsalın anlamı buradan yaklaşımla “sanatla ilgili, sanata ilişkin”, sanatın kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; üstün yaratıcılık, yetenek, uzmanlık, ustalık olarak açıklanabilir.

Sanatsal Duvarı bir amaca ya da amaçlara uygun olarak süsleme, bezeme ile gerçekleştirilmiş duvar çeşidi olarak açıklayabiliriz. Bu yolla oluşturulmuş sanatsal gösteri, dönemin kültürünü, zevkini veya önemli olaylarını yansıtabilmektedir. Bezeme, toplumun belli bir kesimine veya kendi içindeki topluluğa geçmiş kültürden gelen bilgi aktarımını ifade eder. Yani başka bir ifadeyle, insanoğlunun zaman içerisinde kendisine veya toplumuna ait önemli faaliyetlerin diyalektik gelişimiyle oluşan süreci kapsayan duvarlardır denebilir. Ayasofya’nın iç çeper mozaik duvarları, Selçuklu duvarını kaplayan çiniler bu kapsamda örnek olarak verilebilir.

Tarihsel boyutta Selçuklu, Barok, Rokoko gibi mimarlık devri yapıtlarında bezeme öylesine önem kazanmıştır ki, mimarlık kurgusunda yer alan bütün değerlerin üstüne çıkan ve egemenlik sağlayan bir konuma gelmiştir. Günümüzdeki bezeme duvar çalışmaları geçmişe oranla değer ve önemini yitirmiştir. Teknoloji ve malzeme çeşitliliği, bezeme sanatındaki ustalıkların pahalı olması ve zamanla fabrikasyona yenik düşmesi, bu tür duvarların yavaş yavaş kaybolmasına yol açmıştır.

Gaudi örneğinde olduğu gibi, bezeme ilke olarak yapının asal ögesi duvarı veya diğer mimari elemanlarının tümünü kapsamına alacak şekilde, doğadaki örneklerden esinlenerek oluşturulabilir (Şekil 135). Barok, Rokoko, Art Nouveau üsluplarında bezeme mimarlık yapıtının, işlevsel, strüktürel değerlerinin de önüne geçen, hatta onları maskeleyen tek görüntüsel değer olarak belirginleşmiştir [295].

Sanatsal Duvarın ayrıca aktarıcılık görevi de vardır. Bu durum iletici, sunucu olarak ortaya çıkar. İletişimi sağlayan, çevreye bir veri verme özelliği olan duvarlardır. Bu göreviyle öne çıkmak gibi bir durumları olmayabilir. Önemli olan sundukları değerlerdir.

Şekil 135. Sagrada Familia, Barselona [296].

Analizi yapılan 55 örnek içinde Sanatsal Duvar olarak yer alan projeler; Kültür Merkezi ve Müze örneği; Hollanda Arnhem'deki Müze (Tablo 130).

3.1.7.2. Sanatsal Duvar’ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Sanatsal Duvar örneklerinin yapı bütünündeki dizgisel kurgusunda yer alan Gestalt ve Temel Tasar İlkeleri; “Hiyerarşi (Egemenlik)”, “ Datum ”, “ Denge ”, “ Zıtlık ”, “Uygunluk” yoğunluktadır (Tablo 132).

Tablo 132. Sanatsal Duvar’ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

		Dizimsel Boyut															
Gestalt İlkeleri	Yakınlık																
	Benzerlik																
	Kapanmışlık																
	İyi Devamlılık																
Temel Tasar İlkeleri	Simetri																
	Hiyerarşi	■															
	Datum																
	Ritim (Tekrar)	■															
	Denge	■															
	Zıtlık	■															
	Koram	■															
Uygunluk	■																

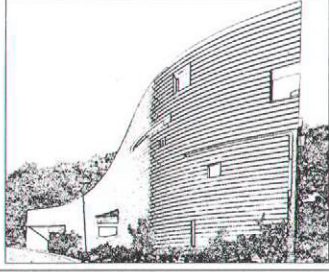

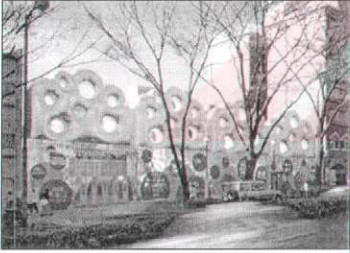
3.1.8. Maske Duvar

Maskenin sözlük anlamı, “Gerçek duyguları veya bir şeyin gerçek görünüşünü gizleyen aldatıcı görünüş”üdür [297]. Maskenin kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; örtü, duvak, mask olarak açıklanabilir.

Duvarlar, kendilerine ait yüzleri saklamak için yabancı yüzleri, biçimleri maske olarak üzerlerine kullanırlar. Bu duvarlar duvarlığını bilmez, bildirmez, gizler. Yani, gerçek duyguları veya bir şeyin gerçek görünüşünü gizleyen aldatıcı görünüş olarak karşımıza çıkarlar [298].

Analizi yapılan 55 örnek içinde Maske Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örnekleri; Japonya Tokyo’daki Konut ve ABD Phoenix’deki Konut, Sergi ve Konser Salonu örneği; İtalya Parma’daki Konser Salonu (Tablo 133).

Tablo 133. Maske Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnek Projeleri		
		
Konut Tokyo, Japonya	Konut Phoenix, ABD	
Sergi ve Konser Salonu Örnekleri		
		
Konser Salonu Parma, İtalya		
Şehir Donatıları Örnek Projeleri		
		
Geçici Duvar Tokyo, Japonya		

Tablo 135. Maske Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

		Dizimsel Boyut															
Gestalt İlkeleri	Yakınlık																
	Benzerlik																
	Kapanmışlık																
	İyi Devamlılık																
Temel Tasarım İlkeleri	Simetri																
	Hiyerarşi																
	Datum																
	Ritim (Tekrar)																
	Denge																
	Zıtlık																
	Koram																
	Uygunluk																

3.1.9. Değişken Duvar

Değişkenin sözlük anlamı, Değişme özelliği gösteren, çok değişen, değişebilir, kararsız, değişicidir [299]. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; kararsız, değişebilir olarak açıklanabilir.

Değişken Duvar etki açısından iki grupta ele alınabilir:

1. Mekansal etki : Mekan içinde işlevleri değiştiren duvar,
2. Zamansal etki : Gece gündüzün etkisiyle oluşan ve farklı bir etkiye yol açan duvarlar.

Değişken Duvar ögesi Mekansal Etkisi olarak, belli bir yerin değil de belli bir fonksiyonun, başlangıç koşullarının aksine, zamanla değişen fonksiyonlara uyum sağlayan duvarlardır. Devamlı bir günün fonksiyonlarına uygun bir devingenlik vardır. Bu duvarların sınırlı bir işlevsellik süresi vardır ve bu devingenlik şartlarının belirlenmesinde fiziksel çevre önemli rol alır.

Değişken Duvar ögesi zamansal etkisi olarak, yapının iç duvarı veya dış duvarının gece ile gündüz farklılığından oluşabilmektedir. Gündüz, bir duvar ögesi işlevi ile ilgili bilgi verirken, gece bu duvar ışık oyunuyla başka bir boyut sergileyebilmektedir. Bu farklılık duvarın zamansal etkiyle olan değişkenliğini ortaya koyabilmektedir.

Analizi yapılan 55 örnek içinde Değişken Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örnekleri; Avusturya Innsbruck'daki Lohbach Points Blokları ve Çek Cumhuriyeti Prague'deki Bahçe Evi, Spor Salonu örneği; Fransa Vitrolles'deki Le Stadium, Okul ve Öğrenci Yurtları örneği; Portekiz Coimbra'daki Öğrenci Yurdu, Dinsel

Yapı örnekleri; Almanya Münih'deki Herz JesuvKatolik Kilisesi ve Kolombiya Bogota'daki Okul Şapeli, Şehir Donatıları örneği; ABD New York'daki Storefront (Tablo 136).

Tablo 136. Değişken Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnekleri		
		
Lohbach Points Blokları Innsbruck, Avusturya	Bahçe Evi Prague, Çek Cumhuriyeti	
Spor Salonu Örnekleri		
		
Le Stadium Vitrolles, Fransa		
Okul ve Öğrenci Yurtları Örnekleri		
		
Öğrenci Yurdu Coimbra, Portekiz		
Dinsel Yapı Örnekleri		
		
Herz Jesu Katolik Kilisesi Münih, Almanya	Okul Şapeli Bogota, Kolombiya	

sunar. Örneğin, yeraltına inşa edilmiş bir yapı dışa hiçbir bilgi aktarmadığı için dışarıda durana mistik bir hava verir. Aynı biçimde yer üstünde yer alan fakat işlevi ile ilgili hiçbir ip ucu vermeyen duvar da yapıyı gizemli hale getirebilir.

Analizi yapılan 55 örnek içinde Gizemli (Mistik) Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örnekleri; ABD Phoenix'deki Konut ve Japonya Tokyo'daki Konut, Anıt örneği İrlanda Countr Wexford'daki Anıt ve Dinsel Yapı örneği; ABD Washington'daki St. Ignatius Şapeli (Tablo 139).

Tablo 139. Gizemli (Mistik) Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnekleri		
		
Konut Phoenix, ABD	Konut Tokyo, Japonya	
Anıt Proje Örnekleri		
		
Anıt Country Wexford, İrlanda		
Dinsel Yapı Örnekleri		
		
St. Ignatius Şapeli Washington, ABD		

3.1.11. Analogik Duvar

Analojinin sözlük anlamı, Benzeşim, benzeşme, andırış, andırışmadır [304]. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; andırış, benzeşim, benzeşme, örneksene olarak açıklanabilir.

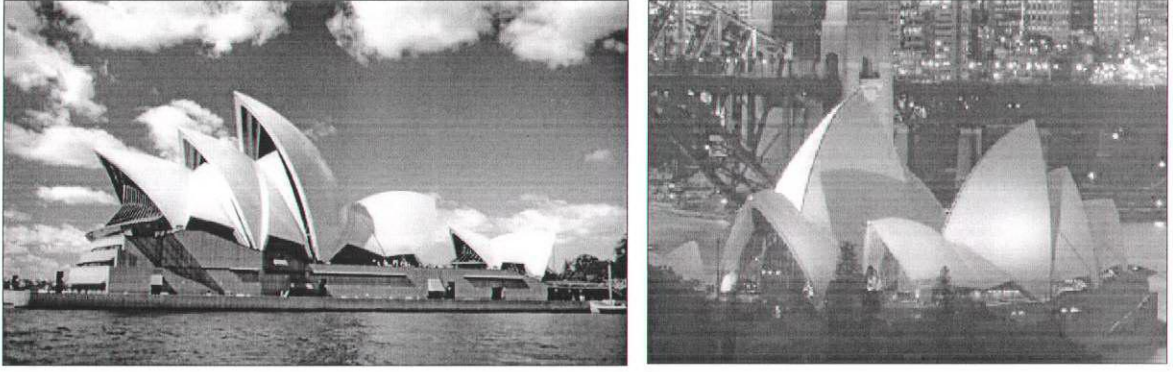
Bu bağlamda Analogik Duvarlar, bir yere, bir olaya ya da bir mekana gerek simgesel değerleri üzerinde barındırarak gerekse de onun biçimini alarak gönderme yapan duvarlardır.

Libeskind'ın Almanya Berlin'de 1987 yılında tasarladığı kent kıyısı projesinde Berlin duvarına atıfta bulunması analogik bir yaklaşımdır. Bu projenin ana temeli “duvar” kavramını yerinden etmektir. Burada giriş olarak belirtebileceğimiz ana duvar, eski kent kültürünü parçalara ayırarak, duvarların soyutlanmış bir ifadesi olarak kendini ortaya koyar. Berlin duvarı'nın sembolik yıkımıdır (Şekil 136) [305].

Şekil 136. Libeskind'ın Berlin kent Kıyısı Proje Tasarımında yer alan kütle kendisini zeminden yukarı atarak, aşağıda yeni bir kent meydanı yaratır.

Sydney Opera Binasının kabuğunun silueti yelken gibidir. Bu yapıldığı yerle nedenli bütünlük içinde kurgulandığının ve analogik etkinin ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Şekil 137).

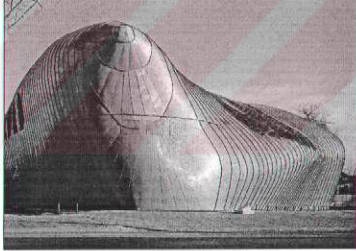

Şekil 137. Sidney Opera Binası ve Analogik Duvar Örneği [306].

Analizi yapılan 55 örnek içinde Analogik Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örneği; Japonya Kasahara'daki Konforlu Konak, Spor Salonu örnekleri; Fransa Vitrolles'deki Le Stadium ve İspanya Barselona'daki Sağlık ve Spor Merkezi, Kültür Merkezi ve Müze örnekleri; İsrail Tel Aviv'deki Gazi Müzesi, Avustralya Sidney'deki Moving Image Center, Hollanda Arnheim'deki Müze, Avustralya Karijini'deki Ziyaretçi Merkezi, Hollanda Groninger'deki Groninger Müzesi ve Almanya Berlin'deki Yahudi Müzesi, Anıt örneği; Hırvatistan Rijeka'daki Rijeka Anıtsal Köprüsü, Okul ve Öğrenci Yurtları örneği; Avustralya Melbourne'deki Tekstil Fakültesi, Sergi ve Konser Salonu örnekleri; İspanya Leon'daki Konser Salonu, Hollanda Breda'daki Konser Salonu, Almanya Hanover'deki İsviçre Pavyonu ve Almanya Hanover'deki Macaristan Pavyonu, Kulüp ve Stüdyo örneği; Hollanda Amsterdam'daki Mimarlık Merkezi, Dinsel Yapı örnekleri; Almanya Münih'teki Herz Jesu Katolik Kilisesi, Slovenya Srebrenice'deki Mezarlık Binası ve Kolombiya Bogota'daki Okul Şapeli, Alışveriş Merkezi örneği; Japonya Tokyo'daki Moda Evi, Şehir Donatıları örnekleri; Japonya Tokyo'daki Tokyo Şehir Donatıları, Japonya Tokyo'daki Geçici Duvar (Tablo 142).

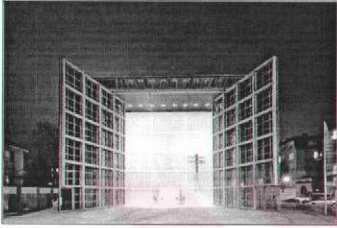

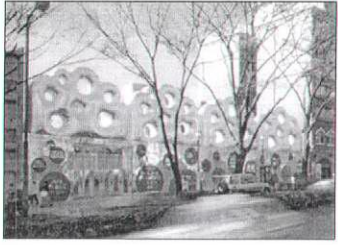
Tablo 142. Analojik Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Aparman Örnekleri		
		
Konforlu Konak Kasahara, Japonya		
Spor Salonu Örnekleri		
		
Le Stadium Vitrolles, Fransa	Sağlık ve Spor Merkezi Barselona, İspanya	
Kültür Merkezi ve Müze Örnekleri		
		
Gazi Müzesi Tel Aviv, İsrail	Moving Image Centre Sidney, Avustralya	Müze Arnhem, Hollanda
		
Ziyaretçi Merkezi Karijini, Avustralya	Groninger Müzesi Hollanda	Yahudi Müzesi Berlin, Almanya

Tablo 142'nin devamı.

Anıt Proje Örnekleri		
		
Rijeka Anıtsal Köprüsü Rijeka, Hırvatistan		
Okul ve Öğrenci Yurtları Örnekleri		
		
Tekstil Fakültesi Melbourne, Avustralya		
Sergi ve Konser Salonu Örnekleri		
		
Konser Salonu Leon, İspanya	Konser Salonu Breda, Hollanda	İsviçre Pavyonu Hanover, Almanya
		
Macaristan Pavyonu Hanover, Almanya		

Tablo 142'nin devamı.

Kulüp ve Stüdyo Örnekleri		
		
Mimarlık Merkezi Amsterdam, Hollanda		
Dinsel Yapı Örnekleri		
		
Herz Jesu Katolik Kilisesi Münih, Almanya	Mezarlık Binası Srebrenice, Slovenya	Okul Şapeli Bogota, Kolombiya
Alışveriş Merkezleri Örnekleri		
		
Moda Evi Tokyo, Japonya		
Şehir Donatıları Örnekleri		
		
Tokyo Şehir Donatıları Tokyo, Japonya	Geçici Duvar Tokyo, Japonya	

3.1.11.1. Analogik Duvar'ın Anlamsal (Semantik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Analogik Duvar'ın zihinde çağrıştırdığı sıfat çiftleri; “Pastel Renkli”, “Özellik belirten, kendine özgü”, “Canlı, çekici”, “Kamusal, toplumsal”, “Hareketli, göze batan”, “Yalın, kolay anlaşılır”, “Temiz, net”, “Yalın, düz, sade”, “Tarzı olan”, “İtici”, “Cazip, çekici, hoş”, “Çağdaş”, “Etkili, tesirli”, “İşlevsel”, “Olağanüstü, çok iri”, “Etkileyici, görkemli”, “Davetkar, davet edici”, “Yararlı, kullanışlı”, “İyi dengelenmiş”, “İyi dengelenmiş”, “Modern”, “Güzel renkler”, “Hoş, sevimli”, “Zarif, zevkli”, “İyi ölçekli”, “Kompleks, çok parçalı”, “Ender, alışılmamış”, “Güzel desen”, “Gösterişli, çok süslü”, “Dolu, bütün”, “Tahditli mekan”, “Dar, sınırlı”, “Kötü ölçek”, “Karışık, düzensiz”, “Kalabalık”, “Zarif, yalın”, “Alışılmış, olağan”, “Düzensiz, dağınık”, “Eski, geçmişe ait”, “Düzenli, sistemli”, “İyi düzenlenmiş”, “Kalabalık olmayan” yoğunluktadır (Tablo 143).

3.1.11.2. Analogik Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Analogik Duvar örneklerinin yapı bütünündeki dizgisel kurgusunda yer alan Gestalt ve Temel Tasar İlkeleri; “Yakınlık”, “Benzerlik”, “Kapanmışlık (Tamamlama)”, “İyi Devamlılık”, “Simetri”, “Hiyerarşi (Egemenlik)”, “Datum”, “Ritim (Tekrar)”, “Denge”, “Zıtlık”, “Koram”, “Uygunluk” yoğunluktadır (Tablo 144).

Tablo 144. Analogik Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

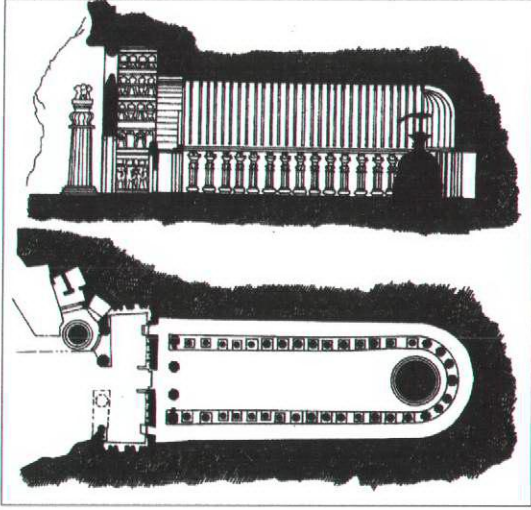
		Dizimsel Boyut																			
Gestalt İlkeleri	Yakınlık	■																			
	Benzerlik						■														
	Kapanmışlık	■																			
	İyi Devamlılık	■																			
Temel Tasar İlkeleri	Simetri						■														
	Hiyerarşi						■														
	Datum						■														
	Ritim (Tekrar)	■																			
	Denge	■																			
	Zıtlık						■														
	Koram	■																			
	Uygunluk	■																			

3.1.12. Doğal Duvar

Doğalın sözlük anlamı, Kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış olarak geçmektedir [307]. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; olağan, olduğu gibi, tabii, yalın olarak açıklanabilir.

Belli bir alanda, insan eliyle yapılmamış veya insan eliyle belli yerlerine müdahale edilmiş veya doğal yolla oluşmuş ama mimarının işlevine katılmış duvarlardır. Çimle, çiçeklerle veya yeşil bitkilerle, insan eliyle sınırlayıcılık sağlayan elemanlar, doğada ise kendiliğinden oluşmuş, insana engel, sınır veya mekan teşkil eden teşkil eden, duvarlar olarak karşımıza çıkarlar. Ayrıca, mağara duvarları ve kendini dışarıdan belli etmeyen (yer altına oyularak yapılmış yapı) yapı duvarları da bu kapsamda tutulabilir.

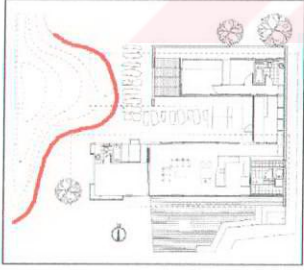

Belki insan türünün en erken konutları doğal olarak oyulmuş mağaralar doğal duvarlara bir örnektir. İ.Ö. 2000'den İ.S. 650'ye kadar uzanan bir döneme yayılan Hindistan, Ajunya ve Karli'deki kaya mağaralarında duvar, varolan katılıkta istenilen boşluğun oluşturulması için büyük çabalar harcanarak yaratılmıştır (Şekil 138).

Şekil 138. Mağara, Karli, Hindistan, Gizli Duvar örneği.

Analizi yapılan 55 örnek içinde Doğal Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örnekleri; Güney Kore Bockpori'deki Dağ Evi ve Meksika Cabo San Lucas'daki Konut (Tablo 145).

Tablo 145. Doğal Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnekleri		
		
Dağ Evi Bockpori, Güney Kore	Konut Cabo San Lucas, Meksika	

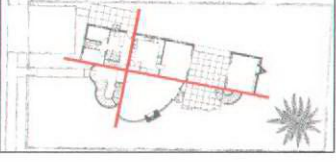
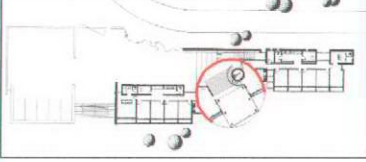
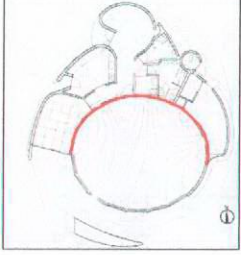
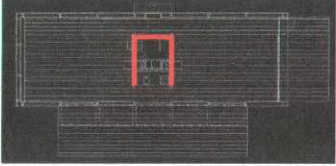

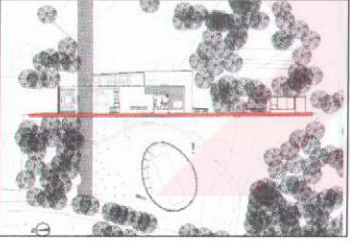
3.1.13. Ayırıcı Duvar

Ayırıcının sözlük anlamı, ayırma özelliği veya gücü olandır [308]. Burada ayırıcı gibi duran duvarın görevi farklı mekanları bir noktada toplaması, birleştirmesidir. Dilbilim sözlüğünde tam karşılığı “iki fikri birleştiren” anlamı daha iyi tanımlamadır [309]. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; parçalayıcı, taksim edici, paylaştıracı, olarak açıklanabilir.

Her duvarın genel olarak bir ayırıcı özelliği vardır. Mutfakla salonu birbirinden ayıran bir duvardır, yatak odasıyla banyoyu da ayıran yine duvardır. Ancak daha belirgin özellikleri ile yapı içinde de belirgin bir biçimde yer alan duvarlar daha ön plana çıkar. Örneğin, oturma odası ve mutfak birimlerinin bulunduğu bir birimle, yatak odalarının bulunduğu diğer birimler belirgin bir duvar ögesiyle ayrılır. Yani bu duvar aslında bir işlevler bütünü sağlar ve ilişkili birimleri bir yere toplayarak diğerleriyle arasına bir sınır koyarak belirginleştirir. İç mekanda kendisini hissettirmekle beraber dış mekanda da vurgulu olarak ortaya çıkabilir. Yapının fiziksel çevresinde; komşu duvarı gibi veya araziden kaynaklı yapısından oluşan doğal duvarda ayırıcı duvar olabilir.

Analizi yapılan 55 örnek içinde Ayırıcı Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örnekleri; Peru Lima'daki Los Andes (Mulder) Evi, Türkiye İstanbul'daki İki Aile Evi, Japonya Kasahari'deki Konforlu Konak, Danimarka Zeakand'daki Konut ve Avustralya New South Wales'deki Konut, Kültür Merkezi ve Müze örneği; Hollanda Arnhem'deki Müze (Tablo 148).

Tablo 148. Ayırıcı Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman Örnekleri		
		
Los Andes Evi Lima, Peru	İki Aile Evi İstanbul, Türkiye	Konforlu Konak Kasahara, Japonya
		
Konut Zealand, Danimarka	Konut New South Wales, Avustralya	
Kültür Merkezi ve Müze Örnekleri		
		
Müze Arnhem, Hollanda		

Tablo 150. Ayırıcı Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

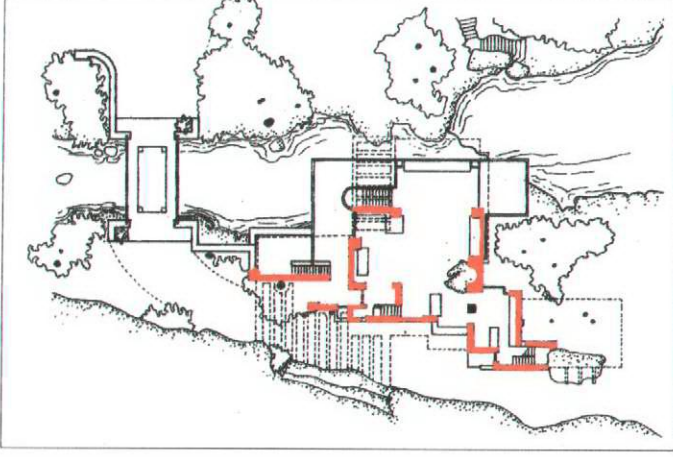
		Dizimsel Boyut																			
Gestalt İlkeleri	Yakınlık	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Benzerlik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Kapanmışlık	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	İyi Devamlılık	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Temel Tasar İlkeleri	Simetri	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Hiyerarşi	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Datum	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Ritim (Tekrar)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Denge	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Zıtlık	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Koram	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
	Uygunluk	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	

3.1.14. Akışkan Duvar

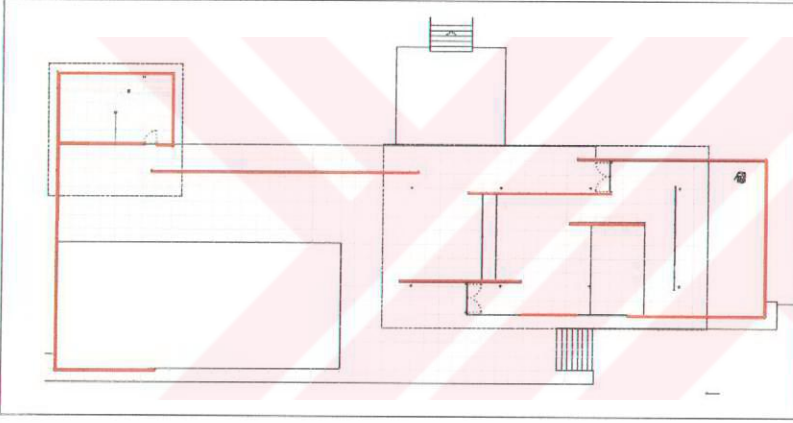
Akışkanın anlamı, birbiri ardına süreklilik sağlayan, bütünde bir birliktelik oluşturan nesne veya nesnelere topluğudur. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; süreklilik, akıcılık, seyyal olarak açıklanabilir.

Oluşturulan duvarlar yapının tümünde bir birliktelik, süreklilik ve birbirini izleme veya tamamlama yolu ile bir bütünlük sunarlar. Kısacası duvarlar kendi aralarında bir uygunluk oluştururlar. Akışkan duvarda esas olan az sayıda duvarla çok sayıda mekan tanımlamak ve mekanlar arası akışı sağlamaktır.

Bu yaklaşımla Wright, Japon mimarlığından etkilenerek, Şelale Evini tasarlamıştır (Şekil 139). Şelale evinde oluşturulan bu duvarların birbirini kesmemesi bunun yanında kapanmışlık ilkesiyle birbirlerini tamamlaması son derece başarılıdır. Rohe'nin, 1929 yılında Barselona'da düzenlenen uluslararası sergi için tasarladığı Alman Pavyonu da bu örnekler arasındadır (Şekil 140).

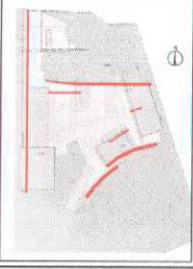
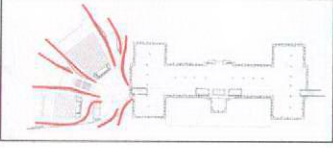
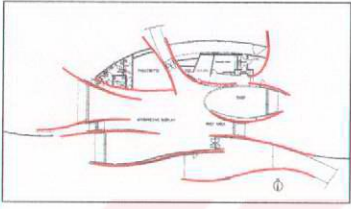
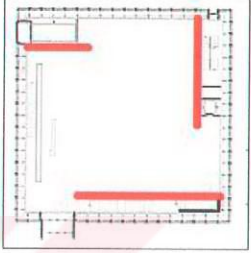
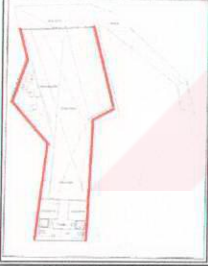

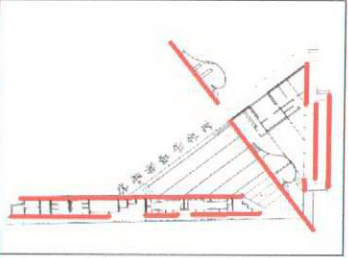
Şekil 139. Frank Lloyd Wright, Edgar Evi, Şelale Evi, 1938 Akışkan Tarzda biçimlendirilmiş duvar ormanlık vadinin güneyindeki cam banklardan dışarıya açılır [310].

Şekil 140. Mies van der Rohe, Alman Pavyonu, 1929, akışkan tarzda düzenlenmiş planı [311].

Analizi yapılan 55 örnek içinde Akışkan Duvar olarak yer alan projeler; Konut ve Apartman örneği; Meksika Cabo San Lucas'daki Konut, Kültür Merkezi ve Müze örnekleri; Avustralya Sidney'deki Moving Image Center, Avustralya Karijini'deki Ziyaterçi Merkezi ve Avusturya Bregenz'deki Bregenz Sanat Müzesi, Sergi ve Konser Salonu örnekleri; Türkiye İstanbul'daki Borusan Aktivite Merkezi ve Almanya Hanover'deki İrlanda Pavyonu ve Kulüp ve Stüdyo örneği; İspanya Girona'daki Gemicilik Kulübü (Tablo 151).

Tablo 151. Akışkan Duvar'ın yer aldığı projeler

Konut ve Apartman örnekleri		
		
Konut Cabo San Lucas, Meksika		
Kültür Merkezleri ve Müze Örnekleri		
		
Moving Image Centre Sidney, Avustralya	Ziyaretçi Merkezi Karijini, Avustralya	Bregenz Sanat Müzesi Bregenz, Avusturya
Sergi ve Konser Salonu Örnekleri		
		
Borusan Aktivite Merkezi İstanbul, Türkiye	İrlanda Pavyonu Hanover, Almanya	
Kulüp ve Stüdyo Örnekleri		
		
Gemicilik Kulübü Girona, İspanya		

3.1.15.2. Aykırı Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Açısından İrdelenmesi

Aykırı Duvar örneklerinin yapı bütünündeki dizgisel kurgusunda yer alan Gestalt ve Temel Tasar İlkeleri; “Yakınlık”, “Benzerlik”, “İyi Devamlılık”, “Hiyerarşi (Egemenlik)”, “Denge”, “Koram”, “Uygunluk” yoğunluktadır (Tablo 156).

Tablo 156. Aykırı Duvar'ın Dizimsel (Sentaktik) Boyut Tablosu

		Dizimsel Boyut															
Gestalt ilkeleri	Yakınlık	■															
	Benzerlik																
	Kapanmışlık																
	İyi Devamlılık	■															
Temel Tasar ilkeleri	Simetri																
	Hiyerarşi	■															
	Datum																
	Ritim (Tekrar)																
	Denge	■															
	Zıtlık																
	Koram	■															
	Uygunluk	■															

3.1.16. Basit Duvar

Basit'in sözlük anlamı, “Her zaman rastlanan, özelliği olmayan, olağan”, “Süssüz, gösterişsiz”, “yapılması veya anlaşılması kolay olan, karışık olmayan, bayağı”dır [313].

Basit Duvar, kullanıcıyı gerek anlamsal gerekse de dizimsel olarak zorlamayan, her yapıda bulunan ve tek görevi ve anlamı olabilen duvardır denebilir. Bu nedenle mimariye katkısı olması nedeniyle duvar gruplarına dahil edilmiş fakat Anlamsal (Semantik) Boyutta veya Dizimsel (Sentaktik) Boyutta bir tarz aranmayacağından kapsam dışı bırakılmıştır.

3.1.17. Hayali Duvar

Hayalinin sözlük anlamı, “hayal niteliğinde veya hayal ürünü olan, sanal”dır [314]. Kendisini tanımlayan diğer kelimeler ise; düş ürünü, fantezi, imgesel olarak açıklanabilir.

Kullanıcıya, ikinci boyutta sınırlayan, üçüncü boyutu olmayan, duvarın sağladığı gizliliği ve gizemi ortadan kaldıran durumdur. Belli bir eylem tarzlarını sergileyip, belli eylemlerden sakınmalarını isteyen duvarlardır. Örneğin stadyumda bulunan seyircileri

bağlayan, stada girmelerini önleyen, zihinlerde oluşmuş hayali bir duvar vardır. Aynı şekilde bir tiyatro oyununda seyirci yine stadyumdaki gibi aynı eylem sınırlılığı içindedir. Kullanıcının önünde belli bir zamanda aşmaması gereken zihinsel bir duvar vardır. Müzeler, metro istasyonları, tören alanları ve stadyum gibi yerlerde de bu duvarlar kullanıcıya mekan sınırlaması getirirler. Metro istasyonlarının zemininde yer alan sarı çizgi, aslında tren yanaşana kadar aşılmaması gereken (renk vb. gibi etkilerde oluşturulabilirler ve üçüncü boyutu olmayan ışık, ses bir uyarı duvarı görevi görebilir) hayali bir duvar vardır.

Buradan hareketle, duvar, sadece inşa edilince varolmadığıdır ve inşa edilmeden de kullanıcıya ikinci boyutta komut verebilmektedir. Mimariye katkısı olması nedeniyle duvar gruplarına dahil edilmiş fakat Anlamsal (Semantik) Boyutta veya Dizimsel (Sentaktik) Boyutta bir tarz aranmayacağından kapsam dışı bırakılmıştır.

4. SONUÇLAR

Duvarın geçmişten başlayan ilkel kurgusu, toplum ihtiyaçlarına, estetik beğenilerdeki değişimlere, teknolojinin değişimine bağlı olarak günümüzde karmaşık, kompleks bir yapıya bürünmüştür. Mimari bir eleman olan duvar dizimsel olarak ne kadar karışık olsa da temelinde “engel” ve “sınırlayıcı” özelliği taşır. (Ek Tablo 60) Bu kavramlar bir bakıma duvarın çekirdeğini oluşturmaktadır; yani kullanıcı duvarı ilk algıladığında bir engelle karşılaştığının farkına varmakta, ikinci aşamada geçmiş birikimlerinin de yardımıyla bu sınır veya engeli yorumlayarak davranış tarzını belirleyebilmektedir.

Duvarlar birey ve toplum gereksinimlerini karşılamak amacıyla yönelik tasarlanan yapıların en önemli bileşenleridir. Bu bileşenlerin her tasarımcı açısından anlatılmak istenen farklı bir dili olabilir. Bu dil mimar aracılığıyla anlamsal ve dizimsel olarak sunulmakta ve kullanıcı bu kurguyu daha çok anlamsal boyutuyla yorumlamaktadır. Bu dilin çözümlenebilmesi için bazı teknik ve yöntemlerden yararlanmak mimari araştırmalarda sık sık başvurulan yollardan biridir. Bu bağlamda çalışmada kullanılan, Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Boyut analizleriyle uygulanmış örneklerdeki duvarların çözümlenmesi hedeflenmiştir. Tasarımcı Göstergebilim açısından yöntem olarak Dizimsel (Gestalt İlkeleri ve Temel Tasar İlkeleri) ve Anlamsal Boyutuyla kullanırken, kullanıcı (ki tasarımcıda bir kullanıcıdır) bunu daha çok Anlamsal Boyutuyla Duygusal ve estetik beğeni tepkisi olarak ortaya koymaktadır. Bir duvarın, Anlamsal Boyut altında oluşan duygusal tepkisi, kişiye göre değişkenlik gösterebilir. Fakat oluşturulan duvarın götüreceği sonuç aynıdır. Örneğin, kılavuzluk eden duvar tavır ve yönlendirmeleriyle kullanıcıya gidebileceği yön ile ilgili bilgi verebilir. Fakat bu duvar yine kullanıcı üzerinde farkı duygusal tepkilere neden olabilir. Kimi kullanıcılara hoş, sevimli bir etki verebilirken, kimi kullanıcılar üzerinde ise küçük, etkisiz gibi duygusal tepkilere yol açabilir. Bu nedenle çalışmanın yorumlama gücü olan tasarımcıya bir duvar elemanını kullanırken daha önce yapılmış örneklerdeki çözümlenmenin yardımcı olabileceği düşünülmektedir. daha iyi tasarım çalışmalarında bulunacağı ve ne yaptığının bilinciyle hareket edeceğinin bir çalışması olarak ortaya çıkmaktadır. Yani, soyut değerlerin yorumlarla somut biçimlere ve sonuçlara ulaşılabilmesi, çalışma ana hedefi olmuştur.

Çok geniş kapsamlı konuyu sınırlamak için, yakın dönem (1990'lı yıllar ve sonrası) duvarın vurgulu bir eleman olarak kullanıldığı uygulanmış toplam 55 adet örnek ele

alınmıştır. Bu örnekler içinde kullanılan duvarın ya da duvarların dilini çözmek için Anlamsal (Semantik) Boyut açısından irdelenmesi Michelson'un "Çevresel Tasarım İçinde Davranışsal Araştırma Metotları" eserindeki Duygusal Tepki Tablosu temel alınarak analizleri yapıldı ve sınıflandırıldı. Soyut ve duvarı tanımlayıcı kavramlardan oluşan 17 adet duvar çeşidi aynı zamanda Dizimsel (Sentaktik) Boyutta Gestalt ve Temel Tasarım İlkelerinde yararlanılarak irdelenmiştir. Bunlardan Basit Duvarın yapıların hepsinde varolması, gerek Anlamsal ve gerekse de Dizimsel Boyut Açısından irdelendiğinde bir değer sunmaması ve Hayali Duvarın ise Dizimsel Boyut yöntemiyle çözümlemesinin yapılamamasından dolayı bu iki duvar sınıflandırma içine alınmış fakat irdelenmemiştir.

Yapı türlerine göre gruplanarak oluşturulan örnek projelerin irdelenmesi sonucunda ortaya çıkan analiz sonuçları kesin bir hüküm içermemektedir. Örneğin Korumacı Duvarın en yoğun olarak belirlendiği yapı türü olan "Kulüp ve Stüdyo" birimi için "Korumacı Duvar "kulüp ve Stüdyo"larda yer alır" sonucu kesin değildir. Ancak, duvarların yer aldıkları yapının görevi ve fonksiyonu hakkında bilgi verebileceği önemli bir sonuç olarak verilebilir.

İncelenen 55 örneğin analizleri sonucunda oluşan duvar çeşitlerine ait sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Anlamsal (Semantik) Boyutta analizle yapılan analizle sonucunda elde edilen duvar çeşitleri, Korumacı, Uzlaşmacı, Şaşırtıcı, Şeffaf, Anıtsal, Kılavuz, Sanatsal, Maske, Değişken, Gizemli (Mistik), Analojik, Doğal, Ayırıcı, Akışkan, Aykırı, Basit ve Hayali duvar olarak belirlenmiştir. Bu duvarların Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Boyutta yoğunlukta saptanan özellikleri aşağıdaki gibidir;

Korumacı Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Dolu, bütün
- Tahditli mekan
- İtici
- Kişisel, özel
- Yalın, kolay anlaşılır

Gestalt ve Temel Tasar İlkeleri;

- Yakınlık
- Datum
- Denge
- Zıtlık
- Uygunluk

Uzlaşmacı Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Yalın, kolay anlaşılır
- İşlevsel
- Kamusal, toplumsal

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Benzerlik
- Kapanmışlık
- Ritim
- Denge
- Uygunluk

Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Canlı, çekici
- Hareketli, göze batan
- Kompleks, çok parçalı
- İyi dengelenmiş

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Yakınlık
- Benzerlik
- Ritim
- Denge
- Koram
- uygunluk

Şeffaf Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Çağdaş
- Davetkar, davet edici
- Modern
- Cazip, çekici, hoş
- Etkili, tesirli
- Yalın, kolay anlaşılır
- Canlı, çekici

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine özellikleri;

- Yakınlık
- Simetri
- Datum
- Ritim
- Denge
- Zıtlık
- Uygunluk

Anıtsal Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Etkili, tesirli
- Etkileyici, görkemli
- Yalın, düz, sade

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Yakınlık
- İyi devamlılık
- Hiyerarşi (Egemenlik)
- Denge
- Uygunluk

Kılavuz Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Cazip, çekici, hoş
- Canlı, çekici
- Davetkar, davet edici
- İşlevsel
- Düzenli, sistemli

- Yararlı, kullanışlı
- İyi dengelenmiş
- İyi düzenlenmiş
- Yalın, kolay anlaşılır

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Yakınlık
- Benzerlik
- İyi devamlılık
- Hiyerarşi (Egemenlik)
- Datum
- Denge
- Zıtlık
- Uygunluk

Sanatsal Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Cazip, çekici, hoş
- Pastel renkli
- Geleneksel
- Özellik belirten, kendine özgü
- Donatılmış
- Dolu, bütün
- Güzel renkler
- Güzel desen
- Etkileyici, görkemli
- Eski, geçmişe ait
- Gösterişli çok süslü
- Kamusal, toplumsal
- Tarzı olan

Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Hiyerarşi (Egemenlik)
- Datum
- Denge
- Zıtlık
- Uygunluk

Maske Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Etkileyici, görkemli
- Tarzı olan
- Etkili, tesirli

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Kapanmışlık (Tamamlama)
- İyi devamlılık
- Simetri
- Datum
- Denge

Değişken Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Cazip, çekici, hoş
- İşlevsel
- Hareketli, göze batan
- Yararlı, kullanışlı

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Kapanmışlık (Tamamlama)
- Simetri
- Ritim
- Denge

Gizemli (Mistik) Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Dolu, bütün

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- İyi devamlılık
- Simetri
- Denge
- Uygunluk

Analojik Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Özellik belirten, kendine özgü
- Canlı, çekici
- Hareketli, göze batan
- Tarzı olan
- Cazip, çekici, hoş
- Etkili, tesirli
- Davetkar, davet edici

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Yakınlık
- Benzerlik
- İyi devamlılık
- Simetri
- Ritim
- Denge
- Zıtlık
- Uygunluk

Doğal Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Uygun, elverişli
- Tahditli mekan

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Yakınlık
- Denge
- Koram
- Uygunluk

Ayırıcı Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Etkili, tesirli
- İyi dengelenmiş
- İyi düzenlenmiş

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre saptanan özellikleri;

- Yakınlık
- Hiyerarşi (Egemenlik)
- Datum
- Denge
- Zıtlık
- uygunluk

Akışkan Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Düzenli, sistemli
- İyi dengelenmiş
- İşlevsel
- Yararlı, kullanışlı

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre saptanan özellikleri;

- Yakınlık
- Denge
- Uygunluk

Aykırı Duvar: Duygusal Tepki özellikleri;

- Özellik belirten, kendine özgü
- Hareketli, göze batan
- Tarzı olan

Gestalt ve Temel Tasar İlkelerine göre özellikleri;

- Yakınlık
- Benzerlik
- Uygunluk

Bu bölümün ilk paragrafında belirtilen duvarın giderek kompleks bir yapıya bürünmesi rağmen kullanıcı üzerinde bıraktığı ilk etkinin “engel” ve “e sınırlayıcı” olduğu söylemi çalışmanın sonuna doğru bazı kullanıcılara (rastlantısal olarak seçilen) e-posta

aracılığıyla sorulan “duvar denince akla ilk gelen en fazla iki kavram nedir?” sorusuna alınan yanıtlarla daha da pekişmektedir. (Ek Tablo 56) (Ek Tablo 57) (Ek Tablo 58).

Sonuç olarak nedenli kompleks bir yapıya bürünürse bürünsün mimarının en önemli elemanı olan duvarın bir dili olduğu, duvara yüklenen anlamların, işlevlerin, biçimlerin, ölçü-oranların vb. analiz edilmesiyle bu dilin geçirdiği değişim ve gelişime rağmen çözülebileceği ve yeni tasarımlar için rehber olabilecek özelliklerin ortaya konabileceği söylenebilir.

5. ÖNERİLER

Bu çalışmada duvar sadece Anlamsal (Semantik) ve Dizimsel (Sentaktik) Boyut açısından ele alınmış ve analiz edilmiştir. Fakat duvarın mimari açıdan daha farklı boyutlarda incelenebileceği bir çok alan vardır. Bu araştırmanın tasarımcılara ve araştırmacılara duvar elemanının kurgusunda rehber olabileceği savından yola çıkılarak, mimarlık eğitimine de katkısı olabileceği söylenebilir. Ancak çok geniş kapsamlı olan ve bu çalışmada sınırlı örneklerle sınıflandırılan duvarlar;

- Farklı iklim bölgelerine bağlı olarak oluşan çeşitlilikler,
- Kültürler arası oluşan farklılıklar ya da benzerlikle,
- Mimari bir yapıda yer alan diğer elemanlarla (pencere, kapı, saçak, çıkma, vb.) olan ilişkisi,
- Renk, doku, ölçü, oran vb. gibi tasarım öğelerinden nasıl etkilendiği ve bunların kullanıcı üzerindeki etkisi,
- İç mekandaki duvar elemanının diğer duvar elemanlarını nasıl etkilediği ve yönlendirdiği bağlamında daha detaylı olarak incelenebilir.

6. KAYNAKLAR

1. Feyiz, K., Duvar. <http://www.2023.gen.tr/eylul2001/duvar.html>, 15 Nisan 2002
2. Özer, B., Yorumlar Kültür Sanat Mimarlık, 2. Baskı, YEM Yayınları, İstanbul 1993, 32
3. <http://bornova.ege.edu.tr/~eret/tarih/tarih.html> Sanat Tarihi. 3 Ekim 2002
4. Küçük, M., Modernite Versus Postmodernite, İkinci Basım, Vadi/Toplum Yayınları, Ankara, 1994.
5. Gülsen, Ayla, Son Dönem Mimarlık Eğilimleri ve Anlam-Beğeni Kavramlarının Türk Mimarısındaki Yansımaları, 1.Baskı, Mimar Anlam Beğeni, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, Aralık 1999, 82-85.
6. Scully, V., Modern Mimarlık, Batur, S., Çevre Yayınları, İstanbul 1980.
7. Bilgin, İ., Neredeyse Hiç, <http://www.arkitera.com/diyalog/ihsanbilgin/miesvanderrohe.htm>, 1 Kasım 2002
8. Heidegger, M., Zaman Kavramı, Saffet Babür, İmge Kitapevi, İstanbul, Mayıs 1996.
9. <http://abone.superonline.com/~buraka/mby/gercek/gercek.html>, 20 Mimarlık Kültürü. 17 Ağustos 2002
10. Ching, D.,K., Francis., Architecture Form, Space and Order, Second Edition, John Wiley & Sons, Inc., New York, 1996, 383,
11. Hasol, D., Ansiklopedik Mimarlık sözlüğü, 3.baskı, Yem Yayınları, İstanbul 1998, 47.
12. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 145.
13. Browne, Enrique, Ten Houses, Rockport Publishers, Hong Kong 1997, 60-69.
14. Cerver, Francisco, Asensio, Houses of the World, Casa en Bosques de Las Lomas, Könemann Verlagsgesellschaft mbH, Cologne, 2000, 324-329.
15. Cerver, Francisco, Asensio, Houses of the World, Four Horizons House, Könemann Verlagsgesellschaft mbH, Cologne, 2000, 722-727.
16. Anon, The World of Contemporary Architecture, Manistön Church and Parochial Center, Könemann Verlagsgesellschaft mbH, Cologne 2000, 370-371.

17. Anon, The World of Contemporary Architecture, La Mesa Public Library, Könemann Verlagsgesellschaft mbH, Cologne 2000, 352-353.
18.  zgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 89.
19. Borges, J., L., Sur ve Kitaplar, Semih Rifat, Fol Dergisi, 7, 1998.
20. Rifat, M., Homo Semioticus, 2.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Eylül 1996, 9-12.
21. Aksoy,  ., Uyum Sürecinin Mimarlık Sistemi İçinde  rneklenmesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Matbaası, Trabzon 1974, 59.
22. Gürer, L., Temel Tasarım, İT  Matbaası, İstanbul, 1990.
23. Ertürk, S., Mimari Mekanın Algılanması  zerine Deneysel Bir alıŐma, KT  Basımevi, Trabzon, 1984.
24. Şenyapılı,  ., Görsel Sanatlar ve İletişim, Sanat Yapım Yayıncılık, Ankara, 1996.
25. Ertürk, S., Mimari Mekanın Algılanması  zerine Deneysel Bir alıŐma, KT  Basımevi, Trabzon, 1984.
26.  zgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 91.
27.  zgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 90.
28. Özer, B., Yorumlar Kültür Sanat Mimarlık, 2. Baskı, YEM Yayınları, İstanbul, 1993, 189.
29. Sağsöz, A., Tarihi evre İçinde Mimari Tasarım ve Süreci  zerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1992.
30. Kuban, D., Mimarlık Kavramları, YEM Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul 1989, 72.
31. G r, Ő.,  ., Mimariyi Eleştirmek, Yapı Dergisi, 194, Ocak 1998, 56-67.
32. Giedion, S., Architecture and the Phenomena of Transition, Harward University Pres, Cambridge, Massachusetts, USA, 1971, 2-6.
33. Zevi, B., Mimariyi Görmeyi  ğrenmek, Divanlıoğlu, D., Birsen Yayımevi, İstanbul, 1990.
34. <http://tayproject.eies.itu.tr/veritab.html>, ağlar. 17 Eylül 2002

35. Mutlu, B., Mimarlık Tarihi Ders Notları 1, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 7.
36. <http://www.culture.fr/culture/arcnat/lascaux/en/>, Lascaux. 29 Nisan 2003
37. Uzunoğlu, E., Topakoğlu, G., Anadolu Uygarlıkları Tarih Öncesi Hitit. <http://www.istanbul.edu.tr/Bolumler/yabancidil/hitit.htm>, 4 Ekim 2002
38. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 26.
39. Özer, B., Yorumlar Kültür Sanat Mimarlık, YEM Yayınları, İkinci Baskı, İstanbul 1993, 190-191.
40. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul Mart 2002, 210-217.
41. <http://education.ankara.edu.tr/~sozer/pmodern.htm>, Postmodernizm. 20 Temmuz 2003
42. Mutlu, B., Mimarlık Tarihi Ders Notları 1, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001 8.
43. <http://easyweb.easynet.co.uk/~aburnham/eng/crigg.htm>, Menhir. 23 Nisan 2003
44. <http://megaloty.republika.pl/galeria1.htm>, Megaloty. 23 Nisan 2003
45. Mutlu, B., Mimarlık Tarihi Ders Notları 1, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul, Şubat 2001, 11.
46. Harmankaya, S., Türkiye Neolitik Araştırmaları Üzerine Bir Değerlendirme. <http://mezopotamya.tripod.com/turkneolitik.html>, 21 Mayıs 2002
47. Anonim, Daniel Libeskind, Arredemento Mimarlık, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, Ocak 2001.
48. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul Mart 2002, 217-220.
49. <http://www.angelfire.com/country/cemisgezek/history/firststage/tunc.html>, İlk Çağ. 21 Mayıs 2002
50. <http://gulunesi.8k.com/bilinesi/D.html>, Demir Çağı. 12 Ocak 2002
51. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul Mart 2002, 233-234.
52. <http://www.arkeolog.netteyim.net/arkeo/misir/piramit.htm>, Piramit. 02 Mayıs 2003.

53. http://www.pafuli.net/gizem/piramitler.asp?gizem&id_piramit=119, Piramit. 12 Mayıs 2003.
54. Mutlu, B., Mimarlık Tarihi Ders Notları 1, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 15.
55. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul Mart 2002, 253.
56. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul Mart 2002, 220-221.
57. <http://www.usfca.edu/westciv/Ziggurat.html>, Mesopotamian Ziggurat. 15 Nisan 2003
58. <http://www.crystalinks.com/ziggurat.html>, Ziggurat. 15 Nisan 2003
59. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 28-29.
60. Mutlu, B., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 29.
61. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, Ergün Akça, İkinci Baskı, Kabalcı Yayınevi, Mart 2002, İstanbul, 256-292.
62. <http://www.istanbul.edu.tr/Bolumler/guzelsanat/romasanati.htm>, Roma Sanatı. 17 Mart 2002.
63. Mutlu, B., Mimarlık Tarihi Ders Notları 1, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001.
64. <http://www.greatbuildings.com/buildings/Pantheon.html>, Pantheon. 3 Nisan 2003.
65. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 109-116.
66. Mutlu, B., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 115.
67. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 61.
68. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 117-125.
69. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 127.

70. <http://www.ashkeling.com/eu2000/worms.html>, Worm Catedral. 16 Mayıs 2003
71. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 63.
72. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul Şubat 2001, 144.
73. <http://web.kyoto-inet.or.jp/org/orion/eng/hst/gothic/sandeni.html>, History of Gothic Architecture. 30 Mayıs 2003.
74. Gür, Ş., Ö., Mimariyi Eleştirmek (2), Yapı Dergisi, 195, Şubat 1998, 49-56.
75. <http://education.ankara.edu.tr/~sozer/pmodern.htm>, Postmodernizm. 20 Temmuz 2003.
76. Gürhan, T., Yazar Valery ve Mimar Eupalinos, Tol Mimarlık Kültürü Dergisi, 1, 2002, 40-48.
77. Gür, Ö., Ş., Mimariyi Eleştirmek, Yapı Dergisi, 194, Ocak 1998, 56-67.
78. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, Ergün Akça, Kabalcı Yayınevi, İkinci Baskı Mart 2002, İstanbul, 426-427.
79. http://www.greatbuildings.com/cgi-bin/gbi.cgi/Ospedale_Degli_Innocenti.html/cid_2461905.gbi, Ospedale Degli Innocenti. 23 Aralık 2002.
80. <http://gallery.euroweb.hu/html/b/brunelle/>, Brunelle. 23 Aralık 2002.
81. ÖZER, B., Yorumlar, 2. Baskı, Kültür Sanat Mimarlık, YEM Yayınları, İstanbul, 1993, 35.
82. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul, Şubat 2001, 143-144.
83. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, Ergün Akça, İkinci Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 476-477.
84. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 105.
85. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul, Şubat 2001, 159.
86. <http://www.istanbul.edu.tr/Bolumler/guzelsanat/batisanati.htm>, Batı Sanatı. 05 Aralık 2003.

87. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul, Şubat 2001, 173.
88. <http://www.belle-alliance.com/bruchsal/schloss3/schloss3.html>, Schloss Bruchsal. 03 Aralık 2003.
89. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, çev: Ergün Akça, İkinci Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 514-521.
90. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul, Şubat 2001, 188.
91. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, Ergün Akça, İkinci Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 553-558.
92. Mutlu, Belkıs, Prof., Mimarlık Tarihi Ders Notları, İkinci Baskı, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayınları, İstanbul, Şubat 2001, 205-209.
93. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, Ergün Akça, İkinci Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 596-600.
94. http://www.greatbuildings.com/buildings/Casa_Mila.html, Casa Mila. 28 Nisan 2003
95. <http://architecture.about.com/library/blcasamilabarcelona.htm>, Casa Mila. 28 Nisan 2003.
96. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, Ergün Akça, İkinci Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 575-579.
97. <http://www.speel.demon.co.uk/pep/fc1131.jpg>, Fotoğraf. 17 Nisan 2003.
98. <http://www.speel.demon.co.uk/pep/fc1125.jpg> Fotoğraf. 17 Nisan 2003.
99. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 35-36.
100. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, Ergün Akça, İkinci Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 603-635.
101. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 185.
102. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=%FEa%FE%FDrt%FDc%FD&GeriDon=0&EskiSoz=>, Şaşırtıcı. 27 Mayıs 2003.
103. http://www.bc.edu/bc_org/avp/cas/fnart/Corbu.html, Villa Savoye. 27 Mart 2003.

104. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, Ergün Akça, İkinci Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 619.
105. <http://www.miesbcn.com/Pabelloneng01.htm#>, The Pavilion. 30 Eylül 2003.
106. <http://www.designboom.com/portrait/mies/farnsworth.html>, House 30 Eylül 2003.
107. <http://www.io.com/~pmj/barc.html>, Pavilion of the German Republic 1929. 30 Eylül 2003.
108. <http://education.ankara.edu.tr/~sozer/pmodern.htm>, Postmodernizm 20 Temmuz 2003
109. <http://www.galinsky.com/buildings/att/>, A&T Building. 1 Nisan 2003.
110. Anonim, Figures in a Landscape, Architectural Review, 1242, August 2000, 61-65.
111. Taşkiran, H., Ş., Yazı ve Mimari, Birinci.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Ağustos 1997, 25.
112. Marans, Robert, W., ve Ahrentzen, S., Developments in Research Design, Data Collection, and Analysis – Quantitative Methods, Advances in Environment Behaviour and Design, Vol.1, Plenum Press, New York, London 1987, 251-277.
113. <http://www.felsefeekibi.com/site/default.asp?PG=498>, Göstergebilim. 12 Ocak 2002
114. Erkman, F., Göstergebilimine Giriş, Birinci Baskı, Alan Yayıncılık, Nisan 1987,28.
115. <http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=gostergebilim>, Göstergebilim. 12 Ocak 2002
116. Ching, F.,D.,K., Mimarlık, Biçim, Mekan ve Düzen, Yem Yayınları, Sevgi Lökçe, İstanbul Eylül 2002, 338.
117. Erkman, F., Göstergebilimine Giriş, Birinci Baskı, Alan Yayıncılık, Nisan 1987,31.
118. Erkman, F., Göstergebilimine Giriş,Birinci Baskı, Alan Yayıncılık, Nisan 1987, 22.
119. Yücel, T., Genel Göstergebilim, Göstergebilim Tartışmaları, İstanbul 2001, Multilingual Yayın, 9-14..
120. Aksoy, E., Mimarlıkta Tasarım İletim ve Denetim, KTÜ Yayınları, İstanbul 1975, 94-95.
121. Aksoy, E., Mimarlıkta Tasarım İletim ve Denetim, KTÜ Yayınları, İstanbul 1975, 82.

122. Aydınlı, S, Mimarlıkta Estetik Değerler, Birinci Baskı, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul 1993, 4.
123. Şentürer, A., Mimaride Estetik Olgusu, 1.Baskı, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul 1995, 99.
124. Aydınlı, S, Mimarlıkta Estetik Değerler, Birinci Baskı, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul 1993, 71-73.
125. Aydınlı, S, Mimarlıkta Estetik Değerler, Birinci Baskı, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul 1993, 96.
126. Abercrombie, S., Architecture As Art: An Aesthetic, Van Nostrand Reinhold Compony, New York 1984.
127. Ertürk, S., Mimari Mekanın Algılanması Üzerine Deneysel Bir Çalışma, Doktora Tezi, Trabzon, 1984, 64.
128. Venturi, R., Brown, S. ve D., Izenour, S., Las Vegas'ın Öğrettikleri, Serpil Merzi Özaloğlu, Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı, İstanbul Aralık 1993.
129. Erkman, F., Göstergebilimine Giriş, Birinci Baskı, Alan Yayıncılık, Nisan 1987 63.
130. Erkman, F., "Göstergebilimine Giriş", Birinci Baskı, Alan Yayıncılık, Nisan 1987 70-72.
131. Taşkiran, H., Ş., Yazı ve Mimari, 1.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Ağustos, 1997, 28.
132. Ertürk, S., Mimari Mekanın Algılanması Üzerine Deneysel Bir Çalışma, Doktora Tezi, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1984, 62-63.
133. Barthes, R., Göstergebilim İlkeleri, Berke Vardar, Mehmet Rifat, Birinci Baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları 337, Ankara, Haziran 1979, 89.
134. Taşkiran, H., Ş., Yazı ve Mimari, 1.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Ağustos, 1997 29.
135. Taşkiran, H., Ş., Yazı ve Mimari, 1.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Ağustos 1997, 29.
136. Aydınlı, S, Mimarlıkta Estetik Değerler, Birinci Baskı, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul 1993, 13-14.
137. Michelson, W., Behavioural Research Methods In Environmental Design, Halsted Press, Pennsylvania 1975, 51-53.
138. Aksoy, Ö., Uyum Sürecinin Mimarlık Sistemi İçinde Örneklenmesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Matbaası, Trabzon 1974, 57.

139. Özer, B., Yorumlar, 2. Baskı, Kültür Sanat Mimarlık, İstanbul, 1993, YEM Yayınları, 73-74.
140. Aydınli, S., Mimarlıkta Estetik Değerler, İTÜ M.M.F. Baskı Atölyesi, İstanbul, 1993, 29.
141. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 91.
142. Aydınli, S, Mimarlıkta Estetik Değerler, Birinci Baskı, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul 1993, 27-29.
143. Müler, G., Semiotik Der Gebeulten Umwelt, Universtat Trier Verlag, Almanya, 1983.
144. Aydınli, S., Mimarlıkta Estetik Değerler, Birinci Baskı, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baslı Atölyesi, İstanbul, 1993, 28.
145. Cüceoğlu, D., İnsan ve Davranışı, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2000, 121-123.
146. Ertürk, S., Mimari Mekanın Algılanması Üzerine Deneysel Bir Çalışma, Doktora Tezi, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 1984, 35.
147. Aydınli, S., Mimarlıkta Estetik Değerler, Birinci Baskı, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baslı Atölyesi, İstanbul, 1993, 29.
148. Güngör, İ., H., Temel Tasar, İkinci Baskı, Afa Matbaacılık, İstanbul Ekim 1983,46.
149. Anonim, Last Rites, Architectural Review, 1265, July 2002, 60-63.
150. http://psikolog.port5.com/yeni_sayfa_1.htm, Algılama Süreçleri. 28 Ekim 2003.
151. Gürer, L., Temel Tasarım, İTÜ Matbaası, İstanbul, 1990.
152. Güngör, İ., H., Temel Tasarı, AFA Matbaacılık, İstanbul, 1983.
153. Aydınli, S., Mimarlıkta Estetik Değerler, Birinci Baskı, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baslı Atölyesi, İstanbul, 1993, 29.
154. Güngör, Hulusi, Temel Tasar, Afa Matbaacılık, 2.baskı, Ekim 1983, 47.
155. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 92.
156. Ching, F.,D.,K., Mimarlık, Biçim, Mekan ve Düzen, Sevgi Lökçe, Yem Yayınları, İstanbul Eylül 2002, 320.
157. Divanlıoğlu, Demir, H., Temel Tasar Tasarım Öge ve İlkeleri, Birsen Yayınevi, İstanbul 1997, 77.

158. Uraz, Ulusu, Türkan, Tasarlama Düşünme Biçimlendirme, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul 1993, 85.
159. Gürer, Latife, Temel Tasarım / Temel Eğitim, Yüksek Öğretimde Görsel Sanat Eğitimi Temel Tasarım Zorunluluğu, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara 1998, 29-36.
160. Vitruvius, Mimarlık üzerine On Kitap, Suna Güven, Birinci Baskı, Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı, İstanbul, Ağustos 1990, 10.
161. Divanlıoğlu, D., Temel Tasar Tasarım Öğe ve İlkeleri, Birsen Yayınevi, İstanbul, 1997, 78.
162. Ching, F.,D.,K., Mimarlık, Biçim, Mekan ve Düzen, Sevgi Lökçe, Yem Yayınları, İstanbul Eylül 2002, 330.
163. Kuban, D., Mimarlık Kavramları, Yem Yayınları, İstanbul, 1990, 66-67.
164. <http://www.nsmh.com/t/projeDetay.php?ID=48>, Arıoğlu Evi. 13 Mayıs 2003.
165. Divanlıoğlu, D., Temel Tasar Tasarım Öğe ve İlkeleri, Birsen Yayınevi, İstanbul, 1997, 83-84.
166. <http://www5b.biglobe.ne.jp/~TTA/works/publicb/publicb.htm>, House. 23 Aralık 2003.
167. Ching, F.,D.,K., Mimarlık, Biçim, Mekan ve Düzen, Sevgi Lökçe, Yem Yayınları, İstanbul Eylül 2002, 346.
168. <http://www.vesl-tensionspan.com/municipal/html>, Tension Span. 04 Mart 2003.
169. Kuban, D., Mimarlık Kavramları, Yem Yayınları, İstanbul, 1990, 64-65.
170. Roth, M., Leland, Mimarlığın Öyküsü, 2.Basım, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Mart 2002, 101.
171. Ching, F.,D.,K., Mimarlık, Biçim, Mekan ve Düzen, Sevgi Lökçe, Yem Yayınları, İstanbul Eylül 2002, 346.
172. <http://www.stevenholl.com/>, Steven Holl. 11 Kasım 2003.
173. Etike, S., Tasar-Düzenleme-Kompozisyon. http://www.fotografya.gen.tr/issue-9/serap_etike.html, 20 Ekim 2003.
174. Divanlıoğlu, D., Temel Tasar Tasarım Öğe ve İlkeleri, Birsen Yayınevi, İstanbul, 1997, 105.
175. Gürer, L., Temel Tasarım, İTÜ Matbaası, İstanbul, 1990.

176. Güngör, İ.,H., Temel Tasarı, AFA Matbaacılık, İstanbul, 1983, 46.
177. Divanlıoğlu, D., Temel Tasar Tasarın Öge ve İlkeleri, Birsen Yayınevi, İstanbul, 1997, 105.
178. Etke, S., Tasar-Düzenleme-Kompozisyon. http://www.fotografya.gen.tr/issue-9/serap_etike.html, 20 Ekim 2003.
179. Wortmann, A., Hejduks Wall House. http://www.archis.org/archis_old/nederlands/archis_art_2001/art_6_b_2001_nl.html, 17 Mart 2002.
180. Divanlıoğlu, D., Temel Tasar Tasarın Öge ve İlkeleri, Birsen Yayınevi, İstanbul, 1997, 101.
181. Etike, S., Tasar-Düzenleme-Kompozisyon. http://www.fotografya.gen.tr/issue-9/serap_etike.html 20 Eylül 2003.
182. Güngör, İ., H., Temel Tasar, İkinci Baskı, Afa Matbaacılık, İstanbul Ekim 1983,80.
183. http://www.landarch.lsu.edu/Gallery/gallery_bs.htm, Landscape Architecture. 28 Mart 2002.
184. Etike, S., Tasar-Düzenleme-Kompozisyon. http://www.fotografya.gen.tr/issue-9/serap_etike.html 27 Kasım 2003.
185. <http://www.archinform.net/projekte/3573.htm?ID=IyJa43jrJ5iBITlw>, Quellhaus-Kaiserbad. 3 Ağustos 2003.
186. <http://institute.advancedarchitecture.org/Exhibition/ADA>, ADA Architecture. 23 Kasım 2003.
187. <http://www.archidose.org/May99/053199.htm>, Storefront for Artand Architecture. 23 Kasım 2003.
188. Doubilet, S., Boles, D., American House Now, First Published in Great Britain, Thames and Hudson Ltd in Great Britain, London 1997, 90-200.
189. Doubilet, S., Boles, D., American House Now, First Published in Great Britain, , Thames and Hudson Ltd, London, 1997, 201-207.
190. Anonim, Arquitectonica, Contemporary American Architects, Taschen, 1993 Köln, 52-53.
191. Kugel, Claudia, Shuttered Rooms, Architectural Review, June 2001, 1252, 70-74.
192. Anonim, Toplu Konut, Domus M, Haziran-Temmuz 2001, 11, 88-93.

193. Altuğ, G., Tago Mimarlık'tan Şile'de İki Aile İçin Ev, *Arredamento Mimarlık*, Boyut Yayıncılık, 112441-2001-11, 110-111.
194. Anonim, Celestial Vision, *Architectural Review*, 1249, March 2001, 62-65.
195. <http://www.5b.biglobe.ne.jp/~TTA/works/publicb/publicb.htm>, House. 23 Ekim 2003
196. Anonim, Celestial vision, *Architectural Review*, 1249, March 2001, 84-87.
197. <http://www.dupontbenedictus.com/house.html>, The DuPont Benedictus Awards for House Design. 24 Ekim 2003.
198. <http://www.epdlp.com/campo.html>, Alberto Campo Baeza. 24 Ekim 2003.
199. Anonim, C Change, *Architectural Review*, 1280, October 2003, 85-87.
200. Anonim, Artists' Retreat, *Architectural Review*, 1250, April 2001, 82-84.
201. Anonim, Eastern Pleasure, *Architectural Review*, 1274, April 2003, 74-77.
202. Anonim, Realm of the Senses, *Architectural Review*, 1241, July 2000 48-53.
203. Anonim, A Cut Above, *Architectural Review*, 1271, January 2003, 68-71.
204. <http://www.arplus.com/broch/articles/ar%20jan%2003/arjan2003house.pdf>, A Cut Above. 14 Aralık 2003.
205. Anonim, Open and Shut Case, *Architectural Review*, 1267, September 2002, 62-64.
206. Anonim, Desert Bloom, *Architectural Review*, 1269, November 2002, 68-71.
207. Anonim, Australian Cliffhanger, *Architectural Review*, 1253, July 2001, 38-41.
208. Ricciotti, R., Contemporary European Architects, Le Stadium, Volume V, Köln 1997, 154-159.
209. <http://www.ferrater.com/>, Carlos Ferrater. 03 Ekim 2003.
210. Anonim, Carlos Ferrater, *Actar, Ingoprint SA*, Barcelona 2000.
211. Anonim, Avrupa'nın En İyi Yapıları 2001 AB Çağdaş Mimarlık Ödülü Mies van der Rohe Pavyonu Ödülü, *Arredamento Mimarlık Dergisi*, Boyut Yayıncılık, 2002\02, 28-29.
212. Anonim, Topographic Translucence, *Architectural Review*, 1239, May 2000, 44-49.

213. Anonim, Alessandro Mendini, Contemporary American Architects, Taschen, V III, 1995 Köln, 20-21, 106-112.
214. Jodidio, Philip, The Magnificent Seven, New Forms Architecture in the 1990's, Taschen, 2001 Köln, 22-24.
215. Jodidio, Philip., The Magnificent Seven, New Forms Architecture in the 1990s, Taschen 1997 Köln, 25.
216. <http://www.groninger-museum.nl/index.php>, Groninger Museum. 13 Ekim 2003.
217. Anonim, Geological Formation, Architectural Review, 1239, May 2000, 50-53.
218. Jodidio, Philip, Architecture Now!, Zvi Hacker, Taschen, 2001 Köln, 238-243.
219. Anonim, Moving Image, Architectural Review, 1275, May 2003, 50-54.
220. http://www.designboom.com/portrait/zaha_c.html, The Lois & Richard Rosenthal Center for Contemporary Art. 22 Kasım 2003.
221. Anonim, Out of the Box, Architectural Review, 1277, July 2003, 38-44.
222. Anonim, Art Outcrop, Architectural Review, 1277, July 2003, 58-61.
223. Anonim, Communing With Nature, Architectural Review, 1257, November 2001, 47-49.
224. Anonim, Bregenz Sanat Müzesi, Arredamento Mimarlık, Nisan 2001, 62-65.
225. <http://www.kunsthhaus-bregenz.at/ehtml/ewelcome.html>, Bregenz Art Museum. 12 Aralık 2003.
226. Anonim, Daniel Libeskind, Bağlantılı Eylemler Olarak Araştırma ve Tasarım, Boyut Yayın Grubu, İstanbul 2001, 40.
227. Anonim, Daniel Libeskind, Yahudi Müzesi, Boyut Yayın Grubu, İstanbul 2001, 73-88.
228. Anonim, Daniel Libeskind, Bağlantılı Eylemler Olarak Araştırma ve Tasarım, Boyut Yayın Grubu, İstanbul 2001, 43-44.
229. Anonim, Memory Span, Architectural Review, 1270, 12 (2002), 45-47.
230. Anonim, Tulach A' tSOLAIS, Architectural Review, 1239 May 2000, 76-77.
231. Anonim, ar+d Mimarlık Ödülleri, Arredamento Mimarlık, Boyut Yayın Grubu, Ocak 2004, 39.
232. <http://www.arplusd.com/ar+d2003/bruckner.htm>, Meeting Place. 23 Kasım 2003.

233. Hecker, Z., Contemporary European Architects, Heinz-Galinski, Volume V, Köln 1997, 106-114.
234. Anonim, Open and Shut Case, Architectural Review, 1246, December 2000, 58-61.
235. <http://www.arplusd.com/dec2000/studenthouseing/Studenthouseing.htm>, Student Housing. 10 Ekim 2003.
236. <http://www.aecasia.com/NEWS/August2001/feature/ar+d.htm>, And the Winners Are: ar+d Emerging Architects Awards 22 Kasım 2003.
237. Anonim, Material Invention, Architectural Review, 1247, January 2001 51-53.
238. www.gadararchitecture.com, Houses. 28 Aralık 2003.
239. Anonim, Avcıoğlu'na Uluslar arası Ödül, Boyut Yayın Grubu, Arredamento Mimarlık, Ocak 2004, 9.
240. Avcıoğlu, G., Borusan Aktivite Merkezi Noktaları Birleştir Çıkanı İnşa Et!, Arredamento Mimarlık, Boyut Yayıncılık, 2001-11, 50-53.
241. Anonim, Frozen Music, Architectural Review, 1275, May 2003, 42-49.
242. Anonim, Top of the Pops, Architectural Review, 1277, July 2003, 54-57.
243. Anonim, Piano Concerto, Architectural Review, 1268, October 2002, 54-58.
244. Anonim, İsviçre Pavyonu, Arredamento Mimarlık, Nisan 2001, 66-67.
245. Anonim, Moral Maze, Architectural Review, 1243, September 2000, 50, 53.
246. Anonim, Hidden Plaza, Architectural Review, 1243, September 2000, 61, 63.
247. Anonim, Irish Promenade, Architectural Review, 1243, September 2000, 71-73.
248. Anonim, Hungarian Ark, Architectural Review, 1243, September 2000, 74-75.
249. <http://www.archined.nl/>, Netherland. 19 Eylül 2003.
250. Anonim, Arcam Yeni Binası, Arredamento Mimarlık Dergisi, Boyut Yayıncılık, 2003-11, 8.
251. Anonim, Women's Rights, Architectural Review, 1265, July 2002, 50-54.
252. Anonim, Red Yet Green, Architectural Review, 1270, December 2002, 82.
253. Anonim, Concrete Atelier, Architectural Review, 1239, May 2000, 73-75.
254. Anonim, Earth Moves, Architectural Review, 1246, December 2000, 47-49.

255. <http://www.arplusd.com/dec2000/Studio/Studio.htm>, Rubio Avenue Studio. 20 Kasım 2003.
256. http://www.nsg.co.jp/spm/sm81~90/sm89_contents/sm89_e_herz01.html, Open to all Herz-Jesu-Kirche. 11 Kasım 2003.
257. Anonim, Herz Jesu Katolik Kilisesi, Arredamento Mimarlık, Boyut Yayıncılık, 2002 12,
258. http://www.nsg.co.jp/spm/sm81~90/sm89_contents/sm89_e_herz03.html, The Effect of Light Transformation. 11 Kasım 2003.
259. <http://www.ifa.de/a/a1/nda/dallmann.htm>, Neue Deutsche Architektur. Eine Reflexive Moderne. 11 Kasım 2003.
260. http://www.grohe-designcenter.de/english/events/aktuell/nda_archit.htm#, New German Architecture: A Reflexive Modernism. 11 Kasım 2003.
261. Anonim, Chapel On Stage, Architectural Review, 1270, December 2002 78-79.
262. <http://www.archphoto.it/IMAGES/bonilla/FrameSet.htm>, Daniel Bonilla Los Nogales School's Chapel Bogota. 14 Aralık 2003.
263. Anonim, Under The Net, Architectural Review, 1278, August 2003, 46-51.
264. Anonim, Tokyo Boulevard, Architectural Review, 1256, October 2001, 40-43.
265. Anonim, Springtime in the Park, Architectural Review, 1246, December 2000, 44-45
266. Anonim, Shining Example, Architectural Review, 1246, December 2000, 46.
267. <http://www.arplus.com/ard/dec2000/pika/PikaPIKA.htm>, Pika Pika Pretzel. 22 Kasım 2003.
268. Tarlan, A., New York 1990-2003, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, Aralık 2003, 15.
269. Anonim, Storefront for Art and Architecture, Contemporary American Architects, Taschen, V II, 1996 Köln, 100-103.
270. Jodidio, Philip, Tall Buildings, New Forms Architecture in the 1990's, Taschen, 2001 Köln, 71-73.
271. Altay Çolak Fotoğraf Arşivinden.
272. Doğan, Ö., Bilim, Tarih ve Yorum, İnkılap Yayınları, İstanbul 1998.
273. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 42.

274. Ada, S., Sır, Sur ve Esrar.
<http://www.arkitera.com/sanat/2002/10/mercekalti10/mercekaltinda2.htm>, 01 Nisan 2003.
275. Bahçekapılı, N., Korku ve Mimari, Milliyet Sanat, 530 Mayıs 2003,. 26-27.
276. http://www.all Sands.com/History/Place/historyoftheg_rkf_gn.htm, History. 08 Mart 2002.
277. http://www.kultur.gov.tr/portal/arkeoloji_tr.asp?belgeno=3696, Surlar, Kaleler. 05 Mayıs 2003.
278. http://www.travelchinaguide.com/china_great_wall/history/index.htm, History of the Great Wall. 17 Mart 2002.
279. <http://www.idealtrality.com/china/greatwall/cmcard.html>, The Great Wall. 23 Kasım 2002.
280. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=uzla%FEmac%FD&GeriDon=0&EskiSoz=>, Uzlaşmacı. 30 Nisan 2003.
281. <http://www.worldofescher.com/gallery/>, World of Escher. 4 Temmuz 2002.
282. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 92.
283. Köksal, A., Cam ve Anlamın Dönüşü.
<http://www.arkitera.com/diyalog/aykutkoksal/makale5.htm>, 12 Ocak 2003.
284. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=an%FDtsal&GeriDon=0&EskiSoz=>, Anıtsal. 27 Mayıs 2003.
285. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 94.
286. <http://easyweb.easynet.co.uk/~aburnham/eng/crigg.htm>, Castlerigg Stone Circle. 23 Nisan 2003.
287. <http://megaloty.republika.pl/galeria.html>, Galeria. 23 Nisan 2003.
288. <http://www.anima.demon.co.uk/stonehenge/history.html>, Stonehenge Phases of construction. 23 Nisan 2003.
289. <http://www.sevicon.com/tarih/seviconpost/volume1/vol1no5syf2.htm>, Mısır Mimarisi. 23 Nisan 2003.
290. <http://www.pbs.org/wgbh/nova/egypt/raising/>, Egypt. 23 Nisan 2003.

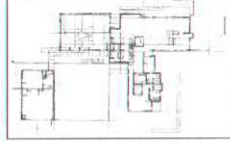

291. Kortan, E., Gecikmiş Bir Ödül: Jorn Utzon ve Sydney Opera Binası, Arredamento Mimarlık, Boyut Yayıncılık, 2003 5, 58-61.
292. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=k%FDlavuz&GeriDon=0&EskiSoz=>, Kılavuz. 27 Mayıs 2003.
293. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 174.
294. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=sanat&GeriDon=0&EskiSoz=>, Sanat. 31 Mart 2003.
295. İzgi, U., Mimarlıkta Süreç Kavramlar-ilişkiler, 1.Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul Kasım 1999, 184.
296. http://www.greatbuildings.com/buildings/Sagrada_Familia.html, Sagrada Familia. 12 Ağustos 2003.
297. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=maske&GeriDon=0&EskiSoz=>, Maske 31 Mart 2003.
298. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=maske&GeriDon=0&EskiSoz=>, Maske. 27 Mayıs 2003.
299. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=de%F0i%FEken&GeriDon=0&EskiSoz=>, Değişken. 27 Mayıs 2003.
300. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=gizemli&GeriDon=0&EskiSoz=>, Gizemli. 27 Mayıs 2003.
301. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=mistik&GeriDon=0&EskiSoz=>, Mistik. 01 Nisan 2003.
302. Ada, S., Sır, Sur ve Esrar.
<http://www.arkitera.com/sanat/2002/10/mercekalti10/mercekaltinda2.htm>, 01 Nisan 2003.
303. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?GeriDon=0&EskiSoz=&kelime=gizem>, Gizem 03 Mayıs 2003.
304. <http://www.tdk.gov.tr/tdksozluk/SOZBUL.ASP?KELIME=analoji&GeriDon=0&EskiSoz=>, Analoji. 27 Mayıs 2003.
305. Anonim., Daniel Libeskind, Kent Kıyısı Projesi, Boyut Yayın Grubu, İstanbul 2001, 19.
306. http://www.yapitr.com/Haber_Detay.asp?NewsID=9468, Sidney Opera Binası. 23 Mart 2004.

307.
308.
309. Word Assistant, Akıllı Sözlük Programı, Version 1.0.
310.
311.
312.
313.
314.

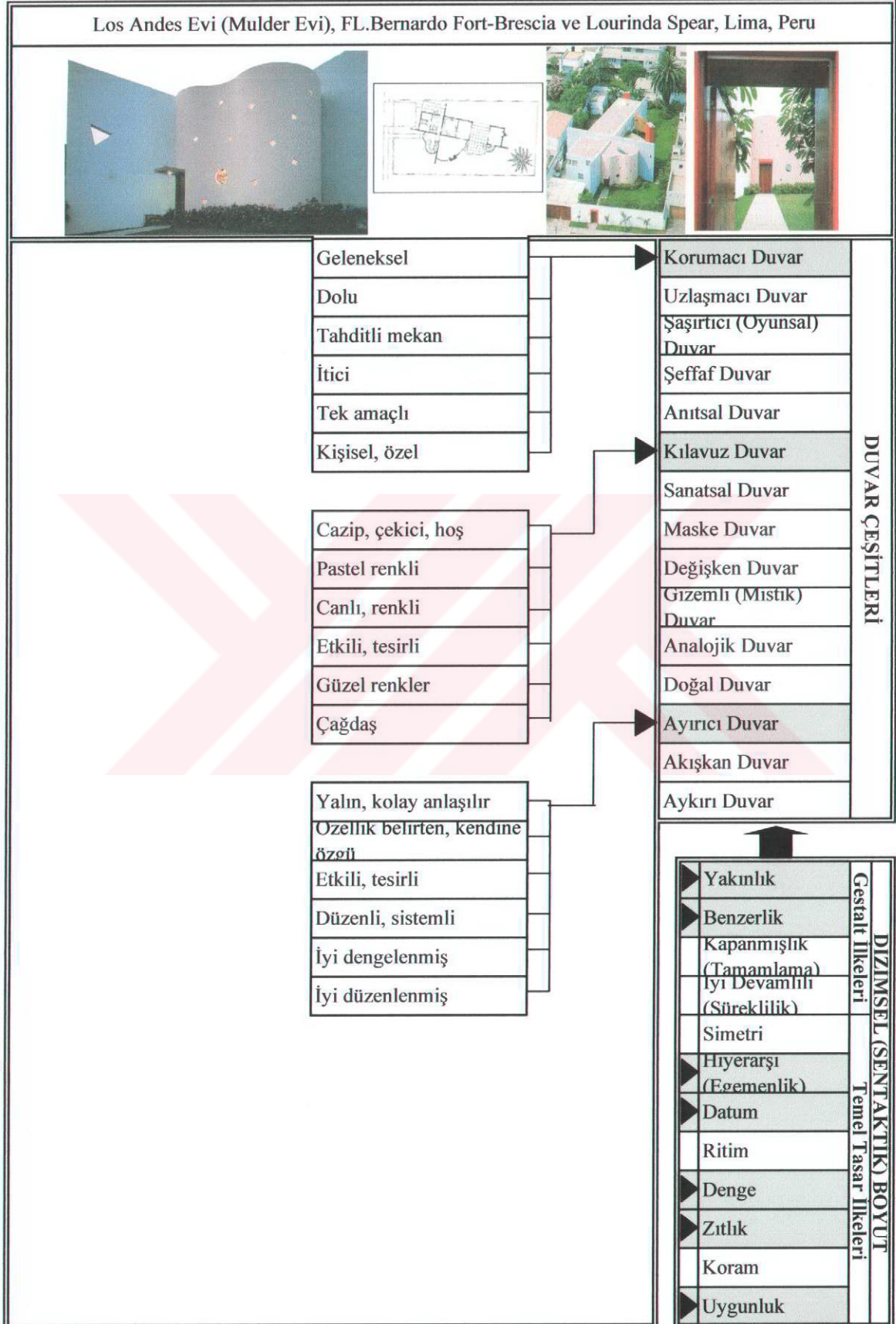
7. EKLER

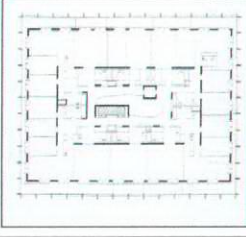

Ek Tablo 1. Mountain Evi

Mountain House, Scogin Elam, Georgia, ABD																															
  																															
<table border="1"> <tr><td>Yalın, Kolay anlaşılır</td></tr> <tr><td>Zarif, yalın</td></tr> <tr><td>Boş</td></tr> <tr><td>İyi ölçekli</td></tr> </table>	Yalın, Kolay anlaşılır	Zarif, yalın	Boş	İyi ölçekli	<table border="1"> <tr><td>Korumacı Duvar</td></tr> <tr><td>Uzlaşmacı Duvar</td></tr> <tr><td>Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar</td></tr> <tr><td>Şeffaf Duvar</td></tr> <tr><td>Anıtsal Duvar</td></tr> <tr><td>Kılavuz Duvar</td></tr> <tr><td>Sanatsal Duvar</td></tr> <tr><td>Maske Duvar</td></tr> <tr><td>Değişken Duvar</td></tr> <tr><td>Gizemli (Mistik) Duvar</td></tr> <tr><td>Analojik Duvar</td></tr> <tr><td>Doğal Duvar</td></tr> <tr><td>Ayırıcı Duvar</td></tr> <tr><td>Akışkan Duvar</td></tr> <tr><td>Aykırı Duvar</td></tr> </table>	Korumacı Duvar	Uzlaşmacı Duvar	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar	Şeffaf Duvar	Anıtsal Duvar	Kılavuz Duvar	Sanatsal Duvar	Maske Duvar	Değişken Duvar	Gizemli (Mistik) Duvar	Analojik Duvar	Doğal Duvar	Ayırıcı Duvar	Akışkan Duvar	Aykırı Duvar											
Yalın, Kolay anlaşılır																															
Zarif, yalın																															
Boş																															
İyi ölçekli																															
Korumacı Duvar																															
Uzlaşmacı Duvar																															
Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar																															
Şeffaf Duvar																															
Anıtsal Duvar																															
Kılavuz Duvar																															
Sanatsal Duvar																															
Maske Duvar																															
Değişken Duvar																															
Gizemli (Mistik) Duvar																															
Analojik Duvar																															
Doğal Duvar																															
Ayırıcı Duvar																															
Akışkan Duvar																															
Aykırı Duvar																															
	<table border="1"> <tr><td colspan="2">DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT</td></tr> <tr><td>Gestalt İlkeleri</td><td></td></tr> <tr><td>Yakınlık</td><td></td></tr> <tr><td>Benzerlik</td><td></td></tr> <tr><td>Kapanmışlık (Tamamlama)</td><td></td></tr> <tr><td>İyi Devamlılık (Süreklilik)</td><td></td></tr> <tr><td>Simetri</td><td></td></tr> <tr><td>Hiyerarşi (Egemenlik)</td><td></td></tr> <tr><td>Datum</td><td></td></tr> <tr><td>Ritim</td><td></td></tr> <tr><td>Denge</td><td></td></tr> <tr><td>Zıtlık</td><td></td></tr> <tr><td>Koram</td><td></td></tr> <tr><td>Uygunluk</td><td></td></tr> <tr><td>Temel Tasar İlkeleri</td><td></td></tr> </table>	DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT		Gestalt İlkeleri		Yakınlık		Benzerlik		Kapanmışlık (Tamamlama)		İyi Devamlılık (Süreklilik)		Simetri		Hiyerarşi (Egemenlik)		Datum		Ritim		Denge		Zıtlık		Koram		Uygunluk		Temel Tasar İlkeleri	
DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT																															
Gestalt İlkeleri																															
Yakınlık																															
Benzerlik																															
Kapanmışlık (Tamamlama)																															
İyi Devamlılık (Süreklilik)																															
Simetri																															
Hiyerarşi (Egemenlik)																															
Datum																															
Ritim																															
Denge																															
Zıtlık																															
Koram																															
Uygunluk																															
Temel Tasar İlkeleri																															

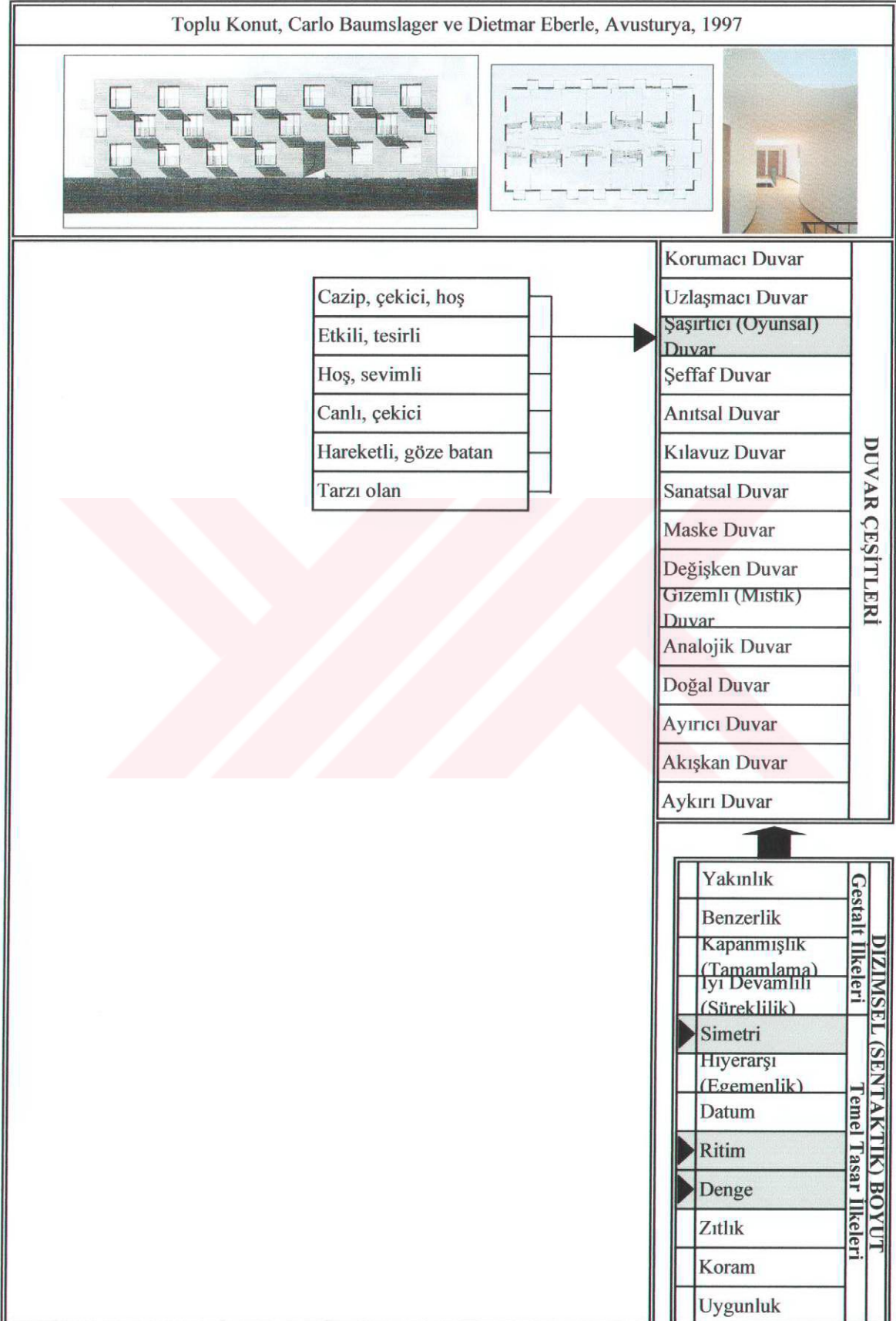
Ek Tablo 2. Los Andes (Mulder) Evi

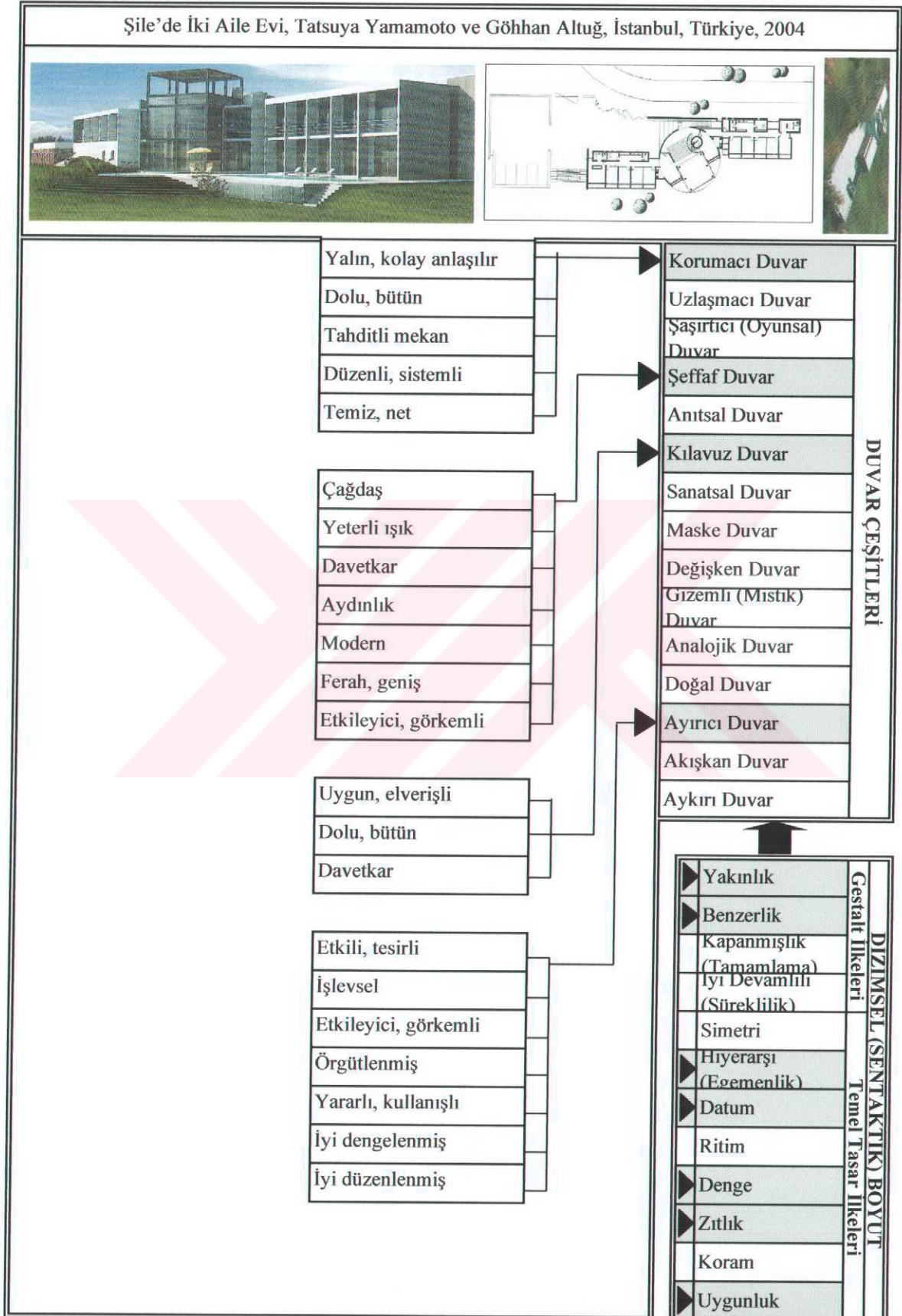
Ek Tablo 3. Lohbach Points Blokları

Lohbach Points Blokları, Carlo Baumslager ve Dietmar Eberle, Innsbruck, Avusturya		
		
<p>Çağdaş</p> <p>Modern</p> <p>İşlevsel</p> <p>Çok amaçlı</p> <p>Yaralı, kullanışlı</p>		<p>Korumacı Duvar</p> <p>Uzlaşmacı Duvar</p> <p>Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar</p> <p>Şeffaf Duvar</p> <p>Anıtsal Duvar</p> <p>Kılavuz Duvar</p> <p>Sanatsal Duvar</p> <p>Maske Duvar</p> <p>Değişken Duvar</p> <p>Gizemli (Mistik) Duvar</p> <p>Analojik Duvar</p> <p>Doğal Duvar</p> <p>Ayırıcı Duvar</p> <p>Akışkan Duvar</p> <p>Aykırı Duvar</p>
		<p>DUZAR ÇEŞİTLERİ</p>
		<p>DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT</p> <p>Gestalt İlkeleri</p> <p>Yakınlık</p> <p>Benzerlik</p> <p>Kapanmışlık (Tamamlama)</p> <p>İyi Devamlılık (Süreklilik)</p> <p>Simetri</p> <p>Hiyerarşi (Egemenlik)</p> <p>Datum</p> <p>Ritim</p> <p>Denge</p> <p>Zıtlık</p> <p>Koram</p> <p>Uygunluk</p> <p>Temel Tasar İlkeleri</p>

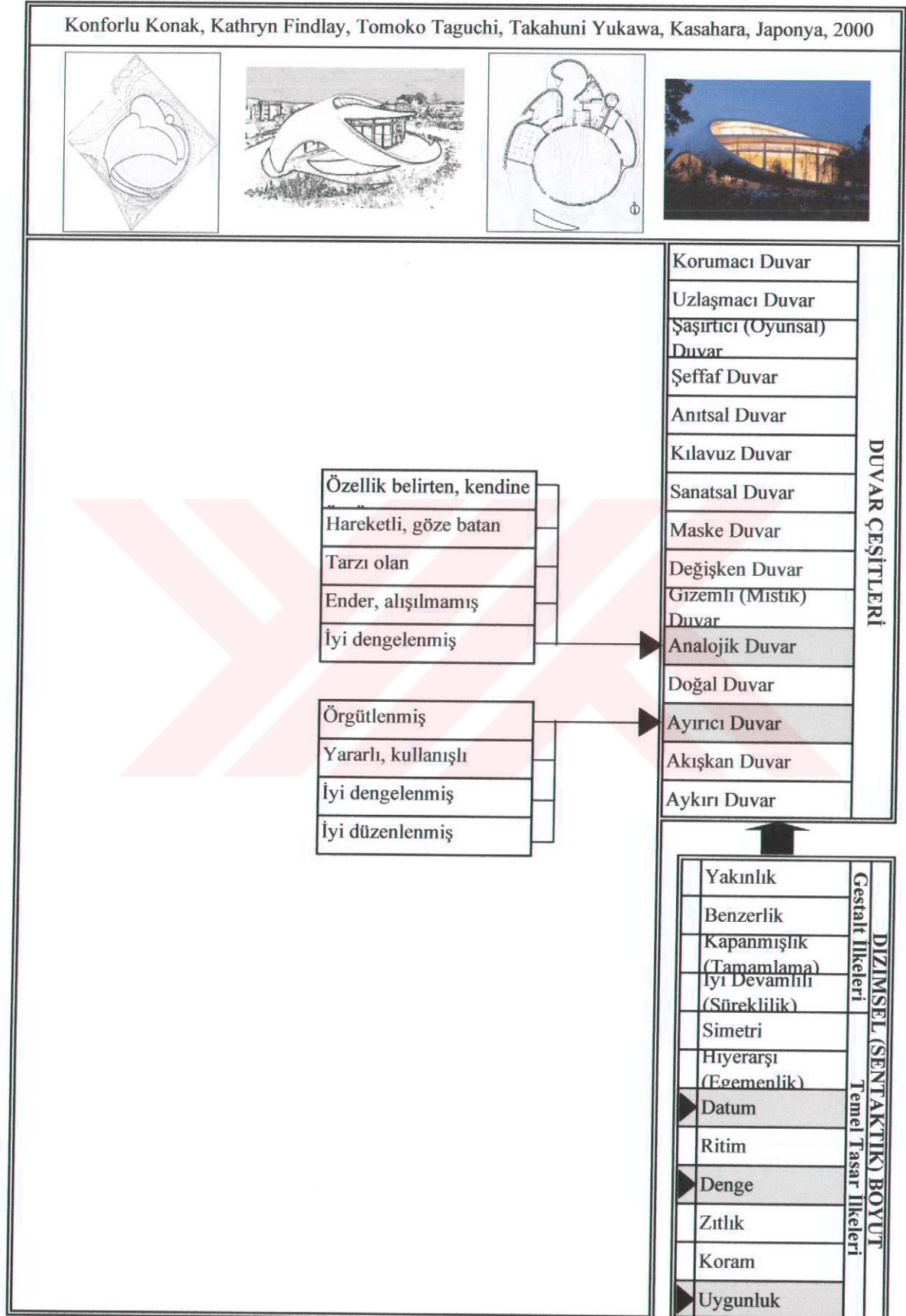
Ek Tablo 4. Toplu Konut

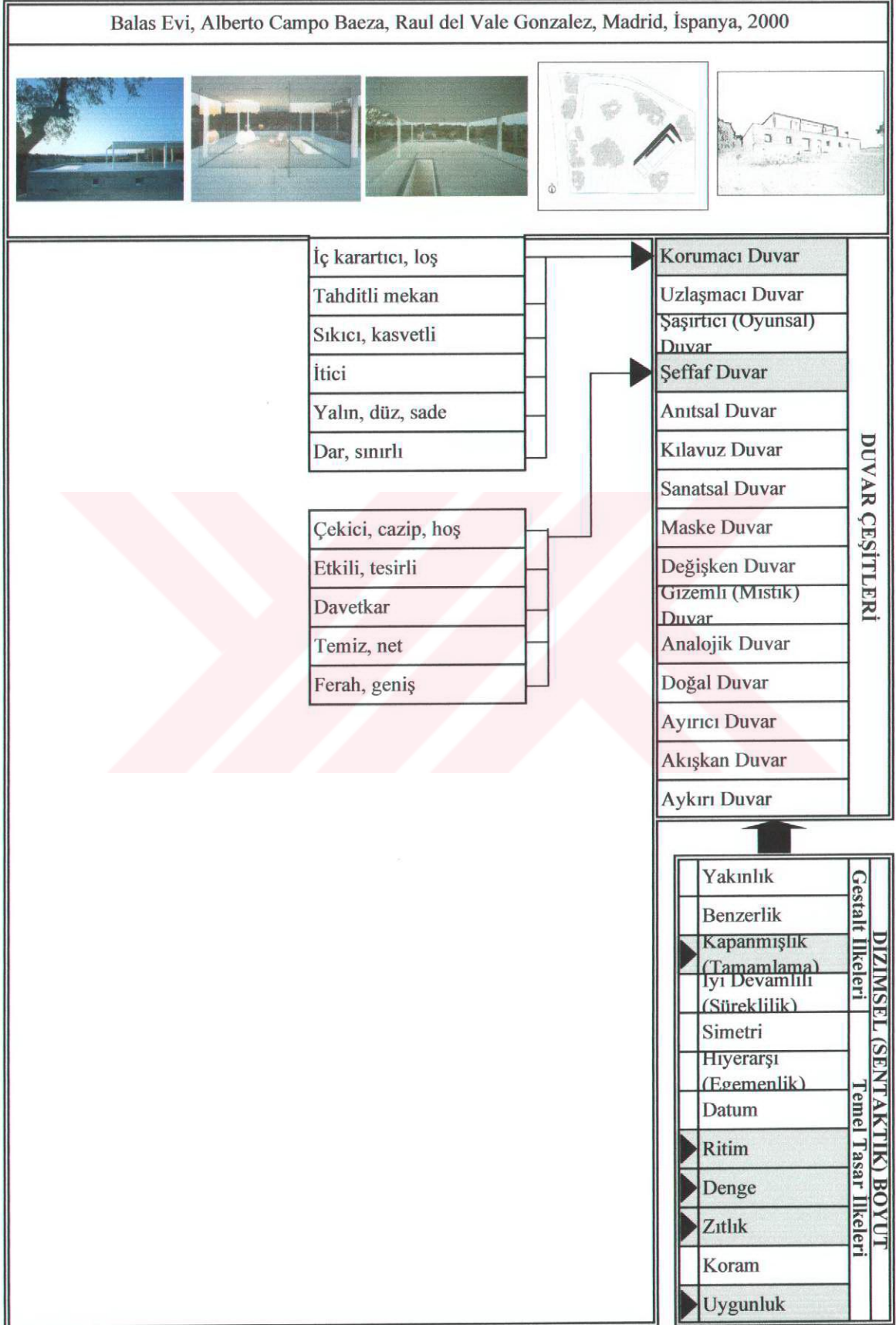
Ek Tablo 5. Şile'de İki Aile Evi

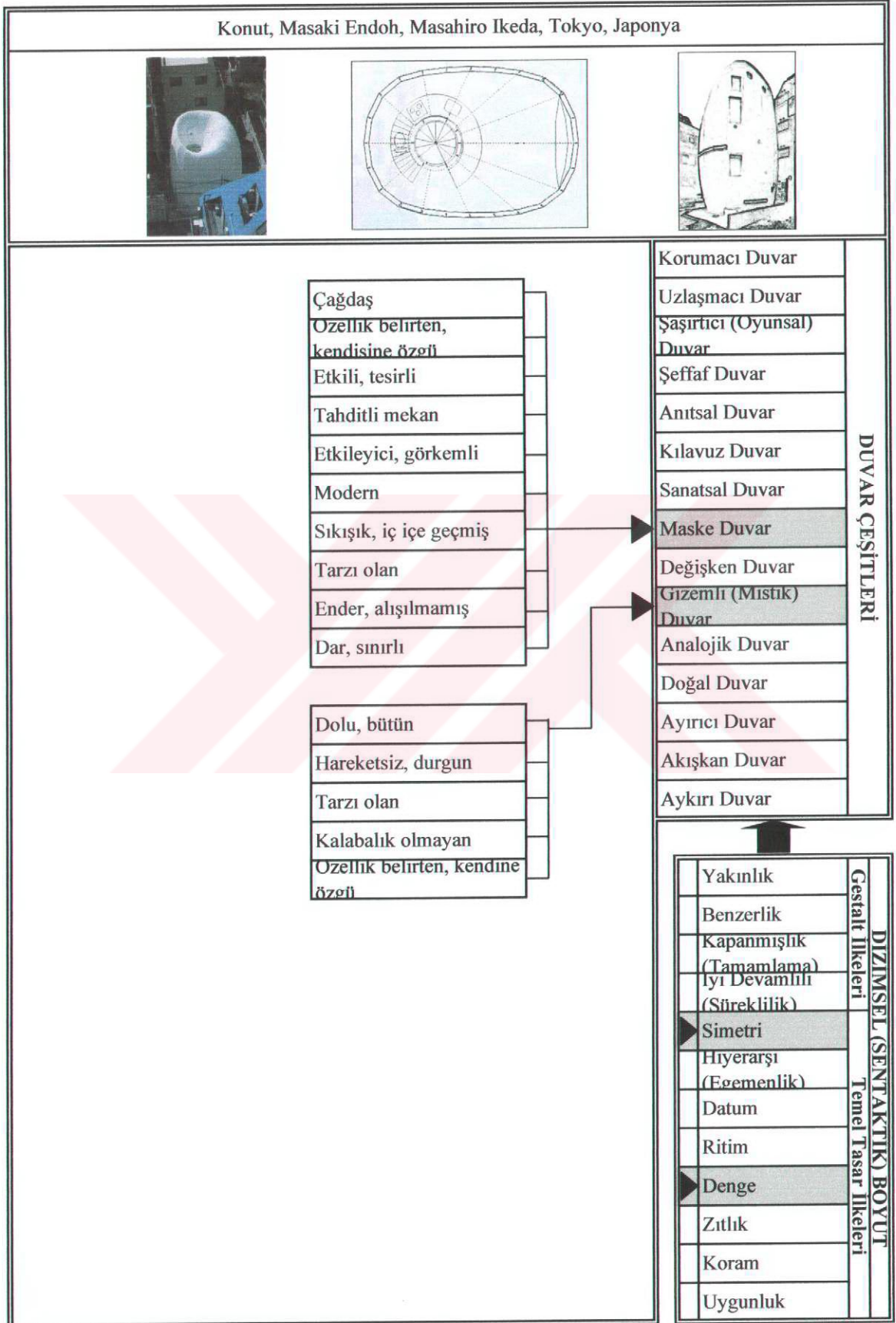
Ek Tablo 6. Konforlu Konak

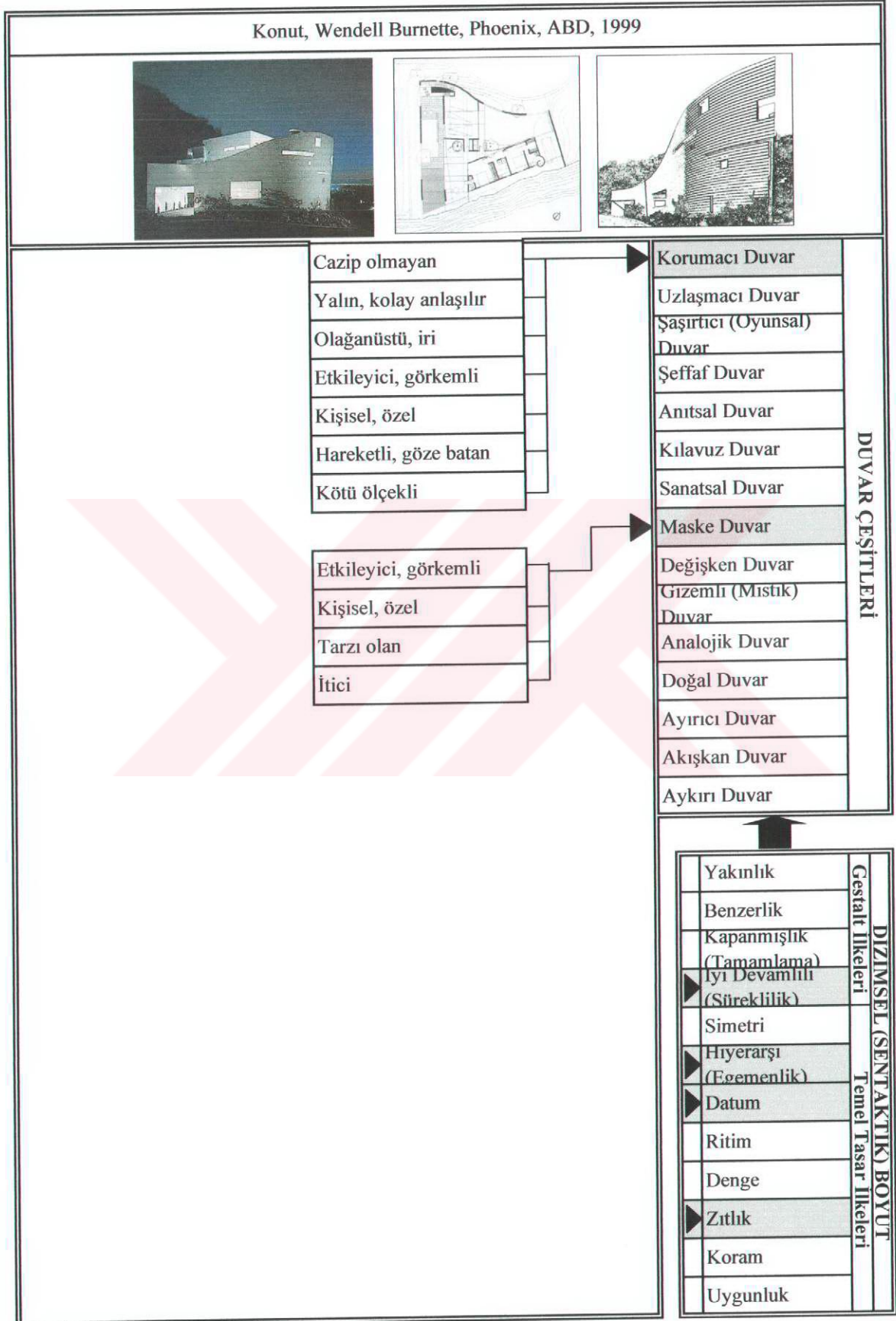
Ek Tablo 7. Balas Evi

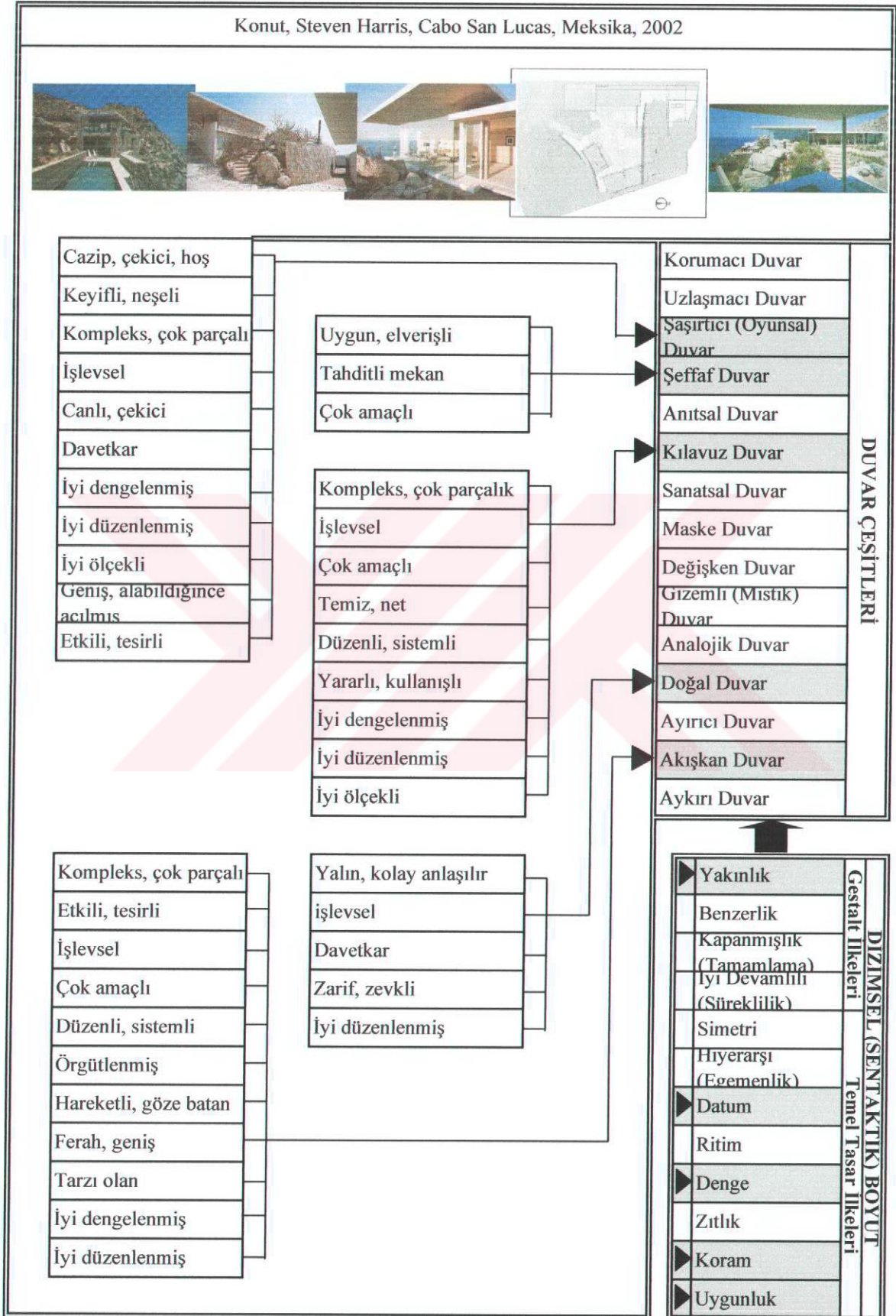
Ek Tablo 10. Konut

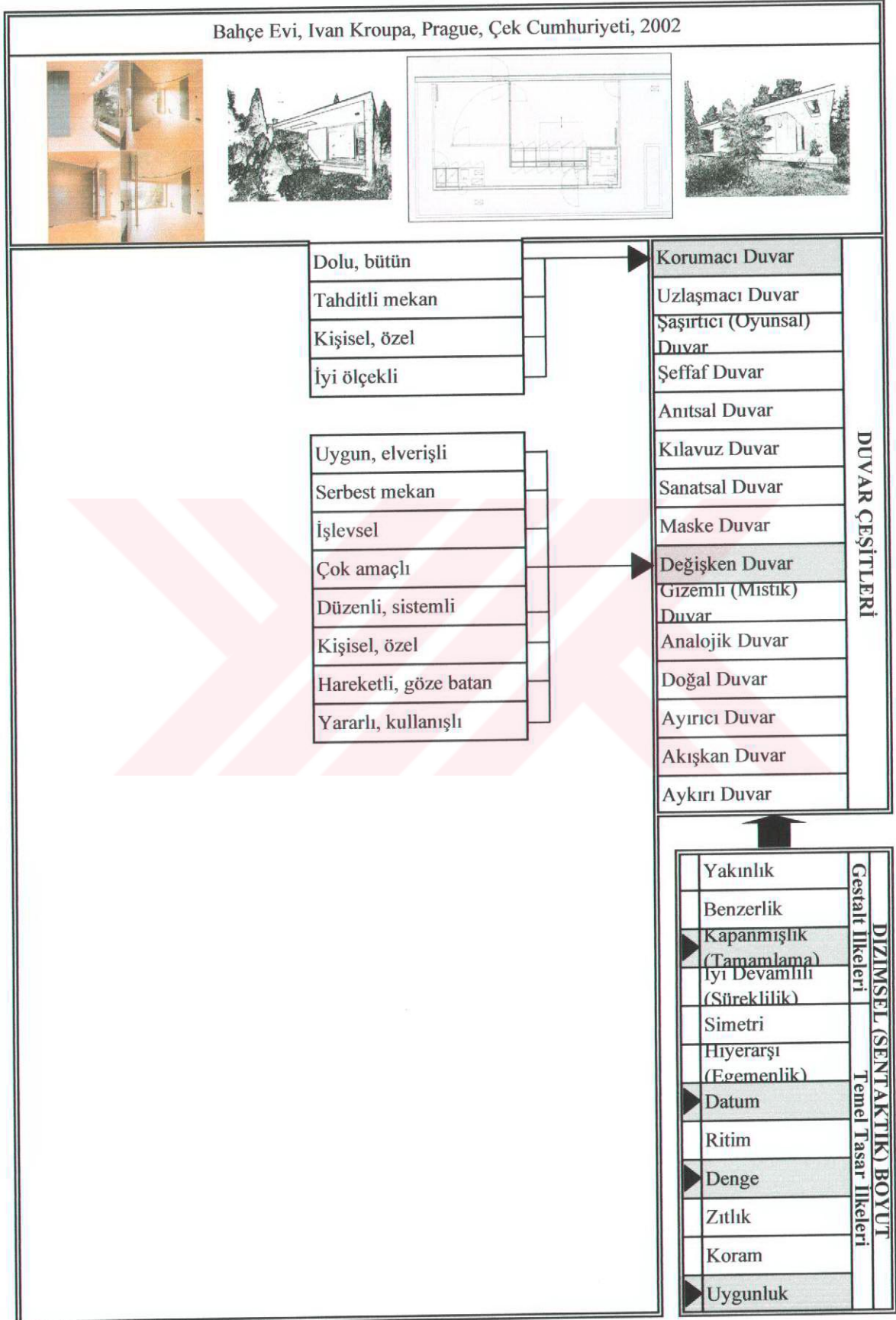
Ek Tablo 11. Konut

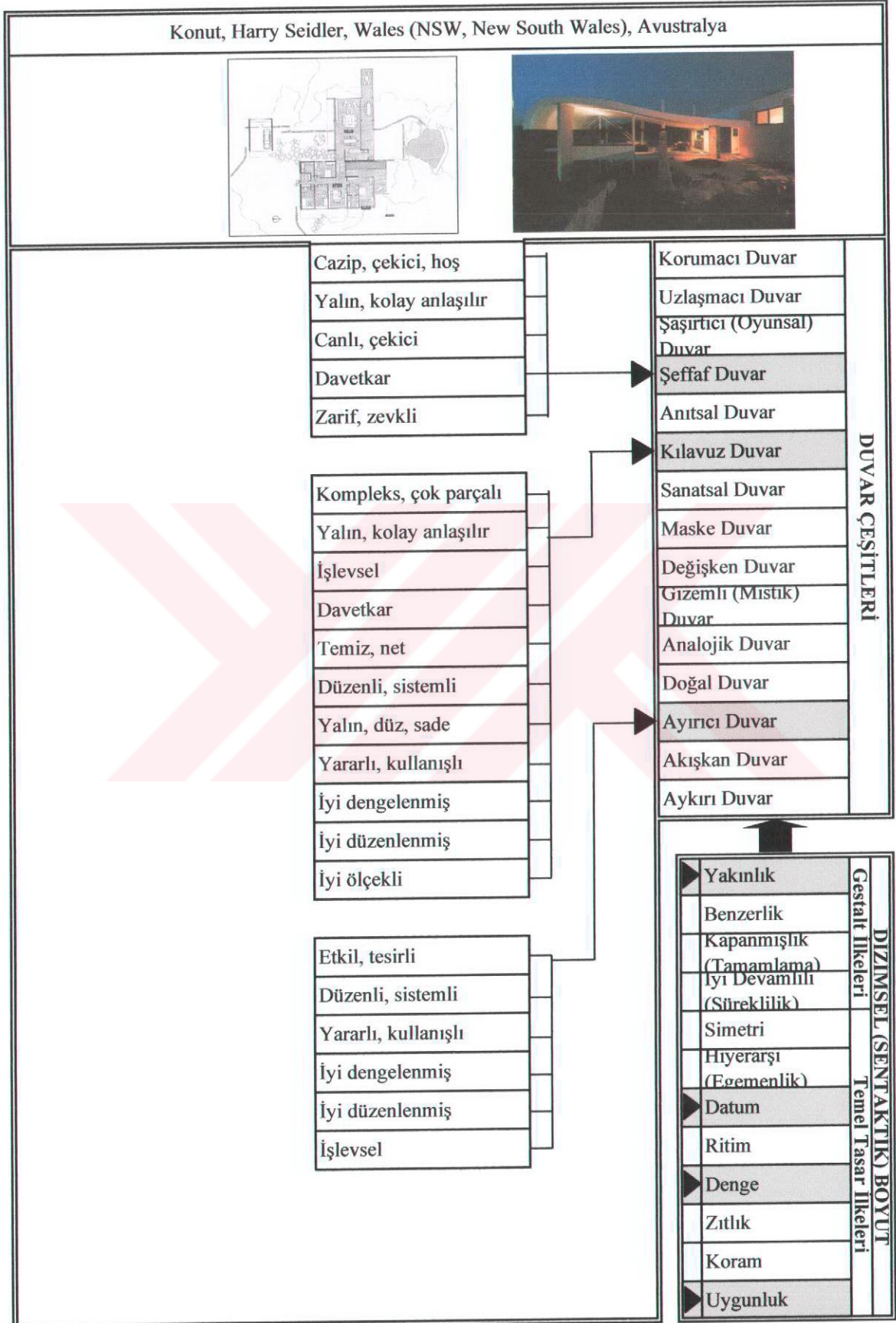
Ek Tablo 12. Konut

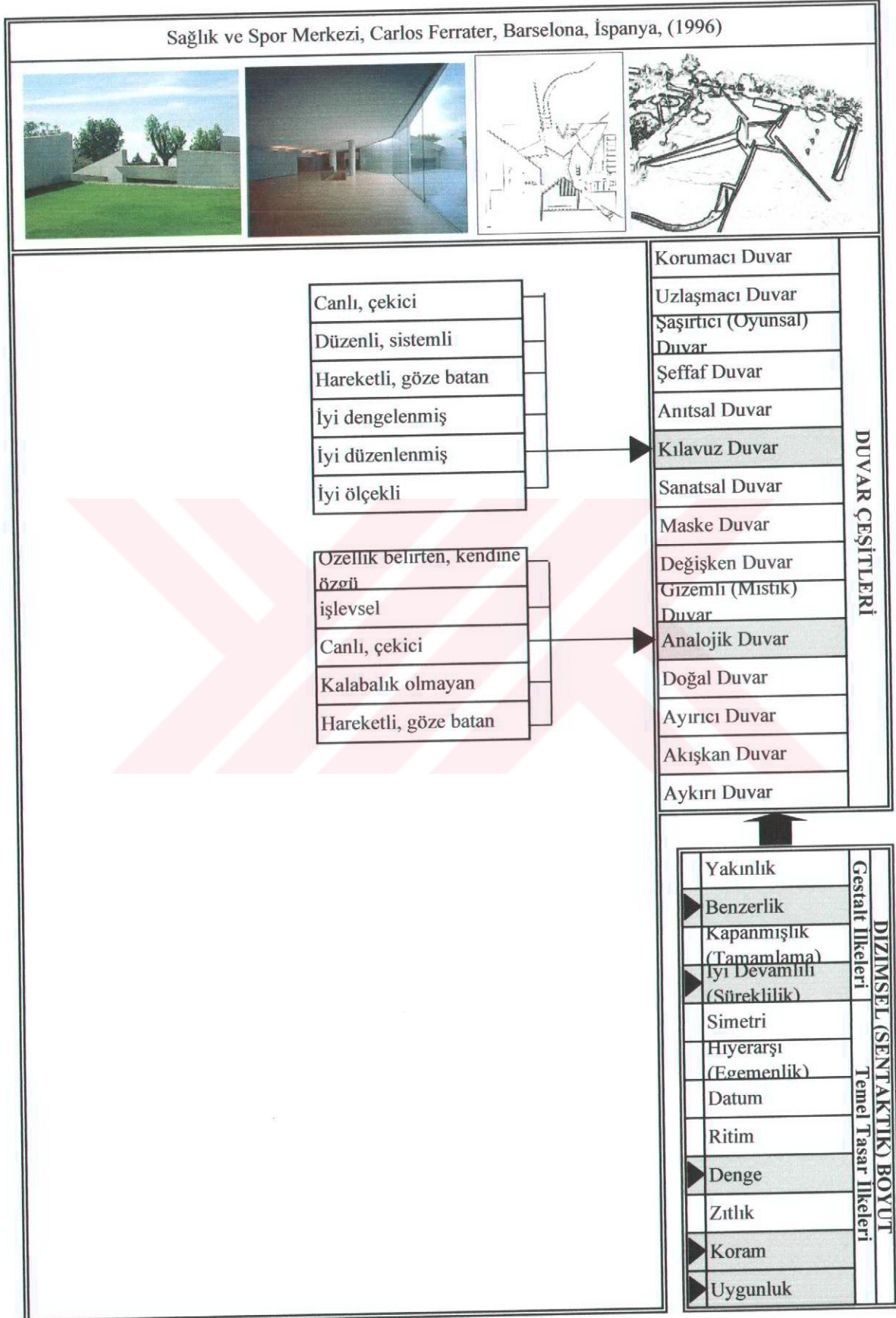
Ek Tablo 13. Bahçe Evi

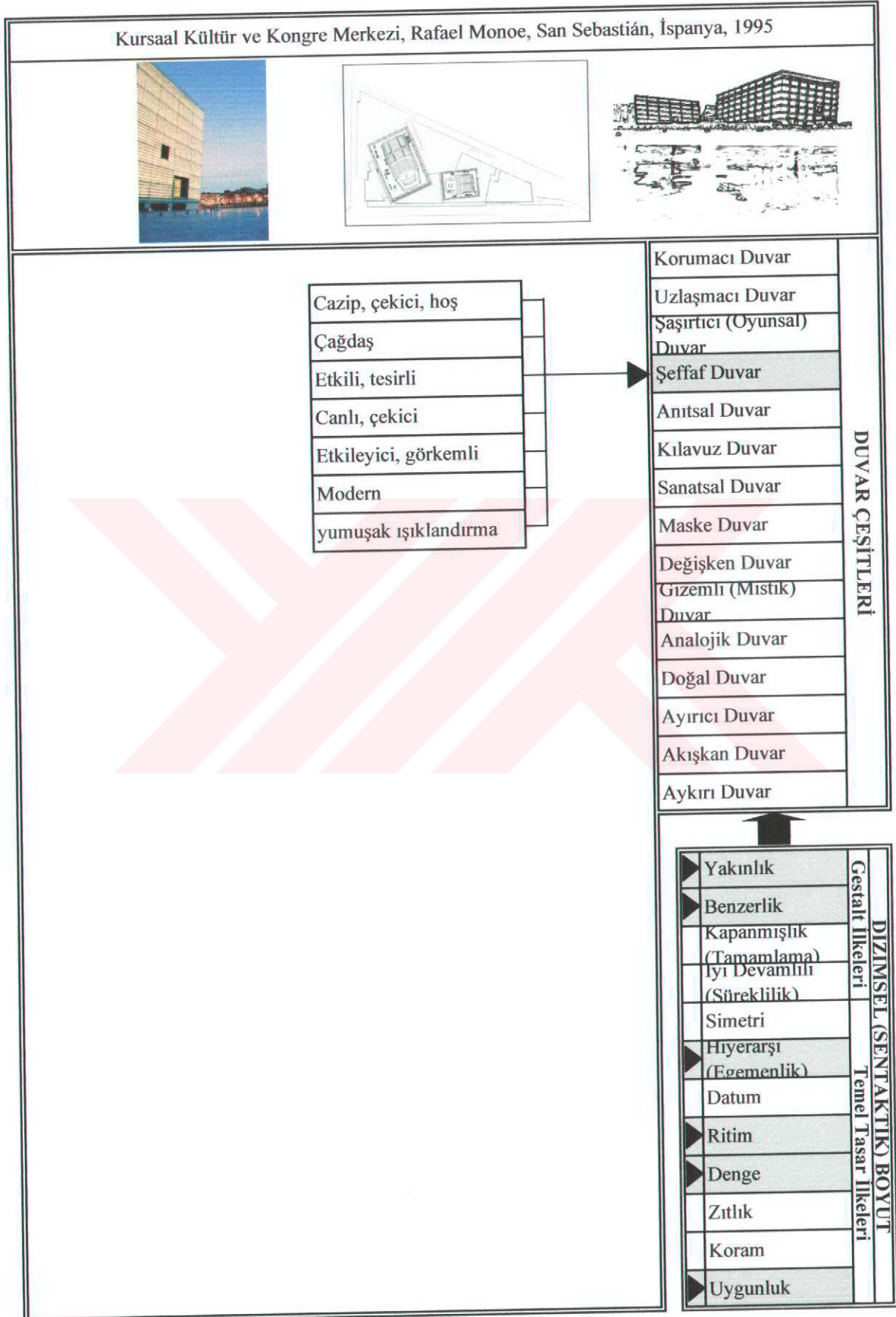
Ek Tablo 15. Konut

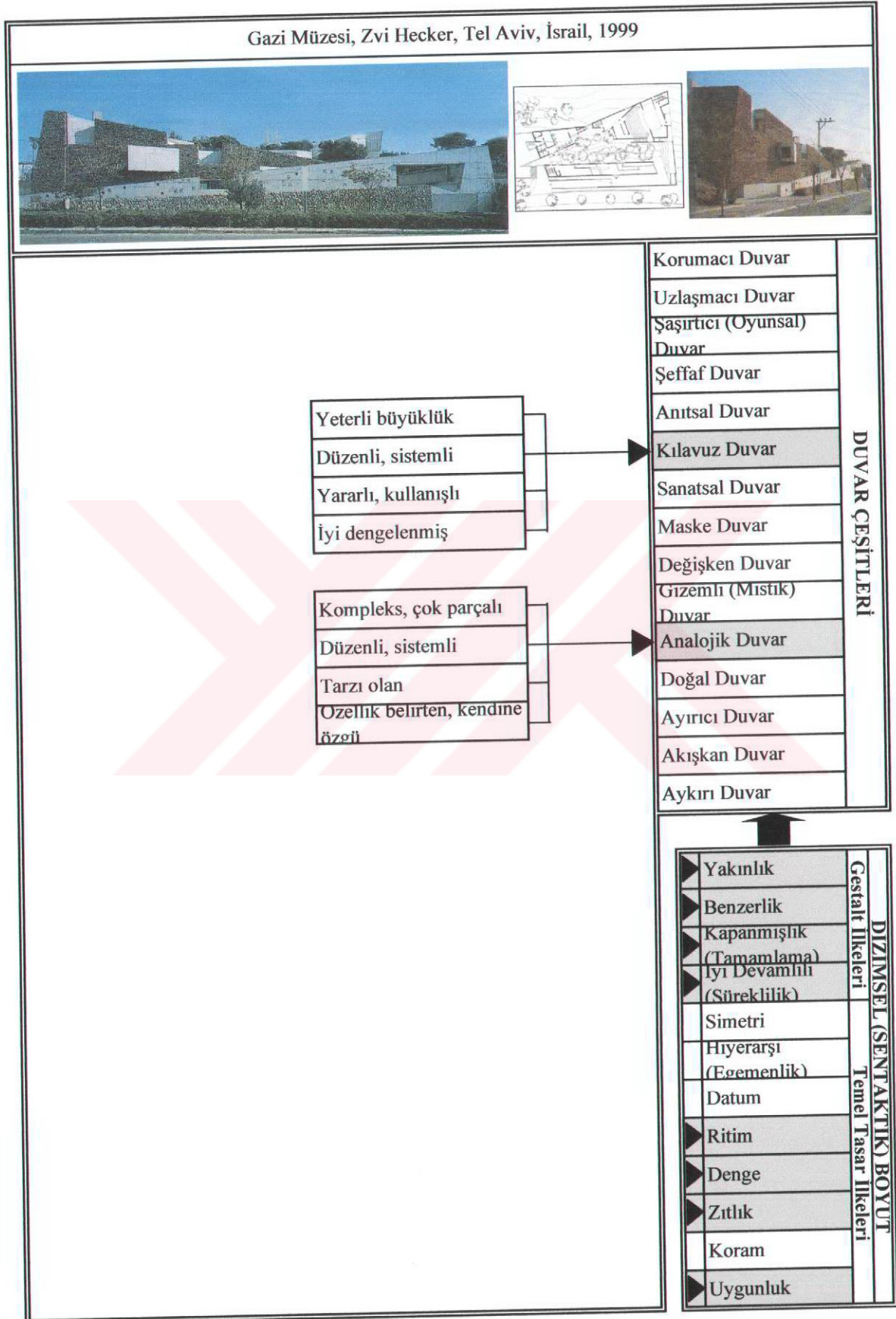
Ek Tablo 17. Sağlık ve Spor Merkezi

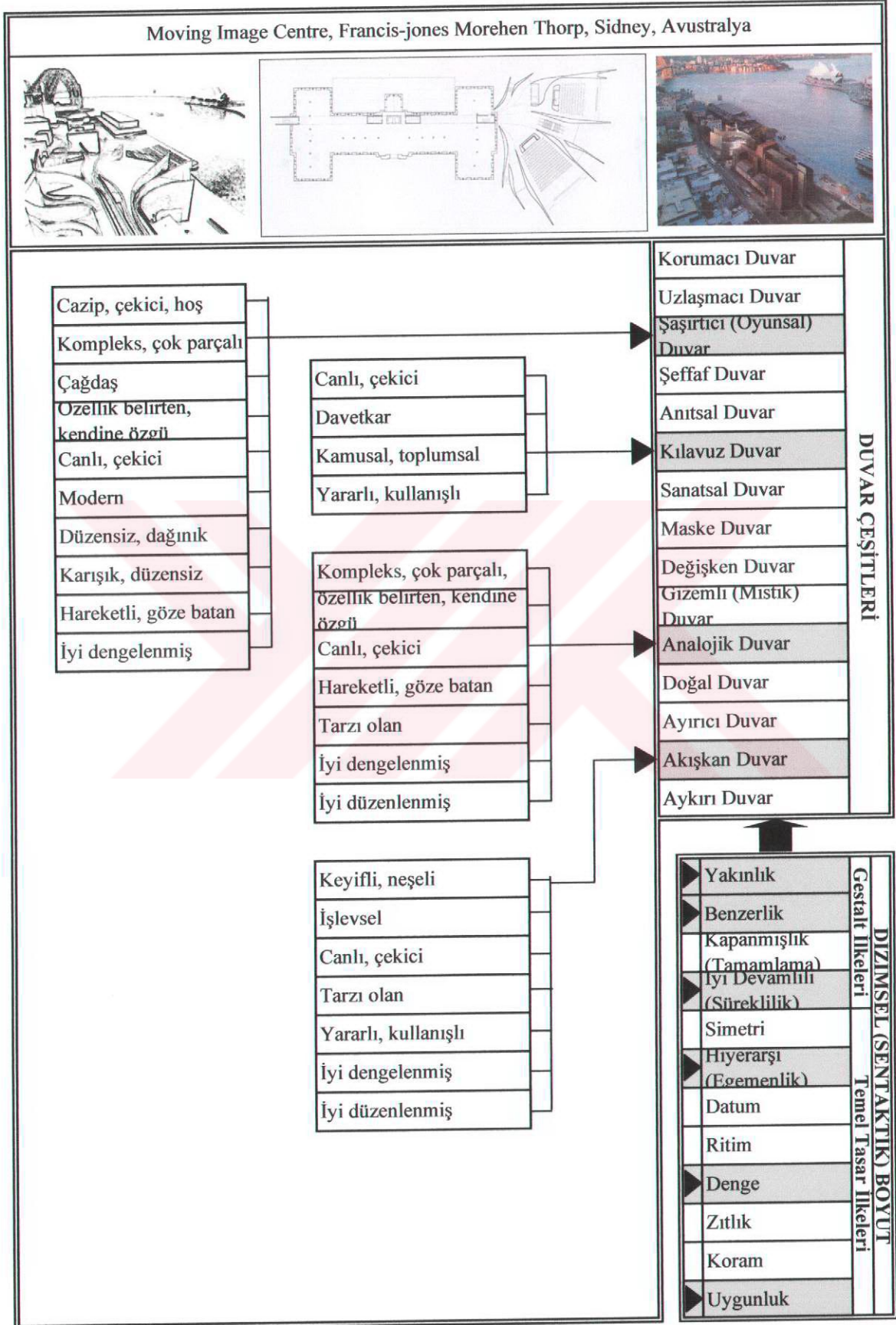
Ek Tablo 18. Kursaal Kültür ve Kongre Merkezi

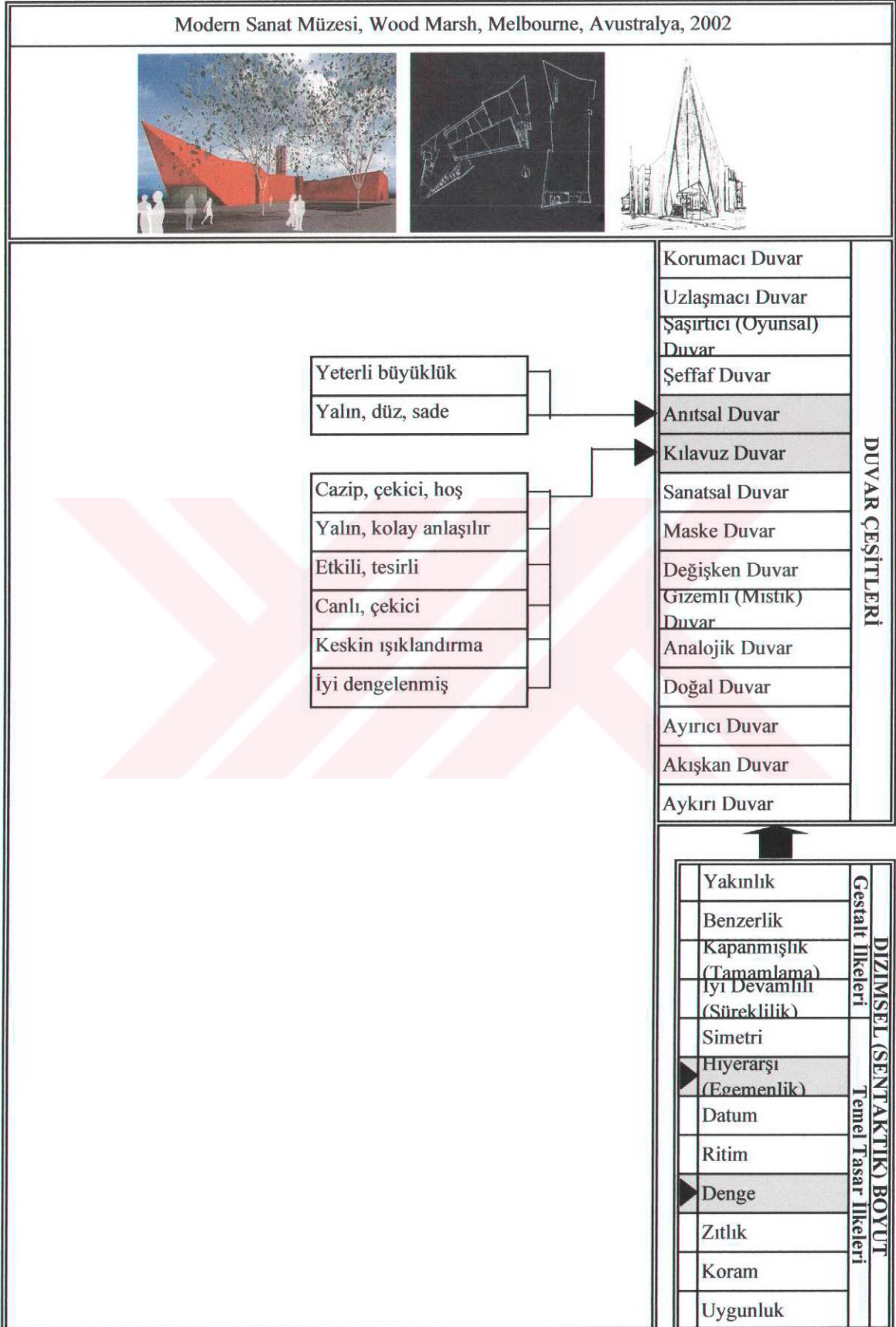
Ek Tablo 20. Gazi Müzesi

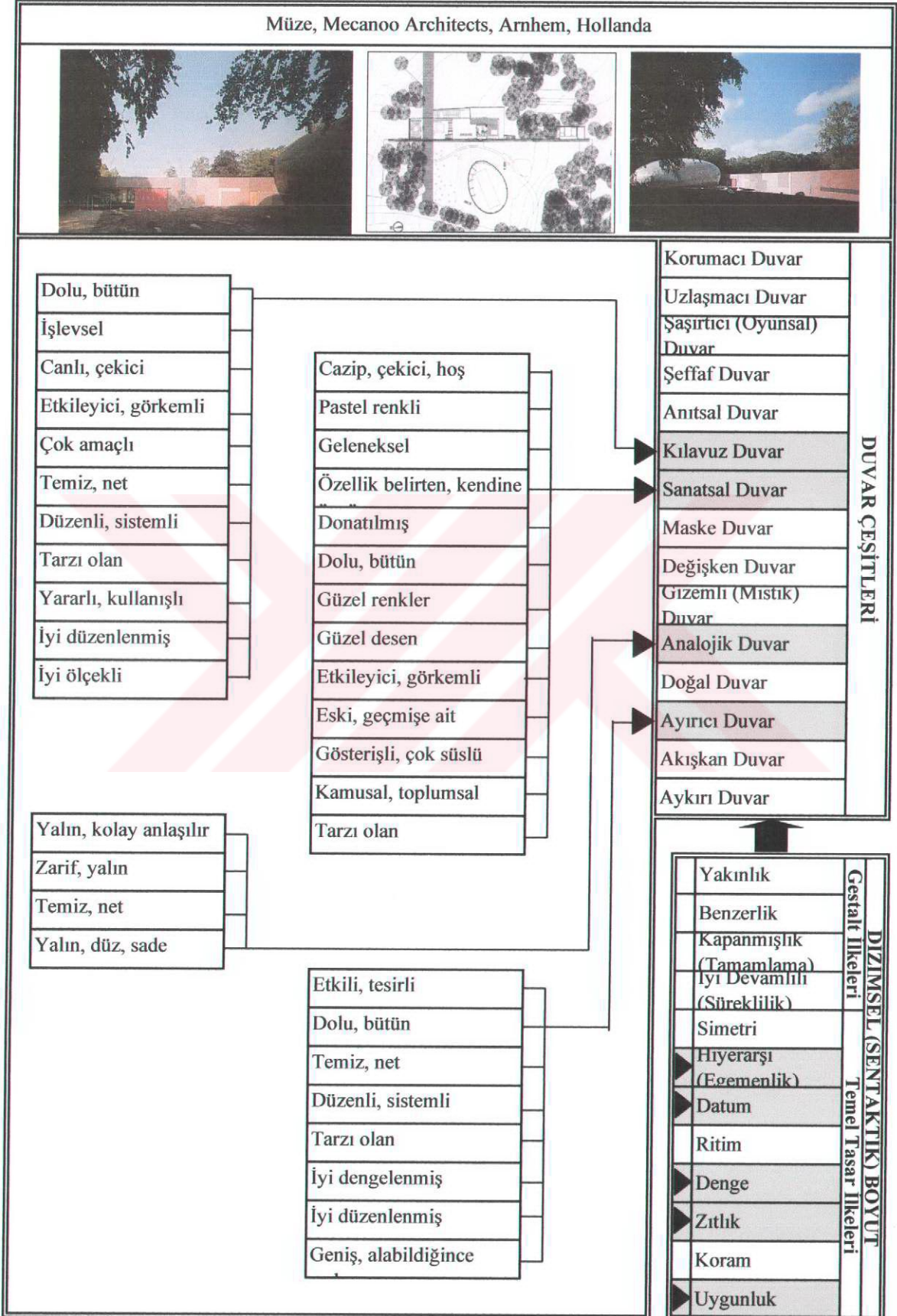
Ek Tablo 21. Moving Image Center

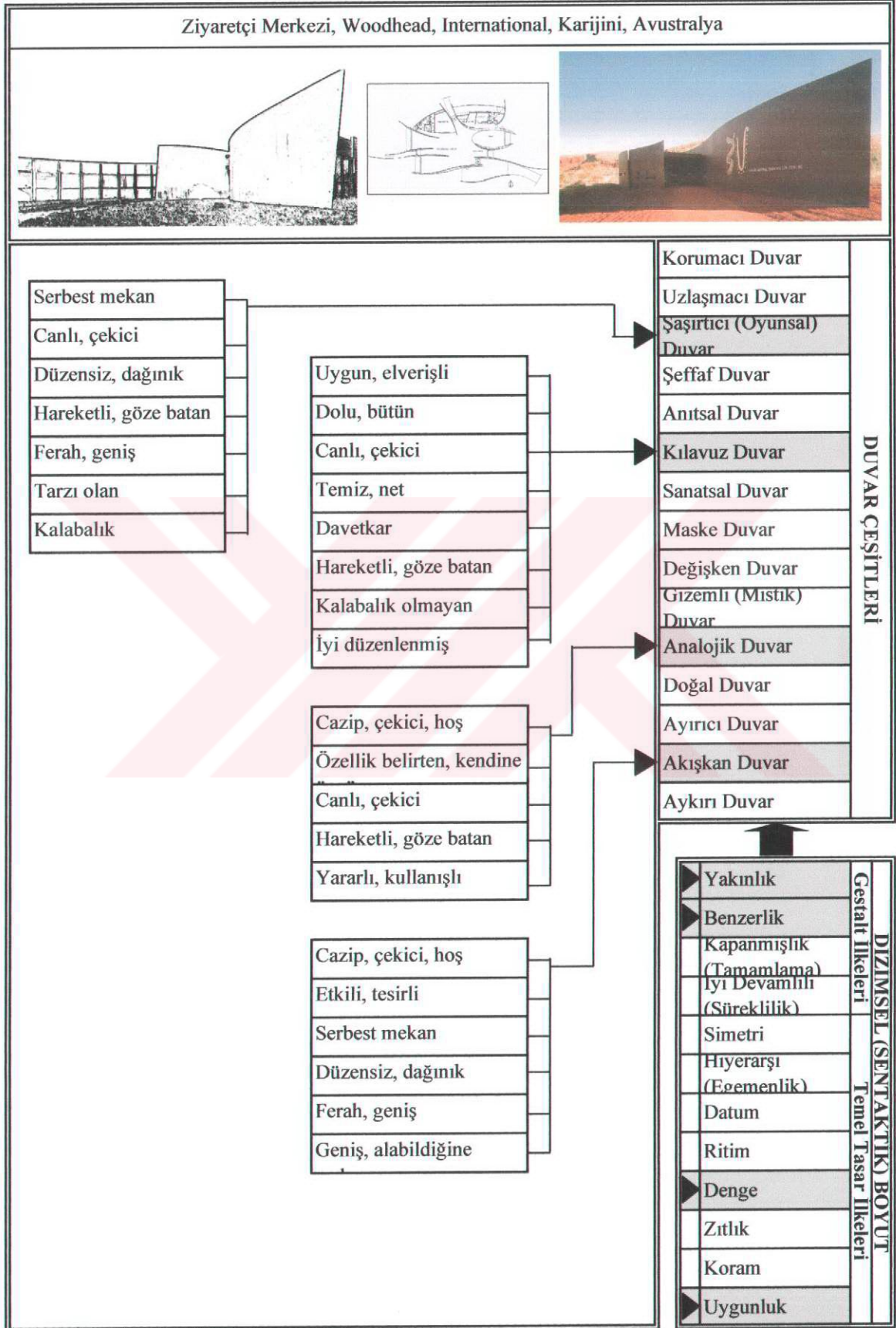
Ek Tablo 23. Modern Sanat Müzesi

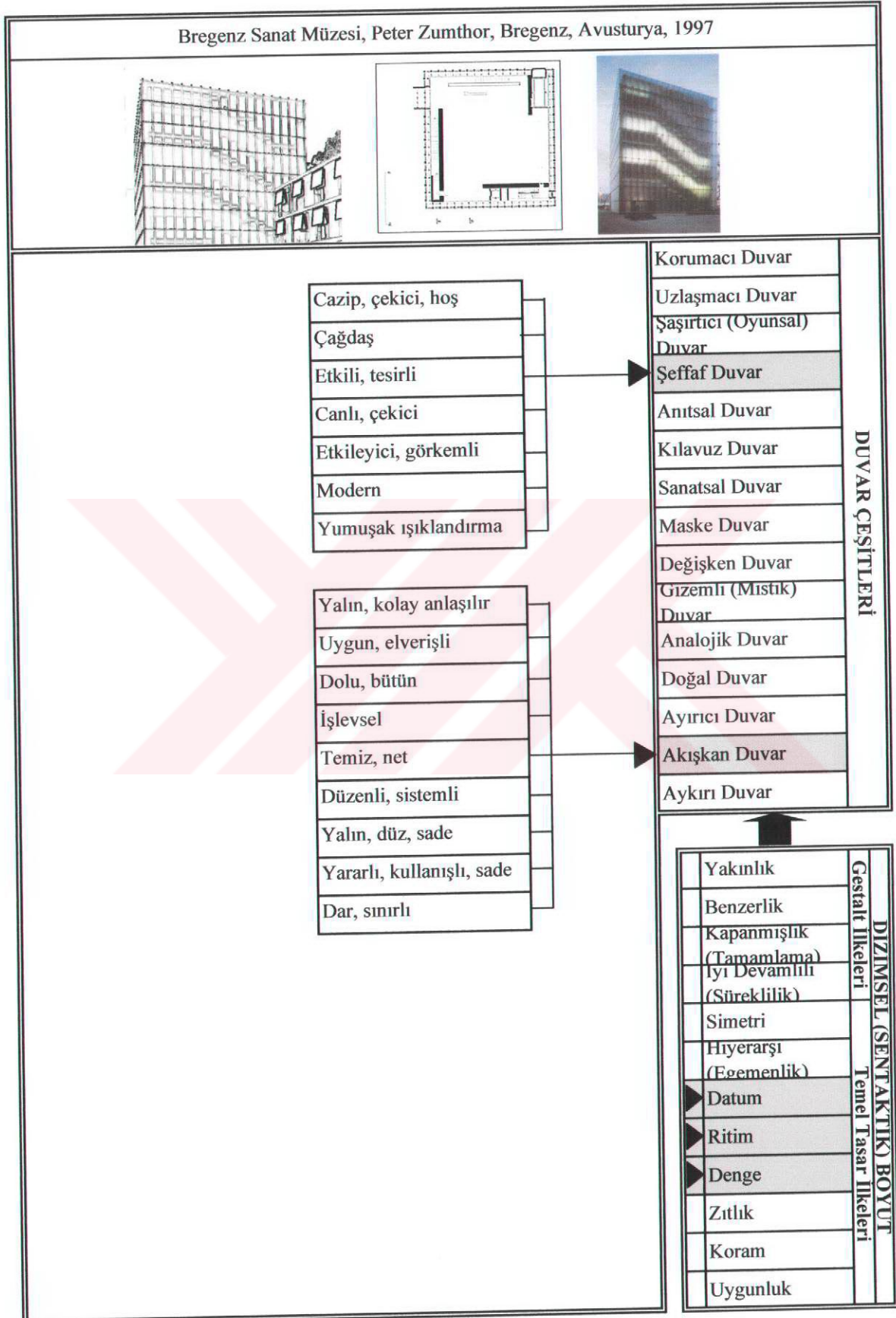
Ek Tablo 24. Müze

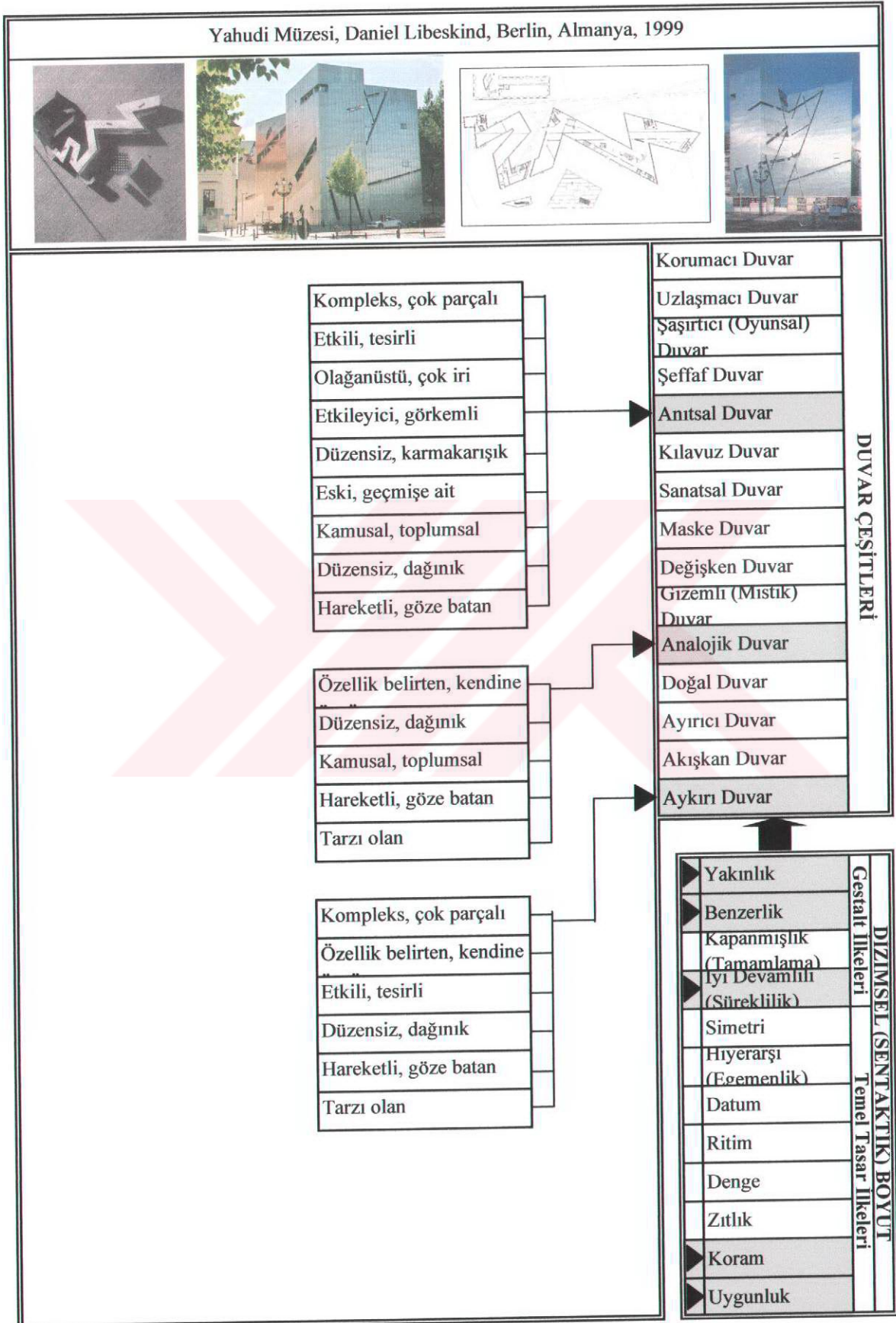
Ek Tablo 25. Ziyaretçi Merkezi

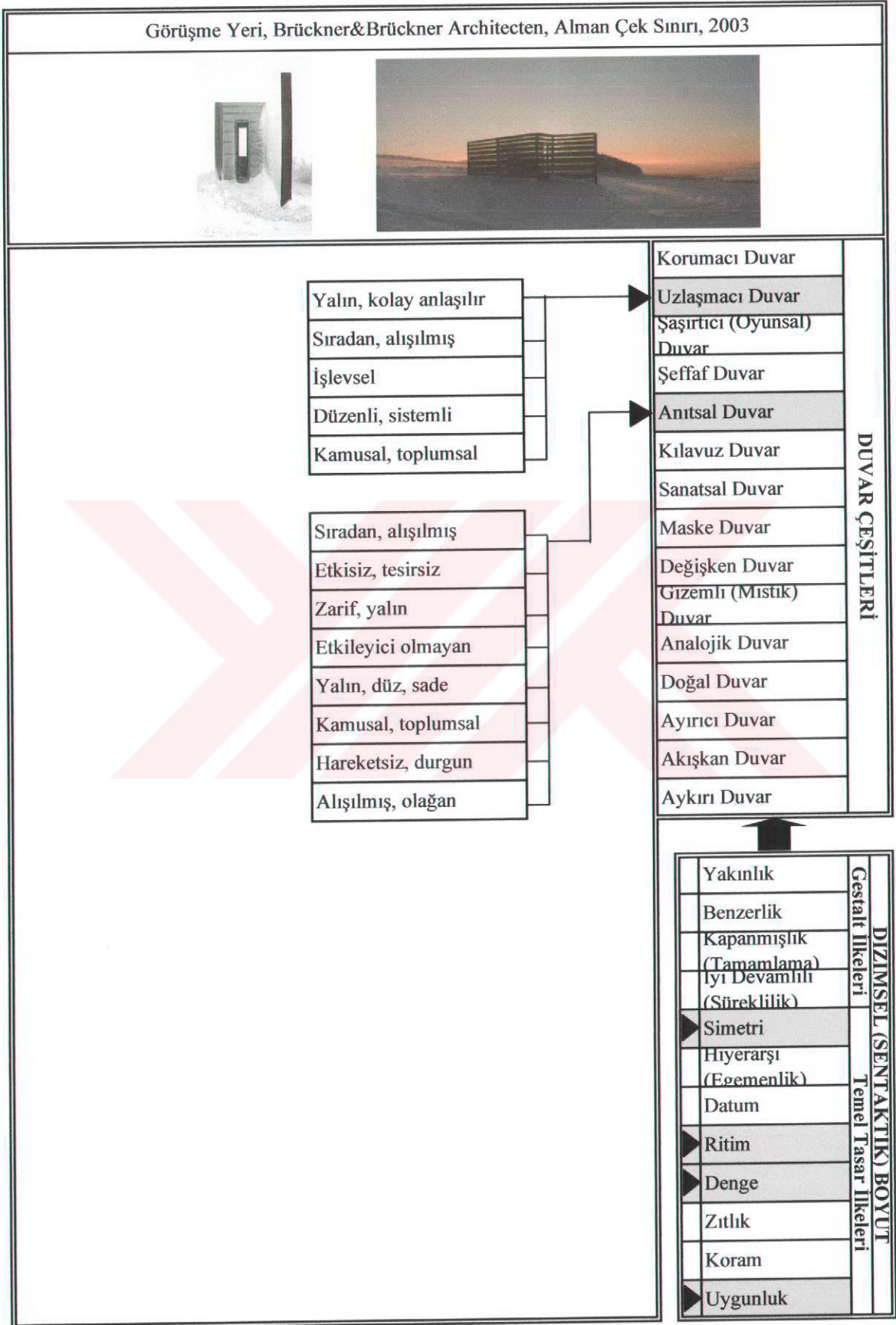
Ek Tablo 26. Bregenz Müzesi

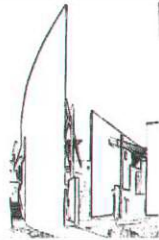
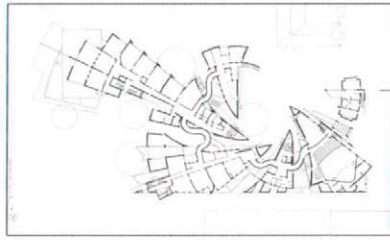

Ek Tablo 27. Yahudi Müzesi

Ek Tablo 30. Görüşme Yeri

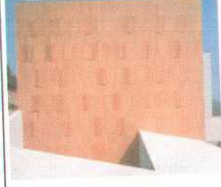
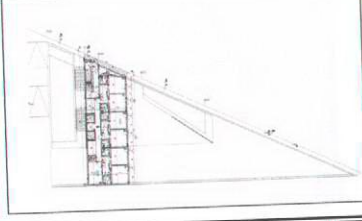

Ek Tablo 31. Heinz-Galinski Okulu

Heinz-Galinski Okulu, Zvi Hecker, Berlin, Almanya, 1993																							
																							
<table border="1"> <tr><td>Kompleks, çok parçalı</td></tr> <tr><td>Düzensiz, dağınık</td></tr> <tr><td>Düzensiz, karmaşık</td></tr> <tr><td>Hareketli, göze batan</td></tr> <tr><td>Kalabalık</td></tr> <tr><td>İyi dengelenmiş</td></tr> <tr><td>Örgütlenmiş</td></tr> </table>	Kompleks, çok parçalı	Düzensiz, dağınık	Düzensiz, karmaşık	Hareketli, göze batan	Kalabalık	İyi dengelenmiş	Örgütlenmiş	<table border="1"> <tr><td>Korumacı Duvar</td></tr> <tr><td>Uzlaşmacı Duvar</td></tr> <tr><td>Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar</td></tr> <tr><td>Şeffaf Duvar</td></tr> <tr><td>Anıtsal Duvar</td></tr> <tr><td>Kılavuz Duvar</td></tr> <tr><td>Sanatsal Duvar</td></tr> <tr><td>Maske Duvar</td></tr> <tr><td>Gizemli (Mistik) Duvar</td></tr> <tr><td>Analojik Duvar</td></tr> <tr><td>Doğal Duvar</td></tr> <tr><td>Ayırıcı Duvar</td></tr> <tr><td>Akışkan Duvar</td></tr> <tr><td>Aykırı Duvar</td></tr> </table>	Korumacı Duvar	Uzlaşmacı Duvar	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar	Şeffaf Duvar	Anıtsal Duvar	Kılavuz Duvar	Sanatsal Duvar	Maske Duvar	Gizemli (Mistik) Duvar	Analojik Duvar	Doğal Duvar	Ayırıcı Duvar	Akışkan Duvar	Aykırı Duvar	DUVAR ÇEŞİTLERİ
Kompleks, çok parçalı																							
Düzensiz, dağınık																							
Düzensiz, karmaşık																							
Hareketli, göze batan																							
Kalabalık																							
İyi dengelenmiş																							
Örgütlenmiş																							
Korumacı Duvar																							
Uzlaşmacı Duvar																							
Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar																							
Şeffaf Duvar																							
Anıtsal Duvar																							
Kılavuz Duvar																							
Sanatsal Duvar																							
Maske Duvar																							
Gizemli (Mistik) Duvar																							
Analojik Duvar																							
Doğal Duvar																							
Ayırıcı Duvar																							
Akışkan Duvar																							
Aykırı Duvar																							
	<table border="1"> <tr><td>Yakınlık</td></tr> <tr><td>Benzerlik</td></tr> <tr><td>Kapanmışlık (Tamamlama)</td></tr> <tr><td>İyi Devamlılı (Süreklilik)</td></tr> <tr><td>Simetri</td></tr> <tr><td>Hiyerarşi (Egemenlik)</td></tr> <tr><td>Datum</td></tr> <tr><td>Ritim</td></tr> <tr><td>Denge</td></tr> <tr><td>Zıtlık</td></tr> <tr><td>Koram</td></tr> <tr><td>Uygunluk</td></tr> </table>	Yakınlık	Benzerlik	Kapanmışlık (Tamamlama)	İyi Devamlılı (Süreklilik)	Simetri	Hiyerarşi (Egemenlik)	Datum	Ritim	Denge	Zıtlık	Koram	Uygunluk	DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT									
Yakınlık																							
Benzerlik																							
Kapanmışlık (Tamamlama)																							
İyi Devamlılı (Süreklilik)																							
Simetri																							
Hiyerarşi (Egemenlik)																							
Datum																							
Ritim																							
Denge																							
Zıtlık																							
Koram																							
Uygunluk																							
		Gestalt İlkeleri Temel Tasar İlkeleri																					

Ek Tablo 32. Öğrenci Yurdu

Öğrenci Yurdu, Manuel Rocha de Aires Mateus, Francisco Xavier Rocha de Aires Mateus, Coimbra, Portekiz

Cazip, çekici, hoş
Özellik belirten, kendine
Boş - Dolu
İşlevsel
Canlı, çekici
Güzel desen
Düzenli, sistemli
Hareketli, göze batan
Tarzı olan
Yararlı, kullanışlı
İyi düzenlenmiş

Korumacı Duvar

Uzlaşmacı Duvar

Şaşırtıcı (Oyunsal)
Duvar

Şeffaf Duvar

Anıtsal Duvar

Kılavuz Duvar

Sanatsal Duvar

Maske Duvar

Değişken Duvar

Gizemli (Mistik)
Duvar

Analojik Duvar

Doğal Duvar

Ayrıcı Duvar

Akışkan Duvar

Aykırı Duvar

DUVAR ÇEŞİTLERİ

Yakınlık

Benzerlik

Kapanmışlık

(Tamamlama)

İyi Devamlılı

(Süreklilik)

Simetri

Hiyerarşi

(Egemenlik)

Datum

Ritim

Denge

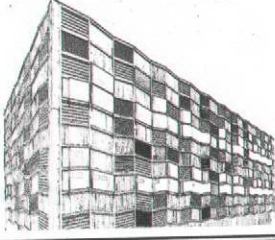

Zıtlık

Koram

Uygunluk

DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT
Gestalt İlkeleri
Temel Tasar İlkeleri

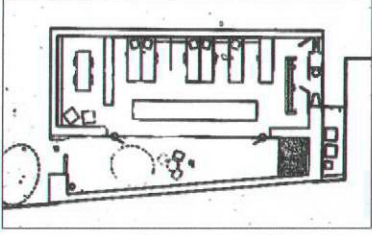

Ek Tablo 33. Tekstil Fakültesi

Tekstil Fakültesi, H2O Mimarlık, Melbourne, Avustralya																						
  																						
<div style="text-align: center;"> <table border="1"> <tr> <td>Özellik belirten, kendine</td> <td rowspan="4">}</td> </tr> <tr> <td>Canlı, çekici</td> </tr> <tr> <td>Güzel desen</td> </tr> <tr> <td>Tarzlı olan</td> </tr> </table> </div>	Özellik belirten, kendine	}	Canlı, çekici	Güzel desen	Tarzlı olan	<table border="1"> <tr> <td>Korumacı Duvar</td> <td rowspan="14" style="writing-mode: vertical-rl; text-orientation: mixed;">DUVAR ÇEŞİTLERİ</td> </tr> <tr> <td>Uzlaşmacı Duvar</td> </tr> <tr> <td>Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar</td> </tr> <tr> <td>Şeffaf Duvar</td> </tr> <tr> <td>Anıtsal Duvar</td> </tr> <tr> <td>Kılavuz Duvar</td> </tr> <tr> <td>Sanatsal Duvar</td> </tr> <tr> <td>Maske Duvar</td> </tr> <tr> <td>Değişken Duvar</td> </tr> <tr> <td>Gizemli (Mistik) Duvar</td> </tr> <tr> <td>Analojik Duvar</td> </tr> <tr> <td>Doğal Duvar</td> </tr> <tr> <td>Ayırıcı Duvar</td> </tr> <tr> <td>Akışkan Duvar</td> </tr> <tr> <td>Aykırı Duvar</td> </tr> </table>	Korumacı Duvar	DUVAR ÇEŞİTLERİ	Uzlaşmacı Duvar	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar	Şeffaf Duvar	Anıtsal Duvar	Kılavuz Duvar	Sanatsal Duvar	Maske Duvar	Değişken Duvar	Gizemli (Mistik) Duvar	Analojik Duvar	Doğal Duvar	Ayırıcı Duvar	Akışkan Duvar	Aykırı Duvar
	Özellik belirten, kendine		}																			
	Canlı, çekici																					
	Güzel desen																					
	Tarzlı olan																					
	Korumacı Duvar	DUVAR ÇEŞİTLERİ																				
	Uzlaşmacı Duvar																					
	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar																					
	Şeffaf Duvar																					
	Anıtsal Duvar																					
	Kılavuz Duvar																					
	Sanatsal Duvar																					
	Maske Duvar																					
	Değişken Duvar																					
Gizemli (Mistik) Duvar																						
Analojik Duvar																						
Doğal Duvar																						
Ayırıcı Duvar																						
Akışkan Duvar																						
Aykırı Duvar																						
	<table border="1"> <tr> <td>Yakınlık</td> <td rowspan="10" style="writing-mode: vertical-rl; text-orientation: mixed;">DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT</td> </tr> <tr> <td>Benzerlik</td> </tr> <tr> <td>Kapanmışlık (Tamamlama)</td> </tr> <tr> <td>İyi Devamlılık (Süreklilik)</td> </tr> <tr> <td>Simetri</td> </tr> <tr> <td>Hiyerarşi (Egemenlik)</td> </tr> <tr> <td>Datum</td> </tr> <tr> <td>Ritim</td> </tr> <tr> <td>Denge</td> </tr> <tr> <td>Zıtlık</td> </tr> <tr> <td>Koram</td> <td rowspan="2" style="writing-mode: vertical-rl; text-orientation: mixed;">Temel Tasar İlkeleri</td> </tr> <tr> <td>Uygunluk</td> </tr> </table>	Yakınlık	DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT	Benzerlik	Kapanmışlık (Tamamlama)	İyi Devamlılık (Süreklilik)	Simetri	Hiyerarşi (Egemenlik)	Datum	Ritim	Denge	Zıtlık	Koram	Temel Tasar İlkeleri	Uygunluk							
Yakınlık	DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT																					
Benzerlik																						
Kapanmışlık (Tamamlama)																						
İyi Devamlılık (Süreklilik)																						
Simetri																						
Hiyerarşi (Egemenlik)																						
Datum																						
Ritim																						
Denge																						
Zıtlık																						
Koram	Temel Tasar İlkeleri																					
Uygunluk																						

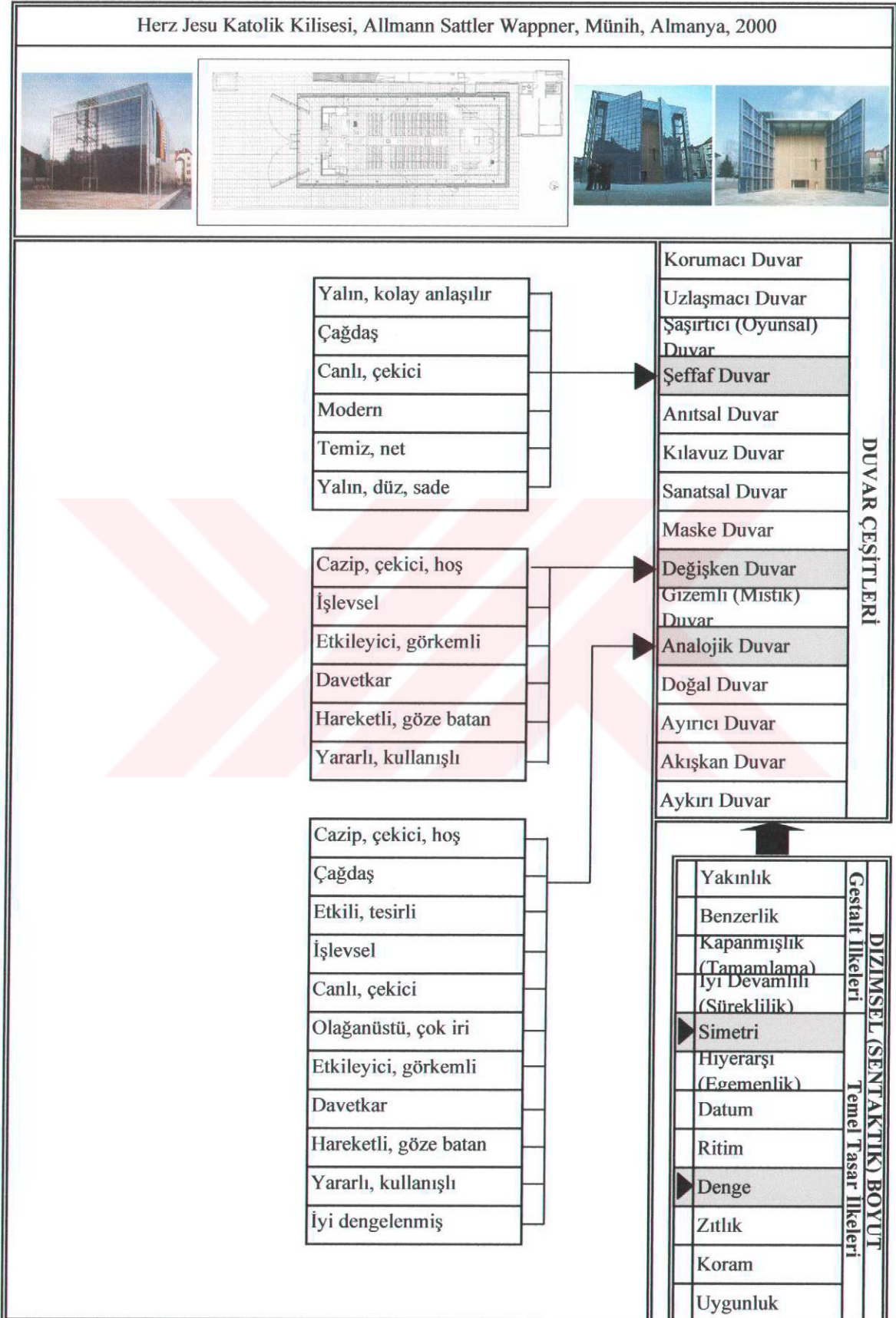
Ek Tablo 45. Tasarım Stüdyosu

Tasarım Stüdyosu, Wendell Burnette, Arizona, ABD, 1999																						
																						
<table border="1"> <tr><td>Yalın, kolay anlaşılır</td></tr> <tr><td>Dolu, bütün</td></tr> <tr><td>Tahditli mekan</td></tr> <tr><td>Düzenli, sistemli</td></tr> <tr><td>Temiz, net</td></tr> </table>	Yalın, kolay anlaşılır	Dolu, bütün	Tahditli mekan	Düzenli, sistemli	Temiz, net	<table border="1"> <tr><td>Korumacı Duvar</td></tr> <tr><td>Uzlaşmacı Duvar</td></tr> <tr><td>Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar</td></tr> <tr><td>Şeffaf Duvar</td></tr> <tr><td>Anıtsal Duvar</td></tr> <tr><td>Kılavuz Duvar</td></tr> <tr><td>Sanatsal Duvar</td></tr> <tr><td>Maske Duvar</td></tr> <tr><td>Değişken Duvar</td></tr> <tr><td>Gizemli (Mistik) Duvar</td></tr> <tr><td>Analojik Duvar</td></tr> <tr><td>Doğal Duvar</td></tr> <tr><td>Ayırıcı Duvar</td></tr> <tr><td>Akışkan Duvar</td></tr> <tr><td>Aykırı Duvar</td></tr> </table>	Korumacı Duvar	Uzlaşmacı Duvar	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar	Şeffaf Duvar	Anıtsal Duvar	Kılavuz Duvar	Sanatsal Duvar	Maske Duvar	Değişken Duvar	Gizemli (Mistik) Duvar	Analojik Duvar	Doğal Duvar	Ayırıcı Duvar	Akışkan Duvar	Aykırı Duvar	DUVAR ÇEŞİTLERİ
Yalın, kolay anlaşılır																						
Dolu, bütün																						
Tahditli mekan																						
Düzenli, sistemli																						
Temiz, net																						
Korumacı Duvar																						
Uzlaşmacı Duvar																						
Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar																						
Şeffaf Duvar																						
Anıtsal Duvar																						
Kılavuz Duvar																						
Sanatsal Duvar																						
Maske Duvar																						
Değişken Duvar																						
Gizemli (Mistik) Duvar																						
Analojik Duvar																						
Doğal Duvar																						
Ayırıcı Duvar																						
Akışkan Duvar																						
Aykırı Duvar																						
	<table border="1"> <tr><td>Yakınlık</td></tr> <tr><td>Benzerlik</td></tr> <tr><td>Kapanmışlık (Tamamlama) İlyı Devamlılı (Süreklilik)</td></tr> <tr><td>Simetri</td></tr> <tr><td>Hiyerarşı (Egemenlik)</td></tr> <tr><td>Datum</td></tr> <tr><td>Ritim</td></tr> <tr><td>Denge</td></tr> <tr><td>Zıtlık</td></tr> <tr><td>Koram</td></tr> <tr><td>Uygunluk</td></tr> </table>	Yakınlık	Benzerlik	Kapanmışlık (Tamamlama) İlyı Devamlılı (Süreklilik)	Simetri	Hiyerarşı (Egemenlik)	Datum	Ritim	Denge	Zıtlık	Koram	Uygunluk	DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT Gestalt İlkeleri Temel Tasar İlkeleri									
Yakınlık																						
Benzerlik																						
Kapanmışlık (Tamamlama) İlyı Devamlılı (Süreklilik)																						
Simetri																						
Hiyerarşı (Egemenlik)																						
Datum																						
Ritim																						
Denge																						
Zıtlık																						
Koram																						
Uygunluk																						

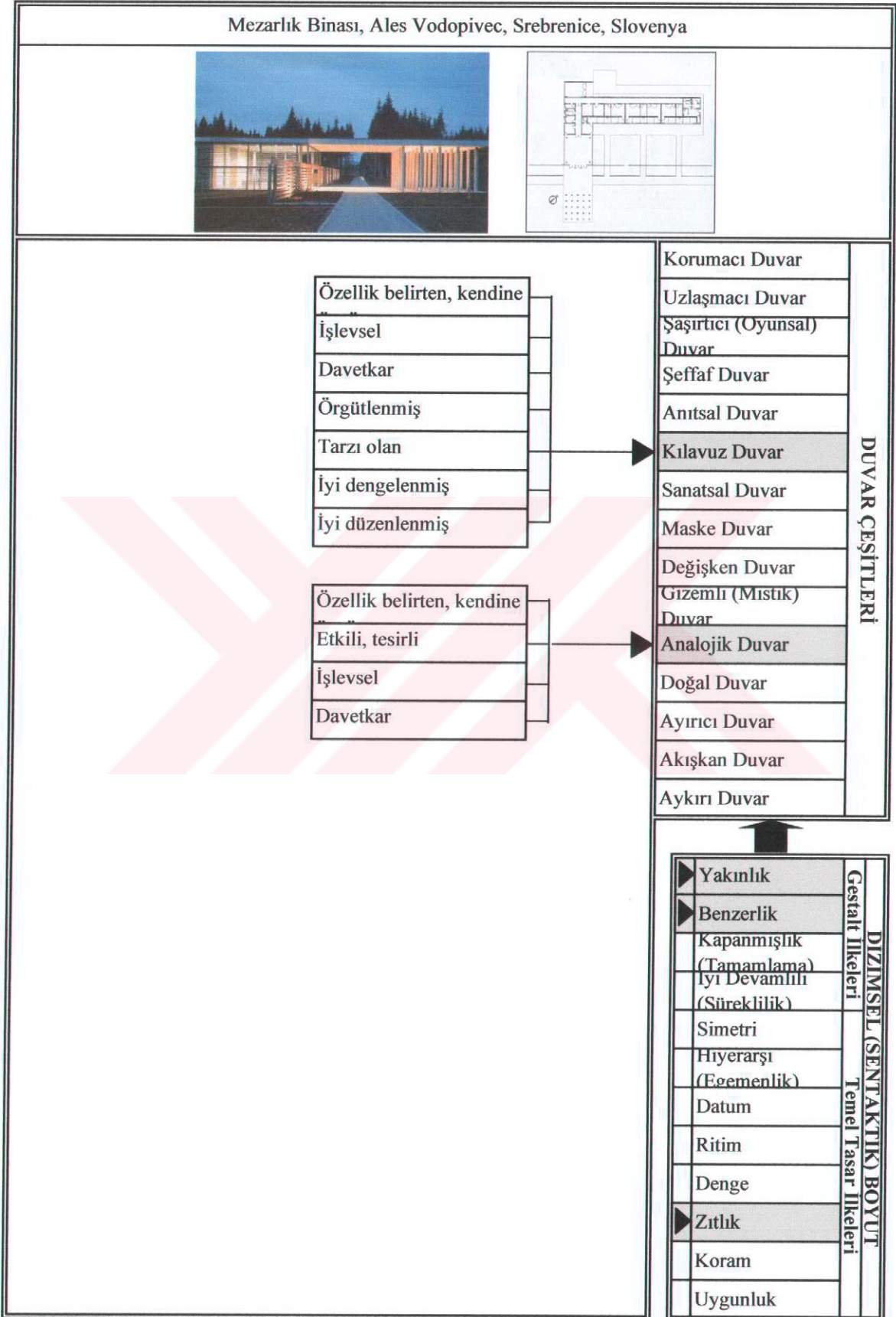
Ek Tablo 46. Stüdyo

Stüdyo, Rick Joy, Arizona, ABD																					
																					
<table border="1"> <tr><td>Dolu, bütün</td></tr> <tr><td>Tahditli mekan</td></tr> <tr><td>İtici</td></tr> <tr><td>Kişisel, özel</td></tr> </table>	Dolu, bütün	Tahditli mekan	İtici	Kişisel, özel	<table border="1"> <tr><td>Korumacı Duvar</td></tr> <tr><td>Uzlaşmacı Duvar</td></tr> <tr><td>Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar</td></tr> <tr><td>Şeffaf Duvar</td></tr> <tr><td>Anıtsal Duvar</td></tr> <tr><td>Kılavuz Duvar</td></tr> <tr><td>Sanatsal Duvar</td></tr> <tr><td>Maske Duvar</td></tr> <tr><td>Değişken Duvar</td></tr> <tr><td>Gizemli (Mistik) Duvar</td></tr> <tr><td>Analojik Duvar</td></tr> <tr><td>Doğal Duvar</td></tr> <tr><td>Ayırıcı Duvar</td></tr> <tr><td>Akışkan Duvar</td></tr> <tr><td>Aykırı Duvar</td></tr> </table>	Korumacı Duvar	Uzlaşmacı Duvar	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar	Şeffaf Duvar	Anıtsal Duvar	Kılavuz Duvar	Sanatsal Duvar	Maske Duvar	Değişken Duvar	Gizemli (Mistik) Duvar	Analojik Duvar	Doğal Duvar	Ayırıcı Duvar	Akışkan Duvar	Aykırı Duvar	DUVAR ÇEŞİTLERİ
Dolu, bütün																					
Tahditli mekan																					
İtici																					
Kişisel, özel																					
Korumacı Duvar																					
Uzlaşmacı Duvar																					
Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar																					
Şeffaf Duvar																					
Anıtsal Duvar																					
Kılavuz Duvar																					
Sanatsal Duvar																					
Maske Duvar																					
Değişken Duvar																					
Gizemli (Mistik) Duvar																					
Analojik Duvar																					
Doğal Duvar																					
Ayırıcı Duvar																					
Akışkan Duvar																					
Aykırı Duvar																					
	<table border="1"> <tr><td>Yakınlık</td></tr> <tr><td>Benzerlik</td></tr> <tr><td>Kapanmışlık (Tamamlama) İyî Devamlılı (Süreklilik)</td></tr> <tr><td>Simetri</td></tr> <tr><td>Hiyerarşı (Egemenlik)</td></tr> <tr><td>Datum</td></tr> <tr><td>Ritim</td></tr> <tr><td>Denge</td></tr> <tr><td>Zıtlık</td></tr> <tr><td>Koram</td></tr> <tr><td>Uygunluk</td></tr> </table>	Yakınlık	Benzerlik	Kapanmışlık (Tamamlama) İyî Devamlılı (Süreklilik)	Simetri	Hiyerarşı (Egemenlik)	Datum	Ritim	Denge	Zıtlık	Koram	Uygunluk	DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT Gestalt İlkeleri Temel Tasar İlkeleri								
Yakınlık																					
Benzerlik																					
Kapanmışlık (Tamamlama) İyî Devamlılı (Süreklilik)																					
Simetri																					
Hiyerarşı (Egemenlik)																					
Datum																					
Ritim																					
Denge																					
Zıtlık																					
Koram																					
Uygunluk																					

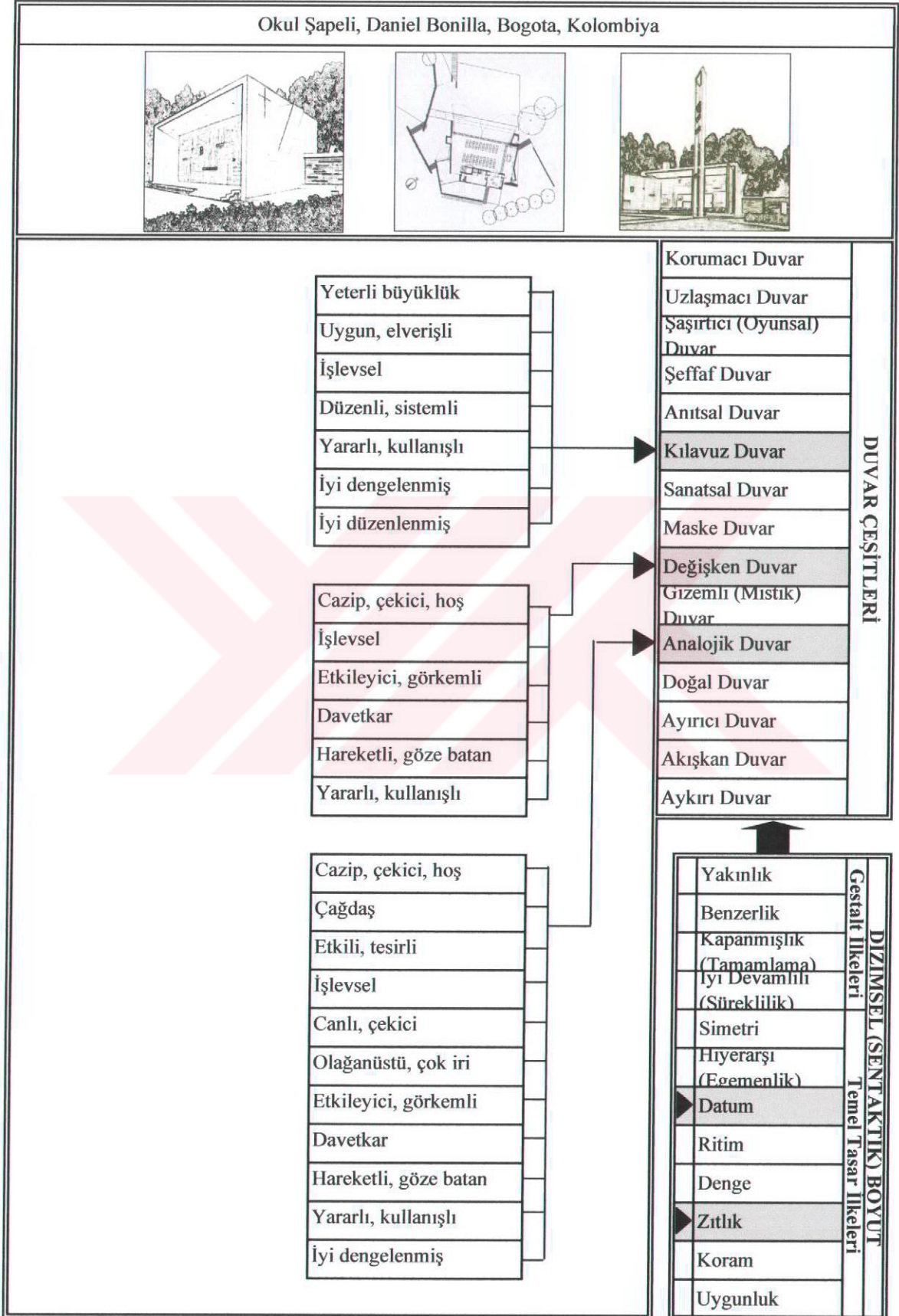
Ek Tablo 47. Herz-Jesu Katolik Kilisesi

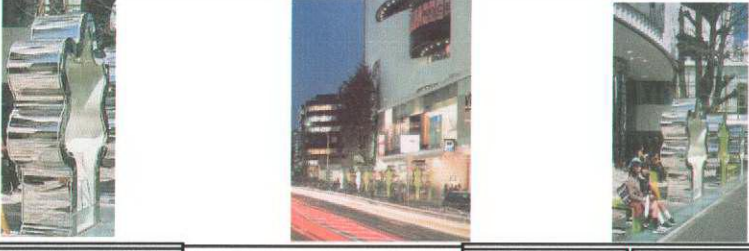
Ek Tablo 48. Mezarlık Binası

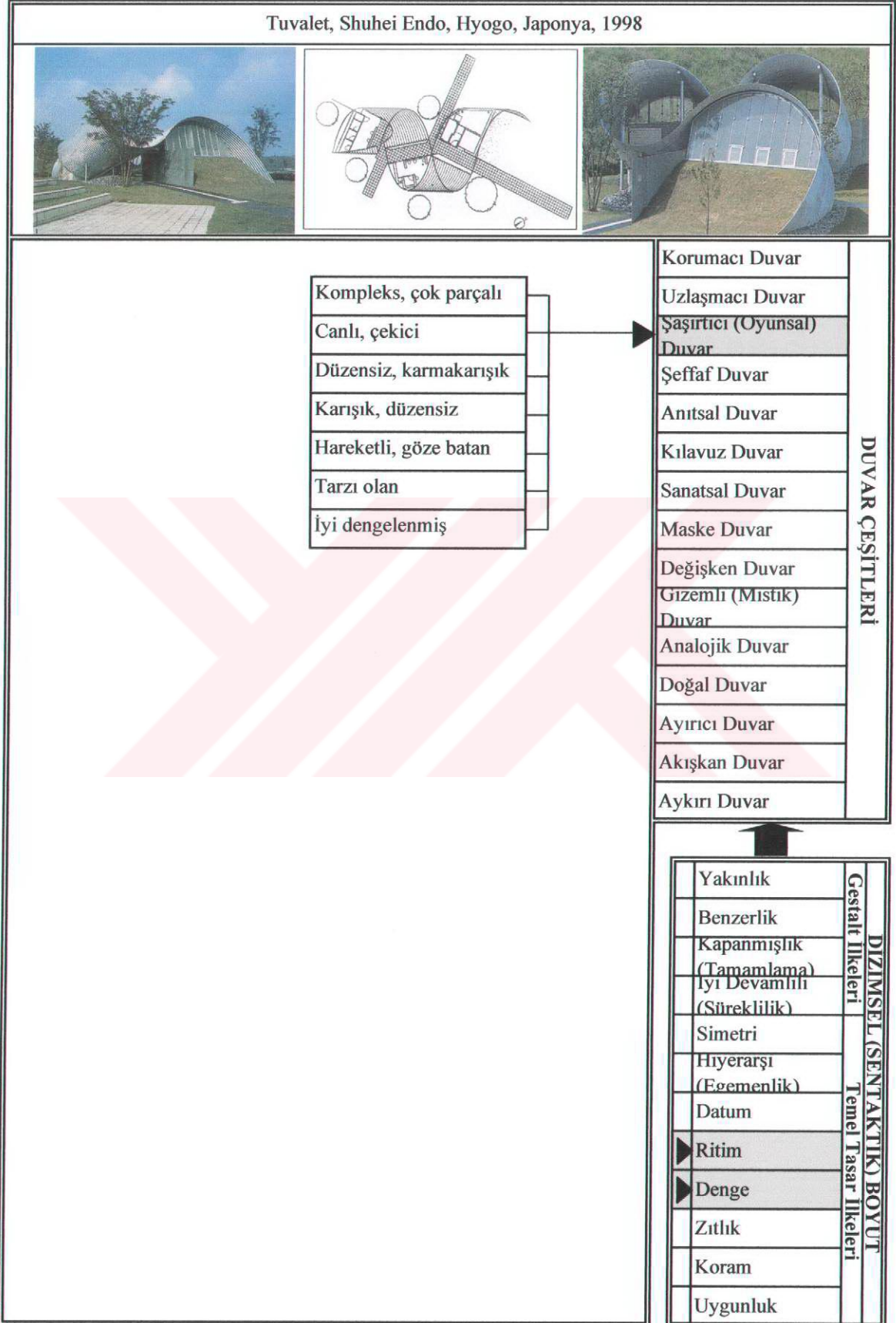
Ek Tablo 49. Okul Şapeli

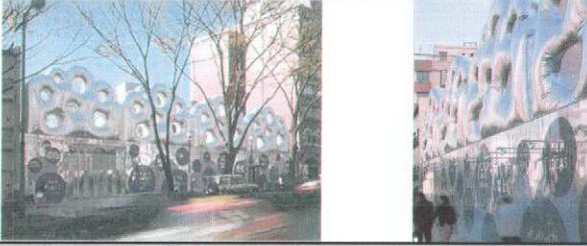
Ek Tablo 51. Tokyo Şehir Merkezi Donatıları

Tokyo Şehir Donatıları, Klein Dytham, Tokyo, Japonya, 2001																																											
																																											
<table border="1"> <tr><td>Cazip, çekici, hoş</td></tr> <tr><td>Pastel renkli</td></tr> <tr><td>Yalın, kolay anlaşılır</td></tr> <tr><td>Etkili, tesirli</td></tr> <tr><td>İşlevsel</td></tr> <tr><td>Canlı, çekici</td></tr> <tr><td>Güzel renkler</td></tr> <tr><td>Davetkar</td></tr> <tr><td>Çok amaçlı</td></tr> <tr><td>Düzenli, sistemli</td></tr> <tr><td>Hoş, sevimli</td></tr> <tr><td>Yararlı, kullanışlı</td></tr> <tr><td>İyi düzenlenmiş</td></tr> <tr><td>İyi ölçekli</td></tr> </table>	Cazip, çekici, hoş	Pastel renkli	Yalın, kolay anlaşılır	Etkili, tesirli	İşlevsel	Canlı, çekici	Güzel renkler	Davetkar	Çok amaçlı	Düzenli, sistemli	Hoş, sevimli	Yararlı, kullanışlı	İyi düzenlenmiş	İyi ölçekli	<table border="1"> <tr><td>Korumacı Duvar</td></tr> <tr><td>Uzlaşmacı Duvar</td></tr> <tr><td>Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar</td></tr> <tr><td>Şeffaf Duvar</td></tr> <tr><td>Anıtsal Duvar</td></tr> <tr><td>Kılavuz Duvar</td></tr> <tr><td>Sanatsal Duvar</td></tr> <tr><td>Maske Duvar</td></tr> <tr><td>Değişken Duvar</td></tr> <tr><td>Gizemli (Mistik) Duvar</td></tr> <tr><td>Analojik Duvar</td></tr> <tr><td>Doğal Duvar</td></tr> <tr><td>Ayırıcı Duvar</td></tr> <tr><td>Akışkan Duvar</td></tr> <tr><td>Aykırı Duvar</td></tr> </table>	Korumacı Duvar	Uzlaşmacı Duvar	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar	Şeffaf Duvar	Anıtsal Duvar	Kılavuz Duvar	Sanatsal Duvar	Maske Duvar	Değişken Duvar	Gizemli (Mistik) Duvar	Analojik Duvar	Doğal Duvar	Ayırıcı Duvar	Akışkan Duvar	Aykırı Duvar	<table border="1"> <tr><td>Yakınlık</td></tr> <tr><td>Benzerlik</td></tr> <tr><td>Kapanmışlık (Tamamlama)</td></tr> <tr><td>İyi Devamlılık (Süreklilik)</td></tr> <tr><td>Simetri</td></tr> <tr><td>Hiyerarşi (Egemenlik)</td></tr> <tr><td>Datum</td></tr> <tr><td>Ritim</td></tr> <tr><td>Denge</td></tr> <tr><td>Zıtlık</td></tr> <tr><td>Koram</td></tr> <tr><td>Uygunluk</td></tr> </table>	Yakınlık	Benzerlik	Kapanmışlık (Tamamlama)	İyi Devamlılık (Süreklilik)	Simetri	Hiyerarşi (Egemenlik)	Datum	Ritim	Denge	Zıtlık	Koram	Uygunluk
	Cazip, çekici, hoş																																										
Pastel renkli																																											
Yalın, kolay anlaşılır																																											
Etkili, tesirli																																											
İşlevsel																																											
Canlı, çekici																																											
Güzel renkler																																											
Davetkar																																											
Çok amaçlı																																											
Düzenli, sistemli																																											
Hoş, sevimli																																											
Yararlı, kullanışlı																																											
İyi düzenlenmiş																																											
İyi ölçekli																																											
Korumacı Duvar																																											
Uzlaşmacı Duvar																																											
Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar																																											
Şeffaf Duvar																																											
Anıtsal Duvar																																											
Kılavuz Duvar																																											
Sanatsal Duvar																																											
Maske Duvar																																											
Değişken Duvar																																											
Gizemli (Mistik) Duvar																																											
Analojik Duvar																																											
Doğal Duvar																																											
Ayırıcı Duvar																																											
Akışkan Duvar																																											
Aykırı Duvar																																											
Yakınlık																																											
Benzerlik																																											
Kapanmışlık (Tamamlama)																																											
İyi Devamlılık (Süreklilik)																																											
Simetri																																											
Hiyerarşi (Egemenlik)																																											
Datum																																											
Ritim																																											
Denge																																											
Zıtlık																																											
Koram																																											
Uygunluk																																											
<table border="1"> <tr><td>Cazip, çekici, hoş</td></tr> <tr><td>Pastel renkli</td></tr> <tr><td>Yalın, kolay anlaşılır</td></tr> <tr><td>Çağdaş</td></tr> <tr><td>Özellik belirten, kendine</td></tr> <tr><td>Canlı, çekici</td></tr> <tr><td>Güzel renkler</td></tr> <tr><td>Davetkar</td></tr> <tr><td>Modern</td></tr> <tr><td>Hoş, sevimli</td></tr> <tr><td>Zarif, zevkli</td></tr> <tr><td>Yararlı, kullanışlı</td></tr> <tr><td>İyi ölçekli</td></tr> </table>	Cazip, çekici, hoş	Pastel renkli	Yalın, kolay anlaşılır	Çağdaş	Özellik belirten, kendine	Canlı, çekici	Güzel renkler	Davetkar	Modern	Hoş, sevimli	Zarif, zevkli	Yararlı, kullanışlı	İyi ölçekli	<table border="1"> <tr><td>Yakınlık</td></tr> <tr><td>Benzerlik</td></tr> <tr><td>Kapanmışlık (Tamamlama)</td></tr> <tr><td>İyi Devamlılık (Süreklilik)</td></tr> <tr><td>Simetri</td></tr> <tr><td>Hiyerarşi (Egemenlik)</td></tr> <tr><td>Datum</td></tr> <tr><td>Ritim</td></tr> <tr><td>Denge</td></tr> <tr><td>Zıtlık</td></tr> <tr><td>Koram</td></tr> <tr><td>Uygunluk</td></tr> </table>	Yakınlık	Benzerlik	Kapanmışlık (Tamamlama)	İyi Devamlılık (Süreklilik)	Simetri	Hiyerarşi (Egemenlik)	Datum	Ritim	Denge	Zıtlık	Koram	Uygunluk																	
Cazip, çekici, hoş																																											
Pastel renkli																																											
Yalın, kolay anlaşılır																																											
Çağdaş																																											
Özellik belirten, kendine																																											
Canlı, çekici																																											
Güzel renkler																																											
Davetkar																																											
Modern																																											
Hoş, sevimli																																											
Zarif, zevkli																																											
Yararlı, kullanışlı																																											
İyi ölçekli																																											
Yakınlık																																											
Benzerlik																																											
Kapanmışlık (Tamamlama)																																											
İyi Devamlılık (Süreklilik)																																											
Simetri																																											
Hiyerarşi (Egemenlik)																																											
Datum																																											
Ritim																																											
Denge																																											
Zıtlık																																											
Koram																																											
Uygunluk																																											
		DİZİMSEL (SENTAKTİK) BOYUT																																									
		Gestalt İlkeleri																																									
		Temel Tasarım İlkeleri																																									
		DUVAR ÇEŞİTLERİ																																									

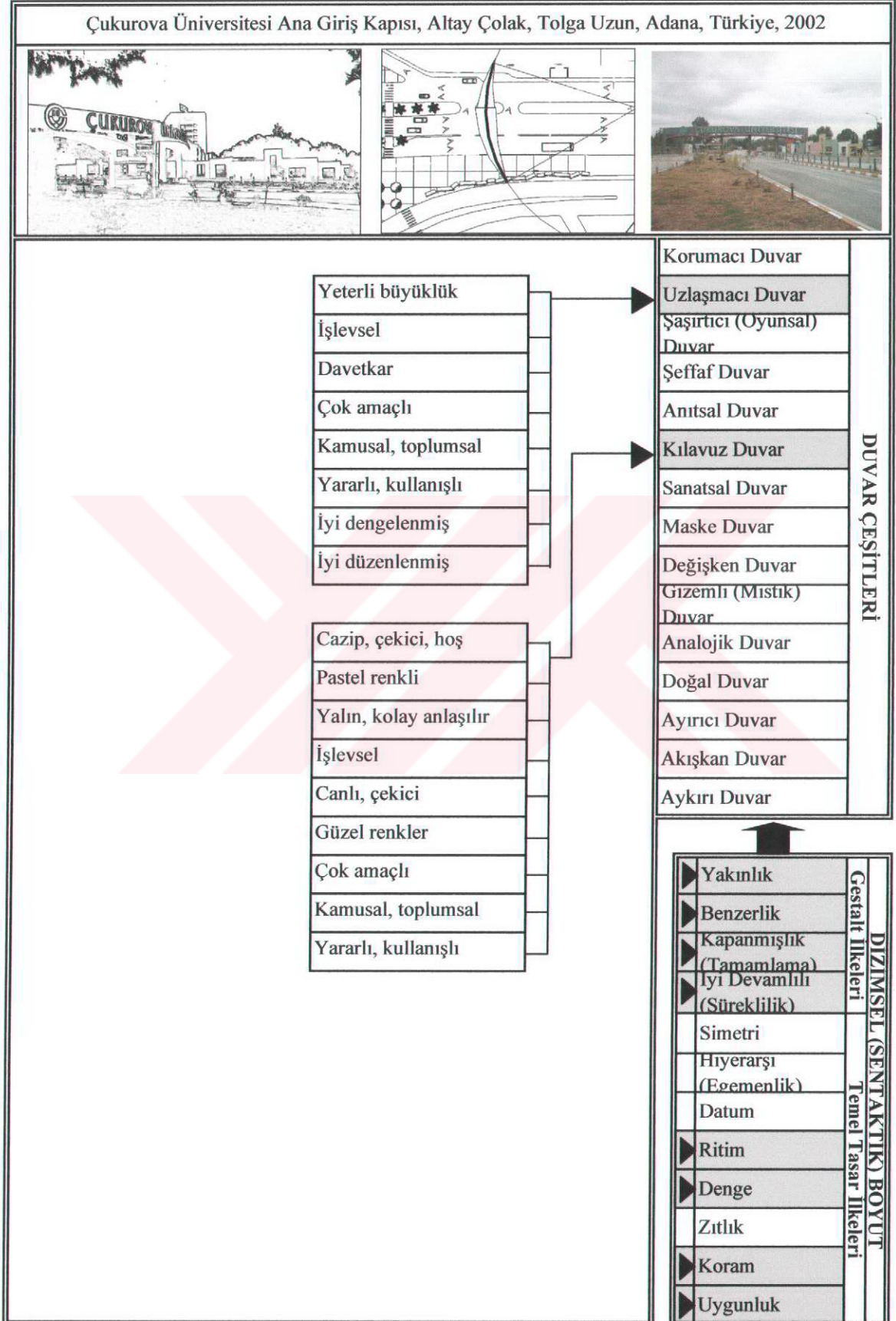
Ek Tablo 52. Tuvalet

Ek Tablo 53. Geçici Duvar

Geçici Duvar, Mark Dytham, Astrid Klein, Tokyo, Japonya																					
																					
<div style="text-align: center;"> <table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td>Çağdaş</td></tr> <tr><td>Özellik belirten, kendine</td></tr> <tr><td>Modern</td></tr> <tr><td>Tarzı olan</td></tr> <tr><td>Ender, alışılmamış</td></tr> </table> <p>→</p> </div>	Çağdaş	Özellik belirten, kendine	Modern	Tarzı olan	Ender, alışılmamış	<table border="1"> <tr><td>Korumacı Duvar</td></tr> <tr><td>Uzlaşmacı Duvar</td></tr> <tr><td>Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar</td></tr> <tr><td>Şeffaf Duvar</td></tr> <tr><td>Anıtsal Duvar</td></tr> <tr><td>Kılavuz Duvar</td></tr> <tr><td>Sanatsal Duvar</td></tr> <tr><td>Maske Duvar</td></tr> <tr><td>Değişken Duvar</td></tr> <tr><td>Gizemli (Mistik) Duvar</td></tr> <tr><td>Analojik Duvar</td></tr> <tr><td>Doğal Duvar</td></tr> <tr><td>Ayırıcı Duvar</td></tr> <tr><td>Akışkan Duvar</td></tr> <tr><td>Aykırı Duvar</td></tr> </table>	Korumacı Duvar	Uzlaşmacı Duvar	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar	Şeffaf Duvar	Anıtsal Duvar	Kılavuz Duvar	Sanatsal Duvar	Maske Duvar	Değişken Duvar	Gizemli (Mistik) Duvar	Analojik Duvar	Doğal Duvar	Ayırıcı Duvar	Akışkan Duvar	Aykırı Duvar
	Çağdaş																				
	Özellik belirten, kendine																				
	Modern																				
	Tarzı olan																				
	Ender, alışılmamış																				
	Korumacı Duvar																				
	Uzlaşmacı Duvar																				
	Şaşırtıcı (Oyunsal) Duvar																				
	Şeffaf Duvar																				
	Anıtsal Duvar																				
	Kılavuz Duvar																				
	Sanatsal Duvar																				
	Maske Duvar																				
Değişken Duvar																					
Gizemli (Mistik) Duvar																					
Analojik Duvar																					
Doğal Duvar																					
Ayırıcı Duvar																					
Akışkan Duvar																					
Aykırı Duvar																					
	<table border="1"> <tr><td>Yakınlık</td></tr> <tr><td>Benzerlik</td></tr> <tr><td>Kapanmışlık (Tamamlama) İyi Devamlılık (Süreklilik)</td></tr> <tr><td>▶ Simetri</td></tr> <tr><td>Hiyerarşi (Egemenlik)</td></tr> <tr><td>Datum</td></tr> <tr><td>▶ Ritim</td></tr> <tr><td>▶ Denge</td></tr> <tr><td>Zıtlık</td></tr> <tr><td>Koram</td></tr> <tr><td>Uygunluk</td></tr> </table>	Yakınlık	Benzerlik	Kapanmışlık (Tamamlama) İyi Devamlılık (Süreklilik)	▶ Simetri	Hiyerarşi (Egemenlik)	Datum	▶ Ritim	▶ Denge	Zıtlık	Koram	Uygunluk									
Yakınlık																					
Benzerlik																					
Kapanmışlık (Tamamlama) İyi Devamlılık (Süreklilik)																					
▶ Simetri																					
Hiyerarşi (Egemenlik)																					
Datum																					
▶ Ritim																					
▶ Denge																					
Zıtlık																					
Koram																					
Uygunluk																					

Ek Tablo 55. Çukurova Üniversitesi Giriş Kapısı

Ek.Tablo 59. Michelson'un sıfat çiftleri tablosu

Active Passive	Canlı, enerjik, etkili Etkisiz	2a ³
ADEQUATE SIZE INADEQUATE SIZE	Uygun büyüklük, yeterli büyüklük Yetersiz büyüklük, elverişsiz büyüklük	
Affected Unaffected	Etkilenmiş Etkilenmemiş	2a
Alive Dead	Canlı, hareketli Cansız, hareketsiz	2a, b
APPEALING UNAPPEALING	Cazip, çekici, hoş Cazip olmayan	
Ascending Color Receding Color	Baskın renk, üstün renk Baskın olmayan renk	2a
ATTRACTIVE UNATTRACTIVE	Çekici, göz alıcı, hoş Zevksiz, cazip olmayan	
BEAUTIFUL UGLY	Güzel Çirkin	
BRIGHT DULL	Parlak Donuk	
BRIGHT COLORS MUTED COLORS	Canlı renkli Pastel renkli	
Busy Calm	Hareketli, işlek Durgun, sakin	3e
Calming Upsetting	Sakinleştirici Huzursuz edici	3a, e
Changeable Unchangeable	Değişebilir Değişmez	3e
CHEERFUL GLOOMY	Keyifli, neşeli, neşe saçan İç karatıcı, loş	
CLEAN DIRTY	Temiz Kirli	
Coarse Smooth	Kaba Yumuşak, düzgün	2e
Colorful Drab	Renkli, canlı, parlak Sönük, cansız	
Comfortable Uncomfortable	Konforlu, oldukça zengin Rahatsız edici, rahatsız	3e
Comfortable temperature Uncomfortable temperature	Konfor sıcaklık derecesi Rahatsız edici sıcaklık derecesi	

Ek Tablo 59'un devamı.

Complete Incomplete	Tam, eksiksiz, bitmiş Tamamlanmamış, eksik, bitmemiş	3e
COMPLEX SIMPLE	Kompleks, çok parçalı, anlaşılması güç Yalın, kolay anlaşılır	
Confused Clear	Şaşırtıcı Net, anlaşılır, belirgin	2a
Consonant Dissonant	Ahenkli, uyumlu Ahenksiz, uyumsuz	2a,c
CONTEMPORARY TRADITIONAL	Modern, çağdaş Geleneksel	
Content Discontent	Hoşnut edici Hoşnut edici değil	2a
CONVENIENT INCONVENIENT	Uygun, elverişli, Uygun olmayan, elverişsiz	
Coordinated Uncoordinated	Eşgüdümlü Eşgüdümsüz	2b
Cozy Monumental	Sevimli, sıcak Anıtsal	3c,e
Cultured Uncultured	Kültürlü, kibar Kültürsüz	3a,b, e
Dated Timeless	Zamana bağlı Zamanı aşan	2a,b
Decorated Stark	Süslü, dekore edilmiş Süssüz, sade	3c
Deep Shallow	Derin Sığ	2a
Defined space Undefined space	Tanımlanmış mekan Tanımlanmamış mekan	2a
Definite Volume Indefinite Volume	Belirli (kesin)(sınırlı) hacim, Belirsiz hacim	2a
Depressing Exhilarating	İç kararıcı, sıkıcı Keyif verici, neşelendirici, canlandırıcı	3e
Diffuse lighting direct lighting	Yaygın ışık Dolaysız ışık, direkt ışık	
Dignified Undignified	Seçkin Sıradan	3a,e
Directed Undirected	Yönlendirilmiş Yönlendirilmemiş	2a,c
DISTINCTIVE ORDINARY	Özellik belirten, kendine özgü Sıradan, alışılmış	
Downward scale Upward scale	Küçük ölçek Büyük ölçek	2a,c
DRAFTY STUFFY	Cereyanlı hava Ağır hava, havasız	
Dry Humid	Kuru Nemli	3e

Ek Tablo 59'un devamı.

Dynamic space Static space	Dinamik mekan Statik mekan	2a,c
EFFICIENT INEFFICIENT	Etkili, yeterli, tesirli Etkisiz, yetersiz, tesirsiz	
ELEGANT UNADORNED	Zarif, yalın Donatılmamış	
EMPTY FULL	Boş Dolu, bütün	
Encouraging Discouraging	Cesaret verici Cesaret kırıcı	2a
Euphonious Diseuphonious	Armoni, ahenkli Ahenksiz	2c
Even Texture Uneven texture	Düzenli muntazam yüzey Değişken,düzensiz yüzey	2a
Exciting Unexciting	Heyecan verici Sıkıcı	3a,c
EXPENSIVE CHEAP	Pahalı Ucuz	
Expressive Unexpressive	İfadeli, anlamlı İfadesiz,	3e
Familiar Unfamiliar	Tanıdık, bildik, aşına Yabancı	2d
FASHIONABLE UNFASHIONABLE	Modern, modaaya uygun Demode, modası geçmiş	
Fatiguing Invigorating	Yorucu Canlandırıcı, zindelik verici	2d
Feminine Masculine	Kadınısı Erkeksi	3a,b,c
Finished Unfinished	Bitmiş, Bitmemiş	3e
FLASHY COLORS SUBDUED COLORS	Baskın renkler Çekinik renkler	
Flexible Rigid	Esnek, Katı	2a
Formal Informal	Resmi, kişisel olmayan Gayri resmi	3e
Formed Formless	Biçimlendirilmiş Biçimlendirilmemiş	2a
Fragile Sturdy	Kırılgan, nazik, ince Güçlü, sağlam	2d
FREE SPACE RESTRICTED SPACE	Serbest mekan, Tahditli, sınırlı, çevrelenmiş mekan	
FRESH ODOR STALE ODOR	Güzel koku Kötü koku	
Friendly Unfriendly	Dostane Düşmanca	3a,e

Ek Tablo 59'un devamı.

Frilly Tailored	Bol Üstüne göre	3a,b,c, e
FUNCTIONALLY NONFUNCTIONALLY	İşlevsel İşlevsel değil	
GAY DREARY	Canlı, çekici Sıkıcı, kasvetli	
Gentle Brutal	Nazik Zorba	2a
Glaring Unglaring	Dikkat çekici, göz kamaştırıcı Dikkat çekmeyen	2a
Good Bad	İyi Kötü	2a
GOOD ACOUSTICS POOR ACOUSTICS	İyi akustik Zayıf akustik	
GOOD COLORS BAD COLORS	Güzel renkler Kötü renkler	
GOOD LIGHTING POOR LIGHTING	Yeterli ışık Yetersiz ışık	
GOOD LINES BAD LINES	Güzel desen, şekil Kötü desen, şekil	
Good Odor Bad Odor	Güzel koku Kötü koku	2d
GOOD TEMPERATURE BAD TEMPERATURE	İyi ısı Kötü ısı	
GOOD VENTILATION POOR VENTILATION	İyi havalandırma Yetersiz havalandırma	
Graceful Clumsy	Zarif, hoş, güzel Hantal	2b
Happy Sad	Mutlu Üzgün	3a,b,e
Hard Soft	Sert Yumuşak	2a,b
Hard Texture Soft Texture	Sert doku Yumuşak doku	2a
Harmonious Discordant	Uyumlu Uyumsuz	2c
Healthy Unhealthy	Sağlıklı Sağlıksız	2a
Heavy Light	Ağır Hafif	2a
Heterogeneous Homogeneous	Heterojen, çeşitli Homojen, aynı türden	2a,b,c
High Low	Yüksek Alçak	2a,b
Honest Unhonest	Dürüst Dürüst olmayan	2a

Ek Tablo 59'un devamı.

Horizontal Volume Vertical Volume	Yatay hacim Dikey hacim	2a,c
Hospitable Inhospitable	Sıcak, konuksever Soğuk, konuk sever olmayan	3a,e
Hot Cold	Sıcak Soğuk	3b,e
HUGE TINY	Olağanüstü, çok iri Küçücük	
Human Scale Inhuman Scale	İnsan ölçeği Ölçeksizlik	2a,c
Imaginative Unimaginative	Özgün, yaratıcı Sıradan	3b,e
Impersonal Personal	Kişisel olmayan Kişisel	3e
IMPRESSIVE UNIMPRESSIVE	Etkileyici, etkili, muazzam, görkemli Etkileyici olmayan, görkemsiz	
Inner Directed Outer Directed	İçe yönelmiş Dışa yönelmiş	2a,c
Inspiring Discouraging	İlham verici, ilham veren, esinlendirici Heves kırıcı	3a,e
Interesting Uninteresting	İlginç, merak uyandıran İlginç olmayan, yavan	3e
INVITING REPELLING	Davetkar, davet edici İtici	
LARGE SMALL	Büyük Küçük	
Lazy Energetic	Uyuşuk Hareketli, enerjik	2a,b
LIGHT DARK	Aydınlık, açık Karanlık - belirsiz	
Livable Unlivable	Elverişli, yaşanabilir Elverişsiz, yaşanmaz	3a,b, e
Lively Dull	Canlı Sıkıcı	3e
Long Short	Uzun Kısa	3e
Meaningful Meaningless	Anlamlı Anlamsız	2a
Mechanical Space Nonmechanical Space	Mekanik Mekan Mekanik olmayan mekan	2a,c
MODERN OLD FASHIONED	Modern, günümüze ait Modası geçmiş	
MULTIPLE PURPOSE SINGLE PURPOSE	Çok amaçlı Tek amaçlı	
Mystic Nonmystic	Mistik, gizemli Gizemli değil	2a

Ek Tablo 59'un devamı.

Natural Artificial	Doğal Yapay	3a,b, e
NEAT MESSY	Düzenli, temiz, net Düzensiz, dağınık	
NEW OLD	Yeni, görülmemiş, tanınmayan Eski, geçmişe ait	
Nice Awful	Cici Korkunç	3e
No Odor Strong Odor	Kokusuz Güçlü kokusu olan	2b
Open Closed	Açık Kapalılık	3e
ORDERLY CHAOTIC	Düzenli Düzensiz, karmakarışık	
ORGANIZED DISORGANIZED	Örgütlenmiş, organize Karışık, düzensiz	
ORNATE PLAIN	Gösterişli, çok süslü Yalın, düz, sade	
Orthodox Unorthodox	Katı kurallara uyan Kurallara uymayan	2b
PLEASANT UNPLEASANT	Hoş, sevimli Sevimsiz, hoş gitmeyen	
PLEASANT ODOR UNPLEASANT ODOR	Hoş koku Hoş olmayan koku	
Pleasing Annoying	Memnuniyet verici, hoş, Can sıkıcı	3e
Plush Austere	Görkemli, lüks Yalın gösterişsiz	2c
Polished Unpolished	Cilalı Cilasız	2a
Popular Unpopular	Halka özgü, sevilen, yaygın Sevilmeyen, rağbet görmeyen	2a
Positive Negative	Pozitif, yalın, güven veren,olumlu,yararlı Negatif, olumsuz	2a
Pretentious Unpretentious	İddialı İddiasız	2a,b, c
PRIVATE PUBLIC	Kişisel, özel Kamusal, toplumsal	
Progressive Conservative	Modern, çağdaş, ilerici Muhafazakar (tutucu)	3a,b, e
Proportional Unproportional	Orantılı Orantısız	3e
NOISY QUIET	Göze batan, hareketli, gürültülü Hareketsiz, durgun, gösterişsiz, sessiz	
Real Phony	Gerçek Sahte	2a

Ek Tablo 59'un devamı.

Rectilinear	Düz hatlı	2a,b, c
Curvilinear	Eğrisel hatlı	
Refined	İnce, zarif, kibar	3a,e
Unrefined	Kaba, ham	
Refreshing	Heyecan verici, canlandırıcı	3e
Wearying	Yorucu, sıkıcı	
Regular	Düzenli	2a
Irregular	Düzensiz	
Related	İlgili	2a
Unrelated	İlgisiz	
Relaxed	Dinlendirici, rahatlatıcı	2a,b
Tense	Gerilim yapan	
Reputable	Saygıdeğer	2a
Disreputable	İtibarsız	
Reserved	Çekingen, tutuk	2d
Uninhibited	Özgür, özgün	
Resonant	Dalgalı, hareketli	2a,c
Flat	Düz, sıkıcı, monoton	
Restful	Dinlendirici, huzur verici	3e
Disturbing	Huzur bozucu	
Restrained	Ölçülü	2a
Unrestrained	Ölçsüz	
Restricted	Sınırlı, kontrollü	2a
Unrestricted	Serbest, sınırsız	
Reverent	Saygılı	2a
Irreverent	Saygısız	
Rhythmic	Ritmik, uyumlu	2a
Unrhythmic	Aritmik, uyumsuz	
Rich	Zengin, dolgun, parlak, gür	2b
Poor	Fakir, yetersiz	
Rickety	Kararsız dayanıksız,	2a,b
Stable	Kararlı, kalıcı, dayanıklı	
Romantic	Romantik,	3a,b, e
Unromantic	Romantik olmayan	
ROOMY	Ferah, geniş	
CRAMPED	Sıkışık, İç içe geçmiş	
Scenic	Hoş görünümlü	2a,c
Unscenic	Nahoş görünümlü	
Sectionalized Space	Bölünmüş mekan	2a,c
Undifferentiated Space	Farklılaşmamış mekan	
Secure	Güvenli, muhafazalı	2a
Insecure	Güven vermeyen,	
Sedate	Durgun, sakin, ağırbaşlı	2c
Flamboyant	Neşeli, uçarı	
Sensitive	Duyarlı, hassas	2a
Insensitive	Duyarsız	

Ek Tablo 59'un devamı.

Sensual Prim	Duyarlı Ciddi, soğuk, resmi	2a,c
Serene Disturbed	Sessiz, sakin, durgun, rahat Rahatsız edici, tedirgin edici	3e
Serious Humorous	Ciddi, ağırbaşlı Komik, nükteli, ilginç	2a
Shaped Shapeless	Biçimli, şekilli biçimsiz	2a
Sharp Blunt	Keskin Keskin olmayan	2a
Sincere Insincere	Doğal, içten Sahte, yalancı, içten olmayan	2a
Sociable Unsociable	Girgin Çekingen	3a,b, e
SOFT LIGHTING HARSH LIGHTING	Yumuşak ışıklandırma Keskin ışıklandırma	
Soothing Distracting	Sakinleştirici, yumuşatıcı, dinlendirici Dikkat dağıtıcı	3e
Sophisticated Unsophisticated	Karmaşık, çok yönlü, Sade, basit, katıksız	3a,b, e
SPARKLING DINGY	Canlı, parlak Donuk,	
Spiritual Nonspiritual	Kutsal, dinsel, ruhani Kutsal olmayan	2a
Stereotyped Unstereotyped	Basmakalıp Sıradışı	3c,e
Sterile Filthy	Steril (soğuk) Pis	2b
Stimulating Unstimulating	Canlandırıcı Canlandırıcı olmayan	3e
Strong Weak	Güçlü, etkili Güçsüz, etkisiz	2a
Structured Unstructured	Planlanmış Planlanmamış	2a
STYLISH UNSTYLISH	Tarzı olan Tarzı olmayan	
Symmetrical Asymmetrical	Simetrik Asimetrik	3c,e
TASTEFUL TASTELESS	Zarif, zevkli Zevksiz	
Temporary Permanent	Geçici Daimi, kalıcı	2a
Textured Untextured	Dokulu Dokusuz	2a
Threatening Unthreatening	Tehditkar edici Çekinik	2a

Ek Tablo 59'un devamı.

TIDY UNTIDY	Derli toplu, düzenli Dağınık, özensiz, düzensiz	
True False	Gerçek, aslına sadık Taklit, yanlış	
CLUTTERED UNCLUTTERED	Düzenli Karmakarışık,	
CROWDED UNCROWDED	Kalabalık, sıkışık Kalabalık olmayan	
UNUSUAL USUAL	Ender, alışılmamış Alışılmış, olağan	
Urban Rustic	Kentsel Kırsal	3a,b,c, e
USEFUL USELESS	Yararlı, kullanışlı Yararsız, kullanışsız	
Valuable Worthless	Değerli Değersiz	2a
Varied Repetitive	Değişik, farklı, çeşitli Basmakalıp, tekrarlanmış	2a
Versatile No versatile	Değişebilen, çok kullanımlı, çok yönlü Değişmeyen	3e
WARM COOL	Sıcak Soğuk	
WELL BALANCED POORLY BALANCED	İyi dengelenmiş Kötü dengelenmiş	
WELL KEPT RUN DOWN	İyi korunmuş Korunmamış	
WELL ORGANIZED POORLY ORGANIZED	İyi düzenlenmiş Kötü düzenlenmiş	
WELL PLANNED POORLY PLANNED	İyi planlanmış Kötü planlanmış	
WELL SCALED POORLY SCALED	İyi ölçülü, iyi ölçekli Kötü ölçülü, kötü ölçekli	
WIDE NARROW	Geniş, alabildiğine açılmış Dar, sınırlı	

Tablo 60. e-posta verileri

1.

-----Original Message-----

From: uzay.bozdemir@turkcell.com.tr [mailto:uzay.bozdemir@turkcell.com.tr]

Sent: Thursday, March 11, 2004 9:15 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: RE: [lojmanlar] duvar

"tırmanmak"& "düz"

Uzay Bozdemir

2.

-----Original Message-----

From: Ozgur Canbas [mailto:ozgur.canbas@db.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 9:35 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Duvar

Hapishane

Best Regards,

Ozgur Canbas

CIB / Deutsche Bank A.S.

Istanbul / Turkey

Tel: 90-212-257 76 84 ext.145

Direct Line: 90-212-257 94 65

Fax: 90-212-257 60 11

3.

-----Original Message-----

From: ozgur asik [mailto:archigram61@yahoo.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 9:51 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Duvar

duvar= sınır

Ozgur Asik

Tablo 60'ın devamı.

4.

-----Original Message-----

From: koray@9online.fr [mailto:koray@9online.fr]

Sent: Thursday, March 11, 2004 10:32 AM

To: acolak

Subject: Re:[lojmanlar] duvar

Beyaz

Koray Uygun

5.

-----Original Message-----

From: Feyza Ozterzi [mailto:fozterzi@yahoo.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 10:32 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: duvar

"sınırlama"

Feyza Ozterzi

6.

-----Original Message-----

From: Sumerianus [mailto:sumerianus@yahoo.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 12:40 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: duvar

1. beton

2. tırmanma

Serhat Ozkutuk

7.

-----Original Message-----

From: arzu sert [mailto:arzusert@yahoo.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 12:49 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: DUVAR

.korunma

.sığınma

Arzu Sert

Tablo 60'in devamı.

8.

-----Original Message-----

From: Ece Acar [mailto:eceacar41@yahoo.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 1:10 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: doktora gal}~man}zla ilgili.

sınır, yüksek

Ece Acar

9.

-----Original Message-----

From: b}lge sah}n [mailto:bilge_sahin@yahoo.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 2:21 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: "duvar"

"duvar" = "sınır"

BİLGE ŞAHİN

KTÜ mezunu

İTU YL öğrencisi

Bilge Sahin

10.

-----Original Message-----

From: melahat at}lgn [mailto:atilgan_m@yahoo.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 2:07 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: tez

DUVAR: yazı (duvar yazısı)-taş (bildiğimiz kesme doğal taş)

Melahat Atilgan

Tablo 60'ın devamı.

11.

-----Original Message-----

From: buket onat [mailto:buket_onat@hotmail.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 4:28 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject:

sağlam

Buket Onat

12.

-----Original Message-----

From: Orta, Mine [mailto:Mine.Orta@reckittbenckiser.com]

Sent: Thursday, March 11, 2004 1:38 PM

To: 'acolak@cu.edu.tr'

Subject: RE: [lojmanlar] duvar

BERLİN

Mine Orta

13.

-----Original Message-----

From: Pelin Tekinsoy [mailto:ptekinsoy@cu.edu.tr]

Sent: Thursday, March 11, 2004 5:55 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject:

sır olmak, soğuk nevale

Pelin Tekinsoy

14.

-----Original Message-----

From: sinan [mailto:sinan@ccpo.odu.edu]

Sent: Thursday, March 11, 2004 10:01 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: duvar

tas ve soguk.

Sinan Husrevoglu

Tablo 60'ın devamı.

15.

-----Original Message-----

From: Kahraman MELEK [mailto:blaxius@hotmail.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 12:13 AM

To: Altay Colak

Subject: Re: "duvar denince" doktoram ile ilgili

Thursday, March 11, 2004, 5:35:55 PM, mesajınıza cevap:

**aglama duvari
yazi yazmak**

Kahraman Melek

16.

-----Original Message-----

From: Figen Kars [mailto:FigenK@fbc.unsw.edu.au]

Sent: Friday, March 12, 2004 12:40 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject:

Duvar; sinir ve kapi...

Figen Kars...

17.

-----Original Message-----

From: guney cabuk [mailto:guneycabuk@hotmail.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 8:31 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: duvara cevap

beyaz - engel.....

Guney Cabuk

18.

-----Original Message-----

From: Ayşe SAĞSÖZ [mailto:sagsoz@ktu.edu.tr]

Sent: Friday, March 12, 2004 8:40 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Re: "duvar denince" doktoram ile ilgili

önce ENGEL sonra çevreleme (sınırlama)

Ayşe Sagsoz

Tablo 60'ın devamı.

19.

-----Original Message-----

From: ozlem senyigit [mailto:senyigitozlem@yahoo.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 8:48 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Re: "duvar denince" doktoram ile ilgili

AKS

(dolma bahçe saray duvarı)

Ozlem Senyigit

20.

-----Original Message-----

From: Ayşe Önder Çeviker [mailto:aysecevk@mail.cu.edu.tr]

Sent: Friday, March 12, 2004 8:57 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Re: "duvar denince" doktoram ile ilgili

"masif kütle"

Ayşe Çeviker

21.

-----Original Message-----

From: Ümit ATICI [mailto:uatici@mail.cu.edu.tr]

Sent: Friday, March 12, 2004 8:52 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Re: "duvar denince" doktoram ile ilgili

Duvar deyince 1. olarak yazı (Duvar yazısı) , ikinci kelime ise tuğla oldu.

Umit Atici

22.

-----Original Message-----

From: mid del [mailto:rey_der2004@yahoo.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 10:22 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject:

İlk aklıma gelen kelime "sınır".

Reyhan Midilli

Tablo 60'in devamı.

23.

-----Original Message-----

From: Ayberk Berkman [mailto:ayberk_berkman@yahoo.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 10:23 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Re: [lojmanlar] duvar

"ENGEL"

Ayberk Berkman

24.

-----Original Message-----

From: m t [mailto:desire79_00@yahoo.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 11:44 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: duvar

**taş
yanlızlık**

Desire

25.

-----Original Message-----

From: ahmet ozkan [mailto:metkanarch@yahoo.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 1:31 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Re: "duvar denince" doktoram ile ilgili

1-sınır

2-engel

Ahmet Ozkan

26.

-----Original Message-----

From: evren sekitmez [mailto:evrensekitmez@yahoo.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 4:14 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: duvar

sagir (hem duyumsal hem görsel)

gecirsizlik

tirmanma ic güdüsü

Evran Sekitmez

Tablo 60'ın devamı.

27.

-----Original Message-----

From: nazan KIRCI [mailto:nkirci@hotmail.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 4:58 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: RE: "duvar denince" doktoram ile ilgili

kapı-duvar ikilemesi ilk aklıma gelen

Nazan Kirci

28.

-----Original Message-----

From: ozge Cordan [mailto:cordanozge@hotmail.com]

Sent: Friday, March 12, 2004 5:43 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: RE: "duvar denince" doktoram ile ilgili

'Sinirlendirilmislik'

Ozge Cordan

29.

-----Original Message-----

From: Neslihan Atici [mailto:natici@cu.edu.tr]

Sent: Sunday, March 16, 2003 7:26 AM

To: Altay Colak

Subject: Fw: "duvar denince" doktoram ile ilgili

duvar yazısı ve duvar örmek

Neslihan Atici

30.

-----Original Message-----

From: ozgur hasancebi [mailto:ozgurhasancebi@hotmail.com]

Sent: Monday, March 15, 2004 11:02 AM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject:

duvar=sınır

Ozgur Hasan Cebi

Tablo 60'ın devamı.

31.

-----Original Message-----

From: Mert Nezh Rifaioglu [mailto:mertnezh@cu.edu.tr]

Sent: Monday, March 15, 2004 1:01 PM

To: Altay Colak

Subject: Re: "duvar denince" doktoram ile ilgili

Sınır ve Berlin..

Mer Nezh Rifaioglu

32.

-----Original Message-----

From: Duygu SABAN [mailto:fduygu@mail.cu.edu.tr]

Sent: Monday, March 15, 2004 3:06 PM

To: acolak@cu.edu.tr

Subject: Re: "duvar denince" doktoram ile ilgili

mahremiyet-sınır

Duygu Saban

ÖZGEÇMİŞ

1970 yılında Almanya'da doğdu. İlk ve orta dereceli öğrenimini Adana'da tamamladı ve 1988 yılında Bursa Lisesinden mezun oldu. 1989 yılında başladığı Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünden 1993 yılında mezun oldu ve aynı yıl KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. 1996 yılında yüksek lisans öğrenimini tamamladıktan sonra aynı yıl KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı'nda doktora öğrenimine başladı. 1995 – 1997 ve yıllarında KTÜ Mimarlık Bölümünde Araştırma Görevliliği, 1998 ve 2003 yıllarında Çukurova Üniversitesinde Öğretim Görevliliği yaptı. 2001-2002 yıllarında 13-b maddesinde Ç.Ü. Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığında da ayrıca görev aldı. Bu süre içerisinde sırasıyla; Ç.Ü. Ana Giriş Kapısı, Dolmuş Dinlenme ve Açık Otopark Düzenlenmesi, Ç.Ü. Kapalı Spor Salonu (5200m²) projelerinin tasarım ve yürütücülüğünü yapmıştır. 2003 yılında doktorasını tamamlamak üzere KTÜ Müh. Mim. Fak. Mimarlık Bölümüne 35. madde gereğince Çukurova Üniversitesinden geçici görevle Araştırma Görevlisi olarak atanmıştır. Halen KTÜ Müh. Mim. Fak. Mimarlık Bölümünde Araştırma Görevliliğine devam etmektedir. İngilizce bilmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.